Bundel - Raadscommissie van 25 juni 2025

Agenda bijlagen

Korte weergave raadscommissie 25 juni 2025
Ondertiteling 25 juni 2025

1 Opening en mededelingen
Welkom Gast van de raad: Kirsten Schaap (beleidsadviseur Duurzaamheid/Warmteregisseur)

2 Vaststelling agenda

3 Rondvraag Publiek

4 Rondvraag Commissieleden

5 Verzelfstandiging Haven Oudeschild
De in het najaar van 2024 aangestelde kwartiermaker voor de verzelfstandiging van de haven van Oudeschild doet in bijgaand advies een inhoudelijk voorstel om de haven te verzelfstandigen. Het college onderschrijft dit advies en stelt de gemeenteraad voor in te stemmen met de verzelfstandiging tot een Havenbedrijf B.V. Met een slagvaardig havenbedrijf kan de exploitatie van de haven worden verbeterd en de bedrijvigheid in een mix van werk- en recreatieve haven toenemen.

Dossier 2341 voorblad.pdf
Bestuurlijk advies
Bijlage 1. Haven Oudeschild
Bijlage 2. Overzicht haven Oudeschild
concept-raadsbesluit - 3454114 - Verzelfstandiging Haven Oudeschild

6 Bespreken kaders nieuwe huisvestingsverordening
Vanwege de leefbaarheid op het eiland is het noodzakelijk om voldoende woningen te hebben voor mensen die vanwege werk of hun sociale netwerk op het eiland moeten wonen. De huisvestingverordening draagt daaraan bij door te regelen dat de betaalbare woningen in eerste instantie beschikbaar zijn voor mensen met een maatschappelijke of economische binding. De huidige huisvestingsverordening is geldig tot 25 februari 2026. Om inwoners met binding voorrang te blijven geven wordt een nieuwe huisvestingsverordening opgesteld. Vooraf aan het opstellen worden in dit advies de keuzes gemaakt over de gewenste wijzigen en aanpassingen van huisvestingverordening.

Dossier 2325 voorblad.pdf
Bestuurlijk advies
NIEUW Bijlage 1. Huisvestingsverordening Evaluatie en Advies (Verduidelijking zzp nav technische vraag)
OUD Bijlage 1. Huisvestingsverordening Evaluatie en Advies
concept-raadbesluit - 3573962 - Advies huisvestingsverordening

7 Ter inzage leggen mobiliteitsprogramma Texel 2035
In de raadsinformatiebrief van 8 mei 2024 bent u geïnformeerd over het plan van aanpak om te komen tot een nieuw mobiliteitsprogramma ter vervanging van de mobiliteitsvisie uit 2015. Het ontwerp van het nieuwe mobiliteitsprogramma is nu gereed. U wordt gevraagd dit ontwerp vast te stellen opdat het vrij gegeven kan worden voor de ter inzage legging.
De PvdA pro Texel, ondersteund door D66, brengt bij dit agendapunt als Schot voor de boeg hun concept-zienswijze in met als titel: Wensen voor een beter openbaar vervoer op Texel.
De heer Biesboer spreekt in bij dit agendapunt, namens de Fietsersbond, afdeling Texel over hun commentaar op het mobiliteitsprogramma en ontbreken van een duidelijk kader waar men op Texel welke mobiliteit wil hebben.

Dossier 2335 voorblad.pdf
Bestuurlijk advies
Bijlage 1. Ontwerp Mobiliteitsprogramma Texel 2035 (016680.20250416.R1.06)
Concept-raadsbesluit - 3564848 - Ter inzage leggen mobiliteitsprogramma Texel 2035
concept-Zienswijze PvdA pro Texel: Wensen voor een beter openbaar vervoer op Texel

8 Evaluatie inwonersberaad
Gemeente Texel organiseerde tussen december 2023 en januari 2025 haar eerste inwonersberaad over de vraag: 'Hoe blijft Texel voorzien van voldoende energie. De gemeenteraad stelde het eindadvies op 7 mei 2025 vast.
In het raadsbesluit van 19 december 2023 is vastgelegd om na afloop van het eerste inwonersberaad het proces, het instrument en de voorwaarden te evalueren. Vervolgens kunnen de conclusies en aanbevelingen ('leerpunten' uit de evaluatie) worden verwerkt in een aangepaste versie van de 'Kaderstellende notitie Texels Burgerberaad, algemene kaders voor het instrument burgerberaad.'

Bestuurlijk advies
Bijlage 1. Definitief evaluatierapport (incl. bijlage 5.3)
concept-raadsbesluit - 3612789 - Evaluatie eerste Texelse inwonersberaad

Persbericht evaluatie Inwonersberaad, ter informatie

9 Overzicht brieven aan de raad
Het overzicht van ingekomen brieven aan de raad, met daarbij een behandeladvies van de griffie, wordt de komende maanden maandelijks op de agenda van de raadscommissie geplaatst ter bespreking. Het overzicht grijpt steeds tot een maand terug, met als ijkpunt: de laatste raadscommissie.
Klik hier voor het meest recente overzicht van de brieven aan de raad.

Als u het totaal-overzicht wilt inzien van alle ingekomen brieven aan de gemeenteraad, zie dan deze webpagina.
(Dit overzicht wordt in de aanloop naar de raadscommissie bijgewerkt met brieven die voor de raad ontvangen worden, omdat er tussen 'nu' (moment publicatie) en de vergadering van de raadscommissie uiteraard nog brieven binnen kunnen komen.)

10 Mondelinge beantwoording Rondvragen Commissie (voor zover niet reeds beantwoord)

11 Sluiting

Gemeente Texel .txl

Korte Weergave Raadscommissie 25 juni 2025

De vergadering eindigde om 22.55 uur en er keken 55 mensen digitaal mee. De paarse tekst beschrijft wat er tijdens de vergadering is besproken en besloten; de zwarte tekst stond al op de agenda. De vergadering is hier terug te kijken.

1 Opening en mededelingen

Welkom **Gast van de raad**: Kirsten Schaap (beleidsadviseur Duurzaamheid/Warmteregisseur)

Burgemeester Pol informeert de raadscommissie over het beroep tegen de aanvraag voor verplaatsing van de 'target' op de Vliehors (zie hier de Raadsinformatiebrief (RIB) die hier onlangs over verstuurd is namens het college). Er zijn zorgen over verhoogde geluidsdruk op Texel door gebruik van F-35's en gebrek aan overleg hierover. Het ministerie van Defensie laat nieuwe berekeningen uitvoeren door NLR met F-35's en nieuw vliegtraject. Texel wordt expliciet meegenomen.

2 Vaststelling agenda

De heer Soyer (GroenLinks Texel) verzoekt om bij het *agendapunt 7 'Ter inzage leggen ontwerp mobiliteitsprogramma'* meerdere sprekers toe te laten gezien de complexiteit en integraliteit van het onderwerp, dit verzoek wordt ingewilligd.

3 Rondvraag Publiek

Er waren geen vragen vanuit het publiek.

4 Rondvraag Commissieleden

Er waren geen vragen vanuit de commissieleden.

5 Verzelfstandiging Haven Oudeschild

De in het najaar van 2024 aangestelde kwartiermaker voor de verzelfstandiging van de haven van Oudeschild doet in bijgaand advies een inhoudelijk voorstel om de haven te verzelfstandigen. Het college onderschrijft dit advies en stelt de gemeenteraad voor in te stemmen met de verzelfstandiging tot een Havenbedrijf B.V. Met een slagvaardig havenbedrijf kan de exploitatie van de haven worden verbeterd en de bedrijvigheid in een mix van werk- en recreatieve haven toenemen.

Onderwerpen van gesprek:

- Bestuurlijke inrichting van het havenbedrijf, samenstelling raad van commissarissen, en rol van aandeelhouder;
- Toekomstvisie op de haven, o.a. verduurzaming en aansluiting bij offshore windsector;
- Meetbare indicatoren;
- Over het totaalbudget kwartiermaker;
- Mogelijkheden tot regionale samenwerking met andere Waddenhavens;
- Concrete baten versus huidig structureel negatief exploitatieresultaat;
- Over het rapport werkgroep haven (dat 10 juli 2024 aan de orde kwam) en bewonersadvies;
- Concreet stappenplan;

- Vervolgproces: statuten, financiële ontvlechting, profielschets directeur/commissarissen;
- Over de parkeergeldverdeling.

Toezeggingen:

- **De heer Hoogerheide (Texels Belang)** vraagt of de raad betrokken wordt bij profielschets directeur. **Wethouder Kieft** zegt toe dat het college de profielschets van de directeur wordt gedeeld met de raad, hetzij via een RIB hetzij via een voorstel/advies.
- **Wethouder Kieft** geeft aan dat de financiële uitwerking incl. bruidsschat, statuten BV en besluitvorming door het college naar verwachting voorgelegd worden aan de raad in het eerste kwartaal 2026.

VERVOLG: BESPREEKSTUK naar de raadsvergadering van 9 juli 2025.

6 Bespreken kaders nieuwe huisvestingsverordening

Vanwege de leefbaarheid op het eiland is het noodzakelijk om voldoende woningen te hebben voor mensen die vanwege werk of hun sociale netwerk op het eiland moeten wonen. De huisvestingverordening draagt daaraan bij door te regelen dat de betaalbare woningen in eerste instantie beschikbaar zijn voor mensen met een maatschappelijke of economische binding. De huidige huisvestingsverordening is geldig tot 25 februari 2026. Om inwoners met binding voorrang te blijven geven wordt een nieuwe huisvestingsverordening opgesteld. Voordat de verordening wordt opgesteld worden in dit advies de keuzes voorgelegd over de gewenste wijzigingen en aanpassingen van huisvestingverordening.

Onderwerpen van gesprek:

- Doelgroepen urgentieregeling;
- Melden van misstanden wet goed verhuurderschap > er is een meldpunt opgericht;
- WOZ-grens en prijsopdrijvend (al dan niet) effect op de woningmarkt;
- Over keuze voor maximaal 5 woningen urgentieregeling;
- Over de 75% bescherming van woningvoorraad;
- Over de kangoeroewoningen en het begrip 'familiehuis';
- Toetsing schijnzelfstandigheid ZZP-ers;
- Terugkeerdersregeling;
- Mogelijkheid tot thuiswerk, ook meerwaarde voor Texel?;
- Leeftijdsgrens van 45 jaar voor terugkeerders;
- Maatwerk in de verordening.

Toezeggingen:

- **Wethouder Van de Belt** zegt toe dat er, op verzoek van **mevrouw Dros (GroenLinks Texel),** een vinkje bij huisvestingsvergunningaanvraag voor meerpersoonshuishouden wordt toegevoegd.
- Op deze vragen van **mevrouw Van der Werf (Texels Belang**) komt het college schriftelijk terug:
  - Is het amendement uit 2021 'Als een kind of partner een huis erft, moet het er ook kunnen wonen' meegenomen in de verordening?
  - Is het college er van op de hoogte dat de notarissen/banken eisen dat de huisvestingsvergunning wordt aangeleverd bij overdracht?
- **Wethouder Van de Belt** geeft aan dat het college schriftelijk terug komt op de volgende vragen van **de heer Polderman (Hart voor Texel**):
  - WOZ-waarde die gebaseerd is op oude data: hoe voorkomt het college dat woningeigenaren 'onder water' komen te staan bij verkoop?
  - Kan een woning, indien verkocht kort na een verbouwing, alsnog een correcte WOZ-waarde hebben, gezien de korte termijn voor bezwaar?

- **Mevrouw Van de Wetering (D66 Texel)** zal nog een reactie krijgen van het college op deze vraag: Als je nu een huis hebt met een WOZ-waarde van € 599.000 en je wil hem voor 110% op de markt zetten, dan kom je op € 658.000. Dat is niet een reële waarde van die woning, maar hij valt daarna niet meer onder het huisvestingsregiem; in het oude systeem zou dat niet gebeurd zijn. Dus: hoe reëel is die 110%?

VERVOLG: BESPREEKSTUK naar de raadsvergadering van 9 juli 2025.

7 Ter inzage leggen mobiliteitsprogramma Texel 2035

In de raadsinformatiebrief van 8 mei 2024 is de raad geïnformeerd over het plan van aanpak om te komen tot een nieuw mobiliteitsprogramma ter vervanging van de mobiliteitsvisie uit 2015. Het ontwerp van het nieuwe mobiliteitsprogramma is nu gereed. De raad wordt gevraagd dit ontwerp vast te stellen opdat het vrij gegeven kan worden voor de ter inzage legging.

De heer Biesboer spreekt in bij dit agendapunt, namens de Fietsersbond - afdeling Texel, over hun commentaar op het mobiliteitsprogramma en ontbreken van een duidelijk kader waar men op Texel welke mobiliteit wil hebben.

Essentie: over vrij liggende fietspaden, concretisering mobiliteitsprogramma, extra maatregelen voor veiligheid, STOMP-principe, categorisering wegen, autonetwerk, 60 km/u per vanaf de boot. Klik hier voor de gehele inspraak tekst.

Onderwerpen van gesprek:
- Over het STOMP (Stappen, Trappen, Openbaar Vervoer, Mobility as a Service (MaaS) en Personenauto's)-principe;
- Koppeling met fietsnetwerken;
- Pontweg Zuid naar 60 km/u (ja of nee);
- De link met Strategisch Verkeersveiligheidsplan (welke door het college is vastgesteld, zie hier de RIB);
- Zorg over meer bureaucratie voor inwoners;
- Over de hop on-hop off bus;
- Bereikbaarheid voor inwoners buitendorpen;
- Over betrouwbaarheid openbaar vervoer;
- Multimodale verkeerstellingen;
- Dynamische verlichting als nieuwe standaard?;
- Benadering van mobiliteit en leefbaarheidsvraagstuk (voorzieningen in dorpen verbeteren);
- Alternatieve ov-systemen;
- Verhouding eenzijdige en meervoudige ongelukken.

Toezeggingen:
- **Wethouder Van de Belt** zegt namens het college toe terug te komen op de vraag van **de heer Soyer (GroenLinks Texel)** over waarom de snelheid in De Dennen naar 30 km/u is teruggebracht, maar de strandroutes op 60 km/u zijn gehouden;
- N.a.v. de zorg van **de heer Huisman (VVD Texel)** over of de maatregelen leiden tot meer bureaucratie en hogere lasten voor inwoners in het kader van toezicht en waarom de inzet van handhavers noodzakelijk is, komt **wethouder Van de Belt** met een schriftelijke reactie namens het college.
- **Wethouder Van de Belt** bevestigt aan **mevrouw van der Werf (Texels Belang)** dat ook het centrum van Oudeschild als autoluw zou moeten worden aangemerkt.
- N.a.v. vraag van **mevrouw Visser-Veltkamp (PvdA pro Texel)** zegt **wethouder Van de Belt** dat het college, in reactie op het nog op te stellen amendement van de VVD over de snelheid Pontweg, dan de kosten mee zal nemen van de aanpassing van de weg daarop.

De PvdA pro Texel, ondersteund door D66 Texel, brengt bij dit agendapunt als ***Schot voor de boeg*** hun concept-zienswijze in met als titel: *Wensen voor een beter openbaar vervoer op Texel*.

Onderwerpen van gesprek over de concept-zienswijze:

- OV als basisvoorziening;
- Lijn 28 weer opnemen/rondje Den Burg;
- Over kwetsbaarheid seizoen afhankelijke systemen;
- Kwaliteit materieel.

VERVOLG: BESPREEKSTUK naar de raadsvergadering van 9 juli 2025.

8 Evaluatie inwonersberaad

Gemeente Texel organiseerde tussen december 2023 en januari 2025 haar eerste inwonersberaad over de vraag: 'Hoe blijft Texel voorzien van voldoende energie'. De gemeenteraad stelde het eindadvies op 7 mei 2025 vast.

In het raadsbesluit van 19 december 2023 is vastgelegd om na afloop van het eerste inwonersberaad het proces, het instrument en de voorwaarden te evalueren. Vervolgens kunnen de conclusies en aanbevelingen ('leerpunten' uit de evaluatie) worden verwerkt in een aangepaste versie van de 'Kaderstellende notitie Texels Burgerberaad, algemene kaders voor het instrument burgerberaad.'

Onderwerpen van gesprek:

- Over dit onderwerp zijn eerder door de VVD Texel vragen aangekondigd en beantwoord door het college, zie hier.
- Over de actieve informatieplicht en de budgetoverschrijding (en over informeren van de gemeenteraad in zijn algemeenheid);
- Door inwonersberaad andere doelgroepen bereikt;
- Bij herhaling beter faciliteren (inhoud, proces en organisatie), leerpunten meenemen;
- Over kloof inwoner en gemeente (juist weggenomen of juist niet?).

VERVOLG: BESPREEKSTUK naar de raadsvergadering van 9 juli 2025.

9 Overzicht brieven aan de raad

Het overzicht van ingekomen brieven aan de raad, met daarbij een behandeladvies van de griffie, wordt de komende maanden maandelijks op de agenda van de raadscommissie geplaatst ter bespreking. Het overzicht grijpt steeds tot een maand terug, met als ijkpunt: de laatste raadscommissie.

Klik hier voor het meest recente overzicht van de brieven aan de raad.

Als u het totaal-overzicht wilt inzien van ***alle ingekomen brieven*** aan de gemeenteraad, zie dan deze webpagina.

(*Dit overzicht wordt in de aanloop naar de raadscommissie bijgewerkt met brieven die voor de raad ontvangen worden, omdat er tussen 'nu' (moment publicatie) en de vergadering van de raadscommissie uiteraard nog brieven binnen kunnen komen.)*

Er zijn geen opmerkingen over brieven aan de raad.

10 Mondelinge beantwoording Rondvragen Commissie (voor zover niet reeds beantwoord)

Er waren geen rondvragen.

11 Sluiting

Om 22.55 uur.

1 Opening en mededelingen

Voorzitter raadscommissie
Goedenavond, dames en heren, Welkom bij deze raadscommissievergadering van 26 juni 2025.

Jur Schuiringa
Ik heet u allen welkom. Welkom aan de raadsleden, de commissieleden, de fans op de tribune, andere belangstellenden en de mensen thuis. Ik heb zojuist de vergadering geopend. Ik vraag of er mededelingen zijn. Ik heb van mijn buurman, de burgemeester, de opmerking gehad

Mark Pol
dat hij een mededeling heeft. Aan u het woord. Dankuwel, voorzitter. Op 29 april heeft het college een brief aan de gemeenteraad gestuurd. Dat ging over het beroep. Wij hebben dat aangetekend tegen de aanvraag van de Omgevingsvergunning voor het verplaatsen van de streeftargets op de Vliehors in Vlieland. Dat is een hele mond vol. U heeft kunnen lezen hoe we erin staan. We hebben zorgen over de mogelijk toenemende geluidsdruk op ons eiland. We hebben voordat die Omgevingsvergunning werd aangevraagd geen overleg met het ministerie gehad. Bovendien hebben ze voor het aanvragen van die vergunning berekeningen gedaan op het niveau van F16's. Terwijl we weten dat ze met F-35's zullen vliegen. Inmiddels heeft er een intensief overleg met Defensie plaatsgevonden. Er is technisch heel veel te zeggen over hoe dit precies met de vliegcircuits zit en weet ik wat allemaal. We doen dat misschien op een ander moment. Het belangrijkste is dat wij de toezegging hebben gekregen dat Defensie door het NLR nieuwe berekeningen laat uitvoeren. Daarbij wordt het geluidsniveau van de F-35's en het nieuwe vliegcircuit meegenomen, zodat we straks weten wat voor geluidsbelasting we kunnen verwachten. Mijn zorgen zijn daarmee nog niet weg. We krijgen straks wel meer duidelijkheid. Het beroep tegen de aanvraag van de Omgevingsvergunning staat nog steeds. We wachten die berekeningen af. Ik ben blij en tevreden met de toezegging van Defensie dat ze dat doen. Ondanks de druk die er op de NLR is om allerlei berekeningen op dit moment te doen. Er is veel te doen over de locaties die Defensie aangaan.

Voorzitter raadscommissie
Ze willen Texel apart daarin meenemen. -Dankuwel, burgemeester. Ik ben vergeten om mevrouw Kist en Schaap als gasten van de raad welkom te heten. Ze zijn hier nog niet zo lang werkzaam. Ze zijn als Beleidsadviseur Duurzaamheid en Warmteregisseur aangesteld. Welkom.

2 Vaststelling agenda

Voorzitter raadscommissie
Het volgende agendapunt is de vaststelling van de agenda als er geen andere mededelingen zijn. Ik heb geen bericht binnengekregen. Is er iemand die iets wil zeggen? Ik weet van de heer Soyer

Henry Soyer
dat hij wat erover te zeggen heeft. Meneer Soyer. Dankuwel, voorzitter. Wij vinden het onderwerp Mobiliteitsprogramma lastig. Het raakt veel aspecten van de andere beleidsterreinen. Ik wil graag aan de commissie vragen

Voorzitter raadscommissie
om meer dan een spreker per fractie toe te staan. Dankuwel, meneer Soyer. Ik kijk de commissie rond of er instemming is van de commissieleden. Ik zie knikkende hoofden. Dat is bij deze afgesproken. Het onderwerp kan indien nodig meerdere mensen uit een fractie hebben. Het volgende agendapunt is de rondvraag voor het publiek. Is er iemand in het publiek die een rondvraag heeft? Nee, dan gaan we naar het volgende punt. Dat is de rondvraag voor de commissieleden. Zijn er commissieleden die een rondvraag hebben?

3 Rondvraag Publiek

Voorzitter raadscommissie

Ik zie geen vingers. Ik

4 Rondvraag Commissieleden

Voorzitter raadscommissie
kijk nog een keer, maar ik zie het niet. Hou dit tempo vol.

5 Verzelfstandiging Haven Oudeschild

Voorzitter raadscommissie
Het volgende punt gaat waarschijnlijk niet zo snel. Dat gaat over de verzelfstandiging van de haven van Oudeschild. In het najaar van 2024 is een kwartiermaker voor de verzelfstandiging van de haven van Oudeschild aangesteld. Hij doet in het bijgaande advies een inhoudelijk voorstel om de haven te verzelfstandigen. Het college onderschrijft dit advies. Ze stelt de gemeenteraad voor om met de verzelfstandiging tot een havenbedrijf bv in te stemmen. Met een slagvaardig havenbedrijf kan de exploitatie van de haven worden verbeterd. De bedrijvigheid in een mix van werk en recreatieve haven neemt toe. Dit is een complex onderwerp. Ik heb van de wethouder

Rikus Kieft
het verzoek gekregen om eerst het punt nader door hem toe te laten lichten. De wethouder. -Voorzitter, dankuwel. Inmiddels is de kwartiermaker Harm Post naast mij aangeschoven. Hij zal zich zo meteen kort introduceren. Ik heb een hele korte terugblik. In 2014 werd er in deze raad voor de eerste keer gesproken over het op afstand zetten van de haven van Oudeschild. Dat is elf jaar geleden. Het heeft heel veel tijd gekost voordat we eindelijk zover zijn. U heeft in de julivergadering van 2024 vorig jaar unaniem de opdracht gegeven om een kwartiermaker aan te stellen. Hij kreeg een zevental duidelijke kaders die uitgewerkt moesten worden. De uitwerking van die kaders ligt aan u voor. Wij hebben in het advies wat het college aan u voorlegt de motie meegenomen. Die vraagt om een kaderstellende raadsopdracht voor het te ontwikkelen bedrijfsplan. Wij hebben dat naar de aandeelhoudersstrategie vertaald. Daar kunt u dingen toevoegen of anders verwoorden. Wij horen graag daarover. Er zijn ook technische vragen erover gesteld. Die zijn vandaag beantwoord. Er komt een finale besluitronde in deze gemeenteraad. Ik kan daarover zeggen dat het om de statuten van de op te richten bv gaat. Er komt ook een besluitvorming over de financiële ontvlechting, omdat dat het budgetrecht van de raad raakt. Dat komt allemaal finaal terug in deze raad. Met deze toelichting wil ik graag de heer Post vragen

Harm Post
om heel kort en kernachtig aan te geven wat zij conclusies zijn. Dames en heren, de naam is Harm Post. Voor u zit iemand die in verschillende rollen veel ervaring met dit onderwerp heeft. Ik ben jarenlang directeur van Groningen Seaports geweest. Ik heb gedurende die directeursperiode de haven verzelfstandigd. Ik heb dat samen met mijn toenmalige aandeelhouders gedaan, zijnde de provincie en twee gemeenten. Ik ben daarnaast lid van de Raad van Commissarissen geweest van de haven van Harlingen. De enige aandeelhouder was de gemeente Harlingen toen ze net verzelfstandigd waren. Tot op de dag van vandaag ben ik directeur van de haven van Lauwersoog. Die is misschien het meest te vergelijken met de haven van Oudeschild. Wij maken ons daar ook grote zorgen over wat er met de visserij moet gebeuren in de komende jaren. Ik heb met die pet op als kwartiermaker het advies opgesteld, zoals de wethouder de opdracht aan mij heeft meegegeven. Ik heb dat samen met mijn collega en rechterhand Johan Smit gedaan. Hij zit hier op de eerste rij. Er zijn kort en bondig drie belangrijke aspecten in dit advies. Wij stellen in de eerste plaats voor om een bv op te richten met als enige aandeelhouder de gemeente Texel. Dat betekent dat het heel erg belangrijk is dat je als aandeelhouder nadenkt over de strategie die je aan de directie wilt meegeven, maar ook aan het te vormen Raad van Commissarissen. Ik kan dat alleen maar beamen, want het gebeurt namelijk niet overal in Nederland. Aan het hoofd van een dergelijke bv moet worden toegezien door een Raad van Commissarissen. Wat ons betreft zijn alle kosten en baten in de haven en het havengebied aan de orde. Ze moeten dat onder zich hebben om de zaak goed en degelijk te kunnen besturen. Wat ons betreft, bestaat die raad uit drie leden. Een met een bestuurlijke achtergrond, maar pertinent geen bestaande wethouder of burgemeester. De tweede met een financiële achtergrond, want het gaat om geld. De derde met een havenachtergrond die weet hoe het in de havens gaat. Die met ondernemers en rondvaartondernemers om kan gaan. Die iets van grondexploitatie weet, maar ook iets over de infrastructuur in de haven weet. Dat is in elke haven een enorme kostenpost.

Tegelijkertijd liggen daar grote mogelijkheden. Als je het goed aanpakt, kun je kosten besparen. Dan de derde laag in de governance die ontstaat. Jullie Zijn als gemeente de aandeelhouder. Naast die aandeelhoudersstrategie die je als richtlijn aan de directie en de Raad van Commissarissen meegeeft, hebben die een aantal zeer belangrijke taken. Die moeten namelijk überhaupt de directeur benoemen c.q. ontslaan. In de tweede plaats moeten ze jaarlijks de jaarrekening goedkeuren. Er komt ongetwijfeld een meerjarenplan voor de haven. Die moet goedgekeurd worden. De strategie die daarachter zit, moet goedgekeurd worden. De vierde vind ik zelf heel erg belangrijk. Deze haven ligt respectievelijk aan het Werelderfgoed Wadden. Dat betekent dat er niet alleen een Havenvisie moet komen, maar dat er vooral een Groene Havenvisie moet komen. Die moet door de gemeente als aandeelhouder worden goedgekeurd. Je houdt als gemeente een goede grip op de situatie. Ik kan van tevoren voorspellen dat het wennen wordt, want er zijn gemeentelijke afdelingen die over de haven gaan. Die zullen eraan moeten wennen dat er een directeur is en een of twee andere medewerkers zijn. Ze moeten een stukje afstand leren bewaren. Dat is een leerpunt. Ik heb dat uitgebreid met de wethouder en de huidige betrokken ambtenaren besproken. Ik wil dat ook graag aan jullie meegeven. De tweede verkenning die ik moest doen, was de vraag: hoe het zit met de samenwerkingsbereidheid van de omliggende Waddenhavens? In casu Harlingen, Den Oever en Den Helder. Ik heb met alle drie de directies gesproken. Overigens kan het snel gaan, want twee van de drie directeuren zijn inmiddels verdwenen. Weer vervangen. De continuïteit van het beleid is daar ook aan de orde. Ik zeg het heel direct, want mensen uit de haven zijn nu eenmaal direct. Van Harlingen kreeg ik het sociaal gewenste antwoord, zonder al te veel enthousiasme. Bij Den Oever was het enthousiasme heel erg groot. Bij Den Helder was het enthousiasme navenant groot. Er zijn een aantal onderwerpen benoemd in de aanbevelingen waarop die samenwerking uitermate zinvol kan zijn. Er liggen goede kansen en mogelijkheden voor de kwaliteit van het handelen in de haven, maar ook om de kosten van de haven lager te krijgen. Denk bijvoorbeeld aan dat er gebaggerd moet worden en onderhoudswerkzaamheden gedaan moeten worden. Als je dat in een schema kunt brengen waarbij de aannemer of de baggeraar dat voor alle drie de havens doet, is dat goedkoper dan als je dat individueel doet. Dat is op hoofdlijnen

Voorzitter raadscommissie

het advies, wethouder. Dankuwel. -Dankuwel, meneer Post. Dat was een heel helder verhaal. Ik kan me voorstellen dat er mensen zijn die extra vragen hebben. Ik zie de heer Schuiring en mevrouw Dros.

Jur Schuiringa

Meneer Schuiringa. -Dank u, voorzitter. Meneer Post, ik ben altijd van de makkelijke weg. Heeft u de Groene Havenvisie al klaarliggen

Harm Post

voor Lauwersoog of Harlingen. Kunnen we dat meenemen?

Voorzitter raadscommissie

Het antwoord is ja. -Mooi. Ik heb nog een tweede punt. Meneer Schuiringa. -Ik heb nog een tweede punt. U heeft daar misschien meer verstand van dan ik. Ik weet dat er op dit moment een nota is. Dat is in elk geval bij de EU. Het gaat over de zorgen door de malaise in de visserij. Alle kleine havens van Denemarken tot het puntje van Italië hebben problemen om de financiën van die kleine havens op niveau te krijgen. Er is zelfs sprake van dat er misschien EU-ondersteuning kan komen. Is u daar iets van bekend? -Meneer Post,

Harm Post

er wordt om het ei van Columbus gevraagd. -Ik ken het rapport uiteraard. Aan de andere kant bewijzen we op dit moment op Lauwersoog dat het wel degelijk anders kan. Lauwersoog heeft een thuisvloot van ongeveer 45 kotters. Dat waren er 65 als we 20 jaar terugkijken. Er hebben zich nu 15 voor de saneringsregeling aangemeld die per 1 november officieel opengaat. Dat is deze week bekend geworden. De EU heeft geconstateerd dat die saneringsregeling EU-proof is. Wij houden ons hart vast. Wij hebben ondertussen als Lauwersoog een aardige positie weten te verwerven op het recreatieve en toeristische profiel. We hebben in de tweede plaats een aardig positie weten te verwerven voor het onderhoud van de offshore windpark boven Schiermonnikoog. Dat betekent dat we onze afhankelijkheid van de visserij in de haven danig hebben teruggeschroefd. De vissers vinden dat niet altijd leuk. Wij zijn in Lauwersoog nog voor ongeveer een derde afhankelijk van visserij-inkomsten. Ik vertaal dat even naar hier. De visserij is hier al weg. Dat betekent dat je naar andere verdienmodellen voor de haven moet zoeken. Waarom kan deze haven ook niet in het onderhoud voor de offshore wind? Ik heb het niet over de bouw. Dat is niet aan de orde. Daar zijn de kleine havens te klein voor. Je weet dat het Gemini Windpark boven Schiermonnikoog 150 molens heeft en 450 molens wordt. Het westwaarts wordt uitgebreid. Deze haven heeft ook nog een dok ter beschikking om heel snel

reparaties aan schepen te laten doen. Dat is een unique selling point. Zelfs de Eemshaven heeft dat niet. Waarom kun je op dat terrein geen nieuwe markt aanboren om daarmee nieuwe inkomstenstromen te genereren?

Voorzitter raadscommissie

Wij zien nadrukkelijk die kansen. -Dankuwel, meneer Post. Is het duidelijk, meneer Schuiringa? U heeft nog een nabrander. Graag, voorzitter. Ik kom terug op de windmolenparken. Die zijn mij bekend. Wij zijn als gemeente aandeelhouder van HVC. HVC is weer een aandeelhouder van Gemini. Ze hebben dat nooit verteld, maar dat is bij het rekenkameronderzoek eruit gekomen. Ten tweede hebben we bij de provinciale overleggen met de regionale raadscommissie Noordkop een uitleg gehad over de windmolenparken. Ik heb er zelf ook een beetje een kijk. Er is nu nog 5% gerealiseerd van wat in de planning staat. Dat zit allemaal onder de lijn van Den Helder, Julianadorp en het zuiden, behalve Gemini. De rest komt allemaal noordelijker. Het is misschien interessante materie om aan de oostkant ervoor aan te melden. Ik had nog een idee. Ik heb het ook met meneer Kieft daarover gehad. Misschien een noodhaven voor de burgeractiviteiten van de marine die dik aan het uitbreiden is. Maar goed, dat is een tweede. Dank u, voorzitter. -Ik moet zeggen dat u in de visie heel ver gaat. Meneer Zegel,

Ferry Zegel

ik dacht dat u ook een vraag had. Meneer Zegel.

Voorzitter raadscommissie

Dankuwel, voorzitter. Is er ook ruimte voor vragen aan het college? Kan ik dat combineren? Wat is handig? Ik denk dat u dat het beste meteen kunt vragen. Het kan dat daarvoor ook ondersteuning nodig is. Dat dacht ik ook. Voorzitter, GroenLinks is tevreden met het voorstel dat voorligt voor de verzelfstandiging van de haven. We danken de heer Post voor zijn toelichting. We zijn blij dat verduurzaming als onderdeel van de aandeelhoudersstrategie wordt genoemd. We hebben twee vragen erover aan het college of meneer Post. Net wie het beste een antwoord erop kan geven. Heel concreet: wordt de genoemde verduurzaming verder uitgewerkt in een breder plan met concrete doelen? Hoe sluit dat aan bij de klimaatambities die we als Texel zelf hebben? Is het college bereid om verduurzaming stevig in de aandeelhoudersstrategie of in de statuten te borgen, zodat het niet te vrijblijvend blijft? Wordt daarbij gewerkt met meetbare indicatoren of prestatieafspraken, zodat wij als raad goed zicht op de voortgang kunnen houden? Ik heb een nabrander voor meneer Post. Wat neemt u mee van wat u op Texel heeft gedaan naar de andere locaties waar u werkt?

Rikus Kieft

Dankuwel. Ik geef eerst het woord aan de wethouder. Hij is dol op indicatoren. -Meten is weten. Daar heeft u gelijk in. Absoluut. Niet dat ik er dol op ben, maar het is een belangrijke voorwaarde om überhaupt lange lijnen uit te kunnen zetten. Meneer Zegel, op dit moment zijn er bij de huidige gebruikers van de haven veel duurzaamheidsplannen. De opdracht aan de directeur wordt om te zorgen dat het elkaar gaat versterken. De CIV is druk bezig met zonnepanelen. Er wordt aan duurzame walstroom gewerkt. Allemaal van dat soort zaken. Je moet dat op de schaal van de haven doen om het zo efficiënt mogelijk te doen. Dat wordt de opdracht. Als u het over verduurzaming heeft en heel concrete parameters eraan wil koppelen, weet ik op dit moment niet welke dat zijn. Ik voeg eraan toe dat zowel het rijksbeleid als het Europees beleid met allerlei normen komen. Dat is de minimale basis waar men naartoe moet streven. Als u als raad daarbovenop extra eisen wil stellen, kan dat. U moet rekening ermee houden dat het financiële gevolgen kan hebben.

Voorzitter raadscommissie

De ruimte om hem aan te scherpen, ligt op dit moment bij u. Dankuwel, portefeuillehouder. Was dat voldoende?

Harm Post

Ik vraag aan meneer Post of hij zijn vraag wil beantwoorden. Ik wil een kleine aanvulling daarop geven. Ik denk dat het ook voor deze haven moet gelden. Wij hebben ons het zogenaamde EcoPorts-certificaat aangemeten. Ik weet niet of iedereen in de zaal weet wat dat is. De EcoPorts Foundation is een Europese foundation. Die neemt havens de maat qua duurzaamheid. Ik vind het leuke van hun methode dat het niet een keurmerk is. Die krijg je. Je kunt een groot bord aan de voorgevel hangen en daarmee is het klaar. Nee, na twee jaar verlies je hem als je niet opgeschoten bent. Ik ben tot op de dag van vandaag trots dat Groningen Seaports het voor de negende keer aaneensluitend heeft gehaald. Ik ben daar ooit met die EcoPorts-certificering begonnen. We zijn in Lauwersoog nog niet daarin geslaagd, maar dat is stap één. Voor het tweede wil ik u een idee geven. Wij zijn met de ondernemers van de haven van Lauwersoog in twee groepjes door die haven gaan lopen. Eerst een kopje koffie en een gevulde koek. Bij elk groepje liep iemand mee die

opschreef wat de dames en heren over duurzaamheidsopmerkingen maakten. Na het zeven, kwamen er in eerste instantie vier concrete onderwerpen uit. Zon op daken, koude- en warmteuitwisseling, natuur in de haven. Je staat er versteld van. Dat zal hier ook gelden. Je hebt soms geen idee wat voor zeldzame plantjes er in een talud groeien, terwijl je havenmeester roept: maaien die handel. De vierde was alles rond de green shipping, zoals wij dat noemen. Dat is het verduurzamen van vissersschepen en rondvaartboten. Daar is in de laatste twee jaar een vijfde onderwerp bijgekomen. Dat is donkerte. Wij hebben op dit moment voor de haven van Lauwersoog samen met de ondernemers in de haven hebben we een Masterplan Donkerte gemaakt. De ondernemers en de gemeente voor hun deel van de openbare verlichting en de provincie voor hun deel van de openbare verlichting gaan tezamen met het Waddenfonds een bedrag van 1,6 miljoen investeren om de haven 50% donkerder te krijgen. Die subsidieert dat behoorlijk goed. Je hebt een heel concreet onderwerp en een onderwerp waar je met elkaar een heel duidelijk doel eraan kunt hangen. Zo zitten die ondernemers namelijk in elkaar.

Voorzitter raadscommissie

Die willen het meetbaar hebben. Dank u.

Ferry Zegel

Dank u, meneer Post. Heeft u een vervolgvraag, meneer Zegel? Ja, voorzitter. Ik vind dit uitstekende voorbeelden. Ik denk niet dat die per se in dit stuk thuishoren.

Voorzitter raadscommissie

Ik wil de wethouder meegeven: omarm deze voorstellen. Ik denk dat hij dat gaat doen. Meneer Kooiman,

Edo Kooiman

heeft u ook een vraag? Ik geef u het woord. Het gaat over de vragen in het advies, voorzitter. In het advies wordt gevraagd dat hij nog een budget van € 90.000 extra voor de kwartiermaker wil. Onze vraag is: hoe hoog is het huidige budget en wat wordt het totale budget voor de kwartiermaker? Blijft het bij die € 90.000 die u vraagt? Wat gaat precies daarvoor gebeuren?

Rikus Kieft

Dankuwel, meneer Kooiman. De portefeuillehouder. Voorzitter, in de technische beantwoording van de vraag van D66 of het CDA hebben we gezegd: het oorspronkelijke budget van 40 mil voor de kwartiermaker is half op. De resterende 20 hebben we ter beschikking om expertise in te huren. De 90 die in het stuk wordt genoemd, is bedoeld om de directeur aan te stellen. Daarna worden de loonlasten van de directeur een onderdeel worden van de haven bv. Wij denken dat het alleen voor 2026 nodig is. De financiële verantwoordelijkheid komt bij het havenbedrijf te liggen nadat de financiële ontvlechting

Voorzitter raadscommissie

in 2026 plaatsvindt. -Dankuwel, portefeuillehouder.

Anneke Visser-Veltkamp

Is dat duidelijk, meneer Kooiman? Mevrouw Visser. Dankuwel, voorzitter. Een goed bestuur is belangrijker dan de vorm. De oprichting van een havenbedrijf is geen garantie voor succes. Normaal ga je over op de oprichting van een bv als er concrete plannen zijn. Die concrete plannen mis ik nog een beetje. Zijn die er al? Wanneer komen die naar de raad? Daarnaast wordt er aangegeven dat alle kosten en baten die rond de haven spelen in het havenbedrijf komen. Er is nu al een jaarlijks een negatief resultaat van rond de 8 ton als we het toekomstige onderhoud meenemen. Hier komen de kosten van het bestuur bij. Er staat dat er via het havenbedrijf kansen zijn. Bijvoorbeeld kansen op regionale samenwerking. De markt wordt beter gestimuleerd via een havenbedrijf. Welke directe concrete kansen zijn er, behalve het gezamenlijk aanbesteden van baggeren die de jaarlijkse kosten van 8 of 9 ton naar beneden kunnen brengen? In Lauwersoog was er sprake van een toeristische prikkel en windparken. Inzake het toerisme hebben wij plannen voor een hotel gehad. Die zijn afgeschoten. We willen aan die kant van het eiland niet te veel toerisme. Wat betreft de windparken, ik ben toevallig met de portefeuillehouder bij een bijeenkomst geweest in Den Helder. Daar bleek heel duidelijk dat de haven van Den Helder juist op die windparken en het onderhoud daarvan inzet met de haven.

Voorzitter raadscommissie

Blijft er voor een kleine haven als Texel nog iets over?

Rikus Kieft

Dankuwel, mevrouw Visser. De portefeuillehouder heeft een aantal concrete vragen. -Voorzitter, het algemene antwoord is: er liggen nog geen concrete plannen. We hebben daarvoor juist een directeur nodig die met de ondernemers die op de haven van Oudeschild tot concrete plannen komt. Dat is volstrekt helder. Niets ten nadele van de ambtelijke organisatie, maar die is niet ingericht op snel handelen in het economisch verkeer voor eigen rekening en risico. Wij zoeken die persoon. Die moet met plannen komen. Die moeten in dat financiële meerjarenplan neergelegd worden. Daar ligt een beleidsmatige onderlegger. Dat wordt vastgesteld door de Raad van Commissarissen en in de vergadering van aandeelhouders. Dat wordt uiteraard aan de gemeenteraad ter informatie aangeboden. Daarom is de oproep aan u: wees zo concreet mogelijk in die aandeelhoudersstrategie. U kunt daarin meegeven wat u belangrijk vindt in de ontwikkeling vande plannen. Dan een reactie op uw opmerking over wind. We weten dat de haven van Den Helder straks vol ligt met militaire activiteiten. Die gaan de windactiviteiten wegdrukken. Die zullen op andere plekken moeten komen. Dan de vergroting van de haven van Den Helder. Ze zijn bezig met het vergroten van de kadelengte. Ga er maar van uit dat er vraag zal zijn naar kleine havens die via zee bereikbaar zijn voor het onderhoudsverhaal. Dat zei de heer Post net ook. Dat is booming business voor de komende

Voorzitter raadscommissie

10, 20 of 30 jaar in deze regio. -Dankuwel, portefeuillehouder.

Anneke Visser-Veltkamp

U heeft nog een vervolgvraag, mevrouw Visser. Ga uw gang. Het is de avond van de nabranders. U geeft aan voor eigen rekening en risico. In dit geval blijft de rekening en het risico bij de gemeente. De directeur krijgt gewoon zijn salaris uitbetaald. Wat betreft de kruimels die overblijven van de wind.

Rikus Kieft

De NIOZ-haven heeft al daarop ingezet. Dat is niet echt een succes geworden. Het gaat over toekomstige ontwikkelingen. De heer Schuiringa gaf al aan dat er nog tig windparken bijkomen. Meer dan er nu al zijn. Die markt groeit. Je moet daarop anticiperen, linksom of rechtsom. De NIOZ-haven heeft het nadeel dat de druk in de haven van Den Helder er nog niet is. Wij zijn op een heel mooi moment om met die verzelfstandiging van de haven te beginnen, zodat iemand die verstand heeft

Voorzitter raadscommissie

van dat type acquisitie zijn werk kan doen.

Astrid van de Wetering

Dankuwel, portefeuillehouder. Mevrouw Van De Wetering. Voorzitter, ik hou het straks algemeen, want al mijn vragen zijn in principe al gesteld. De wethouder heeft al antwoord gegeven. Mijn technische vraag wordt nog beantwoord,

Voorzitter raadscommissie

want die is nog niet beantwoord. Ik heb net naar de mail gekeken. De wethouder. -Ik heb het antwoord gelezen,

Cees Hoogerheide

maar dat lossen we op. -Dankuwel. Meneer Hoogerheide. Dankuwel, voorzitter. De wethouder haalde bij de inleiding het tijdpad aan. We hebben lang gewacht, maar we hebben nu een duidelijk voorstel gekregen. Onze dank daarvoor. Dan onze vraag: wordt de profielschets en de functie-eisen voor met name de directeur met ons gedeeld? Het is namelijk de directeur die cruciaal is in het wel of niet slagen van deze onderneming. Ik vind dat wij als raad best een zegje erover kunnen en behoren te doen. Wethouder, kunt u dat toezeggen? Ik heb nog een vraag of meer een verzoek. Is het mogelijk dat bij de volgende uiteenzetting

Voorzitter raadscommissie

de heer Post ook aanwezig is? Die zal er zeker komen.

Rikus Kieft

Dankuwel, meneer Hoogerheide. De portefeuillehouder. Ik ga uit van het laatste. Als het in de agenda schikt, kan dat. Dan uw eerste vraag. De profielschets van de directeur, maar ook van de commissarissen, komen uiteraard uw kant op. Wij moeten bekijken of dat voor de besluitvorming komt of dat wij het via een informatieronde doen. U kunt het altijd agenderen als het via een informatieronde is.

Voorzitter raadscommissie

Dankuwel, portefeuillehouder. U heeft nog een nabrander. Iedereen heeft heet gegeten, denk ik. -Ik dank de wethouder voor deze cruciale toezegging. -Dankuwel, meneer Hoogerheide.

Niels Rutten

Ik ga terug naar links. Ik heb de heer Rutten nog. Dank u, voorzitter. Het dossier over de haven loopt al een hele tijd, zoals de wethouder al aangaf. Er wordt al vanaf 2015 gesproken over verzelfstandigen. In 2008 is de haven overgenomen. Vorig jaar hebben we een besluit genomen en gezegd: ga aan de slag met de verzelfstandiging op advies van een klankbordgroep. Nu ligt dit voorstel voor. Wij zien nog geen concreet stappenplan of een tijdpad voor die verzelfstandiging. Er moeten een heleboel dingen worden uitgewerkt. Wanneer komt dat? De motie is aangenomen. Wij hebben niet het idee dat alle dingen duidelijk zijn meegenomen als kaders richting het havenbedrijf om ermee aan de slag te gaan. We zien alleen vier prioriteiten voor de aandeelhoudersstrategie. Wij vroegen ons af of een startend havenbedrijf met zo'n enorme opgave om de exploitatie rendabel te krijgen, aan de slag moet met vier prioriteiten. Is dat niet een beetje veel? Wij zien regionale samenwerking bijvoorbeeld niet als een prioriteit, maar meer als een middel om de exploitatie op orde te krijgen. Volgens ons is de start met een prioriteit, namelijk de exploitatie verbeteren. Waarom kiest het college toch voor vier prioriteiten bij een havenbedrijf wat in zo'n heel moeilijke situatie moet starten? We hebben ook naar de andere havens gekeken. Bijvoorbeeld Groningen Seaports. We zien dat er op een gegeven moment wat gedoe is geweest bij Groningen Seaports. Die was best ondernemend en is voortvarend aan de slag gegaan. Er is een onderzoek van professor Boogers ernaar gedaan. Die zegt: je ziet duidelijk een aandeelhouder als gemeente of provincie die enorm worstelt met de toezichthoudende rol. Wat wordt de strategie van de wethouder om te zorgen dat wij als kleine gemeente over de bestuurlijke en ambtelijke kwaliteit en inzet beschikken om dat op een goede manier in te vullen? Dat lijkt ons een enorme uitdaging. Ik wil de wethouder en mevrouw Van De Wetering met die technische vraag helpen. De technische vraag van het CDA over het budget is wel beantwoord.

Voorzitter raadscommissie

Mevrouw Van De Wetering verwijst naar andere technische vragen, denk ik. -Dankuwel, meneer Rutten.

Rikus Kieft

Dat was een hele rij vragen, wethouder. Kunt u een antwoord erop geven? Voorzitter, in het advies wordt als tijdpad aangegeven dat wij in Q1 van 2026 met het finale voorstel bij u hopen te komen. Ik moet gelijk een winstwaarschuwing erbij geven. De financiële ontvlechting is best pittig. We hebben dat in de aanloop naar dit advies gemerkt. Het is best graven in de gemeentelijke begroting om het zuiver uit elkaar te halen. Daarom komt het resultaat bij u op tafel. We kunnen dat nu niet helemaal overzien. Er zitten misschien beslisbomen in waarvan we zeggen: daar moet de raad ook meekijken. Wij kunnen niet sneller dan we kunnen. Meneer Rutte, we doen dat langzaam zo snel als we kunnen. We moeten dat met de mensen doen die we hebben. We willen het graag goed doen. Dat is naar aanleiding van het tijdpad. U vindt vier prioriteiten te veel. Wij hebben recht proberen te doen aan de opmerkingen vanuit de raad. Ik leg de motie en de kansen die daarin genoemd wordt tegen de kaders voor de aandeelhoudersstrategie. We hebben dat heel netjes hebben gedaan. Die zitten er namelijk allemaal in. Als u dat niet wilt, moet u die aandeelhoudersstrategie inkorten en zeggen: dat willen we niet en dat willen we niet. Ik denk juist dat wij heel ruim gehonoreerd hebben wat de raad in die motie heeft willen zeggen. Lees ze nog even na. Het gaat om de vier punten in de aandeelhoudersstrategie. De mix van werk en recreatie, het terugbrengen van het financiële tekort, kansen gebruiken in de regionale samenwerking. Het zou zonde zijn als je tegen die directeur zegt:

Voorzitter raadscommissie

besteed er geen aandacht aan. Wij denken juist dat daar de kansen liggen. De vraag over Seaports

Harm Post

delegeer ik graag naar mijn buurman, want hij was erbij. Dat is helemaal goed. -Dat stond in het rapport vermeld. Ik kan volledig onderschrijven wat de wethouder zegt. Jullie zullen dat zien als jullie het functieprofiel zien. Als je een directeur zoekt die uitsluitend met de kosten bezig moet zijn, vind je de verkeerde man of vrouw. Je moet zorgen dat je dat hele palet aan zaken te bieden hebt om iemand te vinden die goed binnen dat profiel past. Alleen op kosten letten, is niet bijster interessant om een goede havenman of havenvrouw aan te trekken. Dat geldt ook voor de Groene Havenvisie. Je kunt niet het bedrijf Haven Oudeschild bv zo oprichten, liggend in het Werelderfgoed Waddenzee. Het lijkt mij niet dat een aandeelhouder roept: we gaan voorlopig niks aan duurzaamheid doen. We gaan alleen op de kosten letten. Ik vind dat geen verstandige keuze. Dat geworstel is er en krijgen jullie ook. Ik probeerde dat met mijn eerste opmerking aan te geven. De raad en het college krijgt een nieuwe rol. De ambtenaren op de verschillende

afdelingen en de hoofden van die afdelingen krijgen een nieuwe rol. Dat is lastig, want veel ondernemers zijn gewend om naar de wethouder of een van jullie te lopen als er in de haven iets moet gebeuren en ze iets voor elkaar willen krijgen. Straks moeten jullie leren zeggen: je moet naar de directeur lopen. Die moet dat regelen. Wij moeten ons op de hoofdlijnen als aandeelhouder gedragen. We moeten niet meer de individuele vragen van ondernemers als discussiepunt in de raadsvergadering meenemen. Je ontkomt daar niet aan. Het kan twee of drie jaar duren voordat iedereen aan zijn nieuwe rol gewend is. Ik durf dat eerlijk te zeggen. Er zijn openbare vergaderingen daarover in Harlingen geweest. We hebben behoorlijke pittige discussies tussen de Raad van Commissarissen en de aandeelhoudersvergadering daarover gehad. Het is best intensief. Alleen al het lostrekken en het goed scheiden van de financiën bijvoorbeeld. Dat is een behoorlijke klus die goed moet gebeuren, anders stuur je de nieuwe directeur

Voorzitter raadscommissie

met de verkeerde cijfers op pad. -Dankuwel, meneer Post. Meneer Rutten, is het tot zover duidelijk? Er zit nog wat na te komen.

Jur Schuiringa

Dat weet ik niet, daar ga ik niet over. Er zijn nog wat dingen. Meneer Schuiringa wil nog in de tweede ronde. Dank u, voorzitter. Ik ben blij dat de wethouder gemeld heeft dat er volgende stadia komen voor de inrichting van de bv en de plannen. Wij als VVD zagen daar wat in. Er staat bijvoorbeeld: de parkeergelden gaan rechtstreeks naar de gemeente. Als je een bv hebt en er wordt op jouw grond geparkeerd, dan gaan de parkeerinkomsten naar de haven

Voorzitter raadscommissie

bv en niet naar de gemeente. -Was dat een vraag? Dat was de vraag. Ik heb nog een vraag: hoe gaan we om met de bruidsschat c.q. afkoopregeling van Rijkswaterstaat over de haven die nog steeds niet verwerkt is? Ik mis een ander dingetje waar we extra groene activiteiten mee kunnen doe. De beheersactiviteiten van de Waddenzee. Er is een beheerseenheid en die zetelt in Harlingen. Misschien hebben ze een filiaaltje nodig op Texel. Dank u. -Wethouder, kunt u een vraag

Rikus Kieft

eruit distilleren waar u een antwoord op kunt geven? In het document staat dat de onderhoudsreserve die in de gemeentelijke begroting staat voor de bruidsschat is bedoeld. De onderhoudsreserve moet op de een of andere manier naar de bv, omdat de bv een bodem moet hebben op basis waarvan ze kunnen werken. Hoe we dat precies doen, is nog een onderdeel van de puzzel. Hoe we dat uitschrijven. Hoe we dat doen. Hoe dat in het vermogen van de bv terechtkomt. Daar is tijd voor nodig en daarom komen we bij u terug. De suggestie over de beheereenheden voor de Waddenzee nemen we uiteraard mee.

Jur Schuiringa

Ik ben uw eerste opmerking kwijt. Welke was dat ook alweer? De parkeergelden. -Die heb ik in de beantwoording langs zien komen. Wij kijken op dit moment als volgt naar: wij hebben geen rechtstreekse relatie tussen de opbrengst van de parkeergelden en het onderhoud van specifieke terreinen. Zo werkt dat niet in de gemeentelijke begroting. De onderhoudskosten van de parkeerterreinen moeten wij netjes aan het havenbedrijf toerekenen en in de startpositie meegeven. De inkomsten blijven bij de gemeente. Dat is de gedachtegang zoals wij hem op dit moment scherp hebben. Het kan best zijn dat we daarop terugkomen, omdat het op de een andere manier toch anders ligt. Daar is die tijd beslist voor nodig. -Dankuwel, wethouder. Ik heb een kleine tip. U kunt bij wijze van spreken binnen de rode lijntjes naar de bv toegaan, zoals het opgesteld is. Je kunt voor het onderhoud

Voorzitter raadscommissie

van de infrastructuur en wegen van de bv een abonnement nemen bij Gemeentewerken. Meneer Schuiringa heeft een aantal heel goede ideeën. Wilt u die op schrift zetten? Dat is makkelijker. Zijn er verder nog vragen of opmerkingen uit de commissie? Kan ik het onderwerp afsluiten?

Astrid van de Wetering

Mevrouw Van De Wetering. -Ik heb nog iets inhoudelijks. We hebben in 2014 ook een keer over de verzelfstandiging van de haven gedebatteerd. Ik was toen al een groot voorstander. Ik ben heel blij met het voorliggende voorstel. Het krijgt nu eindelijk een vorm, zodat woonboten en drijvende steigers op een heel snelle en andere manier van de grond komen. Verzin het allemaal maar. Richting meneer Schuiringa, de parkeergelden moeten gemeentebreed blijven, anders knip je dat Texel-vignet in stukjes. Dat zou heel raar zijn, maar dat laat ik voor wat het is. Ik hoop dat we een haven krijgen qua levendigheid. De opmerking van

de PvdA was: aan die kant willen we niet te veel toerisme. De haven trekt nu eenmaal toeristen. Er komen heel veel mensen om juist naar die haven te kijken. Zij willen dat beleven en een ervaring hebben. Die haven zal ook met toerisme geholpen worden in zijn onderhoud. Ik ben erg nieuwsgierig naar hoe de ontvlechting gaat plaatsvinden. Ik wacht het eerste kwartaal van 2026 met spanning af, want daar ga ik u aan houden. Ik wens u heel

Voorzitter raadscommissie

veel succes. -Mevrouw Van De Wetering, dankuwel voor de van de grond komende woonboten.

Edo Kooiman

De heer Kooiman heeft nog een inhoudelijk stukje. U ging heel snel. Het is geen stukje. Noemt u het maar een stuk. Wij vinden het advies niet zo positief, in tegenstelling tot veel raadsleden die het allemaal positief vinden. De haven van Oudeschild toont een verlaten aanblik na de recente sanering van de visserij. Voor de gemeente vormt de exploitatie van de haven een grote financiële uitdaging. We weten dat. Het jaarlijkse tekort bedraagt nu al rond de 9 ton. Dat tekort zal naar verwachting oplopen vanwege de grote onderhoudswerkzaamheden in de komende jaren. De gemeente als eigenaar van de haven zal in actie moeten komen om de bedrijvigheid op de haven te behouden en moet inkomsten genereren voor de exploitatie en onderhoud. We hebben vanavond daarover gesproken. Wat nu voorligt, is niet meer dan een akkoord voor de verzelfstandiging van de haven. Er staan vier adviezen: het toewerken naar een substantiële verlaging van de gemeentelijke bijdrage, verduurzaming van de haven en de kansen voor de regionale samenwerking benutten. Dat zijn mooie inschrijvingen en omschrijvingen, maar voor Hart voor Texel zonder inhoud. Wij willen als Hart voor Texel graag concrete stappen zien. De heer Kieft noemde het al. Waar blijft de uitwerking van de motie die in juli vorig jaar in meerderheid is aangenomen om kaders te stellen? U zegt tussen neus en lippen door: we hebben dat naar de aandeelhoudersstrategie vertaald. Ik denk niet dat de meerderheid van de raad die de motie heeft aangenomen voor ogen had om de uitwerking in een aandeelhoudersstrategie mee te nemen. Er zat een hele duidelijke opdracht in de motie van juni 2024. We zijn een jaar verder. Er staat in het adviesontwerp een structuur waarbij zowel de havengebruikers als de betrokkenen uit het dorp Oudeschild over de hoofdlijnen door het havenbedrijf geïnformeerd worden. Ze kunnen een input geven met betrekking tot het reilen en zeilen van het havenbedrijf. Ze hebben dat al gedaan. Volgens mij neemt u die mensen helemaal niet serieus. In september 2024 waren er betrokkenen en die meegedacht voor de haven. Er zijn pitches gehouden en plannen gebundeld. Daarnaast zijn de betrokkenen zes keer bij elkaar geweest om een mooi plan te schrijven. Ze hebben een prachtig advies gemaakt. U had er wat mee kunnen doen. Wat denk je? Er is geen reactie erop gekomen, nul komma nul. U hoeft van deze betrokkenen die uit en om de haven hebben meegedacht, geen input meer te verwachten. Hun motivatie is tot een dieptepunt gezakt. Kortom, u moet de boer op gaan. Klanten werven en winnen. Andere havens bieden hun haven aan voor grote schepen. Wij laten alles aan ons voorbij gaan. We hebben een paar schepen gehad die binnen haven mooi geld hebben opgeleverd. We moeten daarmee doorgaan. Als er een keer een mooi passagiersschip ligt, schreeuwen we moord en brand. Als u op deze manier doorgaat, zal deze haven nooit meer het daglicht zien. Concrete stappen, hard aan de slag. Het is een mooi voorstel,

Voorzitter raadscommissie

maar wat ons betreft onvoldoende. Dankuwel. Dankuwel, meneer Kooiman. Er is een steen in het water gegooid.

Rikus Kieft

Heeft u behoefte om te reageren? -Voorzitter, volgens mij

Voorzitter raadscommissie

leeft de heer Kooiman in een andere werkelijkheid dan de mensen die aan dit plan gewerkt hebben.

Niels Rutten

Dankuwel, portefeuillehouder. De heer Rutten. Dank u, voorzitter. Wij zijn ook best teleurgesteld in wat er nu voorligt. We zien nog geen concreet stappenplan voor de verzelfstandiging. Er is geen concreet tijdpad. Er moeten nog allerlei besluiten en richtinggevende beslissingen genomen worden. We hadden liever vandaag knopen doorgehakt, want wij willen vaart ermee maken. Er wordt al sinds 2015 over de verzelfstandiging gepraat. Dat heeft te lang geduurd. Wij zijn echt teleurgesteld in wat er nu voorligt. Het is nog niet concreter. We hebben nog geen echte keuzes op dit moment gemaakt. Die worden nog verder vooruitgeschoven. Daarom was binnen onze steunfractie de vraag: er moet een directeur komen. Is Bennie Jolink al gebeld? Wij willen 'deurdonderen'. We hebben behoefte om met de verzelfstandiging te beginnen. We beseffen heel goed

dat het ingewikkeld is. De verzelfstandiging zal niet in een keer perfect zijn. Het zal gaandeweg een vorm moeten krijgen. We willen dolgraag ergens beginnen.

Cees Hoogerheide

Dankuwel, meneer Rutten. De heer Hoogerheide. Dankuwel, voorzitter. Als het vorige college en de wethouder de juiste stappen hadden genomen, waren we veel verder geweest. Het is niet gerealiseerd. Bij deze blijft de enige vraag over: halen we de geplande tijd, gelet op de complexiteit? Er is een tijdpad uitgezet. Ik vraag me af of we dat halen.

Voorzitter raadscommissie

Wij willen meer van de wethouder daarvan weten.

Rikus Kieft

Dat is nog een vraag, meneer Hoogerheide. Ik kan hem naar de wethouder doorspelen. Voorzitter, ik heb net gezegd dat wij Q1 van volgend jaar proberen te halen. Ik ben afhankelijk van de mensen die wij in huis hebben, ook op de financiële afdeling. Die hebben een hele hoop andere dingen te doen. Ik kan er niet meer van maken. U weet dat allemaal heel goed. Ik wil op de opmerking van de heer Rutten reageren. We hebben er tien jaar over gedaan om eindelijk te beslissen dat we het willen doen. Het is lastig als u zegt: wij willen het sneller. Wij hebben dat ook bij de bespreking in juli vorig jaar gezegd bij de bespreking van die motie. U mag de woordelijke tekst nalezen. We hebben gezegd: we geven deze motie in handen van de directeur. We willen eerst de structuur regelen, zodat een directeur zelfstandig, adequaat en snel in het economische verkeer kan opereren. Uw ongeduld is iets kleiner dan het mijne,

Voorzitter raadscommissie

maar ik moet mij aan de realiteit aanpassen van wat we kunnen. -Dankuwel, wethouder.

Ferry Zegel

Meneer Zegel. -Voorzitter, dankuwel. Er zijn afsluitende woorden van onze kant. GroenLinks staat positief tegenover de verzelfstandiging van de haven van Oudeschild. De haven verdient een slagvaardige organisatie die beter op de uitdagingen van deze tijd kan inspelen. We horen de opmerkingen in de zaal en begrijpen ze. Je moet eerst een plan maken en dan pas de organisatievorm kiezen. We vinden het in dit geval logisch om juist voor een structuur te kiezen die in staat is om plannen te ontwikkelen en daadwerkelijk uit te voeren. Laten we eerlijk zijn, de huidige gemeentelijke organisatie en de vorige colleges zijn jaren onvoldoende ertoe in staat gebleken. Dat werd net ook gezegd.

Voorzitter raadscommissie

Wij zijn tevreden met de richting die wordt gekozen. We steunen dit voorstel. -Dankuwel, meneer Zegel.

Edo Kooiman

Er komt nog een derde ronde zo te horen. Heeft u nog wat toe te voegen, meneer Kooiman? -Ik weet niet of het een derde ronde is. Ik vind het antwoord van de portefeuillehouder beschamend. Hij doet het af met een andere werkelijkheid en daar moet hij het maar mee doen. Wij zijn als raad het controlerende orgaan. Wij hebben heel veel mensen op de haven gesproken. We doen hier een pleidooi. Ik had een iets uitgebreider antwoord verwacht dan: u leeft in een andere werkelijkheid. U haalt de rol van raadslid erg naar beneden. We zijn hier het controlerende orgaan. Ik had graag een iets uitgebreider antwoord gewild

Voorzitter raadscommissie

dan deze drie woorden van de heer Kieft. -Waarvan akte. De wethouder wil

Rikus Kieft

een paar woorden eraan toevoegen. -Voorzitter, wij hebben in juli vorig jaar het rapport van de werkgroep De Lucht gehad. Die heeft uitvoerig met allerlei participanten in de haven gesproken: de ondernemers en de dorpscommissies. Er is uitvoerig contact geweest. De heer Post heeft de lijntjes in de haven deels in samenwerking met de werkgroep De Lucht opnieuw verkend om te kijken of het rapport voldoende breed en grondig was. Ik neem uw taak heel serieus. Daarom verwacht ik meer van u dan wat u net bracht. Ik geef u nog even de achtergrond hoe zorgvuldig wij met de bewoners en ondernemers van Oudeschild zijn omgegaan. U verwijst naar het rapport van TOP wat vorig jaar of het jaar daarvoor verschenen is. Wij hebben direct tegen TOP gezegd: die ideeën zijn prima. Wij geven die mee aan degenen die straks het economisch en financieel meerjarenplan van de haven opbouwen. Pas op dat moment. Wij willen geen voldongen feiten voor de directeur in kleine plannetjes creëren, waarvan er bovendien heel weinig aan de exploitatie bijdragen en vooral geld kosten. U heeft een uitgebreider antwoord.

Astrid van de Wetering

Excuus voor het eerste korte antwoord. -Dankuwel, wethouder. Mevrouw Van De Wetering. -De commissie is toch voor het debat. Voorzitter, als u het mij toestaat, wil ik me op het CDA en Hart voor Texel richten. Zij laten allebei een beetje doorschemeren dat ze dit voorstel niet gaan steunen, omdat ze er meer van hadden verwacht. Ik doe een beroep op u. We zijn al jaren bezig om de verzelfstandiging enigszins richting te geven en van start te laten gaan. Ik zou het heel fijn vinden als u met concrete voorstellen komt hoe u dat besluit aangepast wilt hebben, zodat het door kan gaan. We zijn al jaren ermee bezig.

Voorzitter raadscommissie

Het zou jammer als jullie nu op de rem trappen. Dankuwel voor de bijdrage, mevrouw Van De Wetering.

Jur Schuiringa

De heer Schuiringa heeft gelukkig nog iets. Dank u, voorzitter. Ik ben het van harte eens met mevrouw Van De Wetering. Laten we het havenbedrijf bv Texel zo snel mogelijk oprichten en invullen. We horen in het eerste kwartaal van volgend jaar

Voorzitter raadscommissie

wat er precies uitkomt. Dank u. -Dankuwel, meneer Schuiringa. Ik ga dit onderwerp afronden. Ik vermoed dat het geen hamerstuk is, maar dat geeft niet.

6 Bespreken kaders nieuwe huisvestingsverordening

Voorzitter raadscommissie

Ik ga naar het volgende stuk. Er is een kleine personeelswisseling. Dat is het bespreken van de kaders van de nieuwe Huisvestingsverordening. Vanwege de leefbaarheid op het eiland is het noodzakelijk om voldoende woningen voor mensen te hebben die vanwege hun werk of sociale netwerk op het eiland moeten wonen. De Huisvestingsverordening draagt eraan bij door te regelen dat de betaalbare woningen in eerste instantie beschikbaar zijn voor mensen met een maatschappelijke of economische binding. De huidige Huisvestingsverordening is geldig tot 25 februari 2026. Om de inwoners met een binding voorrang te blijven geven, wordt een nieuw Huisvestingsverordening opgesteld. Voordat de verordening wordt opgesteld, worden in dit advies de keuzes voorgelegd over de gewenste wijzigingen en aanpassingen van de Huisvestingsverordening. Ik heb begrepen dat er nog een aantal technische vragen zijn gesteld. Ik ben niet helemaal op de hoogte of die allemaal beantwoord zijn. Misschien kan de portefeuillehouder mij daarvan op de hoogte brengen of iemand die een vraag gesteld heeft. Zijn er vragen? De heer

Nick Ran

Ran. -Dank, voorzitter. Ik heb een vraag. Ik zal hem even inleiden. Allereerst complimenten voor het stuk. Het leest heel prettig en het is heel duidelijk opgebouwd. De keuzes en overwegingen worden heel duidelijk toegelicht. We zien dat graag vaker. We hebben een vraag en gaat over de urgentieregeling. We zijn benieuwd hoe de keuze voor de genoemde beroepsgroepen precies tot stand is gekomen. Waarom juist deze? Zijn er andere opties overwogen? Voorzitter, binnen de steunfractie hebben we best een pittige discussie gehad over het gebruik van de WOZ-waarde als grens voor de koopprijs. Er zaten in het begin wat twijfels. We begrijpen uiteindelijk waarom ervoor gekozen is. Het is objectiever en makkelijker uit te leggen dan andere methoden. Het voorkomt dat prijsopdrijvend effect. Het laatste punt daarover is dat we bij de andere Waddeneilanden positieve ervaringen erover horen. Dat zorgt ervoor dat we ons erin kunnen vinden. We hebben een vraag en dat was een toelichting

Voorzitter raadscommissie

op onze stemkeuze over twee weken. -Dankuwel, meneer Ran.

Remko van de Belt

Ik geef het door aan de portefeuillehouder. Dank voor de complimenten van de VVD. Er is uiteraard over de doelgroepen nagedacht. Het is een combinatie van doelgroepen die in heel Nederland als doelgroepen worden gezien die noodzakelijk zijn voor het goed functioneren van de maatschappij. Er is gekeken naar het belang van in de avond- en de ochtenduren aanwezig zijn voor het vervullen van die maatschappelijke

functie. Dat is in verband met de boottijden. Kunnen deze mensen daadwerkelijk hun beroep op het eiland uitoefenen zonder er te wonen? Het antwoord is in dit geval: dat wordt lastiger

Voorzitter raadscommissie

dan bij de andere beroepen. Vandaar de keuze voor deze drie.

Nick Ran

Dankuwel, portefeuillehouder. Er is een vervolgvraag. Voorzitter, de uitleg van de wethouder kunnen wij volgen. We snappen dat deze drie beroepsgroepen van levensbelang zijn voor het eiland. De wethouder gaf al aan dat dit in de rest van het land ook zo wordt gezien. We hebben als eiland een specifieke positie. Ik kan me voorstellen dat er voor Texel ook andere beroepsgroepen als noodzakelijk beschouwd kunnen worden. Is ook daarnaar

Remko van de Belt

gekeken? -Ik vraag het aan de portefeuillehouder. Ik kan niet precies andere beroepsgroepen noemen. Er is gekeken naar wat er nog meer belangrijk is. We zien allemaal dat een loodgieter ook heel belangrijk is. Die moet er ook zijn. Als er een tekort aan loodgieters in de samenleving is, hebben we met zijn allen een probleem. De urgentie voor een loodgieter om hier 24 uur per dag te zijn, is minder aanwezig. Het blijft een afweging van beroepsgroepen die een unieke combinatie hebben en die we hier graag willen hebben. We willen ze faciliteren om hier te kunnen wonen. We hebben ernaar gekeken. Ik nodig u uit om tot beroepsgroepen te komen waarvan u denkt: die kunnen ook komen. Ik vertel wat er gebeurt als we nog drie verzinnen. Hoe meer urgentiegroepen wij toevoegen, hoe meer we naar de situatie van Amsterdam gaan. Ik zal het niet overdrijven, maar ik doe het toch. Daar kan geen enkele huurder meer op de markt,

Voorzitter raadscommissie

omdat alle sociale huurwoningen naar urgentiegroepen gaan. Dankuwel, wethouder. Er ligt voor u een uitdaging en een valkuil.

Jacquelien Dros

Mevrouw Dros. -Voorzitter, ook van ons complimenten voor het stuk. Het geeft een boost aan de bescherming van huisvesting voor degenen die hier economisch en maatschappelijk graag willen of zelfs moeten wonen. Ik heb een paar vragen. Er zitten technische bij, maar ze zijn gecombineerd met de politiek. Het was voor ons als steunfractie een krappe tijd voor deze commissievergadering. Ik wil ze graag nu stellen. Ik doe dat aan de hand van de adviezen die gegeven zijn. De eerste vraag gaat over punt E. Dat is de afgifte van de huisvestingsvergunning. Er wordt bijgehouden waarom de huisvestingsvergunning is verleend. De motivatie wordt uitgelegd. Het wordt gedaan om een verdiepingsslag te maken in de informatie en registratie van degenen die zich op Texel wil vestigen. Wij begrijpen en ondersteunen deze wens begrijpen. Echter hoeft slechts een persoon van een huishouden een huisvestingsvergunning aan te vragen. Aan die persoon wordt de huisvestingsvergunning verstrekt. Uit navraag bij de ambtenaar blijkt dat er extra gegevens over die persoon worden gevraagd die de huisvestingsvergunning aanvraagt. Als de verhuizing meerdere personen in een huishouden betreft, mis je bij een dergelijke registratie misschien belangrijke informatie. De vraag is: is het mogelijk om een extra vinkje aan de aanvraag voor een huisvestingsvergunning toe te voegen als het een meerpersoonshuishouden betreft? Je kunt zoiets ondervangen. Iemand mag dat beantwoorden en hoeft het niet per se te beantwoorden. Dat is de eerste vraag. De tweede vraag gaat over de toepassing van de urgentieregeling. Dat wil zeggen mensen met een essentieel beroep op het inkomen toetsen, de sociale huurgrens en maximaal vijf woningen per jaar toewijzen. De vraag aan het college is: waarop baseert het college het aantal van vijf woningen op jaarbasis voor deze urgentieregeling? De derde vraag betreft de prijsgrens voor de huur. Dat is punt K. De prijsgrens van huurwoningen aan het puntensysteem van de Wet Betaalbare Huur koppelen. Bij de berekening van de maximale huur te kiezen voor een grens van middenhuur tot 187 punten. Deze koppeling van de huurprijsgrens dwingt de verhuurders om het aantal punten voor een huurwoning te berekenen. Als gevolg hiervan kunnen meer woningen in de middenhuur belanden en voor Texelaars betaalbaarder aangeboden worden. Dat is de motivatie. Wij vinden dat heel mooi. We staan er volledig achter. Per 1 juli 2024 is de Wet betaalbare Huur van kracht. Dat is nu ongeveer een jaar. Sindsdien beschikt de gemeente over een meldpunt voor huurders om misstanden te melden. We hebben hierover twee vragen. Hoe vaak is er een misstand in het afgelopen jaar gemeld aangaande deze Wet Betaalbare Huur? Dan iets ingewikkelder naar aanleiding van deze nieuwe verordening. Kunnen huurders alsnog misstanden melden die een huurovereenkomst aangegaan zijn voordat deze nieuwe Huisvestingsverordening van kracht gaat? Bijvoorbeeld wanneer zij € 1.500 per maand voor een huurwoning betalen die qua puntentelling in de categorie middenhuur valt? Dan de laatste vraag, die gaat over punt L. De

koopprijsgrens aan de WOZ-waarde koppelen en hierbij te kiezen voor een grens van € 600.000 voor heel Texel. Hiermee valt 75% van de woningvoorraad onder het vergunningstelsel. We zijn heel blij met de koppeling aan de WOZ-waarde. We hebben bij de andere Waddeneilanden gezien dat het positief lijkt te werken. De heer Ran van de VVD noemde dat al. Met deze regeling voor de koopprijsgrens aan de WOZ-waarde, wordt 75% van de woningvoorraad tegen verdringing beschermd. We vinden dat mooi, maar wat maakt dat het college voor 75% bescherming kiest? Waarom niet een hoger percentage, zoals wij zagen dat bij de andere Waddeneilanden het geval is? Dat zijn mijn vragen.

Voorzitter raadscommissie

Dank u, mevrouw Dros. Dat is over het algemeen technisch.

Remko van de Belt

Ik hoop dat de wethouder kan antwoorden. -Dank, voorzitter. Ze zijn technisch, maar ik begrijp de politieke lading die eronder zit exact. Nogmaals dank voor de complimenten. Ik zal ze doorgeven. Ze zijn bij deze doorgegeven. Uw eerste vraag ging over het bijhouden van de gegevens en de registratie en dat daar een verdiepingsslag gemaakt kan worden. Kan er bij het beoordelen, aanmelden of een aanvraag voor de vergunning een vinkje gezet kan worden als het een meerpersoonshuishouden betreft? Ik zeg bij deze toe dat dat kan. Mocht dat niet zo zijn, kom ik bij u terug. Dat lijkt mij een heel eenvoudig vinkje. Vervolgens stelde u de vraag waarom wij maximaal 5 huurwoningen aan de urgente categorieën toewijzen. Ik begrijp het en de VVD verwees er ook naar. Dat kunnen er ook zes of zeven zijn. We moeten ergens beginnen. We hebben naar het aantal mutaties gekeken die op Texel plaatsvinden. Dat zijn er ongeveer 75 per jaar. Het zijn er iets minder. Vorig jaar waren het er heel veel, omdat we heel veel woningen hebben toegevoegd. Dat is dit jaar ook het geval. Laten we zeggen dat het ongeveer 75 per jaar zijn. Daarin zitten een aantal groepen die met urgentie worden toegewezen, zoals statushouders en mensen met een zorgindicatie. Kijk naar tante Jans. We krijgen ook een nieuwe urgentieregeling. Die komt erbovenop en wordt straks door het Rijk opgelegd. Het wordt een regionale regeling, maar dat zijn bepaalde urgentiegroepen. Op een gegeven moment wordt het een beetje knijpen. Hoeveel woningen kunnen wij met een urgentie toewijzen? We hebben nu voor vijf gekozen. We moeten eerlijk toegeven dat het lastig te voorspellen is hoe dat zal gaan. Daarom hebben wij bij elk punt opgenomen dat we monitoren om te kijken of dit het juiste is wat wij op dit moment bieden. Het moet gezegd dat dit over sociale huurwoningen gaat. De gemeente Texel heeft sinds kort de beschikking over een aantal eigen woningen op de Marsweg Noord. Ik zal het De Rietdijk noemen. Wij kunnen daar ook aan bepaalde doelgroepen toewijzen. Ik dacht dat ik de waarheid spreek, maar dat weet ik niet zeker. We hebben met de Rabobank afspraken gemaakt over de toewijzing van hun sociale middenhuur woningen. Mocht dat niet het geval zijn, dan kom ik erop terug. Er zijn meer mogelijkheden voor bepaalde doelgroepen om op het eiland te landen. Vijf leek ons een redelijk aantal om mee te beginnen en de balans te bewaren. Dan de koopprijsgrens. U refereert aan de Wet Betaalbare Huur. Ik vermoed dat u de wet Goed Verhuurderschap bedoelt. Ik haalde die wetten in het begin ook door elkaar. Die is tegelijkertijd ingegaan. Die zegt tegen de gemeenten: u moet een loket inrichten waar mensen misstanden kunnen aangeven ten aanzien van de verhuurders. Wij hebben dat pakket ingericht en daar heeft nog niemand gebruik van gemaakt. We concludeerden dat al in de Woonvisie. We moeten meer aandacht eraan besteden. Dat loket is in december opgericht. We moeten überhaupt meer ruchtbaarheid eraan geven dat het loket bestaat. U vraagt of er nog misstanden gemeld kunnen worden voor deze verordening of voor de invoering van de wet? Ik neem aan van wel, maar dat moet beoordeeld worden. Dat hangt af van het type melding. Melden kan altijd. Wat er met die melding gebeurt en of het rechtsgronden heeft, is de volgende stap. Ik durf dat niet te zeggen. Ik niet juridisch genoeg onderlegd. De koopprijsgrens van € 600.000 is beredeneerd en in het stuk tot stand gekomen. De basis is dat iedereen recht op vrije vestiging heeft in Nederland. De wetgever heeft daar een aantal uitzonderingen op geboden. Op de Waddeneilanden iets meer dan in de rest van Nederland. We moeten aantonen dat we nog steeds schaarste hebben. We mogen niet de hele markt beschermen. We kunnen niet zeggen: dat mag nooit. Elke woning die verkocht of verhuurd wordt, moet aan die rechten voldoen. Wij moeten een bepaalde categorie beschouwen als: daar zit schaarste op. We mogen niet de hoogste categorie pakken. Hoe kun je dat zien? Een van de metingen die we doen, is het aantal vruchteloze aanbiedingen. Wij zien die de laatste tijd toenemen. Dat gaat niet over woningen in het hogere segment. Het gaat over woningen die wij voor iedereen als betaalbaar beschouwen. Dat betekent dat de schaarste af begint te nemen. Dat betekent ook dat de grond om überhaupt iets voor de bescherming van de markt op Texel te doen, in een bepaalde prijscategorie wankeler wordt. Hoe hoger we die grens leggen, hoe wankeler dit wordt. Vandaar dat we op dit moment gekozen hebben voor de prijsgrens van € 600.000. Dat is beargumenteerd in het stuk. De WOZ-waarde is al een fikse verhoging ten opzichte van de bescherming die we nu bieden. Dat zit op 66 of 60, geloof ik. Dat gaat weer naar 75. Plus dat het koppelen aan de WOZ-waarde een hogere beschermingswaarde heeft dan alleen aan verkoopprijs. We

gaan hem indexeren. We laten hem meegroeien met de prijsontwikkeling. Dat is de aanleiding van de huidige beredenering

Voorzitter raadscommissie
voor die 6 ton. Dat was het tot nu toe, voorzitter. Dankuwel, portefeuillehouder. Ik hoor al gepruttel.

Jacquelien Dros
U wilt nog een verdiepende vraag stellen. Ga uw gang, mevrouw Dros. Mijn gepruttel zijn inderdaad de verdiepende vragen. Nog eventjes over die koopprijsgrens. Ik snap dat. Het is een goede verklaring. U zegt: we gaan het verder monitoren. Als blijkt dat 75% voor het beschermen van die woningmarkt te weinig blijkt te zijn, omdat er bijvoorbeeld een terugloop bij de vruchteloze aanbiedingen. Dan kan het zijn dat we uiteindelijk besluiten

Voorzitter raadscommissie
om dat weer wat hoger te doen. -De portefeuillehouder.

Remko van de Belt
Het staat uw raad altijd vrij om de verordening aan te passen en te actualiseren. Dat moet wel dan na een gedegen onderzoek.

Voorzitter raadscommissie
Dat moet u niet elke maand doen. -Dat lijkt me ook niet,

Jacquelien Dros
wethouder. -Dat was niet mijn enige vraag.

Mariët van der Werf
Ik heb als volgende mevrouw Van Der Werf. -Dank,

Voorzitter raadscommissie
voorzitter. Ook Texels Belang geeft complimenten voor de opmaak van de evaluatie en het advies. Er heeft veel werk hierin gezeten en is duidelijk in het stuk vertaald. Ik heb een paar vragen. In januari 2021 is het amendement aangenomen: Als een kind of partner een huis erft, moet het er ook kunnen wonen. Wij komen dit niet tegen in het stuk. In bijlage 1 op bladzijde 20 wordt over familiehuizen gesproken. Vallen de kangoeroewoningen ook hieronder? Die komen we ook niet tegen in het stuk. Bent u overigens ermee bekend dat bij een aantal notarissen voor het passeren van de woningen de huisvestingsvergunning aangeleverd dient te worden? Soms ook bij banken als zij in de koopovereenkomst de huisvestingsvergunning zien staan.

Remko van de Belt
Hoe staat u hierin? -De portefeuillehouder.

Voorzitter raadscommissie
De vragen worden technischer, voorzitter. -Dat vind ik ook.

Mariët van der Werf
De laatste vraag heb ik niet goed begrepen. Wilt u die herhalen? -Het gaat af en toe om banken en notarissen bij het passeren van een woning of het lenen van een hypotheek. Zij zien in een koopovereenkomst een huisvestingsvergunning aangeleverd moet worden. Bij een aantal banken en notarissen moet dat aangeleverd worden,

Voorzitter raadscommissie
zodat de akte of de hypotheek kan passeren.

Remko van de Belt
Dat is een moeilijke vraag. U mag erop terugkomen. Voorzitter, ik vrees dat ik hierop terug moet komen. Ik weet niet of het college een mening erover heeft en kan hebben. Ik ga bekijken wat we hiervan kunnen vinden.

Mariët van der Werf
Ik pak hem technisch terug als u dat goed vindt. Het is ook goed als u daarvan op de hoogte bent. Eerlijk gezegd, dat weet ik niet. Ik heb het genoteerd. We komen erop terug. U noemde de familiehuizen en of de kangoeroewoningen daartoe behoren. Ik vind dat ingewikkeld, omdat ik de indruk heb dat de minister

onduidelijk was over wat die familiehuizen waren. Zij wilde het in ieder geval mogelijk maken. Dat ging specifiek over erven, dus niet binnen de bebouwde kom. Er wordt meer mogelijk, zodat er meer familiaire relaties op een erf kunnen opbouwen en de overdracht makkelijker kan plaatsvinden. Ik denk dat kangoeroewoningen daartoe behoren. Elke vorm die wij bedenken en hoe we die de afgelopen 20 jaar genoemd hebben over het bij elkaar wonen van generaties, zal er ongetwijfeld onder vallen. Ik denk dat het de geest is van dat stuk. Ik denk dat het ook de geest is van het wetsvoorstel van de minister. Het amendement waar u naar verwijst. Eerlijk gezegd doet dat bij mij geen belletje rinkelen. Kunt u een kleine toelichting geven? -Mevrouw Van Der Werf. Sorry, het amendement is van 20 januari 2021. Het is van de helft van vorige raad. Dat is aangenomen. Als een kind of partner een huis erft, moet het er kunnen wonen. Als mensen aan de overkant wonen en ze het huis van hun ouders op Texel erven, kunnen ze zonder maatschappelijke

Voorzitter raadscommissie

of economische binding op Texel wonen. -Daar staat me iets van mij,

Remko van de Belt

maar ik ga hem niet beantwoorden. De wethouder. Voorzitter, ik vraag ik of ik tussen de commissie en de raad erop kan terugkomen. Het zegt mij niks. Ik heb niet scherp wat de consequenties zijn. Ik ken het dictum ook niet. Welke opdracht gaf u in het amendement? Kan dat überhaupt wettelijk en of is er iets in de verordening?

Voorzitter raadscommissie

Ik kom daar ook op terug. -Dat is heel fijn, want het zijn allemaal technische vragen. De heer Hercules.

Eric Hercules

Voorzitter, ik mag namens de PvdA pro Texel in de tweede termijn met grote complimenten en veel instemming voor dit stuk en het proces komen. Ik wil in de eerste termijn lekker kritische vragen en politieke vragen stellen. Die gaan over de terugkeerregeling, de zzp'ers en de urgentieregeling. Eerst de terugkeerregeling. Stel je bent een postbode of een conducteur. Ik noem maar wat. Je bent aan de overkant gaan werken. Je hebt geen mogelijkheid gehad om een huis te kopen. Je bent 46. Dit college zegt: dat is jammer, maar je mag niet terugkeren. Je krijgt geen huisvestingsvergunning. Dat staat letterlijk in dit stuk. Ik ga het letterlijk zeggen. Welvarende Texelaars met een binding kunnen altijd terugkeren. Texelaars met een kleine beurs kunnen dat niet. Dat staat er heel erg cru in. Het is een keuze. Ik begrijp gedeeltelijk waar die keuze vandaan komt. We willen toch meer onderbouwing zien waarom we die mensen van 45 plus weigeren die al hun familie hier hebben wonen. Ik kan me voorstellen dat een zorgargument iets is of dat ze geen kinderen meer hebben. Dat kan op je 45e wel, zelfs met een tweede of een derde leg. Wij vinden het best oneerlijk. We laten 45-plussers met een kleine beurs niet terugkeren. De eerste vraag is: kunnen we daar wat aan doen? Wat vindt het college daarvan? De tweede vraag gaat over zzp'ers en heeft twee delen. We hebben Texel als thuiswerkeiland gepromoot. We doen dat nog steeds in het beleid met het idee: de wereld is veranderd. Je kunt aan de overkant een goede baan hebben, maar hier wonen en een deel van de samenleving zijn. We hebben in het buitengebied zelfs het internet ervoor uitgerold. We hebben best veel moeite gedaan om duidelijk te maken dat de wereld kleiner is geworden. Je kunt hier wonen. Texel wordt er beter van, omdat er impulsen van nieuwe en andere mensen op Texel komen. Het lijkt erop alsof we met dit toelatingsbeleid voor zzp'ers dat eventjes in de la stoppen. We juichen het op zich toe. Het college zegt: alleen de zzp'ers die echt hun werk hier op het eiland hebben, kunnen voor een huisvestingsvergunning in aanmerking komen. Onze vraag is: laat dat andere thuiswerkbeleid voor het eiland vallen. Wat is er op tegen als er een jong gezin komt wonen, waarvan de werkende ouders een of twee dagen naar de overkant moeten en met hun kinderen een prachtige bijdrage aan de samenleving geven? Het tweede deel voor de zzp'ers is: hoe en op welke manier ga je dat checken? Een van de elementen is het landelijke beleid. Het landelijke beleid is erop gericht om schijnzelfstandigheid tegen te werken, tegen te houden en niet toe te staan. Onze vraag is een simpele vraag. Bij de toetsing van een zzp'er wordt er gekeken of het niet in tegenspraak is met het landelijke beleid. De derde gaat over de urgentieregeling. Die bestaat ook uit twee zaken. We hebben geen urgentieregeling op dit moment. Woontij voert dat voor ons uit, omdat wij dachten dat Woontij ongeveer dezelfde toewijzingseisen heeft voor mensen die in een urgente positie terechtkomen. Ik begrijp dat er misschien een regionale urgentieregeling komt. Dat is niet wettelijk verplicht, maar wij kiezen ervoor. Dat is allemaal prima, want dan weten we beter waar we aan toe zijn. Ik denk dat een slanke regeling prima is. Namelijk een afspraak met Woontij, omdat zij mensen in nood helpen en in de bres springen. De volgende vraag is: geldt de toets voor sociale huur als we zo'n urgentieregeling zwart-op-wit maken? Woontij is namelijk de enige partij die woningen heeft. Die moet de woningen leveren. Maximaal vijf. Woontij moet het

op de mensen toepassen die bij hen een woning huren. In de woorden van het college: een urgentie wordt niet toegepast op welvarender Texelaars.

Remko van de Belt

Dankuwel, meneer Hercules. De portefeuillehouder. Dankuwel, voorzitter. Dat zijn een reeks vragen. Ik ga naar de eerste. We hebben het nogal cru opgesteld. De huidige regeling waar we al een aantal jaren mee werken, werkt namelijk precies zo. Er is al een terugkeerregeling. Je kunt terugkeren als je kunt aantonen dat je van de afgelopen tien jaar zes jaar op het eiland hebt gewoond. Je hebt dan een maatschappelijke binding. De terugkeerregeling is destijds in het leven geroepen, omdat studenten niet eraan kunnen voldoen. Die vertrekken namelijk om te studeren. Je doet aan de overkant een studie van een jaar of vijf. Je vindt een baan en dan zit je al aan die zes jaar. Als je iets langer blijft, ga je eroverheen. Je bent dan van de gebruikelijke zes van de tien jaarregeling uitgezonderd die erin staat. Vandaar dat er destijds een terugkeerregeling in het leven is geroepen. Die is zelfs met een amendement van 40 naar 45 jaar verlengd. Die is op dat moment verruimd. Wij werken al een jaar of zeven ermee. Dat geldt overigens ook voor mensen die niet terugkeren. Mensen die überhaupt meer geld of bestedingsmogelijkheden hebben, kunnen op meer plekken in de wereld wonen, waaronder Texel. We proberen een groot deel van de markt te beschermen, maar we kunnen en mogen niet alles beschermen. U vindt dat oneerlijk. Dat is het misschien. Als wij dat verruimen, doe je dat voor iedereen. Het wordt ingewikkeld om aan te tonen dat je een Texelaar bent. Ik ben een Texelaar. Ik ben inmiddels 60. Ik verdien niet genoeg om een huis boven de koopgrens te kopen. Ik wil wel op het eiland wonen. Het wordt een hele brede regeling. De gronden vervallen die wij onder de rest van de regeling hebben. Ik merk dat ik begin te stamelen. Het is oneerlijk, maar een verruiming maakt de regeling niet beter. U zoekt naar andere manieren waarop je dit kunt toetsen. Een ander Waddeneiland zegt: je mag terugkeren als je kunt aantonen dat jouw familie op het eiland heeft gewoond. Zelfs tweedegraads. Ik heb het niet helemaal scherp. Ik weet niet of wij dat eiland willen zijn. Zo heet het hoofdstuk ook waarin dit staat vermeld. De vraag is: welk eiland wilt u zijn? U zoekt naar mogelijkheden om een verruiming aan te brengen ten opzichte van de spijtoptanten die na hun 45e willen komen. Dat betekent ongeveer 25 jaar na het vertrek. We gaan namelijk uit van een vertrek zo rond de middelbare school. Maximaal 20. Daar wordt naar gekeken. Er wordt 25 jaar na het vertrek gezegd: ik wil terugkeren. U vindt dat wij ten opzichte van anderen een voorrangsregeling moeten bieden als zij wat minder geld hebben. Wij hebben geen mogelijkheden gevonden om dat goed in de verordening te verwoorden. Ik hoor het graag als u dat wel heeft. Wij kunnen dat niet heel makkelijk vinden. Ik denk dat een vervolgopmerking erop terugkomt. Uw volgende vraag ging over de zzp'ers. U zei: wij willen aan zzp'ers de nieuwe eis opleggen dat zij een minimaal aantal uren op het eiland werken. Zzp'ers kunnen in de huidige verordening niet via deze structuur op het eiland komen. Zij kunnen niet aantonen dat zij een binding met het eiland hebben. De regeling is alleen voor mensen in loondienst opgebouwd. Wij willen met deze nieuwe verordening zzp'ers aan mensen in loondienst gelijktrekken. Dit is een vooruitgang ten opzichte van de nulsituatie waarin zzp'ers überhaupt geen kans op het eiland hebben. Het uitgangspunt is gelijktrekken. U geeft het voorbeeld van iemand die aan de overkant zijn werkzaamheden aanbiedt, maar met zijn gezin fijn hier gaat wonen. Die draagt ook bij aan het eiland en vinden we heel prettig. Ik maak de gelijktrekking naar loondienst. Dat betekent dat iemand heerlijk zijn werk in Alkmaar doet. Hij gaat met zijn hele gezin hiernaartoe en zegt: ik kom met twee schoolgaande kinderen. Ik draag bij aan dit eiland. We zouden dat in de verordening moeten opnemen. De verordening wordt daarmee zo breed dat iedereen in Noord-Holland Noord in principe op Texel kan wonen. De actie was: probeer de zzp'ers met de mensen in loondienst gelijk te trekken. U probeert het andersom terug te redeneren. Ik denk dat we in de mogelijkheden en wensen vastlopen die de verordening biedt. Uw op een-na-laatste vraag ging over schijnzelfstandigheid. Hoe blijven wij aan de regels toetsen die het Rijk stelt? Wij doen dat. Hoe toont een zzp'er aan dat die een echte zzp'er is of werk genoeg heeft? Die bewijslast ligt bij de zzp'er. Dat kan die aantonen door opdrachtbevestigingen en overeenkomsten van opdrachten met jaarrekeningen. Hij of zij moet vergelijkbare stukken overdragen om te laten zien dat hij of zij daadwerkelijk aan onze gestelde voorwaarden voldoet. Schijnzelfstandigheid is een vraagstuk voor de Belastingdienst. In het kader van deze verordening gaat dat niet over of iemand wel of niet zelfstandig is. Stel dat er bij navraag en controle door de Belastingdienst blijkt dat die persoon helemaal geen zelfstandige is, maar in loondienst. Dat maakt voor de Huisvestingsverordening niet uit. Er is al aangetoond dat hij hier aan het werk is. Die persoon is hier aan het werk en voldoet aan de Huisvestingsverordening. Het kan dat het de wet helpt, doordat wij en de Belastingdienst dat strakker sturen. Zowel de werkgever als de opdrachtgever en de zzp'er worden scherper in het opschrijven of iemand een zzp'er is of niet. Uw laatste vraag gaat over de regionale en de algemene urgentieregeling. Dat betreft puur sociale huurwoningen. Die moeten aan de vereisten voldoen om voor een sociale huurwoning

Voorzitter raadscommissie

in aanmerking te komen. -Dankuwel, wethouder. Heeft u een verdiepende vraag, meneer Hercules? Nee, oké wel.

Eric Hercules

Voorzitter, ik wil graag reageren. De portefeuillehouder had me zelfs overtuigd om de terugkeerregeling aan te passen, nadat hij lang erover aan het woord was geweest. We beseffen dat die terugkeerregeling is ontstaan voor studenten. Je moet zes van de afgelopen tien jaar hier hebben gewoond. Ik kan me voorstellen dat voor mensen van 45 plus ook een dergelijke formule voor terugkeer kan gelden. We gaan erover nadenken. We vinden het niet eerlijk dat je als welvarende Texelaar wel kunt terugkeren en als arme Texelaar met een kleinere beurs niet. Wij vinden het de moeite waard om er energie op te zetten, zodat het anders kan. Wij komen mogelijk met een voorstel. We hopen dat we met de andere fracties kunnen overleggen. Het college stelt dat die zzp'er daadwerkelijk op het eiland zijn werk moet verrichten. Dat is een heel ouderwets uitgangspunt. Ik kan me voorstellen dat er heel sterke mensen zijn die bij een bedrijf voor administratieve software op het eiland in dienst zijn en hier een contract hebben. Zij werken echt aan de overkant. Het is niet meer van deze tijd om op die manier een zzp'er te beoordelen. Ik snap waar het vandaan komt. Je wil dat ze op het eiland geworteld zijn, maar het moet bij de moderne werkelijkheid passen. Ik ben blij met het antwoord op de laatste vraag. De toetsing voor een urgentie en Woontij die daarvoor wordt aangesproken. Wij komen wellicht in de tweede termijn

Voorzitter raadscommissie

met complimenten. -Dankuwel, meneer Hercules.

Remko van de Belt

Dit zijn allemaal lange stukken. De wethouder wil nog wat zeggen. Voorzitter, ik heb een korte reactie op de inbreng van de PvdA. We moeten naar het doel van deze verordening blijven kijken. Dat is deze woningmarkt voor onze eigen bewoners beschermen en de mensen die voor het economisch en maatschappelijk functioneren van dit eiland nodig zijn. U draait het de andere kant op en ik snap dat. U draait het om naar het recht van mensen die ooit hier hebben gewoond of hier graag willen wonen. U wilt dat we zo goed mogelijk daarnaar kijken. Dat is niet het doel van de verordening. De verordening is het beschermen van de woningmarkt. Ik waardeer uw pogingen

Voorzitter raadscommissie

om dieper ernaar te kijken, maar neem dat mee in uw overwegingen.

Eric Hercules

Dankuwel, wethouder. Dit wordt een tenniswedstrijd. Vertel. Een heel korte opmerking. Wij stellen de regeling voor zzp'ers op prijs. Het is een verruiming en geen bescherming van de woningmarkt. U verruimt de regeling voor het vestigen op het eiland. Het argument wat u daarnet noemde,

Voorzitter raadscommissie

klopt niet. -We gaan dat niet doen, want ik heb nog een heel lijstje. Dit is nog de eerste termijn.

Erik Polderman

De heer Polderman is de volgende op mijn lijstje. Dank u, voorzitter. De wethouder gaf een aantal vragen terug aan dat er waarschijnlijk een afzwakking van de markt is. We hebben daarnaast een lagere stijging op Texel dan de rest van Nederland. Ik vraag mij af waarom we een verbreding naar 75% willen. Ik lees in de stukken dat er € 69.000 nodig is aan bruto-inkomen om € 320.000 te lenen. Waarom brengen we deze naar 600.000? We doen vaak een vergelijking met de andere Waddeneilanden. Ik ben er zelf ingedoken. Ik zie dat er op Terschelling ter bescherming een opkoopregeling, zodat je het zelf gaat bewonen. Op Ameland is een beschermingsregeling voor opkoop, zodat er niet verhuurd mag worden. Even kort door de bocht, op de andere eilanden is de WOZ-regeling centraal gericht op het voorkomen van belegging en verhuur. Wij hebben hier een hele andere regeling. We willen wat anders bereiken. Klopt dat? De WOZ is een modelmatige benadering van de marktwaarde en is gebaseerd op oude data en gemiddelden. Die wijkt regelmatig flink af van de werkelijke verkoopwaarde. Is het college zich ervan bewust dat eigenaren die noodgedwongen moeten verkopen, onder water komen te staan door deze koppeling aan de WOZ-waarde? Heeft u als college hiervoor een oplossing? Daarnaast is er een mogelijkheid om de WOZ te corrigeren. Ik ben daar ook ingedoken. Je kunt een bezwaarprocedure starten. Dat is alleen mogelijk binnen zes weken na de beschikking. Het wordt zelden succesvol gebruikt om een hogere waarde te claimen. Hoe doe je dat als je in een jaar je huis hebt verbouwd, verduurzaamd en toch noodgedwongen moet verkopen?

Voorzitter raadscommissie

Graag een reactie daarop. Dank u. -Dankuwel, meneer Polderman.

Remko van de Belt

Dat zijn een paar stevige vragen. -Voorzitter, dat zijn een paar stevige vragen. Ik had ze heel graag technisch eerder ingeschoten gehad dan dit moment. Waarom? Die 75% is behoorlijk uitgebreid in het stuk zelf toegelicht. Ik kan het herhalen, maar ik heb het idee dat men vindt dat ik al lang aan het woord ben. Met uw goedvinden, doe ik dat niet. De beargumentering is behoorlijk duidelijk in het stuk vermeld. Het klopt dat de WOZ-waarde van de werkelijke waarde afwijkt. Dat is in het huidige geval ook. De situatie is nu dat wij ons op de verkoopprijs baseren. Dat is pas een fluïde situatie waarin er met prijzen gespeeld wordt. We zien dat het allerlei ongewenste effecten heeft. De twee vragen gaan over het onder water staan van fictieve situaties. Mensen hebben flink verbouwd en kunnen daarna onmiddellijk noodgedwongen met een bezwaarprocedure in de knel komen. Ik kan die vragen op dit moment helaas niet beantwoorden. Die antwoorden krijgt u voor de raadsvergadering.

Voorzitter raadscommissie

Mag ik een korte reactie daarop? Sorry, voorzitter. We moeten het tempo erin houden, dan gaat het snel. Dat maak ik uit. -Meneer Polderman heeft een nabrander. Nee, geen nabrander. De laatste twee vragen gingen niet alleen over als er verbouwd wordt, maar ook dat we naar een overgangsregeling gaan. Je gaat over van een prijs naar een WOZ-waarde. Als je het hoger hebt aangekocht en daarna noodgedwongen binnen een korte tijd moet verkopen, kom je onder water te staan. Die wil ik ook graag beantwoord hebben. -Ik denk dat die vraag

Astrid van de Wetering

ook meegenomen wordt, maar dat zijn standaarddingen. Ik heb mevrouw Van De Wetering staan.

7 Ter inzage leggen mobiliteitsprogramma Texel 2035

Voorzitter raadscommissie

Wethouder, u mag deze gelijk meenemen. Ik had het inderdaad beter op papier kunnen stellen. Ik koppel hem aan wat Hart voor Texel zei. Als je nu een huis hebt waarvan de WOZ-waarde € 599 is. Dat is € 1.000 onder de WOZ-waarde. Als je het voor 110% op de markt wilt zetten, kom je op € 658. Dat is compleet niet een reële waarde van een woning die nu voor een WOZ-waarde van € 599 staat. Die woning komt nooit meer in aanmerking voor een huisvestingsvergunning. Terwijl die in het oude systeem bijvoorbeeld op 7,5 zat en nog steeds voor een huisvestingsvergunning in aanmerking kwam. Hoe reëel is die 110% en die vruchteloze aanbieding van 13 weken? Dan moet iemand hem voor € 658 voor 13 weken te koop zetten en is die het zo kwijt. Dat is niet reëel. Neem die ook mee in uw beantwoording. Ik denk dat de wethouder die meeneemt. Ik vermoed dat we erg op de uitzonderingen gaan zitten. -Voorzitter, ik neem dit behoorlijk technische voorbeeld mee. U moet zich volledig realiseren dat deze verordening vol staat met allemaal grenzen. U kunt over elke grens eindeloos debatteren. Op een gegeven moment moet u een keuze maken waar u de grens legt. -Grenzen zijn soms beperkingen. De volgende op mijn lijstje is de nabrander van mevrouw Dros. De verdiepende vraag laat ik even zitten. Ik heb wel een tip voor de terugkeerders van 45 plus. Kies een baan in de zorg of een ander essentieel beroep en dan kun je op het eiland wonen. Hart voor Texel had een opmerking over de andere Waddeneilanden dat er geen koopgrens aanzit, die zit er wel degelijk. Er is een hardheidsclausule als escape. Ik zie dat staan. -Dankuwel, mevrouw Dros. Wilde u reageren? U mag kort reageren. -Dankuwel. Het ging mij niet erom dat er geen WOZ-koppeling is. Het ging mij erom dat er een andere instelling was. De instelling is dat het centraal gericht is op het voorkomen van beleggingen en verhuur. Wij hebben hier een andere insteek. Ik heb begrepen dat technisch daarop wordt teruggekomen. De wethouder wil nog wat toevoegen. -Voorzitter, wellicht is het anders op de websites van de diverse Waddeneilanden terechtgekomen. De insteek is exact hetzelfde als hier. Wij nemen hen als voorbeeld. -Dankuwel voor de verdieping, portefeuillehouder. De heer Ran. -Voorzitter, mevrouw Dros heeft het meeste gras al voor mijn voeten weggemaaid. Ik wil richting de heer Hercules zeggen dat het mogelijk is als die postbode van 46 naar Texel wil terugkeren als hij op Texel de post bezorgt. Nog even terug naar 2019. Bij de invoering van de verordening was de raad heel huiverig over zzp'ers. De discussie ging toen over kunstenaars die zich vrij op Texel konden vestigen. Ze zouden anderen van de woningmarkt verdringen, waarbij het meer

noodzakelijk was om op Texel te wonen. Wij denken juist dat met de voorgestelde regeling de voorwaarden heel zorgvuldig zijn opgesteld. We maken ons er niet meer druk om. Richting meneer Polderman, ik begrijp heel goed dat er nooit bezwaar gemaakt wordt tegen een te lage WOZ-waarde. -Dankuwel, meneer Ran. Mevrouw Van De Werf. -Dank, voorzitter. Dit is refererend aan meneer Hercules. Portefeuillehouder, is het niet zo dat er soms maatwerk bij een aanvraag voor een huisvestingsvergunning wordt geleverd? -De portefeuillehouder. De maatschappelijke binding is verreweg de meest aangevraagde en meest succesvolle manier om voor een vergunning in aanmerking te komen. Ik vind maatwerk een ingewikkelde. Ik wil momenteel niet heel veel meer erover kwijt. Verordeningen zoals deze bieden altijd ruimte voor heen en weer bewegen. Is het niet vanuit de aanvrager, dan is het vanuit het toekennen. Het klopt dat er altijd naar de bedoeling achter de verordening wordt gekeken. Dankuwel, portefeuillehouder. We waren bezig met de kaders, maar ik zie en hoor heel veel uitzonderingen. De heer Hercules heeft nog een opmerking of een vraag. Voorzitter, ik had een opmerking in de tweede termijn. Ik weet niet of we al in de tweede termijn zitten. Ik hoop het wel. U mag in de tweede termijn. Voorzitter, dit is een mooi proces dat al decennia duurt. Zonder gekkigheid. We proberen ons eiland voor iedereen zo levendig mogelijk te houden. Dames, ik kan mezelf bijna niet verstaan. Het totale doel van deze verordening is niet om de woningmarkt te beschermen, portefeuillehouder. We hebben daarvoor de sociaal economische binding. We zoeken naar uitzonderingen. Die uitzonderingen definiëren we juist. We proberen ons als fractie zoveel mogelijk te richten op: hoe kunnen we dat zo sterk mogelijk maken? Waar zitten de zwakke plekken? Hoe kunnen we het rechtvaardiger maken? We zullen maatwerk niet te veel noemen. De hardheidsclausule zullen we ook niet noemen. We weten dat er op Texel gelukkig altijd goed naar afzonderlijke gevallen wordt gekeken. Wij vinden het belangrijk dat we zo goed mogelijk naar deze verordening kijken met de wetenschap dat we het over een paar jaar met meer kennis aanpassen. Wij hebben van andere mensen buiten deze zaal gehoord die aan deze verordening hebben bijgedragen, dat er een prachtig proces heeft gelopen. Er is een goede input gegeven en goed geluisterd. Onze grote complimenten daarvoor. -Dankuwel, meneer Hercules. Zijn er andere mensen voor de tweede termijn? Mevrouw Van Der Werf. -Nog eventjes over het amendement wat de wethouder niet wist. Ik heb het bij me en ik zal het straks aan hem overhandigen. -Dat is heel fijn dat het alvast geregeld is. Is er iemand anders voor de tweede termijn? Nee, is het een bespreekstuk of een hamerstuk? We gaan het zien. Het is op dit moment 21:12 uur. Ik wil vier minuten schorsen en dan gaan we naar het volgende punt. We kunnen de handen wassen, toiletteren of wat dan ook. Ik wil de commissieleden verzoeken om zich alstublieft naar hun plaatsen te begeven. Ik heropen de vergadering. Het volgende stuk gaat over het ter inzage leggen van het Mobiliteitsprogramma Texel 2035. Dat is over 10 jaar. In de informatiebrief van 8 mei 2024 bent u over het plan van aanpak geïnformeerd. We willen tot een nieuw Mobiliteitsprogramma komen ter vervanging van de Mobiliteitsvisie uit 2015. Het ontwerp van het nieuwe Mobiliteitsprogramma is gereed. U wordt gevraagd om dit ontwerp vast te stellen, zodat het terinzagelegging vrijgegeven kan worden. Er is voor dit stuk een inspreker. Dat is de heer Biesboer. Ik wil graag aan de heer Biesboer vragen om zich naar het spreekgestoelte

Inspreker

te begeven en zijn verhaal met ons te delen. U heeft 5 minuten, zoals u weet. Ga uw gang. Voorzitter, dank voor de gelegenheid. Commissieleden met het uitgangspunt STOMP van het nieuwe Mobiliteitsprogramma zijn we het helemaal eens. In onze eigen woorden: het is prima als je met de auto naar het eiland komt, maar dat hoeft niet. Geniet vooral door te wandelen en te fietsen. De commissie staat voor de centrale vraag: biedt het Mobiliteitsprogramma duidelijke kaders om te zorgen dat we bij de uitvoering ook daadwerkelijk STOMP gaan krijgen? Zijn er handvatten en instrumenten? Is er een meetlat om te zien of de uitvoering van STOMP op koers ligt? Ons antwoord daarop is een teleurstellend nee. Ik licht dit toe met een voorbeeld van de wegencategorisering. Voor de Jan Ayeslag is het exact hetzelfde als voor de Schansweg. De eerste is druk door auto's en fietsers die naar het strand gaan. De andere is er vooral voor het vervoer van de schapenhouders. Dit betekent dat je voor de Jan Ayeslag heel andere maatregelen moet nemen dan voor de Schansweg. Bijvoorbeeld de aanleg van een vrijliggend fietspad. Je hoeft dat in principe niet met gras en keien te verbreden. Het huidige Mobiliteitsprogramma maakt dit soort keuzes niet. Het laat in het midden met wat er met beide wegen gebeurt. We hebben in onze schriftelijke reactie op het programma een aanzet gegeven om STOMP concreter te maken. Stap een: maak voor auto's een keuze. De grote verblijfscentra, de dorpen en de belangrijkste toeristische attracties, inclusief het strand zijn goed bereikbaar. Er komt nu een kaart. Op de kaart links is dat in het rood en groen aangegeven. De overige wegen maken we autoluw en zijn zonder kleuren. Dat is een duidelijke keuze. Waar willen we de automobiliteit concentreren en waar niet? Dit noemen we het Autonetwerk Texel. We hebben zo een duidelijk handvat voor de investeringen van de gemeente. Het autonetwerk moet goed in orde zijn. Zijn er parkeerplaatsen zoals nu bij paal twaalf en vijftien? De autoluwe wegen laten we vooral zoals ze zijn. Stap twee: kijk naar de belangrijkste fietsroutes en leg die naast het primaire autonetwerk. Zie de kaart rechts. Er vallen twee zaken op. Als eerste de wegen die

we als autoluw definiëren, die zijn nu extra aantrekkelijk om te fietsen. Zie de groene wegen in De Dennen en op de Hoge Berg en de paarse op de rest van het Oudeland. We creëren alternatieve routes om op de fiets van het Texelse landschap te genieten. Overigens hebben we die alternatieve routes heel hard nodig, want het is nu al in het topseizoen veel te druk op de populaire fietsroutes langs de binnenduinrand. Het tweede wat opvalt, zijn de wegen die zowel tot het autonetwerk behoren als de belangrijke fietsroutes. Er is daar geen vrijliggend fietspad. Hier zijn extra maatregelen nodig om voor veiligheid en comfort te zorgen. Zowel voor de fietser als de automobilist. Een urgent voorbeeld is de Jan Ayeslag. Ik noemde het al. Er is daar een vrijliggend fietspad nodig of voor de Rommelpot vanaf de camping Loodsmansduin. Deze voorbeelden illustreren de kern van het betoog. Je hebt duidelijk kaders nodig als je STOMP handen en voeten wilt geven. Bijvoorbeeld het aanwijzen van een autonetwerk. We geven dan pas richting aan waar we welke investeringen willen doen. Niet alles moet. We maken keuzes. Er zit in het Mobiliteitsprogramma nog een tweetal pijnpunten. Er staat: de Pontweg Zuid moet 80 kilometer per uur blijven. We weten dat de provincie erover gaat. Het gaat om het standpunt van de gemeente Texel. Ons pleidooi is 60 kilometer. Het eerste pijnpunt: Uit het oogpunt van veiligheid. We lezen in het Strategisch Plan Verkeersveiligheid dat verreweg de meeste slachtoffers op wegen van 80 kilometer per uur vallen. Een afwaardering naar 60 helpt. Het tijdsverschil vanaf de rotonde bij Den Burg tot de stoplichten bedraagt bij een lege weg nog geen anderhalve minuut. Waar hebben we het over? Tot slot, de invoering van 60 maakt het snelheidsregime op Texel heel eenvoudig. Bij de afgang van de boot komt een bord voor 60 kilometer buiten de bebouwde kom en 30 kilometer binnen de bebouwde kom. Het tweede pijnpunt: bij zowel De Dennen als een deel van het Mienterglop staat aangegeven dat er samen met de bewoners en belanghebbenden wordt gewogen of 30 of 60 kilometer per uur passend is. Voor De Dennen is het opschroeven van de huidige 30 naar 60 kilometer per uur niet aan de orde. Dat hoort gewoonweg niet in dat bosgebied. Voor de Mienterglop

Voorzitter raadscommissie

heeft de gemeenteraad naar mijn weten al een duidelijk besluit genomen Die moet 30 zijn. -Komt u tot een afsluiting? Zeker. Ik heb twee laatste zinnen als het mag, voorzitter. Nogmaals, het uitgangspunt van STOMP is geweldig, maar verbindt keuzes eraan. Bijvoorbeeld welke wegen autoluw worden. Er komen extra maatregelen waar fietsers en auto's op de recreatieve routes de weg delen. Dan het laatste. Het Mobiliteitsprogramma komt ter inzage. De reactie van bewoners krijgt veel meer zeggenschapskracht wanneer ze zich over dit soort keuzes kunnen uitspreken, in plaats van over een algemeen uitgangspunt waar je in de uitvoering nog alle kanten mee op kunt. Tot zover. Dankuwel, meneer Biesboer. Wilt u uw microfoon uitzetten? Dankuwel. Blijf even staan. Meneer Oosterhof, heeft u een vraag aan meneer Biesboer?

Fred Oosterhof

Meneer Oosterhof. -Dankuwel, voorzitter. Meneer Biezboer, dankuwel voor uw uitgebreide toelichting. U geeft aan om sommige wegen autoluw te houden, te maken of niks te doen. Bedoelt u met niks doen ook geen onderhoud plegen? Hoe ziet u dat met de veiligheid? Er leven Texelaars op het eiland die naar huis moeten.

Voorzitter raadscommissie

Die wegen moeten toch onderhouden worden. -Meneer Biesboer, ga uw gang. Dat spreekt voor zich. Maar goed, je hebt geen Mobiliteitsvisie daarvoor nodig. Het lijkt mij dat iedereen weet dat het moet gebeuren. -Meneer

Gijs Berger

Berger. -Meneer Biesboer, hartelijk dank voor uw woorden. Dank voor het gedegen stukje werk wat jullie geleverd hebben. Het heeft veel nuttige informatie en aanbevelingen. Ik heb een vraag. Jullie zijn heel goed in wat fietsers doen en nodig hebben. Er worden gescheiden paden voor verschillende categorieën fietsers worden gemaakt. Je ziet het al in de steden gebeuren. Ik denk aan fatbikes, de normale fietser zonder ondersteuning, fietsers met karretjes, enzovoort. Je krijgt een heel divers systeem van fietsen op de fietspaden. Hebben jullie er weleens over nagedacht of dat voor Texel haalbaar is? Is dat een mogelijkheid?

Voorzitter raadscommissie

Kan het nuttig zijn? Is er behoefte aan? -Meneer

Inspreker

Biesboer. -We hebben dat systeem al voor de mountainbikers. Dat is logisch, want die stellen andere eisen aan de ondergrond. Ik vind dit lastig, eerlijk gezegd. De huidige regel is dat fatbikes enzovoorts niet harder kunnen dan 25 kilometer per uur. Ik weet dat de fietsverhuurders heel veel belang bij hebben om zich daaraan te houden. Die dingen worden tenminste niet in de prak gereden. Nogmaals, we onderkennen de

problematiek van veel te drukke fietspaden. Vandaar ons pleidooi: zorg dat we breder op het eiland kunnen uitwaaieren. Het voordeel van de landwegen op het Oudeland is dat die niet onderdeel zijn van het primaire autonetwerk. Die zijn meestal dusdanig breed dat je voor de fietsers

Voorzitter raadscommissie

ruimte genoeg hebt. -Dankuwel, meneer Biesboer.

Erik Polderman

De heer Polderman, ga uw gang. -Dank u, voorzitter. Dank voor uw betoog. Ik had met Hart voor Texel een tijdje geleden een motie voor een fietsroute over de binnendijk naar De Cocksdorp. Je hebt daardoor een ontlasting van de hoofdweg.

Voorzitter raadscommissie

Kunt u uw mening daarover geven? Denkt u dat het in deze mobiliteit past?

Erik Polderman

Meneer Biesboer. -Waar had u die precies gepland? Dat is van de binnendijk naar De Cocksdorp,

Inspreker

de Zaandammerdijk. -Rechtdoor op de Zaandammerdijk tussen het noorden en de Eilandspolder. -Dat is een van de mogelijkheden. We hebben een aantal suggesties gedaan die we in een notitie hebben toegestuurd. Bijvoorbeeld voor de Oorsprongweg en de Slufterweg. Ik wil in zijn algemeenheid zeggen dat het heel goed is om te kijken waar de fietsers op dit moment gebruik van maken en waar we een knelpunt zien. Precies daaraan moet je prioriteit geven

Voorzitter raadscommissie

bij de aanleg van extra fietspaden. -Dankuwel, meneer Biesboer. Er zijn geen vragen meer aan de orde voor de heer Biesboer. Ik dank hem voor zijn inspraak. Ik wil naar het stuk zelf doorgaan. Er is een schot voor de boeg van de PvdA pro Texel. Die is ondersteund door D66. Als u mij niet de euvel duidt, begin ik straks met de vragen en inbreng. Zijn er nog vragen over dit stuk?

Henry Soyer

De heer Soyer. -Dankuwel, voorzitter. We zijn blij met het richtinggevende en leesbare stuk en dat het Uitvoeringsprogramma via de raad gaat. Wij hebben desondanks vijf vragen. Voorzitter, kan ik ze in een keer stellen?

Voorzitter raadscommissie

Het hangt af van de lengte van de vraag, maar daar heb ik nog geen inzicht in. U blokkeert mij maar op het moment dat u vindt dat de wethouder aan het woord moet komen. Er zullen wat dubbelingen met de inspreker zijn. Dat is omdat het rapport wat wij van ze gekregen hebben heel zinvol is. Het college kan nu daarop reageren. De eerste: het STOMP-principe wordt leidend genoemd. Wat is de reden dat er aan de samenhang tussen de twee voornaamste mobiliteitsvormen nauwelijks aandacht wordt besteed? Het gaat om stappen en trappen. We missen bijvoorbeeld de koppeling tussen de fietsknooppunten en de wandelknooppunten, inclusief de fietsparkeermogelijkheden. Zeker gezien de ontwikkeling van het Texelse wandelnetwerk. Wat is de reden dat er nauwelijks aandacht aan wordt besteed? Op pagina 8 wordt nadrukkelijk genoemd dat er ambities worden vastgelegd over de gemeente en de overstijgende dossiers. De provincie is daar bijvoorbeeld het bevoegde gezag. Wat is de reden dat u de niet-CROW ingerichte weg van 80 kilometer voor fietsers en onbeveiligde oversteekplaatsen niet veiliger wil maken? Hetzij door de snelheid naar 60 terug te brengen middels een verkeersbesluit door de provincie of bij de provincie aan te dringen om de weg CROW-proof te maken. Zie de vele knelpunten die in het recente Strategisch Veiligheidsplan Texel van een maand geleden worden genoemd. De visie om in 2035 met het openbaar vervoer ergens te komen zijn nauwelijks uitgewerkt. Zowel via de provinciale concessie als de andere opties. Ik vind de wensen op pagina 57 reëel. Zeker de uitspraak: minimaal het huidige kwaliteitsniveau handhaven. Wanneer de provincie die wens niet honoreert, wat is dan de reactie en de inzet van het college? Wij zien in het Wegencategoriseringsplan 2035 een aantal erftoegangswegen type 2 van 60 kilometer per uur waar geen aanwonenden zijn. Deze zijn nu smal en voor tweerichtingsverkeer. Deze ontsluiten geen erven. Wat is de reden dat u deze wegen niet direct afwaardeert tot fietspaden met toegang voor landbouwwerktuigen in het wegencategoriseringsplan oftewel met het onderbord 55? Dan de laatste. Wat is de reden dat u de snelheid in De Dennen naar 30 kilometer per uur wilt terugbrengen? U wilt namelijk de snelheid op de onoverzichtelijke

en kleine stukjes zonder fietspaden naar de strandslagen twaalf en vijftien op 60 kilometer per uur houden. Dankuwel.

Remko van de Belt

Dankuwel, meneer Soyer. De portefeuillehouder. Dankuwel, voorzitter. Ik begin met een korte toelichting op wat hier voorligt. Althans, wat ingewikkeld is aan wat hier voorligt. Het heet een Mobiliteitsprogramma. We zitten al in een hybride vorm. Het is ooit als een Mobiliteitsvisie in de boeken terechtgekomen. Zo zou het worden opgepakt. Er is ergens in het proces ervoor gekozen om het geen visie te laten zijn. Er komt een Omgevingsvisie en er hangen allerlei programma's omheen. We zien met zijn allen eerst een visie en dan een programma. Dat duurt allemaal zo lang, terwijl we dingen concreet willen oppakken. Dat maakt dat dit een hybride vorm is tussen een visie en een programma. Ik kan me heel goed kan voorstellen dat u als raad denkt: moeten we op dit moment concrete voorstellen doen voor aanpassingen van het fietsen- en verkeersnetwerk? Of moeten we tot een later moment ermee wachten? Ik heb geen antwoord, eerlijk gezegd. Er staan in dit stuk aanknopingspunten om concrete voorstellen te doen. Ik noem er een paar. U kunt een amendement indienen. U kunt direct bij de provincie in de pen klimmen om de Pontweg aan te passen, zodat die verkeersveiliger wordt. Er staan wat algemenere opmerkingen in. U kunt zich voorstellen dat die in het Uitvoeringsprogramma terechtkomen. Die komen ook in de raad waarin u op dat moment een aanpassing of een toevoeging kunt doen. Ik vind het vrij ingewikkeld. Ik snap heel goed dat de commissie of de raad ermee worstelt. Ik zou geneigd kunnen zijn om te zeggen: hold your horses. Dit zijn de grote lijnen. We spreken elkaar weer bij het Uitvoeringsprogramma. Dat zou ik niet terecht vinden, omdat het stuk zelf voldoende aanknopingspunten biedt. Je kunt zowel op visieniveau als uitvoeringsniveau opmerkingen maken, een motie en een amendement indienen of overwegen. De vragen die u in die categorie stelt, vind ik soms ingewikkeld. Dan de inbreng van de Fietsersbond. Zij zeggen terecht: u moet meer keuzes maken. Dat klopt. We zouden die keuzes later in het programma maken. De aanzet voor die keuzes zit hier wel in. Ik kan me voorstellen dat u zegt: geef die scherpte aan de voorkant al aan, want dan weten we welke kant we op gaan. Het was een balans tussen: pakken we die keuzes nu of later? Het ingewikkelde is in hoeverre je dat STOMP-principe heel hard doorvoert. Dat is met elk principe als je super principieel bent. Je krijgt een ander eiland als je naar alle belangen kijkt. Dat is een van de huiveringen waarom we niet alleen op Texel zeggen: visies vinden we best ingewikkeld. We leggen een visie vast en we houden ons als een purist aan die visie. Er kan na twee jaar iets heel ongewensts uitkomen als we bij het Uitvoeringsprogramma van de visie zijn. Vandaar dat wij op Texel altijd heerlijke hybride vormen zoals deze hebben. U vraagt aandacht voor de koppelingen tussen de fietsnetwerken en de wegennetwerken. Ik ben het met u eens. We hadden meer aandacht eraan kunnen besteden, maar we zitten al behoorlijk ver in de uitwerking. Dat is een van de redenen waarom we hem nu ter concept leggen. De discussie is twee keer. Een keer hier en nog een keer in november of december. Daarna nog een keer bij het Uitvoeringsprogramma. Dit zijn onderwerpen waarvan we snappen dat we ze moeilijk in een keer kunnen pakken. Het is uw constatering dat u dat mist. Ik mis het zelf misschien ook, maar er zijn meer momenten om aandacht eraan te besteden. -U mag

Voorzitter raadscommissie

reageren, meneer Soyer. -Dankuwel,

Henry Soyer

voorzitter. De reden waarom wij concreet erop ingaan, is omdat wij heel graag willen dat de Texelse inwoners en organisaties wat ervan kunnen vinden. Wij willen heel graag een aantal aanscherpingen hebben om straks te horen: we zijn het als samenleving helemaal niet ermee eens. Oké, dan doen we het anders. Voorzitter, vandaar dat we inmiddels de drietrapsraket hebben. We leggen hem nu ter inzage. Eenieder kan allerlei opmerkingen erover maken, zoals de uitstekende inbreng van de Fietsersbond. Het was heel aangenaam om dat te lezen en was heel scherp in keuzes. Dat kan eenieder doen. We bieden die ruimte. Het komt daarna nog een keer in de raad. Het staat opnieuw eenieder vrij om opmerkingen erover te maken. U kunt met u uw steunfractie in gesprek gaan om u te overtuigen of u amendementen of moties moet indienen. Wij bieden de Texelse samenleving voldoende ruimte om erop te reageren. U refereert aan pagina 8. Wat is de reden dat u niet ervoor kiest om de Pontweg Zuid veiliger te maken? U heeft het specifiek daarover. Dat veronderstelt dat wij het niet veiliger willen maken. Wij zeggen nu nog dat de Pontweg Zuid een weg van 80 kilometer is, vanwege het beperkte aantal ingewikkelde oversteken. Dat staat ook in het stuk over de verkeersintensiteit. We kunnen daarover van mening verschillen. Ik zie het aan uw wenkbrauwen. Voorzitter, als u het mij toestaat. Een gesprek over de verkeersveiligheid eindigt altijd als we niet oppassen met de vraag: wilt u dat dode kind op uw geweten hebben? Ik wil daarvan afblijven. Vandaar dat we zorgvuldig in stapjes naar een verkeersmodel proberen te gaan waar we het met zijn allen enigszins over eens kunnen zijn. Je kunt alles hyper veilig maken, maar dan zitten we in een kooi en rijden we op tweebaans fietspaden. Het is

heel ingewikkeld en het zijn altijd afwegingen. De veronderstelling dat we het niet veiliger willen maken, werp ik van me af. Dan de vragen over de concessie. Voorzitter, die parkeer ik met uw goedvinden tot we het straks überhaupt over de concessie hebben. Dan het afwaarderen naar fietspaden. Ik ga het heel cru zeggen over de binnenweggetjes waar geen erf, woning of een andere type ontsluiting zit. We hebben die afweging niet hebben gemaakt. Ik kan me voorstellen dat u die wel wil maken. Dat is typisch eentje waarvan ik zeg: die past op dit moment. Als u een voorstel ervoor wil doen, doe dat bij dit document.

Voorzitter raadscommissie

Dankuwel, portefeuillehouder. U geeft wat huiswerk mee aan de partijen. Mag ik een kleine aanvulling erop geven? -Dat mag. Dit is typisch een voorbeeld voordat het een vragenvuur richting de wethouder wordt. Ik vraag het gelijk aan uw medecommissieleden. Ik ben erg geïnteresseerd in wat de rest van de commissie ervan vindt.

Remko van de Belt

Dank u. -De laatste vraag ging over 30 kilometer in De Dennen. Waarom is daar niet specifiek 30 kilometer? Ik vind dat een typische detailvraag. Ik heb daar nu geen antwoord op. Het waarom hebben we ongetwijfeld in het stuk licht beargumenteerd. Ik kan me voorstellen dat we in november tot een aanscherping komen na uw inbreng van de zienswijze en van anderen.

Voorzitter raadscommissie

Ik begreep dat ook uit het antwoord. Ik heb meneer Polderman staan.

Erik Polderman

Dank u, voorzitter. Er staat een heel mooi kaartje met verschillende snelheden in het stuk. Wij missen eentje. Dat is het erf in het buitengebied met toegangswegen van 30 kilometer per uur. We hebben op Texel behoorlijk wat kleine tussendoorwegen met tweerichtingsverkeer. Die wegen zijn niet breder dan 2,5 tot 3 meter.

Remko van de Belt

Is er naar deze mogelijkheid gekeken? -Dat is een concrete vraag. Ik durf niet te zeggen of er naar die mogelijkheid is gekeken. Die vraag en veronderstelling komt neer op wat GroenLinks ook zegt.

Albert Huisman

U kunt met uw partij een mooie visie maken. Meneer Huisman. Dank u, voorzitter. U brengt me wat in verwarring, wethouder. Ik ga de vragen stellen die bij ons uit de steunfractie komen. De eerste vraag is: hoe voorkomt het college dat het programma tot meer bureaucratie en toezichtslast leidt? Ik zie dat in de stukken opkomen. De volgende vraag is: wordt er een heldere evaluatie gepland om de maatregelen bij te sturen als ze niet werken? Een andere vraag is: hoe garandeert het college dat de financiële lasten niet naar de inwoners doorschuiven via hogere lasten? Dan nog een vraag over de huidige aanpak van de Pontweg vanaf de Akenbuurt tot De Koog. De opmerking vanuit onze steunfractie is: wij constateren dat die niet volgens het huidige categoriseringplan voor wegen wordt aangelegd. Het lijkt erop dat de uitvoering tegen een vastgesteld beleid wordt uitgevoerd. Graag een uitleg daarover. Het college gaat vanuit de visie aan de slag met een Uitvoeringsagenda. Hoewel we niet met alle suggesties van de Fietsersbond instemmen, staan er hele goede voorstellen in. We zijn geen voorstander van autoluwe wegen in het buitengebied doorvoeren door bijvoorbeeld wegen af te sluiten of eenrichtingsverkeer in te richten. De fietsveiligheid en de oversteekplaatsen voor fietsers en wandelaars door middel van een verbrede middengeleider verbeteren. De Fietsersbond doet wat ons betreft goede suggesties daarover. Dat geldt wat ons betreft ook voor de uitbreiding van het fietsennetwerk. Ik vind het niet zo netjes dat we in deze periode niet tot een goed fietspadennetwerk langs de hoofdweg of anderszins kunnen komen. We vinden dat teleurstellend. We vragen aan het college om de suggesties van de Fietsersbond te beoordelen. Leg de keuzes en consequenties in het Uitvoeringsprogramma

Voorzitter raadscommissie

als mogelijke opties voor aan de raad. Dat waren tot zover de vragen.

Remko van de Belt

Dankuwel, meneer Huisman. De wethouder. -Zeker, voorzitter. Ik heb ze gehoord, maar niet altijd begrepen. De eerste vraag ging over de bureaucratie en toetsing. U legt verder niet uit wat u daarmee bedoelt. Waar duidt u de toegenomen bureaucratie en het complexe verhaal van de toetsing?

Voorzitter raadscommissie

Als u dat wilt duiden, heel graag. -Wij hebben over de uitbreiding van handhavers gelezen. Waarom is dat nodig?

Remko van de Belt

Is dat duidelijk genoeg, wethouder? -Voorzitter, ik ben niet goed genoeg in alle letters van deze tekst ingevoerd. Excuus, ik kan deze vraag niet beoordelen. U moet daarop terugkomen. -Mag ik schriftelijk daarop terugkomen? De volgende vraag die u had, ging over de hogere lasten. U vertelt er niet bij waar we die hoge lasten moeten zien

Voorzitter raadscommissie

of vinden. Kunt u een toelichting daarop geven? Bewaar die vraag ook voor de schriftelijke, want ik kom straks erop terug. -Ik was daar niet

Remko van de Belt

zo bang voor. -Ik ben er nog niet. Er zijn meer vragen door de VVD gesteld. Het zou prettig zijn als ik weet over welke hogere lasten het gaat. Dan kunnen we een goed gesprek erover hebben. De Pontweg Noord wordt nu niet conform de eisen ingericht. Dat is een constatering die u doet. Het is een andere categorie waar ik nu geen antwoord op kan geven. Het lijkt heel logisch, maar ik kan niet beoordelen of dat wel of niet zo is. Als u in uw vraag wilt aangeven wat u niet als correct ziet,

Voorzitter raadscommissie

heb ik iets meer eraan. -Meneer Huisman. We worden ineens met een bord geconfronteerd waarop 60 staat. Wij hebben dat ingericht en afgesproken

Remko van de Belt

dat het vooralsnog een weg van 80 kilometer is. Dat is correct over de bewegwijzering. We hebben een deel van de Pontweg geasfalteerd. Daar zit nog geen middengeleider in. Het komt neer op het wel of niet hebben van een middengeleider. De zijdebegeleiding is hetzelfde bij een weg van 60 tot 80 kilometer. Het wel of niet hebben van een middengeleiding? Dat ontbreekt. Het leek ons nu geen goed idee. Er moeten nog twee onderdelen worden aangepakt om de middengeleiding al aan te brengen, want die heb je nodig voor een weg van 80 kilometer. We kunnen het weer afschrapen, mocht de raad beslissen om het besluit van het college te volgen en de Pontweg Noord naar 60 af te waarderen. Dat is de reden waarom we op dit moment daarvoor kiezen. Ook gezien het feit dat delen van de Pontweg nog in de werkzaamheden zitten. U had ook een vraag over de inbreng van de Fietsersbond. De inbreng van de Fietsersbond was in deze fase vooral ter inspiratie aan u gericht, als ik het goed gelezen heb. Wellicht voor het opmaken van moties en amendementen of om uw gedachten richting november te vormen. Misschien ziet u het als een oproep aan het college. Dat begrijp ik hieruit. Wij zien dat zelf ook zo. Ik interpreteerde hem tot nu toe als een zienswijze. Het kan heel goed zijn dat de Fietsersbond denkt: na de beraadslaging in juli maken wij opnieuw een zienswijze die van inhoud en toon anders is. Tot nu toe beschouw ik de inbreng van de Fietsersbond als de zienswijze op het stuk zoals die nu voorligt. Het is aan eenieder om iets ermee te doen. Wij doen dat als u zegt: neem de overwegingen van de Fietsersbond mee. U moet het per motie aan ons kenbaar maken als u zegt: neem die en die specifiek mee. Dat waren ze voor nu, voorzitter.

Voorzitter raadscommissie

Dankuwel, wethouder. Is dat voldoende, meneer Huisman?

Astrid van de Wetering

Zijn er andere mensen met vragen? Mevrouw Van De Wetering. Dankuwel, voorzitter. Ik heb een paar opmerkingen. Ik heb al een paar vragen over een aantal dingen gesteld. De vrachtwagens bijvoorbeeld en de doorstroming in De Koog. Ik wacht de reactie van het college af. Ik heb een andere vraag. Er wordt op een gegeven moment bij het onderwerp 'Een leefbaar centrum' gezegd: waar mogelijk parkeerplaatsen verwijderen en keuzes maken voor meer groen. Dat zijn harde keuzes. Ik heb diverse gevallen gezien waar een voortuin wordt betegeld, omdat men de auto bij de deur wil hebben. Vervolgens wordt de gemeente gedwongen om daar geen groen te plaatsen, maar een oprit te maken. Die persoon heeft namelijk een parkeerplaats in zijn tuin gerealiseerd. We krijgen meer tegelwerkzaamheden, in plaats van minder groen. Ik heb navraag gedaan of dat mogelijk is. In het stuk staat dat we willen dat iedereen buiten de dorpen parkeert. Ik heb een vraag daarover. Hoe zien we dat en is het reëel? Dat kost een behoorlijke hoeveelheid ruimte. Er zijn mogelijkheden om bijvoorbeeld een soort vignet in te voeren. Ik ga heel nauw. Noem het een e-vignet of een inwonersvignet. De inwoners kunnen dan in de dorpen parkeren en de toerist buiten de dorpen. Ik heb begrepen dat het technisch mogelijk is. Ik heb namelijk die vraag gesteld. Hoe denkt het college daarover? In

hoeverre is de hop-on-hop-off bus concreet te maken? Ik zie een hele mooie route voor me. Een hele hoop toeristen kunnen daardoor uit de auto gelokt worden. Wilt u dat bij Connexxion of een ondernemer beleggen? Heeft u al ideeën daarover? Ik heb nog een hele technische vraag. Op bladzijde 21 bij de TESO-cijfers staat dat we tot 2040 een toename van 30% kunnen verwachten. Op bladzijde 44 staat dat de cijfers tegenwoordig een afvlakking laten zien. In hoeverre werken en rekenen wij met de juiste TESO-cijfers? Heb ik er nog meer? Ik laat het in eerste instantie hierbij. Ik heb verder de opmerking dat het reëel moet zijn. Als je in een burcht woont, zijn stappen en trappen best een hele goede optie. Als je met ons klimaat van weer, wind, regen en ellende in een van de buitendorpen woont, moeten we in ons achterhoofd blijven houden dat mensen wonen en werken.

Voorzitter raadscommissie

Niet alleen de fiets of lopen is een optie.

Remko van de Belt

Dankuwel. De wethouder. -Dank, voorzitter. Ik begin met het laatste. Ik ben het helemaal met u eens. Ik denk eerlijk gezegd dat het Mobiliteitsprogramma dat uitademt. Er worden keuzes gemaakt. Dat zijn wel keuzes waarvan wij denken dat het hele eiland levendig moet blijven. Het moet voor alle inwoners bereikbaar en mogelijk zijn om ergens te komen. Een bezetting van 100% voor de bus en metro is een alternatief voor de auto, maar dat is geen realistisch scenario. We moeten in de Texelse context blijven. Het college is ervan uitgegaan dat het Uitvoeringsprogramma of het Mobiliteitsprogramma die sfeer ademt, zoals het nu voorligt. Het gaat over reële keuzes. Het is een reële keuze waar u aan het begin terecht een opmerking over maakte. Als wij deze ambities serieus nemen, willen we het blik uit die dorpen. In ieder geval uit de dorpskernen en meer naar buiten. Dat betekent meer groen en minder parkeerplaatsen op de straten of op een andere manier inrichten. Dat betekent ook dat je aan de randen ruimte moet bieden om het überhaupt mogelijk te maken, anders gaan mensen in de voortuin staan. Dat zie ik ook. Het lijkt me een zeer ongewenst ontwikkeling. Als je groenere dorpscentra of dorpen met minder blik wilt, moet je faciliteren dat het aan de randen goed mogelijk is om je tweede, derde, vierde of vijfde auto kwijt te kunnen. Zo is het ook. We zijn gewend dat we zowel de tweede als de derde ook voor de deur hebben. We moeten daar vanaf. Dat lijkt me een makkelijke drempel om overheen te komen. Ik ben het helemaal met u eens. Je moet de gelegenheid bieden om de auto ergens te kunnen parkeren. Uw opmerking over het inwonersvignet klopt. Er zijn allerlei keuzes te maken dat je alleen de inwoners laat parkeren. Andere gemeenten doen dat ook. Die discussie over het parkeren hebben we diverse malen gevoerd. Ik weet niet of dat nu weer gevoerd moet worden. Het lijkt mij een afgeleide vraag, maar het blijft altijd in ons hoofd meespelen. Hoe blijven we faciliteren dat het dorp voor het dorp blijft? Het wordt ingewikkeld. We krijgen dan vragen voor de tante, de oom en het werkbusje. Heel kort. Dit is een eiland waar mensen wonen, werken en op bezoek komen. Die afwegingen zijn er allemaal. We zijn geen museum. De hop-on-hop-off parkeer ik bij Connexxion. Het is een terechte vraag. U vraagt of het allemaal mogelijk is. Ik zie het voor me. Ik heb een fantasie, maar is het betaalbaar en haalbaar?

Voorzitter raadscommissie

Qua personeel is het altijd een tweede en derde relevante vraag.

Astrid van de Wetering

Dankuwel, wethouder. De heer Rutten. Sorry.

Remko van de Belt

De TESO-cijfers. -U kunt ervan uitgaan dat het college op de meest recente cijfers afgaat. Als er toevallig andere cijfers in staan, zijn het historische. Deze en de meest recente cijfers laten zien dat de vorige misschien bijgesteld moeten worden. Wij rekenen uiteraard met de meest betrouwbare

Voorzitter raadscommissie

en recente TESO-cijfers. -Waarvan akte.

Niels Rutten

Ik heb eerst meneer Rutten staan. -Dank u, voorzitter. Wij hebben als het CDA ook met die vraag geworsteld. Moeten we bij allerlei concrete maatregelen op de details ingaan of juist op de grote lijn? Waar willen we naartoe? We zijn er niet uitgekomen. We hebben eerst een aantal vragen aan de wethouder. In het bestuurlijk advies zegt u: we gaan op meer sturende en dwingende maatregelen inzetten om de auto te laten staan. Bent u van mening dat fietsen en het ov op dit moment een voldoende alternatief is in plaats van het gebruik van de auto? Gezien het openbaar zoals dat met de Texelhopper geregeld is. Wij kunnen naast de hop-on-hop-off wel vijf proefballonnetjes over de mogelijkheden tot fietsparkeren bedenken. De bewaakte fietsenstallingen

ontbreken. Er komt een andere vraag daaruit voort. We hebben van onze Statenfractie begrepen dat een gedeputeerde over het gedoe met de Texelhopper heeft gezegd: we kunnen Texel best van de concessie afhalen en een apart traject ervan maken. Heeft u als college nagedacht of u een standpunt erover inneemt richting de provincie? Is het een goed idee om een apart traject ervan te maken, zodat we een aantal problemen kunnen oplossen? Wij lezen in het stuk dat u multimodale verkeerstellingen wilt. Wij vragen ons af waar we die gegevens voor nodig hebben? Welke besluiten kunnen we nu niet nemen? Welke keuzes kunnen we niet maken, omdat we die gegevens niet hebben? Tot slot, elk ongeval is er een te veel. Als wij naar de ongevallencijfers kijken, vinden we dat het best goed gaat. Kijk hoe druk het is en hoeveel er gefietst wordt. Het stemt ons positief. Het enige wat wij in het overzicht van de ongelukken missen, is de verhouding tussen de eenzijdige ongelukken en de andere ongelukken. Dat geeft een ander beeld van de verkeerssituatie en wat je kunt doen

Voorzitter raadscommissie

om ongelukken te voorkomen. -Dankuwel. De

Remko van de Belt

portefeuillehouder. -Ik mis het ook. Ik weet niet of we die hebben, maar ik ben het met u eens. Het zou fijn zijn als we die zouden hebben. Ik doe geen toezegging dat we het voor u verzamelen, maar het zou mooi zijn. Ik begrijp wat u bedoelt. Hebben wij multimodale verkeerstellingen nodig om verkeersverbeteringen te kunnen doen? Ik durf dat niet te zeggen. Ik was enigszins verrast dat u deze term noemde. Ik weet niet zo goed wat het is, eerlijk gezegd. Multimodale verkeerstellingen klinkt fantastisch. Misschien was het een retorische vraag, omdat u het overbodig vindt. U kunt dat in de reactie nog een keer melden. Ik weet het niet. Ik vind het een moeilijke vraag. Ik heb eentje cryptisch opgeschreven. Ik begin met de bovenste. Sturend en dwingend. U vroeg zich af of het bestaande ov-netwerk, het fietsnetwerk en de faciliteiten die we hebben voldoende zijn om het autoverbruik te verminderen. Absoluut niet. Er staan best stevige ambities in die uzelf of wijzelf in een Uitvoeringsprogramma of in de volgende versie van dit document kunnen aanscherpen. Wij constateren met zijn allen dat het nog veel beter kan en moet. Ik heb iets staan dat ik niet meer weet. Ik weet het alweer. Het ging over de concessie. Die wil ik ook parkeren. Hebben wij weleens overwogen om het helemaal van de concessie los te knippen? Dat is niet aan ons. Wij moeten daarover in gesprek gaan met de provincie. Het lijkt mij rijkelijk laat op dit moment. Ik kom in het vervolggesprek erop terug.

Ferry Zegel

Dankuwel, portefeuillehouder. De heer Zegel. Het is al van even geleden en ondertussen misschien minder relevant. Dank u, voorzitter. Ik wil op mevrouw Van De Wetering reageren. Zij had het over mensen die hun voortuintje verharden en daar lekker parkeren. De gemeente legt de inrit aan. Dat mag helemaal niet. Je moet dat aanvragen. Als dat ten koste gaat van groen, krijg je het niet. Als dat wel gebeurt, heeft het college wat uit te zoeken en wat dingetjes aan te scherpen. Je moet een inrit aanvragen. Als dat ten koste gaat van groen, hoor je dat niet te krijgen.

Remko van de Belt

Ik denk dat het college het gehoord heeft. -We hebben het gehoord, voorzitter. Er is heel veel grijs op dit gebied. Je hebt al een kleiner inritje en je maakt hem groter. Het is ingewikkeld om aan te tonen dat je iets anders aan het doen bent. -Dank u.

Voorzitter raadscommissie

Ik heb eerst mevrouw Van Der Werf. -Dank, voorzitter.

Mariët van der Werf

Op bladzijde 63 bij maatregelen op hoofdlijnen staan er overal leuke kruisjes. Er staat alleen geen kruisje bij het onderzoek naar het autoluw maken van het centrum van Oudeschild. Volgens mij is dat sowieso een kruisje voor leefbare dorpscentra.

Voorzitter raadscommissie

Ik ben dat helemaal met u eens. -Kijk, dat gaat rap.

Anneke Visser-Veltkamp

Mevrouw Visser. -Dankuwel, voorzitter. Wij van PvdA Pro Texel zien op dit moment geen redenen waarom dit Mobiliteitsprogramma niet ter inzage gelegd kan worden. Vooral omdat er in november met goede zienswijzes gefinetuned kan worden. We houden een slag om de arm, omdat onze afspraak met de Fietsersbond eerder op deze avond helaas is verzet. Indien het gesprek volgende week nieuwe inzichten

oplevert, komen we in de raadsvergadering erop terug. Wij willen u graag het volgende meegeven: dit plan gaat over wegen en verkeer. Mobiliteit is veel meer. Mobiliteit gaat om leefbaarheid. We willen het college vragen om andersom te redeneren en aan het werk te gaan met het verhogen van de leefbaarheid in de dorpen. Maak de voorzieningen in de dorpen zo goed dat mensen minder de weg op hoeven. De SRV-wagen van vroeger is een beetje overdreven, maar bepaalde gemeentelijke taken kunnen best in de dorpshuizen afgehandeld worden. Denk aan de optie om een paspoort af te halen, gesprekken met ambtenaren over een vergunningsaanvraag of gesprekken met medewerkers van het sociaal domein. Een goed voorbeeld van de gemeente kan een goed voorbeeld zijn. Dat kan door zorgverleners, juridisch adviseurs, financieel adviseurs gevolgd worden richting de dorpshuizen voor een wekelijks of maandelijks spreekuur. Dat is alleen maar als denktrant.

Voorzitter raadscommissie
Dankuwel, mevrouw Visser. Ik neem aan dat u geen reactie hoeft.

Niels Rutten
Meneer Rutten heeft nog een vraag. -Dank u, voorzitter. Ik ben er namelijk een vergeten. We lezen dat u op het verbeteren van de zichtbaarheid van kruispunten buiten de bebouwde kom gaat inzetten. U zegt daarna: alleen als alle andere maatregelen onvoldoende werken, overwegen we in het uiterste geval dynamische verlichting te plaatsen. We hebben op dit moment geen dynamische verlichting op het eiland. Mogen we concluderen dat u bij de verlichting buiten de bebouwde kom ernaartoe gaat werken? Krijgen we overal waar verlichting

Remko van de Belt
staat dynamische verlichting? Of geldt dit alleen voor nieuwe gevallen? De wethouder. -Nee, het uitgangspunt is juist dat we dat niet gaan doen. Dat staat er. We overwegen het alleen als het in uiterste gevallen en in bijzondere situaties niet mogelijk is om vanuit de verlichting in het wegdek te redeneren. We zeggen in een zeer lichte vorm dat we het niet gaan doen.

Voorzitter raadscommissie
Die omschrijving kende ik nog niet. Ik neem aan dat de eerste termijn verstreken is. Zijn er mensen die inhoudelijk iets hierover willen zeggen? De heer Soyer in de tweede termijn.

Henry Soyer
Dankuwel, voorzitter. Wij hebben de afgelopen dagen enorm aan dit plan gewerkt. De bedoeling was om vijf amendementen in te dienen. Ik heb in de eerste bijdrage de richting van die amendementen aangegeven. Wij zijn van gedachten veranderd. Het college zal dat niet onprettig vinden. Er worden nu zienswijzen door de samenleving ingediend. Daarna komt er een nota van zienswijzen. Ik vind dat veel belangrijker. Onze hoop is dat het college heel goed daarnaar luistert en heel veel aanpast, zodat wij onze vijf amendementen niet meer in hoeven te dienen. Als er niks aangepast wordt, komen die vijf amendementen

Voorzitter raadscommissie
in het najaar alsnog. Dankuwel. -Dankuwel, meneer Soyer. De volgende die ik eerst heb staan, is meneer Huisman.

Nick Ran
U wilt reageren, meneer Ran. -Voorzitter, dankuwel. Even richting meneer Soyer. We hebben juist voor deze route gekozen om op tijd amendementen in te dienen en het voorstel van het college te wijzigen. Onze inwoners kunnen daarop zienswijzen indienen. Als u ervoor kiest om niet met die amendementen te komen, amendeert u alsnog het uiteindelijke plan. Onze inwoners kunnen dan geen zienswijzen meer indienen. Ik verzoek u om met die amendementen te komen, zodat we die van tevoren kunnen bespreken. Vervolgens hebben de partijen die bij de totstandkoming van dit plan aan tafel hebben gezeten, de mogelijkheid om een zienswijze erop in te dienen. Als we dat op het laatste moment doen, gaat u direct in het plan wijzigen. U ontneemt de inwoners de kans

Voorzitter raadscommissie
om hun zienswijzen in te dienen. -Dankuwel, meneer Ran.

Henry Soyer
Ik wil een korte reactie geven. -Dit was een goede reactie en een korte reactie daarop mag. -Wij gaan ons beraden.

Voorzitter raadscommissie

Dat is heel fijn.

Albert Huisman

Ik heb meneer Huisman voor een andere inbreng of een vraag staan. -Zeker, dankuwel. Wij kondigen alvast een amendement aan. Dat heeft als doel om 80 kilometer op de hoofdverbindingswegen tussen de dorpen mogelijk te maken waar een vrijliggend fietspad ligt. Bij deze is het aangekondigd. U ontvangt hem van ons. Ik kan me voorstellen dat er na de discussie van vanavond

Voorzitter raadscommissie

enkele amendementen komen, maar daar kan ik nog geen toezegging over doen. Dankuwel. -Dankuwel, meneer Huisman.

Niels Rutten

Zijn er anderen die willen reageren? De heer Rutten. Dank u, voorzitter. Er zijn een aantal dingen in dit plan waarvan wij denken: we willen het weleens daarover hebben. Vooral het ov mag best wat verbeteren. De Texelhopper kan een kwartier eerder of later komen. Dat is voor iemand die mindervalide of ouder is niet handig om op tijd bij je afspraak met de fysio te zijn. De TESO-boot halen is ook lastig, meneer Huisman. Dat klopt. We missen ook goede fietsenstallingen. We praten al jaren daarover. We zien graag hier en daar een bewaakte fietsenstalling. We vinden dat er nog werk aan de winkel is, voordat we aan sturende en dwingende maatregelen beginnen om de auto te laten staan. We moeten eerst zorgen dat er goede alternatieven zijn. We lezen in dit stuk dat we streven naar het autoluw maken van de dorpskernen. We begrijpen die gedachtegang. We hebben er moeite mee om ermee in te stemmen, zoals het nu geformuleerd staat. Er moet bij zo'n plan eerst met de inwoners en de ondernemers in zo'n dorpskern goed gekeken worden naar hoe ze dat willen doen. Er staat bijvoorbeeld nu al: we gaan het winkelrondje van Den Burg autoluw maken. Dat betekent dat de auto's de Parkstraat uitgaan. We weten dat de ondernemers minder enthousiast daarover zijn dan de gemeente. Dat is al een aantal jaar. We hebben grote reserves om er nu mee in te stemmen. We krijgen dan straks een voorstel waarin staat: de raad heeft gezegd dat dit autoluw moet worden. Terugkomend op de dynamische verlichting. Wij vinden het juist een heel goed idee als het college zegt: we zorgen ervoor dat de verlichting in het buitengebied dynamisch wordt. Dat is uit op het moment dat er niemand langskomt en gaat alleen aan wanneer er wel iemand langskomt. De formulering kan iets concreter dan hoe het er nu staat. We vinden het een goed idee om te kijken hoe we alles overzichtelijker en logischer kunnen maken. Bijvoorbeeld met die reflectoren, want dat was in het verleden verwarrend. We vinden het heel goed om te lezen dat het college rekening gaat houden met bijvoorbeeld de Duitse toerist die de haaientanden niet kent. We kunnen het niet allemaal oplossen. We vinden het wel goed dat er aandacht voor is. Tot slot gaan we iets over een detail zeggen. Namelijk de fietsknooppunten. Het is prima dat er naar de blinde vlekken in het fietsknooppuntennetwerk wordt gekeken. We willen ook graag zien dat er naar de plekken wordt gekeken waarop sommige paaltjes voor het fietsknooppuntennetwerk staan. Je ziet bijvoorbeeld dat mensen op het kruispunt gaan staan, omdat het paaltje dichtbij staat. Ze gaan daar kijken welke route ze moeten hebben en waar ze heen moeten. Dat is niet altijd de meest veilige plek om met je kaart te gaan staan.

Voorzitter raadscommissie

Dat is een detail die we nog eens benoemen. Dankuwel, meneer Rutten. Het stoppen van fietsers

Remko van de Belt

op moeilijke punten is lastig. De wethouder wil graag een reactie geven. Ik heb een kleine reactie op de inbreng van het CDA. U brengt een aantal diverse onderwerpen in. Dat laatste zou ik niet nu, maar in het Uitvoeringsprogramma oppakken. U noemde een aantal in uw betoog waarvan ik denk: als u dat wilt, zou ik samen met GroenLinks of een ander in beraad gaan. U kunt dat als motie of als amendement bij de raadsvergadering indienen. Pak dat moment om scherp te krijgen welk stuk de raad

Voorzitter raadscommissie

ter zienswijze gaat inbrengen. -Het wordt weer koffietijd.

Niels Rutten

Voorzitter, dat was min of meer het plan achter deze opmerkingen.

Voorzitter raadscommissie

De wethouder heeft dat goed begrepen. -Heel goed. Mevrouw Van De Wetering.

Astrid van de Wetering

Het besluit zegt dat we het gaan vaststellen. Gezien alle commotie en moties rond dit stuk, is het niet handig om het ter kennisgeving aan te nemen? Ik gooi dat even

Voorzitter raadscommissie

in het midden. -De wethouder zit erover te popelen.

Remko van de Belt

Nee, u zit hier om besluiten te nemen. Zeker in dit geval, want dat wordt een stuk wat ter zienswijze wordt ingediend. U moet zeker een besluit nemen. Commotie hoort bij een normale bespreking van de raadsstukken. Ik zou zeggen: dien moties en amendementen. Kijk hoe de getalsmatige verhoudingen aan het einde

Voorzitter raadscommissie

van de raadsvergadering zijn. -Er is een vraag daarop.

Astrid van de Wetering

Het is meer gezien uw opmerking over de status van dit stuk, omdat het een tussenstuk was. Vandaar, maar dit is genoeg.

Anneke Visser-Veltkamp

Dankuwel. Mevrouw Visser. -Ik wil reageren op wat ik net hoorde. Ik begrijp dat er vanuit de VVD een amendement komt voor 80 kilometer op de verbindingswegen van de dorpen waar een vrijliggend fietspad is. Dat is mijn interpretatie over wat u zei. Ik begrijp uit het verhaal over de Pontweg dat er op die wegen middengeleiders aangebracht moeten worden. We zijn gewend dat het college een reactie op het amendement geeft. Kan het college de kosten die het amendement met zich meebrengt

Voorzitter raadscommissie

in hun reactie opnemen? -Dankuwel, mevrouw Visser. Voorzitter, we gaan ons best doen. Ik kan nul garanties geven. Er wordt daarnaar gekeken. Zijn er aangaande dit stuk mensen of partijen die een inbreng hebben?

Eric Hercules

Meneer Hercules. -Onder hetzelfde agendapunt

Voorzitter raadscommissie

staat onze inbreng met betrekking tot de Texelhopper. Ik hoopte dat u niet naar het volgende agendapunt zou gaan. Ik had in het begin gezegd dat u daarmee mag beginnen, dus graag.

Eric Hercules

Voorzitter, het is al een paar keer voorbij gekomen bij de behandeling van de Mobiliteitsvisie of het programma. De plannen voor het Ontwerpplan van Eisen van de Texelhopper is het speciale hoofdstuk in de ov-concessie van de provincie. Die plannen zijn desastreus. Ik wil aan alle commissieleden duidelijk maken dat de tijd heel kort is om voor 11 juli tot een zienswijze te komen. Wij zijn als PvdA pro Texel al met een voorzet gekomen, zodat we erover kunnen spreken. We kunnen het college vanuit de commissie en de raad een input geven om voor de elfde tot een goede zienswijze te komen. De kern van onze zienswijze is dat we naar een vermindering van mobiliteitsmogelijkheden van 99% voor het busvervoer gaan. Dat is meer dan 14.000 verbindingsmogelijkheden tussen 120 opstappunten naar nog maar 20. Die zijn niet meer met elkaar verbonden. Dat is desastreus. We hebben rechtstreeks contact met onze fractie in de Provinciale Staten en de gedeputeerde gezocht. Die zagen dat niet voor zich en beseften zich dat ook niet. Zij hebben niet de intentie om tot zo'n grote verschraling te komen. Wij vonden dat positief. Wij zien nog mogelijkheden bij de gedeputeerde en de provincie om dit te keren. Wij moeten als raad en college wel heel erg aan de bak. De kern van de zienswijze om het vervoer te verbeteren, is dat we alle buitendorpen goed bereikbaar willen houden. We kunnen Den Burg en De Koog als hubs zien. Overigens is dat een positief gedeelte. Den Burg wordt door de provincie in het ontwerp ook als hub gezien. We willen het rondje Den Burg terug. We willen betrouwbaarheid of dat nu vraaggestuurd is of met vaste busjes die in lussen naar De Koog en Den Burg rijden. We willen dat stranden en vakantieparken bereikbaar blijven. We willen dat de lokale vervoerders, zoals TSO, Stift, de VVV en de maatschappelijke organisaties worden betrokken om te kijken hoe we als eiland tot een verbetering van het openbaar vervoer kunnen komen. Net zoals bij het ontstaan van de Texelhopper. We hopen dat u onze zienswijze kunt aanvullen of ondersteunen, zoals D66 heeft gedaan. TOP heeft ook een zienswijze ingediend. Die overlapt grotendeels en is complementair. De zienswijze van TOP richt zich voornamelijk op vraaggestuurd vervoer en vertrekkend vanuit de Texelhopper. Het maakt ons niet

uit als het openbaar vervoer op het eiland een zo groot mogelijk gebied bestrijkt en zo vaak mogelijk rijdt. Dat is de strekking van onze zienswijze. We hopen dat u dat ziet. De gedeputeerde komt op 1 juli op bezoek. Die staat open voor een gesprek en input. Wij denken dat we hiermee een goede aanzet hebben gegeven om tot een vruchtbaar gesprek te komen. -Dankuwel

Niels Rutten

voor uw betoog, meneer Hercules. Heeft iemand een vraag of een opmerking? De heer Rutten. -Voorzitter, er is op dit moment geen vraag. We zijn het eens met wat de PvdA pro Texel beoogt. Namelijk aandringen op goed openbaar vervoer. Er valt op dit moment heel veel te verbeteren aan de Texelhopper. Het wordt in onze ogen niet beter als je het aantal opstappunten en verbindingen reduceert. We zijn er nog niet helemaal uit of we op dit moment enorm de details in moeten gaan met wat je allemaal kunt verbeteren. Er zit namelijk al heel veel in de samenwerking tussen Connexxion en de lokale vervoerder. Dingen gaan daar niet helemaal lekker. De manier waarop je de routes plant, maar ook mensen die bij de boot staan. Er staan drie Hopperbusjes en die zijn allemaal hetzelfde. Ze moeten zelf uitzoeken hoe ze bij het goede Hopperbusje komen. Als je die een nummer geeft, boek je al kwaliteitswinst. Wij gaan zeker nadenken over wat we kunnen aanvullen

Voorzitter raadscommissie

op wat de PvdA Pro Texel heeft voorbereid. -Dank u, meneer Rutten.

Erik Polderman

Het busje komt dus niet zo. Meneer Polderman. Dank u, voorzitter. Wij zijn ook voor beter openbaar vervoer. We kunnen ons helemaal erbij aansluiten. Wij zien dat het materiaal dat hedendaags op het eiland wordt gebruikt op sommige momenten bijna beschamend is. Er rijdt een bus van Connexxion waarop staat: Welkom in Zeeland. We hebben de busjes van Texehopper waar je over de banken moet klimmen om naar binnen te mogen. We willen heel graag een verdere uitbreiding.

Voorzitter raadscommissie

We moeten het wel allemaal op orde hebben, ook materiaaltechnisch.

Albert Huisman

Meneer Polderman, dat is iets voor de uitvoerder. Meneer Huisman heeft ook een opmerking. -Dank u, voorzitter. De PvdA pro Texel heeft het initiatief genomen om een zienswijze op te stellen. Hartelijk dank daarvoor. We kunnen het grotendeels steunen. Wij hebben het iets anders gelezen. De vraag is: is er sprake van het opheffen van een heleboel opstapplaatsen voor de Texelhopper? Misschien kan de wethouder die vraag beantwoorden. Wij zagen het anders, maar goed. Het college heeft in de raadsinformatiebrief van vandaag aangegeven, dat u op 1 juli aanstaande de zienswijze aan de raad presenteert. U bent waarschijnlijk heel druk met de zienswijze. Wilt u hetgeen dat de PvdA al geproduceerd heeft in de verwerking meenemen? Ook van TOP Texel, want die heeft een goede input geleverd.

Voorzitter raadscommissie

Dankuwel. -Dankuwel, meneer Huisman.

Remko van de Belt

Wilt u er nu op antwoorden? -Ik wil in algemene zin een reactie op de inbreng geven, althans op de start van de inbreng van de PvdA. Dank daarvoor. Wij realiseerden ons dat we er iets mee moesten toen de situatie rondom het nieuws van deze concessie ontstond. We wilden het op een andere manier agenderen, maar u was ons voor. Dit is een keurige methode om het bespreekbaar te maken. Wij zijn of voelen ons als college onvoldoende door het college betrokken bij het Texelse hoofdstuk over de aanbesteding voor het openbaar vervoer. Het is moeilijk om woorden te kiezen. Wij zijn ervan overtuigd dat het beter kan dan wat er door de provincie wordt voorgelegd. Het vergt overleg, denkwerk en kennis van de lokale netwerken. Die tijd ontbreekt. Wij gaan bij de provincie erop aandringen dat wij een paar keer in gesprek mogen na het moment dat wij de zienswijze indienen. Misschien ook met anderen om tot een verbetering van het voorstel te komen dan wat er nu ligt. Betrouwbaarheid staat voor het college voorop. Ook voor de Texelaars als je vraagt. Los van de kwaliteit van het materiaal, staat betrouwbaarheid voorop. Waarom pakt de Texelaar de Texelhopper veel minder dan normaal? Omdat ze hem niet vertrouwen. Je komt niet op tijd aan waar je wilt zijn. Wij zijn een eiland en het gaat vooral over de boot. Niemand vindt het erg om 5 minuten later bij de Albert Heijn of een andere supermarkt zoals de Jumbo of de Lidl aan te komen. Iedereen vindt het wel heel vervelend om te laat bij de boot aan te komen. Voor ons is dat een extra situatie. We zijn blij dat we nog steeds een eigen hoofdstuk zijn. We hebben de indruk dat de provincie heel trots erop is, maar ze onderschatten de manier

waarop zij het in de markt willen brengen. Dat brengt veel teweeg op het eiland. We begrijpen dat 200 haltes te veel gevraagd is waar soms helemaal niemand in of uitstapt. We konden er tien jaar mee oefenen. Er zit wat rek in. Er is een balans tussen de betrouwbaarheid en de dekking op het eiland. Wij denken dat we een beter plan ervoor kunnen maken dan dat er nu ligt. Dat is mede door de grote hoeveelheid toeristen die potentieel in zo'n busje stappen. Dan de vraag van de VVD. Wij lazen het ook lastig. We hebben gevraagd: provincie, wat staat hier echt? Blijven alleen deze haltes over? Dat is de minimumeis die zij stellen. Ze zeggen: de vervoerder mag heel veel haltes eraan toevoegen. Die vervoerder doet dat nauwelijks. Ik begrijp dat de halte bij u voor de deur er nog is. Ik zal altijd ervoor ijveren om die te laten bestaan. Alle gekheid op een stokje. Wij zijn een beetje van de inbreng geschrokken zoals die nu voorligt. We hebben een proces met u opgesteld. We zien een enorme bereidwilligheid bij de provincie om hierover in gesprek te gaan. De gedeputeerde komt in eigen persoon om het met u erover te hebben. Hij doet dat niet voor elke gemeente. Hij gaat de dag erna de regio bezoeken. We kunnen het nog een keer te berde brengen als we de eerste van jullie niet genoeg vinden. We gaan ook met andere stakeholders in gesprek. Het is een gek proces. We zullen u zo goed mogelijk bij het vormen van die zienswijze proberen te betrekken. We hopen dat een aantal commissieleden aanvullingen hebben op wat we belangrijk vinden. Hart voor Texel deed het al met de kwaliteit van het materiaal. Is betrouwbaarheid of 100% dekking op het hele eiland het allerbelangrijkste? Is 100% dekking op het hele eiland voor het hele jaar belangrijk? Of willen we een diversiteit voor de zomerlijn en de winterlijn? Het is moeilijk om die vraag nu te beantwoorden. Ik hoop dat u over die vragen nadenkt in aanloop naar het gesprek met de gedeputeerde op 1 juli. Wij zullen u helpen door op tijd de hoofdlijnen met u te delen waarvan wij denken dat die in de zienswijze moeten zijn. We delen die ook met de provincie, zodat zij niet verrast worden over wat wij hebben bedacht. Laten we met zijn allen goed beslagen ten ijs komen

Voorzitter raadscommissie

om het gesprek goed te voeren. -Dank u, wethouder. Dat is een gezamenlijk gevoel. Wil de heer Huisman kort erop reageren?

Albert Huisman

Ja, heel kort op de wethouder. Ik ben niet direct een groot voorstander van anders inzetten in bepaalde seizoenen. Dat brengt onduidelijkheid met zich mee. Als je juist die betrouwbaarheid wil, moet je zorgen dat je jaarrond op die punten bereikbaar bent. Ik ben niet een heel groot voorstander ervan om de systematiek te veranderen, anders krijg je hetzelfde effect als bij de tussenboot. In het ene jaargetijde kun je niet met de tussenboot bij het station van Den Helder komen en de andere keer wel.

Voorzitter raadscommissie

Hou dat alsjeblieft eenduidig. -Ik geef het woord aan meneer Zegel.

Ferry Zegel

Dank u, voorzitter. Ik start met een reactie aan de heer Huisman. Die wijzigingen zijn van alle tijden. Ook toen er nog twee en soms zelfs drie buslijnen over het eiland reden. Die deden het 's winters anders dan 's zomers. Je had een aparte dienstregeling. Dat ging best goed. Ik heb daar niet echt een zorg. Ik ben blij dat de wethouder een groot gedeelte van de zorgen van de raad serieus neemt. Wij steunen de zienswijze van de PvdA pro Texel van harte. Wat er nu in het Programma van Eisen staat, gaat totaal voorbij aan wat Texel nodig heeft. In plaats van een verbetering, krijgen we juist een dramatische afname van het aantal opstappunten en een dramatische afname van de kwaliteit. Dat staat haaks op wat we als gemeente willen bereiken; een goede bereikbaarheid, actieve mobiliteit en minder afhankelijkheid van de auto. We hebben dat net met elkaar besproken. We willen maatwerk voor Texel. Het lijkt alsof dit over elk willekeurig stukje van Noord-Holland met ongeveer dezelfde oppervlakte gaat en succes ermee. We willen logica voor het eiland en een sociale bereikbaarheid. We willen net als de PvdA pro Texel heel concreet de verbinding met de buitendorpen goed houden. Of dat nu net zoals lijn 29 vroeger een bus is die langs meerdere dorpen rijdt of eentje die tussen de boot, de burger en de dorpen heen en weer pendelt. Dat is de volgende stap. We vinden het heel belangrijk dat er een betaalbaar alternatief blijft voor mensen die geen auto hebben. We hebben dat met zijn allen geconstateerd. Sommige mensen zijn nu eenmaal niet goed ter been en kunnen geen grote afstanden fietsen. Zij hebben niet allemaal een auto. Zij moeten op goed openbaar vervoer kunnen vertrouwen en niet een bus hoeven bellen die ergens binnen een tijdvak van een half uur komt of niet. Voorzitter, het ov is geen luxe, het is een basisvoorziening. Het is openbaar vervoer. We moeten dat met zijn allen goed regelen.

Voorzitter raadscommissie

We zijn blij met het initiatief dat is genomen. We sluiten ons van harte daarbij aan. -Dankuwel, meneer Zegel.

Cees Hoogerheide

Meneer Hoogerheide. -Dankuwel, voorzitter. Wij zijn als Texels Belang blij met de toezegging van de wethouder. Als je niet schiet, is het altijd mis. Je zult wat moeten doen. We zijn heel blij met het initiatief van de Partij van de Arbeid om na te denken over wat de mogelijkheden of de wensen zijn. Wij gaan ons nader erin verdiepen. Ik heb een vraag bij punt 2. Er staat: een vaste lijn van de veerhaven voor Den Burg en De Koog. U haalt ergens lijn 28 weer aan voor het rondje in Den Burg. Dat zou hierbij kunnen staan om het nog duidelijker neer te zetten. Graag bij punt 2 de toevoeging: lijn 28 voor het rondje Den Burg terugbrengen naar zoals het was. De discussie van Connexxion ging over: we halen de boot niet. Dat was niet het probleem. Connexxion heeft in De Koog de verkeerde route gekozen. Laten we eerlijk zijn. Zij hadden wakker moeten zijn. De route was veel korter geweest als die over De Brink was gegaan. Ze waren veel sneller weggeweest. We zouden allemaal in Den Burg tevreden zijn. Vergeet de ontwikkeling van De Mars en De Tuunen niet. Het aantal huizen is gigantisch. De meeste mensen wonen daar. Die mensen moeten allemaal naar de Elemert lopen. Dat is achterhaald. We doen dat toch niet meer als het niet nodig is? We hebben het over het openbaar vervoer. Met andere woorden,

Voorzitter raadscommissie

ook graag aandacht daarvoor. -Dankuwel, meneer Hoogerheide. Laten we met een grote pot koffie rond een tafel gaan zitten en een aantal dingen op papier zetten. U wilde nog wat zeggen, meneer Hercules?

Eric Hercules

Als het mag, voorzitter. Dank aan de heer Hoogerheide en alle anderen voor de inbreng. Het hoeft van ons niet weer zoals vroeger te worden. We willen dat het beter wordt dan nu. Het maakt ons niet uit of dat met een lijnbus gaat of vraaggestuurd vervoer. We wilden in deze zienswijze een aantal mogelijkheden aangeven. Ik wil eentje eruit halen. Ik begrijp dat het college met de lokale vervoerder contact heeft om de zienswijze vorm te geven.

Remko van de Belt

Ik kijk of dat zo is. -Dat is een precair onderwerp, meneer Hercules. -Dat is een precair onderwerp. Het is ingewikkeld, want hij is een onderaannemer. We begrijpen allemaal dat het degene is die een deel van de kennis in huis heeft. Dat snap ik. Het ging mij om die kennis. We zien dat Connexxion haar gegevens altijd enorm beschermt en niet deelt. We kennen de exacte gegevens van de Texelhopper over de kleine busjes ook niet. We weten uit de mondelinge communicatie dat het meeste vervoer van de Texelhopper van en naar de boot gaat. Ik zal toelichten wat wij met de lussen van en naar De Koog bedoelen. Stel dat je vaste bussen daarvan maakt. Je laat de lijnen van en naar de veerboot naar Den Burg en De Koog goed lopen. Volgens de mondelinge communicatie van de lokale kennishebbers op dat gebied zou dat een grote verbetering zijn. Ik hoop dat u daarachter kunt komen. Dit was om te duiden

Voorzitter raadscommissie

wat wij in onze punten van de zienswijze bedoelen. Dankuwel, meneer Hercules. Ik zie meneer Hoogerheide

Cees Hoogerheide

nasmeulen. -Ik wil op de heer Hercules reageren. Er zijn een aantal opstapplaatsen die je mogelijk kunt laten vervallen. We moeten het cijfermatig onderbouwen. We kunnen wel wat willen, maar dat lukt niet. Is Connexxion of de huidige vervoerder bereid om het aantal gegevens per opstapplaats met ons te delen? Wij kunnen dan zeggen: we moeten van 200 naar een X-aantal en dan kunnen we die eventueel laten vervallen. Is dat

Remko van de Belt

mogelijk, wethouder? -Ik vraag het aan de wethouder. Nee, dat is op dit moment niet mogelijk. Ik begrijp uw vraag. Dat wordt zeker een onderdeel van de zienswijze. Ik baseer de keuzes die we met zijn allen maken

Voorzitter raadscommissie

op cijfermatig onderbouwde gegevens. -Dankuwel. Is er genoeg over dit stukje gezegd? Ik vermoed van wel. Ik wil naar het volgende punt, want het wordt al laat.

8 Evaluatie inwonersberaad

Voorzitter raadscommissie

Ik dacht: goh. Het gaat snel en de eerste vier punten gingen goed, maar we praten over van alles. Het gaat over de evaluatie van het inwonersberaad. Daar zal vast wat over zijn. De gemeente Texel organiseerde tussen december 2023 en januari 2024 haar eerste inwonersberaad over de vraag: hoe blijft Texel van voldoende energie voorzien? De gemeente stelde het eindadvies op 7 mei 2025 vast. In het raadsbesluit van 19 december 2023 is vastgelegd om het proces, het instrument en de voorwaarden na afloop van het eerste inwonersberaad te evalueren. Vervolgens worden de conclusies, aanbevelingen en de leerpunten uit de evaluatie verwerkt in een aangepaste versie van de kaderstellende notitie 'Texels Burgerberaad'. Dat zijn de algemene kaders voor het instrument burgerberaad. Wie heeft in eerste instantie een vraag over

Albert Huisman

dit stuk? Meneer Huisman, u heeft het woord. Dank u, voorzitter. De VVD Texel heeft een achttal technische schriftelijke vragen gesteld, in ieder geval aangekondigd. Die gaan onder andere over de forse budgetoverschrijding van € 65.000. Daarmee komt het budget voor het inwonersberaad op € 335.000 als er niet nog iets uit de hoge hoed komt. Het college heeft vanmorgen onze vragen schriftelijk beantwoord. We hebben begrepen dat de verantwoordelijke een mondelinge toelichting wil geven. We gaan naar zo direct naar luisteren. De knijpende vraag is: waarom is er over de budgetoverschrijding niet aan de actieve informatieplicht voldaan? De aanvullende vraag is: hoe kijkt het college terug op hoe het inwonersberaad verlopen is? Ik wil het college de ruimte geven om deze vragen mondeling toe te lichten.

Voorzitter raadscommissie

We bewaren de overige vragen voor de tweede termijn.

Mark Pol

Dankuwel, meneer Huisman. Ik geef hem bij deze door aan de portefeuillehouder. -Dankuwel. Ik begin met de laatste vraag: hoe kijkt het college erop terug? Overwegend positief. We konden met het inwonersberaad een mooi instrument aan een heleboel instrumenten toevoegen. Wij hadden die al om de inwoners bij de besluitvorming in onze gemeente te betrekken. Dan iets over het proces. We hebben bij de start van dit inwonersberaad en het vaststellen van de nota met elkaar afgesproken dat we dit netjes zouden evalueren. We zouden het een en ander in die kaderstellende nota verwerken. Wij hadden destijds voor ogen om die evaluatie in een lichte vorm zelf te doen. We wilden aan de ene kant de inwoners betrekken die ons bij het inwonersberaad geholpen hebben. Tegelijkertijd wilden we het procesmatige zelf doen. Dan de ruis. Die is ontstaan na het overhandigen van de adviezen uit het inwonersberaad op 14 december 2024. Dat heeft ertoe geleid dat we hebben gezegd: we laten dat extern onderzoeken. Ik vind dat het door het onderzoeksbureau gedegen is gebeurd, eerlijk gezegd. Het college heeft gezegd: we nemen het ter harte na alle aanbevelingen en leerpunten die daaruit voortkomen. We moeten het in de Kadernota verwerken als we dit nog een keer willen doen. Er springen een paar dingen voor het college eruit. Een: we weten een andere groep mensen te bereiken dan the usual suspects. We hebben dat zelf meegemaakt. Er was een andere groep betrokken bij een vrij complex vraagstuk. Twee: we hebben inzicht gekregen in hoe een heel mooi gewogen en representatieve steekproef van de Texelse samenleving denkt over het voorgelegde vraagstuk. We kunnen daarmee verder. Dat heeft u als raad gedaan door de aanbevelingen over te nemen. Drie: een van de lessen is: hoe richt je dit zelf in? Hoe moeten we dat proces de volgende keer anders doen? Dan betekent dat je in je begroting rekening ermee moet houden. We hebben iets daarover in het stuk en in onze reactie gezegd. Je moet dat in de organisatie net op een andere manier organiseren. Dat zijn een aantal lessen die uit de evaluatie komen. Je moet de volgende keer daarmee aan de gang. Dat brengt me bij de overschrijding. U heeft vragen daarover gesteld. Wij hebben die vanochtend beantwoord. Die overschrijding is niet fraai. Sterker nog, als wij ons project op een andere manier in onze administratie en begroting hadden verwerkt, hadden we dat beter en in totaal gezien. We hadden het dan op die manier aan de raad voorgelegd. Je ziet dat er op een aantal deelposten van dit project overschrijdingen zijn. Die leiden bij elkaar opgeteld tot dit bedrag en tot een overschrijding. We hadden het eerder moeten melden. Het waren allemaal losse overschrijdingen die we een-op-een in verschillende delen van onze begroting hebben verwerkt en daarvoor geldt dat niet. Dat had achteraf wel gemoeten, zeker met deze overschrijding. Dat is een belangrijke les mochten we dit in de toekomst nog een keer doen. Sterker nog, als je hele concrete projecten doet die een overzichtelijke tijdsperiode behelzen,

Voorzitter raadscommissie

moet je dat überhaupt met elkaar afspreken. Dankuwel, portefeuillehouder. Zijn er aanvullende vragen van andere mensen?

Jacquelien Dros

Mevrouw Dros. -Ik heb geen vragen. Ik wil op de heer Huisman reageren, want ik hoorde hem zeggen: ik heb geen vragen meer voor de eerste termijn,

Voorzitter raadscommissie

maar wel vragen voor de tweede termijn. Ik vond dat verbazingwekkend. Dat kan ik niet beantwoorden. Meneer Huisman moet dat beantwoorden.

Albert Huisman

Ik wilde het college eerst de gelegenheid geven om wat nader op dat enorme overschot in te gaan. Ik zie daar namelijk een rode lijn. Bij meerdere projecten is het kennelijk niet in de organisatie ingebed. Het wordt niet bewaakt. We maken ons ernstige zorgen daarover. Goed, ik kan niet voor iedereen spreken. Er lijkt een soort gelatenheid in deze commissie over deze opmerking. Ik hoor voor de rest niemand erover. Dat verbaast me oprecht. Het gaat mij te makkelijk. De overige vragen zijn afhankelijk van hoe het een en ander verloopt.

Voorzitter raadscommissie

Ik ben heel benieuwd of er andere commissieleden zijn die een inbreng hebben. -Dat had ik gevraagd,

Mark Pol

maar de portefeuillehouder zit te popelen. -Ik val over het woord gelatenheid. Dat zit er in ieder geval niet in bij mij. Het mag duidelijk zijn dat je een overschrijding sowieso niet wil. Ik heb dat al gezegd. Als je een overschrijding hebt die zich op deze manier binnen een project voordoet, wil je dat op die manier aan de raad melden. Overigens is dat hier om verklaarbare redenen niet gebeurd. Ik vind dat we dat in de toekomst anders en beter moeten doen. Ik vind het niet terecht als u dat naar gelatenheid vertaalt. Het is een oproep aan onszelf om dat voortaan beter te doen.

Voorzitter raadscommissie

U mag ons daaraan houden. -Dankuwel, portefeuillehouder. Ik zag eerst meneer Hercules. Heeft u een korte opmerking?

Eric Hercules

Voorzitter, ik heb een inbreng. Ik wachtte gelaten mijn beurt af.

Voorzitter raadscommissie

Dat was het. -Ik dacht dat mevrouw Dros beantwoord was, maar dat blijkt niet zo te zijn.

Jacquelien Dros

Misschien moet u een verhelderend stukje doorgeven. Ik hoorde de heer Huisman aan het einde van zijn eerste termijn zeggen dat hij vragen had en dat hij in de tweede termijn ermee zou komen. Dat klopt toch? Hij geeft nu aan dat hij eerst de burgemeester het woord wil geven. Ik heb die vragen

Voorzitter raadscommissie

nog niet gehoord. -U mag iets zeggen, maar ik heb meneer Huisman het woord gegeven om dat te beantwoorden. Dat was zijn antwoord. Ik ga niet oordelen of het voldoende was,

Eric Hercules

dat moet u zelf doen. Meneer Hercules, u heeft het woord. Dank u. Laten we over het budget beginnen. Dat is inderdaad zo. Ik vind het een enorm lelijke overschrijding. Ik accepteer de uitleg van de portefeuillehouder, omdat het allemaal verschillende posten zijn. Het is een nieuw instrument dat we hebben gebruikt. Ik heb het liever over de inhoud van dit belangrijke instrument. We moeten altijd blijven proberen om burgers beter te betrekken en om een mogelijke kloof tussen de politiek en de burgers te dichten. Dit is een van de manieren en een van de pogingen die we hebben gedaan. Ik vind de evaluatie best kritisch. Er worden zeven leerpunten gesteld. Dat is niet zo verbazingwekkend als je voor het eerst een bewonersberaad doet. Ik vind sommige conclusies kritisch. Stel je bent al 20 jaar hiermee bezig. De ambtelijke organisatie was niet goed voorbereid of de deelnemers werden niet goed door expertise begeleid. Ik zou na 20 jaar een bepaald soort motie indienen. We moeten dit als een leermoment zien. Ik weet dat de VVD geen voorstander was van dit instrument, om op meneer Huisman te reageren. Ik twijfel of we als kleine gemeenschap dit instrument nogmaals moeten inzetten. Ik vind dat we heel veel ervan hebben geleerd. Ik merk dat ook bij de deelnemers van het bewonersberaad. Zij hebben heel veel geleerd over hoe de politiek, samenwerken en samen een mening vormen werkt. Niet iedereen is tevreden over het proces. Ik denk toch dat het vele geld de moeite waard is dat we hierin hebben gestopt. \Al het geld dat we gebruiken om de burgers beter te betrekken en kennis bij de burgers op te halen, is de moeite waard. Dat was de bedoeling hiervan. Elke euro daarvoor is de

moeite waard. Los van de inhoudelijke, kritische maar toch positieve beoordeling over van de bewonersberaad, sluit ik me bij u aan. Je moet je zaken op orde hebben als het over de financiën gaat.

Astrid van de Wetering

Dankuwel, meneer Hercules. Mevrouw Van De Wetering. Ik wilde op dezelfde manier op de heer Huisman reageren. Normaal gesproken weet u dat ik best kritisch ben. Zeker als dingen niet op tijd worden gemeld. In dit geval begrijp ik de uitleg van de burgemeester. Het feit is dat het een eerste keer was.

Voorzitter raadscommissie

Dankuwel, mevrouw Van De Wetering. Meneer Oosterhof. Dankuwel, voorzitter. Ik heb een vraag, want ik kan dat in het stuk niet lezen. Worden er per bijeenkomst notulen en vaste agenda's gemaakt? Ik vraag dat, omdat er na de evaluatie onduidelijkheid was. Hoe werkt het en komt het goed uit zijn beeld? Als er met vaste notulen en vaste agenda's wordt gewerkt, komt er misschien een beter beeld naar buiten.

Mark Pol

De portefeuillehouder. -Ik weet niet of ik de vraag helemaal begrijp. U heeft het over de bijeenkomsten van het inwonersberaad zelf. Er werd elke keer een keurige agenda daarvoor gemaakt. Ik weet niet of ze allemaal helemaal genotuleerd zijn, maar er was altijd aan het einde van de dag een wrap up. Daarbij zijn afspraken met elkaar gemaakt en in een samenvattend filmpje vervat. Dat was de eerstvolgende keer voor alle deelnemers beschikbaar als ik me niet vergis. Er is wel degelijk aandacht daaraan besteed. De evaluatie doelt op de fase van afsluiting van 14 december tot aan het moment van aanbieding in de gemeenteraad. Er is op een aantal momenten op zijn minst ruis ontstaan. We hebben het eerder met elkaar daarover gehad. We hebben schriftelijke vragen daarover beantwoord. Een van de belangrijke lessen uit deze evaluatie is dat je in die fase heel nadrukkelijk voor begeleiding moet zorgen. Wij hebben dat zelf gezien en geleerd.

Niels Rutten

Dankuwel, portefeuillehouder. Is er iemand anders die inhoudelijk wil reageren? Meneer Rutten. Dank u, voorzitter. Wij hoeven over de financiën niet zoveel vragen te stellen. De VVD heeft alles gezegd wat over de centen te zeggen valt. We begrijpen dat het niet binnen budget blijft, maar dat had op een andere manier gemeld kunnen worden. Voor ons past dat in een bredere zorg over hoe wij actief door het college uit eigen beweging worden geïnformeerd. Dat is een boodschap die voor het college niet helemaal nieuw is. Dan inhoudelijk over het inwonersberaad. Wij kijken met gemengde gevoelens erop terug. Het heeft een hoop geld gekost. Dat is niet erg als het iets oplevert waarvan wij zeggen: daar kunnen we mee verder. Er komen prima aanbevelingen uit het inwonersberaad waar je verder mee kunt. Voor ons zat de weerstand richting het inwonersberaad niet zozeer in het instrument zelf, maar meer in hoe het tot stand is gekomen. Het was meer iets van de coalitie dan de hele raad. We maken ons ook zorgen over hoe je hiermee verder gaat na de verkiezingen. Je kunt zomaar een nieuwe meerderheid hebben die de aanbevelingen weer van tafel schuift. Dat zou ontzettend jammer zijn. Het was namelijk heel mooi om te zien dat een hele grote groep Texelaars met veel energie zich heeft ingezet. De aanbeveling is om heldere spelregels te formuleren als we dit een volgende keer doen. We vinden dat een basisvoorwaarde. Er wordt in de evaluatie gezegd: het is compleet onderschat hoeveel werk dit is. Wij vinden dat een pijnlijke constatering. Er was maar een medewerker bij de gemeente die voor het inwonersberaad verantwoordelijk was. Die had de volledige last op de schouders. Die bungelde een klein beetje, omdat er te weinig ondersteuning was. Zeker op het inhoudelijke vlak. Dat een medewerker van de gemeente op die manier in zo'n groot project een beetje bungelt, gaat ten koste gaat van het eigen welzijn. Die constatering in de evaluatie vinden wij heel pijnlijk. Wij vinden dat het meest

Voorzitter raadscommissie

treurige uit de evaluatie. -Dankuwel, meneer Rutten. Mevrouw Dros wil inhoudelijk wat zeggen. De portefeuillehouder

Mark Pol

wil op meneer Rutten reageren. Sorry, mevrouw Dros. Ik ga voorzichtig zijn met ingaan op dat laatste punt, omdat ik niet weet of dit de plaats is om het in deze bewoordingen te bespreken. Ik wil op het punt over die actieve informatieplicht reageren. We hadden dit moeten zien en dan moeten melden. Wel in die volgorde en daar zit een verschil. Als er in de ambtelijke en daarna in de bestuurlijke organisatie dingen naar boven komen, zijn wij bestuurlijk verantwoordelijk. We moeten dat melden. Het komt nu in de evaluatie naar boven. We zijn de eerste om open en eerlijk erover te zijn en actief erover te informeren. Er zit iets in uw woorden. Een insinuatie alsof het college hier en daar dingen voor de raad achterhoudt of informatie die bekend zou zijn. Nogmaals, ik loop niet weg voor de verantwoordelijkheid dat we dit hadden moeten weten. We hebben dat in onze organisatie niet goed gedaan. Dus de organisatie van waarop we dit aanpakken en niet

onze ambtelijke organisatie. Ik vind dat we dat in de toekomst beter moeten doen. Ik wil wel ervoor waken dat we dat meteen onder de actieve informatieplicht scharen. Ik vind dat een stap verder.

Jacquelien Dros

Dankuwel, wethouder. Mevrouw Dros heeft alsnog het woord. Dank u, voorzitter. Wij willen graag inhoudelijk reageren. GroenLinks is er hartstikke trots op dat we vorig jaar op Texel voor het eerst een inwonersberaad hebben georganiseerd. Drie jaar geleden hebben wij als Texelse politiek met elkaar afgesproken dat we onze inwoners meer bij belangrijke onderwerpen op het eiland willen betrekken. We willen weten wat de inwoners ervan vinden. We nemen de mening en ideeën van de inwoners serieus en nemen die waar mogelijk over. We hebben afgesproken dat we het vertrouwen tussen de inwoners en de lokale politiek willen versterken. Je moet als politiek meer vertrouwen geven om meer vertrouwen te krijgen. Het inwonersberaad is een mooi instrument om aan al deze waarden een concrete vorm te geven. Er hebben zich 80 Texelaars met daaromheen een nog veel grotere groep inwoners, ruim drie maanden voor eilandbrede belangen ingezet. Door de diverse samenstelling spraken mensen met elkaar die in het normale leven dat niet snel zouden doen. Een 16-jarige met een 80-jarige. Een Syrische inwoner met een geboren Texelaar. Een inwoner van het Maartenhuis met een wetenschapper. Ze hadden aandacht voor elkaar. Ze luisterden naar elkaar. Ze zochten naar overeenkomsten in plaats van verschillen. Ze investeerden in elkaar voor ons gezamenlijke belang en ons eiland. Wij hebben ons als politiek aan ons woord gehouden. We hebben de adviezen van het inwonersberaad serieus genomen. We hebben met een ruime meerderheid zo goed als alle adviezen van de inwoners overgenomen. We hebben aan het onderlinge vertrouwen tussen de inwoners en de politiek gebouwd. De volgende stap is dat we de adviezen daadwerkelijk uitvoeren. Dit was pas de eerste keer dat we een inwonersberaad hebben gehouden. Er is deze eerste keer enorm veel geleerd. Er is door meerderen daarover gesproken. Er zijn heel veel dingen goed gegaan. We kunnen nog heel veel dingen beter doen. Dat hoort erbij als je iets voor de eerste keer doet. Je bent er niet met een keer een inwonersberaad organiseren. Dit is pas het begin. Vertrouwen komt te voet en gaat te paard. We moeten op diverse manieren in dit vertrouwen met onze inwoners blijven investeren. Zowel wereldwijd als op ons eiland staan we de komende jaren voor grote uitdagingen. Wij van GroenLinks zijn ervan overtuigd dat we deze uitdagingen alleen samen kunnen oppakken. Er is altijd meer dat ons verbindt dan ons onderscheidt. Samen staan we sterk. Ik wil met de wens afsluiten om vaker inwonersberaden te organiseren, zodat het een meer normale wijze van samenwerken tussen de politiek en de inwoners wordt. Wij stellen voor om minimaal een keer per coalitieperiode een inwonersberaad te organiseren. Uiteraard wanneer de raad

Voorzitter raadscommissie

een geschikt onderwerp aandraagt. -Dankuwel, mevrouw Dros. Ik dacht dat meneer Huisman wilde. Hij knikt. Meneer Huisman,

Albert Huisman

u heeft het woord. -Ik dacht: ik bewaar de eindconclusie over het inwonersberaad voor de raadsvergadering. Ik word nu door deze woorden uitgedaagd en dan speel ik maar open kaart. Wij kijken niet door die roze bril, zoals de partners kennelijk wel doen. Wat ons betreft, is het inwonersberaad uit ideologische gronden gestuurd. Dat blijkt uit hoe de wethouder in de besluitvorming om het inwonersberaad op te tuigen, bij de raad heeft gepusht om vooraf bij het kruisje te tekenen waar het om de uitkomsten van adviezen gaat. Het college lijkt zich in het evaluatierapport te kunnen vinden. Dat betekent dat het college het instrument vooral van toegevoegde waarde voor het proces ziet. De inhoud is van ondergeschikt belang. We schrikken daarvan. Voor ons is de inhoud net zo belangrijk als het proces. We hebben alle waardering voor de Texelaars die zich voor het inwonersberaad hebben aangemeld. Wij vinden € 335.000 een hoop geld voor een praatgroep, zodat die beter het gesprek met elkaar kunnen voeren. Voor ons voelt het met dit evaluatierapport meer als een symptoombestrijding ter waarde van € 335.000, dan een instrument wat significant aan het verkleinen van de kloof bijdraagt. De politieke avond op 7 juli lijkt ons kostenefficiënter en een betere manier om die kloof te overbruggen. Het gezegde luidt: bij twijfel niet doen. Voorzitter, wij twijfelen niet eens over het toekomstige inwonersberaad.

Voorzitter raadscommissie

Gewoon nooit meer doen. -Dankuwel, meneer Huisman.

Edo Kooiman

Meneer Kooiman. -Ik zou niks zeggen, want wij waren ook tegen dat inwonersberaad. Heel kort. Als ik het advies doorlees, is de algemene tendens dat het resultaat niet heeft opgeleverd wat er van tevoren werd verwacht. Er waren geen vernieuwende inhoudelijke oplossingen. Het inwonersberaad leverde bruikbare

oplossingen voor de energievoorziening van Texel, maar gaf geen volledige visie op de toekomstige schaarste of betaalbaarheid. Dat haal ik uit de stukken. De kloof tussen de burger en het bestuur is verkleind. Dat is al een aantal keren genoemd, maar viel niet vast te stellen vanwege het ontbreken van een nulmeting. Wij als Hart voor Texel, evenals de VVD, kunnen niet anders dan de conclusie trekken dat er best veel geld is gespendeerd in iets wat weinig heeft opgeleverd. U zult niet verrast zijn

Voorzitter raadscommissie

dat wij een nieuw burgerberaad niet zullen ondersteunen. Dankuwel, meneer Kooiman. Is er nog iemand anders? Meneer Rutten.

Niels Rutten

Dank u, voorzitter. Wij waren geen principieel tegenstander van het burgerberaad en zijn dat nog steeds niet. Als we naar deze lijst met verbeterpunten kijken, hebben we nog een hoop huiswerk voordat we weer eraan moeten beginnen. Wij zijn principieel niet erop tegen als er een keer een goed onderwerp komt. We kunnen best erover praten. Er moet eerst goed nagedacht worden over deze evaluatie en de lijst met verbeterpunten, voordat we het gesprek over een nieuw burgerberaad aangaan.

Astrid van de Wetering

Dankuwel, meneer Rutten. U heeft nog wat te doen.

Voorzitter raadscommissie

Mevrouw Van De Wetering, wilde u nog wat zeggen? Als u het goed vindt, voorzitter. -Ik wel als u wat heeft. De ene groep is heel erg voor en de andere groep is heel erg tegen. Meneer Rutten, aan die kant. Ik kijk niet naar het midden, want u blijft heel erg op de vlakte. Dat is heel netjes. Ik vind het jammer, want we doen een aantal mensen daarmee heel erg tekort. Dan de resultaten die eruit gekomen zijn. De eeuwigdurende discussie over hoe we met windenergie om moeten gaan. Er zijn in ieder geval een aantal stappen daarin genomen. Laten we kijken wat het opgeleverd heeft. Het heeft geld gekost. Alle eerste dingen zijn moeilijk. Je moet het eerst een keer proberen voordat je weet of het effect heeft of niet. Ik denk dat de mensen die zich ingezet hebben, zich tekort gedaan voelen door het zo makkelijk aan de kant te vegen. -Dankuwel, mevrouw Van De Wetering. Ik denk dat u hetzelfde punt nog een keer wilt maken,

Albert Huisman

maar ik geef u een kans. -Heel kort. Ik heb in mijn betoog mijn waardering uitgesproken voor iedereen die zich daarmee heeft beziggehouden.

Voorzitter raadscommissie

Ik vind het een flauwe reactie van mevrouw Van De Wetering. Waarvan akte. We hebben dit punt genoeg afgehandeld. Is het een bespreekstuk of een hamerstuk? Dat dacht ik al. Ik ga naar het volgende punt. We zijn bij het stuk:

9 Overzicht brieven aan de raad

Voorzitter raadscommissie

Overzichtsbrieven aan de raad. Bij deze agenda is een overzicht van de brieven aan de raad toegevoegd. Ik weet niet of iemand iets erover wil zeggen of kwijt wil. U kunt de link niet openen. Dat is heel goed, want dan hebben we geen vragen erover. Dat is expres, meneer Van Deutekom. Ik zal navragen of daaraan gewerkt wordt, zodat u zo gauw mogelijk erbij kunt. Dan het mondeling beantwoorden

10 Mondelinge beantwoording Rondvragen Commissie (voor zover niet reeds beantwoord)

Voorzitter raadscommissie

van de rondvragen in de commissie. Dat hoeft niet, want die waren er niet. Voordat ik sluit, wil ik mevrouw Schaap bedanken

11 Sluiting

Voorzitter raadscommissie

dat ze er was en ons de hele avond heeft aangehoord. Het was een bevalling. Ik ben er persoonlijk niet zo in thuis, maar ik hoor dat weleens zeggen. U hoefde gelukkig geen vragen te beantwoorden. U krijgt wel een pennenset, al heeft u het woord niet. Dankuwel. Ik sluit de vergadering.

Gemeente Texel .txl

Raadscommissie

Dossiernummer	2341
Extern Zaak ID	3454114
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2025
Agendapunt	5
Titel	Verzelfstandiging Haven Oudeschild
Organisatieonderdeel	Gemeentewerken
Portefeuillehouder	H. Kieft
Aanleiding	Initiatiefvoorstel

Bijlagen
Bestuurlijk advies
Bijlage 1. Haven Oudeschild
Bijlage 2. Overzicht haven Oudeschild
concept-raadsbesluit - 3454114 - Verzelfstandiging Haven Oudeschild

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Raadscommissie	**25 juni 2025**
Raadsvergadering	9 juli 2025

Toelichting

De in het najaar van 2024 aangestelde kwartiermaker voor de verzelfstandiging van de haven van Oudeschild doet in bijgaand advies een inhoudelijk voorstel om de haven te verzelfstandigen. Het college onderschrijft dit advies en stelt de gemeenteraad voor in te stemmen met de verzelfstandiging tot een Havenbedrijf B.V. Met een slagvaardig havenbedrijf kan de exploitatie van de haven worden verbeterd en de bedrijvigheid in een mix van werk- en recreatieve haven toenemen.

Gemeente Texel

.txl

Advies

Zaaknummer 3454114

Verzelfstandiging Haven Oudeschild

Programma

2	Goede bereikbaarheid
2.4	Economische havens en waterwegen

Advies

Het college besluit de gemeenteraad voor te stellen:

1. Kennis te nemen van het advies van de kwartiermaker;
2. In te stemmen met voorgestelde verzelfstandiging van de haven van Oudeschild tot het oprichten van een BV conform de uitgangspunten op pagina 10 van het bijgaande advies;
3. Voor de uitwerking tot het oprichten van de BV:
   a. Het restant van het budget voor de kwartiermaker te benutten,
   b. € 90.000,= op te nemen in de ontwerp-programmabegroting 2026;
4. Als ontwerp aandeelhoudersstrategie voor de op te richten BV mee te geven:
   a. Het realiseren van een economisch levensvatbare mix aan werkhaven en recreatiehaven,
   b. Toewerken naar een substantiële verlaging van de gemeentelijke bijdrage,
   c. Verduurzamen van de haven,
   d. Kansen van regionale samenwerking benutten;
5. De begroting van de haven voor het jaar 2026 in de huidige vorm te handhaven;

Toelichting

De in het najaar van 2024 aangestelde kwartiermaker voor de verzelfstandiging van de haven van Oudeschild doet in bijgaand advies een inhoudelijk voorstel om de haven te verzelfstandigen. Het college onderschrijft dit advies en stelt de gemeenteraad voor in te stemmen met de verzelfstandiging tot een Havenbedrijf B.V. Met een slagvaardig havenbedrijf kan de exploitatie van de haven worden verbeterd en de bedrijvigheid in een mix van werk- en recreatieve haven toenemen.

Bijlagen

1. Advies kwartiermaker
2. Luchtfoto met kadastrale grenzen Haven Oudeschild

Consequenties

Financieel	☑	Inkoop/Aanbesteding	☐	Belanghebbenden	☐
Personeel/Organisatie	☑	Deregulering	☐	Structuurvisie	☐
Juridisch	☑	Majeure risico's	☐		
Beleid	☑	Beheer	☑		

Verzelfstandiging Haven Oudeschild

Samenvatting

Het college stelt de raad voor om kennis te nemen van het advies van de kwartiermaker over de juridische en contractuele basis, en besluit over te gaan tot verzelfstandiging van de haven. Dat betekent dat er een havenbedrijf wordt opgericht en de invulling en de financiële consequenties daarvan worden uitgewerkt.

Gemeente enig aandeelhouder
De gemeente Texel wordt enig aandeelhouder van de BV Haven Oudeschild. Deze BV bezit alle gronden met bijbehorende weg- en haveninfra. Beheer en onderhoud zijn de verantwoordelijkheid van de Haven Oudeschild. Zij bepaalt ook de tarieven in de haven voor ligplaatsen, overslag van goederen en erfpacht van gronden. Jaarlijks dient er een goed te keuren begroting voorgelegd te worden en en dient een Financieel Meerjaren Plan voor een periode van 5 jaar geactualiseerd te worden. Havenpersoneel wordt gedetacheerd via de gemeente Texel.

Uitwerking tot het oprichten van de BV (het havenbedrijf)
De eerste stap wordt het verder uitwerken van de statuten en de aandeelhoudersstrategie voor de BV en het precies vastleggen van de financiële gevolgen. De resultaten van deze uitwerking worden meegenomen in de finale besluitvorming over de statuten en de aandeelhoudersstrategie die naar verwachting in het eerste kwartaal van 2026 kan plaatsvinden.

Voor 2026 blijft de haven binnen de huidige begroting functioneren. De verwachting is dat door de verzelfstandiging van de exploitatie vanaf 2027 een slagvaardig havenbedrijf ontstaat en het tekort op de haven, en daarmee de financiële bijdrage van de gemeente, geleidelijk zal dalen.

Verzelfstandiging Haven Oudeschild

Argumenten tot advies

In bijgaand advies wordt het besluit om een havenbedrijf op te richten toegelicht. Het advies is opgesteld door de kwartiermaker die naar aanleiding van het raadsbesluit van juli 2024 is aangesteld. Deze kwartiermaker is aangedragen door de werkgroep Ontwikkeling Haven Oudeschild (die het besluit van juli 2024 heeft voorbereid) en heeft brede ervaring in de vervoerssector en in havenbedrijven rondom de Waddenzee. Op dit moment bekleed de kwartiermaker onder andere de functie van de directeur voor de haven van Lauwersoog.

Meegegeven kaders

Vanuit het voorgaande besluit zijn randvoorwaarden voor het advies inzake verzelfstandiging meegegeven, die hieronder puntsgewijs worden toegelicht.

- B&W en Raad behouden invloed op de hoofdlijnen van het beleid van het havenbedrijf via een in te stellen Raad van Commissarissen, een vierjaarlijks bedrijfsplan en de financiële verantwoording;

In bijgaand advies wordt een BV voorgesteld met als enig aandeelhouder de gemeente Texel. Via het aandeelhouderschap houden college en raad grip op het strategisch handelen van het havenbedrijf (met name middels de aandeelhoudersstrategie en het Financieel Meerjaren Plan).

- De Werkgroep adviseert 100% aandeelhouderschap; Arcadis houdt de mogelijkheid open dat andere publieke partners aansluiten. Werk voor- en nadelen hiervan uit, en adviseer in relatie tot zeggenschap, risico en financiering;

In bijgaand advies wordt een BV voorgesteld met als enig aandeelhouder de gemeente Texel. Gezien de omvang van de haven van Oudeschild sluit dit het beste aan bij de praktijk zoals die ook in het advies wordt beschreven bij vergelijkbare havens. Bij toekomstige ontwikkeling blijft de mogelijkheid bestaan om aandeelhouders toe te voegen.

- Het havenbedrijf voert een zelfstandige havenexploitatie die op termijn toewerkt naar een substantiële verlaging van de gemeentelijke bijdrage;

Vanuit de bestaande situatie wordt toegewerkt naar het in het advies geschetste model. Door extra inzet en grotere slagkracht wordt het verbeteren van de exploitatie en daarmee verlagen van het tekort haalbaar.

- Maak inzichtelijk onder welke condities publieke taken voortvloeiend uit regelgeving kunnen worden ondergebracht bij het havenbedrijf, en welke taken bij de gemeente q.q. belegd dienen te blijven;

Haven gerelateerde functies en bevoegdheden worden zoveel mogelijk naar het op te richten havenbedrijf overgedragen. Toezicht en handhaving vanuit de publiekrechtelijke taken, maar ook het innen van parkeergelden behorende bij het Texel vignet blijven bij de gemeente. Bij het oprichten van het havenbedrijf zal de scheiding van deze taken concreet zijn uitgewerkt en in de finale besluitvorming meegenomen worden.

- Maak het onderscheid tussen de exploitatie van het havenbedrijf zelf, en de uitgaven voor het algemeen belang (zoals wegen, parkeren, baggeren havenmond) inzichtelijk, inclusief voorbereiding van SLA’s als dergelijke taken van algemeen belang bij het havenbedrijf zouden worden ondergebracht;

In het advies wordt hier een aanzet voor gemaakt, waarbij geadviseerd wordt om het eigendom van alle assets over te dragen. Wat betekent dat verhuur van gronden (erfpacht), maar ook het groot onderhoud aan de haven onderdeel uitmaakt van de exploitatie van het havenbedrijf. E.e.a. wordt bij overdracht exact vastgelegd.

- Ontwerp een structuur waarbij zowel de havengebruikers als betrokkenen uit het dorp Oudeschild op hoofdlijnen door het havenbedrijf geïnformeerd worden en input kunnen geven met betrekking tot het reilen en zeilen van het havenbedrijf;

In het proces tot verzelfstandiging is de werkgroep Ontwikkeling Haven Oudeschild het eerste aanspreekpunt. Na de finale besluitvorming over de verzelfstandiging kan de aan te stellen directeur hier verder invulling aan geven. Hiervoor zal in de selectie van de directeur ook nadrukkelijk aandacht zijn.

Nota verbonden partijen
Conform de nota uit 2023 kiest de gemeente alleen voor het oprichten van een privaatrechtelijke rechtspersoon als dit het publieke belang voor de gemeente dient. Volgens de in de nota opgenomen beslisboom is het zelf uitvoeren van de taken van een havenbedrijf een optie (feitelijk de huidige situatie), maar is het ook een optie om deze taken bij een privaatrechtelijk orgaan te beleggen. Zowel het advies van de werkgroep als de kwartiermaker beargumenteert dat het publieke belang met de oprichting van een BV het beste wordt gediend.

Vervolgstappen
Op basis van bijgaand advies zal er verder worden gewerkt aan de oprichting van een havenbedrijf met inbegrip van de hieraan gerelateerde fiscale, juridische en financiële consequenties. In het eerste kwartaal van 2026 worden de resultaten van de uitwerking ten behoeve van het finale besluit tot oprichting aan u worden voorgelegd.

Het ligt voor de hand dat de Algemene Vergadering van Aandeelhouders bestaat uit twee wethouders (portefeuilles Economie/Toerisme en Financiën). De invulling van de Raad van Commissarissen zal nog enige aandacht vragen, maar het advies van de werkgroep Ontwikkeling Haven Oudeschild zal daarin worden gevolgd:
• commissaris vanuit de gemeente, bij voorkeur met sterke binding met Oudeschild
• commissaris met grote affiniteit met het werkveld
• commissaris met financiële achtergrond

Aandeelhoudersstrategie
De aandeelhoudersstrategie die wij aan het havenbedrijf meegeven, bestaat uit de volgende punten:

- Het realiseren van een economisch levensvatbare mix aan werkhaven en recreatiehaven, zodat de haven reuring blijft geven in het dorp en een toeristische trekpleister blijft.
- Op basis van een flexibele marktgerichte houding op tijd in spelen op kansen, zodat het havenbedrijf een zelfstandig exploitatie kan blijven voeren, waarbij wordt toegewerkt naar een substantiële verlaging van de gemeentelijke bijdrage.
- Verduurzamen van de haven, waarbij zoveel mogelijk walstroom op hernieuwbare energie wordt toegepast, en op een innovatieve wijze wordt gezocht naar beperking van de uitstoot van schadelijke stoffen.
- Verder uitwerken en gebruik maken van de kansen die liggen in regionale samenwerking.

Deze aandeelhoudersstrategie is de in de motie van 10 juli 2024 beoogde “Kaderstellende Raadsopdracht”, welke vertaald zal worden in het Financiële Meerjarenplan.

Alternatieven

In meerdere adviezen sinds 2015 wordt voorgesteld en is al eerder door de Raad besloten dat toegewerkt zal worden naar verzelfstandiging. Nu is dat daadwerkelijk opgepakt. Een alternatief is om de huidige stand van zaken te continueren. De haven wordt onderhouden en geëxploiteerd door de gemeentelijke organisatie. Zie de beschrijving van de nadelen hiervan in bijgaand advies.

De haven qua onderhoud en beheer bij de gemeente houden, en alleen de exploitatie uitbesteden (model Sporthal). In bijgaand advies wordt uitgelegd dat dit een minder slagvaardig havenbedrijf oplevert, dat in zekere zin belemmerd wordt in economische slagkracht.

Consequenties van het advies

- **Financieel**
  Voor het jaar 2026 blijft de begroting voor de haven als onderdeel van de programmabegroting ongewijzigd. In de reguliere P&C-cyclus wordt gerapporteerd over de financiële ontvlechting en in de besluitvorming meegenomen.

  In de programmabegroting 2026 wordt 90.000 incidenteel opgenomen voor extra personeelskosten. Deze zijn nodig om een beoogd directeur aan te nemen die het havenbedrijf verder vorm geeft.

- **Personele/Organisatorische consequenties**
  In het advies wordt voorgesteld om de havenmeesters die nu functioneren binnen de gemeentelijke organisatie niet over te laten gaan naar de nieuwe BV, maar ze te detacheren. Daarmee blijft hun rechtspositie behouden, en loopt alleen de aansturing via het nieuwe havenbedrijf.

  Op korte termijn moet er expertise worden geworven ten behoeve van de oprichting van de BV.

- **Juridische consequenties**
  Oprichten van een Havenbedrijf BV, en overdragen van assets en middelen aan die BV.

- **Beleidsmatige consequenties**
  Door verzelfstandiging van de haven wordt beoogd om de haven te revitaliseren, zodat deze een toeristische trekpleister blijft, en gezond onderdeel van de Texelse economie.

- **Beheer**
  De beheertaak van de haven wordt grotendeels overgedragen aan de nieuwe BV, maar in eerste instantie zal het advies en begeleiding van deze beheertaken nog vanuit de gemeentelijke organisatie worden gedaan.

Aanleiding / Voorgeschiedenis / Eerdere besluiten

Overdracht haven 2008
Raadsbesluit juli 2024 “Ontwikkeling Haven Oudeschild: een slagvaardig en marktconform Havenbedrijf”

Gemeente Texel

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

Zaaknummer 3454114

Verzelfstandiging Haven Oudeschild

Doelenboom

Programma

2	Goede bereikbaarheid
2.4	Economische havens en waterwegen

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester en wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Overwegende

- Het advies van de Werkgroep Ontwikkeling Haven Oudeschild.

Besluit

1. Kennis te nemen van het advies van de kwartiermaker;
2. In te stemmen met voorgestelde verzelfstandiging van de haven van Oudeschild tot het oprichten van een BV conform de uitgangspunten op pagina 10 van het bijgaande advies;
3. Voor de uitwerking tot het oprichten van de BV:
   a. Het restant van het budget voor de kwartiermaker te benutten,
   b. € 90.000,= op te nemen in de ontwerp-programmabegroting 2026;
4. Als ontwerp aandeelhoudersstrategie voor de op te richten BV mee te geven:
   a. Het realiseren van een economisch levensvatbare mix aan werkhaven en recreatiehaven,
   b. Toewerken naar een substantiële verlaging van de gemeentelijke bijdrage,
   c. Verduurzamen van de haven,
   d. Kansen van regionale samenwerking benutten;
5. De begroting van de haven voor het jaar 2026 in de huidige vorm te handhaven;

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 09-07-2025,

De griffier, De voorzitter,

Bijlagen

1. Advies kwartiermaker
2. Luchtfoto met kadastrale grenzen Haven Oudeschild

Haven Oudeschild

Conclusies verzelfstandiging

1 Een verzelfstandigde haven biedt de mogelijkheid om meer adequaat de markt te stimuleren, kansen te benutten en kosten te besparen. Gemeentelijke organisaties opereren als beheerder en niet als ontwikkelaar.

2 Een verzelfstandigde haven kan in de uiteindelijke vorm tegen lagere of gelijkwaardige personeelskosten goed worden geleid.

3 Het havenbedrijf kan een zelfstandige havenexploitatie voeren, welke op termijn toewerkt naar een substantiële verlaging van de gemeentelijke bijdrage.

4 Door 100% aandeelhouderschap, door middel van goedgekeurde begrotingen, statuten, besluiten en dergelijke houdt de gemeente Texel en haar gemeenteraad volledige controle en zeggenschap.

5 Goed bestuur is van groter belang voor een succesvolle verzelfstandiging dan de rechtsvorm zelf.

1 Inleiding

De gemeente Texel streeft optimalisering van de haven na, binnen de mogelijkheden en wenst in navolging van vele gemeentes de haven van Oudeschild te verzelfstandigen.

Gemeentes worstelen meer en meer met het eigendom van dergelijke havens. Zo heeft de gemeente Den Oever geconstateerd dat in de begroting over 2021 tegenover de bruto omzet van de haven van minder dan € 240.000 alleen al meer dan € 665.000 aan personeelskosten staat. Dan moet de haven ook nog worden gebaggerd, onderhouden en dergelijke. Enkele Zeeuwse gemeentes hebben het afgelopen jaar de tarieven voor de gebruikers (met name visserij) verhoogd met 103 tot 257 procent, vanuit de gedachte dat een vergoeding moet worden betaald welke meer in overeenstemming is met de kostprijs.

Primaire doelstelling van het oprichten van een vennootschap moet zijn dat deze economisch levensvatbaar is. Dit is in strijd met de kostprijs van de haven van Oudeschild, welke de bruto omzet fors overstijgt. Het (weerstands-) vermogen van havens met een dergelijke omvang, wordt door de Europese Commissie als volgt gezien:

“De Europese Commissie erkent dat haveninfrastructuurprojecten aanzienlijke kapitaalinvesteringen vereisen en slechts op de lange termijn kunnen worden terugverdiend. Bovendien is de Commissie van oordeel dat de economische levensvatbaarheid van dergelijke projecten normaal gesproken niet zonder publieke financiering kan worden gewaarborgd. Dit beeld wordt bevestigd door de studie van het Directoraat-Generaal over het interne beleid van de Unie18 ten aanzien van staatssteun aan EU-havens. Hieruit blijkt dat het in ieder geval tot 2011 gebruikelijk was om in de EU de infrastructuur van zeehavens met publieke middelen te financieren”.

Dat de Europese Commissie dit in het verleden zo heeft beoordeeld, betekent niet dat steun bij voorbaat wordt goedgekeurd. Ook zijn er geoorloofde steunmaatregelen, maar bijvoorbeeld met een maximale looptijd van 10 jaar (visserij- en aquacultuursector). De Europese Commissie heeft ruim voor de vrije val van de visserij al geoordeeld dat kleinere (visserij)havens in principe dus niet levensvatbaar zijn. De kosten van beheer en onderhoud kunnen niet of nauwelijks worden opgebracht vanuit de exploitatie van deze kleinere havens. In die zin zijn kleinere havens te vergelijken met publieke infrastructuur, waarbij een overheid een riool of weg aanlegt, zonder zich de vraag te stellen of de gemaakte kosten worden terugbetaald vanuit een vergoeding door de gebruikers.

Duidelijk is dat Haven Oudeschild een publiek belang dient en ook als zodanig moet worden gezien. Zonder steun van publieke partijen, kan Haven Oudeschild niet bestaan, als zelfstandige vennootschap. Zaak is om het privaat belang van de verzelfstandigde haven, haar gebruikers en omgeving te verbeteren.

Verzelfstandiging is een middel om een onafhankelijk, slagvaardig en marktconform havenbedrijf te worden. De gemeente Texel heeft de mogelijkheden tot verzelfstandiging vaker onderzocht. Uit het rapport van Decisio B.V. uit 2015 https://texel.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/d32c0fe1-cfe9-4816-b857-ae6fc36fc2cf?documentId=53b46f41-b3ec-4f93-9f84-f3986da15c56&agendaItemId=01c0aaa9-7afd-4340-bebb-20d7dd9fe701 is veel informatie nog steeds actueel en staat de gemeenteraad voor dezelfde keuze: hoe nu verder met de haven van Oudeschild?

Aangezien er al meerdere rapporten zijn verschenen over de toekomst en rechtsvorm van de haven van Oudeschild, hebben kwartiermakers er voor gekozen niet een herhaling van mogelijke stappen te beschrijven, maar de hoofdlijnen te duiden. Hiermee heeft de gemeenteraad duidelijkheid waarover wordt besloten.

Door de opdracht op deze manier te behandelen en het niet opsommen van eerder gemaakte aannames uit voorgaande rapporten is ook tot nu toe slechts de helft van het beschikbare budget gebruikt. Mogelijk kan na besluitvorming in de gemeenteraad het resterend budget zinvol worden aangewend voor verdere stappen.

Er is ook gekozen om bijvoorbeeld niet het hele formele juridische proces van verzelfstandiging uit te werken, omdat het minder zinvol is om kosten te maken voor een verzelfstandiging, zonder dat zeker is dat tot verzelfstandiging wordt besloten. Kwartiermakers hebben ervaring met het verzelfstandigen. Het formeel juridische proces wordt door regelgeving en het innemen van standpunten doorlopen, maar is geen struikelblok.

De verwevenheid van de delen/onderwerpen, maakt dat sommige noemers (bijvoorbeeld onderhoud) in meerdere paragrafen terugkomt. Een voorafgaande beleidskeuze van de gemeente Texel op een deelgebied werkt ook door in andere deelgebieden. In het rapport wordt geen concrete invulling van (nieuwe) activiteiten gegeven.

2 Achtergrond opdracht tot verzelfstandiging Haven Oudeschild

De haven van Oudeschild kent een structureel exploitatietekort, een flinke onderhoudsopgave en commerciële kansen zijn door de jaren heen onvoldoende uitgewerkt. Door het grotendeels verdwijnen van de visserij is de (toeristische) aantrekkelijkheid verder onder druk komen te staan en neemt de behoefte aan andere invullingen, die bijdragen aan een economisch gezonde haven, met oog voor duurzaamheid en maatschappelijke betrokkenheid, toe.

Het college heeft aan de gemeenteraad voorgesteld een kwartiermaker aan te stellen voor de juridische, contractuele en financiële uitwerking, welke nodig is om te komen tot de oprichting van een zelfstandig havenbedrijf voor de haven van Oudeschild.

In het CollegeUitvoeringsProgramma is het uitgangspunt voor de exploitatie van de haven:

- exploitatietekort structureel naar beneden te brengen
- investeren in onderhoud en vervanging
- waarborgen kwaliteit (reuring, visserij gerelateerd, verbonden met het dorp)

Op ambtelijk niveau is ook onderstaande gevraagd:

- een voorstel te maken voor de organisatievorm van een verzelfstandigde exploitatie voor de gemeentelijke haven van Oudeschild. Dit vooral ook spiegelen aan ervaringen bij andere havens, wat werkt en wat niet
- het voorstel dient gemaakt te worden in overleg met stakeholders (voornamelijk de gebruikers) en bij voorkeur door hen gedragen worden. Het overleg met stakeholders zal waarschijnlijk het meeste tijd kosten. Eerst een goede stakeholder analyse opstellen in overleg met Gemeentewerken en de werkgroep
- de voorgestelde organisatievorm moet het mogelijk maken om een ontwikkeling in gang te zetten, waarbij het gebruik en de exploitatie van de haven wordt verbeterd. Op basis van het mogelijk toekomstperspectief en de organisatievorm wordt een profielschets voor een te werven directeur opgesteld. Ook hier weer spiegelen aan ervaringen bij andere havens

In de gemeenteraad is ook het volgende besproken:

- kaderstellende opdracht
- geen concrete invulling
- Raad in positie brengen

In de formele opdracht zijn richtlijnen aangegeven, die in dit stadium niet, of niet zinvol, kunnen worden uitgevoerd. Een beslissing van de gemeente op een onderdeel, werkt door in veel deelgebieden. Het is niet zinvol om een vergaande uitwerking te schrijven over de kostenverdeling van het vervangingsonderhoud en de effecten daarvan op vele deelgebieden, wanneer het standpunt van de gemeente niet is bepaald. In de gemeenteraad is ook opgemerkt dat de kwartiermaker vrij van voorafgaande instructies zou moeten kunnen handelen.

3 Verzelfstandiging

Vele havens zijn inmiddels verzelfstandigd. Het doel van deze verzelfstandigingen ligt vaak in meer ondernemerschap creëren en het afdekken van risico's. Vaak genoemde criteria zijn:

- voldoen aan vraag vanuit het bedrijfsleven
- beperken van financiële risico's
- transitie van een primair beheergerichte organisatie tot een meer marktgericht en regisserend bedrijf
- een meer transparante, professionele en slagvaardiger bestuursstructuur creëren
- meer klantgericht en slagvaardig kunnen optreden
- scheiding van verantwoordelijkheden over de bestuursorganen van de organisatie
- beter financieel beheer
- professionalisering in aansturing en toezicht
- ontvlechten van het gemeentelijk beheer van de haven en het meer marktconform en vooral ook besluitvaardiger inspelen op sterk wijzigende marktomstandigheden
- verzelfstandiging vereenvoudigt de (commerciële) samenwerking met het bedrijfsleven en andere havens, waardoor het havenbedrijf ondernemender kan acteren.

Valkuilen verzelfstandiging havens

Een verzelfstandigde haven schept de mogelijkheden om bovenstaande criteria te stimuleren, te verbeteren en te bewerkstelligen, maar biedt geen garanties. Het is het kader waar vanuit gewerkt kan worden aan de gewenste doelen. Valkuilen zijn:

- niet de juiste mensen op de juiste plaats
- te weinig of te veel betrokkenheid van gemeentelijke organen
- onduidelijke of niet met de werkelijkheid overeenkomende (financiële) afspraken
- verlies van toegevoegde waarde/kennis
- randvoorwaarden verzelfstandiging
- rolvastheid bij de nieuwe taakverdeling

Een management zonder ervaring zal geld kosten. De nieuwe bestuurder moet extra omzet creëren en minder kosten maken, maar moet vooral kansen zien en het vertrouwen van de ondernemers in de haven winnen. Een aandeelhouder, een commissaris moet de "juiste pet" op hebben bij het invullen van zijn of haar rol. De juiste mensen op de juiste plaats oftewel ervaring, kennis en kunde, gedrag, is voor het bereiken van de gestelde doelen van groter belang dan de formele verzelfstandiging zelf.

Er zijn voorbeelden te over, waarbij gemeentes of gemeenteraden de verzelfstandigde organisatie geheel los laten of juist beklemmend vast houden. Een wethouder die in zijn vorige rol beslissingen haast zelfstandig kon nemen, welke bevoegdheid na de verzelfstandiging niet langer van toepassing was, maar toch toezeggingen blijft doen op basis van de eerdere rechtsvorm.

In de huidige gemeentelijke organisatie is bijvoorbeeld de kennis inzake onderhoud goed gewaarborgd. Beleidsmatig kan hier door de nieuwe directie wel aan worden gesleuteld, bijvoorbeeld op het gebied van fasering of noodzaak, maar de inhoudelijke kennis is binnen de organisatie aanwezig. Koester en bewaar wat goed is.

Een andere verzelfstandigde haven, waarvan het jaarlijks exploitatietekort eerder langdurig werd gedekt vanuit de “bruidsschat” voor achterstallig en toekomstig onderhoud, werd opgezadeld met een jaarlijkse dividenduitkering richting € ¾ miljoen aan de aandeelhouder (een gemeente). Dit geeft weer forse problemen bij tegenvallende financiële resultaten. Een dergelijke financiële afspraak komt niet overeen met de werkelijkheid van langdurig structureel verliesgevend.

Grootste valkuil in het traject is misschien wel dat niet iedere politieke partij en betrokkene voldoende beseft dat de gemeente en de gemeenteraad in feite geen zeggenschap verliest. Vaak is er een onbewust onderbuikgevoel van “geen controle, bevoegdheid, inspraak” en dergelijke bij verzelfstandiging, maar het tegendeel is waar. De governance structuur geeft juist heel duidelijk weer, wie waarvoor verantwoordelijk is, middels de statuten en gedrag. Situaties waarin de wethouder recreatie goedkeuring en uitvoering geeft aan een plan, waar later de wethouder milieu of economie ernstig op tegen was, komen vaker voor. In een verzelfstandigde haven, geven de statuten duidelijk weer welk orgaan akkoord moet geven. In een verzelfstandigde haven heeft de Raad van Commissarissen goedkeuring gegeven aan een activiteit en stelt de Algemene Vergadering van Aandeelhouders, waar bij voorkeur de wethouder recreatie en de wethouder economie in zitten, gezamenlijk de activiteit wel of niet vast.

De gemeenteraad is het hoogste bestuursorgaan in de gemeente. De gemeenteraad geeft aan wat er in een gemeente moet gebeuren en ziet toe op het werk van de burgemeester en wethouders. Gebruikelijk is dat de Algemene Vergadering van Aandeelhouders bestaat uit wethouders. Ook in de verzelfstandigde haven behoudt de gemeenteraad haar taak en positie ten opzichte van burgemeester en wethouders. De invloed van de gemeenteraad wordt vooral door het inrichten van de statuten en begroting bepaald. In de statuten kan worden opgenomen dat de Algemene Vergadering van Aandeelhouders goedkeuring moet geven voor het verkrijgen, vervreemden of bezwaren van registergoederen (kortom: zonder goedkeuring kan er geen vastgoed worden gekocht, verkocht, in erfpacht uitgegeven), het aannemen of ontslaan van personeel, het aangaan van leningen, het wijzigen van functies (parkeerterrein wijzigen in een opslagterrein), de overdracht van een gedeelte of het hele bedrijf, de maximale benoemingstermijn van commissarissen enzovoorts.

In de door de gemeenteraad goed te keuren, dan wel vast te stellen begroting worden bijvoorbeeld investeringen, onderhoudswerkzaamheden en dergelijke voorgelegd. De nieuwe directeur krijgt een mandaat van bijvoorbeeld uitgaven tussen € 25.000 en € 50.000 ter goedkeuring voorleggen aan de Raad van Commissarissen en boven € 50.000 vaststelling door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

4 Modellen van verzelfstandiging

In de verkenning van de door andere havens gekozen organisatiemodellen is vooral gekeken naar eigendom van publieke infra & grond, aandeelhoudersstructuren en afspraken rond dividenduitkeringen. Alle vier grotere Waddenzeehavens zijn bestudeerd. Kort samengevat is er het volgende beeld:

Model Groningen Seaports (GSP) NV:

- GSP kent drie aandeelhouders: Provincie Groningen (60%) en de twee gemeenten Het Hogeland en Eemsmond naar rato van het aantal inwoners (40%)
- GSP is een overheids-NV met een Gemeenschappelijke Regeling, die er voor zorgt dat het eigendom van de grond ten alle tijden bij de aandeelhouders blijft
- de weginfra & het openbaar parkeren: onderhoud door haven, verkeersverordeningen – en toezicht door gemeente Het Hogeland
- de gronden in en het wateroppervlak van de haven zijn eigendom van de NV
- de gronden worden in principe in erfpacht uitgegeven. Bij hoge uitzondering, er moet sprake zijn van een zwaarwegend strategisch belang om het betrokken bedrijf te acquireren, wordt er grond verkocht
- er is een aandeelhoudersstrategie
- GSP NV mag bedrijfswinst investeren, mits de plannen de aandeelhouders overtuigen

Model Haven Lauwersoog (EHL):

- de Exploitatiemaatschappij Haven Lauwersoog BV heeft drie aandeelhouders: de gemeenten Noardeast Fryslân en Het Hogeland ieder 45 % en de Visafslag Lauwersoog BV (als private partij) 10%
- EHL bezit de gronden en het wateroppervlak, met de daarin gelegen haveninfrastructuur zoals drijvende steigers. Ook de ‘schermdijk’ is in het bezit van EHL
- weginfra: een zakelijk recht van EHL op openbare wegen zorgt er voor dat het onderhoud ervan door de gemeente Het Hogeland gebeurt. Verkeersverordeningen en -toezicht (door politie e.a.) wordt eveneens door de gemeente het Hogeland uitgeoefend
- parkeergronden: eigendom deels van EHL BV, deels van de gemeente
- de gronden worden in principe in erfpacht uitgegeven. Alleen om strategisch dwingende redenen wordt er grond verkocht
- er is geen aandeelhoudersstrategie
- EHL mag gemaakte winst investeren, mits plannen de aandeelhouders overtuigen

Model NV Port of Harlingen (PoH):

- PoH heeft één aandeelhouder: de gemeente Harlingen
- PoH is een haven met relatief veel aan bedrijven verkocht terrein; een kleiner deel van de grond is in eigendom van PoH en een deel van de grond is nog van de gemeente Harlingen, die het in erfpacht heeft uitgegeven aan NV PoH. De NV PoH geeft de grond dan weer uit in ondererfpacht aan de bedrijven
- er is met de aandeelhouder een Service Level Agreement (SLA) overeengekomen over het beheer en onderhoud van de Willemshaven en de stadssingels. Die behoren niet tot het 'havengebied'
- het onderhoud van de weginfra en het openbaar parkeren: onderhoud door gemeente Harlingen en de verkeersverordeningen alsmede -toezicht idem
- er is geen aandeelhoudersstrategie.
- in het Raadsbesluit waarin de vorming van de NV Port of Harlingen is voorgesteld (in 2017), zijn vooraf vastgelegde afdrachten in de vorm van een 'jaarlijks dividend' opgenomen en geaccordeerd. Die dividendafdrachten zijn als inkomsten ingeboekt in de gemeentelijke meerjarenbegroting

Model NV Port of Den Helder:

- Port of Den Helder heeft één aandeelhouder: de gemeente Den Helder en is een NV sinds 2013
- de haven kent een bijzondere samenwerkingsovereenkomst met Defensie via het Rijksvastgoedbedrijf in verband met de vestiging van de Nederlandse Marine
- de gronden: het economisch eigendom ligt bij de haven, het juridisch eigendom bij aandeelhouder, de gemeente Den Helder
- voor de 'binnenhaven Hollands Kroon' (16 ha.) ligt het juridisch én economisch eigendom bij de haven
- gronden worden in principe in erfpacht uitgegeven en alleen indien er sprake is van een groot strategisch belang verkocht
- het onderhoud van de weginfra en het openbaar parkeren gebeurt door de gemeente Den Helder, net als besluiten over verkeersverordeningen en het toezicht daarop
- er is aan aandeelhoudersstrategie

5 Het Model Haven Oudeschild, Texel

De wijze waarop de verzelfstandigingen hebben plaatsgevonden is onder andere bepaald door de omvang van de havens en de risico's. In het geval van Groningen Seaports was voor 60% aandeelhouder Provincie Groningen het risico van een (chemische) ramp en het risico van het aangaan van leningen de reden om te verzelfstandigen. Tientallen miljoenen vreemd vermogen werden aangetrokken om upfront-investeringen (bijvoorbeeld kades aanleggen waar nog geen klanten, dus rendement, voor waren) te kunnen doen. Met de verzelfstandiging van het havenbedrijf Groningen Seaports werd de N.V. opgericht, een nieuwe entiteit. De N.V. kwam daarmee onder de gemeenschappelijke regeling (GR) te staan, met de GR als enig aandeelhouder. De samenstelling van het bestuur van de GR bleef ongewijzigd: de GR wordt gevormd door de raden, Staten en colleges van de provincie Groningen, de gemeente Eemsdelta en de gemeente Het Hogeland. Vertegenwoordigers van de provincie en de twee gemeenten zitten in het DB en AB van de GR. De bedrijfsmatige activiteiten inclusief het economisch eigendom van de haventerreinen werden bij de verzelfstandiging overgeheveld van de GR naar de N.V.. Het juridische eigendom van de haventerreinen bleef bij de GR.

Voor het verzelfstandigingsmodel van Haven Oudeschild komt de haven het meest overeen met Haven Lauwersoog. Port of Den Helder en Port of Harlingen hebben een commerciële omzet van ongeveer € 4 miljoen (exclusief bijdrages van de gemeentes), Groningen Seaports € 46 miljoen en Haven Lauwersoog structureel boven € 1 miljoen. De commerciële omzet van Haven Lauwersoog is in iets meer dan 10 jaar bijna verdubbeld door in te spelen op de marktvraag en van daaruit nieuwe verdienmodellen op te zetten. Marktomstandigheden, zoals afname van de visserij, zijn externe factoren, waar weinig tot geen invloed op is, maar dat biedt ook weer kansen voor alternatieve aanwendingen. Een haven is faciliterend, ondernemers moeten het uiteindelijk doen, maar luisteren naar de marktvraag en hierop inspringen, vertrouwen opbouwen, is de weg naar meer reuring en betere resultaten. Qua risicoprofiel voor de aandeelhouders komt Haven Oudeschild ook het meest overeen met Haven Lauwersoog.

Van belang is ook dat Groningen Seaports, Port of Den Helder, Port of Harlingen en Haven Lauwersoog allemaal de potentie hebben om zonder overheidssteun, op basis van continuïteit te kunnen opereren, met andere woorden: zelfstandig financieel gezond kunnen zijn.

Gezien de commerciële omzet van Haven Oudeschild is dit voor de verzelfstandigde haven niet het geval. Zowel de onderhoudskosten, als de personeelskosten zijn hoger dan de commerciële omzet (exclusief de invloed van de asielzoekersboot).

Kwartiermakers adviseren derhalve als rechtsvorm voor de verzelfstandigde haven een Besloten Vennootschap. Zwaardere modellen, met meer organisatiestructuren passen niet bij de aard en omvang van Haven Oudeschild. Waar de haven faciliteiten biedt voor haar klanten, kan de verzelfstandigingsvorm gezien worden als benodigde faciliteit, mogelijkheden en voorwaarden scheppend model om toegevoegde waarde te creëren, de haven te ontwikkelen. Van veel groter belang dan de rechtsvorm, is hoe dit wordt ingevuld.

Wanneer we naar de andere Waddenzeehavens en hun bestuursstructuren kijken, is de volgende overweging van groot belang: de te kiezen bestuursstructuur moet er voor zorgen dat de toekomstige directie maximale invloed heeft op kosten en opbrengsten (commercie), met als deeldoel het jaarlijks tekort terug te dringen. Dit is immers expliciet als deel van de aandeelhoudersstrategie meegegeven aan de kwartiermakers. De governance voor Haven Oudeschild kan dan, kort samengevat, het beste als volgt worden ingericht:

- Haven Oudeschild wordt een BV met als enig aandeelhouder de gemeente Texel. Grotere havens worden vaak een NV en kleinere een BV. Het grootste verschil tussen de BV en de NV heeft te maken met de aandelen. Beide rechtsvormen werken namelijk met aandelen, alleen zijn deze bij de NV vrij overdraagbaar, bijvoorbeeld op de beurs. Dit staat in contrast met een BV, waarbij de aandelen ingeschreven staan onder de naam van de aandeelhouder. Er zit een blokkeringsregeling op, wat bijvoorbeeld kan inhouden dat de aandelen die overgedragen moeten worden, eerst aangeboden moeten worden aan de andere aandeelhouders. De overdracht van de aandelen van een BV gaat altijd via de notaris.
- Haven Oudeschild bezit alle gronden met bijbehorende weg- en haveninfra en de waterbodem. Juridisch dat dan zo inrichten dat de gronden bij een eventueel faillissement van de haven naar de aandeelhouder (gemeente Texel) gaan
- beheer – en onderhoudskosten van de haven zijn de verantwoordelijkheid van Haven Oudeschild. De afkoopsom van Rijkswaterstaat voor grootonderhoud van de haven en de gemeentelijke reserveringen daarvoor krijgt de BV mee bij oprichting
- Haven Oudeschild bepaalt de tarieven in de haven voor ligplaatsen, overslag goederen en erfpacht gronden. De opbrengsten komen als inkomsten in de boeken van Haven Oudeschild. Omdat voor parkeren gewerkt wordt met het zgn. 'Texel vignet' is het operationeel handig om die opbrengsten bij de gemeente Texel te laten
- verkeersverordeningen en het toezicht daarop blijven de verantwoordelijkheid van de gemeente Texel
- gronden worden alleen in erfpacht uit gegeven door Haven Oudeschild
- de gemeente Texel blijft als aandeelhouder verantwoordelijk voor een taakstellend exploitatietekort. Dat loopt via de jaarlijks goed te keuren begroting. Die begroting sluit aan bij een jaarlijks te updaten Financieel Meerjaren Plan (FMP) voor een periode van 5 jaar, zodat de aandeelhouder goed zicht heeft op het financiële perspectief van de onderneming
- in verband met de geringe omvang van de haven is het niet aan te bevelen om de mensen in dienst te nemen onder een eigen CAO. Beter kan gekozen worden voor het detacheren van het havenpersoneel vanuit de gemeente Texel
- inzake personeel hebben Den Helder en Den Oever in- en uitlenen van elkaars personeel geopperd. Daar is in gesprekken expliciet op gehint. Port of Harlingen gaf echter aan dat Waddenzeehavens op dezelfde momenten pieken en dalen ervaren, waardoor vraag en behoefte naar havenmeesters lastig te combineren zijn.

Qua governance structuur kan dan gekozen worden voor een Algemene Vergadering van Aandeelhouders, meestal bestaande uit de wethouders met de meeste raakvlakken in de portefeuille en een Raad van Commissarissen met drie leden. Voor het bestuur wordt een directeur en een algemeen manager aanbevolen, waarbij de directeur met name op beleid, toekomstvisie en relatiemanagement zit en de algemeen manager de vennootschap runt.

6 Taxatie/waardering vennootschap

De afgelopen jaren had de asielzoekersboot een grote invloed op de bruto omzet en bruto kosten, maar werkte dit weinig door in de nettowinst. In de financiële toekomst is op verzoek van de gemeente Texel rekening gehouden met het vertrek van de asielzoekers boot. De enorme stijging van de opbrengsten en kosten in 2023 en 2024 hebben met name te maken met nutsvoorzieningen voor de asielzoekersboot. De gemeenteraad en het college zijn goed op de hoogte van het algemeen beeld van de jaarcijfers van de haven van Oudeschild. In het kort ontstaat onderstaand beeld, voor correcties en zonder in te gaan op de onderliggende posten van aanzienlijke verliezen.

Haven Oudeschild			
	2022	2023	2024
Opbrengsten	355042	659614	698603
Kosten	739546	1051938	972567
Resultaat	-384504	-392324	-273964

In deze cijfers wordt het principe van afschrijven op gedane investeringen gehanteerd. Wanneer je echter het toekomstig onderhoud in een stelsel van voorzieningen opneemt, wordt het financieel resultaat aanzienlijk slechter. Een stelsel van voorzieningen is in principe bedoeld voor “achterstallig onderhoud”, maar geeft veel beter weer voor welke financiële uitdagingen de vennootschap en/of haar aandeelhouder in de toekomst staat. Witteveen & Bos heeft een programma onderhoud + vervanging opgesteld waarin voor € 43 miljoen aan kosten zijn opgenomen in een periode van 50 jaar. Aangezien de meeste investeringen niet pas aan het einde van die 50 jaar zullen moeten worden gedaan zijn forse bedragen eerder nodig. De methodiek is minder van belang, maar van groot belang is wel dat de financiële uitdaging groter is dan blijkt uit deze cijfers.

Wanneer het toekomstig onderhoud wel wordt meegenomen in de jaarcijfers, ontstaat onderstaand beeld. Voor het onderhoudsprogramma is éénmalig de vergoeding van Rijkswaterstaat beschikbaar. Wanneer dat bedrag wordt verminderd op de begroting van Witteveen & Bos, dient er jaarlijks gemiddeld ongeveer € 500.000 aan kosten te worden genomen.

Haven Oudeschild	2022	2023	2024
Opbrengsten	355042	659614	698603
Kosten	739546	1051935	972567
Voorziening	500000	500000	500000
Resultaat	-884504	-892321	-773964

Wanneer de haven verzelfstandigd wordt, moet er een beginbalans worden opgesteld. In de praktijk worden een viertal waarderingscategorieën (bij taxaties) onderscheiden, namelijk

1. waardering op basis van activa;

2. waardering op basis van winst;

3. waardering op basis van geldstromen;

4. waardering op basis van vergelijking [market comparables].

Waardering op basis van activa

De belangrijkste variant in deze categorie is de waardering tegen intrinsieke waarde [eigen vermogen]. Hierbij is de waardering gelijk aan het saldo van bezittingen minus schulden en verplichtingen, waarbij eventueel de bezittingen worden geherwaardeerd naar de actuele waarde. Deze methode is niet geschikt omdat onvoldoende rekening wordt gehouden met toekomstige resultaten en kasstromen. Daarnaast houdt de methode geen rekening met de tijdswaarde van geld. Tenslotte kan worden opgemerkt dat niet alle bezittingen en schulden van een onderneming op de balans zijn opgenomen. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan kennis, mensen, claims en niet goed afgewaardeerde pensioenen.

Waardering op basis van winst

De rentabiliteitswaarde van een onderneming wordt bepaald door de 'genormaliseerde' winst van een onderneming te vermenigvuldigen met een multiplier. De multiplier kan worden afgeleid van bijvoorbeeld de koers/winst-factor van vergelijkbare ondernemingen of door de reciproque te nemen van de rentabiliteitseis van de verschaffers van het eigen vermogen. Deze methode van waardebepaling komt ten dele tegemoet aan de bezwaren tegen de waardering op basis van activa. Er wordt immers wel rekening gehouden met resultaten echter het verleden wordt doorgetrokken naar de toekomst. Desondanks valt deze methode af omdat dat zij onvoldoende rekening houdt met toekomstige kasstromen en omdat de 'winst' een te beïnvloeden cijfer is.

Waardering op basis van geldstromen

De 'discounted cash flow'-methode [DCF-methode] is de belangrijkste variant uit deze categorie. De DCF-methode relateert 'waarde' aan 'toekomst' en brengt bovendien de elementen geld, tijd en risico tot uitdrukking. Uitgaande van geprognosticeerde resultaten wordt bepaald welke vrije kasstromen ter beschikking komen voor de vermogensverschaffers. Vervolgens worden deze vrije kasstromen gedisconteerd tegen een rendementseis [gemiddelde vermogenskostenvoet]. Hierdoor wordt rekening gehouden met de tijdsvoorkeur van geld en het ondernemingsrisico. De totale contante waarde, na eventuele correctie voor overtollige liquiditeiten en rentedragende schulden [marktwaarde vreemd vermogen], leidt tot waardering van de marktwaarde van het eigen vermogen [de aandelen].

Waardering op basis van vergelijking [market comparables]

Bij deze methode wordt de winst van de onderneming bepaald aan de hand van verhoudingsgetallen van vergelijkbare ondernemingen. De methode impliceert dat de waarde wordt afgeleid uit gerealiseerde prijzen van vergelijkbare verkooptransacties. Een voorbeeld hiervan is de Price/Earnings-ratio voor beursgenoteerde ondernemingen. Feitelijk wordt dus een schatting gemaakt van een te realiseren transactieprijs en kan niet worden gesproken van een waarderingsmethode. Er is immers meer sprake van een taxatie dan van een waardering. Overigens gaat deze methode, in theorie, alleen op wanneer sprake is van identieke ondernemingen, hetgeen praktisch uitgesloten is.

In de praktijk zal iedere waarderingscategorie leiden tot een waardering op basis van liquidatiewaarde. Kortom: de waarde van de vennootschap is negatief. Advies accountant is om de gronden, waar niet op wordt afgeschreven, relatief hoog te waarderen. De opstallen, steigers, damwanden enzovoorts tegen restwaarde (= symbolisch laag bedrag opnemen), zodat deze nauwelijks of niet drukken op het financieel resultaat, middels afschrijvingen.

Dit heeft als gevolg dat de nieuwe vennootschap met € 0 afschrijvingen begint. De waarde van de vennootschap is nihil (of negatief) en we schrijven niet af over € 0. In de jaarrekening 2024 was hiervoor nog € 129.000 opgenomen in de kosten. Pas wanneer er nieuwe investeringen worden gedaan na de verzelfstandiging, moet hierover worden afgeschreven.

Nadeel voor de gemeente Texel kan zijn, dat zij de resterende boekwaarde moet afboeken. Of hier een ontsnappingsclausule voor is (gemeente blijft in de rol van Aandeelhouder 100% eigenaar van de haven) en of dit al dan niet wenselijk wordt geacht, is in dit stadium niet onderzocht.

7 Startbalans vennootschap

De startbalans is bij een waarde van de onderneming van € 0 vereenvoudigd. Aan activa bijvoorbeeld € 1 miljoen aan terreinen (aantal vierkante meter x nader vast te stellen tarief) + gestort vermogen door de aandeelhouder (bijvoorbeeld € 250.000) en aan de passiva kant gestort en opgevraagd kapitaal à € 250.000 en overige schulden à € 1.000.000. Het is raadzaam om na pas na besluitvorming kosten te gaan maken, dus ook pas de accountant daadwerkelijk aan het werk te zetten, nadat er besloten is om te verzelfstandigen.

Indien de gemeente Texel wenst dat de huidige afschrijvingen meegaan naar de nieuwe vennootschap is dit vanzelfsprekend mogelijk. Afschrijvingen raken de liquiditeitspositie van de vennootschap niet (behalve wanneer en winst zou worden gemaakt als gevolg van het dempen van de winst op het gebied van de vennootschapsbelasting), maar hebben wel een forse invloed op de winst- en verliesrekening en de externe beeldvorming. In de externe communicatie wordt namelijk een € 129.000 (saldo afschrijvingen 2024) hoger verlies gecommuniceerd.

8 Aanpak financieel

Na de verzelfstandiging begint het traject pas echt. De verzelfstandiging is een voorwaarde om te kunnen opereren, maar ook niet meer dan een middel om de doelen te realiseren. Vanuit de bestaande operatie, omgevingsveld (ondernemers) en kosten en baten komt een beeld naar voren van de huidige situatie en mogelijke kansen. In feite ga je “ondernemen” in een publieke omgeving met een publiek belang. Om de financiële bijdrage van de gemeente Texel terug te dringen is het zaak om minder kosten te maken en meer omzet te genereren. Enkele voorbeelden zijn:

- nut, noodzaak, fasering en kosten (prijspeil) van het onderhoudsprogramma herwaarderen. Een simpel voorbeeld is dat een overheid bijvoorbeeld iedere steiger baggert, zonder te kijken naar de return on investment. Een kleine verzelfstandigde haven kan een afweging gaan maken of zij rondom een steiger wil baggeren voor € 20.000, terwijl er € 1.500 havengelden van één schip tegenover staan. Dat ene schip kan dan vast ook elders in de haven liggen. Dit is een fictief voorbeeld, maar vergelijkbare gevallen komen vast naar boven. In dat geval heeft de gemeente Texel de beslissingsbevoegdheid om op voorstel van de directie te kiezen voor minder verlies (we gaan die steiger niet baggeren) of het publiek belang dienen (we accepteren een hogere bijdrage van de gemeente, we gaan baggeren)
- alternatief baggeren levert soms besparingen op van 75%
- verkoop nutsvoorzieningen zien als een winstmodel in plaats van faciliteit
- een besparing van € 1.000 lijkt niet substantieel en heeft niet altijd de aandacht, maar wanneer je structureel jaarlijks 25 besparingen van € 1.000 realiseert, wordt het wel van belang. Het belang wordt nog groter wanneer je met die € 25.000 maatregelen neemt/investeert, die weer tot extra omzet en financieel resultaat leiden.
- in de verzelfstandigde vennootschap uiteindelijk geen hogere personeelskosten

9 Rentebaten

Damwanden werden vaak voor 50 jaar gebouwd. Onderzoek wijst echter soms uit dat de levensduur aan het einde van die 50 jaar, totaal op 100 jaar wordt bepaald. Een dergelijk fenomeen heeft een enorme invloed op de miljoeneninvestering + benodigde financiële middelen. De vergoeding van +/- 10 - 12 miljoen van Rijkswaterstaat voor het achterstallig onderhoud, dekt arbitrair de kosten van één grote investering in vervanging en/of onderhoud, maar die opgave komt over zoveel jaar weer en weer. In die zin is het rekenkundig heel eenvoudig te bewijzen dat het niet aanwenden van de +/- 10 - 12 miljoen voor onderhoud, uiteindelijk het meeste financieel resultaat oplevert voor de gemeente, wanneer dit geld veilig wordt uitgeleend. Bij een rente van iets meer dan 2% ontvang je dan jaarlijks ongeveer € 250.000 aan rente bij de huidige rentestanden, waarmee de haven eigenlijk voor het eerst levensvatbaar wordt op basis van continuïteit. Consequentie is dat de pijn (kosten groot onderhoud) ook al in de komende jaren valt en de baten op langere termijn. Dit zal vanzelfsprekend geen politieke optie zijn, maar deze kans deels wel benutten, draagt zeker bij aan de doelen van de gemeente.

Wanneer de vergoeding van +/- 10 - 12 miljoen van Rijkswaterstaat naar de verzelfstandigde vennootschap gaat, mag zij in tegenstelling tot de gemeente (na het Icesave-drama) dit geld wel uitlenen aan banken/partijen. Stel dat er van dit bedrag in het eerste jaar € 10 miljoen 1 jaar niet hoeft te worden aangewend voor onderhoud tegen 3% rente, dan verdient de haven € 300.000 extra en is

de bijdrage van de gemeente dus ook € 300.000 lager. Is er het jaar daarop nog € 8,5 miljoen uit te lenen dan daalt de rentebaat, maar is deze nog steeds heel groot. Vanzelfsprekend is het de gemeente die de spelregels bepaalt, maar het is een enorme kans op gratis geld. In ieder geval bedraagt in het depositogarantiestelsel, de maximale vergoeding € 100.000 per rekeninghouder, dus er kan zonder risico bij veel banken € 100.000 worden uitgezet. Op deze wijze wordt de vergoeding van Rijkswaterstaat pas echt optimaal benut.

10 Marktanalyse

De echte situatie leren kennen en kansen oppikken uit de wensen en verhalen van ondernemers kosten enige tijd. Haven Oudeschild wijkt af van veel havens, waar het onderhoudsprogramma grotendeels gefinancierd wordt vanuit de erfpacht. Lees: deze havens hebben veel meer vierkante meters, tegen misschien hogere tarieven als jaarlijkse inkomstenbron. Ook is de ligging van Haven Oudeschild, in de zin van geen vasteland (bereikbaarheid, kosten, bereidwilligheid personeel om te reizen) voor sommige sectoren een reden om zich niet op Texel te willen vestigen. Kortom: het aantal potentiële economische aanjagers is meer beperkt dan voor niet-eiland havens. Opvallend is ook dat de Passantenhaven voor zeilers een aanzienlijk hogere omzet haalt dan Haven Oudeschild. Kansen dienen zich echter altijd aan.

Om de rol van de gemeente Texel te schetsen. Stel de nieuwe directeur komt met de boodschap: we kunnen het beste de hele haven van Oudeschild omturnen tot Passantenhaven, want dan halen we een dubbele omzet. De gemeente is dan aan zet om te bepalen of zij deze functie passend acht voor de haven en of zij de grote concurrent wil worden van de huidige passantenhaven. Ook in een verzelfstandigde haven bepaalt de aandeelhouder Gemeente Texel wat er gebeurt.

11 Personeel

Personeel is een cruciale factor en heeft op meerdere gebieden meerdere gevolgen. Denk aan de havenmeesters, ambtenaren die betrokken zijn bij de haven en het nieuwe management/bestuur.

<u>Havenmeesters</u>

Momenteel zijn er drie personen, deels parttime, werkzaam als havenmeester. Er zijn voorbeelden van verzelfstandigde havens, waar eerder 12 havenmeesters werkzaam waren en na verzelfstandiging nog 1,5 fte. Die 1,5 fte functioneert prima in havens waar duizenden schepen per jaar meer komen dan in de haven van Oudeschild. In principe kun je met natuurlijk verloop gaan overwegen of er op termijn minder uren kunnen worden ingezet. Nadrukkelijk is het niet de bedoeling om havenmeesters te dwingen afscheid te nemen. En ook hier is het weer zo dat aandeelhouder beslist. Wil aandeelhouder de kosten nemen van heel veel uren inzet of de baten genieten van minder uren inzet.

<u>Betrokken ambtenaren</u>

Om echt door te dringen in de materie is het zelfstandig afhandelen van alle inkomende en uitgaande nota’s van groot belang. Daar ontstaat een duidelijk beeld uit van wat geven we nou uit en hoe groot is het belang van die uitgaven. In die zin is het wenselijk om de gehele administratie onder te brengen bij de vennootschap zelf. Binnen de gemeente Texel is aan de andere kant weer veel kennis van onderhoud voorhanden. Dan is het juist weer raadzaam om die toegevoegde waarde te behouden.

Management/bestuur

Te vaak blijkt de keuze voor een binnen een gemeente overtallige medewerker maatschappelijk werk als de nieuwe directeur van een vennootschap of een ingenieur die na de bouw van een bedrijfsterrein directeur blijft in een veranderde, namelijk, commerciële omgeving, niet de juiste keuze van aandeelhouders. De keuze van de gemeente Texel voor degene die na de verzelfstandiging de kar gaat trekken is van veel groter belang dan de verzelfstandiging zelf. Dergelijke trajecten zijn zelden quick wins, soms duurt het jaren voordat een goed plan gerealiseerd wordt. Verwacht dus geen wonderen op korte termijn. Het is vaak poetsen, boetseren en kneden.

Er dienen keuzes te worden gemaakt hoeveel personeel er nodig is. In de zomermaanden is het echt druk, maar bijna driekwart van het jaar zijn de personeelskosten misschien hoger dan de havengelden. Dan is het eigenlijk niet verantwoord en zinvol om veel uren in te zetten. Wederom was, is en blijft die keuze aan de gemeente Texel.

12 Liquiditeitspositie verzelfstandigde haven

Aangezien het niet de verwachting is dat vennootschap een positief financieel resultaat kan realiseren, moet er ook nagedacht worden over wie welke kosten draagt. Deze hele exercitie hangt ook weer sterk af van voorafgaande keuzes op onderdelen, waardoor er miljoenen meer of minder of eerder of later in de vennootschap komen of er uitgaan.

Ook kan de staatssteundiscussie een rol gaan spelen. Stel er zijn in 2026 € 250.000 aan inkomsten en € 500.000 aan uitgaven, dan zal er een methode moeten worden ontwikkeld om € 250.000 over te hevelen van de gemeente Texel naar verzelfstandigde vennootschap.

Het is dan bijvoorbeeld een optie om de loonkosten van de betrokken ambtenaren, die wel worden ingezet voor de haven bij de gemeente Texel te laten. Er wordt niets gewijzigd aan de positie en rechtszekerheid van dit personeel, maar ze worden door de gemeente Texel ingezet, voor rekening van de gemeente Texel, bij een verbonden partij. De afgelopen 3 jaar is gemiddeld € 280.000 aan manuren ingezet voor de haven.

Aan de ene kant moet er voor de continuïteit van de verzelfstandigde vennootschap zekerheid zijn dat de financiële tekorten worden gedekt door de gemeente Texel, maar dit moet geen vrijbrief worden om niet hardnekkig te streven naar een betere financiële huishouding door het havenbedrijf zelf.

In de kleinste dingen moeten uiteindelijk keuzes worden gemaakt. Het bestuur kan vinden dat langer gras een duurzame ecologische uitstraling heeft. De gemeente kan vinden dat er twee keer per week gemaaid moet worden, waaruit weer een financieel plaatje volgt en een besluit wie deze kosten draagt.

13 Financieel Meerjaren Plan (FMP)

Ieder jaar legt het bestuur een Financieel Meerjaren Plan voor aan de Raad van Commissarissen en Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Raad van Commissarissen geeft goedkeuring en de Algemene Vergadering van Aandeelhouders stelt het FMP vast. Het FMP bestaat uit de begroting voor het volgend jaar en de verwachting voor jaar twee tot en met vijf, dus in 2025 wordt dan het FMP 2026 – 2030 opgesteld. Sterk vereenvoudigd kan het FMP er dan als volgt uitzien:

FMP 2026-2030	**Begroting 2026**	
	€	€
OMZET		
NETTO OMZET		300.000
KOSTPRIJS OMZET		100.000
TOTAAL BRUTO-MARGE		200.000
KOSTEN		
Afschrijvingen		0
Bestuur		90.000
Huisvestingskosten		50.000
Onderhoud		220.000
Baggerkosten		75.000
Kantoorkosten		40.000
Algemene kosten		25.000
TOTAAL KOSTEN		500.000
BEDRIJFSRESULTAAT		-300.000
FINANCIELE BATEN EN LASTEN		300.000
RESULTAAT VOOR BELASTING		0
VENNOOTSCHAPSBELASTING		0
RESULTAAT NA BELASTING		0

14 Financiële afwikkeling

Bij een verzelfstandiging dienen er vele afspraken te worden gemaakt, wie welke kosten neemt en hoe de gemeente Texel de tekorten dekt. Hiervoor zijn meerdere methodes en de hoogte van de bijdrage hangt af van de voorwaarden waaronder de vennootschap wordt verzelfstandigd.

De eerder genoemde salariskosten van de havenmeesters bij de gemeente Texel laten, is een aanname, gebaseerd op dichten van een financiële kloof, mogelijke staatssteundiscussie en de rechtspositie van de havenmeesters. De gemeente Texel bepaalt te allen tijde zelf hoe zij dit ingericht wil hebben. Indien de gemeenteraad bijvoorbeeld streeft naar alle kosten van de haven in het havenbedrijf, dan wordt dit zo uitgewerkt.

Een andere ingrijpende keuze is bijvoorbeeld hoe om te gaan met het groot onderhoud. Deze gigantische kostenpost kan boekhoudkundig bij de gemeente blijven, bij het havenbedrijf, kan als subsidie van de gemeente aan het havenbedrijf worden opgevoerd enzovoorts.

Tevens zal er eigen vermogen moeten worden gestort door aandeelhouder. Advies is om de hoogte van dat bedrag te bepalen aan het financieel tekort van minimaal het eerste jaar. Dit financieel tekort kan pas goed worden benaderd, wanneer er structurele voorafgaande keuzes zijn gemaakt.

15 Eigendom

Om de doelen van de verzelfstandiging te stimuleren is het noodzakelijk om de eigendommen in de vennootschap te brengen. Hiermee kan het bestuur slagvaardig opereren, onder goedkeuring van de Raad van Commissarissen en vaststelling door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De eigendommen blijven in handen van de gemeente Texel, maar in een andere rol dan voor de verzelfstandiging. Het juridisch en economisch eigendom gaan naar het havenbedrijf.

Om gaten in de begroting te dichten is het ook een optie dat de gemeente een zakelijk recht krijgt op bijvoorbeeld de steigers of openbare weg. Dat zakelijk recht zorgt ervoor dat het havenbedrijf geenszins wordt gehinderd in haar doelen met deze opstallen, maar de onderhoudslast op basis van dat zakelijk recht bij de gemeente Texel blijft. Dit is maar een optie, met verregaande consequenties voor de financiële huishouding. Voorbeelden van dit fenomeen zijn openbare wegen op kadastrale percelen van derden, waarbij de kadastraal eigenaar de gronden in eigendom heeft, maar de gemeente op basis van dat zakelijk recht wel de openbare weg, straatverlichting en riool voor haar rekening moet onderhouden.

Evident is dat voor alle mogelijke toekomstscenario’s voorafgaande strategische keuzes door de gemeente Texel de invulling bepalen.

16 Juridisch

Indien de gemeente Texel het besluit tot verzelfstandiging van de haven neemt, dient dit te worden geformaliseerd. Denk hierbij aan de Akte van oprichting, Inbrengovereenkomst (wat wordt overgedragen, wat zijn de exploitatiegrenzen), Havenovereenkomst (hoe werken gemeente en havenbedrijf samen, welke onderlinge rechten en plichten bestaan er), Statuten enzovoorts. Een deel van deze stukken worden ter goedkeuring aangeboden aan de accountant en Belastingdienst.

Erfpachtovereenkomsten, overeenkomsten met leveranciers enzovoorts dienen te worden overgedragen aan het havenbedrijf.

Intern gericht bepalen met name de statuten, vastgestelde begroting, mogelijke aandeelhoudersovereenkomst, aandeelhoudersstrategie, de goedkeuring van Raad van Commissarissen en vaststelling door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders de grenzen, waarbinnen het bestuur kan en mag opereren.

17 Gemeente in positie

De verzelfstandiging van het havenbedrijf door de oprichting van de B.V. behelst in de praktijk de ontvlechting van taken, rollen en bevoegdheden. Het proces om tot de juiste verdeling van taken, rollen en bevoegdheden te komen en deze uitwerking te geven in alle procedures én in de praktijk, kost tijd. Bijvoorbeeld ten aanzien van de inrichting van de juiste besluitvormingsprocessen en het wennen aan de scheiding van rollen, zoals het sturen op afstand door de gemeente Texel en het leiden van een bedrijf met een publieke taak door de directie van de B.V.

Het governance-regime ná de verzelfstandiging bij andere verzelfstandigde havens bestaat meestal uit een Algemene Vergadering van Aandeelhouders bestaande uit de qua portefeuille meest betrokken wethouders. De Raad van Commissarissen wordt veelal gevormd door externen met verschillende achtergronden, bijvoorbeeld een financieel expert, een ras bestuurder, een (voormalig)havendirecteur enzovoorts.

18 Tariefstructuur

Uit niets is gebleken dat de gefactureerde havengelden niet marktconform zijn. Ook om onrust bij de huidige gebruikers te voorkomen kan de gemeente Texel bijvoorbeeld het besluit nemen om jaarlijks een CPI-index te volgen. Hiermee wordt de angst voor torenhoge tarieven weggenomen en wordt bestaande gebruikers continuïteit geboden.

Voor op- en overslag kan pas een strategie en tarieven worden bepaald, nadat er strategische keuzes (waar?) zijn gemaakt en onderhandelingen hebben plaatsgevonden (standpunt externe partijen).

Tarieven fors verhogen geeft weerstand, bedreigt mogelijk de continuïteit van huidige gebruikers en levert zelden een doorslaggevende substantiële financiële bijdrage.

19 Publieke taken

Inzake het onderscheid tussen de exploitatie van het havenbedrijf zelf, en de uitgaven voor het algemeen belang (zoals wegen, parkeren, baggeren havenmond) kunnen beschikbare documenten van de verzelfstandiging van andere havens worden aangepast aan de door de gemeente Texel gewenste verdeling. Zie als voorbeeld https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR729085/

De laatste jaren gaan port-security en ondermijning een steeds grotere rol spelen in Waddenzeehavens.

20 Communicatie stakeholders

Groot voordeel van een verzelfstandigde haven is dat klanten, ondernemers, alle betrokkenen in en nabij de haven een heel duidelijk aanspreekpunt hebben. Informatievoorziening kan met name door persoonlijke gesprekken, door middel van de website, door middel van gerichte nieuwsbrieven en/of advertenties in lokale dagbladen plaatsvinden.

21 Synergie regionale havensamenwerking

Door gesprekken te voeren met de directies van de havens van Harlingen, Den Oever en Den Helder is een beeld ontstaan over de bereidheid tot samenwerking en het enthousiasme daarover. Onderstaand een puntsgewijze samenvatting van de gehouden gesprekken.

Met de NIOZ haven wordt al op meerdere gebieden samengewerkt. Zaak is krachten te bundelen en nog meer win-win situaties te creëren.

PORT of HARLINGEN:

- praten kan altijd
- beheer en onderhoud combineren, door inbrengen expertise PoH
- samenwerking nautisch toezicht erg logisch
- maken en onderhouden Haven Afval Plan (HAP). Doet PoH al voor binnenhaven Leeuwarden, kan ze ook doen iov Haven Oudeschild
- personele unie voor Havenmeesters het onderzoeken waard

DEN OEVER:

- samenwerken graag
- nautisch beheer, ondermijning en opleiding havenmeesters logische onderwerpen voor samenwerking
- samenwerking tussen Den Helder, Den Oever en Oudeschild het meest logisch
- gezamenlijke baggerconcessie kan kostenvoordeel opleveren
- Haven Afval Plan vereist steeds mee expertise. Is lastig voor kleine havens
- exploitatierekeningen vergelijken en ‘ best practices’ uitzoeken, zodat je ‘quick wins’ kunt realiseren.
- afstemmen tarieven nuttig om onderlinge concurrentie en/of opbrengsterosie te voorkomen

DEN HELDER:

- staan open voor samenwerking
- vinden samenwerken logisch in de driehoek Den Helder - Den Oever – Texel
- centraal nautisch beheer 3 havens (Ary Rijke stuurt model Amsterdam) levert efficiëncy voordeel op
- gezamenlijke baggerstrategie en – contract levert kostenvoordelen op
- commerciële voordelen worden niet gezien
- technisch: groot onderhoud combineren kan kostenvoordelen opleveren
- samenwerken met NIOZ lijkt zinvol

Qua enthousiasme is samenwerking met Den Oever en Den Helder kansrijk en voor de hand liggend op het gebied van:

- nautisch beheer
- baggeren
- planning groot onderhoud
- ondermijning
- opleiding havenmeesters
- ‘best practices’ op kosten
- Haven Afval Plan

22 Vervolgstappen

Op basis van eerder uitgebrachte rapporten over de toekomst van de haven van Oudeschild en dit document wordt de gemeenteraad eigenlijk de vraag gesteld: wil de gemeente haar rol als meer passieve beheerder wijzigen in een meer actieve, professionele, klantgerichte rol, dus verzelfstandigen?

Indien de gemeenteraad definitief kiest voor de verzelfstandiging van de haven van Oudeschild kunnen kwartiermakers en gemeente gezamenlijk daarna de verzelfstandiging formaliseren. Minimaal middels de begroting zal de gemeenteraad op de grote en belangrijke lijnen oordelen over de inrichting van de vennootschap. Kwartiermakers zijn beschikbaar om dit traject uit te voeren.

Afhankelijk van de voortgang van besluitvorming wordt gestreefd naar de formele verzelfstandiging van de haven per 1 januari 2026. Het werken aan de toekomst van de haven van Oudeschild en het inrichten van de organisatie kan echter al beginnen na het besluit tot verzelfstandiging.

Gemeente Texel

Overzicht haven Oudeschild

Gewijzigd:					.txl
Get. RG	d.d. 02-06-2025	Schaal: 1:2000	Aantal bladen:	Tekeningnr.	
Gez.	d.d.		Blad:		
Dir.	d.d.	Formaat:	Afdeling:		
			Bureau:		

Gemeente Texel

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

Zaaknummer 3454114

Verzelfstandiging Haven Oudeschild

Doelenboom

Programma

2	Goede bereikbaarheid
2.4	Economische havens en waterwegen

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester en wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Overwegende

- Het advies van de Werkgroep Ontwikkeling Haven Oudeschild.

Besluit

1. Kennis te nemen van het advies van de kwartiermaker;
2. In te stemmen met voorgestelde verzelfstandiging van de haven van Oudeschild tot het oprichten van een BV conform de uitgangspunten op pagina 10 van het bijgaande advies;
3. Voor de uitwerking tot het oprichten van de BV:
   a. Het restant van het budget voor de kwartiermaker te benutten,
   b. € 90.000,= op te nemen in de ontwerp-programmabegroting 2026;
4. Als ontwerp aandeelhoudersstrategie voor de op te richten BV mee te geven:
   a. Het realiseren van een economisch levensvatbare mix aan werkhaven en recreatiehaven,
   b. Toewerken naar een substantiële verlaging van de gemeentelijke bijdrage,
   c. Verduurzamen van de haven,
   d. Kansen van regionale samenwerking benutten;
5. De begroting van de haven voor het jaar 2026 in de huidige vorm te handhaven;

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 09-07-2025,

De griffier, De voorzitter,

Bijlagen

1. Advies kwartiermaker
2. Luchtfoto met kadastrale grenzen Haven Oudeschild

Gemeente Texel .txl

Raadscommissie

Dossiernummer	2325
Extern Zaak ID	3573962
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2025
Agendapunt	6
Titel	Bespreken kaders nieuwe huisvestingsverordening
Organisatieonderdeel	Beleid & Vergunningen
Portefeuillehouder	R. van de Belt
Aanleiding	

Bijlagen
Bestuurlijk advies
NIEUW Bijlage 1. Huisvestingsverordening Evaluatie en Advies (Verduidelijking zzp nav technische vraag)
OUD Bijlage 1. Huisvestingsverordening Evaluatie en Advies
concept-raadbesluit - 3573962 - Advies huisvestingsverordening

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Raadscommissie	**25 juni 2025**
Raadsvergadering	9 juli 2025

Gemeente Texel

.txl

Advies

Zaaknummer 3573962

Advies huisvestingsverordening

Programma

8	Goed wonen
8.3	Wonen en bouwen

Advies

Voorgesteld wordt te besluiten:

1. Als concept kaders voor de nieuwe 'Huisvestingsverordening Texel 2025' vast te stellen:
   a. *de schaarse woningen beschikbaar te houden voor maatschappelijk of economisch gebonden Texelaars*
   b. *de huidige regeling in de huisvestingsverordening voor toeristische verhuur van woonruimte nu niet aan te passen*
   c. *de huidige regeling voor maatschappelijke binding niet te wijzigen, behalve besluitpunt d.*
   d. *in de huidige regeling voor terugkeerders de voorwaarde te schrappen dat: 'iemand in verband met studie of opleiding zich heeft laten uitschrijven bij de gemeente Texel'*
   e. *bij afgiften van de huisvestingvergunning bijhouden waarom de huisvestingvergunning is verleend*
   f. *een regeling toe te voegen waarbij ook ZZP'ers onder de economische binding vallen en de minimale arbeidsomvang op 24 uur per week te stellen*
   g. *de regels voor minimumomvang voor loondienst gelijk te stellen aan de regels voor zzp zijnde 24 uur werk per week (in plaats van minimaal bijstandsniveau)*
   h. *een urgentieregeling op te nemen voor het geven van voorrang (op een sociale huurwoning) aan de huisvesting van uitvoerende personen met essentiële beroepen: onderwijs, politie en zorg*
   i. *bij toepassing van de urgentieregeling te toetsen op inkomen (sociale huurgrens) en maximaal 5 woningen per jaar toe te wijzen.*
   j. *de (aankomende) verplichte urgentiecategorieën uit de Wet Versterking regie volkshuisvesting niet in de Texels huisvestingsverordening te regelen maar die op te nemen in een nog op te stellen regionale urgentieverordening*
   k. *de prijsgrens voor huurwoningen te koppelen aan het puntensysteem van de 'Wet betaalbare huur' voor berekening van de maximale huur en hierbij te kiezen voor een grens van middenhuur tot 187 punten. In 2025 betekent dit een huurprijs van €1.182,82*
   l. *de koopprijsgrens te koppelen aan de WOZ-waarde en hierbij te kiezen voor een grens van €600.000,-- voor heel Texel. Hiermee valt 75% van de woningvoorraad onder het vergunningsstelstel.*
   m. *de koopprijsgrens jaarlijks te indexeren zodat de beschermingsgraad 75% van de woningvoorraad blijft*

2. de gemeenteraad voor te stellen de kaders voor de nieuwe 'Huisvestingsverordening Texel 2025' vast te stellen.

Toelichting

De huisvestingsverordening loopt tot 25 februari 2026. Daarom is het belangrijk om op tijd te starten met het opstellen van een nieuwe huisvestingsverordening.

Het doel van dit besluit is om, voor het opstellen van de nieuwe huisvestingverordening, zo concreet mogelijke kaders mee te krijgen voor de nieuwe huisvestingverordening, zodat die in een kan worden vastgesteld.

Bijlagen

1. Bijlage bij Huisvestingverordening Texel: evaluatie en advies

Consequenties

Financieel	☐	Inkoop/Aanbesteding	☐	Belanghebbenden	☐
Personeel/Organisatie	☐	Deregulering	☐	Structuurvisie	☐
Juridisch	☐	Majeure risico's	☐		
Beleid	☐	Beheer	☐		

Advies huisvestingsverordening

Samenvatting

Vanwege de leefbaarheid op het eiland is het noodzakelijk om voldoende woningen te hebben voor mensen die vanwege werk of hun sociale netwerk op het eiland moeten wonen. De huisvestingverordening draagt daaraan bij door te regelen dat de betaalbare woningen in eerste instantie beschikbaar zijn voor mensen met een maatschappelijke of economische binding.

De huidige huisvestingsverordening is geldig tot 25 februari 2026. Om inwoners met binding voorrang te blijven geven wordt een nieuwe huisvestingsverordening opgesteld. Vooraf aan het opstellen worden in dit advies de keuzes gemaakt over de gewenste wijzigen en aanpassingen van huisvestingverordening.

Advies huisvestingsverordening

Argumenten tot advies

De huisvesting verordening draagt op Texel bij aan de leefbaarheid op het eiland door te regelen dat de betaalbare woningen in eerste instantie beschikbaar zijn voor mensen met een maatschappelijke en/of economische binding.

Wonen en werken is op het eiland sterk aan elkaar gekoppeld. Het is voor het eiland dus noodzakelijk om voldoende woningen te hebben voor mensen die vanwege werk en/of hun sociale netwerk op het eiland moeten wonen. Dit wordt in de wetgeving (Huisvestingswet 2014) ook onderschreven. De Waddeneilanden hebben een uitzonderingspositie en mogen boven op de algemene regels aanvullend regels stellen om middeldure koop-, en huurwoningen lokaal toe te wijzen.

Er is een schaarste van betaalbare woningen op het eiland. Er wordt gewerkt om dat op te lossen door veel woningen bij te bouwen. In de woonvisie (december 2024) is een woningbouwprogramma van 750 woningen opgenomen om de schaarste terug te dringen. Voorwaarde hierbij is voortzetting van bescherming van de woningmarkt met een huisvestingsvergunning. De vraagdruk blijft hoog. Als er geen huisvestingsverordening is dan is dat ‘dweilen met de kraan open’. Dit zou leiden tot verdringing.

Woonbehoefteonderzoek als startpunt voor het opstellen van de nieuwe huisvestingsverordening

In het woonbehoefteonderzoek Texel (april 2024) wordt een uitgebreid beeld geschetst van de stand van zaken van de woningmarkt op Texel. Hierin is alle informatie rondom demografie, verhuisbewegingen, de woningvoorraad, marktdrukcijfers en woningbehoefte terug te vinden. Ook voerden we in dit woonbehoefteonderzoek een QuickScan evaluatie uit van de werking van de huidige huisvestingsverordening. Vanuit de QuickScan volgen vijf adviezen voor de aanpassing van de nieuwe huisvestingsverordening. Deze adviezen namen we op in de nieuwe woonvisie Texel (december 2024).

In de evaluatie en advies voor aanpassing van de huisvestingsverordening is gekeken naar de actuele stand van zaken met betrekking tot schaarste aan betaalbare woningen. Schaarste is de voorwaarde waaronder we een huisvestingvergunning mogen instellen. De verbeterpunten voor de nieuwe huisvestingsverordening uit de woonvisie zijn uitgewerkt tot besluitpunten.

Besluitpunten

De beslispunten zijn hieronder kort toegelicht, een uitgebreide onderbouwing is in de bijlage uitgeschreven.

a. *de schaarse woningen beschikbaar te houden voor maatschappelijk of economisch gebonden Texelaars*

We constateren dat er nog sprake is van schaarste aan betaalbare woningen. Handhaven van de bescherming van de woningmarkt is noodzakelijk om verdringing te voorkomen.

b. *de huidige regeling in de huisvestingsverordening voor toeristische verhuur van woonruimte nu niet aan te passen*

Het inhoudelijk aanpassen van de regels met betrekking tot het reguleren van toeristische verhuur van reguliere woonruimte wordt in een apart project de 'meldplicht/ nachtregistratie' dat voortkomt uit de Uitvoeringsagenda 2024-2027 uit het Toeristisch Toekomstplan Texel verder uitgewerkt.

c. *de huidige regeling voor maatschappelijke binding niet te wijzigen, behalve besluitpunt d.*

We zien geen aanleiding voor aanpassing van de huidige regels. Gezien de landelijke ontwikkeling met betrekking tot vergunningsvrij bouwen van familiewoningen willen we die verruiming vanuit die nieuwe wetgeving eerst afwachten voordat we eventueel zelf aanpassingen maken.

d. *in de huidige regeling voor terugkeerders de voorwaarde te schrappen dat: 'iemand in verband met studie of opleiding zich heeft laten uitschrijven bij de gemeente Texel'*

De maatschappelijk binding is op het moment van uitschrijven aanwezig, de reden waarvoor men naar de vast wal gaat is daarom niet relevant.

e. *bij afgiften van de huisvestingvergunning bijhouden waarom de huisvestingvergunning is verleend*

Door te registreren op welke basis de binding door instromers is aangevraagd krijgen we beter zicht op het effect van de werking van maatschappelijke en de soorten economische binding.

f. *een regeling toe te voegen waarbij ook ZZP'ers onder de economische binding vallen en de minimale arbeidsomvang op 24 uur per week te stellen*

Door ook nieuwe Texelaars die als ZZP ér op het eiland komen werken een huisvestingsvergunning te verlenen kan dat een extra bijdragen leveren aan het invullen van de gaten in de arbeidsmarkt die ontstaan door de grote vergrijzing op het eiland.

g. *de regels voor minimum omvang voor loondienst gelijk te stellen aan de regels voor zzp zijnde 24 uur werk per week (in plaats van minimaal bijstandsniveau)*

Door de regels tussen loondienst en *ZZP'ers* gelijk te trekken wordt het beter uitvoerbaar. Met het '24 uur criterium' wordt een bijstandsniveau gehaald en wordt een substantiële bijdrage aan de arbeidsmarkt geleverd.

h. *een urgentieregeling op te nemen voor het geven van voorrang (op een sociale huurwoning) aan de huisvesting van uitvoerend personen met essentiële beroepen: onderwijs, politie en zorg*

Deze beroepsgroepen zijn essentieel voor de Texelse maatschappij. Voor deze beroepsgroepen is een binding met het eiland en de bewoners en/ of beschikbaarheid een belangrijk onderdeel van de functie.

i. bij toepassing van de urgentieregeling te toetsen op inkomen (sociale huurgrens) en maximaal 5 woningen per jaar toe te wijzen.

De urgentieregeling is alleen van toepassing voor medewerkers met een passend inkomen voor sociale huurwoningen. Voor medewerkers die meer verdienen zijn er alternatieven, urgentie mag niet leiden tot verdringing.

j. de (aankomende) verplichte urgentie categorieën uit de Wet Versterking regie volkshuisvesting niet in deze de Texels huisvestingsverordening te regelen maar die op te nemen in een nog op te stellen regionale urgentieverordening

De wet regie versterking volkshuisvesting wordt apart uitgewerkt in een regionale urgentieverordening, inclusief de toewijzing. Deze verordening kan naast de lokale huisvestingverordening bestaan. Dit heeft de voorkeur omdat het flexibeler en duidelijker is.

k. de prijsgrens voor huurwoningen te koppelen aan het puntensysteem van de 'Wet betaalbare huur' voor berekening van de maximale huur en hierbij te kiezen voor een grens van middenhuur tot 187 punten. In 2025 betekent dit een huurprijs van €1.182,82

Door de koppeling worden de woningenprijzen beoordeeld op basis van de puntentelling en het bedrag automatisch jaarlijks geïndexeerd.

l. de koopprijsgrens te koppelen aan de WOZ waarde en hierbij te kiezen voor een grens van €600.000,-- voor heel Texel. Hiermee valt 75% van de woningvoorraad onder het vergunningsstelstel.

Koppeling van de koopprijsgrens aan de WOZ dempen we het prijsopdrijvend effect. Met een koopprijsgrens van *€600.000,--* beschermen we 75% van de woningen op het eiland

m. de koopprijsgrens jaarlijks te indexeren zodat de beschermingsgraad 75% van de woningvoorraad blijft

Door de jaarlijks indexatie van de WOZ blijft 75% van de woningmarkt beschermd.

Alternatieven

De wijze waarop de besluitpunten zijn opgesteld maakt het mogelijk om per punt een alternatief besluit nemen.

Consequenties van het advies

Juridische consequenties:

Dit advies heeft geen juridische consequenties.

Financiële consequenties:

Vooralsnog zijn er geen financiële consequenties. Als na vernieuwing en aanpassing van de huisvestingsverordening blijkt dat de behandeling van de aanvragen voor een huisvestingsvergunning meer tijd kost zal er een apart voorstel komen om de leges voor het afgeven van huisvestingsvergunning aan te passen.

Consequenties vervolg proces:
Na het vaststellen van deze besluitpunten (1a tot en met 1m) worden deze opgenomen in een nieuwe concept huisvestingsverordening. De conceptverordening zal ter vaststelling aan het college worden aangeboden en daarna, volgens de wettelijk verplichte consultatieronde, voorgelegd aan de Bewonersvereniging, Woningbouwcorporatie, Regio Gemeenten en de Provincie Noord-Holland. Na de consultatieronde wordt de definitieve huisvestingsverordening opgesteld en eind 2025 ter vaststelling aan de raad voorgelegd.

Risico's met betrekking tot het vervolgproces:
Bij de totstandkoming van de huisvestingverordening geldt verplichte consultatie. Als tijdens de vaststelling van de nieuwe huisvestingverordening wijzingen komen die de inhoud van de verordening wezenlijk anders maken moet de consulatie opnieuw. Het risico is dat bij een tweede consultatieronde de nieuwe verordening niet gereed is voordat de huidige afloopt (einddatum 25 februari 2026). Om dit risico te voorkomen is het belangrijk om vooraf aan het opstellen van de huisvestingverordening duidelijkheid te krijgen over de kaders voor de wijzigen en aanpassingen.

Relevante wet- en regelgeving of jurisprudentie

In Europese en landelijke wetgeving is het uitgangspunt dat iedereen die wettig in Nederland verblijft het recht heeft om zich vrijelijk te verplaatsen en er vrijelijk zijn verblijfplaats te kiezen. Het doel van de huisvestingswet 2014 is een evenwichtige en rechtvaardige verdeling van woonruimte.

Op basis van de Huisvestingswet (artikel 2) mag de gemeente een huisvestingsverordening opstellen waarin regels voor vestiging worden opgenomen (met onder andere een huisvestingsvergunning als instrument). De gemeenteraad maakt van zijn bevoegdheden op grond van deze wet slechts gebruik als dat 'noodzakelijk en geschikt is voor het bestrijden van onevenwichtige en onrechtvaardige effecten van schaarste aan woonruimte'.

Kortom een inbreuk op de vrijheid van vestiging mag alleen als schaarste aan betaalbare woonruimte leidt tot onrechtvaardige effecten op Texel. Daarom is het van belang om de ruimte in de wet- en regelgeving zorgvuldig in te zetten. Het is dus niet mogelijk om alle woningen onder de huisvestingsvergunning te laten vallen of een langere periode van vruchteloze aanbiedingen te regelen.

Voorgeschiedenis

Gemeente Texel voerde in 2019 opnieuw de huisvestingsverordening in met daarin een huisvestingsvergunning. Hiermee beschermen we koopwoningen met een koopprijs tot € 600.000 en middeldure huurwoningen met een huurprijs tot € 1250 voor mensen met een maatschappelijke en/of economische binding met Texel. In 2022 werd er bijkomend een registratieplicht ingevoerd voor het toeristisch verhuren van reguliere woonruimten.

De huisvestingsverordening had een geldigheid tot 25 februari 2025. Om inwoners met binding voorrang te blijven geven, is de huidige huisvestingsverordening ongewijzigd opnieuw vastgesteld en is geldig tot 25 februari 2026.

Vanuit de Wet Versterking regie volkshuisvesting is de gemeente verplicht om een regionaal afgestemde urgentieregeling te hebben voor bepaalde doelgroepen. Deze wet ligt momenteel voor bij de Tweede Kamer. Als de wet wordt aangenomen, moeten gemeenten binnen twee jaar een urgentieverordening hebben vastgesteld. De regionale urgentieverordening zal, los van de Texelse huisvestingverordening, naar verwachting medio 2026 ter besluitvorming aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Gemeente Texel

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

Zaaknummer 3573962

Advies huisvestingsverordening

Doelenboom

Programma

8	Goed wonen
8.3	Wonen en bouwen

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester en wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Gelet op

- Het woonbehoefteonderzoek 2023 en de Woonvisie 2024
- De schaarste en de druk op de woningmarkt op Texel
- De mogelijkheden in de huisvestingswet
- De uitkomst van de evaluatie van actuele stand van zaken op de woningmarkt en de verdiepende evaluatie van de huisvestingsverordening

Overwegende

- Dat er in Europa recht op vrije vestiging geldt
- Dat het voor Texelaars met een binding van belang is om op het eiland te kunnen wonen
- Dat er gezien de eilandpositie geen alternatieve woningmarkt is
- Dat het daarom belangrijk is de schaarse woningen op Texel voor deze doelgroep beschikbaar te houden
- Dat het daarom noodzakelijk is een huisvestingsverordening te hebben met daarin een huisvestingsvergunningsstelsel
- Dat de huidige huisvestingsverordening afloopt op 25 feb 2026
- Dat een nieuwe huisvestingsverordening in voorbereiding is
- Dat het wenselijk is om voorafgaand aan het opstellen van de huisvestingsverordening duidelijkheid te hebben over de aanpassingen die moeten worden doorgevoerd in de nieuwe huisvestingsverordening

Besluit

Voorgesteld wordt te besluiten:

Als kaders voor de nieuwe ‘Huisvestingsverordening Texel 2025’ vast te stellen:

a. *de schaarse woningen beschikbaar te houden voor maatschappelijk of economisch gebonden Texelaars*

b. *de huidige regeling in de huisvestingsverordening voor toeristische verhuur van woonruimte nu niet aan te passen*
c. *de huidige regeling voor maatschappelijke binding niet te wijzigen, behalve besluitpunt d.*
d. *in de huidige regeling voor terugkeerders de voorwaarde te schrappen dat: 'iemand in verband met studie of opleiding zich heeft laten uitschrijven bij de gemeente Texel'*
e. *bij afgiften van de huisvestingvergunning bijhouden waarom de huisvestingvergunning is verleend*
f. *een regeling toe te voegen waarbij ook ZZP'ers onder de economische binding vallen en de minimale arbeidsomvang op 24 uur per week te stellen*
g. *de regels voor minimum omvang voor loondienst gelijk te stellen aan de regels voor zzp zijnde 24 uur werk per week (in plaats van minimaal bijstandsniveau)*
h. *een urgentieregeling op te nemen voor het geven van voorrang (op een sociale huurwoning) aan de huisvesting van uitvoerend personen met essentiële beroepen: onderwijs, politie en zorg*
i. *bij toepassing van de urgentieregeling te toetsen op inkomen (sociale huurgrens) en maximaal 5 woningen per jaar toe te wijzen.*
j. *de (aankomende) verplichte urgentie categorieën uit de Wet Versterking regie volkshuisvesting niet in de Texels huisvestingsverordening te regelen maar die op te nemen in een nog op te stellen regionale urgentieverordening*
k. *de prijsgrens voor huurwoningen te koppelen aan het puntensysteem van de 'Wet betaalbare huur' voor berekening van de maximale huur en hierbij te kiezen voor een grens van middenhuur tot 187 punten. In 2025 betekent dit een huurprijs van €1.182,82*
l. *de koopprijsgrens te koppelen aan de WOZ waarde en hierbij te kiezen voor een grens van €600.000,-- voor heel Texel. Hiermee valt 75% van de woningvoorraad onder het vergunningsstelstel.*
m. *de koopprijsgrens jaarlijks te indexeren zodat de beschermingsgraad 75% van de woningvoorraad blijft*

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 09-07-2025,

De griffier, De voorzitter,

Bijlagen

1. Bijlage bij Huisvestingverordening Texel: evaluatie en advies

HUISVESTINGS-VERORDENING TEXEL

EVALUATIE EN ADVIES

in opdracht van
Gemeente Texel

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING EN ADVIEZEN 3

1 INLEIDING 5

2 DE HUISVESTINGSVERORDENING 8

3 BESCHIKBARE INSTRUMENTEN 12

4 BINDINGSEISEN 15

5 URGENTIEVERORDENING 26

6 PRIJSGRENS EN WERKINGSGEBIED 29

7 REGISTREREN EN INDEXEREN 39

BIJLAGE 42

S SAMENVATTING EN ADVIEZEN

SAMENVATTING

Adviezen voor de huisvestingsverordening
Op deze pagina zijn alle adviezen uit dit rapport per hoofdstuk opgesomd.

Hoofdstuk II:

- de schaarse woningen beschikbaar te houden voor maatschappelijk of economisch gebonden texelaars

Hoofdstuk III:

- de huidige regeling in de huisvestingsverordening voor toeristische verhuur van woonruimte nu niet aan te passen

Hoofdstuk IV:

- de huidige regeling voor maatschappelijke binding niet te wijzigen, behalve het volgende punt
- in de huidige regeling voor terugkeerders de voorwaarde te schrappen dat: 'iemand in verband met studie of opleiding zich heeft laten uitschrijven bij de gemeente Texel'
- bij afgiften van de huisvestingvergunning bijhouden waarom de huisvestingvergunning is verleend
- een regeling toe te voegen waarbij ook ZZP'ers onder de economische binding vallen en de minimale arbeidsomvang op 24 uur per week te stellen
- de regels voor minimum omvang voor loondienst gelijk te stellen aan de regels voor zzp zijnde 24 uur werk per week (in plaats van minimaal bijstandsniveau)

Hoofdstuk V:

- een urgentieregeling op te nemen voor het geven van voorrang (op een sociale huurwoning) aan de huisvesting van uitvoerend personen met essentiële beroepen: onderwijs, politie en zorg
- bij toepassing van de urgentieregeling te toetsen op inkomen (sociale huurgrens) en maximaal 5 woningen per jaar toe te wijzen.
- de (aankomende) verplichte urgentie categorieën uit de Wet Versterking regie volkshuisvesting niet in deze de Texels huisvestingsverordening te regelen maar die op te nemen in een nog op te stellen regionale urgentieverordening

Hoofdstuk VI:

- de prijsgrens voor huurwoningen te koppelen aan het puntensysteem van de 'Wet betaalbare huur' voor berekening van de maximale huur en hierbij te kiezen voor een grens van middenhuur tot 187 punten. In 2025 betekent dit een huurprijs tot €1.184,82
- de koopprijsgrens te koppelen aan de WOZ waarde en hierbij te kiezen voor een grens van €600.000,-- voor heel Texel. Hiermee valt 75% van de woningvoorraad onder het vergunningsstelstel.

I INLEIDING

AANLEIDING EN WERKWIJZE

Terugblik: Huisvestingsverordening Texel

Op aanbeveling van een evaluatie (Stec Groep) besloot Texel om in 2019 opnieuw een huisvestingsverordening in te stellen met daarin een huisvestingsvergunning. Deze huisvestingsverordening heeft de citeertitel 'Huisvestingsverordening 2020 gemeente Texel' en wordt in dit stuk aangeduid als HV 2020. Door toenemende druk op de woningmarkt werd het voor Texelaars moeilijker om aan een woning te komen. Om verdringing tegen te gaan werden woningen met voorrang toegewezen aan inwoners met een maatschappelijke en/of economische binding met Texel. De huisvestingsvergunning werd ingesteld voor huurwoningen met een huurprijs tot € 1.250 per maand en koopwoningen met een vraagprijs tot € 600.000. In 2023 is er een registratieplicht voor toeristische verhuur van woonruimte opgenomen in de huisvestingsverordening. Deze huisvestingsverordening liep af op 25 februari 2025 en is ongewijzigd met een jaar verlengd.

Een nieuwe huisvestingsverordening

De huidige verlenging van de huisvestingsverordening geeft ruimte om de aanbevelingen vanuit de woonvisie (dec 2024) en landelijke ontwikkelingen n.a.v. de regionaal afgestemde woonzorgvisie te integreren. Tegelijkertijd blijven woningen beschermd voor mensen met een binding aan Texel.

Daarbij is het goed om te beseffen dat een huisvestingsverordening geen panacee is voor de beschikbaarheid van betaalbare woningen, maar onderdeel van het systeem van de woningmarkt.

Woonbehoefteonderzoek als startpunt

De evaluatie van de huisvestingsverordening is in meerdere stappen uitgevoerd. In het woonbehoefteonderzoek Texel (2024) wordt een uitgebreid beeld geschetst van de stand van zaken van de woningmarkt op Texel. Hierin is alle informatie rondom demografie, verhuisbewegingen, de woningvoorraad, marktdrukcijfers en woningbehoefte terug te vinden. Ook voerden we in dit woonbehoefteonderzoek een QuickScan evaluatie uit over de werking van de huidige huisvestingsverordening. Deze cijfers fungeren als basis en onderlegger voor de richting van de huisvestingsverordening.

Het woonbehoefteonderzoek laat zien dat de druk op de woningmarkt op Texel groot is waardoor huizenprijzen toenamen met schaarste aan betaalbare woningen als gevolg. Bijkomend zorgt de sterke vergrijzing op Texel dat het lastiger wordt om de arbeidsmarkt in te vullen. Instroom van buiten het eiland is nodig om de lokale economie draaiende te houden. Om voor voldoende woningen te zorgen is het nodig om 750 woningen te bouwen tot 2034. Voorwaarde van dit aantal is dat betaalbare woningen met de huisvestingsvergunning worden beschermd aan mensen met een binding met het eiland.

AANLEIDING EN WERKWIJZE

Opdracht vanuit de woonvisie

Naar aanleiding van de QuickScan evaluatie kwamen we in de woonvisie tot aanbevelingen voor aanpassing van de huisvestingsverordening. Concreet zijn onderstaande punten opgenomen om verder uit te werken in de nieuwe huisvestingsverordening:

- We houden de eisen voor terugkeerders onder de loep
- We kijken welke zzp-beroepen we opnemen
- We onderzoeken welke essentiële beroepen we willen opnemen
- We koppelen de huurprijs aan het puntensysteem 'Wet betaalbare huur'
- We koppelen de koopprijsgrens aan de WOZ-waarde

Methode: verdiepende evaluatie

Met het woonbehoefteonderzoek en de QuickScan evaluatie als startpunt en een concrete opdracht vanuit de woonvisie zijn we overgegaan tot een verdiepende evaluatie om zo tot adviezen te komen voor de nieuwe huisvestingsverordening. De resultaten hiervan zijn opgenomen in deze notitie. Voor de evaluatie maakten we gebruik van bestaande bronnen, data en voerden we gesprekken met betrokkenen.

Achterliggende documenten:

- Woonbehoefteonderzoek Texel 2023
- Woonvisie Texel 2024
- Schaarste-onderbouwing huisvestingsverordening Texel 2025

Voor de cijfermatige analyse maakten we gebruik van:

- WOZ-gegevens (peildatum 1-1-2024)
- Basis Administratie Gemeente (BAG)
- Drukcijfers koopmarkt NVM
- Drukcijfers sociale huur Woontij
- Interne gegevens over vruchteloze aanbiedingen
- Kenmerken aanvragen bindingseisen

Ook voerden we gesprekken:

- Kennisdeling Waddeneilanden
- Woontij
- Interne betrokken ambtenaren

Leeswijzer

Op basis van korte opsommingen worden in alle hoofdstukken de conclusies uit de analyse verwerkt in een advies per onderdeel.

In deze notitie nemen we de uitgangspunten op voor de nieuwe huisvestingsverordening. We behandelen thematisch de verschillende keuzes die in een huisvestingsverordening gemaakt moeten worden. Per onderdeel komen we met een toelichting, bespreken we verschillende mogelijkheden, de voor- en nadelen en komen we tot slot met een aanbeveling.

II

DE HUISVESTINGS-VERORDENING

DE HUISVESTINGSVERORDENING - GRONDSLAG

Het recht van vrije vesting

Artikel 49 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) verankert het recht van zelfstandigen en ondernemingen om zich in een andere lidstaat te vestigen. Dit recht van vrije vestiging is ook het uitgangspunt en opgenomen in de Huisvestingswet 2014. Hierin staat dat iedereen die wettig in Nederland verblijft het recht heeft om zich vrijelijk te verplaatsen en er vrijelijk zijn verblijfplaats kan kiezen.

De op Texel geldende HV 2020 grijpt in op het grondrecht van mensen, het recht van vrije vestiging. Vanwege de ingrijpende maatregel is het belangrijk om een weloverwogen keuze te maken. We stellen daarom de volgende vragen:

- Willen we ingrijpen door middel van een HV?
- Mogen we ingrijpen met een HV?
- Waarop willen we (bij)sturen?

De Huisvestingswet als grondslag

De Huisvestingswet biedt gemeenten een instrumentarium om in te grijpen in de woonruimteverdeling en de samenstelling van de woonruimtevoorraad. Het doel van de Huisvestingswet 2014 is een evenwichtige en rechtvaardige verdeling van woonruimte. De gemeenteraad maakt slechts gebruik van deze bevoegdheid als dat noodzakelijk en geschikt is voor het bestrijden van onevenwichtige en onrechtvaardige effecten van schaarste aan woonruimte en zij niet op korte termijn schaarste kunnen oplossen met nieuwbouw.

Kortom een inbreuk op de vrijheid van vestiging mag alleen als schaarste aan betaalbare woonruimte leidt tot onrechtvaardige effecten op Texel. Elk instrument die je wilt opnemen in een huisvestingsverordening moet worden onderbouwd en moet effectief, nuttig en noodzakelijk zijn om in te grijpen.

Uitzonderingspositie voor de Waddeneilanden

De Huisvestingswet 2014 kent op het gebied van woonruimteverdeling een uitzonderingspositie voor de Waddeneilanden. Hierdoor is het voor Texel mogelijk om ook voor bestaande koopwoningen te regelen dat deze alleen bewoond mogen worden met een huisvestingsvergunning. Zo kunnen de Waddeneilanden bestaande koopwoningen lokaal toewijzen aan mensen met een binding met het eiland.

Deze uitzonderingspositie is gerechtvaardigd omdat de Waddeneilanden minder toegankelijk zijn en hierdoor te maken hebben met een bijzondere woningmarkt. Deze kenmerkt zich allereerst door schaarste aan goedkope en middeldure huur- en koopwoningen. Door schaarste is het voor de groep mensen die afkomstig is van Texel of hier wil werken lastig om zich te vestigen op het eiland. Verdringing van deze groepen leidt tot onevenwichtige en onrechtvaardige effecten.

DE HUISVESTINGSVERORDENING - SCHAARSTE

Onderbouwing van schaarste

Het doel van een HV is het bestrijden van onevenwichtige en onrechtvaardige effecten van schaarste aan woonruimte. Om opnieuw een huisvestingsverordening vast te stellen, moeten we vatstellen of er sprake is van schaarste en welke woningen schaars zijn. Deze prijsgrens werken we in hoofdstuk 5 verder uit.

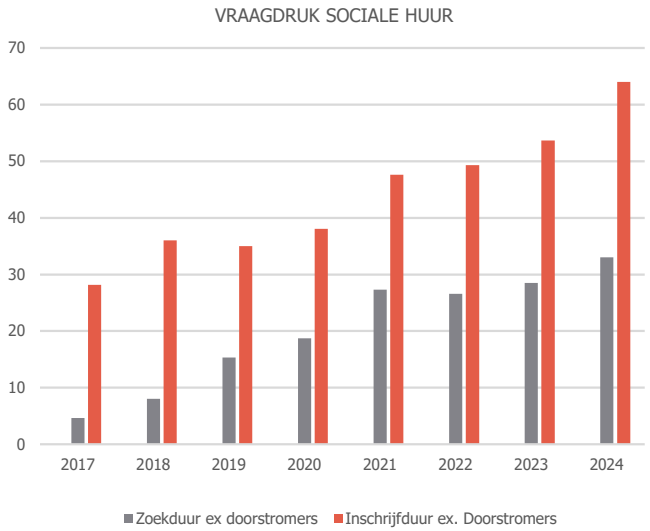
Schaarste aan middeldure huurwoningen

De grafiek rechts laat de zoek- en inschrijfduur zien voor sociale huurwoningen. We zien dat sinds 2017 zowel de zoekduur als inschrijfduur is toegenomen. Gemiddeld genomen staat iemand vijf jaar ingeschreven bij Woontij, voordat deze een woning betreedt. Actief woningzoekenden hebben binnen drie jaar een sociale huurwoning. We zien dus de vraagdrukcijfers in de sociale huur op Texel de laatste jaren oplopen.

Een andere indicator voor schaarste aan sociale huurwoningen voor mensen met een binding met Texel is dat er geen sociale huurwoningen zijn gegaan naar mensen zonder binding met Texel. Dat betekent dat er meer maatschappelijke en/of economische gebonden actief woningzoekende Texelaars een woning nodig hebben dan het aantal woningen dat beschikbaar is.

Schaarste aan middeldure koopwoningen

Ook in de koopmarkt zijn tekenen van schaarste: woningprijzen stijgen en de verkooptijd neemt af. Verder zien we dat sinds eind 2019 er slechts 17 vruchteloze aanbiedingen van koopwoningen zijn geweest. In 2020 en 2021 waren de meeste vruchteloze aanbiedingen (zie bijlage). Dit betekent dat vrijwel alle woningen onder de huidige koopprijsgrens van €600.000 naar iemand met een binding met Texel is gegaan.

▲ Ontwikkeling van de zoek- en inschrijfduur in maanden exclusief doorstromers. Bron: Woontij (2025)

2020	2021	2022	2023	2024	2025
4	7	1	1	2	2

▲ Aantal vruchteloze aanbiedingen voor koopwoningen per jaar. Bron: gemeente Texel. Peildatum februari 2025.

DE HUISVESTINGSVERORDENING - ADVIES

Onevenredige effecten van schaarste

Sinds de invoering van de huisvestingsvergunning in 2019 zijn er 17 vruchteloze aanbiedingen geweest in de koopsector. Voor de sociale huur geldt dat alle woningen naar iemand met een binding met Texel zijn gegaan. Op basis van deze gegevens kun je stellen dat er schaarste is aan woningen die nu onder de huisvestingsvergunning vallen.

De huisvestingsvergunning vormt een drempel voor iedereen die zonder binding naar Texel wil verhuizen. Hoeveel mensen zonder binding al bij voorbaat niet proberen een woning te bemachtigen is niet te achterhalen. We weten wel dat desondanks de huisvestingvergunning er wekelijks aanvragen binnen komen van mensen die onterecht proberen een huisvestingsvergunning te krijgen. De wens om op Texel te wonen is er dus degelijk. We kunnen met zekerheid stellen dat zonder huisvestingsvergunning de instroom zal toenemen van mensen zonder binding en de schaarste zal toenemen. Dit zal gevolgen hebben op de leefbaarheid en het draaiende houden van de lokale economie op het eiland.

Schaarste niet zomaar opgelost

Het oplossen van de huidige schaarste aan betaalbare woningen op Texel lukt niet van vandaag op morgen. Het bouwen van voldoende woningen kost eenmaal tijd, maar is op de goede weg. Ook de komende tijd worden er veel woningen toegevoegd. Een huisvestingsverordening helpt om de negatieve effecten van schaarste tegen te gaan en om de woningmarkt te beschermen. Het loslaten van de huisvestingsverordening zou direct impact hebben op de woningmarkt.

In de nieuwe woonvisie gaan we uit van +750 woningen tot 2034. Hier hebben we als voorwaarde gesteld dat er een huisvestingsverordening is die er voor zorgt dat we de betaalbare woningen eerst aan mensen met een binding worden aangeboden. Als de beschermende maatregelen uit de HV zou vervallen zal er meer druk ontstaan en schaarste toenemen. De instroom zou toenemen en we meer woningen moeten bouwen.

Uitgangspunt: weinig aanpassingen

Om effecten (als trendlijn) te kunnen monitoren is het verstandig om het aantal aanpassingen in onze HV te beperken. Bijkomend voordeel is dat mensen bekend zijn met de huidige vorm van de huisvestings-verordening. Het uitgangspunt is daarom om het aantal aanpassingen van de HV te beperken.

Advies

Door schaarste aan betaalbare woningen en blijvende druk blijft het nodig de woningmarkt op Texel beschermen voor mensen met een binding.

III

BESCHIKBARE INSTRUMENTEN

BESCHIKBARE INSTRUMENTEN

Beschikbare instrumenten in Huisvestingswet
Het doel van een Huisvestingswet 2014 is het bestrijden van onevenwichtige en onrechtvaardige effecten van schaarste aan woonruimte. Daarvoor zijn verschillende instrumenten beschikbaar. Hierover hebben we per instrument in de woonvisie al een keuze gemaakt. We lichten de inzet per instrument kort toe:

1. Een huisvestingsvergunning: Regels stellen over het afgeven van een huisvestingsvergunning
2. Wijzigingen in de woonruimtevoorraad: Een vergunning invoeren om woningen te wijzigen: bijvoorbeeld het onttrekken of samenvoegen van woonruimte, het overgaan tot verhuur per kamer of het splitsen van woonruimte.
3. Urgentieverordening: Lokale regels stellen voor de urgentievolgorde voor toewijzing woningzoekenden van huurwoningen. Landelijk: verplichte urgente doelgroepen aangewezen
4. Wet toeristische verhuur van woonruimte: Maatregelen om toeristische verhuur van reguliere woonruimten te reguleren.
5. Opkoopbescherming: De bescherming van goedkope koopwoningen tegen opkoop van beleggers om deze woningen te verhuren.

Hieronder lichten we deze instrumenten kort toe.

1 Een huisvestingsvergunning
Een huisvestingsvergunning is een vergunning die nodig is om in bepaalde aangewezen categorieën woonruimte te mogen wonen. De Huisvestingswet noemt de volgende categorieën van woningen die onder de huisvestingsvergunning mogen vallen:

- Sociale- en middeldure huurwoningen
- Nieuwbouw koopwoningen tot € 405.000
- Speciaal voor de Waddeneilanden: middeldure koopwoningen in de bestaande voorraad

In een huisvestingsvergunning kunnen onderstaande voorwaarden worden opgenomen en soms gekoppeld worden aan eigenschappen van een woning:

- Maatschappelijke of economische binding
- Maximum inkomen <-> prijs van de woning
- Grootte huishouden <-> aantal slaapkamers

2 Wijzigingen in de woonruimtevoorraad
De Huisvestingswet 2014 biedt gemeenten de mogelijkheid om te sturen op wijzigingen in de woonruimtevoorraad. Zij kunnen een vergunningstelsel invoeren om een woningen te mogen verkameren, splitsen of samenvoegen.

Wijzigingen in de woonruimtevoorraad kunnen impact hebben op de leefbaarheid. Zo kan een concentratie van kamergewijze verhuur nadelig zijn voor de leefbaarheid vanwege bijvoorbeeld geluidsoverlast. Ook kunnen door wijzigingen woningen schaarser worden. Deze negatieve effecten zijn niet zichtbaar op Texel. We gaan daarom wijzigingen in de woningvoorraad niet reguleren via de huisvestingverordening, conform de woonvisie.

BESCHIKBARE INSTRUMENTEN

3 Urgentieverordening
Met een urgentieverordening kunnen gemeenten woningen met voorrang toewijzen aan urgente doelgroepen. In de nieuwe Wet versterking regie volkshuisvesting is een lijst opgenomen met urgente doelgroepen die gemeenten verplicht moeten opnemen in een urgentieverordening. Gemeenten mogen zelf andere urgente groepen opnemen. Vaak gaat het om essentiële beroepsgroepen die met voorrang een woning kunnen krijgen.

4 Wet toeristische verhuur van woonruimte
Sinds 2021 hebben gemeenten de mogelijkheid om vakantieverhuur van reguliere woonruimte te reguleren. Hiervoor zijn verschillende instrumenten beschikbaar zoals een registratieplicht, een meldplicht per overnachting, een maximaal aantal nachten per jaar en een vergunningstelsel voor toeristische verhuur.
In de huidige HV Texel 2020 is een registratieplicht voor het toeristische mogen verhuren van woonruimte opgenomen. Daarnaast zijn er in het bestemmingsplan van Texel regels opgenomen over het verhuren van woningen aan toeristen.

5 Opkoopbescherming
Met een opkoopbescherming kun je voorkomen dat middeldure koopwoningen worden opgekocht om te verhuren. Zo beschermd je onttrekking van woningen aan de koopvoorraad. Op Texel zien we geen problematische opkoop door beleggers. Ook als een koopwoning in de verhuur komt, is een huisvestingsvergunning verplicht. Zo komt de woning, ongeacht de eigendom, altijd bij iemand met een binding terecht.

Advies
In de nieuwe huisvestingsverordening ligt de focus op de huisvestingsvergunning met aanvullende urgente doelgroepen.

Het inhoudelijk aanpassen van de regels met betrekking tot toeristische verhuur van reguliere woonruimte wordt in een project dat voortkomt uit de uitvoeringsagenda van het Toeristisch Toekomstplan Texel verder uitgewerkt.

Voor de overige instrumenten hebben we in de woonvisie al kortgesloten welke we willen inzetten en welke niet.

IV BINDINGSEISEN HUISVESTINGS-VERGUNNING

WAT VOOR EILAND WIL JE ZIJN EN VOOR WIE?

De huisvestingsvergunning om te sturen
In een huisvestingsvergunning kan de gemeenteraad regels rondom maatschappelijke en/of economische binding opnemen. Inwoners met een binding aan Texel kunnen dan met voorrang een woning krijgen. De Huisvestingswet laat gemeenten vrij om zelf bindingseisen te formuleren, maar deze wet geeft ook aan wanneer iemand in ieder geval een maatschappelijke binding heeft.

Iemand is in de wet maatschappelijk gebonden, indien hij

- ten minste zes jaar onafgebroken ingezetene is dan wel gedurende de voorafgaande tien jaar ten minste zes jaar onafgebroken ingezetene is geweest van die woningmarktregio, die gemeente of dat deel van de gemeente.
- met de plaatselijk samenleving verband houdend belang heeft zich te vestigen. (zie volgend hoofdstuk IV A)

Iemand is in de wet economisch gebonden indien hij,

- met het oog op de voorzieningen in het bestaan een redelijk belang heeft zich te vestigen. (zie volgend hoofdstuk IV B)

Huidige bindingseisen Texel
Texel maakt gebruik van de wettelijke maatschappelijke als de economische bindingseisen en heeft aanvullende regels. Een woningzoekende die al ten minste drie jaar op Texel woont heeft ook maatschappelijke binding met Texel. Inwoners zijn ook maatschappelijk gebonden wanneer zij mantelzorg verlenen of nodig hebben van iemand die woonachtig is op Texel.

Daarnaast heeft Texel ook een terugkeerders regeling voor studenten en scholieren die vanwege studie het eiland hebben verlaten. Zij mogen tot hun 45e terugkeren naar het eiland. Iemand heeft een economische binding als diegene een arbeidscontract heeft voor minimaal één jaar op bijstandsniveau bij een bedrijf op Texel.

In totaal zijn er in de periode 2019-2024 voor woningen onder het vergunningstelsel (uitgezonderd de sociale huurwoningen) 879 huisvestings-vergunningen afgegeven. Het betreft zowel vergunningen voor mensen die op Texel verhuizen als mensen die naar Texel verhuizen. Veruit het grootste deel (ca ¾) van de vergunningen is afgegeven op basis van maatschappelijk binding. Maatschappelijke binding is veelal makkelijker aan te tonen dan economische binding. De huisvestingvergunningen die op basis van maatschappelijk binding zijn afgegeven aan mensen die naar Texel verhuizen zeggen nog niets over de vraag of ze naar Texel zijn gekomen om te wonen, of om te wonen en te werken.

WAT VOOR EILAND WIL JE ZIJN EN VOOR WIE?

Om in toekomstige evaluaties onderscheid te kunnen maken in de reden waarom mensen naar Texel verhuizen is aanvullende informatie en registratie nodig. Het systeem waarin de huisvestingvergunning worden geregisterd heeft nu geen mogelijkheden om de dossiers uitgebreid te labelen. Bij het vaststellen van een nieuwe huisvestingsvergunning is het doel om een verdiepingsslag te maken in de informatie en registratie. De afgegeven huisvestingsvergunningen voor sociale huurwoningen (is gemandateerd aan Woontij) willen we hier ook in betrekken.

Opdracht aanpassingen vanuit de Woonvisie
In de woonvisie (dec 2024) hebben we onszelf de opdracht gegeven om de huisvestingsverordening opnieuw vast te stellen. Concreet moeten we hierbij onderstaande punten verder uitwerken:

- We houden de eisen voor terugkeerders onder de loep
- We kijken welke zzp-beroepen we opnemen
- We onderzoeken welke essentiële beroepen we willen opnemen

Wat voor eiland wil je zijn en voor wie?
Met een huisvestingsvergunning is het mogelijk om te sturen op wie er (eerder) kans maakt op een woning op Texel. Hiermee kun je sturen op wat voor eiland je wilt zijn. Hierbij zijn verschillende smaken en mogelijkheden. Elke keuze heeft gevolgen en bepaalt welke richting je op gaat met het eiland. Uiteindelijk is de keuze een politieke keuze.

Wat doen de andere Waddeneilanden?
De andere Waddeneilanden stelden onlangs hun nieuwe huisvestingsverordening vast. We zien onderling veel overeenkomsten. Zo maken alle Waddeneilanden gebruik van een terugkeerdersregeling voor scholieren en studenten die gelijk voor en gelijk na hun studie ingezetene zijn geweest op het eiland. De andere Waddeneilanden hanteren dus een strengere terugkeerdersregeling.

Verder zijn er ook belangrijke verschillen tussen de eilanden. Ameland maakt boven op de wettelijke maatschappelijke binding onderscheid tussen langdurige en standaard maatschappelijke binding. Iemand heeft een langdurige binding als iemand de afgelopen 20 jaar ten minste 15 jaar ingezetene is geweest, waarbij de jaren van studietijd meetellen als ingezetene. Iemand is volgens Ameland standaard maatschappelijk gebonden als diegene tweedegraads familie heeft die zes jaar ingezetene is op Ameland. De gemeente geeft eerst voorrang aan woningzoekenden met een langdurige maatschappelijke binding en vervolgens aan iemand die familie heeft wonen op Ameland. Zij hanteren hierbij dus een tweetrapsracket.

Vlieland is daarentegen meer gericht op het trekken van inwoners die iets bijdragen aan de lokale economie. Zij hanteren alleen de standaard terugkeerdersregeling en economische bindingseisen en maken geen gebruik van de wettelijke maatschappelijke bindingseisen.

WAT VOOR EILAND WIL JE ZIJN EN VOOR WIE?

Texel: een eiland met dynamiek

Met de bindingseisen bepalen we aan wie we woningen willen toewijzen en wat voor eiland we willen zijn. We willen op Texel voldoende woningen beschikbaar houden voor inwoners die langdurig op het eiland hebben gewoond en staan open voor instroom die hier economisch iets bijdragen en zo het eiland 'dragen'. We vinden het hierbij niet erg dat er enige dynamiek is mits dit niet ten koste gaat van de kans op een woning voor mensen met een binding.

Bovenstaande tekst geldt als uitgangspunt en gebruiken we als bril hoe we tegen de bindingseisen aankijken.

IV A

MAATSCHAPPELIJKE BINDINGSEISEN

MAATSCHAPPELIJKE BINDING

Huidige maatschappelijke bindingeisen Texel

Iemand heeft een redelijk, met de plaatselijke samenleving verband houdend belang zich in de gemeente Texel te vestigen:

- *als de woningzoekende ten minste drie jaar op Texel woont;*
- *gedurende de voorafgaande tien jaar ten minste zes jaar onafgebroken ingezetene van Texel is geweest;*
- *de mantelzorger, de woningzoekende die niet in de gemeente Texel woont en die geen binding aan de gemeente Texel heeft, maar die conform de definitie uit deze verordening, mantelzorg verleent aan een inwoner van de gemeente Texel;*
- *de woningzoekende die niet op Texel woont en die geen binding aan de gemeente Texel heeft maar is aangewezen op mantelzorg conform de definitie uit deze verordening van een ingezetene van de gemeente Texel.*

Naast de wettelijk genoemde maatschappelijke bindingseisen krijgen inwoners die mantelzorg verlenen of nodig hebben een huisvestingsvergunning. Er moet sprake zijn van een duurzame mantelzorgrelatie voor minimaal 10 uur per week met de verwachting dat dit voor minimaal twee jaar in stand blijft. Hiermee hopen we de druk op de zorg te ontlasten en het gemeenschapsgevoel te versterken. We hebben verder geen signalen dat bepaalde groepen nu buiten de boot vallen.

Familiewoning op erf mogelijk vergunningsvrij

Landelijke wet- en regelgeving is continu in beweging. Zo is er op 13 februari 2025 een wetsvoorstel ingediend om familiehuizen (eerste graad) vergunningsvrij op eigen erf toe te staan. Het is nog onduidelijk wat de gevolgen zijn van dit wetsvoorstel en of dit de maatschappelijke bindingseisen oprekt.

Hardheidsclausule als escape

In de huisvestingsverordening is een hardheidsclausule opgenomen. Hiermee is het mogelijk om maatwerk te leveren en kan B&W afwijken van de geldende regels. B&W maakt hiervan gebruik als regels onrechtvaardig zijn of voorbij gaan aan het uiteindelijke doel van de huisvestingsverordening.

Advies

We zien geen redenen om de huidige maatschappelijke bindingseisen aan te passen en op te rekken. We stellen daarom voor om deze bindingseisen onveranderd op te nemen. We wachten de werking en de impact op de maatschappelijke bindingseisen van het nieuwe wetsvoorstel van familiewoningen op het eigen erf af.

TERUGKEERDERSREGELING

Huidige terugkeerdersregeling

Voor onderstaande groep geldt dat zij mogen terugkeren naar Texel:

- *(terugkerende) scholieren en /of studenten tot een leeftijd van 45 jaar oud die, in verband met een vervolgopleiding of studie, zich gedurende deze vervolgopleiding uit hebben laten schrijven (in de BRP) bij de gemeente Texel, waarbij de woningzoekende direct voordat hij van Texel vertrok ten behoeve van de vervolgopleiding, ten minste zes jaar onafgebroken op Texel ingeschreven heeft gestaan.*

Ruime mogelijkheden om terug te keren

De huidige terugkeerdersregeling biedt de mogelijkheid voor oud Texelaars om tot hun 45e terug te keren nadat ze het eiland vanwege studie hebben verlaten. De leeftijdgrens van 45 jaar is bewust gekozen en is gebaseerd op de leeftijd waarop iemand kinderen heeft die naar de middelbare school moet. Zij kunnen dan terug naar Texel verhuizen en hun kinderen daar naar de basisschool laten gaan. Bijkomend voordeel van deze leeftijdsgrens is dat terugkeerders in de beroepsgeschikte leeftijdsgroep vallen en waarschijnlijk (economisch) een bijdrage zullen leveren.

Welvarende 45-plussers met binding kunnen altijd terugkeren

Met de huidige terugkeerdersregeling is het voor oud Texelaars die ouder zijn dan 45 jaar niet mogelijk om een huisvestingsvergunning te krijgen voor middeldure huurwoningen of koopwoningen met een prijs tot € 600.000. Vermogende oud Texelaars van 45 jaar en ouder hebben altijd de mogelijkheid om boven de koopgrens een woning te kopen en hiermee de huisvestingsvergunning te ontlopen. Oud Texelaars van 45 jaar en ouder met een kleine portemonnee hebben deze mogelijkheid niet en sluiten we nu uit. Wel zouden oud Texelaars (45+) aanspraak kunnen maken op een economische binding als ze hier aan voldoen.

Advies

Voor de nieuwe terugkeerdersregeling halen we de voorwaarde dat iemand in verband met studie of opleiding zich hebben laten uitschrijven bij de gemeente Texel eruit. Dit valt namelijk niet te controleren en als iemand vanwege een andere reden het eiland tijdelijk verlaat is diegene ook weer welkom. Formeel verruimen we hiermee de regeling, maar in de praktijk blijft de uitvoering hetzelfde.

We breiden het registreren m.b.t. bindingseisen uit.

IV B

ECONOMISCHE BINDINGSEISEN

ECONOMISCHE BINDING

Huidige economische binding Texel

- *de woningzoekende die kan aantonen dat hij voor het voorzien in zijn bestaan is aangewezen op het duurzaam verrichten van arbeid binnen de gemeente Texel en kan aantonen dat hij beschikt over een arbeidscontract op ten minste bijstandsniveau van ten minste een jaar bij een bedrijf/werkgever op Texel of vanuit een bedrijf/werkgever tewerkgesteld is op Texel;*

Instroom om economie draaiende te houden

Met de huidige economische bindingseisen is het mogelijk om een huisvestingsvergunning te krijgen als de aanvrager een arbeidscontract heeft voor minimaal 1 jaar bij een bedrijf/werkgever op Texel, in elke branche. Deze instroom van mensen die meedoen in het arbeidsproces is nodig om de Texelse economie draaiende te houden, omdat door sterke vergrijzing de beroepsgeschikte bevolking afneemt.

ZZP'ers uitgesloten

De huidige regeling gaat echter alleen uit van arbeidskracht die in loondienst zijn. Mensen die als ZZP'er werken zijn uitgesloten en kunnen geen aanspraak maken op een huisvestingsvergunning en dus ook niet op een woning op Texel binnen de prijsgrens. Vanwege de krimpende beroepsbevolking hebben we ZZP'ers nodig. Wel moeten zij hun arbeid duurzaam verrichten op Texel waarbij het noodzakelijk is om op Texel te wonen.

Kip-en-eiverhaal

Het ingewikkelde van het werken en wonen op Texel is dat iemand een huis nodig heeft om te kunnen werken en werk nodig heeft om een huis te hebben. Dit geldt zowel voor mensen met een arbeidscontract, maar des te meer voor ZZP'ers: hoe kunnen zij opdrachten binnen halen als ze nog niet woonachtig zijn op het eiland?

Wat doen de andere Waddeneilanden?

Andere Waddeneilanden werken met een urencriterium van minimaal 18 of 20 uren voor zowel loondienst of ZZP-opdrachten (zie bijlage pagina 43). Bij ZZP-opdrachten moet iemand minimaal 3 maanden voor en na het aanvragen van een huisvestingsvergunning dit aantal uren werkzaam zijn op het eiland. Om aanspraak te maken op een vergunning is het dus eerst nodig om voor 3 maanden te forenzen of tijdelijk onderdak te regelen. Dit vraagt dus om enige toewijding en inspanning en hiermee wordt het kaf van het koren gescheiden.

ECONOMISCHE BINDING

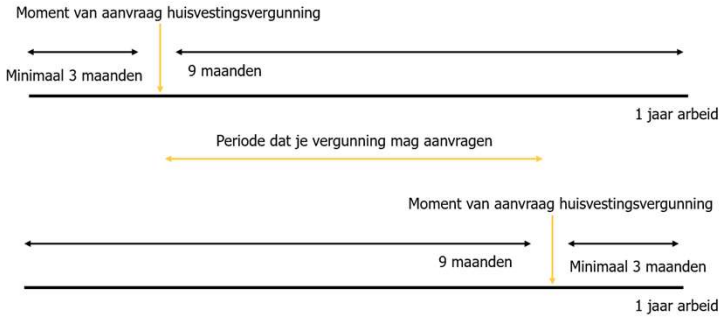
Opnemen economische binding ZZP

Vanwege eenduidigheid willen we de eisen voor ZZP-ers en loondienst zoveel mogelijk gelijkstellen. Dat betekent dat ook een ZZP-er een minimale arbeidsduur van een jaar moet aantonen. Het betreft ZZP'er die voor de uitvoering van de werkzaamheden fysiek op Texel moeten zijn. Dit sluit ook aan bij de regels voor economische binding voor mensen met een jaarcontract, daarvoor geldt: 'bij een bedrijf/werkgever op Texel of vanuit een bedrijf/werkgever tewerkgesteld is op Texel'.

Voor de arbeidsomvang eisen we bij loondienst een inkomen op minimaal bijstandsniveau. Bij ZZP'ers is dat lastig te toetsen. Toetsen op een urencriterium, zoals ook de andere Waddeneilanden doen, is voor zowel loondienstcontracten als ZZP-ers wel mogelijk. Als we het bijstandsniveau vertalen naar een aantal werkuren met het minimumloon komen we uit op ca 22 uren. We verhogen het aantal uren naar 24 uur, omdat wij vinden dat iemand pas vanaf drie werkdagen bestaanszekerheid heeft op Texel en substantieel iets bijdraagt aan de Texelse economie.

Om in aanmerking te komen voor een huisvestingsvergunning moet een ZZP'er bijvoorbeeld opdrachtomschrijvingen, overeenkomst van opdracht, accountantsverklaring, of soortgelijke bewijzen van werk op Texel overleggen. Aan de hand van de documenten moet de gemeente in ieder geval de omvang van het werk kunnen beoordelen en of de werkzaamheden daadwerkelijk fysiek op Texel worden uitgevoerd.

Voor het moment van aanvragen van de huisvestingsvergunning door een ZZP-er sluiten we ook aan bij de werkwijze van de andere Waddeneilanden. Daarom moet iemand minimaal 3 maanden voor en na het aanvragen van een huisvestingsvergunning dit aantal uren werkzaam zijn op het eiland. Dit vraagt dus om enige inspanning en toewijding.

ECONOMISCHE BINDING

Advies
Ook ZZP'ers kunnen beroep doen op de economische binding.

Vanwege eenduidigheid willen we de eisen voor ZZP en loondienst gelijkstellen. Dat betekent een arbeidsduur van minimaal 1 jaar. Bij loondienst eisen we een inkomen op minimaal bijstandsniveau. Dit willen we niet verlagen. Het lastig is om rechtsbijstandsniveau te toetsen bij ZZP'ers. Als we het bijstandsniveau vertalen naar een aantal werkuren met het minimumloon komen we uit op ca 22 uren. We verhogen het aantal uren naar 24 uur, omdat wij vinden dat iemand pas vanaf drie werkdagen bestaanszekerheid heeft op Texel en substantieel iets bijdraagt aan de Texelse economie. Een ZZP-er moet minimaal 3 maanden voor en na het aanvragen van een huisvestingsvergunning werkzaam zijn op Texel.

V URGENTIE-VERORDENING

URGENTIEVERORDENING VOOR ESSENTIËLE BEROEPEN

Voorrang voor essentiële beroepen

De gemeenteraad kan in de huisvestingsverordening bepalen dat huurwoningen met urgentie kunnen worden toegewezen aan vitale/essentiële beroepsgroepen. Zij krijgen dan met voorrang een sociale huurwoning toegewezen, mits zij voldoen aan de geldende bindingseisen. Het opnemen van een urgentieregeling is onderdeel van het uitvoeringsprogramma en als opdracht meegenomen in de woonvisie.

Huidige mogelijkheden

In de HV Texel 2020 is geen urgentieregeling opgenomen. Woontij heeft nog lopende afspraken met Omring en de OSG voor huisvesting van personeel in de huidige prestatieafspraken. Deze komen begin 2026 te vervallen. Bij de nieuwe prestatieafspraken met Woontij kunnen nieuwe afspraken rondom urgentie worden opgenomen. Op projectniveau zijn met RABO Smartbuilds (midden-huur) afspraken gemaakt over voorrang voor essentiële beroepen. Bij De Rietdijk (Marsweg noord) zijn toewijzingsregels vastgelegd voor de huurwoningen met daarin voorrang voor diverse doelgroepen, waaronder de essentiële beroepen.

Toevoegen Texelse urgentie

Onder vitale beroepsgroepen verstaan we beroepen die vanwege beschikbaarheid in de directe omgeving van hun werk moeten wonen. Maar ook beroepen waarvoor het vanwege de aard van het werk belangrijk is om ook een sociale binding met het eiland en de eilanders te hebben. Het gaat dus niet alleen om het oplossen van schaarste in deze beroepsgroepen maar ook om de noodzaak om op Texel te wonen om de functie goed te kunnen uitvoeren. Het gaat om politie, onderwijs en zorg. Binnen deze beroepsgroepen zijn veel verschillende functies. We willen een onderscheid maken in het type werk dat mensen in deze sectoren uitvoeren. Het gaat uitdrukkelijk om uitvoerend personeel en niet om ondersteunde (administratief) personeel. Beroepen en functies moeten duidelijk afgebakend zijn.

Overwegingen

De mensen die beroep willen doen op de urgentieregeling dienen te voldoen aan de economische bindingeisen. Mogelijk verdienen de mensen in essentiële beroepen teveel om in aanmerking te komen voor sociale huurwoning. Woontij mag een deel van de woningen toewijzen aan mensen boven de inkomensgrens. Dat gaat wel ten koste van mensen die geen alternatief kunnen betalen. Mensen is essentiële beroepen die boven de sociale huurgrens verdienen hebben wel andere opties voor woonruimte, zoals de midden-huur. Daarom kiezen we ervoor om de sociale huurwoningen alleen toe te wijzen aan mensen met een passend inkomen.

Advies

We nemen urgentie regeling op voor uitvoerende essentiële beroepsgroepen op in de zorg, het onderwijs en de politie. Onder voorwaarden van een passende inkomenstoets wijzen we met voorrang in eerste instantie maximaal 5 woningen per jaar toe.

URGENTIEVERORDENING VANUIT DE WET

Toevoeging vanuit wet Versterking regie volkshuisvesting

De huisvestingswet 2014 geeft aan dat de gemeente een huisvestingsverordening 'kan' instellen, en dan een vergunningstelsel hanteert. De aanpassingen in de aangekondigde Wet versterking regie verandert dit. De kan-bepaling wordt een 'moeten' voor het onderdeel urgenties. De wet wijst een aantal verplichte urgentie categorieën aan die gemeenten verplicht moeten opnemen.

De wet is echter nog niet ingevoerd en is nog niet helemaal duidelijk. Een aantal gemeenten hebben al een urgentieverordening opgesteld die voldoet aan de verplichtingen vanuit de wet. Hieruit lijkt het mogelijk om deze regionale urgentieverordening in een losstaande verordening te landen naast de gemeentelijke huisvestingsverordening. Dit heeft op Texel de voorkeur. Zo ben je als gemeente namelijk flexibeler in het aanpassen van de bindings- en urgentie-eisen die in de eigen gemeente gelden. Deze kun je dan zonder afstemming met de regio aanpassen. Een bijkomend voordeel is dat twee aparte verordeningen voor meer duidelijkheid zorgt wat betreft de bindingseisen: In de regionale verordening gelden namelijk de landelijk vastgelegde definities van (economische en maatschappelijke) bindingseisen, terwijl op Texel (bij uitzondering in de wet) andere definities gelden. Om verschillende definities voor bindingseisen in één verordening te stoppen is onhandig.

Op basis van voortschrijdend inzicht is het advies om beide urgentieregelingen dus apart in eigen verordeningen te regelen. Inhoudelijk maar ook qua planning maakt dat de Texelse huisvestingsverordening (met daarin de urgentieregeling) veel flexibeler.

In de Wet versterking regie volkshuisvesting zijn 9 aandachtsgroepen gedefinieerd. Een aantal van de aandachtsgroepen zijn aangeduid als verplichte urgentiecategorieën, deze zijn hieronder dikgedrukt:

- Arbeidsmigranten
- **Dak- en thuislozen**
- Ouderen
- **Sociaal urgenten en dreigend daklozen**
- **Medisch urgenten en rolstoefafhankelijken**
- Statushouders
- Studenten
- **Uitstroom intramurale situatie**
- Woonwagenbewoners

Advies

We stellen, los van de Texelse huisvestingsverordening, een regionale urgentie verordening op voor de wettelijk verplichte urgentiegroepen.

VI

PRIJSGRENS EN WERKINGSGEBIED

PRIJSGRENS EN WERKINGSGEBIED

Welke woningen bescherm je?
In de voorgaande hoofdstukken beschreven we voor wie we de woningen beschermen. In dit hoofdstuk bespreken we aan welke woningen er schaarste is om die groep te huisvesten.

De hoogte van de prijsgrens en de daarmee gepaarde beschermingsgraad dient te worden onderbouwd. Volgens de Huisvestingswet 2014 mogen alleen middeldure koopwoningen worden beschermd. Het is dus niet mogelijk om alle woningen te beschermen. De hoogte van de prijsgrens van middeldure woningen mogen gemeenten zelf vaststellen omdat prijsverschillen tussen gemeenten in Nederland groot zijn.

De huidige prijsgrens voor huurwoningen is € 1.250 per maand en € 600.000 verkoopprijs voor koopwoningen.

Hoge beschermingsgraad Waddeneilanden
Als we kijken naar de prijsgrens van middeldure woningen in gemeenten op het vasteland, dan zien we dat in de huurmarkt dat gemeenten vaak alleen de sociale huur beschermen. De prijsgrens voor koopwoningen heeft vaak een hoogte waarmee 40% tot 60% van de woningvoorraad wordt beschermd.

Op de Waddeneilanden zien we een hogere beschermingsgraad, vooral in de koopmarkt. Alle Waddeneilanden beschermen minimaal twee derde van hun koopvoorraad en Ameland (85%) en Terschelling (90%) hebben een nog hogere beschermingsgraad. De beschermingsraad voor huurwoningen ligt op de prijsgrens voor middeldure huurwoningen.

Doorstroming en dynamiek behouden
Op Texel willen we een prijsgrens hanteren die niet alleen de woningen beschermt die bereikbaar zijn voor starters, maar ook dat woningen beschikbaar blijven voor doorstromers. Zo ontstaat er aan de onderkant van de markt ruimte voor nieuwe starters. Aan het einde van elk doorstroomtreintje helpen we uiteindelijk een starter met een binding met Texel aan een woning.

Tegelijkertijd willen we niet een te hoge beschermingsgraad hanteren, omdat we enige dynamiek in de woningmarkt willen behouden. Ook willen we voorkomen dat er veel woningen vruchteloos worden aangeboden. We blijven hierdoor jaarlijks de prijsgrens monitoren en indexeren. Zo kunnen we bij negatieve effecten vroegtijdig bijsturen.

Bovenstaande tekst hanteren we als uitgangspunt bij het vaststellen van de prijsgrens voor huur- en koopwoningen. Hier gaan we op de volgende pagina's verder op in.

VI A

PRIJSGRENS HUUR

PRIJSGRENS HUUR

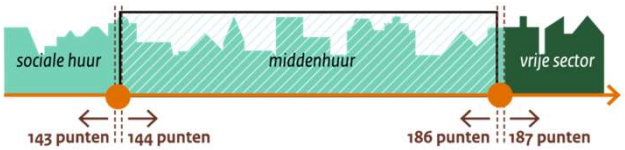
Hoge druk op de huurmarkt

In hoofdstuk 2 lieten we al zien dat de druk op de sociale huur de laatste jaren is toegenomen. De druk op de vrije huursector is lastiger meetbaar. Wel weten we dat door hoge druk in zowel de sociale huur- als koopmarkt zorgt voor een toenemende vraag naar de vrije huursector. De vraag naar particuliere huur op Texel komt van gepensioneerden die van koop naar huur willen, maar te veel verdienen voor sociale huur. Ook starters en andere groepen die tussen wal en schip vallen, is particuliere huur een alternatief. Het is dus belangrijk om ook de particuliere huur te beschermen tegen instroom van mensen zonder binding met Texel. In de huidige HV Texel 2020 ligt de prijsgrens voor huurwoningen op € 1.250 huurprijs per maand.

Wet betaalbare huur en goed verhuurderschap

Landelijk zijn er verschillende wetten ingevoerd om de particuliere huur te reguleren. Sinds de invoering van de Wet betaalbare huur op 1 juli 2024 zijn de huurprijzen van woningen met minder dan 187 WWS-punten gereguleerd. Het woningwaarderingsstelstel (WWS) bepaalt hoeveel punten een huurwoning heeft. In de sociale huur en middenhuur bepaalt het aantal punten de maximale huurprijs die elk jaar opnieuw wordt geïndexeerd. In 2025 bedraagt de maximale huurprijs bij 186 punten voor middenhuur € 1.184,82.

Verder is sinds 1 juli 2023 de Wet goed verhuurderschap van kracht. Deze wet geeft gemeenten meer mogelijkheden om ongewenst verhuurgedrag tegen te gaan. Deze wet verplicht o.a. verhuurders om bij nieuwe huurcontracten het aantal punten volgens het woningwaarderingsstelsel (WWS) op te nemen.

Advies

We koppelen de prijsgrens aan het puntenstelsel van de 'Wet betaalbare huur' voor middenhuur (tot 187 punten. In 2025 is dit € 1.184,82)

Deze koppeling van de huurprijsgrens dwingt verhuurders om het aantal WWS-punten te berekenen voor een huurwoning. Als gevolg hiervan kunnen meer woningen in de middenhuur belanden en dus betaalbaarder aangeboden worden voor Texelaars.

Door koppeling aan de landelijke grens voor middenhuur wordt de prijsgrens jaarlijks landelijk automatisch geïndexeerd.

VI B

PRIJSGRENS KOOP

PRIJSGRENS KOOP

Betaalbaar koopaanbod ontbreekt op Texel
Door toenemende vraagdruk op de koopmarkt zien we de huizenprijzen stijgen. Dit maakt het voor starters lastiger om een eerste stap op de koopmarkt te zetten. Ter illustratie: Een stel dat beide het gemiddelde inkomen op Texel verdient, heeft een bruto-inkomen van € 69.000 en kan hiermee ongeveer € 320.000 lenen (peildatum: feb 2025). Het afgelopen jaar had slechts 11% van alle koopwoningen op Funda een vraagprijs onder € 320.000 (Zie bijlage pagina 47). In 2023 voerden we dezelfde bereikbaarheidsanalyse uit in het woonbehoefteonderzoek. Hetzelfde huishouden kon toen met 2x het gemiddelde inkomen op Texel € 260.000 lenen en hiermee 5% van de aangeboden woningen op Funda betalen. De bereikbaarheid is dus toegenomen.

Om de schaarse koopwoningen te beschermen voor instroom van mensen zonder binding met Texel is een huisvestingsvergunning nodig voor koopwoningen met een verkoopprijs van € 600.000. Sinds de invoering van de prijsgrens in 2019 is deze niet veranderd. Als een woning na 13 weken voor maximaal 110% van de WOZ-waarde is aangeboden en aan alle voorwaarden is voldaan, mag de woning vruchteloos worden aangeboden, ook aan kopers zonder binding.

Prijsgrens heeft een prijsopdrijvend effect
In de HV 2020 is de prijsgrens voor koopwoningen gekoppeld aan de verkoopwaarde van de woning. Uit gesprekken met makelaars blijkt dat potentiële kopers van buiten Texel zonder binding hun betalingsbereidheid naar boven bijstellen. Zo kunnen zij alsnog een woning kopen die buiten het vergunningstelstel valt, met een prijsopdrijvend effect als gevolg.

Woningen met een waarde rond de prijsgrens van € 600.000 kunnen worden overboden om zo de huisvestingsvergunning te ontlopen. Dit heeft een zuigende werking op de woningen daaronder. Huizenbezitters profiteren van de prijsstijging. Voor koopstarters maakt dit het juist nog lastiger om aan een betaalbare koopwoning te komen. Ook resulteert dit effect in stijgende WOZ-waarden.

Koppelen van de prijsgrens aan de WOZ-waarde
Op de andere Waddeneilanden waarbij de koopprijsgrens gekoppeld was aan de verkoopprijs zagen ze hetzelfde prijsopdrijvend effect voor woningen in alle prijsklasse. Om die reden hebben de andere Waddeneilanden bij het vaststellen van hun nieuwe huisvestingsverordening de prijsgrens gekoppeld aan de WOZ-waarde.

HUIDIGE SITUATIE

Prijsgrens: € 600.000 verkoopprijs

CASUS

WOZ-waarde: € 550.000

- Verkoper kan voor elke prijs de woning te koop zetten
- Mensen zonder binding kunnen deze woning direct kopen zonder huisvestingsvergunning door meer dan € 600.000 te bieden waardoor de woning niet onder de prijsgrens valt.
- Prijsopdrijvend effect

NIEUWE SITUATIE

Prijsgrens: € 600.000 WOZ-waarde

CASUS

WOZ-waarde: € 550.000

- Verkoper kan voor elke prijs de woning te koop zetten
- Mensen zonder binding kunnen niet direct zonder vergunning deze woning kopen omdat de prijsgrens niet valt te omzeilen. De WOZ-waarde van de woning valt namelijk onder de prijsgrens.
- Dempend effect op de woningprijs

* We hebben voor deze casus bewust gekozen voor een woningwaarde rond de huidige prijsgrens om het prijsopdrijvend effect inzichtelijk te maken

PRIJSGRENS KOOP

Prijsgrens werkt per gebied anders door
De tabel rechts laat per cluster zien welk aandeel van de koopwoningen onder de huisvestingsvergunning valt met een prijsgrens van € 600.000 WOZ-waarde.

Bij een koopprijsgrens van € 600.000 is voor 75% van alle koopwoningen een huisvestingsvergunning nodig om deze te bewonen. Deze prijsgrens werkt verschillend per gebied door. Dit komt door een andere verhouding naar prijsklasse in de koopvoorraad veroorzaakt door onder andere verschil in verhouding naar woningtypen, bouwjaar en oppervlakte. Hierdoor werkt de prijsgrens als een soort deken in elk gebied anders door. Zo is bijvoorbeeld in het buitengebied, waar vooral grote en dus duurdere woningen staan, de beschermingsgraad het laagst.

We kiezen ondanks een andere uitwerking per dorp voor een gemeente brede beschermingsgraad. Dat is geen wijzing t.o.v. de huidige situatie. Vanwege de omvang van Texel is de gemeente te zien als één woningmarkt waar druk van een dorp overgaat naar de ander dorp (waterbedeffect). Woningen boven een bepaalde prijsgrens gaan in het algemeen vaak naar mensen zonder binding ongeacht de locatie. Een hogere prijsgrens per deelgebied, kan zo leiden tot meer vruchteloze aanbiedingen en dat is een ongewenst effect. Differentiëren naar een specifieke prijsgrens per deelgebied zal de regeling ook veel ingewikkelder maken. Het indexeren en bijsturen van een gebied specifieke prijsgrens vraagt om een goed onderbouwde afweging per deelgebied. Door een gemiddelde beschermingspercentage op het eiland te gebruiken kan op basis van de jaarlijks vastgestelde WOZ een zelfde beschermingsgraad op het eiland worden gehandhaafd.

	WOZ-waarde 2025 (peildatum 2024)				
CLUSTER	€ 400.000	€ 500.000	€ 600.000	€ 700.000	€ 800.000
Den Burg	38%	69%	85%	92%	95%
Oudeschild	41%	72%	87%	95%	96%
De Koog	28%	49%	58%	73%	81%
Oosterend	49%	73%	90%	94%	98%
De Cocksdorp	34%	57%	73%	80%	82%
Den Hoorn	19%	35%	66%	83%	93%
De Waal	25%	57%	71%	88%	95%
Buitengebied Noord	16%	31%	50%	64%	77%
Buitengebied Zuid	15%	28%	46%	61%	72%
TEXEL	**33%**	**58%**	**75%**	**84%**	**90%**

▲ Beschermingsgraad koopwoningen met voor verschillende prijsgrenzen. Bron: WOZ gemeente Texel (peildatum 1-1-2024)

PRIJSGRENS KOOP

Vaststellen hoogte prijsgrens koopwoningen
De Waddeneilanden hebben een uitzonderingspositie en kunnen als enige gemeenten ook bestaande koopwoningen met voorrang toewijzen aan mensen met een binding met het eiland. Alleen middeldure koopwoningen die schaars zijn mogen worden beschermd. Alle woningen beschermen is juridisch niet toegestaan.

Texel besloot om in 2019 koopwoningen met een verkoopprijs tot € 600.000 te beschermen. Vanwege stijgende huizenprijzen liep de beschermingsgraad door de jaren heen terug (zie tabel). Een deel van de cijfers valt niet meer te achterhalen.

Prijsgrens	2019	2020	2023	2025
WOZ € 600.000	89%	-	80%	75%
Verkoopprijs € 600.000	-	86%	72%	60%

▲ Beschermingsgraad koopwoningen met prijsgrens € 600.000 bij koppeling aan de WOZ-waarde en aan de verkoopprijs

Aantal vruchteloze aanbiedingen loopt op
In hoofdstuk 2 zagen we dat er sinds de invoering van de huisvestingsvergunning er slechts een aantal keer per jaar woningen vruchteloos werden aangeboden. Dit is een duidelijk teken dat er schaarste is aan koopwoningen met een verkoopprijs tot € 600.000.

Toch zien we in 2025 het aantal vruchteloze aanbiedingen toenemen op Funda. Het gaat hier vooral om kleine appartementen (<50m2) en kluswoningen. Dit kan een teken zijn van een iets meer ontspannen woningmarkt, maar dit is nog te vroeg om vast te stellen.

Om in aanmerking te komen voor vruchteloze aanbieding moet de woning 13 weken voor maximaal 110% van de WOZ waarden worden aangeboden. Het aantal weken is het maximum aantal dat wettelijk is toegestaan. Alle betrokken (oa de makelaars) zijn inmiddels goed bekend met dit systeem.

Gezien het geringe aantal vruchteloze aanbiedingen is het advies om het systeem voor vruchteloze aanbiedingen niet aan te passen.

Nieuwe prijsgrens van € 600.000 WOZ-waarde
Met de huidige prijsgrens van € 600.000 verkoopprijs beschermen we 60% van de koopwoningen op basis van de vraagprijs op Funda. We weten niet welk percentage van de woningen is overboden en hoeveel woningen daadwerkelijk onder de prijsgrens vallen en beschermd zijn tegen kopers zonder binding met Texel.

We stellen voor om een prijsgrens van € 600.000 te hanteren maar dan gekoppeld aan de WOZ-waarde. Hiermee weten we zeker dat we 75% van de totale koopvoorraad beschermen. De beschermingsraad neemt hiermee toe ten opzichte van de huidige prijsgrens, maar we behouden ook dynamiek op het eiland. Om dezelfde beschermingsgraad te waarborgen indexeren we jaarlijks de prijsgrens.

PRIJSGRENS KOOP

Advies

We koppelen de prijsgrens voor koopwoningen aan de WOZ-waarde.

De prijsgrens voor koopwoningen stellen we voor heel Texel gelijk aan de WOZ-waarde van € 600.000.

We indexeren jaarlijks de prijsgrens voor koopwoningen, zodat 75% van de koopvoorraad beschermd blijft.

Het systeem voor vruchteloze aanbiedingen passen we niet aan.

VII

REGISTREREN EN INDEXEREN

REGISTREREN EN INDEXEREN

Continu een vinger aan de pols

Het uiteindelijke doel is om zo snel mogelijk toe te bewegen naar een markt die in balans is. We willen de komende jaren bij gaan houden in hoeverre bepaalde acties leiden tot het behalen van deze ambitie. De huisvestingsverordening helpt om negatieve effecten tegen te gaan van schaarste totdat de markt uiteindelijk in balans is. Hierbij is belangrijk dat de invoering van de huisvestingsverordening zelf ook niet tot negatieve effecten leidt. Daarom is het belangrijk om de woningmarkt en instrumenten blijvend te monitoren. Zo kunnen we vroegtijdig bijsturen als de situatie daar om vraagt. Concreet registreren we:

- Aanvragen type bindingseisen
- Voorrang essentiële beroepsgroepen
- Eigenschappen en aantal vruchteloze aanbiedingen
- Ontwikkeling van de WOZ-waarde

Verdiepende registratieslag bindingseisen

Sinds de invoering van de huisvestingsvergunning is globaal geregistreerd op basis van welke bindingseisen er een huisvestingsvergunning is verleend. Momenteel maken we hierbij slechts onderscheid tussen maatschappelijke en economische binding. We kunnen zo niet herleiden op basis van welke voorwaarde vooral beroep wordt gedaan. Om beter inzichtelijk te krijgen op grond van welke voorwaarde beroep wordt gedaan, maken we een verdiepingsslag in de registratie van de bindingseisen. Concreet maken we bij maatschappelijke binding onderscheid naar mantelzorg verlenen, mantelzorg ontvangen, 3 of 6 jaar ingezetene geweest of terugkeerders. Bij economische binding kijken we naar aanvragen op basis van een arbeidscontract of ZZP.

Voorrang essentiële beroepsgroepen

We registreren per gedefinieerde beroepsgroep hoeveel we jaarlijks met voorrang een woning toewijzen. Zo kunnen we eventueel bijsturen op het aantal woningen dat we beschikbaar stellen.

Kenmerken vruchteloze aanbiedingen

We registreren hoeveel aanvragen voor vruchteloze aanbiedingen er jaarlijks worden gedaan. Hierbij noteren we belangrijke kenmerken, zoals woningtype, woonplaats, WOZ-waarde en woonoppervlakte. Deze kenmerken geven inzicht in of de schaarste toe- of afneemt, waar dit gebeurt en voor welke woningen dit gebeurt. Zien we een toename in het aantal vruchteloze aanbiedingen, dan kunnen we besluiten om de prijsgrens te verlagen of bepaalde gebieden of woningtypen uit te sluiten van de huisvestingsvergunning.

Ontwikkeling van de WOZ-waarde

Om de beschermingsgraad voor koopwoningen van 75% te waarborgen, indexeren we in februari de nieuwe prijsgrens. Jaarlijks in januari worden de nieuwe WOZ-waarden bekend gemaakt en hebben woningeigenaren 6 weken de tijd om bezwaar te maken.

Advies

De adviezen zijn al opgenomen in de eerdere hoofdstukken.

PROJECTNAAM
Memo uitgangspunten evaluatie huisvestingsverordening Texel

OPDRACHTGEVER
Gemeente Texel

AUTEURS
Koöperatieve Architecten Werkplaats (KAW)

STATUS
Concept

DATUM
College van B&W 20 mei 2025
Versie verduidelijking 20-06-2025 nav technische vraag mbt ZZP (pg 23-25)

.txl

B

BIJLAGE 1

GRAFIEKEN

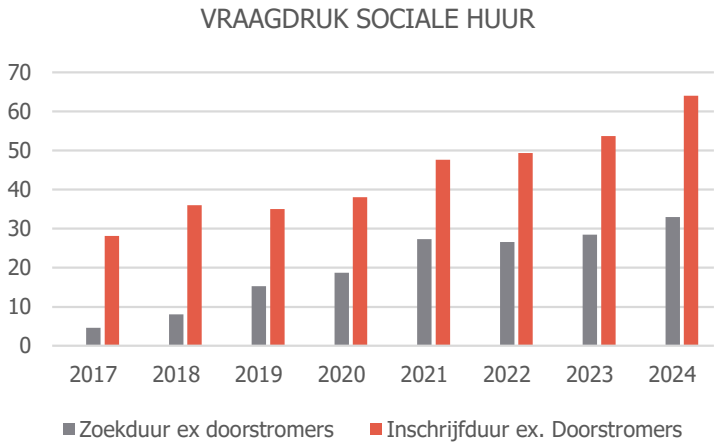
SCHAARSTE ONDERBOUWING

Signalen van schaarste in zowel de koop- als huurmarkt

De linker grafiek laat het aandeel koopwoningen zien per WOZ-prijsklasse. Waar in 2018 een groot deel van de woningen vielen in de laagste prijsklassen, zien we dat in 2024 veel woningen in de hoogste prijsklassen vallen. Het betaalbaar aanbod is schaarser geworden.

CLUSTER	2018	2022	2024
< € 200.000	11%	4%	3%
€ 200. - € 250.000	18%	4%	3%
€ 250. - € 300.000	19%	8%	5%
€ 300. - € 350.000	18%	14%	10%
€ 350. - € 400.000	11%	15%	13%
€ 400. - € 450.000	7%	14%	14%
€ 450. - € 500.000	5%	10%	12%
€ 500. - € 600.000	6%	13%	17%
€ 600. - € 750.000	3%	10%	13%
> € 750.000	2%	7%	11%

De rechter grafiek laat de zoek- en inschrijfduur zien voor sociale huurwoningen van Woontij. Doorstromers zijn hier niet in meegenomen. Sinds 2017 zien we een toename voor zowel de zoek- als inschrijfduur. Het duurt dus langer voordat iemand met een binding met Texel een sociale huurwoning kan bewonen. Dit wordt mede veroorzaakt door de hoge druk in de koopmarkt waardoor mensen aangewezen zijn op de sociale huur en er weinig uitstroom vanuit de sociale huur naar de koop is.

KENNISDELING WADDENEILANDEN

Hierbij een overzicht van de wijze waarop de andere eilanden hun huisvestingverordening hebben ingericht voor woningen die onder de huisvestingsvergunning vallen.

WADDENEILAND	PRIJSGRENS – KOOP	%	PRIJSGRENS – HUUR	INDEXATIE	MAATSCHAPPELIJKE BINDING	ECONOMISCHE BINDING	TERUGKEERDERS	Vitale beroepen	Overige instrumenten
Texel									
Vlieland	€ 450.000,- Koopprijs	83% bij invoering Nu 2/3	huurtoeslaggrens	-	-	- Duurzaam arbeid verrichten van minimaal 20 uren per week voor minimaal één jaar. - ZZP: bedrijf is gevestigd op Vlieland - Zeevarenden - 5 jaar met pensioen zijn - Partners	Scholier en student die direct voor en direct na studie ingezetene zijn		Wijzigingen in de woningvoorraad
Terschelling	€ 631.000,- WOZ	90%	€ 1.440,-	- *Prijsindex bestaande koopwoningen (PKB) voor alle woningen in Nederland* - *Prijsontwikkeling huurtoeslaggrens*	- 6 jaar onafgebroken - Afgelopen 10 jaar, 6 jaar ingezetene - Mantelzorger - Kinderen en ouders van bovenstaande en bijdragen aan lokale gemeenschap	- Duurzaam arbeid verrichten - 18 uur per week op Terschelling arbeid verricht - Bewijs van arbeidsomvang (ZZP)	Scholier en student die direct voor en direct na studie ingezetene zijn		Opkoopbescherming Wijzigingen in de woningvoorraad Toeristische verhuur
Ameland	€ 607.174,- WOZ	85%	€ 1.100,-	Taxatie WOZ: gemiddelde prijsstijging WOZ	- 6 jaar onafgebroken - Afgelopen 10 jaar, 6 jaar ingezeten - 15 jaar onafgebroken ingezetene	- Duurzaam arbeid verrichten - 18 uur per week op Terschelling arbeid verricht -Bewijs van arbeidsomvang (ZZP)	Voorafgaande 20 jaar, 15 jaar ingezetene waarbij studie meetelt Tweede graad familie die 6 jaar ingezetene is		Opkoopbescherming Wijzigingen in de woonruimtevoorraad
Schiermonnikoog	€ 520.000 WOZ	2/3	tot 187 punten	Taxatie WOZ: gemiddelde prijsstijging WOZ	- 6 jaar onafgebroken - Afgelopen 10 jaar, 6 jaar ingezetene	- 18 uur per week op Terschelling arbeid verricht - 5 jaar met pensioen zijn - Partners	Scholier en student die direct voor en direct na studie ingezetene zijn	Onderwijzers en zorgmedewerkers	Opkoopbescherming Wijzigingen in de woonruimtevoorraad

EIGENSCHAPPEN VRUCHTELOZE AANBIEDING

Aantal vruchteloze aanbieding loopt op

In hoofdstuk 2 zagen we dat er sinds de invoering van de huisvestingsvergunning slechts een aantal keer per jaar woningen vruchteloos werden aangeboden. Dit is een duidelijk teken dat er schaarste is aan koopwoningen met een verkoopprijs tot € 600.000. Voor de 17 vruchteloos aangeboden woningen is bijgehouden om welk woningtype het gaat en in welk dorp de woning staat. De cijfers van 2025 gelden tot maart 2025 en momenteel zien we relatief veel woningen op Funda die vruchteloos worden aangeboden (zie volgende pagina).

2020	2021	2022	2023	2024	2025
4	7	1	1	2	2

Woningtype	Aantal
2-onder-1-kap	3
Appartement	2
Hoekwoning	2
Tussenwoning	3
Vrijstaand	6
Onbekend	1
TOTAAL	**17**

Dorp	Aantal
De Cocksdorp	2
De Koog	2
De Waal	1
Den Burg	10
Oudeschild	2
TOTAAL	**17**

INZICHTEN VRUCHTELOZE AANBIEDINGEN

Aantal vruchteloze aanbieding loopt op

We zien in 2025 het aantal vruchteloze aanbiedingen toenemen op Funda. Op deze en de volgende pagina staan een aantal voorbeelden van woningen die in maart/april 2025 vruchteloos worden aangeboden op Funda. Het gaat hier vooral om kleine appartementen (<50m2) en kluswoningen. Dit kan een teken zijn van een iets meer ontspannen woningmarkt en een verzadiging van met name kleine woningen, maar dit is nog te vroeg om dat vast te stellen.

Nikadel 28-G
1796BP De Koog
€ 225.000 k.k.
44 m² A+++

Peildatum	WOZ-waarde
01-01-2024	235.000 euro
01-01-2023	226.000 euro
01-01-2022	199.000 euro

Kantoorstraat 11-A
1791CE Den Burg
€ 256.000 k.k.
46 m² 1 A++

Peildatum	WOZ-waarde
01-01-2024	240.000 euro
01-01-2023	233.000 euro
01-01-2022	128.000 euro

Nikadel 28-J
1796BP De Koog
€ 234.500 k.k.
44 m² A+++

Peildatum	WOZ-waarde
01-01-2024	235.000 euro
01-01-2023	226.000 euro
01-01-2022	199.000 euro

Parkstraat 18-B
1791CA Den Burg
€ 247.000 k.k.
54 m² 1 C

Peildatum	WOZ-waarde
01-01-2024	264.000 euro
01-01-2023	258.000 euro
01-01-2022	103.000 euro

INZICHTEN VRUCHTELOZE AANBIEDINGEN

Kogerstraat 65
1791ER Den Burg

€ 463.065 k.k.
91 m² | 390 m² | 3 | D

Peildatum	WOZ-waarde
01-01-2024	436.000 euro
01-01-2023	421.000 euro
01-01-2022	396.000 euro

Beatrixlaan 6
1791GC Den Burg

€ 345.000 k.k.
98 m² | 164 m² | 4 | F

Peildatum	WOZ-waarde
01-01-2024	330.000 euro
01-01-2023	314.000 euro
01-01-2022	318.000 euro

Burdetstraat 9
1791VA Den Burg

€ 459.500 k.k.
95 m² | 620 m² | 4

Peildatum	WOZ-waarde
01-01-2024	438.000 euro
01-01-2023	426.000 euro
01-01-2022	382.000 euro

BEREIKBAARHEID KOOPWONINGEN INKOMENSGROEPEN

De koopkracht op de woningmarkt is iets toegenomen.

De linker tabel (uit het woonbehoefteonderzoek maart 2024) laat het aandeel woningen zien dat met een inkomen beschikbaar is. Op vergelijkbare wijze is de actuele beschikbaarheid in kaart gebracht. We zien dat er voor bepaalde inkomensgroepen de bereikbaarheid van koopwoningen is toegenomen. Hierin is geen rekening gehouden met eigen vermogen of schulden.

Peildatum: februari 2023		LEENCAPACITEIT	WOZ	FUNDA
INKOMENSGROEP	BRUTO INKOMEN	2023	2022	2023
Het gemiddeld inkomen per inkomensontvanger Texel (CBS, 2022)	€ 31.700	€ 128.800	1%	0%
Inkomen per huishouden (CBS, 2022)	€ 34.400	€ 139.800	1%	0%
Modaal inkomen (2023)	€ 40.000	€ 162.500	1%	0%
Eenpersoonshuishoudens DAEB-grens (2023)	€ 44.035	€ 178.900	3%	1%
Twee keer het gemiddeld inkomen per inkomensontvanger Texel (CBS, 2022)	€ 63.400	€ 258.700	9%	5%
Twee keer modaal inkomen (2023)	€ 80.000	€ 378.000	37%	30%
Tweeënhalf keer modaal inkomen (2023)	€ 100.000	€ 478.350	63%	54%

Peildatum: februari 2025		LEENCAPACITEIT	WOZ	FUNDA
INKOMENSGROEP	BRUTO INKOMEN	2025	2024	2025
Het gemiddeld inkomen per inkomensontvanger Texel (CBS, 2023)	€ 34.500	€ 164.700	2%	0%
Inkomen per huishouden (CBS, 2023)	€ 37.300	€ 176.700	2%	0%
Modaal inkomen (2025)	€ 46.500	€ 216.100	4%	0%
Eenpersoonshuishoudens DAEB-grens (2025)	€ 49.669	€ 229.600	5%	0%
Twee keer het gemiddeld inkomen per inkomensontvanger Texel (CBS, 2023)	€ 69.000	€ 318.700	14%	11%
Twee keer modaal inkomen (2025)	€ 93.000	€ 450.000	46%	39%
Tweeënhalf keer modaal inkomen (2025)	€ 116.250	€ 564.900	70%	55%

▲ Koopwoningen in de bestaande voorraad die je kunt kopen met bruto jaarinkomen van verschillende inkomensgroepen en verkochte woningen op Funda (inclusief 'in onderhandeling'). Het prijssegment tot € 162.500 past bij een modaal bruto jaarinkomen tot € 40.000. LET OP: dit is een moment opname (peildatum: nov 2023) Bron: WOZ-registratie Texel (2023), Funda (2023).

AANDEEL WONINGEN BESCHERMD O.B.V. WOZ-WAARDE

Bescherming van de woningvoorraad

Onderstaande tabel laat voor verschillende scenario's (verschillende koopprijsgrenzen) zien welk aandeel van de koopwoningen onder een specifieke prijsgrens zou vallen in de jaren 2019, 2023 en 2025, uitgesplitst per dorp. Indien de prijsgrens voor de huisvestingsvergunning wordt vastgesteld op een WOZ-waarde van € 600.000, dan wordt daarmee 75% van de koopwoningen in 2025 beschermd door de huisvestingsvergunning. Het aandeel woningen dat onder de prijsgrens valt is kleiner in het buitengebied, omdat hier meer duurdere woningen staan. In de dorpen vallen meer woningen onder de prijsgrens, omdat de koopvoorraad hier uit goedkopere woningen bestaat. Door de WOZ-waarde jaarlijks vast te stellen, blijft de beschermingsgraad hetzelfde.

	2019 (peildatum 2018)					2023 (peildatum 2022)					2025 (peildatum 2024)				
CLUSTER	€ 400.000	€ 500.000	€ 600.000	€ 700.000	€ 800.000	€ 400.000	€ 500.000	€ 600.000	€ 700.000	€ 800.000	€ 400.000	€ 500.000	€ 600.000	€ 700.000	€ 800.000
Den Burg	82%	90%	93%	93%	93%	53%	79%	89%	93%	95%	38%	69%	85%	92%	95%
Oudeschild	85%	92%	96%	97%	97%	59%	80%	93%	96%	97%	41%	72%	87%	95%	96%
De Koog	58%	75%	84%	90%	92%	33%	52%	65%	77%	86%	28%	49%	58%	73%	81%
Oosterend	83%	88%	91%	92%	93%	55%	79%	87%	91%	93%	49%	73%	90%	94%	98%
De Cocksdorp	73%	79%	82%	84%	84%	41%	63%	74%	81%	83%	34%	57%	73%	80%	82%
Den Hoorn	74%	88%	94%	97%	97%	28%	50%	72%	87%	93%	19%	35%	66%	83%	93%
De Waal	75%	92%	98%	98%	98%	44%	69%	89%	92%	99%	25%	57%	71%	88%	95%
Buitengebied Noord	48%	67%	79%	85%	89%	20%	39%	60%	74%	83%	16%	31%	50%	64%	77%
Buitengebied Zuid	43%	61%	74%	82%	86%	19%	40%	56%	71%	79%	15%	28%	46%	61%	72%
TEXEL	**73%**	**83%**	**89%**	**91%**	**92%**	**44%**	**68%**	**80%**	**87%**	**91%**	**33%**	**58%**	**75%**	**84%**	**90%**

HUISVESTINGS-VERORDENING TEXEL

EVALUATIE EN ADVIES

in opdracht van
Gemeente Texel

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING EN ADVIEZEN 3

1 INLEIDING 5

2 DE HUISVESTINGSVERORDENING 8

3 BESCHIKBARE INSTRUMENTEN 12

4 BINDINGSEISEN 15

5 URGENTIEVERORDENING 25

6 PRIJSGRENS EN WERKINGSGEBIED 28

7 REGISTREREN EN INDEXEREN 38

BIJLAGE 41

S SAMENVATTING EN ADVIEZEN

SAMENVATTING

Adviezen voor de huisvestingsverordening
Op deze pagina zijn alle adviezen uit dit rapport per hoofdstuk opgesomd.

Hoofdstuk II:

- de schaarse woningen beschikbaar te houden voor maatschappelijk of economisch gebonden texelaars

Hoofdstuk III:

- de huidige regeling in de huisvestingsverordening voor toeristische verhuur van woonruimte nu niet aan te passen

Hoofdstuk IV:

- de huidige regeling voor maatschappelijke binding niet te wijzigen, behalve het volgende punt
- in de huidige regeling voor terugkeerders de voorwaarde te schrappen dat: 'iemand in verband met studie of opleiding zich heeft laten uitschrijven bij de gemeente Texel'
- bij afgiften van de huisvestingvergunning bijhouden waarom de huisvestingvergunning is verleend
- een regeling toe te voegen waarbij ook ZZP'ers onder de economische binding vallen en de minimale arbeidsomvang op 24 uur per week te stellen
- de regels voor minimum omvang voor loondienst gelijk te stellen aan de regels voor zzp zijnde 24 uur werk per week (in plaats van minimaal bijstandsniveau)

Hoofdstuk V:

- een urgentieregeling op te nemen voor het geven van voorrang (op een sociale huurwoning) aan de huisvesting van uitvoerend personen met essentiële beroepen: onderwijs, politie en zorg
- bij toepassing van de urgentieregeling te toetsen op inkomen (sociale huurgrens) en maximaal 5 woningen per jaar toe te wijzen.
- de (aankomende) verplichte urgentie categorieën uit de Wet Versterking regie volkshuisvesting niet in deze de Texels huisvestingsverordening te regelen maar die op te nemen in een nog op te stellen regionale urgentieverordening

Hoofdstuk VI:

- de prijsgrens voor huurwoningen te koppelen aan het puntensysteem van de 'Wet betaalbare huur' voor berekening van de maximale huur en hierbij te kiezen voor een grens van middenhuur tot 187 punten. In 2025 betekent dit een huurprijs tot €1.184,82
- de koopprijsgrens te koppelen aan de WOZ waarde en hierbij te kiezen voor een grens van €600.000,-- voor heel Texel. Hiermee valt 75% van de woningvoorraad onder het vergunningsstelstel.

I INLEIDING

AANLEIDING EN WERKWIJZE

Terugblik: Huisvestingsverordening Texel

Op aanbeveling van een evaluatie (Stec Groep) besloot Texel om in 2019 opnieuw een huisvestingsverordening in te stellen met daarin een huisvestingsvergunning. Deze huisvestingsverordening heeft de citeertitel 'Huisvestingsverordening 2020 gemeente Texel' en wordt in dit stuk aangeduid als HV 2020. Door toenemende druk op de woningmarkt werd het voor Texelaars moeilijker om aan een woning te komen. Om verdringing tegen te gaan werden woningen met voorrang toegewezen aan inwoners met een maatschappelijke en/of economische binding met Texel. De huisvestingsvergunning werd ingesteld voor huurwoningen met een huurprijs tot € 1.250 per maand en koopwoningen met een vraagprijs tot € 600.000. In 2023 is er een registratieplicht voor toeristische verhuur van woonruimte opgenomen in de huisvestingsverordening. Deze huisvestingsverordening liep af op 25 februari 2025 en is ongewijzigd met een jaar verlengd.

Een nieuwe huisvestingsverordening

De huidige verlenging van de huisvestingsverordening geeft ruimte om de aanbevelingen vanuit de woonvisie (dec 2024) en landelijke ontwikkelingen n.a.v. de regionaal afgestemde woonzorgvisie te integreren. Tegelijkertijd blijven woningen beschermd voor mensen met een binding aan Texel.

Daarbij is het goed om te beseffen dat een huisvestingsverordening geen panacee is voor de beschikbaarheid van betaalbare woningen, maar onderdeel van het systeem van de woningmarkt.

Woonbehoefteonderzoek als startpunt

De evaluatie van de huisvestingsverordening is in meerdere stappen uitgevoerd. In het woonbehoefteonderzoek Texel (2024) wordt een uitgebreid beeld geschetst van de stand van zaken van de woningmarkt op Texel. Hierin is alle informatie rondom demografie, verhuisbewegingen, de woningvoorraad, marktdrukcijfers en woningbehoefte terug te vinden. Ook voerden we in dit woonbehoefteonderzoek een QuickScan evaluatie uit over de werking van de huidige huisvestingsverordening. Deze cijfers fungeren als basis en onderlegger voor de richting van de huisvestingsverordening.

Het woonbehoefteonderzoek laat zien dat de druk op de woningmarkt op Texel groot is waardoor huizenprijzen toenamen met schaarste aan betaalbare woningen als gevolg. Bijkomend zorgt de sterke vergrijzing op Texel dat het lastiger wordt om de arbeidsmarkt in te vullen. Instroom van buiten het eiland is nodig om de lokale economie draaiende te houden. Om voor voldoende woningen te zorgen is het nodig om 750 woningen te bouwen tot 2034. Voorwaarde van dit aantal is dat betaalbare woningen met de huisvestingsvergunning worden beschermd aan mensen met een binding met het eiland.

AANLEIDING EN WERKWIJZE

Opdracht vanuit de woonvisie

Naar aanleiding van de QuickScan evaluatie kwamen we in de woonvisie tot aanbevelingen voor aanpassing van de huisvestingsverordening. Concreet zijn onderstaande punten opgenomen om verder uit te werken in de nieuwe huisvestingsverordening:

- We houden de eisen voor terugkeerders onder de loep
- We kijken welke zzp-beroepen we opnemen
- We onderzoeken welke essentiële beroepen we willen opnemen
- We koppelen de huurprijs aan het puntensysteem 'Wet betaalbare huur'
- We koppelen de koopprijsgrens aan de WOZ-waarde

Methode: verdiepende evaluatie

Met het woonbehoefteonderzoek en de QuickScan evaluatie als startpunt en een concrete opdracht vanuit de woonvisie zijn we overgegaan tot een verdiepende evaluatie om zo tot adviezen te komen voor de nieuwe huisvestingsverordening. De resultaten hiervan zijn opgenomen in deze notitie. Voor de evaluatie maakten we gebruik van bestaande bronnen, data en voerden we gesprekken met betrokkenen.

Achterliggende documenten:

- Woonbehoefteonderzoek Texel 2023
- Woonvisie Texel 2024
- Schaarste-onderbouwing huisvestingsverordening Texel 2025

Voor de cijfermatige analyse maakten we gebruik van:

- WOZ-gegevens (peildatum 1-1-2024)
- Basis Administratie Gemeente (BAG)
- Drukcijfers koopmarkt NVM
- Drukcijfers sociale huur Woontij
- Interne gegevens over vruchteloze aanbiedingen
- Kenmerken aanvragen bindingseisen

Ook voerden we gesprekken:

- Kennisdeling Waddeneilanden
- Woontij
- Interne betrokken ambtenaren

Leeswijzer

Op basis van korte opsommingen worden in alle hoofdstukken de conclusies uit de analyse verwerkt in een advies per onderdeel.

In deze notitie nemen we de uitgangspunten op voor de nieuwe huisvestingsverordening. We behandelen thematisch de verschillende keuzes die in een huisvestingsverordening gemaakt moeten worden. Per onderdeel komen we met een toelichting, bespreken we verschillende mogelijkheden, de voor- en nadelen en komen we tot slot met een aanbeveling.

II

DE HUISVESTINGS-VERORDENING

DE HUISVESTINGSVERORDENING - GRONDSLAG

Het recht van vrije vesting

Artikel 49 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) verankert het recht van zelfstandigen en ondernemingen om zich in een andere lidstaat te vestigen. Dit recht van vrije vestiging is ook het uitgangspunt en opgenomen in de Huisvestingswet 2014. Hierin staat dat iedereen die wettig in Nederland verblijft het recht heeft om zich vrijelijk te verplaatsen en er vrijelijk zijn verblijfplaats kan kiezen.

De op Texel geldende HV 2020 grijpt in op het grondrecht van mensen, het recht van vrije vestiging. Vanwege de ingrijpende maatregel is het belangrijk om een weloverwogen keuze te maken. We stellen daarom de volgende vragen:

- Willen we ingrijpen door middel van een HV?
- Mogen we ingrijpen met een HV?
- Waarop willen we (bij)sturen?

De Huisvestingswet als grondslag

De Huisvestingswet biedt gemeenten een instrumentarium om in te grijpen in de woonruimteverdeling en de samenstelling van de woonruimtevoorraad. Het doel van de Huisvestingswet 2014 is een evenwichtige en rechtvaardige verdeling van woonruimte. De gemeenteraad maakt slechts gebruik van deze bevoegdheid als dat noodzakelijk en geschikt is voor het bestrijden van onevenwichtige en onrechtvaardige effecten van schaarste aan woonruimte en zij niet op korte termijn schaarste kunnen oplossen met nieuwbouw.

Kortom een inbreuk op de vrijheid van vestiging mag alleen als schaarste aan betaalbare woonruimte leidt tot onrechtvaardige effecten op Texel. Elk instrument die je wilt opnemen in een huisvestingsverordening moet worden onderbouwd en moet effectief, nuttig en noodzakelijk zijn om in te grijpen.

Uitzonderingspositie voor de Waddeneilanden

De Huisvestingswet 2014 kent op het gebied van woonruimteverdeling een uitzonderingspositie voor de Waddeneilanden. Hierdoor is het voor Texel mogelijk om ook voor bestaande koopwoningen te regelen dat deze alleen bewoond mogen worden met een huisvestingsvergunning. Zo kunnen de Waddeneilanden bestaande koopwoningen lokaal toewijzen aan mensen met een binding met het eiland.

Deze uitzonderingspositie is gerechtvaardigd omdat de Waddeneilanden minder toegankelijk zijn en hierdoor te maken hebben met een bijzondere woningmarkt. Deze kenmerkt zich allereerst door schaarste aan goedkope en middeldure huur- en koopwoningen. Door schaarste is het voor de groep mensen die afkomstig is van Texel of hier wil werken lastig om zich te vestigen op het eiland. Verdringing van deze groepen leidt tot onevenwichtige en onrechtvaardige effecten.

DE HUISVESTINGSVERORDENING - SCHAARSTE

Onderbouwing van schaarste

Het doel van een HV is het bestrijden van onevenwichtige en onrechtvaardige effecten van schaarste aan woonruimte. Om opnieuw een huisvestingsverordening vast te stellen, moeten we vatstellen of er sprake is van schaarste en welke woningen schaars zijn. Deze prijsgrens werken we in hoofdstuk 5 verder uit.

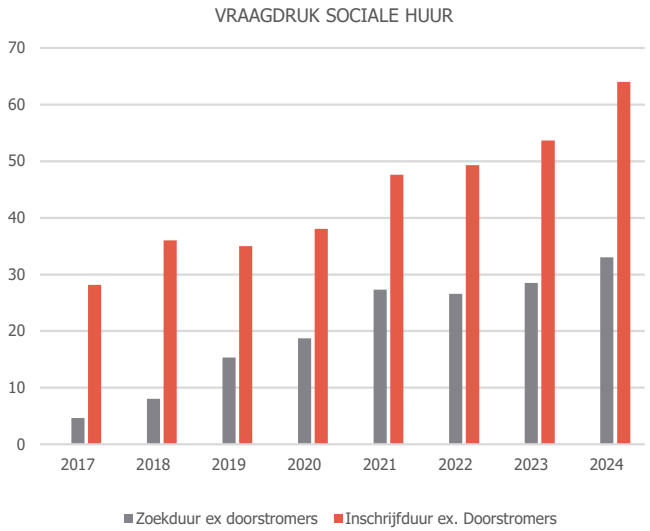
Schaarste aan middeldure huurwoningen

De grafiek rechts laat de zoek- en inschrijfduur zien voor sociale huurwoningen. We zien dat sinds 2017 zowel de zoekduur als inschrijfduur is toegenomen. Gemiddeld genomen staat iemand vijf jaar ingeschreven bij Woontij, voordat deze een woning betreedt. Actief woningzoekenden hebben binnen drie jaar een sociale huurwoning. We zien dus de vraagdrukcijfers in de sociale huur op Texel de laatste jaren oplopen.

Een andere indicator voor schaarste aan sociale huurwoningen voor mensen met een binding met Texel is dat er geen sociale huurwoningen zijn gegaan naar mensen zonder binding met Texel. Dat betekent dat er meer maatschappelijke en/of economische gebonden actief woningzoekende Texelaars een woning nodig hebben dan het aantal woningen dat beschikbaar is.

Schaarste aan middeldure koopwoningen

Ook in de koopmarkt zijn tekenen van schaarste: woningprijzen stijgen en de verkooptijd neemt af. Verder zien we dat sinds eind 2019 er slechts 17 vruchteloze aanbiedingen van koopwoningen zijn geweest. In 2020 en 2021 waren de meeste vruchteloze aanbiedingen (zie bijlage). Dit betekent dat vrijwel alle woningen onder de huidige koopprijsgrens van €600.000 naar iemand met een binding met Texel is gegaan.

▲ Ontwikkeling van de zoek- en inschrijfduur in maanden exclusief doorstromers. Bron: Woontij (2025)

2020	2021	2022	2023	2024	2025
4	7	1	1	2	2

▲ Aantal vruchteloze aanbiedingen voor koopwoningen per jaar. Bron: gemeente Texel. Peildatum februari 2025.

DE HUISVESTINGSVERORDENING - ADVIES

Onevenredige effecten van schaarste

Sinds de invoering van de huisvestingsvergunning in 2019 zijn er 17 vruchteloze aanbiedingen geweest in de koopsector. Voor de sociale huur geldt dat alle woningen naar iemand met een binding met Texel zijn gegaan. Op basis van deze gegevens kun je stellen dat er schaarste is aan woningen die nu onder de huisvestingsvergunning vallen.

De huisvestingsvergunning vormt een drempel voor iedereen die zonder binding naar Texel wil verhuizen. Hoeveel mensen zonder binding al bij voorbaat niet proberen een woning te bemachtigen is niet te achterhalen. We weten wel dat desondanks de huisvestingvergunning er wekelijks aanvragen binnen komen van mensen die onterecht proberen een huisvestingsvergunning te krijgen. De wens om op Texel te wonen is er dus degelijk. We kunnen met zekerheid stellen dat zonder huisvestingsvergunning de instroom zal toenemen van mensen zonder binding en de schaarste zal toenemen. Dit zal gevolgen hebben op de leefbaarheid en het draaiende houden van de lokale economie op het eiland.

Schaarste niet zomaar opgelost

Het oplossen van de huidige schaarste aan betaalbare woningen op Texel lukt niet van vandaag op morgen. Het bouwen van voldoende woningen kost eenmaal tijd, maar is op de goede weg. Ook de komende tijd worden er veel woningen toegevoegd. Een huisvestingsverordening helpt om de negatieve effecten van schaarste tegen te gaan en om de woningmarkt te beschermen. Het loslaten van de huisvestingsverordening zou direct impact hebben op de woningmarkt.

In de nieuwe woonvisie gaan we uit van +750 woningen tot 2034. Hier hebben we als voorwaarde gesteld dat er een huisvestingsverordening is die er voor zorgt dat we de betaalbare woningen eerst aan mensen met een binding worden aangeboden. Als de beschermende maatregelen uit de HV zou vervallen zal er meer druk ontstaan en schaarste toenemen. De instroom zou toenemen en we meer woningen moeten bouwen.

Uitgangspunt: weinig aanpassingen

Om effecten (als trendlijn) te kunnen monitoren is het verstandig om het aantal aanpassingen in onze HV te beperken. Bijkomend voordeel is dat mensen bekend zijn met de huidige vorm van de huisvestings-verordening. Het uitgangspunt is daarom om het aantal aanpassingen van de HV te beperken.

Advies

Door schaarste aan betaalbare woningen en blijvende druk blijft het nodig de woningmarkt op Texel beschermen voor mensen met een binding.

III

BESCHIKBARE INSTRUMENTEN

BESCHIKBARE INSTRUMENTEN

Beschikbare instrumenten in Huisvestingswet
Het doel van een Huisvestingswet 2014 is het bestrijden van onevenwichtige en onrechtvaardige effecten van schaarste aan woonruimte. Daarvoor zijn verschillende instrumenten beschikbaar. Hierover hebben we per instrument in de woonvisie al een keuze gemaakt. We lichten de inzet per instrument kort toe:

1. Een huisvestingsvergunning: Regels stellen over het afgeven van een huisvestingsvergunning
2. Wijzigingen in de woonruimtevoorraad: Een vergunning invoeren om woningen te wijzigen: bijvoorbeeld het onttrekken of samenvoegen van woonruimte, het overgaan tot verhuur per kamer of het splitsen van woonruimte.
3. Urgentieverordening: Lokale regels stellen voor de urgentievolgorde voor toewijzing woningzoekenden van huurwoningen. Landelijk: verplichte urgente doelgroepen aangewezen
4. Wet toeristische verhuur van woonruimte: Maatregelen om toeristische verhuur van reguliere woonruimten te reguleren.
5. Opkoopbescherming: De bescherming van goedkope koopwoningen tegen opkoop van beleggers om deze woningen te verhuren.

Hieronder lichten we deze instrumenten kort toe.

1 Een huisvestingsvergunning
Een huisvestingsvergunning is een vergunning die nodig is om in bepaalde aangewezen categorieën woonruimte te mogen wonen. De Huisvestingswet noemt de volgende categorieën van woningen die onder de huisvestingsvergunning mogen vallen:

- Sociale- en middeldure huurwoningen
- Nieuwbouw koopwoningen tot € 405.000
- Speciaal voor de Waddeneilanden: middeldure koopwoningen in de bestaande voorraad

In een huisvestingsvergunning kunnen onderstaande voorwaarden worden opgenomen en soms gekoppeld worden aan eigenschappen van een woning:

- Maatschappelijke of economische binding
- Maximum inkomen <-> prijs van de woning
- Grootte huishouden <-> aantal slaapkamers

2 Wijzigingen in de woonruimtevoorraad
De Huisvestingswet 2014 biedt gemeenten de mogelijkheid om te sturen op wijzigingen in de woonruimtevoorraad. Zij kunnen een vergunningstelsel invoeren om een woningen te mogen verkameren, splitsen of samenvoegen.

Wijzigingen in de woonruimtevoorraad kunnen impact hebben op de leefbaarheid. Zo kan een concentratie van kamergewijze verhuur nadelig zijn voor de leefbaarheid vanwege bijvoorbeeld geluidsoverlast. Ook kunnen door wijzigingen woningen schaarser worden. Deze negatieve effecten zijn niet zichtbaar op Texel. We gaan daarom wijzigingen in de woningvoorraad niet reguleren via de huisvestingverordening, conform de woonvisie.

BESCHIKBARE INSTRUMENTEN

3 Urgentieverordening
Met een urgentieverordening kunnen gemeenten woningen met voorrang toewijzen aan urgente doelgroepen. In de nieuwe Wet versterking regie volkshuisvesting is een lijst opgenomen met urgente doelgroepen die gemeenten verplicht moeten opnemen in een urgentieverordening. Gemeenten mogen zelf andere urgente groepen opnemen. Vaak gaat het om essentiële beroepsgroepen die met voorrang een woning kunnen krijgen.

4 Wet toeristische verhuur van woonruimte
Sinds 2021 hebben gemeenten de mogelijkheid om vakantieverhuur van reguliere woonruimte te reguleren. Hiervoor zijn verschillende instrumenten beschikbaar zoals een registratieplicht, een meldplicht per overnachting, een maximaal aantal nachten per jaar en een vergunningstelsel voor toeristische verhuur.
In de huidige HV Texel 2020 is een registratieplicht voor het toeristische mogen verhuren van woonruimte opgenomen. Daarnaast zijn er in het bestemmingsplan van Texel regels opgenomen over het verhuren van woningen aan toeristen.

5 Opkoopbescherming
Met een opkoopbescherming kun je voorkomen dat middeldure koopwoningen worden opgekocht om te verhuren. Zo beschermd je onttrekking van woningen aan de koopvoorraad. Op Texel zien we geen problematische opkoop door beleggers. Ook als een koopwoning in de verhuur komt, is een huisvestingsvergunning verplicht. Zo komt de woning, ongeacht de eigendom, altijd bij iemand met een binding terecht.

Advies
In de nieuwe huisvestingsverordening ligt de focus op de huisvestingsvergunning met aanvullende urgente doelgroepen.

Het inhoudelijk aanpassen van de regels met betrekking tot toeristische verhuur van reguliere woonruimte wordt in een project dat voortkomt uit de uitvoeringsagenda van het Toeristisch Toekomstplan Texel verder uitgewerkt.

Voor de overige instrumenten hebben we in de woonvisie al kortgesloten welke we willen inzetten en welke niet.

IV BINDINGSEISEN HUISVESTINGS-VERGUNNING

WAT VOOR EILAND WIL JE ZIJN EN VOOR WIE?

De huisvestingsvergunning om te sturen
In een huisvestingsvergunning kan de gemeenteraad regels rondom maatschappelijke en/of economische binding opnemen. Inwoners met een binding aan Texel kunnen dan met voorrang een woning krijgen. De Huisvestingswet laat gemeenten vrij om zelf bindingseisen te formuleren, maar deze wet geeft ook aan wanneer iemand in ieder geval een maatschappelijke binding heeft.

Iemand is in de wet maatschappelijk gebonden, indien hij

- ten minste zes jaar onafgebroken ingezetene is dan wel gedurende de voorafgaande tien jaar ten minste zes jaar onafgebroken ingezetene is geweest van die woningmarktregio, die gemeente of dat deel van de gemeente.
- met de plaatselijk samenleving verband houdend belang heeft zich te vestigen. (zie volgend hoofdstuk IV A)

Iemand is in de wet economisch gebonden indien hij,

- met het oog op de voorzieningen in het bestaan een redelijk belang heeft zich te vestigen. (zie volgend hoofdstuk IV B)

Huidige bindingseisen Texel
Texel maakt gebruik van de wettelijke maatschappelijke als de economische bindingseisen en heeft aanvullende regels. Een woningzoekende die al ten minste drie jaar op Texel woont heeft ook maatschappelijke binding met Texel. Inwoners zijn ook maatschappelijk gebonden wanneer zij mantelzorg verlenen of nodig hebben van iemand die woonachtig is op Texel.

Daarnaast heeft Texel ook een terugkeerders regeling voor studenten en scholieren die vanwege studie het eiland hebben verlaten. Zij mogen tot hun 45e terugkeren naar het eiland. Iemand heeft een economische binding als diegene een arbeidscontract heeft voor minimaal één jaar op bijstandsniveau bij een bedrijf op Texel.

In totaal zijn er in de periode 2019-2024 voor woningen onder het vergunningstelsel (uitgezonderd de sociale huurwoningen) 879 huisvestings-vergunningen afgegeven. Het betreft zowel vergunningen voor mensen die op Texel verhuizen als mensen die naar Texel verhuizen. Veruit het grootste deel (ca ¾) van de vergunningen is afgegeven op basis van maatschappelijk binding. Maatschappelijke binding is veelal makkelijker aan te tonen dan economische binding. De huisvestingvergunningen die op basis van maatschappelijk binding zijn afgegeven aan mensen die naar Texel verhuizen zeggen nog niets over de vraag of ze naar Texel zijn gekomen om te wonen, of om te wonen en te werken.

WAT VOOR EILAND WIL JE ZIJN EN VOOR WIE?

Om in toekomstige evaluaties onderscheid te kunnen maken in de reden waarom mensen naar Texel verhuizen is aanvullende informatie en registratie nodig. Het systeem waarin de huisvestingvergunning worden geregisterd heeft nu geen mogelijkheden om de dossiers uitgebreid te labelen. Bij het vaststellen van een nieuwe huisvestingsvergunning is het doel om een verdiepingsslag te maken in de informatie en registratie. De afgegeven huisvestingsvergunningen voor sociale huurwoningen (is gemandateerd aan Woontij) willen we hier ook in betrekken.

Opdracht aanpassingen vanuit de Woonvisie
In de woonvisie (dec 2024) hebben we onszelf de opdracht gegeven om de huisvestingsverordening opnieuw vast te stellen. Concreet moeten we hierbij onderstaande punten verder uitwerken:

- We houden de eisen voor terugkeerders onder de loep
- We kijken welke zzp-beroepen we opnemen
- We onderzoeken welke essentiële beroepen we willen opnemen

Wat voor eiland wil je zijn en voor wie?
Met een huisvestingsvergunning is het mogelijk om te sturen op wie er (eerder) kans maakt op een woning op Texel. Hiermee kun je sturen op wat voor eiland je wilt zijn. Hierbij zijn verschillende smaken en mogelijkheden. Elke keuze heeft gevolgen en bepaalt welke richting je op gaat met het eiland. Uiteindelijk is de keuze een politieke keuze.

Wat doen de andere Waddeneilanden?
De andere Waddeneilanden stelden onlangs hun nieuwe huisvestingsverordening vast. We zien onderling veel overeenkomsten. Zo maken alle Waddeneilanden gebruik van een terugkeerdersregeling voor scholieren en studenten die gelijk voor en gelijk na hun studie ingezetene zijn geweest op het eiland. De andere Waddeneilanden hanteren dus een strengere terugkeerdersregeling.

Verder zijn er ook belangrijke verschillen tussen de eilanden. Ameland maakt boven op de wettelijke maatschappelijke binding onderscheid tussen langdurige en standaard maatschappelijke binding. Iemand heeft een langdurige binding als iemand de afgelopen 20 jaar ten minste 15 jaar ingezetene is geweest, waarbij de jaren van studietijd meetellen als ingezetene. Iemand is volgens Ameland standaard maatschappelijk gebonden als diegene tweedegraads familie heeft die zes jaar ingezetene is op Ameland. De gemeente geeft eerst voorrang aan woningzoekenden met een langdurige maatschappelijke binding en vervolgens aan iemand die familie heeft wonen op Ameland. Zij hanteren hierbij dus een tweetrapsracket.

Vlieland is daarentegen meer gericht op het trekken van inwoners die iets bijdragen aan de lokale economie. Zij hanteren alleen de standaard terugkeerdersregeling en economische bindingseisen en maken geen gebruik van de wettelijke maatschappelijke bindingseisen.

WAT VOOR EILAND WIL JE ZIJN EN VOOR WIE?

Texel: een eiland met dynamiek

Met de bindingseisen bepalen we aan wie we woningen willen toewijzen en wat voor eiland we willen zijn. We willen op Texel voldoende woningen beschikbaar houden voor inwoners die langdurig op het eiland hebben gewoond en staan open voor instroom die hier economisch iets bijdragen en zo het eiland 'dragen'. We vinden het hierbij niet erg dat er enige dynamiek is mits dit niet ten koste gaat van de kans op een woning voor mensen met een binding.

Bovenstaande tekst geldt als uitgangspunt en gebruiken we als bril hoe we tegen de bindingseisen aankijken.

IV A

MAATSCHAPPELIJKE BINDINGSEISEN

MAATSCHAPPELIJKE BINDING

Huidige maatschappelijke bindingeisen Texel

Iemand heeft een redelijk, met de plaatselijke samenleving verband houdend belang zich in de gemeente Texel te vestigen:

- *als de woningzoekende ten minste drie jaar op Texel woont;*
- *gedurende de voorafgaande tien jaar ten minste zes jaar onafgebroken ingezetene van Texel is geweest;*
- *de mantelzorger, de woningzoekende die niet in de gemeente Texel woont en die geen binding aan de gemeente Texel heeft, maar die conform de definitie uit deze verordening, mantelzorg verleent aan een inwoner van de gemeente Texel;*
- *de woningzoekende die niet op Texel woont en die geen binding aan de gemeente Texel heeft maar is aangewezen op mantelzorg conform de definitie uit deze verordening van een ingezetene van de gemeente Texel.*

Naast de wettelijk genoemde maatschappelijke bindingseisen krijgen inwoners die mantelzorg verlenen of nodig hebben een huisvestingsvergunning. Er moet sprake zijn van een duurzame mantelzorgrelatie voor minimaal 10 uur per week met de verwachting dat dit voor minimaal twee jaar in stand blijft. Hiermee hopen we de druk op de zorg te ontlasten en het gemeenschapsgevoel te versterken. We hebben verder geen signalen dat bepaalde groepen nu buiten de boot vallen.

Familiewoning op erf mogelijk vergunningsvrij

Landelijke wet- en regelgeving is continu in beweging. Zo is er op 13 februari 2025 een wetsvoorstel ingediend om familiehuizen (eerste graad) vergunningsvrij op eigen erf toe te staan. Het is nog onduidelijk wat de gevolgen zijn van dit wetsvoorstel en of dit de maatschappelijke bindingseisen oprekt.

Hardheidsclausule als escape

In de huisvestingsverordening is een hardheidsclausule opgenomen. Hiermee is het mogelijk om maatwerk te leveren en kan B&W afwijken van de geldende regels. B&W maakt hiervan gebruik als regels onrechtvaardig zijn of voorbij gaan aan het uiteindelijke doel van de huisvestingsverordening.

Advies

We zien geen redenen om de huidige maatschappelijke bindingseisen aan te passen en op te rekken. We stellen daarom voor om deze bindingseisen onveranderd op te nemen. We wachten de werking en de impact op de maatschappelijke bindingseisen van het nieuwe wetsvoorstel van familiewoningen op het eigen erf af.

TERUGKEERDERSREGELING

Huidige terugkeerdersregeling

Voor onderstaande groep geldt dat zij mogen terugkeren naar Texel:

- *(terugkerende) scholieren en /of studenten tot een leeftijd van 45 jaar oud die, in verband met een vervolgopleiding of studie, zich gedurende deze vervolgopleiding uit hebben laten schrijven (in de BRP) bij de gemeente Texel, waarbij de woningzoekende direct voordat hij van Texel vertrok ten behoeve van de vervolgopleiding, ten minste zes jaar onafgebroken op Texel ingeschreven heeft gestaan.*

Ruime mogelijkheden om terug te keren

De huidige terugkeerdersregeling biedt de mogelijkheid voor oud Texelaars om tot hun 45e terug te keren nadat ze het eiland vanwege studie hebben verlaten. De leeftijdgrens van 45 jaar is bewust gekozen en is gebaseerd op de leeftijd waarop iemand kinderen heeft die naar de middelbare school moet. Zij kunnen dan terug naar Texel verhuizen en hun kinderen daar naar de basisschool laten gaan. Bijkomend voordeel van deze leeftijdsgrens is dat terugkeerders in de beroepsgeschikte leeftijdsgroep vallen en waarschijnlijk (economisch) een bijdrage zullen leveren.

Welvarende 45-plussers met binding kunnen altijd terugkeren

Met de huidige terugkeerdersregeling is het voor oud Texelaars die ouder zijn dan 45 jaar niet mogelijk om een huisvestingsvergunning te krijgen voor middeldure huurwoningen of koopwoningen met een prijs tot € 600.000. Vermogende oud Texelaars van 45 jaar en ouder hebben altijd de mogelijkheid om boven de koopgrens een woning te kopen en hiermee de huisvestingsvergunning te ontlopen. Oud Texelaars van 45 jaar en ouder met een kleine portemonnee hebben deze mogelijkheid niet en sluiten we nu uit. Wel zouden oud Texelaars (45+) aanspraak kunnen maken op een economische binding als ze hier aan voldoen.

Advies

Voor de nieuwe terugkeerdersregeling halen we de voorwaarde dat iemand in verband met studie of opleiding zich hebben laten uitschrijven bij de gemeente Texel. Dit valt namelijk niet te controleren en als iemand vanwege een andere reden het eiland tijdelijk verlaat is diegene ook weer welkom. Formeel verruimen we hiermee de regeling, maar in de praktijk blijft de uitvoering hetzelfde.

We breiden het registreren m.b.t. bindingseisen uit.

IV B

ECONOMISCHE BINDINGSEISEN

ECONOMISCHE BINDING

Huidige economische binding Texel

- *de woningzoekende die kan aantonen dat hij voor het voorzien in zijn bestaan is aangewezen op het duurzaam verrichten van arbeid binnen de gemeente Texel en kan aantonen dat hij beschikt over een arbeidscontract op ten minste bijstandsniveau van ten minste een jaar bij een bedrijf/werkgever op Texel of vanuit een bedrijf/werkgever tewerkgesteld is op Texel;*

Instroom om economie draaiende te houden

Met de huidige economische bindingseisen is het mogelijk om een huisvestingsvergunning te krijgen als de aanvrager een arbeidscontract heeft voor minimaal 1 jaar bij een bedrijf/werkgever op Texel, in elke branche. Deze instroom van mensen die meedoen in het arbeidsproces is nodig om de Texelse economie draaiende te houden, omdat door sterke vergrijzing de beroepsgeschikte bevolking afneemt.

ZZP'ers uitgesloten

De huidige regeling gaat echter alleen uit van arbeidskracht die in loondienst zijn. Mensen die als ZZP'er werken zijn uitgesloten en kunnen geen aanspraak maken op een huisvestingsvergunning en dus ook niet op een woning op Texel binnen de prijsgrens. Vanwege de krimpende beroepsbevolking hebben we ZZP'ers nodig. Wel moeten zij hun arbeid duurzaam verrichten op Texel waarbij het noodzakelijk is om op Texel te wonen.

Kip-en-eiverhaal

Het ingewikkelde van het werken en wonen op Texel is dat iemand een huis nodig heeft om te kunnen werken en werk nodig heeft om een huis te hebben. Dit geldt zowel voor mensen met een arbeidscontract, maar des te meer voor ZZP'ers: hoe kunnen zij opdrachten binnen halen als ze nog niet woonachtig zijn op het eiland?

Wat doen de andere Waddeneilanden?

Andere Waddeneilanden werken met een urencriterium van minimaal 18 of 20 uren voor zowel loondienst of ZZP-opdrachten (zie bijlage pagina 43). Bij ZZP-opdrachten moet iemand minimaal 3 maanden voor en na het aanvragen van een huisvestingsvergunning dit aantal uren werkzaam zijn op Texel. Om aanspraak te maken op een vergunning is het dus eerst nodig om voor 3 maanden te forenzen of tijdelijk onderdak te regelen. Dit vraagt dus om enige toewijding en inspanning en hiermee wordt het kaf van het koren gescheiden.

ECONOMISCHE BINDING

Advies

Ook ZZP'ers kunnen beroep doen op de economische binding.

Vanwege eenduidigheid willen we de eisen voor ZZP en loondienst gelijkstellen, ook omdat het lastig is om rechtsbijstandsniveau te toetsen bij ZZP'ers. Bij loondienst eisen we een inkomen op minimaal bijstandsniveau. Dit willen we niet verlagen. Als we het bijstandsniveau vertalen naar een aantal werkuren met het minimumloon komen we uit op ca 22 uren. We verhogen het aantal uren naar 24 uur, omdat wij vinden dat iemand pas vanaf drie werkdagen bestaanszekerheid heeft op Texel en substantieel iets bijdraagt aan de Texelse economie.

V URGENTIE-VERORDENING

URGENTIEVERORDENING VOOR ESSENTIËLE BEROEPEN

Voorrang voor essentiële beroepen

De gemeenteraad kan in de huisvestingsverordening bepalen dat huurwoningen met urgentie kunnen worden toegewezen aan vitale/essentiële beroepsgroepen. Zij krijgen dan met voorrang een sociale huurwoning toegewezen, mits zij voldoen aan de geldende bindingseisen. Het opnemen van een urgentieregeling is onderdeel van het uitvoeringsprogramma en als opdracht meegenomen in de woonvisie.

Huidige mogelijkheden

In de HV Texel 2020 is geen urgentieregeling opgenomen. Woontij heeft nog lopende afspraken met Omring en de OSG voor huisvesting van personeel in de huidige prestatieafspraken. Deze komen begin 2026 te vervallen. Bij de nieuwe prestatieafspraken met Woontij kunnen nieuwe afspraken rondom urgentie worden opgenomen. Op projectniveau zijn met RABO Smartbuilds (midden-huur) afspraken gemaakt over voorrang voor essentiële beroepen. Bij De Rietdijk (Marsweg noord) zijn toewijzingsregels vastgelegd voor de huurwoningen met daarin voorrang voor diverse doelgroepen, waaronder de essentiële beroepen.

Toevoegen Texelse urgentie

Onder vitale beroepsgroepen verstaan we beroepen die vanwege beschikbaarheid in de directe omgeving van hun werk moeten wonen. Maar ook beroepen waarvoor het vanwege de aard van het werk belangrijk is om ook een sociale binding met het eiland en de eilanders te hebben. Het gaat dus niet alleen om het oplossen van schaarste in deze beroepsgroepen maar ook om de noodzaak om op Texel te wonen om de functie goed te kunnen uitvoeren. Het gaat om politie, onderwijs en zorg. Binnen deze beroepsgroepen zijn veel verschillende functies. We willen een onderscheid maken in het type werk dat mensen in deze sectoren uitvoeren. Het gaat uitdrukkelijk om uitvoerend personeel en niet om ondersteunde (administratief) personeel. Beroepen en functies moeten duidelijk afgebakend zijn.

Overwegingen

De mensen die beroep willen doen op de urgentieregeling dienen te voldoen aan de economische bindingeisen. Mogelijk verdienen de mensen in essentiële beroepen teveel om in aanmerking te komen voor sociale huurwoning. Woontij mag een deel van de woningen toewijzen aan mensen boven de inkomensgrens. Dat gaat wel ten koste van mensen die geen alternatief kunnen betalen. Mensen is essentiële beroepen die boven de sociale huurgrens verdienen hebben wel andere opties voor woonruimte, zoals de midden-huur. Daarom kiezen we ervoor om de sociale huurwoningen alleen toe te wijzen aan mensen met een passend inkomen.

Advies

We nemen urgentie regeling op voor uitvoerende essentiële beroepsgroepen op in de zorg, het onderwijs en de politie. Onder voorwaarden van een passende inkomenstoets wijzen we met voorrang in eerste instantie maximaal 5 woningen per jaar toe.

URGENTIEVERORDENING VANUIT DE WET

Toevoeging vanuit wet Versterking regie volkshuisvesting

De huisvestingswet 2014 geeft aan dat de gemeente een huisvestingsverordening 'kan' instellen, en dan een vergunningstelsel hanteert. De aanpassingen in de aangekondigde Wet versterking regie verandert dit. De kan-bepaling wordt een 'moeten' voor het onderdeel urgenties. De wet wijst een aantal verplichte urgentie categorieën aan die gemeenten verplicht moeten opnemen.

De wet is echter nog niet ingevoerd en is nog niet helemaal duidelijk. Een aantal gemeenten hebben al een urgentieverordening opgesteld die voldoet aan de verplichtingen vanuit de wet. Hieruit lijkt het mogelijk om deze regionale urgentieverordening in een losstaande verordening te landen naast de gemeentelijke huisvestingsverordening. Dit heeft op Texel de voorkeur. Zo ben je als gemeente namelijk flexibeler in het aanpassen van de bindings- en urgentie-eisen die in de eigen gemeente gelden. Deze kun je dan zonder afstemming met de regio aanpassen. Een bijkomend voordeel is dat twee aparte verordeningen voor meer duidelijkheid zorgt wat betreft de bindingseisen: In de regionale verordening gelden namelijk de landelijk vastgelegde definities van (economische en maatschappelijke) bindingseisen, terwijl op Texel (bij uitzondering in de wet) andere definities gelden. Om verschillende definities voor bindingseisen in één verordening te stoppen is onhandig.

Op basis van voortschrijdend inzicht is het advies om beide urgentieregelingen dus apart in eigen verordeningen te regelen. Inhoudelijk maar ook qua planning maakt dat de Texelse huisvestingsverordening (met daarin de urgentieregeling) veel flexibeler.

In de Wet versterking regie volkshuisvesting zijn 9 aandachtsgroepen gedefinieerd. Een aantal van de aandachtsgroepen zijn aangeduid als verplichte urgentiecategorieën, deze zijn hieronder dikgedrukt:

- Arbeidsmigranten
- **Dak- en thuislozen**
- Ouderen
- **Sociaal urgenten en dreigend daklozen**
- **Medisch urgenten en rolstoefafhankelijken**
- Statushouders
- Studenten
- **Uitstroom intramurale situatie**
- Woonwagenbewoners

Advies

We stellen, los van de Texelse huisvestingsverordening, een regionale urgentie verordening op voor de wettelijk verplichte urgentiegroepen.

VI

PRIJSGRENS EN WERKINGSGEBIED

PRIJSGRENS EN WERKINGSGEBIED

Welke woningen bescherm je?
In de voorgaande hoofdstukken beschreven we voor wie we de woningen beschermen. In dit hoofdstuk bespreken we aan welke woningen er schaarste is om die groep te huisvesten.

De hoogte van de prijsgrens en de daarmee gepaarde beschermingsgraad dient te worden onderbouwd. Volgens de Huisvestingswet 2014 mogen alleen middeldure koopwoningen worden beschermd. Het is dus niet mogelijk om alle woningen te beschermen. De hoogte van de prijsgrens van middeldure woningen mogen gemeenten zelf vaststellen omdat prijsverschillen tussen gemeenten in Nederland groot zijn.

De huidige prijsgrens voor huurwoningen is € 1.250 per maand en € 600.000 verkoopprijs voor koopwoningen.

Hoge beschermingsgraad Waddeneilanden
Als we kijken naar de prijsgrens van middeldure woningen in gemeenten op het vasteland, dan zien we dat in de huurmarkt dat gemeenten vaak alleen de sociale huur beschermen. De prijsgrens voor koopwoningen heeft vaak een hoogte waarmee 40% tot 60% van de woningvoorraad wordt beschermd.

Op de Waddeneilanden zien we een hogere beschermingsgraad, vooral in de koopmarkt. Alle Waddeneilanden beschermen minimaal twee derde van hun koopvoorraad en Ameland (85%) en Terschelling (90%) hebben een nog hogere beschermingsgraad. De beschermingsraad voor huurwoningen ligt op de prijsgrens voor middeldure huurwoningen.

Doorstroming en dynamiek behouden
Op Texel willen we een prijsgrens hanteren die niet alleen de woningen beschermt die bereikbaar zijn voor starters, maar ook dat woningen beschikbaar blijven voor doorstromers. Zo ontstaat er aan de onderkant van de markt ruimte voor nieuwe starters. Aan het einde van elk doorstroomtreintje helpen we uiteindelijk een starter met een binding met Texel aan een woning.

Tegelijkertijd willen we niet een te hoge beschermingsgraad hanteren, omdat we enige dynamiek in de woningmarkt willen behouden. Ook willen we voorkomen dat er veel woningen vruchteloos worden aangeboden. We blijven hierdoor jaarlijks de prijsgrens monitoren en indexeren. Zo kunnen we bij negatieve effecten vroegtijdig bijsturen.

Bovenstaande tekst hanteren we als uitgangspunt bij het vaststellen van de prijsgrens voor huur- en koopwoningen. Hier gaan we op de volgende pagina's verder op in.

VI A

PRIJSGRENS HUUR

PRIJSGRENS HUUR

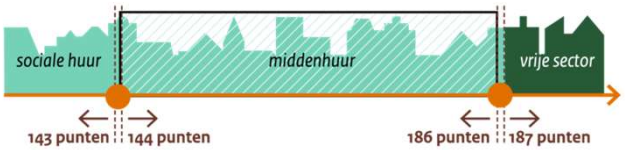
Hoge druk op de huurmarkt

In hoofdstuk 2 lieten we al zien dat de druk op de sociale huur de laatste jaren is toegenomen. De druk op de vrije huursector is lastiger meetbaar. Wel weten we dat door hoge druk in zowel de sociale huur- als koopmarkt zorgt voor een toenemende vraag naar de vrije huursector. De vraag naar particuliere huur op Texel komt van gepensioneerden die van koop naar huur willen, maar te veel verdienen voor sociale huur. Ook starters en andere groepen die tussen wal en schip vallen, is particuliere huur een alternatief. Het is dus belangrijk om ook de particuliere huur te beschermen tegen instroom van mensen zonder binding met Texel. In de huidige HV Texel 2020 ligt de prijsgrens voor huurwoningen op € 1.250 huurprijs per maand.

Wet betaalbare huur en goed verhuurderschap

Landelijk zijn er verschillende wetten ingevoerd om de particuliere huur te reguleren. Sinds de invoering van de Wet betaalbare huur op 1 juli 2024 zijn de huurprijzen van woningen met minder dan 187 WWS-punten gereguleerd. Het woningwaarderingsstelstel (WWS) bepaalt hoeveel punten een huurwoning heeft. In de sociale huur en middenhuur bepaalt het aantal punten de maximale huurprijs die elk jaar opnieuw wordt geïndexeerd. In 2025 bedraagt de maximale huurprijs bij 186 punten voor middenhuur € 1.184,82.

Verder is sinds 1 juli 2023 de Wet goed verhuurderschap van kracht. Deze wet geeft gemeenten meer mogelijkheden om ongewenst verhuurgedrag tegen te gaan. Deze wet verplicht o.a. verhuurders om bij nieuwe huurcontracten het aantal punten volgens het woningwaarderingsstelsel (WWS) op te nemen.

Advies

We koppelen de prijsgrens aan het puntenstelsel van de 'Wet betaalbare huur' voor middenhuur (tot 187 punten. In 2025 is dit € 1.184,82)

Deze koppeling van de huurprijsgrens dwingt verhuurders om het aantal WWS-punten te berekenen voor een huurwoning. Als gevolg hiervan kunnen meer woningen in de middenhuur belanden en dus betaalbaarder aangeboden worden voor Texelaars.

Door koppeling aan de landelijke grens voor middenhuur wordt de prijsgrens jaarlijks landelijk automatisch geïndexeerd.

VI B

PRIJSGRENS KOOP

PRIJSGRENS KOOP

Betaalbaar koopaanbod ontbreekt op Texel
Door toenemende vraagdruk op de koopmarkt zien we de huizenprijzen stijgen. Dit maakt het voor starters lastiger om een eerste stap op de koopmarkt te zetten. Ter illustratie: Een stel dat beide het gemiddelde inkomen op Texel verdient, heeft een bruto-inkomen van € 69.000 en kan hiermee ongeveer € 320.000 lenen (peildatum: feb 2025). Het afgelopen jaar had slechts 11% van alle koopwoningen op Funda een vraagprijs onder € 320.000 (Zie bijlage pagina 47). In 2023 voerden we dezelfde bereikbaarheidsanalyse uit in het woonbehoefteonderzoek. Hetzelfde huishouden kon toen met 2x het gemiddelde inkomen op Texel € 260.000 lenen en hiermee 5% van de aangeboden woningen op Funda betalen. De bereikbaarheid is dus toegenomen.

Om de schaarse koopwoningen te beschermen voor instroom van mensen zonder binding met Texel is een huisvestingsvergunning nodig voor koopwoningen met een verkoopprijs van € 600.000. Sinds de invoering van de prijsgrens in 2019 is deze niet veranderd. Als een woning na 13 weken voor maximaal 110% van de WOZ-waarde is aangeboden en aan alle voorwaarden is voldaan, mag de woning vruchteloos worden aangeboden, ook aan kopers zonder binding.

Prijsgrens heeft een prijsopdrijvend effect
In de HV 2020 is de prijsgrens voor koopwoningen gekoppeld aan de verkoopwaarde van de woning. Uit gesprekken met makelaars blijkt dat potentiële kopers van buiten Texel zonder binding hun betalingsbereidheid naar boven bijstellen. Zo kunnen zij alsnog een woning kopen die buiten het vergunningstelstel valt, met een prijsopdrijvend effect als gevolg.

Woningen met een waarde rond de prijsgrens van € 600.000 kunnen worden overboden om zo de huisvestingsvergunning te ontlopen. Dit heeft een zuigende werking op de woningen daaronder. Huizenbezitters profiteren van de prijsstijging. Voor koopstarters maakt dit het juist nog lastiger om aan een betaalbare koopwoning te komen. Ook resulteert dit effect in stijgende WOZ-waarden.

Koppelen van de prijsgrens aan de WOZ-waarde
Op de andere Waddeneilanden waarbij de koopprijsgrens gekoppeld was aan de verkoopprijs zagen ze hetzelfde prijsopdrijvend effect voor woningen in alle prijsklasse. Om die reden hebben de andere Waddeneilanden bij het vaststellen van hun nieuwe huisvestingsverordening de prijsgrens gekoppeld aan de WOZ-waarde.

HUIDIGE SITUATIE

Prijsgrens: € 600.000 verkoopprijs

CASUS

WOZ-waarde: € 550.000

- Verkoper kan voor elke prijs de woning te koop zetten
- Mensen zonder binding kunnen deze woning direct kopen zonder huisvestingsvergunning door meer dan € 600.000 te bieden waardoor de woning niet onder de prijsgrens valt.
- Prijsopdrijvend effect

NIEUWE SITUATIE

Prijsgrens: € 600.000 WOZ-waarde

CASUS

WOZ-waarde: € 550.000

- Verkoper kan voor elke prijs de woning te koop zetten
- Mensen zonder binding kunnen niet direct zonder vergunning deze woning kopen omdat de prijsgrens niet valt te omzeilen. De WOZ-waarde van de woning valt namelijk onder de prijsgrens.
- Dempend effect op de woningprijs

* We hebben voor deze casus bewust gekozen voor een woningwaarde rond de huidige prijsgrens om het prijsopdrijvend effect inzichtelijk te maken

PRIJSGRENS KOOP

Prijsgrens werkt per gebied anders door
De tabel rechts laat per cluster zien welk aandeel van de koopwoningen onder de huisvestingsvergunning valt met een prijsgrens van € 600.000 WOZ-waarde.

Bij een koopprijsgrens van € 600.000 is voor 75% van alle koopwoningen een huisvestingsvergunning nodig om deze te bewonen. Deze prijsgrens werkt verschillend per gebied door. Dit komt door een andere verhouding naar prijsklasse in de koopvoorraad veroorzaakt door onder andere verschil in verhouding naar woningtypen, bouwjaar en oppervlakte. Hierdoor werkt de prijsgrens als een soort deken in elk gebied anders door. Zo is bijvoorbeeld in het buitengebied, waar vooral grote en dus duurdere woningen staan, de beschermingsgraad het laagst.

We kiezen ondanks een andere uitwerking per dorp voor een gemeente brede beschermingsgraad. Dat is geen wijzing t.o.v. de huidige situatie. Vanwege de omvang van Texel is de gemeente te zien als één woningmarkt waar druk van een dorp overgaat naar de ander dorp (waterbedeffect). Woningen boven een bepaalde prijsgrens gaan in het algemeen vaak naar mensen zonder binding ongeacht de locatie. Een hogere prijsgrens per deelgebied, kan zo leiden tot meer vruchteloze aanbiedingen en dat is een ongewenst effect. Differentiëren naar een specifieke prijsgrens per deelgebied zal de regeling ook veel ingewikkelder maken. Het indexeren en bijsturen van een gebied specifieke prijsgrens vraagt om een goed onderbouwde afweging per deelgebied. Door een gemiddelde beschermingspercentage op het eiland te gebruiken kan op basis van de jaarlijks vastgestelde WOZ een zelfde beschermingsgraad op het eiland worden gehandhaafd.

	WOZ-waarde 2025 (peildatum 2024)				
CLUSTER	€ 400.000	€ 500.000	€ 600.000	€ 700.000	€ 800.000
Den Burg	38%	69%	85%	92%	95%
Oudeschild	41%	72%	87%	95%	96%
De Koog	28%	49%	58%	73%	81%
Oosterend	49%	73%	90%	94%	98%
De Cocksdorp	34%	57%	73%	80%	82%
Den Hoorn	19%	35%	66%	83%	93%
De Waal	25%	57%	71%	88%	95%
Buitengebied Noord	16%	31%	50%	64%	77%
Buitengebied Zuid	15%	28%	46%	61%	72%
TEXEL	**33%**	**58%**	**75%**	**84%**	**90%**

▲ Beschermingsgraad koopwoningen met voor verschillende prijsgrenzen. Bron: WOZ gemeente Texel (peildatum 1-1-2024)

PRIJSGRENS KOOP

Vaststellen hoogte prijsgrens koopwoningen
De Waddeneilanden hebben een uitzonderingspositie en kunnen als enige gemeenten ook bestaande koopwoningen met voorrang toewijzen aan mensen met een binding met het eiland. Alleen middeldure koopwoningen die schaars zijn mogen worden beschermd. Alle woningen beschermen is juridisch niet toegestaan.

Texel besloot om in 2019 koopwoningen met een verkoopprijs tot € 600.000 te beschermen. Vanwege stijgende huizenprijzen liep de beschermingsgraad door de jaren heen terug (zie tabel). Een deel van de cijfers valt niet meer te achterhalen.

Prijsgrens	2019	2020	2023	2025
WOZ € 600.000	89%	-	80%	75%
Verkoopprijs € 600.000	-	86%	72%	60%

▲ Beschermingsgraad koopwoningen met prijsgrens € 600.000 bij koppeling aan de WOZ-waarde en aan de verkoopprijs

Aantal vruchteloze aanbiedingen loopt op
In hoofdstuk 2 zagen we dat er sinds de invoering van de huisvestingsvergunning er slechts een aantal keer per jaar woningen vruchteloos werden aangeboden. Dit is een duidelijk teken dat er schaarste is aan koopwoningen met een verkoopprijs tot € 600.000.

Toch zien we in 2025 het aantal vruchteloze aanbiedingen toenemen op Funda. Het gaat hier vooral om kleine appartementen (<50m2) en kluswoningen. Dit kan een teken zijn van een iets meer ontspannen woningmarkt, maar dit is nog te vroeg om vast te stellen.

Om in aanmerking te komen voor vruchteloze aanbieding moet de woning 13 weken voor maximaal 110% van de WOZ waarden worden aangeboden. Het aantal weken is het maximum aantal dat wettelijk is toegestaan. Alle betrokken (oa de makelaars) zijn inmiddels goed bekend met dit systeem.

Gezien het geringe aantal vruchteloze aanbiedingen is het advies om het systeem voor vruchteloze aanbiedingen niet aan te passen.

Nieuwe prijsgrens van € 600.000 WOZ-waarde
Met de huidige prijsgrens van € 600.000 verkoopprijs beschermen we 60% van de koopwoningen op basis van de vraagprijs op Funda. We weten niet welk percentage van de woningen is overboden en hoeveel woningen daadwerkelijk onder de prijsgrens vallen en beschermd zijn tegen kopers zonder binding met Texel.

We stellen voor om een prijsgrens van € 600.000 te hanteren maar dan gekoppeld aan de WOZ-waarde. Hiermee weten we zeker dat we 75% van de totale koopvoorraad beschermen. De beschermingsraad neemt hiermee toe ten opzichte van de huidige prijsgrens, maar we behouden ook dynamiek op het eiland. Om dezelfde beschermingsgraad te waarborgen indexeren we jaarlijks de prijsgrens.

PRIJSGRENS KOOP

Advies

We koppelen de prijsgrens voor koopwoningen aan de WOZ-waarde.

De prijsgrens voor koopwoningen stellen we voor heel Texel gelijk aan de WOZ-waarde van € 600.000.

We indexeren jaarlijks de prijsgrens voor koopwoningen, zodat 75% van de koopvoorraad beschermd blijft.

Het systeem voor vruchteloze aanbiedingen passen we niet aan.

VII

REGISTREREN EN INDEXEREN

REGISTREREN EN INDEXEREN

Continu een vinger aan de pols

Het uiteindelijke doel is om zo snel mogelijk toe te bewegen naar een markt die in balans is. We willen de komende jaren bij gaan houden in hoeverre bepaalde acties leiden tot het behalen van deze ambitie. De huisvestingsverordening helpt om negatieve effecten tegen te gaan van schaarste totdat de markt uiteindelijk in balans is. Hierbij is belangrijk dat de invoering van de huisvestingsverordening zelf ook niet tot negatieve effecten leidt. Daarom is het belangrijk om de woningmarkt en instrumenten blijvend te monitoren. Zo kunnen we vroegtijdig bijsturen als de situatie daar om vraagt. Concreet registreren we:

- Aanvragen type bindingseisen
- Voorrang essentiële beroepsgroepen
- Eigenschappen en aantal vruchteloze aanbiedingen
- Ontwikkeling van de WOZ-waarde

Verdiepende registratieslag bindingseisen

Sinds de invoering van de huisvestingsvergunning is globaal geregistreerd op basis van welke bindingseisen er een huisvestingsvergunning is verleend. Momenteel maken we hierbij slechts onderscheid tussen maatschappelijke en economische binding. We kunnen zo niet herleiden op basis van welke voorwaarde vooral beroep wordt gedaan. Om beter inzichtelijk te krijgen op grond van welke voorwaarde beroep wordt gedaan, maken we een verdiepingsslag in de registratie van de bindingseisen. Concreet maken we bij maatschappelijke binding onderscheid naar mantelzorg verlenen, mantelzorg ontvangen, 3 of 6 jaar ingezetene geweest of terugkeerders. Bij economische binding kijken we naar aanvragen op basis van een arbeidscontract of ZZP.

Voorrang essentiële beroepsgroepen

We registreren per gedefinieerde beroepsgroep hoeveel we jaarlijks met voorrang een woning toewijzen. Zo kunnen we eventueel bijsturen op het aantal woningen dat we beschikbaar stellen.

Kenmerken vruchteloze aanbiedingen

We registreren hoeveel aanvragen voor vruchteloze aanbiedingen er jaarlijks worden gedaan. Hierbij noteren we belangrijke kenmerken, zoals woningtype, woonplaats, WOZ-waarde en woonoppervlakte. Deze kenmerken geven inzicht in of de schaarste toe- of afneemt, waar dit gebeurt en voor welke woningen dit gebeurt. Zien we een toename in het aantal vruchteloze aanbiedingen, dan kunnen we besluiten om de prijsgrens te verlagen of bepaalde gebieden of woningtypen uit te sluiten van de huisvestingsvergunning.

Ontwikkeling van de WOZ-waarde

Om de beschermingsgraad voor koopwoningen van 75% te waarborgen, indexeren we in februari de nieuwe prijsgrens. Jaarlijks in januari worden de nieuwe WOZ-waarden bekend gemaakt en hebben woningeigenaren 6 weken de tijd om bezwaar te maken.

Advies

De adviezen zijn al opgenomen in de eerdere hoofdstukken.

PROJECTNAAM
Memo uitgangspunten evaluatie huisvestingsverordening Texel

OPDRACHTGEVER
Gemeente Texel

AUTEURS
Koöperatieve Architecten Werkplaats (KAW)

STATUS
concept

DATUM
College van B&W 20 mei 2025

.txl

.txl

B

BIJLAGE 1

GRAFIEKEN

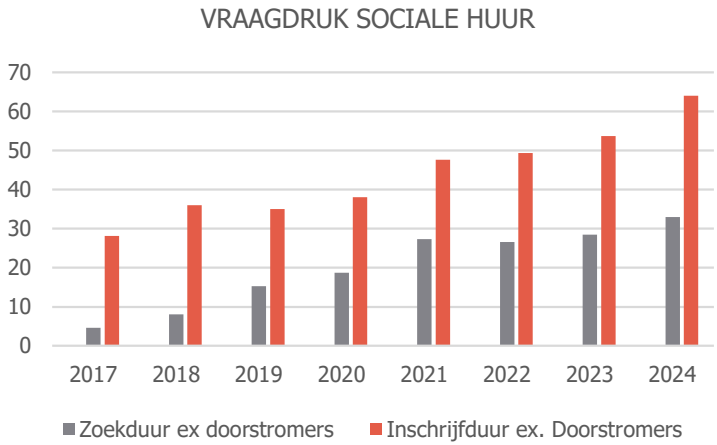
SCHAARSTE ONDERBOUWING

Signalen van schaarste in zowel de koop- als huurmarkt

De linker grafiek laat het aandeel koopwoningen zien per WOZ-prijsklasse. Waar in 2018 een groot deel van de woningen vielen in de laagste prijsklassen, zien we dat in 2024 veel woningen in de hoogste prijsklassen vallen. Het betaalbaar aanbod is schaarser geworden.

CLUSTER	2018	2022	2024
< € 200.000	11%	4%	3%
€ 200. - € 250.000	18%	4%	3%
€ 250. - € 300.000	19%	8%	5%
€ 300. - € 350.000	18%	14%	10%
€ 350. - € 400.000	11%	15%	13%
€ 400. - € 450.000	7%	14%	14%
€ 450. - € 500.000	5%	10%	12%
€ 500. - € 600.000	6%	13%	17%
€ 600. - € 750.000	3%	10%	13%
> € 750.000	2%	7%	11%

De rechter grafiek laat de zoek- en inschrijfduur zien voor sociale huurwoningen van Woontij. Doorstromers zijn hier niet in meegenomen. Sinds 2017 zien we een toename voor zowel de zoek- als inschrijfduur. Het duurt dus langer voordat iemand met een binding met Texel een sociale huurwoning kan bewonen. Dit wordt mede veroorzaakt door de hoge druk in de koopmarkt waardoor mensen aangewezen zijn op de sociale huur en er weinig uitstroom vanuit de sociale huur naar de koop is.

KENNISDELING WADDENEILANDEN

Hierbij een overzicht van de wijze waarop de andere eilanden hun huisvestingverordening hebben ingericht voor woningen die onder de huisvestingsvergunning vallen.

WADDENEILAND	PRIJSGRENS – KOOP	%	PRIJSGRENS – HUUR	INDEXATIE	MAATSCHAPPELIJKE BINDING	ECONOMISCHE BINDING	TERUGKEERDERS	Vitale beroepen	Overige instrumenten
Texel									
Vlieland	€ 450.000,- Koopprijs	83% bij invoering Nu 2/3	huurtoeslaggrens	-	-	- Duurzaam arbeid verrichten van minimaal 20 uren per week voor minimaal één jaar. - ZZP: bedrijf is gevestigd op Vlieland - Zeevarenden - 5 jaar met pensioen zijn - Partners	Scholier en student die direct voor en direct na studie ingezetene zijn		Wijzigingen in de woningvoorraad
Terschelling	€ 631.000,- WOZ	90%	€ 1.440,-	- *Prijsindex bestaande koopwoningen (PKB) voor alle woningen in Nederland* - *Prijsontwikkeling huurtoeslaggrens*	- 6 jaar onafgebroken - Afgelopen 10 jaar, 6 jaar ingezetene - Mantelzorger - Kinderen en ouders van bovenstaande en bijdragen aan lokale gemeenschap	- Duurzaam arbeid verrichten - 18 uur per week op Terschelling arbeid verricht - Bewijs van arbeidsomvang (ZZP)	Scholier en student die direct voor en direct na studie ingezetene zijn		Opkoopbescherming Wijzigingen in de woningvoorraad Toeristische verhuur
Ameland	€ 607.174,- WOZ	85%	€ 1.100,-	Taxatie WOZ: gemiddelde prijsstijging WOZ	- 6 jaar onafgebroken - Afgelopen 10 jaar, 6 jaar ingezeten - 15 jaar onafgebroken ingezetene	- Duurzaam arbeid verrichten - 18 uur per week op Terschelling arbeid verricht -Bewijs van arbeidsomvang (ZZP)	Voorafgaande 20 jaar, 15 jaar ingezetene waarbij studie meetelt Tweede graad familie die 6 jaar ingezetene is		Opkoopbescherming Wijzigingen in de woonruimtevoorraad
Schiermonnikoog	€ 520.000 WOZ	2/3	tot 187 punten	Taxatie WOZ: gemiddelde prijsstijging WOZ	- 6 jaar onafgebroken - Afgelopen 10 jaar, 6 jaar ingezetene	- 18 uur per week op Terschelling arbeid verricht - 5 jaar met pensioen zijn - Partners	Scholier en student die direct voor en direct na studie ingezetene zijn	Onderwijzers en zorgmedewerkers	Opkoopbescherming Wijzigingen in de woonruimtevoorraad

EIGENSCHAPPEN VRUCHTELOZE AANBIEDING

Aantal vruchteloze aanbieding loopt op

In hoofdstuk 2 zagen we dat er sinds de invoering van de huisvestingsvergunning slechts een aantal keer per jaar woningen vruchteloos werden aangeboden. Dit is een duidelijk teken dat er schaarste is aan koopwoningen met een verkoopprijs tot € 600.000. Voor de 17 vruchteloos aangeboden woningen is bijgehouden om welk woningtype het gaat en in welk dorp de woning staat. De cijfers van 2025 gelden tot maart 2025 en momenteel zien we relatief veel woningen op Funda die vruchteloos worden aangeboden (zie volgende pagina).

2020	2021	2022	2023	2024	2025
4	7	1	1	2	2

Woningtype	Aantal
2-onder-1-kap	3
Appartement	2
Hoekwoning	2
Tussenwoning	3
Vrijstaand	6
Onbekend	1
TOTAAL	**17**

Dorp	Aantal
De Cocksdorp	2
De Koog	2
De Waal	1
Den Burg	10
Oudeschild	2
TOTAAL	**17**

INZICHTEN VRUCHTELOZE AANBIEDINGEN

Aantal vruchteloze aanbieding loopt op

We zien in 2025 het aantal vruchteloze aanbiedingen toenemen op Funda. Op deze en de volgende pagina staan een aantal voorbeelden van woningen die in maart/april 2025 vruchteloos worden aangeboden op Funda. Het gaat hier vooral om kleine appartementen (<50m2) en kluswoningen. Dit kan een teken zijn van een iets meer ontspannen woningmarkt en een verzadiging van met name kleine woningen, maar dit is nog te vroeg om dat vast te stellen.

Nikadel 28-G
1796BP De Koog
€ 225.000 k.k.
44 m² A+++

Peildatum	WOZ-waarde
01-01-2024	235.000 euro
01-01-2023	226.000 euro
01-01-2022	199.000 euro

Kantoorstraat 11-A
1791CE Den Burg
€ 256.000 k.k.
46 m² 1 A++

Peildatum	WOZ-waarde
01-01-2024	240.000 euro
01-01-2023	233.000 euro
01-01-2022	128.000 euro

Nikadel 28-J
1796BP De Koog
€ 234.500 k.k.
44 m² A+++

Peildatum	WOZ-waarde
01-01-2024	235.000 euro
01-01-2023	226.000 euro
01-01-2022	199.000 euro

Parkstraat 18-B
1791CA Den Burg
€ 247.000 k.k.
54 m² 1 C

Peildatum	WOZ-waarde
01-01-2024	264.000 euro
01-01-2023	258.000 euro
01-01-2022	103.000 euro

INZICHTEN VRUCHTELOZE AANBIEDINGEN

Kogerstraat 65
1791ER Den Burg

€ 463.065 k.k.
91 m² | 390 m² | 3 | D

Peildatum	WOZ-waarde
01-01-2024	436.000 euro
01-01-2023	421.000 euro
01-01-2022	396.000 euro

Beatrixlaan 6
1791GC Den Burg

€ 345.000 k.k.
98 m² | 164 m² | 4 | F

Peildatum	WOZ-waarde
01-01-2024	330.000 euro
01-01-2023	314.000 euro
01-01-2022	318.000 euro

Burdetstraat 9
1791VA Den Burg

€ 459.500 k.k.
95 m² | 620 m² | 4

Peildatum	WOZ-waarde
01-01-2024	438.000 euro
01-01-2023	426.000 euro
01-01-2022	382.000 euro

BEREIKBAARHEID KOOPWONINGEN INKOMENSGROEPEN

De koopkracht op de woningmarkt is iets toegenomen.

De linker tabel (uit het woonbehoefteonderzoek maart 2024) laat het aandeel woningen zien dat met een inkomen beschikbaar is. Op vergelijkbare wijze is de actuele beschikbaarheid in kaart gebracht. We zien dat er voor bepaalde inkomensgroepen de bereikbaarheid van koopwoningen is toegenomen. Hierin is geen rekening gehouden met eigen vermogen of schulden.

Peildatum: februari 2023		LEENCAPACITEIT	WOZ	FUNDA
INKOMENSGROEP	BRUTO INKOMEN	2023	2022	2023
Het gemiddeld inkomen per inkomensontvanger Texel (CBS, 2022)	€ 31.700	€ 128.800	1%	0%
Inkomen per huishouden (CBS, 2022)	€ 34.400	€ 139.800	1%	0%
Modaal inkomen (2023)	€ 40.000	€ 162.500	1%	0%
Eenpersoonshuishoudens DAEB-grens (2023)	€ 44.035	€ 178.900	3%	1%
Twee keer het gemiddeld inkomen per inkomensontvanger Texel (CBS, 2022)	€ 63.400	€ 258.700	9%	5%
Twee keer modaal inkomen (2023)	€ 80.000	€ 378.000	37%	30%
Tweeënhalf keer modaal inkomen (2023)	€ 100.000	€ 478.350	63%	54%

Peildatum: februari 2025		LEENCAPACITEIT	WOZ	FUNDA
INKOMENSGROEP	BRUTO INKOMEN	2025	2024	2025
Het gemiddeld inkomen per inkomensontvanger Texel (CBS, 2023)	€ 34.500	€ 164.700	2%	0%
Inkomen per huishouden (CBS, 2023)	€ 37.300	€ 176.700	2%	0%
Modaal inkomen (2025)	€ 46.500	€ 216.100	4%	0%
Eenpersoonshuishoudens DAEB-grens (2025)	€ 49.669	€ 229.600	5%	0%
Twee keer het gemiddeld inkomen per inkomensontvanger Texel (CBS, 2023)	€ 69.000	€ 318.700	14%	11%
Twee keer modaal inkomen (2025)	€ 93.000	€ 450.000	46%	39%
Tweeënhalf keer modaal inkomen (2025)	€ 116.250	€ 564.900	70%	55%

▲ Koopwoningen in de bestaande voorraad die je kunt kopen met bruto jaarinkomen van verschillende inkomensgroepen en verkochte woningen op Funda (inclusief 'in onderhandeling'). Het prijssegment tot € 162.500 past bij een modaal bruto jaarinkomen tot € 40.000. LET OP: dit is een moment opname (peildatum: nov 2023) Bron: WOZ-registratie Texel (2023), Funda (2023).

AANDEEL WONINGEN BESCHERMD O.B.V. WOZ-WAARDE

Bescherming van de woningvoorraad

Onderstaande tabel laat voor verschillende scenario's (verschillende koopprijsgrenzen) zien welk aandeel van de koopwoningen onder een specifieke prijsgrens zou vallen in de jaren 2019, 2023 en 2025, uitgesplitst per dorp. Indien de prijsgrens voor de huisvestingsvergunning wordt vastgesteld op een WOZ-waarde van € 600.000, dan wordt daarmee 75% van de koopwoningen in 2025 beschermd door de huisvestingsvergunning. Het aandeel woningen dat onder de prijsgrens valt is kleiner in het buitengebied, omdat hier meer duurdere woningen staan. In de dorpen vallen meer woningen onder de prijsgrens, omdat de koopvoorraad hier uit goedkopere woningen bestaat. Door de WOZ-waarde jaarlijks vast te stellen, blijft de beschermingsgraad hetzelfde.

	2019 (peildatum 2018)					2023 (peildatum 2022)					2025 (peildatum 2024)				
CLUSTER	€ 400.000	€ 500.000	€ 600.000	€ 700.000	€ 800.000	€ 400.000	€ 500.000	€ 600.000	€ 700.000	€ 800.000	€ 400.000	€ 500.000	€ 600.000	€ 700.000	€ 800.000
Den Burg	82%	90%	93%	93%	93%	53%	79%	89%	93%	95%	38%	69%	85%	92%	95%
Oudeschild	85%	92%	96%	97%	97%	59%	80%	93%	96%	97%	41%	72%	87%	95%	96%
De Koog	58%	75%	84%	90%	92%	33%	52%	65%	77%	86%	28%	49%	58%	73%	81%
Oosterend	83%	88%	91%	92%	93%	55%	79%	87%	91%	93%	49%	73%	90%	94%	98%
De Cocksdorp	73%	79%	82%	84%	84%	41%	63%	74%	81%	83%	34%	57%	73%	80%	82%
Den Hoorn	74%	88%	94%	97%	97%	28%	50%	72%	87%	93%	19%	35%	66%	83%	93%
De Waal	75%	92%	98%	98%	98%	44%	69%	89%	92%	99%	25%	57%	71%	88%	95%
Buitengebied Noord	48%	67%	79%	85%	89%	20%	39%	60%	74%	83%	16%	31%	50%	64%	77%
Buitengebied Zuid	43%	61%	74%	82%	86%	19%	40%	56%	71%	79%	15%	28%	46%	61%	72%
TEXEL	**73%**	**83%**	**89%**	**91%**	**92%**	**44%**	**68%**	**80%**	**87%**	**91%**	**33%**	**58%**	**75%**	**84%**	**90%**

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

Zaaknummer 3573962

Advies huisvestingsverordening

Doelenboom

Programma

8	Goed wonen
8.3	Wonen en bouwen

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester en wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Gelet op

- Het woonbehoefteonderzoek 2023 en de Woonvisie 2024;
- De schaarste en de druk op de woningmarkt op Texel;
- De mogelijkheden in de huisvestingswet;
- De uitkomst van de evaluatie van actuele stand van zaken op de woningmarkt en de verdiepende evaluatie van de huisvestingsverordening;

Overwegende

- Dat er in Europa recht op vrije vestiging geldt;
- Dat het voor Texelaars met een binding van belang is om op het eiland te kunnen wonen
- Dat er gezien de eilandpositie geen alternatieve woningmarkt is;
- Dat het daarom belangrijk is de schaarse woningen op Texel voor deze doelgroep beschikbaar te houden;
- Dat het daarom noodzakelijk is een huisvestingsverordening te hebben met daarin een huisvestingsvergunningsstelsel;
- Dat de huidige huisvestingsverordening afloopt op 25 feb 2026;
- Dat een nieuwe huisvestingsverordening in voorbereiding is;
- Dat het wenselijk is om voorafgaand aan het opstellen van de huisvestingsverordening duidelijkheid te hebben over de aanpassingen die moeten worden doorgevoerd in de nieuwe huisvestingsverordening;

Besluit

Voorgesteld wordt te besluiten:

1. Als kaders voor de nieuwe ‘Huisvestingsverordening Texel 2025’ vast te stellen:
   a. *de schaarse woningen beschikbaar te houden voor maatschappelijk of economisch gebonden Texelaars*

b. *de huidige regeling in de huisvestingsverordening voor toeristische verhuur van woonruimte nu niet aan te passen*
c. *de huidige regeling voor maatschappelijke binding niet te wijzigen, behalve besluitpunt d.*
d. *in de huidige regeling voor terugkeerders de voorwaarde te schrappen dat: 'iemand in verband met studie of opleiding zich heeft laten uitschrijven bij de gemeente Texel'*
e. *bij afgiften van de huisvestingvergunning bijhouden waarom de huisvestingvergunning is verleend*
f. *een regeling toe te voegen waarbij ook ZZP'ers onder de economische binding vallen en de minimale arbeidsomvang op 24 uur per week te stellen*
g. *de regels voor minimum omvang voor loondienst gelijk te stellen aan de regels voor zzp zijnde 24 uur werk per week (in plaats van minimaal bijstandsniveau)*
h. *een urgentieregeling op te nemen voor het geven van voorrang (op een sociale huurwoning) aan de huisvesting van uitvoerend personen met essentiële beroepen: onderwijs, politie en zorg*
i. *bij toepassing van de urgentieregeling te toetsen op inkomen (sociale huurgrens) en maximaal 5 woningen per jaar toe te wijzen.*
j. *de (aankomende) verplichte urgentie categorieën uit de Wet Versterking regie volkshuisvesting niet in de Texels huisvestingsverordening te regelen maar die op te nemen in een nog op te stellen regionale urgentieverordening*
k. *de prijsgrens voor huurwoningen te koppelen aan het puntensysteem van de 'Wet betaalbare huur' voor berekening van de maximale huur en hierbij te kiezen voor een grens van middenhuur tot 187 punten. In 2025 betekent dit een huurprijs van €1.182,82*
l. *de koopprijsgrens te koppelen aan de WOZ waarde en hierbij te kiezen voor een grens van €600.000,-- voor heel Texel. Hiermee valt 75% van de woningvoorraad onder het vergunningsstelstel.*
m. *de koopprijsgrens jaarlijks te indexeren zodat de beschermingsgraad 75% van de woningvoorraad blijft*

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 09-07-2025,

De griffier, De voorzitter,

Bijlagen

1. Bijlage bij Huisvestingverordening Texel: evaluatie en advies

Gemeente Texel .txl

Raadscommissie

Dossiernummer	2335
Extern Zaak ID	3564848
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	25 juni 2025
Agendapunt	7
Titel	Ter inzage leggen mobiliteitsprogramma Texel 2035
Organisatieonderdeel	Beleid & Vergunningen
Portefeuillehouder	C. Hooijschuur
Aanleiding	

Bijlagen
Bestuurlijk advies
Bijlage 1. Ontwerp Mobiliteitsprogramma Texel 2035 (016680.20250416.R1.06)
Concept-raadsbesluit - 3564848 - Ter inzage leggen mobiliteitsprogramma Texel 2035
concept-Zienswijze PvdA pro Texel: Wensen voor een beter openbaar vervoer op Texel

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Raadscommissie	**25 juni 2025**
Raadsvergadering	9 juli 2025

Toelichting

In de raadsinformatiebrief van 8 mei 2024 bent u geïnformeerd over het plan van aanpak om te komen tot een nieuw mobiliteitsprogramma ter vervanging van de mobiliteitsvisie uit 2015. Het ontwerp van het nieuwe mobiliteitsprogramma is nu gereed. U wordt gevraagd dit ontwerp vast te stellen opdat het vrij gegeven kan worden voor de ter inzage legging.

Gemeente Texel

.txl

Advies

Zaaknummer 3564848

Ter inzage leggen mobiliteitsprogramma Texel 2035

Programma

2	Goede bereikbaarheid
2.1	Verkeer en vervoer

Advies

De gemeenteraad besluit:

1. het ontwerp Mobiliteitsprogramma Texel 2035 vast te stellen;
2. het ontwerp Mobiliteitsprogramma Texel vanaf 1 augustus 2025 gedurende 6 weken ter inzage te leggen.

Toelichting

In de raadsinformatiebrief van 8 mei 2024 bent u geïnformeerd over het plan van aanpak om te komen tot een nieuw mobiliteitsprogramma ter vervanging van de mobiliteitsvisie uit 2015. Het ontwerp van het nieuwe mobiliteitsprogramma is nu gereed. U wordt gevraagd dit ontwerp vast te stellen opdat het vrij gegeven kan worden voor de ter inzage legging.

Bijlagen

1. ontwerp Mobiliteitsprogramma Texel 2035

Consequenties

Financieel	☐	Inkoop/Aanbesteding	☐	Belanghebbenden	☐
Personeel/Organisatie	☐	Deregulering	☐	Structuurvisie	☐
Juridisch	☐	Majeure risico's	☐		
Beleid	☐	Beheer	☐		

Ter inzage leggen mobiliteitsprogramma Texel 2035

Samenvatting

Het college heeft besloten de raad voor te stellen het ontwerp Mobiliteitsprogramma Texel 2035 vast te stellen en deze vanaf 1 augustus 2025 gedurende 6 weken ter inzage te leggen.

De huidige mobiliteitsvisie dateert uit 2015. In de tussenliggende tijd zijn er veel maatregelen welke voortvloeien uit dit plan gerealiseerd. Tevens zijn er in de tussenliggende periode veel ontwikkelingen geweest welke van invloed zijn op de gewenste ontwikkelingen op mobiliteitsgebied. Denk hierbij aan ontwikkelingen op het gebied van duurzame mobiliteit, duurzaamheid en de toename van het aantal (elektrische) fietsen en auto's. Steeds meer voertuigen zijn slim en duurzaam en steeds vaker hebben ze elektriciteit nodig in plaats van fossiele brandstof. Daarnaast worden ketenreizen, waarbij gebruik wordt gemaakt van meerder vervoersmiddelen steeds logischer. Al deze ontwikkelingen hebben invloed op onze openbare ruimte (wegen, fietspaden, parkeerplaatsen etc.) en de (toeristische) gebruikers hiervan.
Dit alles heeft ertoe geleid een nieuwe visie op te stellen.

<u>Interactief proces</u>
Het ontwerp mobiliteitsprogramma is middels een interactief proces tot stand gekomen. Zo hebben zowel de interne (verschillende afdelingen/beleidsdisciplines) als externe stakeholders (o.a. politie, Fietsersbond, VVV, TOP, TBO, SIGT, TESO, SBB en NM) in het voortraject input kunnen leveren. Inwoners en bezoekers van Texel hebben hun input middels een enquête en interactieve kaart kunnen geven. Al deze input is verwerkt in een eerste concept dat wederom aan de stakeholders is voorgelegd met het verzoek hierop te reageren. Dit alles heeft geleid tot het stuk dat nu voorligt.

<u>Mobiliteitsprincipes</u>
Het ontwerp mobiliteitsprogramma is opgebouwd op basis van een vijftal principes. Deze zijn:

- Verkeersveiligheid op 1
- Leefbare dorpscentra
- Gezonde mobiliteit als basis
- Wij helpen onze bezoekers op weg
- Jong & Oud bereikbaar op Texel

Deze principes worden in het mobiliteitsprogramma verder uitgewerkt en samen met hetgeen opgenomen is in het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) geconcretiseerd. Op basis van het mobiliteitsprogramma wordt een uitvoeringsagenda opgesteld. In deze agenda worden de maatregelen verder geconcretiseerd en in de tijd gezet.

Ter inzage leggen mobiliteitsprogramma Texel 2035

Argumenten tot advies

In het Mobiliteitsplan 2015-2025 is de volgende mobiliteitsvisie opgenomen:

> Texel is het Waddeneiland waar wat te kiezen is. Goed bereikbaar voor iedereen, toerist en Texelaar, met welk type vervoer dan ook, dus ook met de auto. De Texelse kernwaarden rust en ruimte, rijkdom aan natuur en cultuurlandschappen, de Texelse identiteit en het specifieke eilandkarakter, bepalen de attractiviteit van het eiland. Daar bloeit het toerisme op en dat is waar Texel zijn populariteit aan ontleent. Die eigen identiteit van Texel moet zonder meer behouden blijven. Daarom moeten we investeren in duurzaamheid en kwaliteit. We moeten zorgen voor goed onderhouden fietspaden en aantrekkelijk openbaar vervoer. **We laten de keuze vrij maar gaan inwoners en toeristen stimuleren om zoveel mogelijk gebruik te maken van milieuvriendelijke vervoerwijzen.**

In de tussenliggende tijd zijn er veel maatregelen welke voortvloeien uit dit plan gerealiseerd. Voorbeelden hiervan zijn: uitbreiden oplaadpunten op parkeerplaatsen, het aanleggen van verschillende fietspaden, aanpassen Nieuwlanderweg en Postweg, verkeerscirculatieplannen Den Burg en De Koog en parkeeronderzoek Den Burg en De Koog. Tevens zijn er in de tussenliggende periode veel ontwikkelingen geweest welke van invloed zijn op de gewenste ontwikkelingen op mobiliteitsgebied. Denk hierbij aan ontwikkelingen op het gebied van duurzame mobiliteit, duurzaamheid en de toename van het aantal (elektrische) fietsen en auto's. Steeds meer voertuigen zijn slim en duurzaam en steeds vaker hebben ze elektriciteit nodig in plaats van fossiele brandstof. Daarnaast worden ketenreizen, waarbij gebruikt wordt gemaakt van meerdere vervoersmiddelen steeds logischer. Al deze ontwikkelingen hebben invloed op onze openbare ruimte (wegen, fietspaden, parkeerplaatsen etc.) en de (toeristische) gebruikers hiervan.

In de raadsinformatiebrief van 8 mei 2024 bent u geïnformeerd over het plan van aanpak om te komen tot een nieuw mobiliteitsprogramma. Dit nieuwe mobiliteitsprogramma is in ontwerp gereed.

<u>Interactief proces</u>
Het ontwerp mobiliteitsprogramma is middels een interactief proces tot stand gekomen. Zo hebben zowel de interne (verschillende afdelingen/beleidsdisciplines) als externe stakeholders (o.a. politie, Fietsersbond, VVV, TOP, TBO, SIGT, TESO, SBB en NM) in het voortraject input kunnen leveren. Inwoners en bezoekers van Texel hebben hun input middels een enquête en interactieve kaart kunnen geven. Al deze input is verwerkt in een eerste concept dat wederom aan de stakeholders is voorgelegd met het verzoek hierop te reageren. Dit alles heeft geleid tot het stuk dat nu voorligt.

<u>Mobiliteitsprincipes</u>
Het ontwerp mobiliteitsprogramma is opgebouwd op basis van een vijftal principes. De mobiliteitsprincipes zijn gebaseerd op een inventarisatie van zorgen, wensen en ambities, alsmede een analyse van verkeersveiligheids-risico's.

De principes zijn:

- **Verkeersveiligheid op 1**
  Dit principe draait om het veilig inrichten van wegen en het prioriteren van risicovolle locaties. We willen toewerken naar een wegennet dat vanzelf duidelijk maakt welk gedrag van weggebruikers wordt verwacht, dit zorgt ervoor dat weggebruikers zich beter aan de snelheid houden.

- **Leefbare dorpscentra**
  Door te investeren in leefbare dorpscentra worden de dorpen op Texel aantrekkelijker om te verblijven. Het is niet altijd wenselijk om auto's vanzelfsprekend en onbeperkt de ruimte te geven.

- **Gezonde mobiliteit als basis**
  Dit principe is geformuleerd om het stimuleren van actieve en gezonde vervoersmiddelen, zoals fietsen en wandelen, als voorkeurskeuze voor korte afstanden te bevorderen. We hanteren het STOMP-principe. STOMP staat voor Stappen, Trappen, OV, Medegebruik, Personenauto en staat voor de volgorde waarbij in nieuwe (gebieds)ontwikkelingen rekening wordt gehouden met mobiliteit.

- **Wij helpen onze bezoekers op weg**
  Dit principe richt zich op het bieden van duidelijke informatie en faciliteiten om bezoekers te helpen met hun mobiliteit op Texel. We richten ons hierbij op bewegwijzering, ondersteuning bij het begrijpen van de verkeersregels en het vinden van duurzame vervoersopties.

- **Jong & Oud bereikbaar op Texel**
  Dit principe richt zich op het verbeteren van mobiliteit voor alle leeftijden, met speciale aandacht voor de vergrijzende bevolking en de relatief oudere bezoekers van Texel.

Met behulp van deze principes werken aan een verkeerssysteem dat past bij de schaal, identiteit en seizoensdynamiek van het eiland. We kiezen voor veilige wegen, leefbare dorpen, gezonde en duurzame mobiliteitskeuzes en toegankelijke mobiliteit; voor inwoners én bezoekers. In voorgaande beleidsplannen stond het verleiden van bezoekers, om meer de fiets te gebruiken, centraal. Zonder dat hier harde maatregelen voor zijn opgenomen. In dit Mobiliteitsprogramma willen we juist meer inzetten op sturende en harde maatregelen om het gebruik van actieve verkeersmodi en/of het openbaar vervoer verder te stimuleren en te veraangenamen.

De principes worden in het mobiliteitsprogramma verder uitgewerkt en samen met hetgeen opgenomen is in het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) geconcretiseerd. Op basis van het mobiliteitsprogramma wordt een uitvoeringsagenda opgesteld. In deze agenda worden de maatregelen verder geconcretiseerd en in de tijd gezet. Voorgesteld wordt het ontwerp Mobiliteitsprogramma Texel 2035 vast te stellen en deze vanaf 1 augustus 2025 gedurende 6 weken ter inzage te leggen.

Alternatieven
Een alternatief kan zijn om het plan in gewijzigde vorm vast te stellen.

Consequenties van het advies
Aan het advies zijn geen financiële of juridische consequenties verbonden.

Juridische consequenties
De gemeenteraad stelt het uiteindelijke mobiliteitsprogramma en de bijbehorende uitvoeringsagenda vast. Het college zal vervolgens over gaan tot het uitvoeren van de maatregelen. In het stappenplan zoals opgenomen in de startnota is aangegeven de gemeenteraad mee te nemen voorafgaand aan de ter visie legging. Aan het afstemmingsoverleg van 16 april 2025 is voorgelegd het ontwerp Mobiliteitsprogramma eerst vast te stellen alvorens het gedurende 6 weken ter inzage te leggen. Na het ter inzage leggen zal het definitieve mobiliteitsprogramma aan de raad ter vaststellen worden aangeboden.

Overleg stakeholders
Het ontwerp Mobiliteitsprogramma is in samenspraak met de stakeholders op het eiland (o.a. politie, Fietsersbond, VVV, TOP, TBO, SIGT, TESO, SBB en NM) tot stand gekomen. Zij hebben in het voortraject input aangeleverd. Zij kunnen desgewenst nogmaals een reactie geven tijdens de termijn van ter inzage legging. Het ontwerp Mobiliteitsplan zal voorafgaand aan de ter inzage termijn aan de dorpscommissies worden toegezonden.

Beleidsmatige consequenties
In dit Mobiliteitsprogramma zetten we meer in op sturende en harde maatregelen om het gebruik van actieve verkeersmodi en/of het openbaar vervoer verder te stimuleren en te veraangenamen. Het is niet altijd wenselijk om auto's vanzelfsprekend en onbeperkt de ruimte te geven.

Financiële consequenties
Op dit moment zijn er nog geen financiële consequenties verbonden aan het ter inzage leggen van het ontwerp programma. De financiële consequenties worden meegenomen in het raadsvoorstel van de definitieve vaststelling welke in december wordt aangeboden.

Aanleiding / Voorgeschiedenis / Eerdere besluiten

Texel staat op een belangrijk kruispunt in zijn mobiliteitsbeleid. De voorgaande Mobiliteitsvisie (2015-2025) heeft bijgedragen aan een betere bereikbaarheid, verkeersveiligheid en ondersteuning van toerisme. Maar de mobiliteitsvraagstukken van vandaag vragen om een frisse en vooral bredere blik. Aspecten als gezondheid en toegankelijkheid spelen daarbij een belangrijke rol. Deze thema's worden in dit Mobiliteitsprogramma mee genomen.

Raadsbesluit

Zaaknummer 3564848

Ter inzage leggen mobiliteitsprogramma Texel 2035

Doelenboom

Programma

2	Goede bereikbaarheid
2.1	Verkeer en vervoer

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester en wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Overwegende

- Dat de huidige mobiliteitsvisie dateert uit 2015;
- Dat er sindsdien veel zaken zijn uitgevoerd en veranderd;
- Dat het zaak is een nieuwe visie op te stellen.

Besluit

1. het ontwerp Mobiliteitsprogramma Texel 2035 vast te stellen;
2. het ontwerp Mobiliteitsprogramma Texel 2035 vanaf 1 augustus 2025 gedurende 6 weken ter inzage te leggen.

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 09-07-2025,

De griffier, De voorzitter,

Bijlagen

1. ontwerp Mobiliteitsprogramma Texel 2035

Ontwerp Mobiliteitsprogramma Texel 2035

2025 - 2035

Gemeente Texel .txl

Goudappel
MOBILITEIT BEWEEGT ONS

"Als eilandbewoners weten we als geen ander hoe belangrijk een goed functionerend mobiliteitsnetwerk is. Het brengt ons samen, houdt onze dorpen bereikbaar en biedt onze bezoekers een gastvrij welkom. Met dit Mobiliteitsprogramma leggen we de koers vast voor een duurzaam, veilig en toekomstbestendig Texel. Samen bouwen we aan een mobiliteit die past bij de unieke kracht van ons eiland."

Wethouder Verkeer en Vervoer
Cees Hooijschuur

Inhoudsopgave

Inleiding	Blz. 4
1 Een nieuw Mobiliteitsprogramma	Blz. 6
2 Inventarisatie	Blz. 10
3 Mobiliteitsprincipes	Blz. 34
4 Van mobiliteitsprincipes naar mobiliteitsnetwerk	Blz. 50
5 Welke maatregelen zijn er nodig?	Blz. 58
6 Bijlagen	

Colofon

Mobiliteitsprogramma Gemeente Texel 2035

Deze publicatie is opgesteld door Goudappel. Niets uit deze rapportage mag worden overgenomen zonder bronvermelding. Eventuele rechthebbenden op gebruikt beeldmateriaal kunnen contact opnemen met Goudappel.

Datum	Kenmerk
28-05-2025	016680.20250321.R1.06

Inleiding

Waarom een Mobiliteitsprogramma?

Texel staat op een belangrijk kruispunt in zijn mobiliteitsbeleid. De voorgaande Mobiliteitsvisie (2015-2025) heeft bijgedragen aan een betere bereikbaarheid, verkeersveiligheid en ondersteuning van toerisme. Maar de mobiliteitsvraagstukken van vandaag vragen om een frisse en vooral bredere blik. Aspecten als gezondheid en toegankelijkheid spelen daarbij een belangrijke rol. Deze thema's worden in dit Mobiliteitsprogramma meegenomen.

Dit Mobiliteitsprogramma biedt richting voor de komende tien jaar (tot 2035) en vormt de mobiliteitsuitwerking van de Omgevingsvisie, die nog wordt opgesteld. In plaats van een nieuwe mobiliteitsvisie kiezen we bewust voor een Mobiliteitsprogramma, omdat dit programma naast ambities ook concrete maatregelen en acties bevat. Zo sluit het thema mobiliteit direct aan op de integrale benadering van de Omgevingsvisie en draagt het bij aan de bredere ruimtelijke ontwikkeling van Texel.
In dit document wordt soms gebruikgemaakt van jargon en afkortingen. In bijlage 1 is een begrippenlijst opgenomen.

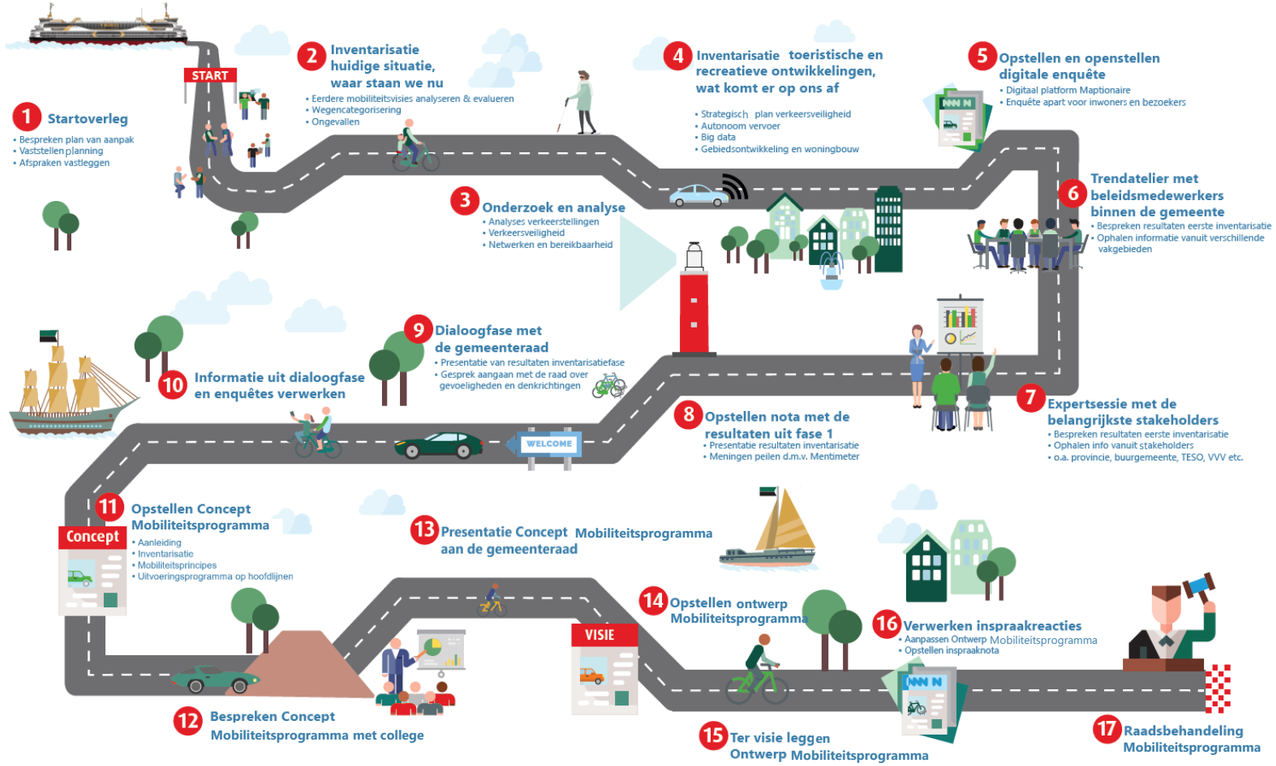
In deze rapportage zijn kaartbeelden gebruikt van OpenStreetMap en Maptionnaire.

Leeswijzer

Hoofdstuk 1 beschrijft de aanleiding en achtergrond van het Mobiliteitsprogramma. In hoofdstuk 2 wordt de huidige situatie geanalyseerd, met aandacht voor het netwerk en de uitkomsten van de participatie. In hoofdstuk 3 worden de bouwstenen vertaald naar mobiliteitsprincipes (visie voor de komende tien jaar), waarna in hoofdstuk 4 deze principes worden vertaald naar een nieuw wegencategoriseringsplan. In hoofdstuk 5 worden de principes vertaald naar infrastructurele maatregelen op hoofdlijnen.

Op de volgende pagina is het proces dat is doorlopen om te komen tot dit Mobiliteitsplan opgenomen.

Proces

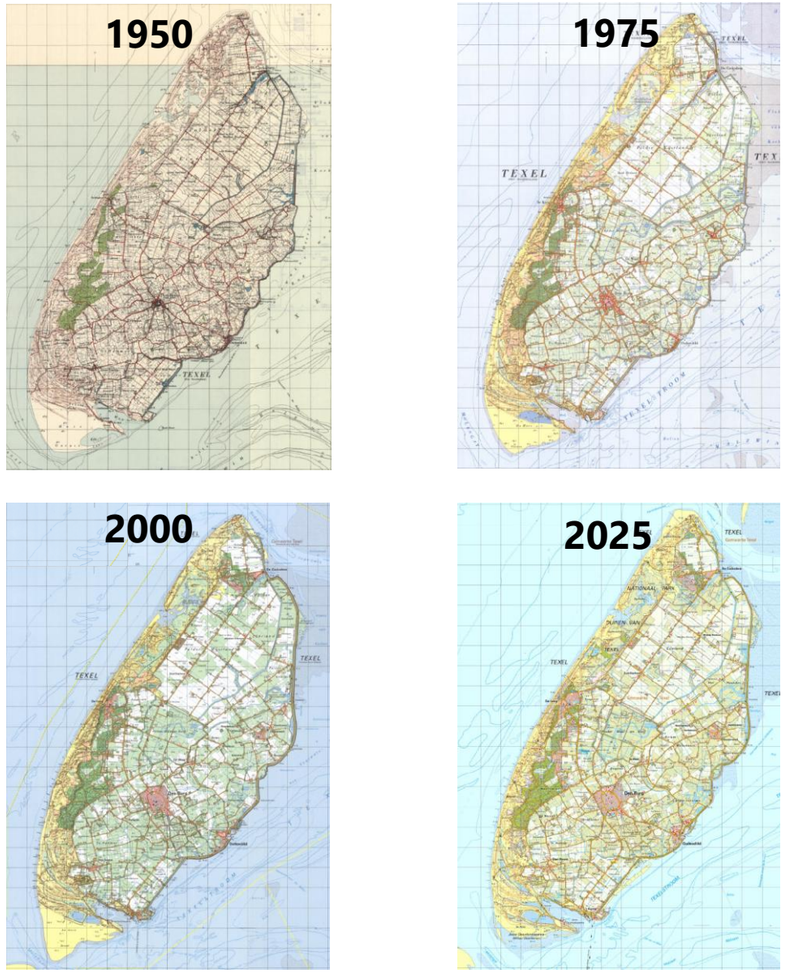
1
Een nieuw Mobiliteits-programma

Mobiliteitsbeleid gaat over de lange én de korte termijn

Het mobiliteitsbeleid vraagt om een balans tussen korte en lange termijn. Het is verleidelijk om vooral te focussen op pragmatische oplossingen voor directe problemen, zoals verkeersdrukte of een tekort aan parkeerplaatsen. Door te werken vanuit een overkoepelend programma zorgen we ervoor dat maatregelen op de korte termijn passen binnen een bredere strategie voor een veilig, leefbaar en bereikbaar Texel. Dit Mobiliteitsprogramma legt vast hoe vraagstukken rondom verkeer en vervoer de komende jaren worden aangepakt. Ook schetst het een toekomst waarin inwoners en bezoekers zich soepel en duurzaam kunnen verplaatsen zonder afbreuk te doen aan het unieke karakter van het eiland. Zo wordt dit programma een praktische routekaart naar een toekomstbestendig Texel.

Ambities vastleggen van gemeente overstijgende dossiers

Verder wordt in dit Mobiliteitsprogramma beschreven welke ambities er zijn ten aanzien van bovengemeentelijke mobiliteitsdossiers. Dan gaat het om bijvoorbeeld onze inbreng richting de provincie als vervoersautoriteit (OV). Maar het gaat ook over hoe we willen aansluiten op nationale ambities.

Bron: Topotijdreis (2025)

Andere tijden vragen ook ander mobiliteitsbeleid

Op de afbeeldingen hiernaast is te zien dat de gemeente Texel door de jaren heen is veranderd. We proberen vooruit te kijken, toch is het niet altijd mogelijk om alles te voorzien. Daarom willen we dit plan tussentijds evalueren en mogelijk ook bijsturen. Dit willen we ook doen met de uitgevoerde maatregelen, zodat we na de evaluatie weten of de maatregelen het gewenste effect hebben. Een voorbeeld van een project dat evaluatieve waarde heeft is het project openbare verlichting en aanbrengen van reflectoren in het buitengebied.

Inspelen op maatschappelijke trends

Dit mobiliteitsbeleid sluit aan bij bredere maatschappelijke trends. De samenleving stelt steeds hogere eisen aan de kwaliteit van de leefomgeving. Landelijk verschuift de focus van enkel bereikbaarheid naar ook het versterken van de leefbaarheid van de openbare ruimte. Ook het bevorderen van kansengelijkheid krijgt meer aandacht: door de openbare ruimte voor iedereen toegankelijk te maken, wordt deelname aan de samenleving vergemakkelijkt.

Hoe verder na dit Mobiliteitsprogramma?

Nadat de gemeenteraad dit Programma heeft vastgesteld wordt separaat een uitvoeringsprogramma opgesteld. Hierin worden de maatregelen uit dit Mobiliteitsprogramma verder geconcretiseerd. In het uitvoeringsprogramma worden de maatregelen op kosten gezet, geprioriteerd en ook wordt de doorlooptijd opgenomen.

2
Inventarisatie

Participatie

Aansluiten bij de zorgen en wensen van inwoners door goed te luisteren
Bij het tot stand komen van dit Mobiliteits-programma hebben we eerst goed geluisterd. Inwoners en bezoekers zijn actief benaderd via diverse gemeentelijke kanalen zoals bijvoorbeeld sociale media en de krant om hun mening over mobiliteit te delen. Dit kon door een online vragenlijst in te vullen. We hebben twee online vragenlijsten uitgezet, één voor de inwoners en één voor de bezoekers van Texel. De vragenlijst voor de bezoekers is zowel in het Nederlands als in het Duits aangeboden.

Verder is er gesproken met ambtenaren van verschillende domeinen en diverse belangenorganisaties, waaronder de Fietsersbond, Texels Ondernemers Platform (TOP), VVV, hulpdiensten, TESO, Staatsbosbeheer et cetera.

Daarnaast zijn we met de gemeenteraad het gesprek aangegaan over gevoeligheden en denkrichtingen.

Doordat we eerst goed hebben geluisterd, weten we wat er speelt onder inwoners en belanghebbenden. Mede op basis van deze input hebben we dit Mobiliteitsprogramma opgesteld.

Digitale vragenlijst inwoners
Aantal respondenten: 1.027

Digitale vragenlijst bezoekers
Aantal respondenten: 582

Dialoog met ambtenaren
Aantal aanwezige ambtenaren: 12

Dialoog met belangenorganisaties (online en fysiek)
Aantal aanwezige belangenorganisaties: 9

Dialoog met de gemeenteraad
Aantal aanwezige raads-/commissieleden: 12

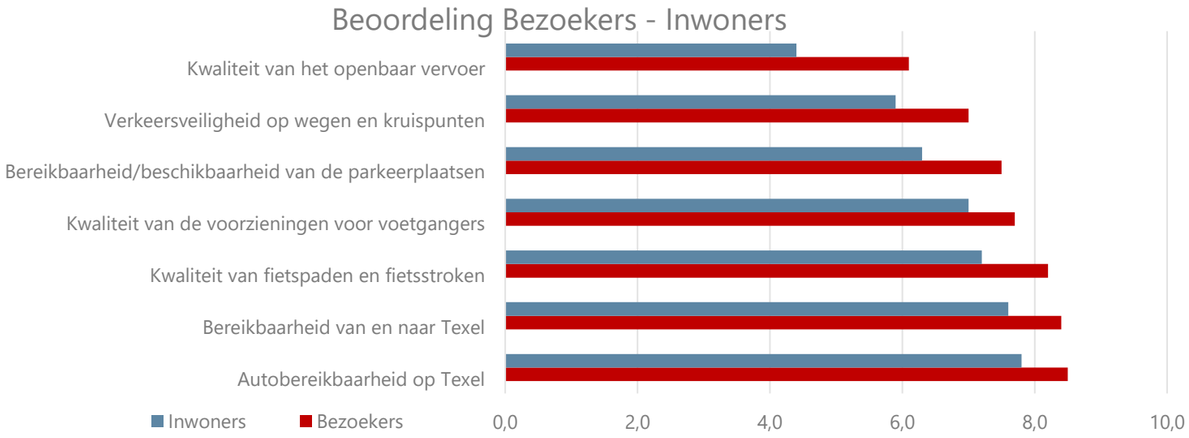
Wat zeggen de feiten en cijfers?
Gelijktijdig hebben we een analyse gedaan waarbij onder andere de netwerken, ongevallencijfers, intensiteiten en snelheden op gemeentelijke wegen zijn geïnventariseerd. In dit hoofdstuk wordt zichtbaar of de subjectieve beleving (wat leeft er onder inwoners) in relatie tot de mobiliteit overeenkomt met de objectieve mobiliteitscijfers (feitelijke data).

Uitkomsten van de digitale vragenlijst:
Inwoners en bezoekers is gevraagd een rapportcijfer te geven hoe ze de – vooraf aangegeven – mobiliteitsthema's beoordelen. Dit geeft inzicht in hoe de thema's door inwoners en bezoekers worden ervaren. Uit de resultaten blijkt dat zowel inwoners als bezoekers de kwaliteit van het openbaar vervoer als het laagst beoordelen. Inwoners beoordelen dit thema zelfs met een onvoldoende. Daarnaast worden de thema's Verkeersveiligheid en bereikbaarheid/beschikbaarheid van parkeerplaatsen ook minder beoordeeld dan de overige mobiliteitsthema's. Het hele overzicht is in onderstaande tabel weergegeven.

Naast een beoordeling is inwoners en bezoekers ook gevraagd om een top 3 te maken van de thema's die als meest belangrijk worden ervaren.

Wat vinden inwoners belangrijk?
1. Verkeersveiligheid op wegen en kruispunten
2. Kwaliteit van het openbaar vervoer
3. Bereikbaarheid van en naar Texel

Wat vinden bezoekers belangrijk?
1. Kwaliteit van fietspaden en fietsstroken
2. Bereikbaarheid van en naar Texel
3. Verkeersveiligheid op wegen en kruispunten

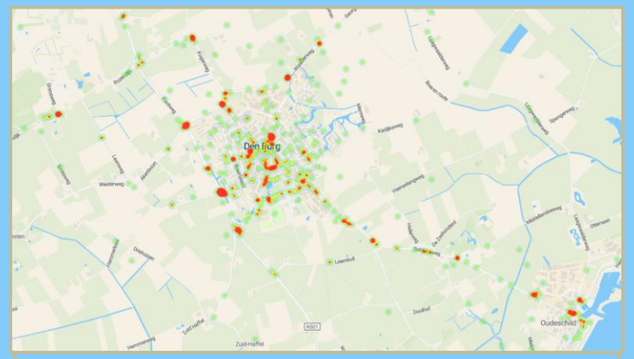

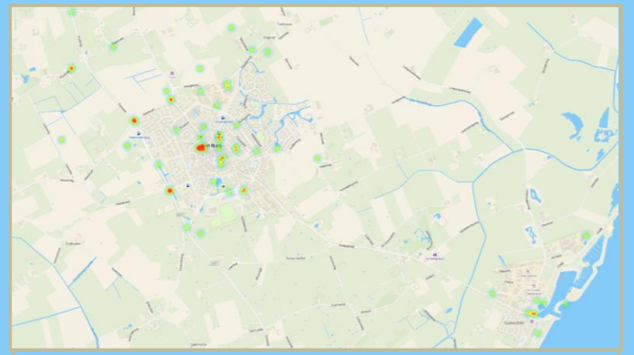
Reacties van inwoners:
Via een interactieve kaart hebben inwoners knelpunten en kwaliteiten in de openbare ruimte aangeven, inclusief redenen. Wat betreft de knelpunten zijn de meeste reacties geplaatst binnen de bebouwde kom, met relatief hoge concentraties in Den Burg en De Koog. Routes zoals de Postweg en Schilderweg zijn ook duidelijk te zien, zie de heatmap hiernaast.

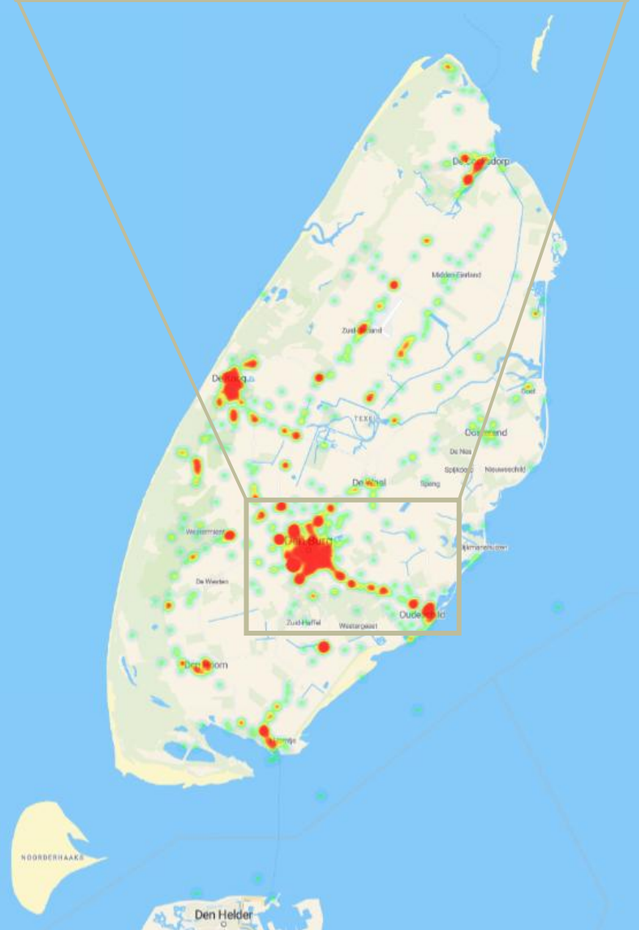
In Den Burg is de kruising Westerweg-Pontweg een duidelijk aandachtspunt, met 116 reacties. Ook de Waalderstraat is vaak genoemd in combinatie met parkeerhinder (34 reacties).

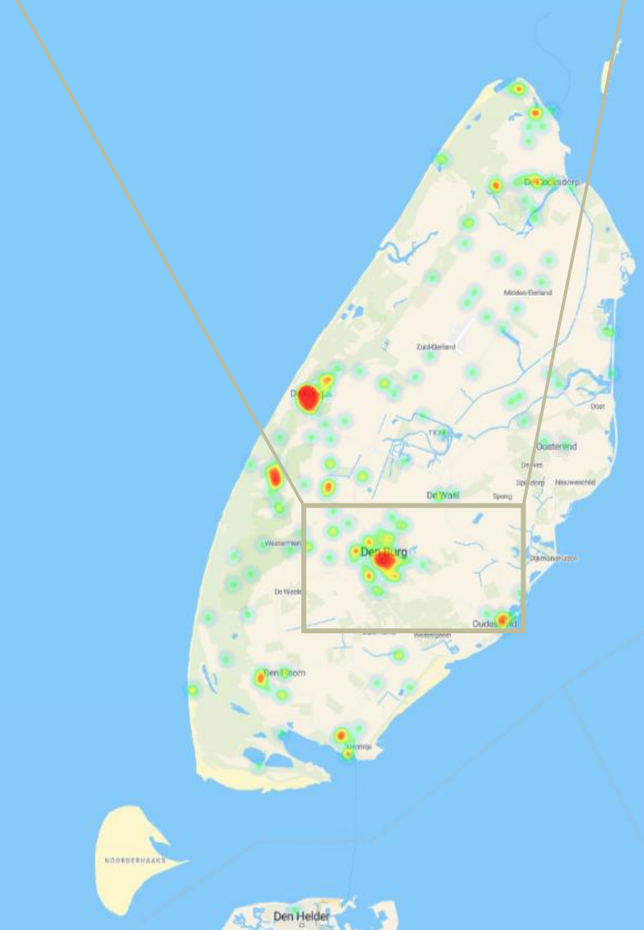
Reactie was gericht op (modaliteit): *(combinatie van keuze was mogelijk)	Aantal reacties
Voetganger	386
Fietser	771
Openbaar vervoer	126
Autoverkeer	974
Overig	59
Totaal aantal reacties:	1501*

Reactie had betrekking op (reden): *veld was niet verplicht	Aantal reacties
Onveilige situatie	671
Verkeersoverlast	55
Slechte bereikbaarheid	38
(hinderlijk) Parkeren	82
Inrichting van de openbare ruimte	48
Overig	24
Totaal aantal reacties:	1501*

Reacties van bezoekers:
Bezoekers is ook gevraagd op een interactieve kaart locaties aan te geven waar zij een knelpunt ervaren in de openbare ruimte. Op de heatmap hiernaast zijn de locaties weergegeven. Opvallend is dat de meeste reacties zijn geplaatst in De Koog en Den Burg. Ook valt het gebied tussen de Rozendijk en De Koog op. Dit gebied is populair onder bezoekers.

In De Koog is de kruising Boodlaan-Badweg een duidelijk aandachtspunt, met tien reacties. Ook valt de kruising Nikadel-Dorpsstraat op met zeven reacties.

Reactie had betrekking op (reden): *veld was niet verplicht	Aantal reacties
Onveilige situatie	137
Slechte bereikbaarheid	33
Bereikbaarheid	13
(hinderlijk) Parkeren	36
Inrichting van de openbare ruimte	35
Overig	20
Totaal aantal reacties:	261*

Reacties inwoners samengevat

Respondenten hebben verschillende knelpunten en kwaliteiten benoemd op het gebied van mobiliteit. Bijvoorbeeld over parkeren, verkeersgedrag en openbaar vervoer. Smalle wegen, zoals rond Oosterend en De Cocksdorp, leiden volgens respondenten tot gevaarlijke situaties door tegenliggers. Dit komt met name landbouwvoertuigen en bussen. Ook wegen zoals de Rozendijk tussen Den Burg en De Koog worden genoemd vanwege onduidelijke belijning en voorrangssituaties. Op het gebied van parkeren worden tekorten ervaren in dorpscentra, zoals Den Burg en De Koog, en bij toeristische trekpleisters zoals de Vuurtoren en Ecomare. Wildparkeren in bermen en woonwijken veroorzaakt hinder. Daarnaast wordt regelmatig te hard rijden gemeld, op bijvoorbeeld de Pontweg en de Hoofdweg. Ook wordt het gedrag van toeristen, zoals het negeren van voorrangsregels op rotondes en opstoppingen op fietspaden, als onvoorspelbaar en problematisch ervaren. Verder noemen respondenten tekortkomingen in het openbaar vervoer. Bijvoorbeeld door de slechte fietsvoorzieningen en de beperkte voorzieningen voor reizigers bij bushaltes. Bewoners zijn daarnaast positief over de nieuwe rotonde Emmalaan-Beatrixlaan. Ook wordt de verbeterde bewegwijzering naar de parkeerplaats (voor bezoekers) bij de sporthal in Den Burg als positief ervaren.

Reacties bezoekers samengevat

Een veelgenoemd knelpunt is de veiligheid van fietsers en voetgangers. Zo ontbreken er voetpaden langs drukke wegen zoals de Pontweg en nabij toeristische trekpleisters als Ecomare. Dit veroorzaakt onveilige situaties. Ook fietspaden worden door sommige respondenten als te smal of slecht onderhouden ervaren. Daarnaast worden onoverzichtelijke en gevaarlijke kruispunten genoemd, zoals op de Vuurtorenweg en de Rommelpot. Hier leiden hoge snelheden en onduidelijke voorrangssituaties tot bijna-ongevallen. Parkeergelegenheid wordt eveneens vaak genoemd; bezoekers klagen over te weinig parkeerplaatsen, onoverzichtelijke parkeerterreinen en wildparkeren, wat in hun beleving voor chaos en hinder zorgt. Voor fietsen is de capaciteit van parkeerplaatsen vaak onvoldoende, met name in Den Burg en bij stranden. Verder zien respondenten gedragsproblemen zoals te hard rijden op smalle wegen en het onvoorspelbare gedrag van medeweggebruikers op fietspaden en in voetgangerszones. Tot slot wordt de toegankelijkheid van het openbaar vervoer als ontoereikend ervaren. Bijvoorbeeld bij voorzieningen zoals bij bushaltes. Vaak is de toegang tot openbare voorzieningen voor ouderen of mensen met een beperking lastig. Daarnaast is aangegeven dat ook de bewegwijzering voor verbetering vatbaar is.

Uitkomsten dialoog met de ambtenaren samengevat

Tijdens de dialoog met ambtenaren bleek dat thema's zoals de opmars van de elektrische fiets, de verkeersveiligheid en de vergrijzende samenleving, belangrijk worden gevonden. Thema's zoals vergrijzing en drukte door bezoekers leven ook bij andere domeinen. Daarnaast werden diverse onderwerpen aangedragen, waaronder het autoluw maken van dorpscentra, het overal instellen van 30 km/h binnen de bebouwde kom en extra aandacht voor het verkeersgedrag van (internationale) bezoekers. Er werd opgeroepen om met durf en daadkracht een duidelijke visie neer te zetten voor een leefbaar en gastvrij Texel voor jong en oud.

Uitkomsten dialoog met de gemeenteraad van Texel samengevat

Tijdens de dialoog met de raadsleden werd benadrukt dat verkeersveiligheid, de opkomst van de elektrische fiets en vergrijzing met aandacht voor toegankelijkheid als de belangrijkste thema's voor dit Mobiliteitsprogramma worden gezien. De raadsleden legden ook extra nadruk op de omvang van het landbouwverkeer. Daarnaast werden onderwerpen zoals laadinfrastructuur, autoloze zones, verbeterde OV-verbindingen, fietsveiligheid, handhaving van verkeersregels, duurzame brandstoffen en veilige oversteekplaatsen genoemd als zijnde belangrijke thema's voor het Mobiliteitsprogramma.

Uitkomsten dialoog met belangenorganisaties samengevat

Voor het opstellen van dit Mobiliteits-programma zijn onder andere de volgende belangenorganisaties uitgenodigd: Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, TESO, TOP, VVV, Fietsersbond, Politie.

Tijdens de dialoog met belangenorganisaties werd de nadruk gelegd op het verbeteren van de verkeersveiligheid, door onder andere extra aandacht te hebben voor de opmars van de elektrische fiets. Ook werd het toenemende aantal bezoekers naar Texel als een belangrijk thema aangedragen voor dit Mobiliteitsprogramma.

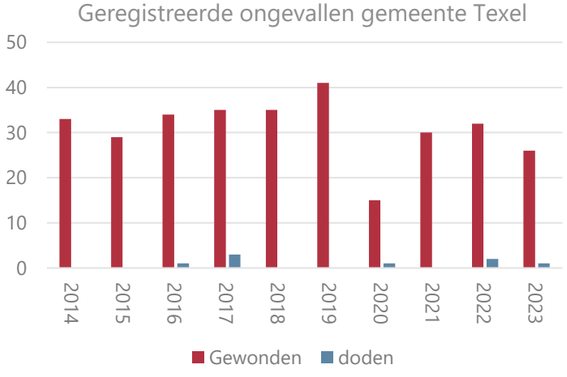
Daarnaast werden actieve vormen van mobiliteit aangedragen als modaliteiten waar extra aandacht voor zou moeten zijn, onder andere door bijvoorbeeld voldoende fietsenstallingen te realiseren. Ook werd auto- en camperparkeren aangedragen om extra aandacht aan te geven in dit plan, door waar mogelijk dorpscentra autoluw te maken en parkeren te faciliteren aan de dorpsranden.

Wat zeggen de cijfers?

Cijfers van het aantal verkeersslachtoffers door de jaren heen

Texel is een gemeente met ongeveer 14.000 inwoners. Jaarlijks bezoeken zo'n 1 miljoen mensen onze gemeente. Vooral in het hoogseizoen is het drukker, dit is ook terug te zien in de ongevallencijfers. In 2023 viel 50% van alle gewonden in het verkeer tussen juli en september (Q3).

In onderstaande tabel zijn alle geregistreerde ongevallen tussen 2014 en 2023 opgenomen. Hier valt op dat tijdens – en na – de corona-pandemie het aantal gewonden in het verkeer eerst sterk en daarna licht zijn afgenomen ten opzichte van de jaren voor de pandemie. Dit beeld geldt niet voor het aantal verkeersdoden.

Bron: ViaStat (2024)

Cijfers van het aantal verkeersslachtoffers per vervoerswijze

Per jaar vallen er gemiddeld 31 gewonden in het verkeer en overlijdt er gemiddeld één persoon. Van alle geregistreerde verkeersongevallen tussen 2014 en 2023 was 52% van de gewonden een verkeersdeelnemer op een (e-)fiets. Daarnaast was de helft van alle dodelijke verkeersslachtoffers een fietser.

In onderstaand overzicht is het totaal aantal verkeersslachtoffers (2014-2023) per vervoerswijze weergegeven. Het is lastig Texel met een referentie gemeente te vergelijken. Dit komt door de unieke Texelse context.

Voertuig	Gewonden	Doden
Bestelauto	2	0
Bromfiets +	40	1
E-bike	54	2
Fiets	110	2
Motor	5	1
Overige	34	0
Personenauto	50	2
Voetganger	15	0
Vrachtauto	0	0
Totaal	310	8

Bron: ViaStat (2024)

Cijfers van het aantal verkeersslachtoffers naar leeftijd

Texel heeft te maken met een vergrijzende bevolking: 20% van de inwoners is 70 jaar of ouder en de gemiddelde leeftijd van de inwoners is 47 jaar. Dit is hoger dan het landelijke gemiddelde van 42 jaar. Ook bezoekers van Texel zijn relatief oud, met een gemiddelde leeftijd van 50 jaar[1].

Deze demografische kenmerken hebben gevolgen voor de verkeersveiligheid. Landelijk gezien zijn ouderen en jongeren de groepen die het meest betrokken zijn bij verkeersongevallen.

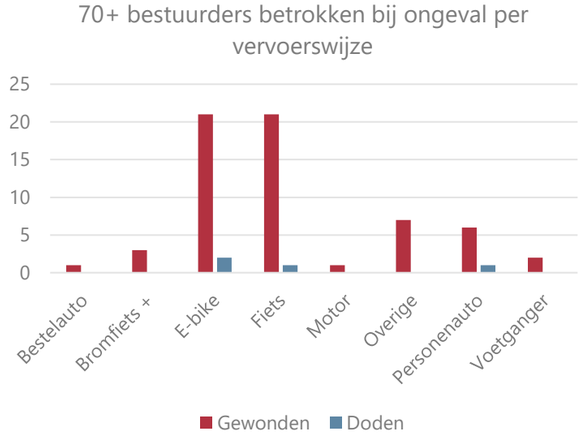
Leeftijd	Gewonden	Doden
0 t/m 11 jaar	12	0
12 t/m 15 jaar	20	0
16 t/m 17 jaar	10	0
18 t/m 24 jaar	37	2
25 t/m 39 jaar	36	1
40 t/m 49 jaar	23	0
50 t/m 59 jaar	57	0
60 t/m 69 jaar	49	1
70 en ouder	62	4
Niet ingevuld	0	0
Onbekend	4	0
Totaal	310	8

Bron: ViaStat (2024)

[1] F. Spooren (2021)

De ongevallencijfers van de afgelopen tien jaar laten zien dat 70-plussers op Texel tot de meest kwetsbare verkeersdeelnemers behoren. Uit ongevallendata tussen 2014 en 2023 blijkt namelijk dat 68% van de gewonden 70-plussers op een (e-)fiets waren.

De vergrijzing zal de komende jaren verder toenemen volgens prognoses van het CBS, zowel op Texel als in Nederland. Dit gegeven wordt ook als risico herkend in het Strategisch Plan Verkeersveiligheid Texel.

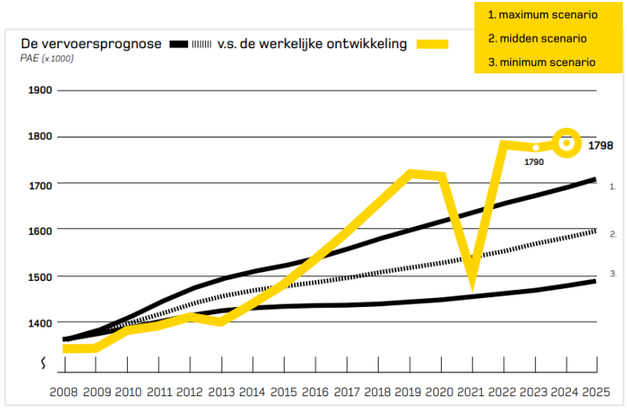
Bron: ViaStat (2024)

Ontwikkeling van toerisme op Texel

Texel kent een grote economische afhankelijkheid van toerisme. Ongeveer 80% van de economie op het eiland hangt samen met deze sector[2]. Tot 2019 groeide het aantal bezoekers en overnachtingen. Jaarlijks worden circa 4 miljoen toeristische overnachtingen geboekt, met een gemiddelde van ruim 11.000 toeristen per nacht[3]. Ter vergelijking: Texel telt circa 14.000 inwoners.

Op piekdagen in de zomerperiode kunnen zich tot ongeveer 65.000 mensen op het eiland bevinden, inclusief bewoners. Er is sprake van zowel intensievere pieken als langere drukke perioden. Volgens onderzoek voor het tot stand komen van het Toeristisch Toekomstplan Texel vond circa tweederde van de inwoners het te druk op Texel. Ook gaf 90% van de Texelaars aan dat verkeersproblemen mede door toerisme toenemen.

Volgens de cijfers van de TESO is een gestage groei van het aantal overzettingen te zien, zoals is weergegeven op de afbeeldingen hiernaast. Echter valt op te merken dat de groei van het overzetten van het aantal personenauto equivalent (PAE) vanaf 2022 tot 2024 min of meer is gestabiliseerd.

Bron: TESO (2024)

[2] F. Spooren (2021)

[3] NBTC, Perspectief 2030 (2018)

Prognoses tot 2030–2035: groei versus beperking

Volgens NBTC's 'Perspectief 2030' wordt voor de Nederlandse kustgebieden een groei van ongeveer 56% verwacht in 2030 ten opzichte van 2017. Het aantal internationale gasten aan de kust zal volgens diezelfde prognose bijna verdubbelen ten opzichte van 2019. NBTC's 'Forecast 2035' voorziet voor Noord-Holland een toename van circa 37% van het aantal verblijfsbezoekers in 2035 ten opzichte van 2023, grotendeels door een toename van internationale gasten.

Veerdienst TESO laat, zoals hiernaast weergegeven een structurele groei zien. In 2022 werden circa 543.000 personenauto's van niet-Texelaars overgezet, tegenover circa 394.000 tien jaar eerder[4]. Het aantal overgezette passagiers steeg in die periode van circa 1,8 miljoen naar 2,1 miljoen per jaar. Volgens TESO kan het aantal passagiers en voertuigen tussen nu en 2040 met ruim 30% toenemen[5].

[4] FD (2023)

[5] TESO Journaal (2021)

Wat betekent dit voor de Mobiliteit op Texel?

Er is sprake van een spanningsveld tussen beleidsdoelen en externe ontwikkelingen. De gemeente Texel richt zich op het beheersen van toeristische capaciteit (o.a. geen nieuwe grote vakantieparken en strengere regels voor B&B's), terwijl de TESO vraag gestuurd opereert.
We zien dat de maatregel van het beheersen van de capaciteit helpt, het aantal overzettingen is de afgelopen jaren namelijk nagenoeg gelijk gebleven.

Echter verwachten we dat zonder aanvullende maatregelen de druk op de openbare ruimte zal toenemen. Zelfs bij een gelijkblijvend aantal slaapplaatsen kan verdere groei plaatsvinden door meer dagtochten of een hogere bezettingsgraad. Daarom willen we als gemeente blijven investeren in een veilige en toegankelijke openbare ruimte zodat bezoekers en inwoners kunnen blijven genieten van ons mooie eiland.

Bron: Texelinformatie (2024)

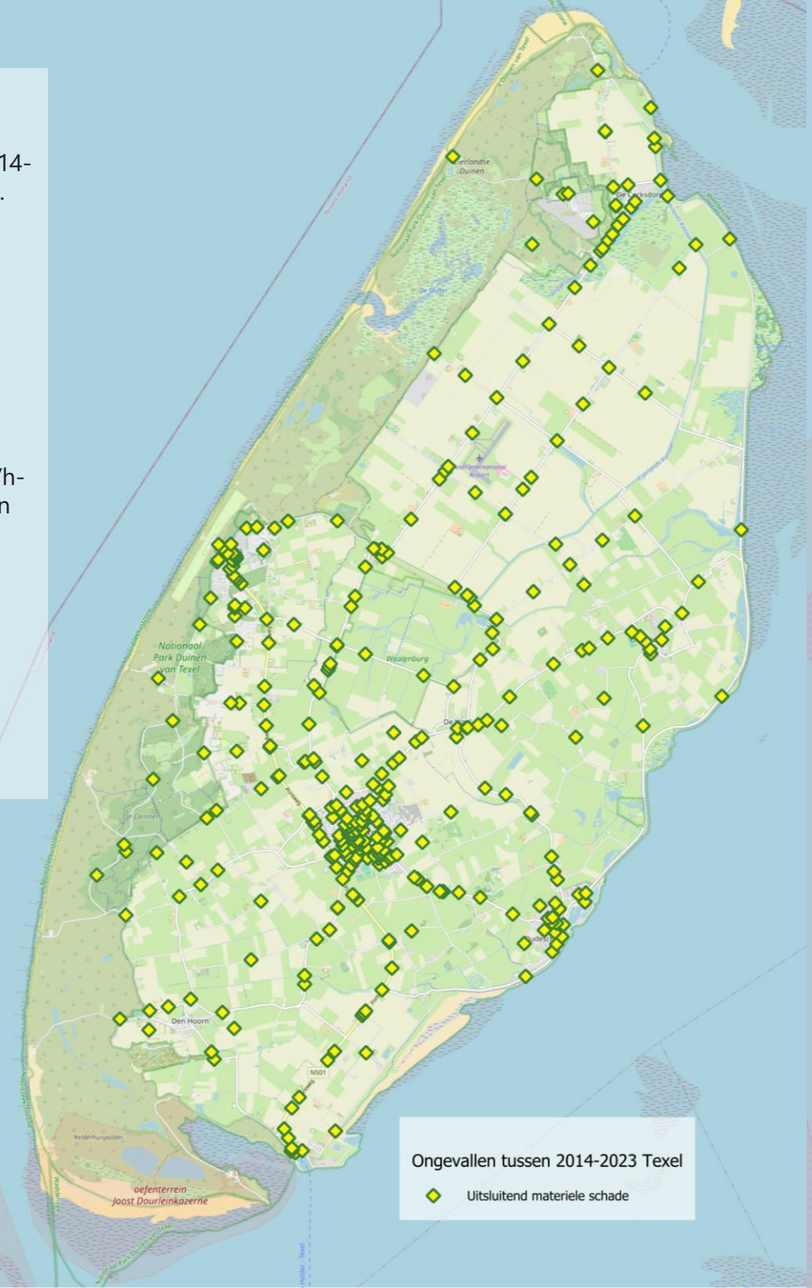
Waar gebeuren nou precies de ongevallen?

Alle geregistreerde ongevallen tussen 2014-2023 zijn onderverdeeld in 3 categorieën. Ongevallen met uitsluitend materiële schade, ongevallen met slachtoffers en dodelijke ongevallen.

Op de afbeelding hiernaast zijn alle ongevallen met uitsluitend materiële schade (UMS) weergegeven die tussen 2014-2023 door de politie zijn geregistreerd. 26% van alle UMS ongevallen vond plaats op 30- en 50 km/h-wegen, 45% op 60- en 80 km/h-wegen en van 29% is de maximumsnelheid van de ongevalslocatie niet geregistreerd.

Op basis van deze gegevens kan worden gesteld dat het merendeel van de ongevallen met uitsluitend materiële schade plaatsvindt op wegen die overwegend buiten de bebouwde kom liggen.

Bron: ViaStat (2024)

Wie zijn de verkeersslachtoffers?

76% van alle gewonden die zijn geregistreerd in het verkeer heeft de Nederlandse nationaliteit. Van 8% van alle gewonden is de nationaliteit niet geregistreerd.

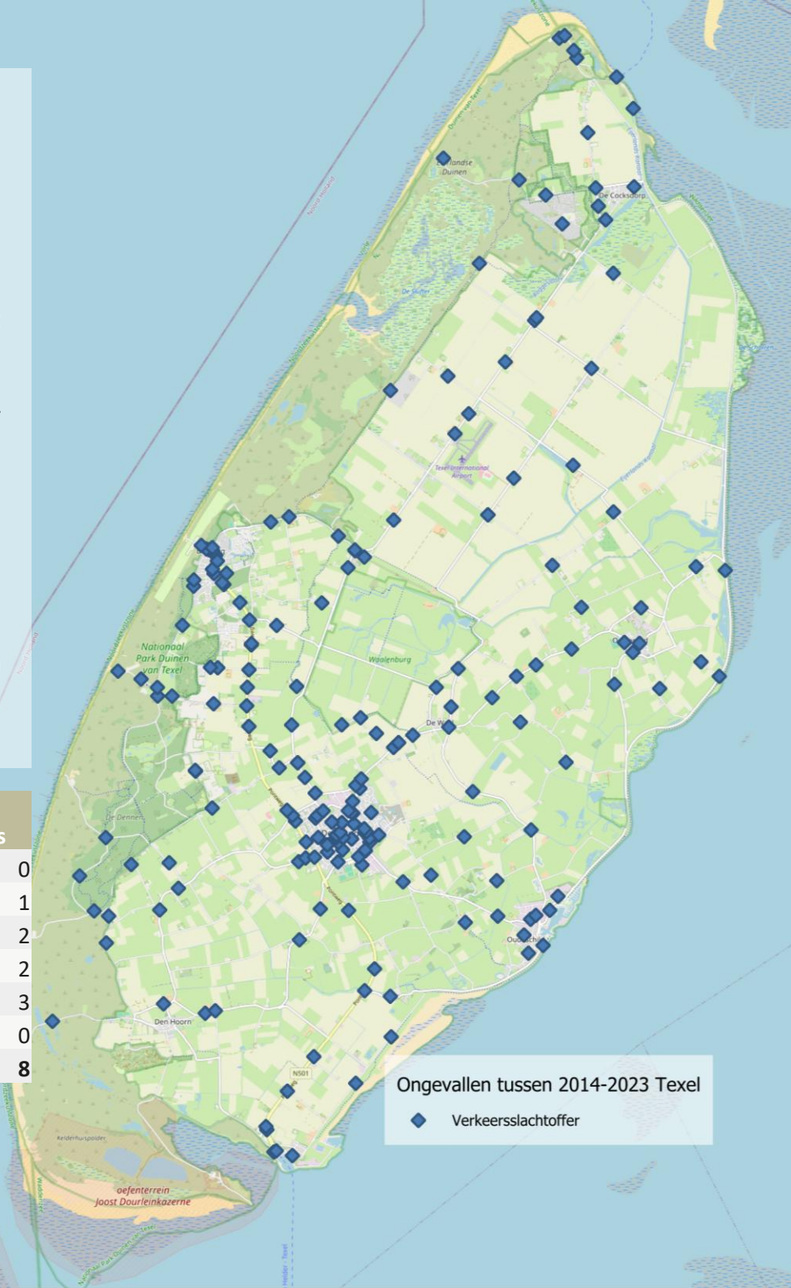
Bijna 12% van de verkeersgewonden heeft de Duitse nationaliteit. Alle geregistreerde dodelijke slachtoffers in de periode 2014-2023 hadden de Nederlandse nationaliteit.

Waar vielen de verkeersslachtoffers?

In onderstaande tabel zijn alle verkeersslachtoffers weergegeven, onderverdeeld per snelheidscategorie. Tussen 2014 en 2023 zijn de maximale snelheidslimieten op veel buitenwegen op Texel van 80 naar 60 km/h verlaagd. Opvallend is echter dat het merendeel van de geregistreerde verkeersslachtoffers op wegen buiten de bebouwde kom valt.

Snelheden	Gewonde slachtoffers	Dodelijke slachtoffers
15 km/h (stapvoets)	4	0
30 km/h	40	1
50 km/h	50	2
60 km/h	55	2
80 km/h	107	3
Niet bekend	54	0
Eindtotaal	**310**	**8**

Bron: ViaStat (2024)

Bestaande netwerken

Mobiliteitsnetwerk op Texel

Een belangrijke stap in de ontwikkeling van dit gemeentelijk Mobiliteitsprogramma is het in kaart brengen van de huidige situatie van de bestaande netwerkstructuren. Het in kaart brengen van deze structuren brengt knelpunten, mogelijkheden en de samenhang van het netwerk in kaart, die richting geven aan de ontwikkeling van het mobiliteitsbeleid voor de komende tien jaar.

Er is onderscheid gemaakt op basis van verschillende netwerken, namelijk het: netwerk fiets, netwerk openbaar vervoersnetwerk en netwerk auto.

Netwerk fiets

Het fietsnetwerk op Texel bestaat uit een fijnmazig systeem dat intensief wordt gebruikt, vooral tijdens het hoogseizoen. Binnen het netwerk zijn twee typen gebruikers te onderscheiden: recreatieve fietsers en utilitaire fietsers. Deze routes zijn belangrijk voor zowel inwoners als bezoekers. Daarnaast maken ook veel voetgangers gebruik van de fietspaden, omdat zij bij gebrek aan wandelpaden het fietspad mogen gebruiken. Dit leidt op drukke trajecten, zoals tussen Den Burg en De Koog, regelmatig tot conflicten tussen fietsers en voetgangers.

Het netwerk is opgedeeld in twee onderdelen: de hoofdfietsroutes en het recreatieve knooppuntennetwerk.

De hoofdfietsroutes verbinden de (dorps)kernen en zijn bedoeld om functionele verplaatsingen tussen woonplaatsen en voorzieningen te faciliteren. Bijvoorbeeld om van en naar werk/school te reizen. Routes van en naar Den Burg vormen een belangrijk onderdeel van deze hoofdroutes.

Het recreatief knooppuntennetwerk biedt fietsers een netwerk dat inspeelt op belevingswaarde en routekeuze. Dit netwerk is minder gericht op snelheid of directheid en maakt gebruik van knooppunten. Bij deze knooppunten kunnen fietsers rusten of routes raadplegen.

De inrichting van beide onderdelen is momenteel niet uniform. Voor de hoofdfietsroutes ontbreken duidelijke richtlijnen voor de vormgeving. Ook binnen het knooppuntennetwerk ontbreken afspraken over de inrichting. Dit leidt tot variatie in kwaliteit en gebruikservaring.

Het bestaande fietsnetwerk is weergegeven op de volgende pagina.

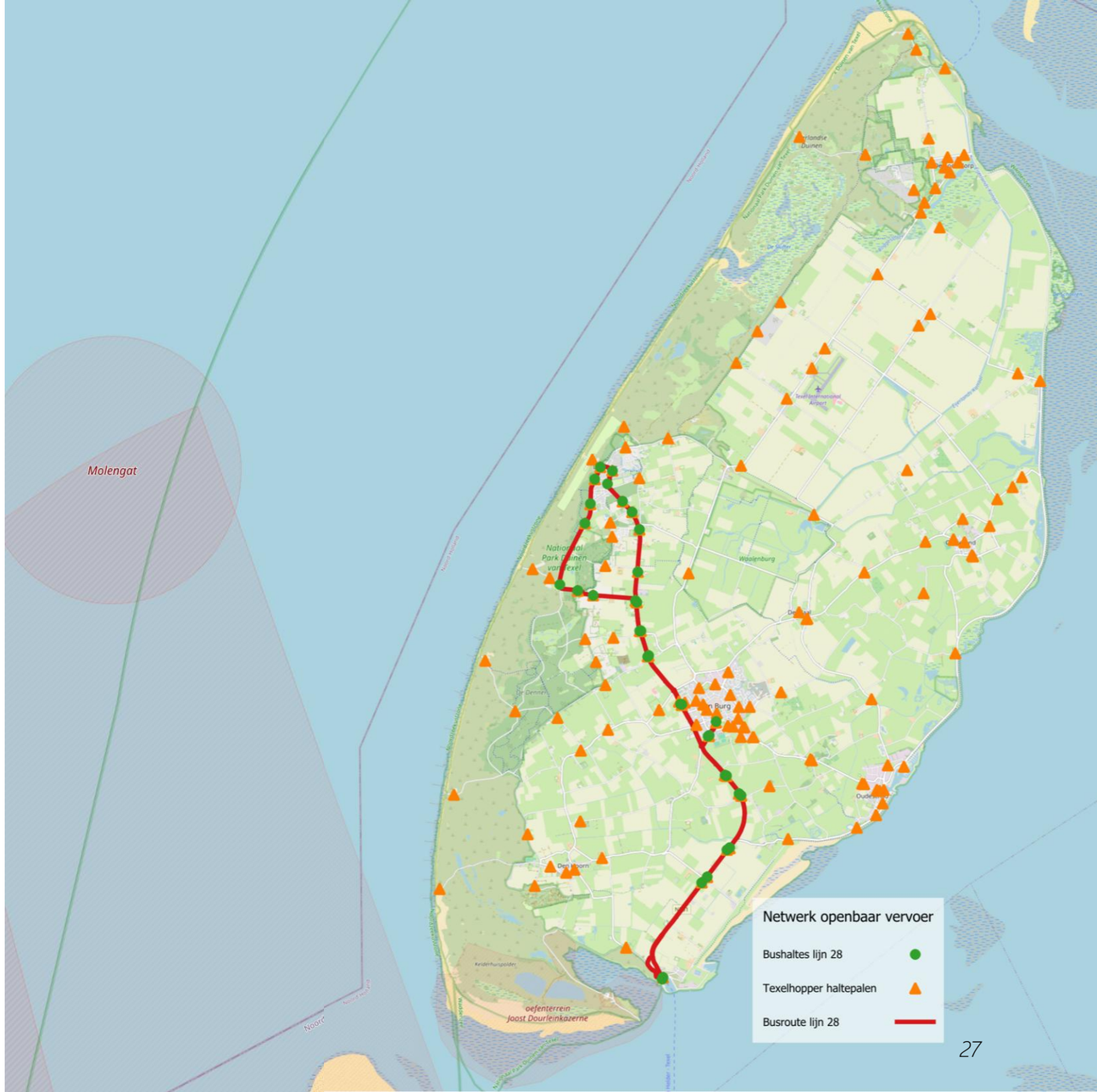
Netwerk openbaar vervoer

Het openbaar vervoer op Texel wordt verzorgd door Connexxion, de concessiehouder voor Noord-Holland Noord (2018-2028). Het systeem bestaat uit twee onderdelen: de flexibele Texelhopper en de reguliere buslijn 28.

De Texelhopper is een op afroep beschikbare dienst die bijna het hele eiland bedient via ongeveer 200 opstapplekken. Deze service maakt gebruik van kleinere voertuigen en bereikt ook minder toegankelijke locaties. Reizigers kunnen ritten minimaal 30 minuten van tevoren reserveren via de website, de Texelhopper-app of telefonisch. De dienst is beschikbaar van 05.30 tot 22.00 uur en sluit aan op de vaartijden van de TESO-veerboot.

Buslijn 28 rijdt volgens een vaste dienstregeling tussen de veerhaven ('t Horntje), Den Burg en De Koog. De bus bedient haltes voornamelijk langs de Pontweg in Den Burg en De Koog. Lijn 28 sluit aan op de aankomst- en vertrektijden van de veerboot. Voor deze lijn worden standaard streekbussen gebruikt, geschikt voor grotere aantallen passagiers.
Lijn 28 rijdt doordeweeks elk uur, zowel in de spits als in de daluren. In de zomerperiode (vakantie) rijdt de bus vaker, met een extra rit per uur in de spits en daluren. In de avond blijft de frequentie één keer per uur. In het weekend rijdt lijn 28 zowel op zaterdag als zondag twee keer per uur.

Het bestaande openbaar vervoer netwerk is weergegeven op de volgende pagina.

Netwerk auto

De figuur hiernaast toont de wegencategorisering van Texel zoals vastgesteld door de gemeenteraad in 2019. Deze categorisering is gebaseerd op de functie van de wegen en vormt de basis voor de inrichting en het gebruik ervan. Het netwerk is onderverdeeld in gebiedsontsluitingswegen en erftoegangswegen, elk met een specifieke rol:

Gebiedsontsluitingswegen verbinden belangrijke kernen en zijn gericht op een goede doorstroming. Wegen met hogere verkeersintensiteiten, zoals de routes tussen 't Horntje, Den Burg en De Koog, hebben een breder profiel en een hogere toegestane snelheid.

Erftoegangswegen hebben een lokale functie en een lagere verkeersintensiteit. Deze wegen zijn vaak smaller en niet voorzien van vrijliggende fietspaden.

In 2019 is besloten om de snelheid op alle verbindingswegen tussen dorpen te verlagen naar 60 km/h (m.u.v. de Pontweg). Dit geldt voor wegen met lagere verkeersintensiteiten, die daardoor een andere status binnen het netwerk hebben gekregen. Wegen in het buitengebied hebben daardoor ook een andere functie gekregen. In dit Mobiliteitsprogramma is de wegencategorisering uit 2019 herzien op basis van nieuwe inzichten en veranderingen in het gebruik van het wegennet. Dit biedt een kader voor het onderhoud en de inrichting van wegen.

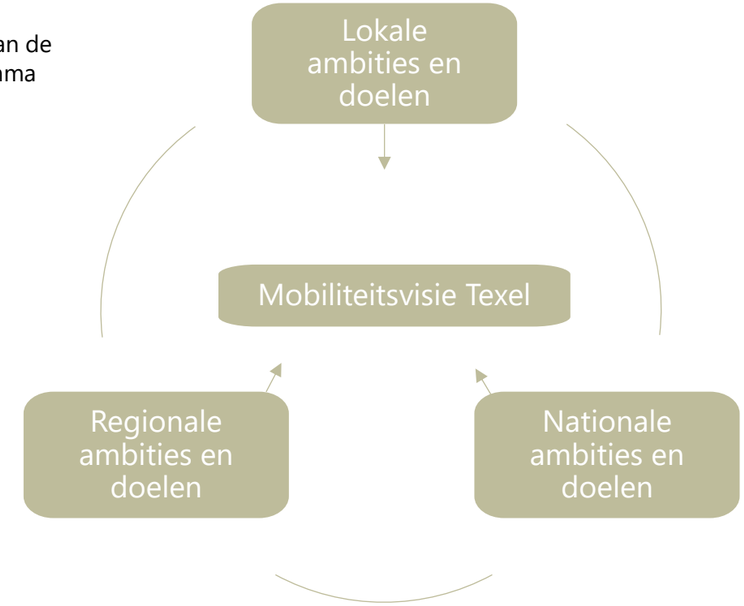
Een nieuwe wegencategorisering helpt verder ook om vrachtverkeer op de meest geschikte routes af te wikkelen. Dit zijn met name de routes met vrijliggende fietsvoorzieningen.

Rekening gehouden met bestaand beleid

Bij het opstellen van dit Mobiliteitsprogramma is gekeken naar diverse beleidsdocumenten en ambitiedocumenten. Er is zowel lokaal beleid als beleid van overkoepelende overheden geanalyseerd. Hiervan is een overzicht gemaakt waarin alle doelen en ambities in relatie tot mobiliteit beknopt zijn uitgeschreven en samengevat.

Dit overzicht maakt onderdeel uit van de inventarisatie en is een belangrijke basis van de maatregelen die uit dit Mobiliteitsprogramma zullen voortvloeien.

Mobiliteitsvisie Texel 2015-2025

In de voorgaande Mobiliteitsvisie van Texel is opgenomen dat de keuze voor een vervoersvorm ligt bij de mensen zelf. Auto's worden niet geweerd, maar mensen worden verleid om meer gebruik te gaan maken van de fiets of het openbaar vervoer. Verder is in de voorgaande Mobiliteitsvisie opgenomen dat het openbaar vervoer betaalbaar en eiland-dekkend moet zijn. Ook lag de focus op het koesteren van Texel als fietseiland en de daarbij behorende parkeerfaciliteiten voor de fiets. Landschapsvervuiling door overbodige verkeersborden en wegbewijzering moet ook worden tegengegaan.

Collegeakkoord 2022-2026

De belangrijkste punten uit het collegeakkoord zijn dat de toeristische druk beter moet worden gereguleerd en dat de uitbreiding van slaapplaatsen moet worden gestopt. Ook is opgenomen dat onder andere bezoekers moeten worden verleid om de auto meer te laten staan bij de accommodatie. Dit kan door het faciliteren van alternatieven, zoals het realiseren van (meer) fietsparkeerplaatsen en betere bewegwijzering. Verder is opgenomen dat er in deze collegeperiode wordt gestreefd auto's zoveel mogelijk uit de dorpskernen te weren en funvoertuigen zoveel mogelijk te reguleren.

Het toepassen van een parkeerverwijssysteem voor auto's in Den Burg wordt genoemd als een middel om bezoekers beter te kunnen sturen. Pendeldiensten met hop-on-hop-off-faciliteit voor toeristische routes worden als oplossingsrichtingen aangedragen om te onderzoeken. Verder dient er een evaluatie van het fietspadenbeleid plaats te vinden, gericht op capaciteit en de veiligheid. Tot slot is er het streven om verplichte routes voor het vrachtverkeer in te stellen om de dorpen en smalle wegen te ontzien.

7 Texelprincipes

De Texelprincipes zijn zeven leidende uitgangspunten die richting geven aan de ontwikkeling van Texel, met respect voor de unieke kernwaarden van het eiland. Ze dienen als inspiratie voor beleidsvorming en projecten, waarbij natuur, landschap en de authentieke Texelse identiteit centraal staan. Deze principes zijn beschreven in het onderzoek 'Planet Texel'.

1. Vertrek vanuit natuur en landschap
2. Koppel Schoonheid aan schoonheid
3. Ga voor echt Tessels en Texels eigen
4. Blijf jutten, pionieren en innoveren
5. Ruim op en revitaliseer
6. Beweeg mee met de seizoenen
7. Koester eenheid in diversiteit

Regionale ambities en doelen

Visie infrastructuur Den Helder 2025
In de Visie Infrastructuur Den Helder 2025 wordt ingezet op vlotte verbindingen van en naar voorzieningen in de regio en een kortere reistijd naar economische centra. Betrouwbare verbindingen van en naar de haven krijgen prioriteit. Voor toeristisch-recreatief verkeer zijn aantrekkelijke routes en stadsentrees voor auto en fiets van belang. Hierbij wordt een mogelijke nieuwe aanlandingsplaats van TESO aan de noordoostzijde als optie gezien. Alle wijken, deelcentra en werklocaties blijven goed bereikbaar per auto, fiets en openbaar vervoer. Overmatig autoverkeer mag de leefbaarheid bij verblijfs- en andere waardevolle locaties niet beperken.

Gezamenlijke mobiliteitsaanpak Texel en Den Helder 2040
De gezamenlijke Mobiliteitsaanpak zet in op duurzame bereikbaarheid. Texel stimuleert duurzame mobiliteit om toerisme en leefbaarheid in evenwicht te houden. Bezoekers worden aangemoedigd om zonder auto te reizen of deze tijdens hun verblijf minder te gebruiken. Er wordt geïnvesteerd in fietsvoorzieningen, openbaar vervoer en deelmobiliteit als volwaardige alternatieven. De aansluiting tussen de veerboot, het OV en andere vervoersmiddelen wordt verbeterd. Parkeren wordt gereguleerd, met een voorkeur voor locaties aan de randen van dorpen. Het streven is om de groei van autoverkeer te beperken, ondanks de toenemende mobiliteitsvraag door toerisme en economie.

Mobiliteitsvisie provincie Noord-Holland 2040
De Mobiliteitsvisie van de provincie Noord-Holland 2040 richt zich op bereikbaarheid van woningen en bedrijven, een goede dagelijkse deur-tot-deur reis en het stimuleren van lopen en fietsen. De ketenreis speelt een centrale rol, waarbij veilig en toegankelijk reizen centraal staat. Er is een ambitie om de negatieve effecten van mobiliteit zoveel mogelijk te voorkomen. Er wordt ingezet op laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen en op duurzame aanleg en beheer van infrastructuur.

Nationale ambities en doelen

Mobiliteitsvisie 2050
Deze visie zet in op toekomstbestendige bereikbaarheid, met mobiliteit als kern van maatschappij en economie. Vrije verplaatsing blijft gewaarborgd, terwijl integrale bereikbaarheidsdoelen, efficiënt vervoer en gebiedsgerichte sturing de basis vormen.

Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV)
Het SPV 2030 is de landelijke strategie om verkeersveiligheid te verbeteren en het aantal verkeersslachtoffers terug te dringen. De focus ligt op een risicogestuurde aanpak, waarbij naast ongevallen ook onderliggende risicofactoren worden geanalyseerd. Het doel is 50% minder slachtoffers in 2030 en nul verkeersdoden in 2050. Elke gemeente wordt sterk aangeraden een eigen Strategisch Plan Verkeersveiligheid op te stellen om bij te dragen aan deze doelstellingen. Texel heeft een eigen SPV opgesteld.

Klimaatakkoord
In het Klimaatakkoord (2019) zijn maatregelen vastgelegd om de CO_2-uitstoot met 55% te verminderen in 2030 en met 95% in 2050 ten opzichte van 1990.

Tour de Force
Tour de Force is een samenwerkingsverband dat fietsgebruik stimuleert, met als doel 20% meer fietskilometers in 2027 ten opzichte van 2017. Tour de Force richt zich op verbeterde fietsroutes en betere overstapmogelijkheden tussen fiets, OV en auto.

Nationaal Preventieakkoord
Dit akkoord richt zich op het terugdringen van roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik. Beweging speelt een rol in het verminderen van overgewicht. Het akkoord benoemt dat mensen meer moeten bewegen en dat de omgeving dit moet ondersteunen. Dit sluit aan bij mobiliteitsmaatregelen die lopen en fietsen als vanzelfsprekende keuze maken voor korte afstanden en dagelijks verkeer.

VN-verdrag Handicap in Nederland
Deze nationale strategie benadrukt dat mensen met een beperking zich vrij en zelfstandig moeten kunnen verplaatsen. Openbaar vervoer moet toegankelijk zijn, met duidelijke reisinformatie en alternatieven zoals doelgroepenvervoer. Ook de openbare ruimte moet geschikt zijn voor voetgangers, rolstoelgebruikers en aangepaste fietsen. In 2040 moeten alle vervoersmogelijkheden volledig inclusief zijn.

3 Mobiliteits-principes

Texelse mobiliteitsprincipes: de koers voor de toekomst

Om de komende tien jaar houvast te creëren bij het maken van keuzes op het gebied van mobiliteit en openbare ruimte, zijn vijf mobiliteitsprincipes opgesteld.

De mobiliteitsprincipes kunnen worden gezien als richtinggevende doelen. Ze bieden houvast bij het vormgeven van een toekomst waarin mobiliteit niet alleen functioneel is, maar ook bijdraagt aan een prettige leefomgeving en het behoud van de unieke kwaliteiten van Texel. Daarnaast vormen ze een belangrijke bouwsteen voor de Omgevingsvisie van Texel.

De mobiliteitsprincipes weerspiegelen de gezamenlijke ambities voor veilige, duurzame en toegankelijke mobiliteit op Texel. Ze zijn tot stand gekomen op basis van de inventarisatie zoals omschreven in hoofdstuk 2.

De vijf mobiliteitsprincipes

- Verkeersveiligheid op 1
- Leefbare dorpscentra
- Gezonde mobiliteit als basis
- Wij helpen onze bezoekers op weg
- Jong & oud bereikbaar op Texel

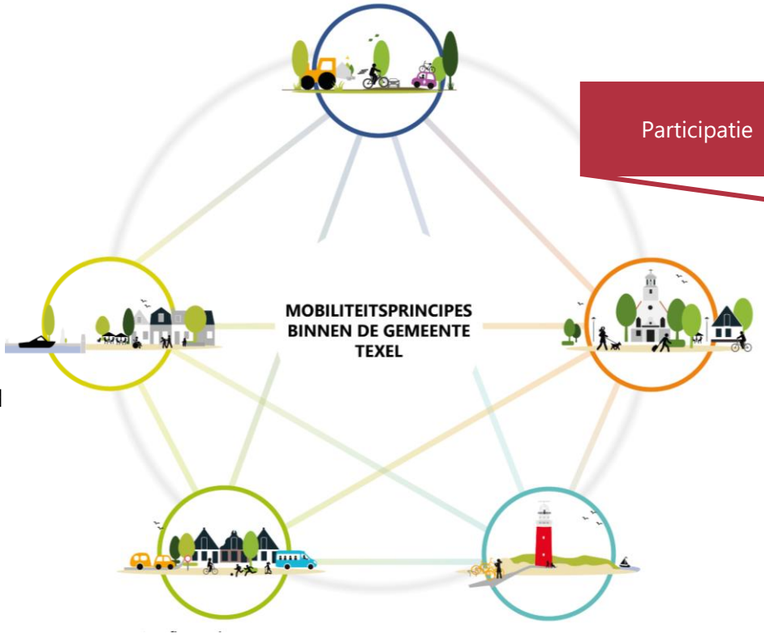
De mobiliteitsprincipes versterken elkaar onderling

De mobiliteitsprincipes zijn bedoeld om in samenhang te worden toegepast. Zo versterken ze elkaar onderling, het ene principe is dus niet belangrijker dan de ander. De principes kennen geen prioritering. Neem bijvoorbeeld *Verkeersveiligheid op 1*: dit principe kan worden versterkt door de toepassing van het principe *Leefbare dorpscentra*, en het principe, *Gezonde mobiliteit* als basis. Door verkeersstromen in dorpscentra te beperken en veilige fiets- en wandelroutes aan te leggen, wordt niet alleen de verkeersveiligheid verbeterd, maar ook de leefbaarheid vergroot en gezond reisgedrag gestimuleerd.

De mobiliteitsprincipes zijn bewust abstract geformuleerd om ruimte te bieden voor maatwerk in toekomstige (gebieds)ontwikkelingen. In het uitvoeringsprogramma worden deze principes verder uitgewerkt in concrete maatregelen. Denk bijvoorbeeld aan het ondersteunen van bezoekers door slimme parkeeroplossingen aan de randen van dorpen aan te bieden, gekoppeld aan goede fietspaden en openbaar vervoersverbindingen. Op deze manier worden bezoekers gestimuleerd om hun auto vaker te laten staan en over te stappen op duurzamere vormen van vervoer.

Bouwstenen voor de Texelse mobiliteitsprincipes

De mobiliteitsprincipes zijn gebaseerd op een inventarisatie van zorgen, wensen en ambities, alsmede een analyse van verkeersveiligheids-risico's. Deze principes vatten de kernpunten samen in beknopte en toegankelijke teksten (zie pagina 38-47).

Op basis van deze mobiliteitsprincipes zijn in hoofdstuk 5 maatregelen op hoofdlijnen geformuleerd. Deze vormen de basis voor een separaat uitvoeringsprogramma, waarin de maatregelen in detail worden uitgewerkt en gekoppeld aan financiering en fasering. Onderstaande figuur toont de drie bouwstenen van het Mobiliteitsprogramma: participatie, beleidswensen en risicobeoordeling. Op basis hiervan zijn de mobiliteitsprincipes opgesteld, die vervolgens de leidraad vormen voor de maatregelen en de verdere uitwerking in het uitvoeringsprogramma.

1 Verkeersveiligheid op 1

Inwoners en bezoekers van Texel vinden verkeersveiligheid een belangrijk onderwerp, zo blijkt uit de digitale vragenlijst. Inwoners beoordeelden de verkeersveiligheid met een rapportcijfer van 5,9, terwijl bezoekers dit onderwerp een 7 gaven. Voor inwoners is verkeersveiligheid op wegen en kruispunten het belangrijkste thema.

Verkeersongevallen brengen veel leed met zich mee, en daarom willen we vol inzetten op het verbeteren van de verkeersveiligheid. Het verkeersbeeld verandert namelijk: vervoersmiddelen worden sneller, stiller en groter, wat nieuwe uitdagingen met zich meebrengt. Grote massaverschillen (vrachtwagens – fietsers) kunnen zorgen voor verkeersonveilige situaties op wegen die niet berekend zijn op deze typen voertuigen.

Dit principe sluit naadloos aan bij de landelijke ambitie van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 (SPV2030), namelijk het halveren van de verkeersdoden in 2030 en het streven naar nul verkeersdoden in 2050.

Verkeersveiligheid op 1

Dit principe draait om het veilig inrichten van wegen en het prioriteren van risicovolle locaties. We willen toewerken naar een wegennet dat vanzelf duidelijk maakt welk gedrag van weggebruikers wordt verwacht, dit zorgt ervoor dat weggebruikers zich beter aan de snelheid houden[6]. Door middel van het eenduidig aanbrengen van wegmarkeringen, bestrating en verkeersborden zorgen we ervoor dat iedereen direct begrijpt welke verkeersregels er gelden en hoe de ruimte gebruikt moet worden[7]. Voor Texel betekent dit een focus op het verder herkenbaar en consistent maken van de infrastructuur. We willen op Texel zorgen dat de functie van de infrastructuur tot uitdrukking komt in de vormgeving (het ontwerp en de inrichting) en dat de vormgeving leidt tot het bedoelde en gewenste gebruik en gedrag.

Het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) vormt de basis voor deze aanpak. De risicovolle locaties op Texel zijn in het SPV systematisch in kaart gebracht, zo kunnen we gericht prioriteiten stellen en maatregelen treffen op locaties waar de grootste veiligheidswinst te behalen is. Naast infrastructurele maatregelen zetten we ook in op educatie en handhaving. We willen de handhavingsbevoegdheden van boa's uitbreiden, zodat deze taken van de politie kunnen overnemen.

[6] Charlton e.a., 2010; Kaptein & Claessens, 1998)
[7] Theeuwes e.a. 2012

Voor de verkeersveiligheid stemmen we met transportorganisaties af dat vrachtverkeer zoveel mogelijk gebruikmaakt van geschikte routes met vrijliggende fietspaden. We zetten hierbij in op stimuleren, niet verbieden. Daarnaast willen we de zichtbaarheid van kruispunten op buitenwegen met reflectoren verbeteren. Nachtelijke duisternis blijft het uitgangspunt. Alleen als andere maatregelen niet voldoende werken, overwegen we dynamische verlichting als laatste optie.

Concretisering van dit principe

Dit principe wordt verder uitgewerkt aan de hand van de volgende punten die bijdragen aan het verbeteren van de verkeersveiligheid:

- Wegen inrichten op basis van het nieuwe wegencategoriseringsplan (zie pagina 52-53)
- Het aanpakken van risicolocaties die voortkomen uit het SPV Texel
- Het herinrichten van infrastructuur volgens landelijke richtlijnen van CROW
- Het inzetten op educatie gericht op jongeren en senioren
- Het opschalen van handhaving om naleving van verkeersregels te verbeteren
- Bevoorradingsroutes bundelen op de daardoor geschikte wegen
- Verbeteren zichtbaarheid van kruispunten in het buitengebied

2 Leefbare dorpscentra

Dit principe sluit aan bij het collegeakkoord ‘Bouwen aan vertrouwen, voor een sociaal en duurzaam Texel (2022-2026)’, waarin is opgenomen om auto zoveel als mogelijk te weren uit onze dorpskernen, uiteraard in goed overleg en samenspraak met de omgeving en belanghebbenden.

Uit de digitale vragenlijst blijkt overigens dat zowel bezoekers als inwoners aangeven dat autoluwe dorpscentra als prettig worden ervaren. In Den Burg en in De Koog zijn inmiddels al diverse straten autoluw. Dit smaakt naar meer! Zo willen we in Den Burg het winkelrondje autoluw te maken. Daarnaast willen we onderzoeken of de winkelstraat van Oudeschild autoluw gemaakt kan worden. Het verder autoluw maken helpt bij het verhogen van de leefbaarheid en het aantrekkelijk(er) maken van onze dorpskernen.

Landelijk is er een beweging gaande waarbij gemeenten ervoor kiezen om de auto een minder prominente plek te laten innemen in woon/verblijfsgebieden. Dit heeft veel voordelen. Zo wordt de openbare ruimte rustiger, veiliger en krijgt de voetganger meer ruimte. De vrijgekomen openbare ruimte kan worden ingezet om centra te vergroenen en daarmee leefbaarder te maken.

Leefbare dorpscentra

Door te investeren in leefbare dorpscentra worden de dorpen op Texel aantrekkelijker om te verblijven. Het ruimtebeslag van een rijdende fiets is 28 keer kleiner dan dat van een rijdende auto, en een geparkeerde fiets neemt 10 keer minder ruimte in dan een geparkeerde auto[8]. Tegelijkertijd is een goede bereikbaarheid voor alle vormen van mobiliteit (dus ook de auto) belangrijk. Toch is het niet altijd wenselijk om auto’s vanzelfsprekend en onbeperkt de ruimte te geven.

Een maatregel om dit principe kracht bij te zetten is het minder aantrekkelijk maken van doorgaand autoverkeer in dorpscentra. Dit kan bijvoorbeeld door dorpskernen (verder) autoluw te maken en parkeervoorzieningen aan de randen of nabij drukke gebieden te realiseren. Zo blijven de kernen vrij van doorgaand (auto)verkeer.

Op Texel zetten we in op een leefbare omgeving, zonder daarbij de bereikbaarheid voor ondernemers uit het oog te verliezen. Vrachtverkeer moet daarom niet onnodig worden belemmerd. We blijven dan ook werken met venstertijden voor leveringen. Gezien de aantallen en omvang van de bevoorrading, achten we het niet realistisch om, zoals op andere Waddeneilanden, vracht(vervoer) op de vaste wal te clusteren.

[8] Fietscommunity (2017)

Concretisering van dit principe

Dit principe wordt verder uitgewerkt aan de hand van de volgende punten die bijdragen aan het (nog) leefbaarder en aantrekkelijker maken van de dorpskernen:

- Waar mogelijk parkeerplaatsen verwijderen ten gunste van onder andere fietsparkeren en meer groen in de dorpscentra
- Onderzoek naar prijsstelling parkeren in relatie tot terugdringen autogebruik
- Autoparkeren zoveel mogelijk situeren aan de randen van dorpen/aantrekkelijke gebieden
- Prettig verblijven als uitgangspunt bij gebiedsontwikkelingen
- Autoluw maken van het winkelrondje Den Burg
- Onderzoek naar autoluw maken van het centrum van Oudeschild
- Realiseren van centrale fietsparkeerplaatsen
- Filevorming in het hoogseizoen in De Koog integraal aanpakken

3 Gezonde mobiliteit als basis

Op nationaal niveau streeft de rijksoverheid in het ‘Nationaal Preventieakkoord’ ernaar om het percentage volwassenen met overgewicht terug te dringen naar maximaal 38% in 2040. Mede door het stimuleren van actieve mobiliteit wil Texel bijdragen aan deze nationale ambitie.

In het coalitieakkoord ‘Bouwen aan vertrouwen, voor een sociaal en duurzaam Texel’ (2022-2026) wordt het belang van een duurzame leefomgeving ook onderstreept. Waarbij wordt benadrukt dat mobiliteit een belangrijke pijler is voor de vitaliteit van onze inwoners en bezoekers. Het bevorderen van actieve mobiliteit, zoals fietsen en wandelen, sluit hierbij dan ook goed aan. Deze wens om extra ruimte te creëren voor actieve mobiliteit komt ook naar voren uit de digitale vragenlijst. Uit de resultaten blijkt namelijk dat met name inwoners van Texel zich storen aan het autogebruik op het eiland. In diverse reacties wordt verkeersoverlast als reden van het ervaren knelpunt genoemd. Dit zet volgens de respondenten de leefbaarheid en gezondheid in onder andere de dorpskernen onder druk. Bezoekers vinden daarnaast de fietsinfrastructuur hét belangrijkste mobiliteitsthema voor Texel.

Gezonde mobiliteit als basis
Dit principe is geformuleerd om het stimuleren van actieve en gezonde vervoersmiddelen, zoals fietsen en wandelen, als voorkeurskeuze voor korte afstanden te bevorderen.

Actieve mobiliteit bevordert de gezondheid van inwoners en bezoekers. Ook helpt het om de verkeersdrukte en vervuiling te verminderen[9]. Het STOMP-idee sluit naadloos aan op dit mobiliteitsprincipe. STOMP staat voor Stappen, Trappen, OV, Medegebruik, Personenauto en staat voor de volgorde waarbij in nieuwe (gebieds)ontwikkelingen rekening wordt gehouden met mobiliteit. Bij het STOMP-principe ligt de focus bij nieuwe gebiedsontwikkelingen als eerste op de S (met een hoge prioriteit), gevolgd door de T, de O, de M en dan pas de P. Elke reis begint en eindigt per slot van rekening wandelend.

Texel kent in het hoogseizoen diverse fietsroutes die erg populair zijn onder bezoekers. We willen zorgen voor een fietsnetwerk dat robuust is en ook op piekmomenten de fiets- en voetgangersstromen aankan. Dit kan door het aanleggen en/of verbreden van bestaande infrastructuur, maar kan ook door het spreiden van de (weg)gebruikers. Texel biedt een natuurlijke omgeving die zeer aantrekkelijk is voor actieve en recreatieve mobiliteit, waardoor dit principe extra relevant is. Naast de recreatieve mogelijkheden biedt het eiland ook goede kansen om functionele (utilitaire) verplaatsingen, zoals woon-werk- of school-verkeer, nog meer te ondersteunen en te stimuleren. Dit komt mede door de relatief veel solitaire fietsvoorzieningen.

[9] Hendriksen, I. en R. van Gijlswijk (2010)

Concretisering van dit principe

Dit principe wordt verder uitgewerkt aan de hand van de volgende punten die bijdragen aan het verder ontwikkelen van Texel als aantrekkelijk fietseiland:

- Scheiden van fiets en voetgangers op drukke en veel gebruikte routes
- Fietsvoorzieningen uitbreiden, zoals rust/parkeerplaatsenbewegwijzering als basis (bij bijvoorbeeld fietsknooppunten)
- Introduceren en toepassen van het STOMP-principe
- Dit principe onderschrijven door het ondertekenen van de Charter for Walking
- Drukke fiets- en wandelroutes krijgen extra aandacht op basis van monitoring
- Fietsnetwerken zoveel als mogelijk eenduidig en homogeen inrichten doormiddel van het gebruik van de CROW-richtlijnen
- De functie van wegen zonder verkeersfunctie aanpassen ten behoeve van de fiets + verkenning naar missinglinks fiets(knooppunt)netwerk

4 Wij helpen onze bezoekers op weg

Uit de digitale vragenlijst onder bezoekers blijkt dat meer dan 50% van de respondenten bereid is om bij het volgende bezoek de auto meer te laten staan. Tegelijkertijd maken inwoners zich zorgen over de drukte op het eiland, met name tijdens het hoogseizoen. Deze zorgen zijn niet ongegrond: in 2023 viel 50% van de gewonde verkeersslachtoffers in de drukste maanden van het jaar (juli-september). Bovendien blijkt uit de inventarisatie voor dit Mobiliteitsprogramma dat bezoekers vaak niet goed op de hoogte zijn van de verkeersregels op Texel. Dit leidt regelmatig tot onveilige situaties, zoals bij het navigeren/parkeren van campers of caravans door/in dorpskernen of over/langs smalle wegen die hier niet geschikt voor zijn. Daarbij verwacht onder andere het NBTC richting 2030/2040 dat het aantal bezoekers zal toenemen. Belangrijk feit is dat dit beeld niet integraal wordt onderschreven. In de vervoerscijfers van de TESO is namelijk de afgelopen jaren een afvlakking van het aantal overzettingen te zien.

Het coalitieakkoord ‘Bouwen aan vertrouwen, voor een sociaal en duurzaam Texel’ (2022-2026) stelt dat een balans tussen toerisme en leefbaarheid van groot belang is voor het eiland. Het akkoord benadrukt dat bezoekers goed geïnformeerd moeten worden over bijvoorbeeld geschikte parkeerplaatsen voor zowel auto's als fietsen, zodat dorpen veilig en leefbaar blijven.

Wij helpen onze bezoekers op weg

Dit principe richt zich op het bieden van duidelijke informatie en faciliteiten om bezoekers te helpen met hun mobiliteit op Texel. We richten ons hierbij op bewegwijzering, ondersteuning bij het begrijpen van de verkeersregels en het vinden van duurzame vervoersopties. Het is belangrijk dat bezoekers zich ook met een elektrische auto vlot kunnen verplaatsen op het eiland.

Elektrisch rijden wordt steeds gebruikelijker. Daarom zorgen we voor voldoende laadmogelijkheden voor elektrische auto’s, afgestemd op de daadwerkelijke behoefte. Daarbij houden we rekening met eventuele beperkingen door netcongestie.

We bieden bezoekers de juiste informatie, zodat zij zich gemakkelijk en veilig kunnen verplaatsen, ook zonder afhankelijk te zijn van de auto of caravan. We zien graag dat bezoekers hun auto of camper vooral gebruiken als bagagewagen: prima om mee naar Texel te komen, maar op het eiland zelf stimuleren we het gebruik van de fiets.

Voor campers geldt dat voordat men de boot naar Texel neemt, er een standplaats moet zijn gereserveerd. Campers zijn niet welkom bij bijvoorbeeld supermarkten. We gaan onderzoeken hoe we het parkeren van campers op zulke plekken verder kunnen ontmoedigen of voorkomen.

Als gemeente willen we ons blijven inzetten om samen met de VVV en alle belangenorganisaties te werken aan een veilig en bereikbaar Texel voor zowel inwoners als bezoekers. Ook bij nieuwe (gebieds)ontwikkelingen zullen we er op inzetten om het bezoekers (nog) aantrekkelijker te maken om gebruik te maken van de fiets.

Concretisering van dit principe

Dit principe wordt verder uitgewerkt aan de hand van de volgende punten die bijdragen aan het optimaliseren van de mobiliteitservaring voor zowel inwoners als bezoekers:

- Bezoekers voorafgaand en tijdens hun bezoek informeren over de (verkeers)regels
- In overleg met stakeholders zorgen voor goed bewegwijzerde wandel- en fietsroutes
- Het faciliteren van duurzame vormen van mobiliteit zoals de elektrische auto
- het stimuleren van actieve mobiliteit onder bezoekers; de auto als bagagewagen naar de accommodatie
- We onderzoeken hoe we onze ondernemers kunnen ondersteunen bij het aantrekkelijker maken van alternatieve vervoerswijzen, zodat bezoekers worden verleid de auto minder te gebruiken – of zelfs helemaal thuis te laten.

5 Jong & oud bereikbaar op Texel

Vanuit het 'Uitvoeringsprogramma Sociaal Domein Kind en Jongeren (2024-2027)' wordt ingezet op het toegankelijk en veilig inrichten van de openbare ruimte voor met name jongeren, zodat deze doelgroep veilig kan opgroeien in de openbare ruimte. Ook in het 'Uitvoeringsprogramma Sociaal Domein Ouderen (2024-2027)' ligt de nadruk op het inclusief inrichten van de openbare ruimte en de zelfredzaamheid van ouderen.

Daarnaast haakt dit principe in op het 'VN-verdrag Handicap' waarin Nederland zich heeft gecommitteerd aan een inclusieve samenleving waarin iedereen, ongeacht fysieke beperkingen, zich vrij kan verplaatsen en volwaardig kan deelnemen aan het dagelijks leven.

Op Texel neemt naar verwachting de komende jaren de vergrijzing toe. Vanuit dit gegeven willen we de komende jaren de openbare ruimte nog inclusiever inrichten met extra aandacht voor toegankelijkheid. We willen dit principe vertalen naar een openbare ruimte die voor iedereen toegankelijk is, met aandacht voor obstakelvrije routes, voldoende zitplekken en veilige oversteekplaatsen.

Jong en oud bereikbaar op Texel
Dit principe richt zich op het verbeteren van mobiliteit voor alle leeftijden, met speciale aandacht voor de vergrijzende bevolking en de relatief oudere bezoekers van Texel. Met een gemiddelde bezoekersleeftijd van 50 jaar[10] – hoger dan het nationale gemiddelde van 42 jaar en de lokale gemiddelde leeftijd van 46 jaar[11] – staat Texel voor de uitdaging om mobiliteit toegankelijk en aantrekkelijk te houden en te maken voor een divers publiek.

Voor de oudere doelgroep betekent dit bijvoorbeeld goed toegankelijke en onderhoudsvriendelijke fietspaden, wandelvoorzieningen met voldoende rustpunten en een openbaarvervoerssysteem dat frequent rijdt, duidelijk, comfortabel en toegankelijk is voor iedereen, inclusief mensen met een mobiliteitsbeperking. Tegelijkertijd moeten voorzieningen ook zijn afgestemd op jongere generaties, zoals gezinnen met kinderen, om een inclusieve bereikbaarheid te garanderen. Daarnaast kan slimme inzet van technologie bijdragen aan betere toegankelijkheid. Denk aan realtime informatie over openbaar vervoer, rolstoelvriendelijke routes of deelmobiliteit die eenvoudig te gebruiken is voor alle leeftijdsgroepen. Dit principe heeft als doel dat iedereen, van jong tot oud, zich veilig, zelfstandig en comfortabel kan verplaatsen op Texel.

Het in kaart brengen van de multimodale intensiteiten op wegen is tevens van groot belang. Als we als gemeente (beter) inzicht krijgen in hoeveel auto's, fietsers en/of voetgangers er gebruikmaken van wegen, kunnen we hier beter op sturen.

Concretisering van dit principe

Dit principe wordt verder uitgewerkt aan de hand van de volgende punten die bijdragen aan het inrichten van de openbare ruimte zodat iedereen zich veilig, zelfstandig en comfortabel kan verplaatsen:

- Optimalisatie van het verkeerseducatieplan
- Infrastructuur vergevingsgezind inrichten (bijv. toepassen van lage stoepranden, verwijderen van paaltjes op fietspad, het faciliteren van faciliteiten bij bushaltes etc.)
- Stimuleren van fietsen naar school en werk
- Structureel multimodale verkeerstellingen uitvoeren
- Onderzoek starten naar het efficiënter inzetten van budget voor OV-concessie 2028

[10] F. Spooren (2021)
[11] CBS (2024)

Samenvattende visie

De komende tien jaar geven we met vijf principes richting aan mobiliteit op Texel. Deze principes zijn op voorgaande pagina's in detail omschreven. In deze paragraaf vatten we het visiedeel op mobiliteit, voor de komende jaren algemeen samen.

Op Texel willen we werken aan een verkeerssysteem dat past bij de schaal, identiteit en seizoensdynamiek van het eiland. We kiezen voor veilige wegen, leefbare dorpen, gezonde en duurzame mobiliteitskeuzes en toegankelijke mobiliteit; voor inwoners én bezoekers. In voorgaande beleidsplannen stond het verleiden van bezoekers, om meer de fiets te gebruiken, centraal. Zonder dat hier harde maatregelen voor zijn opgenomen. In dit Mobiliteitsprogramma willen we juist meer inzetten op sturende en harde maatregelen om het gebruik van actieve verkeersmodi en/of het openbaar vervoer verder te stimuleren en veraangenamen.

De komende tien jaar willen we daarom met onze infrastructuur sturen. Dit doen we door deze herkenbaarder en begrijpelijk te maken en soms ook uni modaal in te richten, zodat weggebruikers als vanzelf het juiste en gewenste gedrag vertonen. Wegen en kruispunten richten we zo in dat de functie van de weg direct duidelijk is en we pakken locaties aan waar de verkeersveiligheid nu tekortschiet. Dat doen we niet alleen door fysieke maatregelen, maar ook door educatie en handhaving. In overleg met logistieke partijen zorgen we dat zwaar verkeer zoveel mogelijk gebruikmaakt van routes die daarop zijn ingericht, zodat de leefbaarheid in dorpen verbetert.

Daarnaast willen we onze dorpskernen (nog) aantrekkelijker en leefbaarder maken door doorgaand autoverkeer te weren en parkeerplaatsen strategisch aan de randen van dorpen te organiseren. Vrijgekomen ruimte benutten we voor groen, fietsparkeren en verblijfskwaliteit. Zo worden dorpscentra plekken waar je graag bent, in plaats van plekken waar je vooral langs of doorheen rijdt. Dat vraagt soms om harde keuzes in ruimtegebruik, maar levert ook veel op in rust, veiligheid en uitstraling.

Actieve mobiliteit vormt de basis voor hoe we de openbare ruimte inrichten. We maken wandelen en fietsen aantrekkelijker door infrastructuur te verbeteren en routes logisch, comfortabel en herkenbaar vorm te geven. In nieuwe ontwikkelingen volgen we het STOMP-principe, waarbij de voetganger en fietser voorrang krijgen in het ontwerp. In drukke periodes zorgen we voor spreiding van de stromen en blijven we investeren in uitnodigende fiets- en wandelroutes, zowel voor recreatief als dagelijks gebruik.

In de zomerse perioden stijgt de verkeersdruk flink, met veel verkeer naar het strand, zoekgedrag naar parkeerplaatsen in dorpen en campers op wegen of parkeerplekken waar we ze niet willen hebben. Daarom helpen we onze bezoekers beter op weg. We zorgen voor duidelijke bewegwijzering, informatie over verkeersregels en slimme parkeervoorzieningen. Samen met onder meer de VVV zorgen we dat alternatieven voor de auto beter vindbaar en aantrekkelijk zijn, zodat bezoekers vaker kiezen voor duurzame mobiliteit. Dit draagt bij aan minder druk op de dorpen en aan een prettige verblijfsbeleving op het eiland.

We willen dat Texel bereikbaar is voor iedereen, ongeacht leeftijd of beperking. Daarom zetten we de komende jaren in op een inrichting van de openbare ruimte die voor iedereen toegankelijk is. Dus ook voor inwoners of bezoekers met een beperking.

4 Van mobiliteitsprincipes naar mobiliteitsnetwerk

Autonetwerk Texel 2035

In dit hoofdstuk behandelen we 3 netwerken. Het auto, fiets en ov netwerk. Per netwerk stellen we verbetermaatregelen voor richting 2035.

In jargon wordt de kaart van het gewenste autonetwerk ook wel een wegencategorisering genoemd. Een wegencategorisering biedt een helder kader voor de functie en inrichting van wegen op Texel. Alle wegen worden ingedeeld op basis van hun rol binnen het verkeersnetwerk. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen:

- **Stroomwegen**, bedoeld voor het snel en veilig afwikkelen van doorgaand verkeer, zoals rijkswegen/snelwegen (niet aanwezig op Texel).
- **Gebiedsontsluitingswegen**, die wijken, dorpen of gebieden verbinden met stroomwegen en lokale wegen.
- **Erftoegangswegen**, die specifiek bedoeld zijn voor lokaal verkeer en toegang bieden tot woningen en bedrijven.

Door wegen op deze manier te categoriseren, kunnen ze eenduidig en veilig worden ingericht. Dit betekent dat elke weg zo wordt ontworpen dat deze past bij de functie, met aandacht voor aspecten zoals maximumsnelheden, wegmarkeringen en verkeersveiligheidsmaatregelen.

Op de hiernaast afgebeelde kaart is de wegencategorisering voor Texel weergegeven. Deze wegencategorisering is tot stand gekomen met in achtneming van de mobiliteitsprincipes en de uitkomsten van de risicoanalyse uit het SPV Texel. Daarnaast is de wegencategorisering uit 2019 als vertrekpunt genomen, zie pagina 29.

Grootste aanpassingen

De grootste aanpassingen van de wegencategorisering ten opzichte van de wegencategorisering uit 2019 is het afwaarderen van de Pontweg tussen Den Burg en De Koog naar 60 km/uur en het invoeren van een nieuwe wegencategorie: Gebiedsontsluitingsweg 30 km/uur.

30 km/uur als standaard in de bebouwde kom

Op 27 oktober 2020 heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen waarin 30 km/h de nieuwe standaard binnen de bebouwde kom wordt.

Deze koerswijziging is ingegeven door het belang van verkeersveiligheid, vooral op wegen waar kwetsbare weggebruikers zoals fietsers en voetgangers aanwezig zijn. Voor Texel biedt deze landelijke ontwikkeling een sterke basis om verkeersveiligheid te verbeteren. Uitzonderingen blijven mogelijk op wegen waar een hogere snelheid aantoonbaar noodzakelijk en veilig is.

In het kader hiernaast zijn de verschillende wegcategorieën opgenomen met bijbehorende indicatieve weginrichtingen. Hieronder worden deze toegelicht.

Gebiedsontsluitingswegen (GOW):

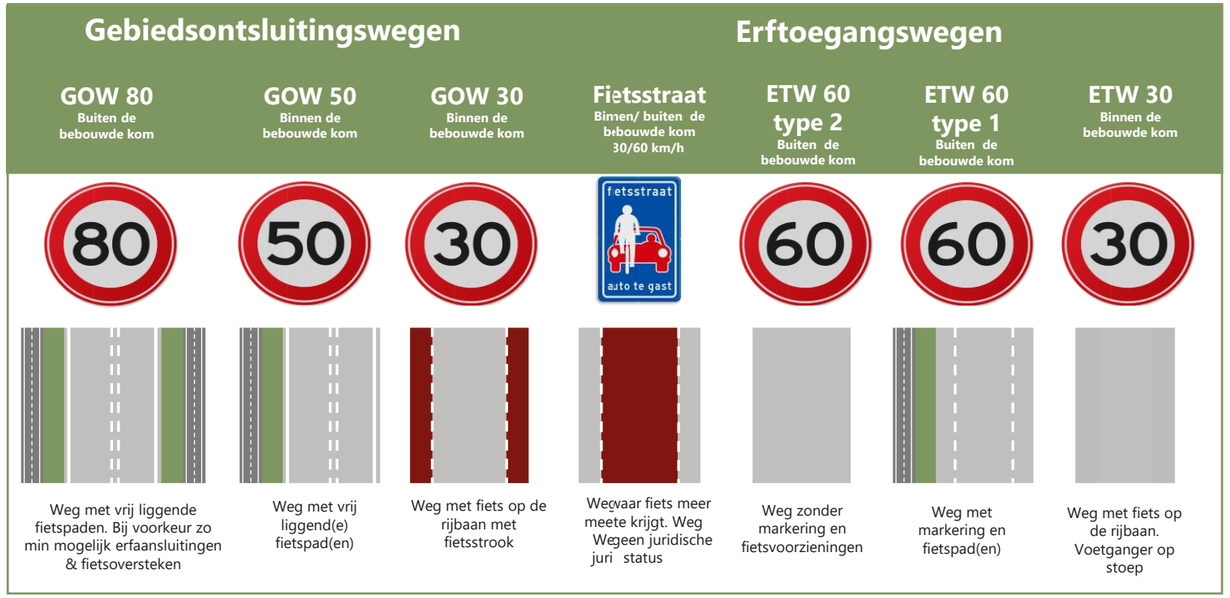
GOW 80: Dit zijn wegen buiten de bebouwde kom met een maximumsnelheid van 80 km/h, bedoeld om gebieden te ontsluiten en doorgaand verkeer te faciliteren. Op Texel valt alleen de Pontweg tussen 't Horntje en Den Burg onder deze categorie. Een lagere wegcategorie zou hier onwenselijk zijn, omdat dit niet passend is voor de grote aantallen verkeersstromen in het hoogseizoen. Dit is tegelijkertijd de reden dat de Pontweg tussen Den Burg en De Koog wel wordt afgewaardeerd naar 60 km/h. De intensiteiten zijn lager en de prioriteit gaat op dit tracé naar het verkeersveiliger kunnen oversteken voor onder andere voetgangers en fietsers.

GOW 50: Dit zijn wegen binnen de bebouwde kom met een maximumsnelheid van 50 km/h, die wijken en dorpen verbinden met hoofdwegen. Op Texel is dit uitsluitend van toepassing op het stuk Kogerstraat tussen de Akenbuurt en de Kogerweg in Den Burg. De keuze voor deze categorie is gemaakt omdat het verlagen van de snelheid hier onwenselijk is gezien de inrichting van de weg, die past bij de functie van deze (rond)weg.

GOW 30: Gebiedsontsluitingswegen binnen de bebouwde kom met een maximumsnelheid van 30 km/h. Deze worden toegepast in gebieden waar zowel verkeers- als verblijfsfuncties belangrijk zijn. Op Texel vallen de volgende wegen onder deze categorie: Bernhardlaan, Beatrixlaan, Schilderend, Emmalaan, Keesomlaan, Gasthuisstraat, Waalderstraat, Dorpsstraat, Laagwaalderweg en Mieland. Deze wegen willen we daarom afwaarderen van GOW 50 naar GOW 30.

Erftoegangswegen (ETW):

ETW 60 type 1: Erftoegangswegen buiten de bebouwde kom met een maximumsnelheid van 60 km/h, type 1, zijn bedoeld voor hogere verkeersintensiteiten. Dit type 60-wegen zijn voorzien van kantmarkering en vormen dé verbinding tussen dorpen, waarbij er voor de fiets een vrijliggende voorziening is getroffen. Ten opzichte van de wegencategorisering uit 2019 is er in deze categorie enkel de Pontweg tussen Den Burg en De Koog toegevoegd.

ETW 60 type 2: Erftoegangswegen buiten de bebouwde kom met een maximumsnelheid van 60 km/h, type 2, zijn bedoeld voor lagere verkeersintensiteiten en zijn ingericht zonder markering en vrijliggende fietspaden. Deze categorie is bedoeld voor wegen die geen belangrijke doorgaande functie hebben.
Ten opzichte van de wegencategorisering uit 2019 zijn er in deze categorie geen wijzigingen aangebracht.

ETW 30: Erftoegangswegen binnen de bebouwde kom met een maximumsnelheid van 30 km/h zijn gericht op het veilig toegang bieden tot erven en percelen. Voorbeelden van dit soort wegen zijn de Haffelderweg, Molenstraat of de Houtmansstraat. Ten opzichte van de wegencategorisering uit 2019 zijn er in deze categorie geen wijzigingen aangebracht.

ETW 30/fietsstraat: Erftoegangswegen 30 km/h buiten de bebouwde kom zijn niet gebruikelijk om toe te passen. Op Texel zijn er echter diverse wegen zo ingericht. Dit betreffen met name bospaden door het Westermient, waar de fietser veelal hoofdgebruiker is. We willen in de toekomst, bij groot onderhoud, de 30 km/h wegen buiten de kom, in richten als fietsstraten. Hier willen we samen met bewoners en belanghebbenden per locatie de afweging maken of hier 30 of 60 km/h passend is.

Fietsnetwerk Texel 2035

Fietsinfrastructuur
Voor de komende jaren willen we op Texel toewerken naar een fietsnetwerk dat (nog) beter aansluit op het gebruik. Dit gebruik willen we inzichtelijk maken door toe te werken naar een permanent telsysteem of andere slimme methoden waarmee we de intensiteiten op ons fietspadennet kunnen registreren. Op basis van deze intensiteiten kunnen we vervolgens afwegen welke routes we omwille van de fietsintensiteiten willen aanpassen.

De verdeling tussen utilitair en recreatieve routes is van belang en stelt ons in staat om in de vormgeving en functie-eisen te stellen, zodat het gebruik hierop kan worden aangepast.

Missinglink fietsknooppuntnetwerk
We onderzoeken de missing links van het recreatieve knooppuntennetwerk en passen deze aan waar nodig. Voorbeeld is de ontsluiting van camping Loodsmansduin voor actief verkeer richting Den Hoorn.

Utilitair fietsnetwerk
Het utilitaire netwerk zijn fietsverbindingen waarop (dagelijkse) gebruikers zich veilig en efficiënt van A naar B verplaatsen. We streven ernaar om dit doel te bereiken door op de utilitaire routes prioriteit/voorrang te geven aan:
- Strooiroutes
- Aanbrengen van reflectoren op kruispunten en oversteeklocaties
- Toepassen van kantmarkering
- Inrichting met asfalt/beton met voldoende breedte voor gebruik
- Faciliteren van voldoende brede fietspaden, afgestemd op het gebruik en in lijn met de landelijke CROW-richtlijnen

Recreatief knooppunten netwerk
Het knooppuntennetwerk is een netwerk waar we extra inzetten op de beleving. Deze routes worden voornamelijk gebruikt door de recreatieve fietser. We willen ervoor zorgen dat drukke routes waar mogelijk worden verbreed. Ook willen we op basis van tellingen sturen op het spreiden van het gebruik. We willen toewerken naar een netwerk dat bovenal veilig en aantrekkelijk is voor zowel inwoners als bezoekers. Dit willen we bereiken door:
- Fietsoversteekplaatsen op kruisingen buiten de bebouwde kom voorzien van een kruispuntplateau
- Verwijderen van paaltjes en hoge stoepranden
- Zorgen dat de bermen op orde zijn voor een vergevingsgezinde inrichting
- Toepassen van correcte bewegwijzering + evt. informatievoorzieningen
- Realiseren van voldoende fietsparkeerplaatsen bij toeristische locaties
- Faciliteren van voldoende brede fietspaden afgestemd op het gebruik en in lijn met de landelijke CROW-richtlijnen

Openbaar vervoer netwerk Texel 2035

Openbaar vervoer
Hoewel we als gemeente geen directe zeggenschap hebben over het openbaar vervoer, willen we in dit programma wel onze visie vastleggen. Zo kan de provincie deze input meenemen bij de voorbereiding van de nieuwe concessie in 2028.

Tot en met 2028: verbeteren binnen de huidige concessie
Uit de inventarisatie blijkt dat inwoners het openbaar vervoer op Texel met een onvoldoende beoordelen. Bezoekers geven een voldoende. Deze uitkomsten wijzen op ruimte voor verbetering, vooral vanuit het perspectief van de Texelaars. We willen dat het huidige kwaliteitsniveau van zowel lijn 28 als de Texelhopper minimaal wordt gehandhaafd. Tegelijkertijd zetten we in op het verbeteren van de ervaring en het gemak, zodat inwoners én bezoekers het openbaar vervoer daadwerkelijk als alternatief voor de auto overwegen.

Daarom willen we de provincie verzoeken de volgende verbeteringen binnen de bestaande concessie te realiseren. Voor lijn 28:
- Elke halte voorzien van minimaal:
- een abrie en zitvoorziening
- een fietsparkeerplek
- duidelijke reisinformatie

Voor de meest gebruikte Texelhopper-opstapplaatsen:
- Zitvoorziening
- Reisinformatie

Ook qua frequentie willen we dat lijn 28 in elk geval op het huidige niveau blijft, en waar mogelijk wordt geïntensiveerd.

Vanaf 2028: aansluiten bij de behoefte, uitbreiden waar nodig
Bij de start van de nieuwe concessie in 2028 willen we dat het huidige bedienings- en kwaliteitsniveau als basis wordt gehanteerd. Daarnaast zien we kansen om het systeem beter te laten aansluiten op de wensen van reizigers. Onze ambities voor na 2028 zijn:
- Lijn 28 laten aansluiten op iedere afvaart, dus ook op de tussenboot.
- Onderzoek naar de opzet van de lijndienst: sluit deze nog aan bij de behoeften van inwoners en bezoekers, of zijn extra lijnen wenselijk?
- De Texelhopper herzien waar nodig: samen met de provincie, inwoners en bezoekers willen we nagaan hoe het oproepgebonden systeem kan worden doorontwikkeld.

Dit kan leiden tot een aangepaste vorm van openbaar vervoer binnen de nieuwe financiële kaders van de concessie.

5
Welke maatregelen zijn er nodig?

In dit hoofdstuk zijn alle maatregelen samengevat. Per maatregel is aangegeven hoe deze bijdraagt aan de mobiliteitsprincipes zoals beschreven in hoofdstuk 3. De maatregelen worden op hoofdlijnen gepresenteerd. Een nadere uitwerking volgt in een apart document dat we het Uitvoeringsprogramma noemen.

Hierin worden onder andere de kosten, prioritering en doorlooptijd opgenomen. We verwachten dit programma medio 2026 gereed te hebben. Het uitvoeringsprogramma zal tussentijds worden geëvalueerd, rond 2030. Tijdens deze evaluatie wordt gekeken naar de voortgang en of de mobiliteitsprincipes en bijbehorende maatregelen bijstelling nodig hebben.

Maatregelen op hoofdlijnen

Verkeersveiligheid op 1

	Verkeersveiligheid op 1	Leefbare dorpscentra	Gezonde mobiliteit als basis	Wij helpen onze bezoekers op weg	Jong & oud bereikbaar op Texel
Wegen inrichten op basis van het nieuwe wegencategoriseringsplan	x	x	x	x	x

30 km/uur binnen de bebouwde kom zorgt voor meer veiligheid doordat voertuigen bij een lagere snelheid eerder kunnen stoppen, wat de kans op ongevallen kleiner maakt. Bij een aanrijding is de impact ook aanzienlijk kleiner, wat vooral belangrijk is voor kwetsbare groepen zoals kinderen en ouderen. Daarnaast vermindert een lagere snelheid de overlast doordat voertuigen minder geluid produceren. Dit maakt dorpskernen prettiger en veiliger voor voetgangers, fietsers en bewoners.

Het aanpakken van risicolocaties die voortkomen uit het SPV Texel	x		x		x

In het Strategisch Plan Verkeersveiligheid zijn risicolocaties op Texel in kaart gebracht. Door deze gericht aan te pakken, wordt de verkeersveiligheid verbeterd. Met name fietsoversteeklocaties vormen een verhoogd risico. Door deze en andere knelpunten te verbeteren, versterken we een veilig fietsnetwerk waar zowel inwoners als bezoekers zorgeloos gebruik van kunnen maken.

	Verkeersveiligheid op 1	Leefbare dorpscentra	Gezonde mobiliteit als basis	Wij helpen onze bezoekers op weg	Jong & oud bereikbaar op Texel
Het herinrichten van infrastructuur volgens landelijke richtlijnen van het CROW	x	x	x		x

Door infrastructuur uniform in te richten volgens CROW-richtlijnen ontstaat een voorspelbare en herkenbare verkeersomgeving, wat de verkeersveiligheid vergroot. Duidelijke wegprofielen voorrangssituaties en consistente oversteekplaatsen maken het verkeer voor iedereen veiliger en toegankelijker.

Het inzetten op educatie gericht op jongeren en senioren	x				x

Door jongeren en senioren verkeerseducatie te bieden, leren zij veilig deelnemen aan het verkeer. Jongeren krijgen inzicht in risico's en verkeersregels, terwijl senioren worden geholpen om mobiel en zelfverzekerd te blijven. Dit verkleint de kans op ongevallen en zorgt ervoor dat zowel jong als oud zich (nog) beter bewust wordt van de gevaren in het verkeer.

Het opschalen van handhaving om naleving van verkeersregels te verbeteren	x	x			

Meer handhaving zorgt ervoor dat verkeersregels strikter worden nageleefd, wat gevaarlijk rijgedrag zoals te hard rijden voorkomt. Dit verkleint de kans op ongelukken en zorgt in de regel voor een veiligere verkeerssituatie.

Bevoorradingsroutes bundelen op de daardoor geschikte wegen	x	x			

Het bundelen van bevoorradingsroutes op geschikte wegen voorkomt zoveel mogelijk dat vrachtverkeer door kernen rijdt. Ook zorgt het er voor dat het vrachtverkeer gebruik maakt van de routes waar fietsers bijvoorbeeld beschikken over een vrijliggende fietsvoorziening.

Verbeteren van de zichtbaarheid van kruispunten buiten de bebouwde kom	x			x	

Het kan in de nacht erg donker worden op Texel, vooral in het buitengebied. Hulpdiensten, bezoekers maar ook inwoners zijn gebaat bij kruispunten die zichtbaar zijn. We willen zorgen voor zichtbare kruispunten d.m.v. het aanbrengen van reflectoren. Alleen als andere maatregelen niet voldoende werken, overwegen we in het uiterste geval dynamische verlichting te plaatsen

Maatregelen op hoofdlijnen

Leefbare dorpscentra

	Verkeersveiligheid op 1	Leefbare dorpscentra	Gezonde mobiliteit als basis	Wij helpen onze bezoekers op weg	Jong & oud bereikbaar op Texel
Waar mogelijk parkeerplaatsen verwijderen ten gunste van onder andere fietsparkeren en meer groen in de dorpscentra		x	x	x	x
Het herinrichten van parkeerruimte voor fietsparkeren en groen maakt dorpscentra aantrekkelijker. Meer groen verbetert de leefbaarheid, terwijl extra fietsvoorzieningen gezonde en duurzame mobiliteit stimuleren. We geven zo actieve vormen van mobiliteit meer ruimte waardoor inwoners en bezoekers (nog) meer kunnen genieten van onze mooie dorpskernen.					
Onderzoek prijsstelling parkeren in relatie met terugdringen autogebruik		x	x	x	x
Door parkeertarieven slim in te zetten, kan het gebruik van gemotoriseerd verkeer beter worden gestuurd. Dit helpt om autoverkeer in het dorpscentra te verminderen en ruimte te creëren voor fietsers, voetgangers en groen.					
Autoparkeren zoveel mogelijk situeren aan de randen van dorpen/aantrekkelijke gebieden	x	x	x	x	x
Door autoparkeren te verplaatsen naar de randen van dorpen en drukke gebieden, neemt het zoekverkeer in de kernen af. Dit vermindert conflicten met fietsers en voetgangers en creëert ruimte voor groen, wandelpaden en (directe) fietsroutes. Bezoekers vinden eenvoudig parkeergelegenheid aan de randen, terwijl jong en oud zich te voet comfortabeler door de dorpen bewegen.					

	Verkeersveiligheid op 1	Leefbare dorpscentra	Gezonde mobiliteit als basis	Wij helpen onze bezoekers op weg	Jong & oud bereikbaar op Texel
Prettig verblijven als uitgangspunt bij (gebieds)ontwikkelingen		x	x	x	x
Bij toekomstige (gebieds)ontwikkelingen willen we direct ontsluiten op het voetgangersnetwerk, fietsnetwerk, OV netwerk en het wegennet. Waarbij deze volgorde (STOMP) wordt aangehouden. Dit draagt bij aan een inclusieve inrichting waarbij iedereen, te voet, per fiets, OV, (deel)auto wordt bediend.					
Autoluw maken van het winkelrondje in Den Burg	x	x	x	x	x
Een autoluw winkelrondje in Den Burg maakt het centrum veiliger en prettiger voor fietsers, voetgangers. Minder autoverkeer verkleint de kans op conflicten en creëert meer ruimte voor verblijven, zoals terrasjes, groen en brede looproutes. Dit maakt het winkelen aangenamer en nodigt bezoekers uit om langer te blijven. Ondernemers profiteren van een prettiger winkelgebied, wat de levendigheid en lokale economie versterkt.					
Onderzoek naar het autoluw maken van het centrum van Oudeschild					
Een onderzoek naar het autoluw maken van een deel van het centrumgebied van Oudeschild kan leiden tot een verkeerskundige ingreep die voor een prettigere verblijfservaring voor bezoekers kan leiden.					
Realiseren van centrale fietsparkeerplaatsen		x	x	x	x
Centrale, bij voorkeur veilige en overdekte, fietsparkeerplaatsen zorgen voor een overzichtelijke en opgeruimde openbare ruimte. Goede parkeervoorzieningen maken de fiets een aantrekkelijk alternatief voor de auto en stimuleren gezonde mobiliteit. Bezoekers en inwoners kunnen zo hun fiets makkelijk en veilig stallen.					
Filevorming in het hoogseizoen in de koog integraal aanpakken	x	x		x	x
We willen zorgen dat de filevorming in De Koog teruggedrongen wordt. We willen dit integraal doen waarbij we het parkeersysteem in De Koog gaan optimaliseren door middel van het opstellen van een vlekkenplan. Hierin nemen we op hoe parkeren efficiënter kan worden geregeld, waardoor er minder (file)hinder ontstaat in het centrum van De Koog. Op deze manier willen we werken aan een verkeersveilig en meer leefbaar dorpscentrum. Deze maatregel hangt samen met het verkeersverwijssysteem en het stimuleren van bezoekers meer gebruik te laten maken van publieke en/of actieve mobiliteitsvormen.					

Maatregelen op hoofdlijnen

Gezonde mobiliteit als basis

	Verkeersveiligheid op 1	Leefbare dorpscentra	Gezonde mobiliteit als basis	Wij helpen onze bezoekers op weg	Jong & oud bereikbaar op Texel
Scheiden van fiets en voetgangers op drukke en veel gebruikte routes	x		x	x	x
Het scheiden van fietsers en voetgangers op drukke routes voorkomt conflicten. Beide groepen krijgen zo meer ruimte. Dit maakt fietsen en wandelen veiliger en comfortabeler. Dit geldt enkel voor drukke routes.					
Fietsvoorzieningen uitbreiden, zoals rust/parkeerplaatsen bewegwijzering als basis (bij bijvoorbeeld fietsknooppunten)			x	x	x
Meer fietsvoorzieningen, zoals rustplekken bij uitkijkpunten, extra fietsparkeerplaatsen bij stranden en natuurgebieden, alsmede duidelijke bewegwijzering bij fietsknooppunten, maken fietsen op Texel (nog) aangenamer. Door het toevoegen van logische rust- en overstapplekken, zoals bij veerhaven 't Horntje of de Slufter, wordt het fietsnetwerk verder geoptimaliseerd.					
Introduceren en toepassen van het STOMP-principe	x	x	x		x
Bij (gebieds)ontwikkelingen willen we de nadruk leggen op het goed ontsluiten van actieve vormen van mobiliteit op het wegennet. Pas als dat goed is geregeld, kijken we verder naar de ontsluiting van het (plan)gebied op het openbaar vervoer. Pas als laatste wordt gekeken naar (deel/auto)mobiliteit. Het kan voorkomen dat deze werkwijze ervoor zorgt dat er uiteindelijk minder ruimte over blijft voor de auto en eventuele parkeerplekken.					
Dit principe onderschrijven door het ondertekenen van de Charter for Walking		x	x		x
Om dit principe kracht bij te zetten willen we de Charter for Walking ondertekenen. Dit handvest fungeert voornamelijk als beleidskader en inspiratiebron. Het is geen juridisch bindend document, maar eerder een vrijwillige verbintenis om de leefomgeving te verbeteren ten gunste van voetgangers. Door het handvest te ondertekenen, tonen we onze inzet voor het bevorderen van wandelen, wat bijdraagt aan een betere gezondheid van inwoners, een schoner milieu en een verhoogde levenskwaliteit. Het handvest is toegevoegd in bijlage 2.					

	Verkeersveiligheid op 1	Leefbare dorpscentra	Gezonde mobiliteit als basis	Wij helpen onze bezoekers op weg	Jong & oud bereikbaar op Texel
Drukke fiets- en wandelroutes krijgen extra aandacht o.b.v. monitoring	x		x		
Door drukke fiets- en wandelroutes beter te monitoren, kunnen knelpunten snel worden aangepakt. We willen daarom inzetten op een telsysteem dat inzicht geeft in het gebruik van ons netwerk. We willen niet alleen inzetten op het tellen van fietsers, maar ook van voetgangers. Zo weten we waar maatregelen tot het beste effect resulteren.					
Fietsnetwerken zoveel als mogelijk eenduidig en homogeen inrichten door middel van het gebruik van de CROW-richtlijnen	x		x	x	x
Het inrichten van fietspaden volgens landelijke richtlijnen geeft ons houvast. We willen bijvoorbeeld aansluiten bij de landelijke voorrangsregels. Dit helpt de verkeersveiligheid omdat (Nederlandse) bezoekers doorgaans gewend zijn aan deze regels. We kunnen, omdat Texel een uitzonderlijke gemeente is, gefundeerd afwijken van sommige richtlijnen. Afwijken zal naar verwachting voornamelijk zijn op richtlijnen over fietspadbreedtes. Afwijken is gebruikelijk als de situatie niet aansluit bij landelijke gemiddelden.					
De functie van wegen zonder verkeersfunctie passen we aan ten behoeve van de fiets + verkenning naar missinglinks fiets(knooppunt)netwerk	x		x	x	x
Sommige wegen in het buitengebied van Texel hebben geen directe verkeersfunctie. Dit houd in dat de wegen geen erven/woningen ontsluiten. We willen onderzoeken of we deze wegen enkel toegankelijk kunnen maken voor de fiets. Dit draagt bij aan het verbeteren van de verkeersveiligheid, het stimuleren en faciliteren van actieve mobiliteit en zorgt ervoor dat bezoekers extra gemotiveerd worden gebruik te maken van de fiets. Daarbij kijken we naar de mogelijkheid om het (knooppunt)fietsnetwerk verder uit te breiden.					

Maatregelen op hoofdlijnen
Wij helpen onze bezoeker op weg

	Verkeersveiligheid op 1	Leefbare dorpscentra	Gezonde mobiliteit als basis	Wij helpen onze bezoekers op weg	Jong & oud bereikbaar op Texel
Bezoekers voorafgaand en tijdens hun bezoek informeren over de (verkeers)regels	x	x		x	

Op de TESO is bij uitstek dé plek om bezoekers te informeren over de (verkeers)regels op Texel. We willen bezoekers proactief benaderen om hen kennis te laten nemen van de voorrangssituaties, regels omtrent het gebruik van de camper in dorpscentra en onze parkeerregels.

In overleg met stakeholders zorgen we voor goed bewegwijzerde wandel- en fietsroutes		x	x	x	x

Samen met Staatsbosbeheer, de Fietsersbond en de Waddenvereniging willen we werken aan een compleet en correct aangebrachte bewegwijzering voor actieve vormen van mobiliteit. Op deze manier zorgen we ervoor dat bezoekers zich over de juiste routes verplaatsen. Dit draagt bij aan het faciliteren van gezonde mobiliteit.

We faciliteren duurzame vormen van mobiliteit zoals de elektrische auto		x		x	x

We willen ervoor zorgen dat elektrische auto's kunnen worden geladen op de plaatsen waar we willen dat bezoekers parkeren, zo houden wij de regie. Zoals aan de randen van dorpscentra of bij hun vakantieverblijf.

Het stimuleren van actieve mobiliteit onder bezoekers; de auto als bagagewagen naar de accommodatie	x	x	x	x	

Bezoekers blijven welkom met de auto. We willen echter wel graag dat tijdens het verblijf de fiets voor de bezoeker(s) het hoofdvervoersmiddel wordt. Dit doen we door het fietsen te stimuleren door goede infrastructuur en bijbehorende fietsparkeervoorzieningen. Daarnaast onderzoeken we hoe we door middel van parkeerlocaties en parkeertarieven voor bezoekers kunnen sturen op het beperken van het autogebruik.

We onderzoeken hoe we onze ondernemers kunnen ondersteunen bij het aantrekkelijker maken van alternatieve vervoerswijzen, zodat bezoekers worden verleid de auto minder te gebruiken – of zelfs helemaal thuis te laten.		x	x	x	

We willen onderzoeken of we ondernemers kunnen ondersteunen bij het stimuleren van bezoekers om per fiets of ov naar ons eiland, of de accommodatie te komen.

Maatregelen op hoofdlijnen
Jong & oud bereikbaar op Texel

	Verkeersveiligheid op 1	Leefbare dorpscentra	Gezonde mobiliteit als basis	Wij helpen onze bezoekers op weg	Jong & oud bereikbaar op Texel
Optimalisatie van het verkeerseducatieplan	x				x

We willen actiever inzetten op verkeersveiligheid door het opstellen van een verkeerseducatieplan. Hierin omschrijven we bondig welke maatregelen we willen treffen ter bevordering van de verkeersveiligheid voor jong en oud.

Infrastructuur vergevingsgezind inrichten (bijv. toepassen van lage stoepranden, verwijderen van paaltjes op fietspad, het faciliteren van faciliteiten bij bushaltes etc.)	x	x	x	x	x

Onze samenleving (en bezoekers) vergrijzen. We willen daarom inzetten op een toegankelijke openbare ruimte. Dit sluit aan bij alle principes, immers iedereen heeft baat bij een goede toegankelijke straat.

Stimuleren van fietsen naar school en werk			x		x

We willen inwoners motiveren om bij korte afstanden meer gebruik te maken van de fiets. We zetten daarom in op het faciliteren van veilige, directe fietsroutes en campagnes. Dit helpt gezonde mobiliteit te concurreren met gemotoriseerd verkeer en helpt zowel jong als oud bereikbaar te houden. De fiets is immers een toegankelijke en kostenefficiënte manier van mobiliteit.

Structureel multimodale verkeerstellingen uitvoeren	x	x	x	x	x

Op moment van schrijven hebben we geen compleet overzicht van het gebruik van ons netwerk. We willen de komende jaren werken aan een telnetwerk dat frequent data verzamelt van alle vervoersmodaliteiten (auto, fiets, voetganger). Op basis van deze data kunnen we als gemeente vervolgens keuzes maken. Ook kunnen we de data gebruiken bij het inschatten/plannen van onderhoudswerkzaamheden.

Samen met de provincie onderzoeken we hoe het budget voor het Texelse deel van de OV-concessie 2028 efficiënter kan worden ingezet.				x	x

We willen onderzoeken of we het OV op Texel efficiënter kunnen vormgeven, zodat het OV-aanbod (nog) beter aansluit op de vraag van onze inwoners en bezoekers.

6
Bijlagen

Bijlagen
In dit hoofdstuk zijn de bijlagen opgenomen.

- Bijlage 1 Begrippenlijst
- Bijlage 2 International Charter for Walking

Bijlage 1 Begrippenlijst

CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek
ETW	Erftoegangsweg
GOW	Gebiedsontsluitingsweg
Intensiteit	Hoeveelheid verkeer over een weg rijdt
SPV	Strategisch Plan Verkeersveiligheid, de nieuwe (landelijke) aanpak van verkeersveiligheid die meer risicogestuurd is
PAE	Personen-auto-equivalenten

Bijlage 2 International Charter for Walking

INTERNATIONAL CHARTER FOR WALKING

Vertaling in het Nederlands van het Internationale Handvest voor het Lopen, dat als doel heeft het creëren van gezonde, efficiënte en duurzame leefgemeenschappen waarin mensen ervoor kiezen om te lopen.

Wij, de ondertekenaars zijn ons bewust van de voordelen van het lopen en beschouwen het als een belangrijke indicator van gezonde, efficiënte, sociaal inclusieve en duurzame leefgemeenschappen.
Wij erkennen de universele rechten van mensen om, overal en op ieder gewenst moment, veilig te kunnen lopen en gebruik te kunnen maken van straten en andere openbare ruimte van hoge kwaliteit,.
Wij zetten ons in voor vermindering van de fysieke, sociale en institutionele belemmeringen die loopactiviteiten beperken.
Wij willen met anderen samenwerken aan het creëren van een cultuur waarin mensen ervoor kiezen om te lopen, door middel van onze inzet voor dit Handvest.
Onze strategische doelstellingen zijn:

1. **Meer inclusieve mobiliteit**
2. **Goed ontwerp en zorgvuldig beheer van straten en andere openbare ruimte**
3. **Overal een dicht en samenhangend netwerk van looproutes**
4. **Bijpassend grondgebruik en ruimtelijke ordening**
5. **Minder hinder en gevaar door rijverkeer**
6. **Minder (angst voor) criminaliteit**
7. **Meer ondersteuning vanuit overheden**
8. **Ontwikkeling van een loopcultuur**

Ondertekend door

naam ……

functie (indien van toepassing in dit verband) ……
……

e/mail adres ……

plaats en datum ……

Lopen is het eerste wat een baby wil doen en het laatste wat een oudere wil opgeven. Lopen is dé sport waarvoor je geen fitnessclub nodig hebt. Het is het recept zonder geneesmiddel, het is afvallen zonder dieet en het is het schoonheidsmiddel dat in geen enkele formule zit. Het is het kalmeringsmiddel zonder pil, het is de therapie zonder psycholoog en het is de vakantie die geen cent kost. Bovendien vervuilt lopen niet het milieu, verbruikt het weinig energiebronnen en is het uitermate energie-efficiënt. Lopen is gemakkelijk, je hebt er geen speciale uitrusting voor nodig, het is zelfregulerend en het is intrinsiek veilig. Lopen is net zo natuurlijk als ademhalen.

John Butcher, oprichter van Walk21, 1999

International Charter for Walking

Vertaling in het Nederlands van het Internationale Handvest voor het Lopen

Inleiding

Wij, de burgers van deze wereld, hebben te maken met een reeks onderling samenhangende en ingewikkelde problemen. We worden minder gezond, we hebben inefficiënte vervoerssystemen en onze milieus komen onder toenemende druk te staan om aan onze behoeften te kunnen voldoen. De kwaliteit en de tijd die we lopen als dagelijkse activiteit is in willekeurig welk gebied een algemeen erkende en unieke primaire indicator voor levenskwaliteit. Overheden die graag gezondere en efficiëntere gemeenschappen en plaatsen willen creëren, kunnen aanzienlijke vooruitgang boeken door het bevorderen van meer lopen.

Dit handvest is gebaseerd op uitgebreide besprekingen met experts van over de hele wereld en laat zien hoe culturen kunnen worden gecreëerd waarin mensen ervoor kiezen om te lopen. Het handvest kan worden ondertekend door alle personen, organisaties, overheden en buurtgroepen die de visie en de strategische uitgangspunten ervan ondersteunen, ongeacht hun formele positie of hun capaciteit om op onafhankelijke wijze de realisering ervan te bevorderen.

Ondersteun dit handvest door het te ondertekenen en door vrienden, collega's, overheidsinstanties en landelijke en plaatselijke organisaties te stimuleren om met u samen te werken aan het creëren van gezonde, efficiënte en duurzame loopvriendelijke leefgemeenschappen over de hele wereld.

Achtergrond

Forenzen benen zich een weg, winkelpubliek struint, wandelaars houden de pas erin, verliefde paartjes wandelen, toeristen flaneren... maar we lopen allemaal. Lopen is een fundamenteel en universeel recht, en wat onze capaciteiten en beweegredenen ook zijn, het blijft een belangrijk onderdeel van ons leven.

Toch zijn er veel landen waarin mensen steeds minder lopen. Waarom lopen als je kunt fietsen of autorijden? In vele delen van de wereld is lopen niet langer meer een noodzakelijkheid maar wordt het beschouwd als een overbodige bezigheid. Lopen lijkt een te eenvoudige, te alledaagse, te voor de hand liggende en, inderdaad, te goedkope activiteit om van A naar B te komen en gezond te blijven. Er wordt niet voor gekozen om te lopen omdat men is vergeten hoe eenvoudig, plezierig en heilzaam lopen is. Ook als gewoond wordt in enkele van de meest bevoorrechte omgevingen waarin de mens, als soort, ooit geleefd heeft is veler reactie dat aan het lopen niet veel waarde meer gehecht wordt.

Deze inactiviteit draagt bij aan een ongekend hoog aantal gevallen van obesitas, depressies, hartziekten, geweld in het verkeer, angststoornissen en sociale isolatie.

Lopen biedt gezondheid, geluk en een uitweg. Lopen kan de gezondheid van onze spieren, ons zenuwstelsel en onze psyche herstellen en in stand houden. Tegelijkertijd versterkt lopen ons gevoel van autonomie en ons zelfvertrouwen. Hoe meer mensen lopen, hoe beter ze zich voelen, hoe ontspannener ze worden, hoe meer ze voelen en hoe minder geestelijk afval ze ophopen. Lopen is goed voor iedereen.

Visie

Het creëren van een wereld waarin mensen ervoor kiezen om te lopen en de mogelijkheid hebben om te lopen, als een manier om zich te verplaatsen, gezond te blijven en zich te ontspannen; een wereld waarin overheden, organisaties en individuen:

- de waarde van lopen inzien,
- zich inzetten voor gezonde, efficiënte en duurzame leefgemeenschappen en
- samenwerken aan het overwinnen van de fysieke, sociale en institutionele belemmeringen in dezen.

Doelstellingen en acties

Dit Internationale Handvest identificeert de behoeften van voetgangers en biedt een gemeenschappelijk kader aan overheden voor het heroriënteren van hun bestaande beleid, activiteiten en relaties, zodat ze een cultuur kunnen creëren waarin mensen ervoor kiezen om te lopen. De acties die worden genoemd onder iedere strategische doelstelling vormen praktische lijsten van verbeteringen, die in de meeste leefgemeenschappen kunnen worden uitgevoerd. Afhankelijk van de plaatselijke behoeften kunnen hier activiteiten aan worden toegevoegd, en het wordt aanbevolen om dit te doen.

1. **Meer inclusieve mobiliteit**

Burgers hebben recht op toegankelijke straten, pleinen, gebouwen en openbaarvervoerssystemen, ongeacht hun leeftijd, beperkingen, geslacht, inkomen, taal, etnische achtergrond en culturele of religieuze achtergrond. Hierdoor worden de vrijheid en autonomie van alle mensen versterkt en wordt bijgedragen aan sociale inclusie, solidariteit en democratie.

acties

Waarborg veilige, praktische en autonome mobiliteit voor iedereen, door zoveel mogelijk mensen toegang te voet te bieden tot zoveel mogelijk locaties, in het bijzonder het openbaar vervoer en openbare gebouwen.

- Integreer de behoeften van mensen met beperkingen door het bouwen en onderhouden van diensten en voorzieningen van hoge kwaliteit die sociaal inclusief zijn.

2. Goed ontwerp en zorgvuldig beheer van straten en andere openbare ruimte

Mensen hebben het recht om te kunnen wonen in een gezonde, praktische en aantrekkelijke omgeving, die is aangepast aan hun behoeften, en ze hebben het recht om vrijelijk gebruik te kunnen maken van de voorzieningen in de openbare ruimte, op veilige en comfortabele wijze, ver weg van geluidshinder en luchtverontreiniging.

acties

- Maak straten voor mensen en niet alleen maar voor auto's, waarbij wordt erkend dat straten zowel sociale als vervoersruimten zijn en daarom zowel een sociaal ontwerp als een technisch ontwerp nodig hebben. Dit is mogelijk door het opnieuw indelen van de ruimte van wegen, het implementeren van gebieden waar voetgangers voorrang hebben, het creëren van autovrije gebieden waar iedereen gebruik van kan maken en het ondersteunen van sociale interactie, spel en recreatie voor zowel volwassenen als kinderen.
- Zorg voor schone, goedverlichte straten en paden, die vrij zijn van hindernissen en breed genoeg zijn voor de spitsuren. En biedt voldoende mogelijkheden om veilig en rechtstreeks rijwegen over te steken, zonder niveauverschil en zonder omwegen.
- Waarborg dat in voldoende mate en op de juiste plaatsen zitgelegenheid en toiletten aanwezig zijn, zodanig dat aan de behoeften van alle gebruikers wordt tegemoetgekomen.
- Maak met geschikte ontwerpen en voorzieningen aanpassingen voor weersomstandigheden, bijvoorbeeld schaduwvorming (met bomen) en beschutting tegen neerslag.
- Maak leesbare straten met duidelijke signalering en zorg voor plaatselijke informatie, die routeplanning en verkenning te voet vergemakkelijken.
- Hecht grote waarde aan de aanwezigheid van volledig toegankelijke openbare ruimte met groen en water van hoge kwaliteit.
- Zorg, in het algemeen, voor geschikte en aantrekkelijke voorzieningen. Onderhoud deze zorgvuldig. En combineer dagelijks beheer met het aanbrengen van kleine verbeteringen.

3. Overal een dicht en samenhangend netwerk van looproutes

Burgers hebben recht op een looproutenet van onderling verbonden, rechtstreekse en eenvoudig te volgen looproutes, die veilig, comfortabel, aantrekkelijk en goed onderhouden zijn. En die hun huizen, winkels, scholen, parken, overstapplaatsen voor het openbaar vervoer, groene ruimten en andere belangrijke bestemmingen met elkaar verbinden.

acties

- Zorg overal voor een dicht en samenhangend netwerk van onderling verbonden, functionele, veilige en aantrekkelijke looproutes tussen huizen en plaatselijke bestemmingen, die voldoen aan de behoeften van de gemeenschap. En onderhoud het zorgvuldig.

- Zorg voor een geïntegreerd, uitgebreid en goed uitgerust openbaarvervoer, met voertuigen die goed toegankelijk zijn voor alle potentiële gebruikers.
- Ontwerp haltes en overstapplaatsen voor het openbaar vervoer met gemakkelijke, veilige en praktische toegang voor voetgangers en met ondersteunende informatie.

4. Bijpassend grondgebruik en ruimtelijke ordening
Burgers hebben recht op een beleid voor grondgebruik en ruimtelijke ordening dat het voor hen mogelijk maakt naar het overgrote deel van de dagelijkse diensten en voorzieningen te lopen door maximalisatie van de mogelijkheden om te lopen. Hierdoor vermindert de afhankelijkheid van de auto en wordt bijgedragen aan het gemeenschapsleven.
acties
- Maak voetgangers tot middelpunt van stedelijke planning. Geef langzame vervoermethoden zoals lopen en fietsen voorrang boven snelle vervoermethoden en geef plaatselijk vervoer voorrang boven langeafstandsvervoer.
- Verbeter het grondgebruik en de ruimtelijke ordening door ervoor te zorgen dat nieuwe woningen, winkels, bedrijvenparken en haltes voor het openbaar vervoer zodanig zijn geplaatst en ontworpen dat deze gemakkelijk te voet bereikbaar zijn.
- Verminder omstandigheden die dwingen tot leefwijzen waarbij men afhankelijk is van de auto (bijvoorbeeld door ongebreidelde stadsuitbreiding tegen te gaan). Reserveer op bestaande wegen meer ruimte voor voetgangers. Sluit bestaande, niet met elkaar verbonden, looproutes op elkaar aan, zodat een aantrekkelijk looproutenetwerk ontstaat.

5. Minder hinder en gevaar door rijverkeer
Burgers hebben er recht op dat hun straten zodanig zijn ontworpen dat verkeersongevallen worden voorkomen en dat de straten plezierig, veilig en praktisch zijn voor mensen die er lopen, in het bijzonder voor kinderen, ouderen en mensen met beperkingen
acties
- Verminder de gevaren die auto's vormen voor voetgangers door middel van betere verkeersbeheersing (bijvoorbeeld door het invoeren van lagere maximumsnelheden), in plaats van door het scheiden van voetgangers van andere verkeersstromen en het inperken van hun bewegingsvrijheid.
- Bevorder door middel van gerichte publiekscampagnes een voetgangersvriendelijke rijstijl van bestuurders en handhaaf naleving van de verkeersregels.
- Verlaag de maximumsnelheden voor motorvoertuigen in woonwijken, winkelstraten en in de buurt van scholen.
- Verminder de invloed van drukke wegen, door deze te voorzien van voldoende veilige voetgangersoversteekplaatsen, met minimale wachttijden en ruim tijd om over te steken voor de langzaamste voetgangers.
- Zorg ervoor dat voorzieningen die zijn bedoeld voor fietsers en andere niet-gemotoriseerde verkeersdeelnemers de veiligheid van en het praktische gemak voor voetgangers niet aantasten.

6. Minder (angst voor) criminaliteit
Burgers hebben recht op een stedelijke omgeving die zodanig is ontworpen en wordt onderhouden en waarop zodanig toezicht wordt gehouden dat criminaliteit en angst voor criminaliteit worden verminderd.
acties
- Zorg ervoor dat gebouwen uitzicht bieden op activiteiten op straatniveau om een gevoel van toezicht te creëren en afschrikking van criminaliteit te bevorderen.
- Voer overdag en 's avonds enquêtes onder voetgangers uit om zorgen over persoonlijke veiligheid te identificeren en bepaal vervolgens welke zones verbetering behoeven (bijvoorbeeld door betere verlichting en het voorkomen van duistere plekken).
- Biedt verkeerprofessionals training en informatie aan ter vergroting van hun bewustzijn van zorgen die leven bij voetgangers over hun persoonlijke veiligheid en over de invloed die dergelijke zorgen hebben op hun besluiten om al dan niet te gaan lopen.

7. Meer ondersteuning vanuit overheden
Burgers hebben er recht op dat overheden hen de mogelijkheden en bieden om te kiezen voor lopen. En dat zij deze keuze ondersteunen en waarborgen.
acties
- Stel een duidelijk, beknopt en volledig actieplan op voor lopen waarin de doelstellingen worden bepaald en ondersteuning van belanghebbenden wordt gewaarborgd, dat een leidraad voor investeringen biedt en dat de volgende acties omvat:
- Betrek, op alle niveaus, alle betrokken instanties (in het bijzonder vervoerbedrijven, ruimtelijke ordening, volksgezondheid, onderwijs en de politie) bij de bewustwording van het belang van het lopen. En stimuleer hen tot aanvullende maatregelen en acties ter ondersteuning en bevordering van lopen.
- Overleg regelmatig met lokale organisaties en andere relevante groeperingen die voetgangers vertegenwoordigen, met inbegrip van jonge mensen, ouderen en mensen met beperkingen.
- Verzamel kwantitatieve en kwalitatieve gegevens over lopen (met inbegrip van de beweegredenen en doelen van looptrajecten, het aantal looptrajecten, de etappes van looptrajecten, de tijdsduur en afstanden van looptrajecten, de tijd die is doorgebracht in openbare ruimten en de tevredenheidsniveaus).
- Neem lopen op in de trainingen en doorlopende professionele ontwikkelingsprogramma's van medewerkers van vervoerbedrijven, verkeersveiligheidsbeambten, gezondheidswerkers en stedenbouwkundigen.
- Bied de continue hulpmiddelen aan die noodzakelijk zijn voor het implementeren van het aangenomen actieplan.
- Organiseer proefprojecten om de beste manier van werken te bepalen. Ondersteun onderzoek door aan te bieden casestudy te worden en de opgedane lokale ervaringen breed te delen.
- Meet de successen van programma's door vóór, tijdens en na de implementatie gegevens te verzamelen en met elkaar te vergelijken.

8. Een loopcultuur
Burgers hebben recht op actuele en toegankelijke informatie van goede kwaliteit over waar er kan worden gelopen en over de kwaliteit van de loopbelevenis. Ze moeten de mogelijkheid krijgen om plezier te hebben in het lopen en elkaar ontmoeten in de openbare ruimte als onderdeel van hun dagelijkse sociale, culturele en politieke leven.
acties
- Stimuleer actief alle burgers om als onderdeel van hun dagelijkse leven te lopen wanneer en waar ze dat kunnen, door regelmatig creatieve en gerichte informatie aan te bieden die tegemoet komt aan hun persoonlijke behoeften en die hen persoonlijk betrekt bij het bevorderen van het lopen.
- Creëer een positief beeld van lopen door lopen te belichten als plezierig onderdeel van het bekijken van cultureel erfgoed en bezoeken van culturele evenementen, zoals architectuurrondleidingen, museumtentoonstellingen, theatervoorstellingen, literatuurvoordrachtavonden, fotografietochten en straatoptredens.
- Zorg voor samenhangende en consistente informatie- en bewegwijzeringsystemen die het te voet verkennen en ontdekken ondersteunen, met inbegrip van aansluitgegevens voor het openbaar vervoer.
  Beloon mensen financieel als ze vaker lopen, door middel van incentives van lokale bedrijven, werkplekken en overheden.

Totstandkoming van dit bovenstaande Handvest
Ontwikkeld tijdens de reeks WALK21 International Conferences van oktober 2006
Walk21 is vele mensen dankbaar voor hun hulp bij het samenstellen van dit Handvest en is u dankbaar voor uw persoonlijke inzet voor het creëren van gezonde, efficiënte en duurzame loopvriendelijke leefgemeenschappen over de hele wereld.

Extra informatie
Kijk voor meer informatie over lopen op www.walk21.com.

Ter inspiratie enkele suggesties gericht op de Nederlandse praktijk

MENSenSTRAAT

aangesloten bij: International Federation of Pedestrians

Naar een nationaal beleid voor lopen en fietsen
In Nederland zijn lopen en fietsen de smeerolie van de mobiliteit. Samen nemen ze de helft van alle verplaatsingen voor hun rekening. Het fietsaandeel is het hoogste van de hele wereld. Lopen en fietsen zijn beide vormen van actieve mobiliteit. Daarom zijn voetgangers en fietsers bondgenoten in het streven naar leefbare steden; van belang is dat ze elkaars specifieke belangen kennen en erkennen.
Zoals In de jaren 90 het Masterplan Fiets een landelijke stimulans was om lokaal fietsbeleid in beweging te krijgen, is nu ondersteuning gewenst aan innoverende gemeenten, bij de gezamenlijke ontwikkeling van praktijkkennis over voetgangers. Tijd voor een Masterplan Lopen / Gezonde Mobiliteit! Ondersteun daarbij ook de belangenorganisaties van Voetgangers / Gezonde Mobiliteit, zoals MENSenSTRAAT en Wandelnet.

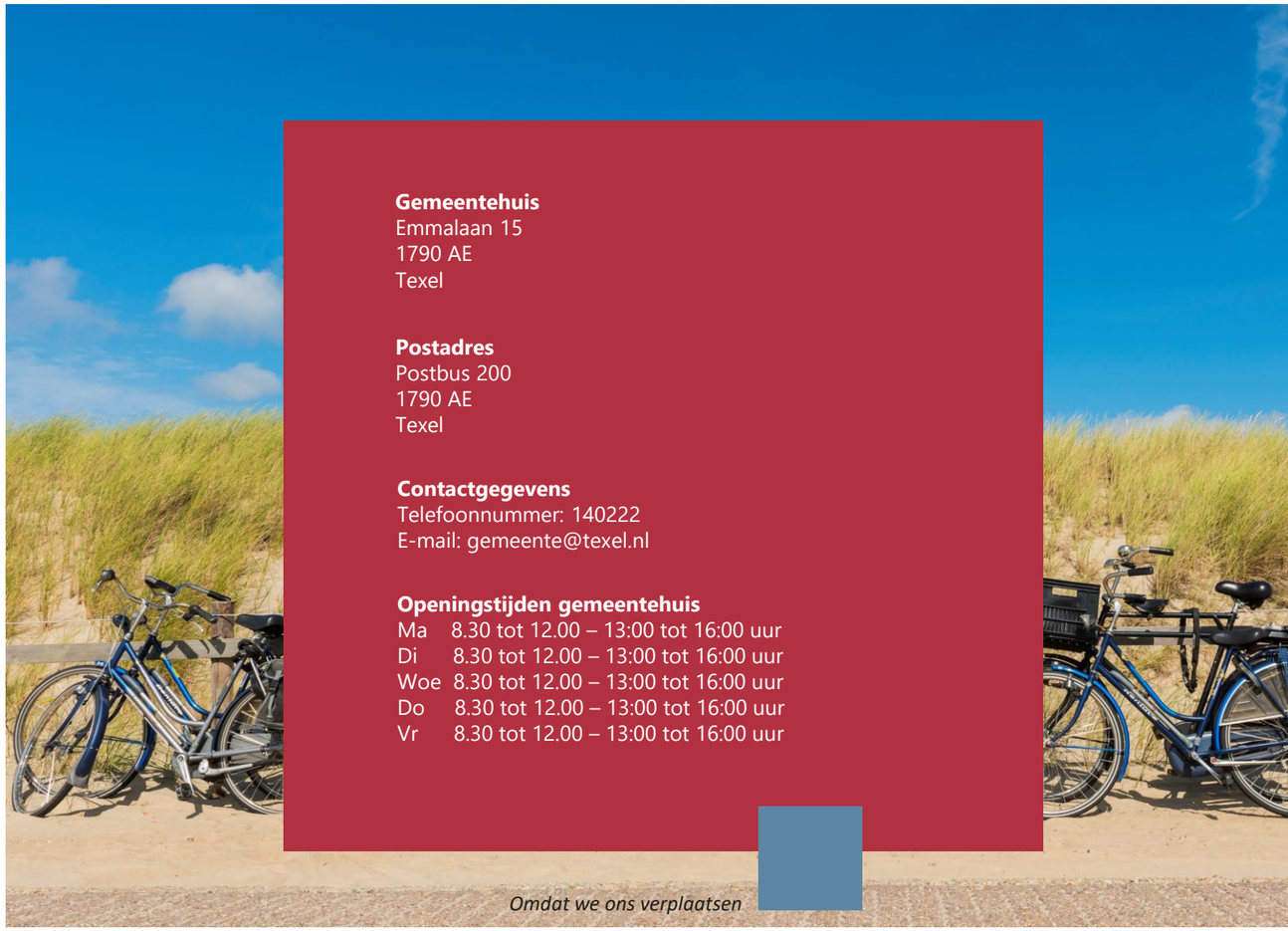
Verkeersveiligheid
- Meer oog voor kwetsbaren bij het ontwerp van veilige en uitnodigende oversteekvoorzieningen
- Snelheidsbeheersing door (samen met de Fietsersbond) ijveren voor een lagere maximum snelheid binnen de bebouwde kom en meer voortgang op het gebied van ISA (Intelligente Snelheidsaanpassing)
- Meer aandacht in woonstraten voor goed begaanbare trottoirs. Bij ontbreken van ruimte erven met stapvoetse snelheid bevorderen (zie het actieplan Opplussen op de website van MENSenSTRAAT).
- Veilige speelruimte voor kinderen dichtbij de voordeur
- Autoluwe binnensteden, maximumsnelheid stapvoets
- Volwaardig meetellen van de cijfers over veiligheid en ongevallen van voetgangers op straat

Voorkom hinder door geparkeerde fietsen
Onordelijk geplaatste fietsen kunnen de doorloop bemoeilijken (denk aan kinderwagens en scootmobielen) en het straatbeeld verstoren. Zorg, waar daar behoefte aan is, voor ruim voldoende parkeervoorzieningen voor fietsen en brom/snorfietsen, met goede mogelijkheden om een slot te bevestigen.

Aantrekkelijke straten.
In veel straten kunnen mensen uit de straat bijdragen aan een levendig en aantrekkelijk straatbeeld door, binnen redelijke grenzen, eigen toevoegingen aan te brengen.
- Stimuleer de aanleg van een geveltuintje en/of, indien voldoende loopruimte aanwezig is, de plaatsing van een privé zitbank.
- Publieke bankjes zijn belangrijk voor ouderen op straat om afstanden te kunnen overbruggen

Totstandkoming van de Nederlandse vertaling en bovenstaande suggesties
Om de belangen te behartigen van voetgangers is tijdens de Walk21 conferentie van 2010 in Den Haag de werkgroep Walking Dutchman opgericht. Na de oprichting van MENSenSTRAAT heeft deze werkgroep gevraagd hun werk voort te zetten en zich aan ook te sluiten bij de IFP, de International Federation of Pedestrians.
In 2016 is de Nederlandse vertaling van het Charter gemaakt. Voorjaar 2017 is deze besproken in een overleg met onderstaande belangenorganisaties. Tijdens het congres Lopen Loont wordt dit Charter gepresenteerd. Kijk voor meer informatie op www.mensenstraat.nl.

Het Charter wordt ondersteund door
Wandelnet, Rover, Fietsersbond, Natuur & Milieu, Milieudefensie en HappyStreets

Gemeente Texel .txl

Goudappel
MOBILITEIT BEWEEGT ONS

Raadsbesluit

Zaaknummer 3564848

Ter inzage leggen mobiliteitsprogramma Texel 2035

Doelenboom

Programma

2	Goede bereikbaarheid
2.1	Verkeer en vervoer

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester en wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Overwegende

- Dat de huidige mobiliteitsvisie dateert uit 2015;
- Dat er sindsdien veel zaken zijn uitgevoerd en veranderd;
- Dat het zaak is een nieuwe visie op te stellen.

Besluit

1. het ontwerp Mobiliteitsprogramma Texel 2035 vast te stellen;
2. het ontwerp Mobiliteitsprogramma Texel 2035 vanaf 1 augustus 2025 gedurende 6 weken ter inzage te leggen.

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 09-07-2025,

De griffier, De voorzitter,

Bijlagen

1. ontwerp Mobiliteitsprogramma Texel 2035

Concept-ZIENSWIJZE op het ontwerp-PvE Concessie NoordWest Noord-Holland

Wensen voor een beter openbaar vervoer op Texel

Texelhopper is niet perfect, maar we willen werken aan een beter plan

Raad	9 juli 2025
Portefeuillehouder	Wethouder Kieft
Programma	2 Goede bereikbaarheid

Toelichting
Door onze eilandpositie is de mobiliteit op Texel kwetsbaar. De plannen voor de nieuwe Openbaar Vervoersconcessie pakken volgens ons zeer negatief uit voor onze 15.000 bewoners en 1,4 miljoen toeristen (waarvan een groot deel uit Noord-Holland).
Op 20 mei 2025 heeft het college van Gedeputeerde Staten het ontwerp PvE voor de ov-concessie NoordWest Noord-Holland vastgesteld. De inhoud van het Texel-hoofdstuk is vooraf niet afgestemd met de gemeente Texel.

In het ontwerp zien we een enorme verschraling van het openbaar vervoer:

- Meer dan honderd opstappunten verdwijnen.
- Er is geen reismogelijkheid tussen de resterende 15 haltes.
- De vervoersopties dalen van meer dan 14000 (120x120) naar 20 reisopties.

Positief zien wij de hub/overstapmogelijkheid op de Elemert in Den Burg; jarenlang is daarvoor in de plannen en uitvoering van de Texelhopper gepleit.

Wij denken dat er een beter openbaarvervoerssysteem mogelijk is dan in het ontwerp Programma van Eisen is opgenomen. Met betere dekking op het eiland, duidelijker voor bewoner en toerist.
De gemeente Texel heeft in het eerdere proces van de Texelhopper ook haar verantwoordelijkheid gedragen zowel met inzet als financiering. We denken ook dat er op het eiland bereidheid is om mee te denken, van TESO, Vakantieparken, TOP tot STIFT. Het uitgangspunt bij de lopende concessie was dat de vaste buslijn Veerhaven-Den Burg-De Koog financieel de Texelhopper mogelijk maakt. Uit het gebruik nu blijkt dat het meeste gebruik van de TexelHopper gericht is van/naar Veerhaven.

Met het bovenstaande in gedachten roepen wij het college op onze zienswijze mee te nemen in de zienswijze die zij zelf opstelt:

Zienswijze voor beter openbaar vervoer op Texel:

1. Maak het busvervoer op Texel betrouwbaar en voorspelbaar en houdt dekking op het gehele eiland.
2. Houd de vaste buslijn Veerhaven-Den Burg-De Koog.
3. Maak van de Elemert/Den Burg de centrale hub voor vervoer naar de andere dorpen.
4. Onderzoek of De Koog ook als hub kan dienen voor andere dorpen.
5. Verbind met vaste lijndienst(-en) de buitendorpen met Den Burg.
6. Bedien met die buitendorpenlijndienst ook de ring van Den Burg.
7. Bied in het zomerseizoen een lijndienst aan langs strandpaviljoens, vakantieparken en waddenkust.
8. Ga in gesprek met lokale (vervoers-)ondernemers en organisaties, en laat hen meedenken en deelnemen.

Gemeente Texel

.txl

Advies

Zaaknummer 3612789

Evaluatie eerste Texelse inwonersberaad

Programma

1.	Voor en door bewoners
7.	Duurzaam, schoon en innovatief

Advies

Voorgesteld wordt te besluiten:

1. De ‘Eindevaluatie Texels inwonersberaad’ vast te stellen;
2. De conclusies en aanbevelingen en de door het college geformuleerde aanvullingen te laten verwerken in de te actualiseren ‘Kaderstellende notitie Texels inwonersberaad, Algemene kaders voor het instrument inwonersberaad, 2023’.

Toelichting

Gemeente Texel organiseerde tussen december 2023 en januari 2025 haar eerste inwonersberaad over de vraag: ‘Hoe blijft Texel voorzien van voldoende energie. De gemeenteraad stelde het eindadvies op 7 mei 2025 vast.

In het raadsbesluit van 19 december 2023 is vastgelegd om na afloop van het eerste inwonersberaad het proces, het instrument en de voorwaarden te evalueren. Vervolgens kunnen de conclusies en aanbevelingen (‘leerpunten’ uit de evaluatie) worden verwerkt in een aangepaste versie van de ‘Kaderstellende notitie Texels Burgerberaad, algemene kaders voor het instrument burgerberaad.’

Bijlagen

1. Eindevaluatie Texels inwonersberaad - door bureau EMMA

Consequenties

Financieel	☐	Inkoop/Aanbesteding	☐	Belanghebbenden	☐
Personeel/Organisatie	☐	Deregulering	☐	Structuurvisie	☐
Juridisch	☐	Majeure risico’s	☐		
Beleid	☐	Beheer	☐		

Evaluatie eerste Texelse inwonersberaad

Samenvatting

Gemeente Texel organiseerde tussen december 2023 en januari 2025 haar eerste inwonersberaad. Zo'n 80 gelote inwoners bogen zich in zes bijeenkomsten over de vraag: 'Hoe blijft Texel voorzien van voldoende energie. De gemeenteraad stelde het eindadvies op 7 mei 2025 vast.

In het raadsbesluit van 19 december 2023 is vastgelegd *'om na uitvoering van het eerste burgerberaad, het proces, het instrument en de voorwaarden te evalueren om vervolgens te bepalen in welke vorm het burgerberaad in het vervolg wordt ingezet. De conclusies en aanbevelingen worden verwerkt in deze kaderstellende notitie Texelse Burgerberaad, algemene kaders voor het instrument burgerberaad.'*

Gemeente Texel heeft voor het eerst een inwonersberaad toegepast. Dat is een veeleisend participatie-instrument. Daarom heeft de gemeente het instrument, de voorwaarden waarbinnen het is toegepast, hoe het proces is verlopen en wat het heeft opgeleverd, geëvalueerd. Het doel is om lering te trekken uit het eerste inwonersberaad en invulling te geven aan de manier waarop inwonersparticipatie op Texel verder vorm kan krijgen.

Het college nodigt de raad uit kennis te nemen van de eindevaluatie en eventueel input daarop te leveren. Het college besluit de raad voor te stellen het college opdracht te geven de input van de raad, de leerpunten uit de evaluatie en de door het college geformuleerde aanvullingen te verwerken in een geactualiseerde versie van de kaderstellende notitie.

Evaluatie eerste Texelse inwonersberaad

Argumenten tot advies

1. *De evaluatie geeft een goede weergave hoe het eerste Texelse inwonersberaad is verlopen.*

   De eindevaluatie die door bureau EMMA is uitgevoerd, beantwoordt de vraag: 'Wat kan gemeente Texel leren van dit eerste inwonersberaad, als het gaat om de inzet van het instrument, het gelopen proces en de gehanteerde kaders en voorwaarden?' De evaluatie is gebaseerd op documentanalyse, interviews en een deelnemersenquête en heeft plaatsgevonden na afronding van het inwonersberaad.

   Uit de evaluatie blijkt dat de uitvoering van het inwonersberaad op hoofdlijnen goed is verlopen. De primaire doelstelling van de gemeente – experimenteren met het instrument en bijdragen aan betere relaties tussen inwoners, bestuur en politiek – is behaald. Inwoners met uiteenlopende perspectieven zijn met elkaar in gesprek gegaan en formuleerden 30 concrete adviezen, waarvan er 17 brede steun krijgen. Deelnemers hebben het proces als respectvol en inclusief ervaren, en voelden zich serieus genomen. De opbrengst zit minder in vernieuwende inhoudelijke oplossingen – die blijven grotendeels binnen bestaande beleidsrichtingen – en meer in het gedeeld eigenaarschap, de dialoog en het draagvlak dat ontstaat. Daarmee voegt het inwonersberaad waarde toe, ten opzichte van klassieke inspraakvormen of een eilandbrede enquête.

   Tegelijkertijd signaleert de evaluatie ook knelpunten, in de evaluatie als zeven leerpunten omschreven:
   1. Deelnemers hebben tijdens het schrijven van en stemmen over de adviezen (onduidelijkheid over weging; meerderheidsdrempel niet vastgesteld door inwonersberaad) helderheid en regie gemist;
   2. De gemeentelijke organisatie bleek onvoldoende voorbereid, met name op het vlak van inhoudelijke ondersteuning;
   3. De beschikbare ambtelijke capaciteit was krap, de begroting van de ambtelijke inzet en de ondersteuning van het proces eveneens;
   4. De gemeenteraad had vooraf net wat preciezer de kaders kunnen aangeven waarbinnen het inwonersberaad moest worden opgezet en uitgevoerd. Dit gold voor de meegegeven vraagstelling en de te hanteren stemprocedure;
   5. Een aantal praktische verbeterpunten, zoals het formuleren van een heldere visie op de vraag, beter tijdsbeheer en het formuleren van een helder mandaat en feedbackproces ten behoeve van een schrijfgroep;
   6. Of het inwonersberaad de kloof tussen gemeente en inwoners heeft verkleind, is niet vast te stellen door het ontbreken van een nulmeting; een belangrijk leerpunt is daarom dat goede monitoring vooraf en tijdens het proces essentieel is voor een zinvolle evaluatie;
   7. Het inwonersberaad leverde bruikbare oplossingen voor de energievoorziening op Texel, maar gaf geen volledige visie op toekomstige schaarste of betaalbaarheid; dit laat zien dat een inwonersberaad geen simpele antwoordmachine is, maar een proces waarin dialoog, context en draagvlak centraal staan.

   Tot slot heeft het college zelf geconcludeerd dat de monitorgroep en de omschrijving van haar functie ontbreekt in het op 17 april 2024 vastgestelde 'Plan van Aanpak Texels

Inwonersberaad 2024'. Het advies 'om een monitorgroep vanuit het inwonersberaad in te stellen om bij te houden wat er met de uitkomsten wordt gedaan' is wel degelijk opgenomen in de kaderstellende notitie. In een eventueel volgend plan van aanpak zal aandacht worden besteed aan installatie en werking van een monitorgroep.

Ondanks de tekortkomingen werd het inwonersberaad in verhouding tot de opgave doeltreffend en doelmatig uitgevoerd, ook in financiële zin. Hoewel niet te kwantificeren is of de kosten in verhouding staan tot de opbrengsten, toont de evaluatie ondanks de overschrijding op de begroting dat een inwonersberaad goed uitvoerbaar is in een kleine gemeente als Texel en waardevolle opbrengsten oplevert. Het inwonersberaad kon beschikken over het mandaat om richting te geven aan het beleid omtrent duurzame energievoorziening op het eiland. Daarmee kon het een fundamentele bijdrage leveren aan het overbruggen van politieke meningsverschillen die op het eiland bestaan. Het leverde breed gedragen adviezen en versterkt onderling begrip op. Tegelijkertijd vraagt het om meer tijd, capaciteit en inhoudelijke ondersteuning vanuit de gemeente dan vooraf was voorzien.

Het college erkent de geconstateerde knelpunten en gaat graag met lessen van de evaluatie aan de slag.

2. *Met een geactualiseerde versie van de kaderstellende notitie, ontstaat een goed startdocument voor een mogelijk toekomstig Texels inwonersberaad.*

   Op 19 december 2023 werd de 'Kaderstellende notitie Texels inwonersberaad, Algemene kaders voor het instrument inwonersberaad, 2023' door de gemeenteraad vastgesteld. De raad ging akkoord met zeven algemene kaders voor een Texels Burgerberaad.

   De lessen uit het eerste inwonersberaad zijn vormgegeven in leerpunten in een evaluatierapport. Dat rapport gaat in op de eerder gestelde kaders, maar geeft ook andere punten ter lering. Deze worden, na opdracht aan het college, verwerkt in de huidige versie van de kaderstellende notitie zodat een geactualiseerd document ontstaat dat als basis dient voor een mogelijk toekomstig inwonersberaad.

Alternatieven

1. Het niet onderschrijven van alle leerpunten uit de ontwerp eindevaluatie;
2. Het toevoegen van aanvullende leerpunten.

Consequenties van het advies

Het afronden van de evaluatie en het verwerken van de leerpunten in een geactualiseerde kaderstellende notitie betekent dat we klaar zijn voor een mogelijk toekomstig inwonersberaad op Texel. Bij een eventueel tweede inwonersberaad wordt de geactualiseerde kaderstellende notitie als uitgangspunt gebruikt.

Aanleiding / Voorgeschiedenis / Eerdere besluiten

Texel staat de komende jaren voor grote uitdagingen op het gebied van duurzame energievoorziening. De energievraag op het eiland groeit, de beschikbare capaciteit blijft bij die groei achter, en inwoners verschillen van inzicht over hoe duurzame energie op het eiland zou moeten worden opgewekt. Tijdens de coalitieonderhandelingen in 2022 ontstond een politieke patstelling: de partijen werden het niet eens over hoe duurzame energieopwekking op Texel zou

moeten worden aangepakt. Om deze patstelling te doorbreken, besloten de onderhandelende partijen om een inwonersberaad te organiseren. In het coalitieakkoord 2022-2026 werd dit voornemen geformaliseerd, waarbij de coalitie haar voornemen uitsprak om een burgerberaad te organiseren over het vraagstuk rond duurzame energie. Het voordeel was dat de coalitie hiermee twee doelen verenigde: het doorbreken van de patstelling én het experimenteren met een relatief nieuwe vorm van participatie als het inwonersberaad.

Gemeente Texel organiseerde tussen december 2023 en januari 2025 haar eerste inwonersberaad. Zo'n 80 gelote inwoners bogen zich in zes bijeenkomsten over de vraag: 'Hoe blijft Texel voorzien van voldoende energie. De gemeenteraad stelde het eindadvies op 7 mei 2025 vast.

In het raadsbesluit van 19 december 2023 is vastgeleg*d 'om na uitvoering van het eerste burgerberaad, het proces, het instrument en de voorwaarden te evalueren om vervolgens te bepalen in welke vorm het burgerberaad in het vervolg wordt ingezet. De conclusies en aanbevelingen worden verwerkt in deze kaderstellende notitie Texelse Burgerberaad, algemene kaders voor het instrument burgerberaad.'*

Gemeente Texel heeft voor het eerst een inwonersberaad toegepast. Dat is een veeleisend participatie-instrument. Daarom heeft de gemeente het instrument, de voorwaarden waarbinnen het is toegepast, hoe het proces is verlopen en wat het heeft opgeleverd, geëvalueerd. Het doel is om lering te trekken uit het eerste inwonersberaad en invulling te geven aan de manier waarop inwonersparticipatie op Texel verder vorm kan krijgen.

Gemeente Texel

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

Zaaknummer 3612789

Evaluatie eerste Texelse inwonersberaad

Doelenboom

Programma

1.	Voor en door bewoners
7.	Duurzaam, schoon en innovatief

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester en wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Overwegende

- dat met het raadsbesluit van 19/12/23 de ‘Kaderstellende notitie Texels Burgerberaad, algemene kaders voor het instrument burgerberaad’ is vastgesteld;
- dat in het raadsbesluit is ingestemd met zeven algemene kaders voor een Texels Burgerberaad;
- dat in het raadsbesluit is vastgesteld na uitvoering van het eerste burgerberaad, het proces, het instrument en de voorwaarden te evalueren om vervolgens te bepalen in welke vorm het burgerberaad in het vervolg wordt ingezet;

Besluit

1. De ‘Eindevaluatie Texels inwonersberaad’ vast te stellen;
2. De conclusies en aanbevelingen en de door het college geformuleerde aanvullingen te laten verwerken in de te actualiseren ‘Kaderstellende notitie Texels inwonersberaad, Algemene kaders voor het instrument inwonersberaad, 2023’.

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 09-07-2025,

De griffier, De voorzitter,

Eindevaluatie Texels inwonersberaad

Hans Moors & Tess Schijvenaars

Evaluatierapport
Gemeente Texel

Mei 2025

E:M+MA.

Samenvatting

Gemeente Texel organiseerde tussen december 2023 en januari 2025 haar eerste inwonersberaad. Een groep van 70 tot 80 gelote inwoners heeft zich in zes bijeenkomsten gebogen over de vraag: *'Hoe blijft Texel voorzien van voldoende energie op korte, tot 2035 en op langere termijn - 2025?'* De gemeenteraad stelde het eindadvies op 7 mei 2025 vast.

Deze evaluatie, uitgevoerd in opdracht van gemeente Texel, beantwoordt de vraag: *'Wat kan gemeente Texel leren van dit eerste inwonersberaad, als het gaat om de inzet van het instrument, het gelopen proces en de gehanteerde kaders en voorwaarden?'* De evaluatie is gebaseerd op documentanalyse, interviews en een deelnemersenquête. Er is geen 0-meting of tussenmeting uitgevoerd en de evaluatie vond ex post plaats, nadat het inwonersberaad was afgerond.

Eerst is in kaart gebracht welke doelen de gemeente beoogde met het inwonersberaad. Daarna volgt de beschrijving en analyse van hoe het beraad in de praktijk is verlopen: wat werkte goed, wat waren knelpunten, en in hoeverre zijn de ambities gerealiseerd? Tot slot is kort de (financiële) doelmatigheid van het inwonersberaad getoetst.

Uit de evaluatie blijkt dat de uitvoering van het inwonersberaad op hoofdlijnen goed is verlopen. De primaire doelstelling van de gemeente – experimenteren met het instrument en bijdragen aan betere relaties tussen inwoners, bestuur en politiek – is behaald. Inwoners met uiteenlopende perspectieven gaan met elkaar in gesprek en formuleren 30 concrete adviezen, waarvan er 17 brede steun krijgen. Deelnemers ervaren het proces als respectvol en inclusief, en voelen zich serieus genomen. De opbrengst zit minder in vernieuwende inhoudelijke oplossingen – die blijven grotendeels binnen bestaande beleidsrichtingen – en meer in het gedeeld eigenaarschap, de dialoog en het draagvlak dat ontstaat. Daarmee voegt het inwonersberaad waarde toe, ten opzichte van klassieke inspraakvormen of een eilandbrede enquête.

Tegelijkertijd signaleert de evaluatie zeven leerpunten:

1. Deelnemers hebben tijdens het schrijven van en stemmen over de adviezen (onduidelijkheid over weging; meerderheidsdrempel niet vastgesteld door inwonersberaad) helderheid en regie gemist.
2. De gemeentelijke organisatie bleek onvoldoende voorbereid, met name op het vlak van inhoudelijke ondersteuning.
3. De beschikbare ambtelijke capaciteit was krap, de begroting van de ambtelijke inzet en de ondersteuning van het proces eveneens.
4. Ook had de gemeenteraad vooraf net wat preciezer de kaders kunnen aangeven, waarbinnen het inwonersberaad moest worden opgezet en uitgevoerd. Dit gold voor de meegegeven vraagstelling en de te hanteren stemprocedure.
5. Een aantal praktische verbeterpunten, zoals het formuleren van een heldere visie op de vraag, beter tijdsbeheer en het formuleren van een helder mandaat en feedbackproces ten behoeve van een schrijfgroep.
6. Of het inwonersberaad de kloof tussen gemeente en inwoners heeft verkleind, is niet vast te stellen door het ontbreken van een nulmeting; een belangrijk leerpunt is daarom dat goede monitoring vooraf en tijdens het proces essentieel is voor een zinvolle evaluatie.

7. Het inwonersberaad leverde bruikbare oplossingen voor de energievoorziening op Texel, maar gaf geen volledige visie op toekomstige schaarste of betaalbaarheid; dit laat zien dat een inwonersberaad geen simpele antwoordmachine is, maar een proces waarin dialoog, context en draagvlak centraal staan.

Ondanks deze tekortkomingen werd het inwonersberaad in verhouding tot de opgave doeltreffend en doelmatig uitgevoerd. De evaluatie laat zien dat een inwonersberaad goed uitvoerbaar is in een kleine gemeente als Texel en waardevolle opbrengsten oplevert, zoals breed gedragen adviezen en versterkt onderling begrip.

Inhoudsopgave

SAMENVATTING 1

1. INLEIDING 5
1.1. Aanleiding voor de evaluatie 5
1.2. Opdrachtgever 5
1.3. Opdrachtnemer 5
1.4. Geformuleerde opdracht 5
1.5. Beoogd gebruik van de evaluatie 5

2. OPZET VAN HET EVALUATIEONDERZOEK 6
2.1. Doelstelling evaluatie 6
2.2. Onderzoeksvraag en aandachtspunten 6
2.3. Gegevensverzameling 6
2.4. Onderzoeksmethoden 7
2.5. Opzet en leeswijzer 7

3. EVALUATIE 8
3.1. Wat wilde gemeente Texel bereiken met het uitvoeren van het instrument inwonersberaad? 8
3.1.1. Vaststellen van het onderwerp: discussie en verwachtingen 8
3.1.2. Verwachtingen bij wat het inwonersberaad zou opleveren 8
3.1.3. Antwoord op deelvraag 1 9
3.2. Hoe is de uitvoering van het instrument inwonersberaad verlopen? Wat waren successen en knelpunten? In welke mate zijn de doelstellingen van gemeente Texel bereikt? 9
3.2.1. Vastgestelde kaders 9
3.2.2. Organisatie en rollen 13
3.2.3. Ontwerp proces 14
3.2.4. Samenwerking met opdrachtgever 15
3.2.5. Loting en selectie 16
3.2.6. Deelnemers: presentie & verloop 16
3.2.7. Deelnemerscommunicatie 17
3.2.8. Communicatie met inwoners van Texel 17
3.2.9. Uitvoering proces & programma bijeenkomsten 17
3.2.10. Adviezen en stemming 19
3.2.11. Aanbieding en doorwerking adviezen 20
3.2.12. Ervaringen deelnemers 22
3.2.13. Antwoord op deelvraag 2 23
3.3. Is het inwonersberaad het meest passende instrument geweest, of hadden de doelstelling op een andere manier, dan wel met andere middelen, ook bereikt kunnen worden? 24
3.3.1. Financiële doelmatigheid 24
3.3.2. Antwoord op deelvraag 3 25

4. WAT KAN GEMEENTE TEXEL LEREN VAN HET EERSTE INWONERSBERAAD? 27

5. BIJLAGEN 30

5.1 GEBRUIKTE DOCUMENTEN 31
Advies inwonersberaad 31
Raad- en collegestukken 34
Beleidsstukken 41
Evaluaties 46
Ingezonden brieven 51

5.2 VERKLARING INTEGRITEIT 54

5.3 ADVIESRAPPORT + OFFICIËLE REACTIE PER ADVIES 55

1. Inleiding

1.1. Aanleiding voor de evaluatie

Gemeente Texel heeft tussen 19 december 2023 en 29 januari 2025 haar eerste inwonersberaad georganiseerd. Een groep van 70 tot 80 inwoners heeft zich in zes bijeenkomsten gebogen over de vraag: 'Hoe blijft Texel voorzien van voldoende energie?' Het adviesrapport van dit inwonersberaad is op 29 januari 2025 openbaar gemaakt en aangeboden aan de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders. Op 9 april 2025 stond het op de agenda van de raadscommissie. Een week later, op 16 april, is het aan de orde geweest in de gemeenteraad. In de raadsvergadering van 7 mei is het rapport, voorzien van prioritering, vastgesteld door de gemeenteraad.

Gemeente Texel heeft voor het eerst een inwonersberaad toegepast. Dat is een veeleisend participatie-instrument. Daarom wil de gemeente het instrument, de voorwaarden waarbinnen het is toegepast, hoe het proces is verlopen, en wat het heeft opgeleverd graag evalueren. Het doel van de evaluatie is om lering te trekken uit het eerste inwonersberaad en invulling te geven aan de manier waarop inwonersparticipatie op Texel verder vorm kan krijgen.

1.2. Opdrachtgever

Gemeente Texel is de opdrachtgever van deze evaluatie. De bestuurlijke opdrachtgever is burgemeester Mark Pol en de ambtelijke opdrachtgever is manager A&O Marcel Karman.

1.3. Opdrachtnemer

Gemeente Texel heeft EMMA opdracht gegeven om de evaluatie uit te voeren. EMMA is een onafhankelijk onderzoeks-, advies-, en participatiebureau, dat gespecialiseerd is in het faciliteren van de dialoog over maatschappelijke vraagstukken tussen overheden en burgers. Dat doet EMMA met (toegepast) wetenschappelijk onderzoek, maar ook door participatieve processen te ontwerpen en te organiseren, en lokale, regionale en landelijke overheden strategisch te adviseren. Meer informatie over EMMA is te vinden op www.emma.nl.

1.4. Geformuleerde opdracht

Gemeente Texel heeft EMMA de opdracht gegeven om het eerste inwonersberaad te evalueren. De evaluatie richt zich op de effectiviteit van het instrument, de procesvoering en de gehanteerde randvoorwaarden. Specifieke aandachtspunten zijn onder andere de ervaringen van deelnemers, de rol van de schrijfgroep, de onafhankelijkheid van het inwonersberaad, de bestuurlijke context en de wisselwerking tussen ambtelijk advies en bestuurlijke besluitvorming. Ook wil de opdrachtgever graag inzicht in hoeverre het inwonersberaad heeft bijgedragen aan het vertrouwen tussen gemeente en inwoners, en in de financiële doelmatigheid van de uitvoering van het inwonersberaad.

1.5. Beoogd gebruik van de evaluatie

De bevindingen uit de evaluatie worden verwerkt in de 'Kaderstellende notitie Texels Burgerberaad, algemene kaders voor het instrument burgerberaad (2023)'.

2. Opzet van het evaluatieonderzoek

2.1. Doelstelling evaluatie

De evaluatie maakt deel uit van het plan om een inwonersberaad te organiseren en is als actie vastgelegd in de 'Kaderstellende notitie 2023', die de gemeenteraad heeft vastgesteld. De bevindingen uit de evaluatie helpen de gemeente om te leren van wat goed ging en waar verbeterpunten liggen in de voorbereiding, uitvoering en opvolging van het inwonersberaad. Dat is zinvol met het oog op een eventuele volgende keer dat het instrument wordt toegepast. Texel is een gemeente die ambieert om inwoners actief te betrekken bij beleidsvorming, besluitvorming en beleidsuitvoering. De idee hierachter is dat inwoners actief bevragen op hun belangen, meningen, ideeën en creativiteit de kwaliteit van beleid en besluitvorming in de praktijk kan verbeteren.

2.2. Onderzoeksvraag en aandachtspunten

De opdrachtgever heeft daarom de hoofdvraag van het evaluatieonderzoek als volgt geformuleerd: *'Wat kan gemeente Texel leren van dit eerste inwonersberaad als het gaat om de inzet van het instrument, het gelopen proces en de gehanteerde kaders en voorwaarden?'*

Daarbinnen is een aantal aandachtspunten meegegeven. Dat geldt voor de kaders en voorwaarden om het inwonersberaad te organiseren, en hoe tijdens de uitvoering ervan zijn toegepast. Gemeente Texel wil graag aandacht voor de effectiviteit van het instrument. Wat droeg het bij aan het beantwoorden van de vraag hoe het eiland voorzien blijft van voldoende energie. En in hoeverre heeft het inwonersberaad een bijdrage geleverd aan het bouwen van vertrouwen tussen gemeente en inwoners? De gemeente is met deze evaluatie op zoek naar lessen en verbeterpunten, met serieuze aandacht voor de inzichten en ervaringen van de deelnemers en de uitvoerende partijen.

2.3. Gegevensverzameling

Ten behoeve van het evaluatieonderzoek hebben de onderzoekers van EMMA, ondersteund door ambtenaren van de gemeente, gegevens verzameld over het inwonersberaad. Dit betreft de relevante stukken over de organisatie van het inwonersberaad en de geformuleerde adviezen, de raads- en collegestukken, inclusief ingezonden brieven van deelnemers en inwoners, de beleidsdocumenten over het inwonersberaad en het participatiebeleid van gemeente Texel, en de verschillende (zelf)evaluaties van de organiserende en betrokken partijen. Een overzicht van geraadpleegde stukken is opgenomen in Bijlage 5.1.

Deze documenten en gegevens hebben de onderzoekers van EMMA zorgvuldig bestudeerd en geanalyseerd. Verder hebben ze twaalf interviews afgenomen, waarvan tien in persoon, op het eiland. Deze interviews zijn bedoeld om vanuit verschillende perspectieven de context van het inwonersberaad in beeld te krijgen. Er is gesproken met bestuurders, raadsleden, ambtenaren en de onafhankelijke procesbegeleider van het inwonersberaad. Met deelnemers is niet gesproken. Het perspectief van deelnemers kon worden gereconstrueerd uit een vragenlijstonderzoek, dat gemeente Texel na afloop van het inwonersberaad heeft uitgevoerd. De onderzoekers hebben aangegeven welke functionarissen ze wilden interviewen. Vanuit de gemeente zijn de respondenten

uitgenodigd en in overleg met de onderzoekers zijn de interviewafspraken gepland. De gegevensverzameling is afgesloten op 17 april 2025.

2.4. Onderzoeksmethoden

In deze evaluatie zijn twee complementaire onderzoeksmethoden gebruikt: documentenanalyse en semigestructureerde interviews. De beschikbaar gestelde documenten zijn systematisch geanalyseerd teneinde de formele kaders, besluitvorming en communicatie rondom het inwonersberaad in kaart te brengen. De documentenanalyse bood daarmee niet alleen inzicht in de opzet en uitvoering van het inwonersberaad, maar ook in de manier waarop de adviezen zijn verwerkt in het gemeentelijk beleid en hoe inwoners en andere belanghebbenden het proces hebben ervaren.

Naast de schriftelijke bronnen zijn twaalf semigestructureerde interviews afgenomen. Tien van deze gesprekken vonden fysiek plaats op Texel, wat de mogelijkheid bood om in een directe interactie contextueel verdiepende zienswijzen te verzamelen. De interviews waren semigestructureerd: vooraf hebben de onderzoekers in een interviewleidraad aandachtspunten vastgesteld, maar het interview als zodanig is als een open gesprek gevoerd, zodat respondenten ruimte hadden om hun eigen inbreng te formuleren. Deze werkwijze brengt niet alleen feitelijke informatie en ervaringen aan de oppervlakte, maar ook persoonlijke zienswijzen, reflecties en kritische kanttekeningen. De bedoeling van de selectie van respondenten was om een representatief en evenwichtig beeld te verkrijgen van de context waarbinnen het inwonersberaad heeft plaatsgevonden.

De combinatie van documentenanalyse en semigestructureerde interviews heeft ervoor gezorgd, dat zowel de formele en feitelijke kanten van de organisatie van het inwonersberaad inzichtelijk zijn geworden, als de beleving en de impact ervan bij iedereen die betrokken was bij het inwonersberaad, zowel de bestuurders, als de professionals en de deelnemers.

2.5. Opzet en leeswijzer

Deze evaluatie is ex post uitgevoerd. Dit betekent dat de evaluatie achteraf heeft plaatsgevonden, nadat het inwonersberaad helemaal was afgerond. Ook betekent dit dat de evaluatie uitsluitend gebaseerd is op een nameting. Soms verzamelen evaluatoren al tijdens een gebeurtenis informatie over die gebeurtenis; in dit geval is dat niet gebeurd. Er heeft geen 0-meting of tussenmeting plaatsgevonden. Met een evaluatie ex post kan causaliteit in empirische zin niet vastgesteld worden. Wel kan een plausibele reconstructie van processen en effecten worden gemaakt.

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden, hebben de onderzoekers eerst de verwachtingen van gemeente Texel ten aanzien van het inwonersberaad in kaart gebracht. Het aandachtspunt hierbij is welke doelen de gemeente wilde bereiken met het inzetten van het inwonersberaad als participatie-instrument (§ 3.1). Vervolgens hebben de onderzoekers geanalyseerd hoe het inwonersberaad in de praktijk is uitgevoerd. Dit omvat een reconstructie van het proces, de behaalde successen en de knelpunten om vast te kunnen stellen in hoeverre de uitvoering heeft bijgedragen aan de doelstellingen en verwachtingen van gemeente Texel (§ 3.2). Ten slotte is onderzocht of het inwonersberaad doelmatig is uitgevoerd. Was het een geschikte methode om de gestelde doelen te bereiken? Of waren er alternatieve middelen die mogelijk even efficiënt of efficiënter hadden kunnen zijn (§ 3.3)? Met deze opzet kunnen we een antwoord formuleren op de hoofdvraag die de opdrachtgever met deze evaluatie beantwoord wil zien (§ 4).

3. Evaluatie

3.1. Wat wilde gemeente Texel bereiken met het uitvoeren van het instrument inwonersberaad?

3.1.1. Vaststellen van het onderwerp: discussie en verwachtingen

Texel staat de komende jaren voor grote uitdagingen op het gebied van duurzame energievoorziening. De energievraag op het eiland groeit, de beschikbare capaciteit blijft bij die groei achter, en inwoners verschillen van inzicht over hoe duurzame energie op het eiland zou moeten worden opgewekt. Tijdens de coalitieonderhandelingen in 2022 ontstond een politieke patstelling: de partijen werden het niet eens over hoe duurzame energieopwekking op Texel zou moeten worden aangepakt.

Om deze patstelling te doorbreken, besloten de onderhandelende partijen om een inwonersberaad te organiseren. In het coalitieakkoord 2022-2026 werd dit voornemen geformaliseerd, waarbij de coalitie haar voornemen uitsprak om een burgerberaad te organiseren over het vraagstuk rond duurzame energie. Het voordeel was dat de coalitie hiermee twee doelen verenigde: het doorbreken van de patstelling én het experimenteren met een relatief nieuwe vorm van participatie als het inwonersberaad. Het initiatief voor het inwonersberaad lag zodoende bij de coalitie. De gemeenteraad nam het initiatief later wel over, maar bleek verdeeld over de inzet van het instrument.

3.1.2. Verwachtingen bij wat het inwonersberaad zou opleveren

Het bestuur van gemeente Texel had bij de inzet van het instrument uiteenlopende verwachtingen. Allereerst werd het inwonersberaad gezien als een manier om inwoners actief te betrekken bij complexe, polariserende beleidsvraagstukken, zoals de toekomstige energievoorziening op het eiland. De hoop was dat inwoners duidelijk richting zouden geven aan wat zij willen omtrent duurzame energieopwekking op het eiland, zodat een breed gedragen oplossing in zicht zou komen.

Het bestuur van de gemeente verwachtte dat het inwonersberaad niet alleen tot beter onderbouwde en snellere besluitvorming zou kunnen leiden, maar ook tot adviezen die binnen de vooraf gestelde beleidskaders zouden vallen. Daarmee zouden politieke discussies goeddeels kunnen uitblijven. Inhoudelijk hoopte men op innovatieve en praktisch haalbare voorstellen. Hoewel de uiteindelijke aanbevelingen van het inwonersberaad in de praktijk met name bevestigden wat niet gewenst was — zoals grote windmolens en zonneparken — gaven ze ook richting aan het beleid, bijvoorbeeld door te wijzen op de wenselijkheid van kleinschalige oplossingen op eigen erf en slimme energiesystemen.

Naast inhoudelijke verwachtingen hoopte het bestuur van de gemeente dat het inwonersberaad zou bijdragen aan het versterken van het democratisch zelfvertrouwen van mensen, alsmede aan het wederzijds vertrouwen tussen politiek, overheid en samenleving op het eiland. Duidelijk was op voorhand dat één beraad op zichzelf geen fundamentele verandering zou teweegbrengen. Bovendien was het bestuur van de gemeente zich bewust van het belang om betrouwbaar te zijn, het proces van het inwonersberaad op generlei wijze te beïnvloeden, en daadwerkelijk opvolging te geven aan de aanbevelingen die het inwonersberaad zou gaan doen.

Ten slotte zag het bestuur van de gemeente het inwonersberaad als een leerervaring op het gebied van participatie en democratische vernieuwing. Texel beschikte al over participatie-instrumenten als het digitale platform Texel Spreekt, bewonersinitiatieven en bewonersavonden. De ervaringen met en inzichten uit het inwonersberaad werden gezien als een kans om deze bestaande vormen effectiever en inclusiever te maken.

3.1.3. Antwoord op deelvraag 1

Wat de gemeente wilde bereiken met het uitvoeren van het eerste inwonersberaad van Texel was tweeledig. Het bestuur van de gemeente wilde enerzijds experimenteren met de inzet van het instrument en zo nagaan of en wat het zou kunnen bijdragen aan het verstevigen van de relaties tussen overheid, politiek en inwoners. In de gemeenteraad deelden alleen de coalitiepartijen die ambitie.[1]

Anderzijds wilde het gemeentebestuur een politieke patstelling doorbreken, die in 2022 bij de coalitieonderhandelingen rond duurzame energie op Texel was ontstaan, maar ook op zoek naar inhoudelijke oplossingen voor het duurzame energievraagstuk en draagvlak hiervoor onder inwoners. De coalitie sprak af, dat een inwonersberaad over dit onderwerp zou worden georganiseerd. De hoop was, dat het inwonersberaad richting zou kunnen geven aan de verdeeldheid die omtrent duurzame energie in de coalitie, in de gemeenteraad, en op het eiland bestaat.

In 2022 waren de piketten geslagen: er zou een inwonersberaad komen én het zou over duurzame energie gaan. Het eerste inwonersberaad van Texel, dat de gemeente medio 2023 begon te organiseren, was van meet af aan gepolitiseerd, en ging ontegenzeggelijk over een gepolariseerd onderwerp.

3.2. Hoe is de uitvoering van het instrument inwonersberaad verlopen? Wat waren successen en knelpunten? In welke mate zijn de doelstellingen van gemeente Texel bereikt?

3.2.1. Vastgestelde kaders

De gemeenteraad heeft aan het inwonersberaad een aantal vooraf vastgestelde uitvoeringskaders meegegeven. In deze paragraaf schetsen we die kaders en in de volgende paragrafen reconstrueren we of en op welke manier die kaders zijn gevolgd.

Duidelijke opdracht met afspraken over opvolging en randvoorwaarden

De kern van het inwonersberaad was om advies te geven aan de politiek over het maatschappelijke vraagstuk van duurzame energievoorziening op Texel. De gemeenteraad heeft daar vooraf een mandaat bij afgegeven, door duidelijk te maken wat ze met de uitkomsten c.q. adviezen van het

[1] Andere partijen vonden het inwonersberaad niet nodig. Het principiële argument was dat politieke besluitvorming bij de gemeenteraad ligt, die de stemgerechtigde Texelaars vertegenwoordigt. Daarnaast bestond twijfel: over de kosten van het instrument, of het een eerlijke afspiegeling van de Texelaars aan het woord zou laten, en of het zou bijdragen aan verbetering van het vertrouwen van inwoners in de gemeente.

inwonersberaad gaat doen (mandaat) en aan welke inhoudelijke voorwaarden die adviezen moeten voldoen.

De adviezen moesten namelijk rekening houden met de zeggenschap of invloedssfeer van de gemeente: gaat de gemeente er daadwerkelijk over? De adviezen moesten juridisch, financieel en praktisch uitvoerbaar zijn, en toepasbaar zijn binnen het bestaande gemeentelijke,[2] provinciale en landelijke beleid. Voorts dienden de adviezen een sociale, eerlijke en rechtvaardige uitwerking te hebben voor alle Texelaars.

De gemeenteraad heeft in de 'Kaderstellende notitie (2023)' noch anderszins een harde uitspraak gedaan over hoe het inwonersberaad bij het voorbereiden van het eindadvies zou moeten omgaan met stemverhoudingen. Er wordt verwezen naar een zo groot mogelijke meerderheid en een zo groot mogelijke mate van consent onder de deelnemers aan het inwonersberaad.

Het bestuur van de gemeente heeft het inwonersberaad ook expliciet meegegeven, dat 'de adviezen van het inwonersberaad niet precies binnen deze voorwaarden hoeven te blijven. We moedigen deelnemers [...] aan om ook buiten deze voorwaarden te denken, juist om met adviezen te komen waar nog niet aan gedacht is of die als niet wenselijk werden gezien. Afwijkingen moeten wel meegegeven worden aan de gemeenteraad ter overweging.'

Binnen deze voorwaarden verklaarden de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders zich voornemens om de uitkomsten c.q. adviezen van het inwonersberaad over te nemen en uit te voeren. Een specifiek tijdpad is daar in de 'Kaderstellende notitie' niet aan gehecht, maar in de praktijk heeft de gemeenteraad binnen afzienbare termijn na de ontvangst van de definitieve adviezen (op 29 januari 2025) een principebesluit genomen over de opvolging ervan (in de commissievergadering van 9 april 2025).

Onderwerp en vraag voldoen aan criteria

Het onderwerp en de vraagstelling dienden te voldoen aan een aantal criteria. Het moest over een maatschappelijk en politiek relevant onderwerp gaan, zichtbaar resultaat opleveren en geschikt zijn voor het instrument inwonersberaad. In de 'Kaderstellende notitie' (2023)' staat dat 'de vraagstelling open, specifiek en begrijpelijk moet zijn. De vraag geeft aan wat het probleem is, maar is niet sturend richting een oplossing, de vraag moet niet te groot en niet te klein zijn en er moet een politieke wil zijn om bestaand beleid aan te passen.'

De eerste versie van de vraag die het bestuur van gemeente Texel meegaf aan het inwonersberaad luidde: 'Wat vinden onze inwoners van de grote uitdagingen op het gebied van klimaat en energie en welke rol zou Texel daarin moeten spelen'. Vanwege allerlei actuele ontwikkelingen rond de energievoorziening op het eiland heeft het bestuur van de gemeente ervoor gekozen om het energievraagstuk centraal te stellen: 'Hoe blijft Texel voorzien van voldoende energie op korte, tot 2035 en op langere termijn – 2050?'. Dit is de definitieve vraag die aan het inwonersberaad is voorgelegd.

[2] Afwegingskaders die genoemd worden in het Beeldkwaliteitsplan Buitengebied zoals impact op het landschap, natuurwaarden, economie en de Texelse kernwaarden.

Het onderwerp van het eerste Texels inwonerberaad ging over een gevoelige kwestie, waarover de meningen op het eiland en in de politiek nogal uiteenlopen. Op zichzelf is dat geen probleem.[3] Inwoners van een gemeente kunnen prima adviseren over een gepolariseerd onderwerp, op voorwaarde dat er voor de breedte van het onderwerp experts beschikbaar zijn, de gespreksbegeleiding onafhankelijk en neutraal is, en deelnemers voldoende (doorloop)tijd en gelegenheid hebben voor overleg en deliberatie. In die voorwaarden was met de opzet en het programma van het inwonersberaad in principe voorzien.

Het onderwerp was geschikt om een inwonersberaad aan te wijden. De gemeente moest er wat mee en is (deels) bevoegd om activiteiten die voortvloeien uit de adviezen ten uitvoer te leggen. Het was bovendien een onderwerp dat op brede belangstelling kon en kan rekenen, juist omdat Texel voor ferme keuzes staat op het vlak van duurzame energievoorziening op het eiland. In dat licht ging het inwonerberaad echt ergens over. Het onderwerp heeft onmiskenbaar een technische kant, maar het inwonersberaad is niet gevraagd om met technische oplossingen te komen (wat doorgaans minder goed werkt in deze participatievorm).

De vraag die aan het inwonersberaad is voorgelegd, is beknopt, helder en open gesteld. Dat geeft ruimte om eigen adviezen te formuleren. Maar een te open vraagstelling kan tevens tot verlies aan focus en vage of weinig praktische adviezen leiden. Uit wetenschappelijke literatuur blijkt, dat een goede vraagstelling zo precies mogelijk weergeeft waar de gemeente uiteindelijk een beslissing over neemt. Een goede vraagstelling includeert de afwegingen waar een gemeente voor staat.[4] Het onderwerp energievoorziening kent uiteenlopende invalshoeken – technisch, sociaal-rechtvaardig, ruimtelijk – wat het voor deelnemers lastig maakte om te bepalen vanuit welk perspectief zij moesten redeneren. Tegen die achtergrond had de vraag aan het inwonersberaad, of de toelichting erbij explicieter mogen zijn over de afwegingen en keuzes waar de gemeente Texel in de nabije toekomst voor staat.

Het bestuur van de gemeente heeft bewust ruimte gelaten aan het inwonersberaad om desgewenst deze vraag verder te verfijnen, of nader uit te werken in sub-vragen. Het inwonersberaad heeft dat niet gedaan. Vanuit de procesbegeleiding is daar niet expliciet op gestuurd.

Onafhankelijke procesbegeleiding

Het bestuur van de gemeente wilde dat het inwonersberaad door een onafhankelijke partij zou worden begeleid, die de voorwaarden zou scheppen voor een veilige gespreksomgeving, en een open, onbevooroordeeld en professioneel geleid gesprek tussen de deelnemers. Deze partij zou ook verslag leggen van de bijeenkomsten van het inwonersberaad. De gemeente heeft een meervoudige onderhandse aanbesteding georganiseerd om die onafhankelijke procespartij te selecteren.

---

[3] OECD. (2020). *Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions: Catching the Deliberative Wave*. OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/339306da-en.

[4] Michels, A. (2021). 'Wat kunnen we leren van lokaal georganiseerde burgerfora?' (pp. 32-44), in: *Nationale Burgerfora: Verkenning van nationale burgerfora als democratisch gereedschap*. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. https://dspace.library.uu.nl/bitstream/handle/1874/415020/Pages_from_nationale_burgerfora_essaybundel_def.pdf?sequence=1; Carson, L. (2018). 'Framing the Remit', https://www.newdemocracy.com.au/2018/07/18/framing-the-remit/; Schijvenaars, T., Breedveld, N., Maessen, J. 'Handreiking Burgerberaden', VNG/BZK pilot burgerfora, oktober 2024, p. 10.

Representativiteit door gewogen loting

De deelnemers aan het inwonersberaad zouden een afspiegeling moeten vormen van de Texelse bevolking van 16 jaar en ouder. Hiervoor diende een gewogen loting te worden uitgevoerd. De criteria voor de gewogen loting waren leeftijd, geslacht, spreiding over het eiland (postcodegebied) en opleidingsniveau. Raad- en commissieleden, wethouders, de burgemeester, gemeentesecretaris, MT-leden en ambtenaren die betrokken waren bij het inwonersberaad werden uitgesloten van deelname. Verder was vooraf bepaald, dat de definitieve groep deelnemers moest bestaan uit ongeveer 80 tot 100 deelnemers, met een ondergrens van 60 personen. Volgens de meegegeven kaders moest de loting worden uitgevoerd door een onafhankelijk bureau.

Deelname is toegankelijk en laagdrempelig

Het moest makkelijk zijn om deel te nemen aan het burgerberaad, waarbij er zoveel mogelijk belemmeringen uit de weg moeten worden genomen. Om deelnemers tegemoet te komen, is een financiële vergoeding van € 50,- per dag aangeboden. De omvang van deze vergoeding is afgestemd op de geschatte tijdsinvestering. Daarnaast wordt waar nodig extra ondersteuning geboden voor deelnemers die daar behoefte aan hebben. Bijvoorbeeld digitale ondersteuning, tolken, kinderopvang, of ondersteuning bij lichamelijke beperkingen.

Betrek de samenleving bij het burgerberaad

Het bestuur van de gemeente vond het belangrijk dat de Texelse samenleving betrokken was bij het inwonersberaad, zowel voor, tijdens, als na afloop ervan. Als kader werd meegegeven, dat vooraf goed moest worden toegelicht wat het participatie-instrument inwonersberaad inhoudt, waarom het wordt georganiseerd, hoe de deelnemers worden geloot, en wat er met de opbrengsten van het inwonersberaad zou gaan gebeuren. Tijdens het inwonersberaad zou er over de stappen in het proces en de geboekte resultaten worden gecommuniceerd met de rest van het eiland, met het oogmerk dat niet-deelnemers zich deelgenoot gemaakt voelen. Hoe dat precies moest gebeuren, was aan het inwonersberaad zelf om te bepalen. Waar nodig zou het inwonersberaad kunnen terugvallen op ondersteuning van de gemeente. Achteraf dienden de opbrengsten c.q. van het inwonersberaad openbaar te worden gemaakt, net als de besluitvorming van de gemeenteraad over de opvolging van de adviezen. Ook zou de gemeente de ervaringen met het participatie-instrument evalueren en delen. Voor de communicatie voorafgaand aan en na het inwonersberaad stond de gemeente aan de lat. Tijdens het proces was het inwonersberaad aan zet, hierbij begeleid door de externe procesbegeleider, die verantwoordelijk was voor het organiseren van de communicatie met de Texelse samenleving, waar nodig en mogelijk gefaciliteerd door de gemeente.

Er is voldoende tijd en budget

Voor het inwonersberaad diende voldoende tijd en budget beschikbaar te zijn voor de organisatie, begeleiding en uitvoering van het inwonersberaad, inclusief de externe communicatie. Het budget dat de gemeenteraad voor het eerste Inwonersberaad heeft vrijgemaakt, bedroeg €270.000. De verschillende posten zijn in onderstaand schema weergegeven.

Ambtelijke kosten	• Projectleiding • Aanstellen van een kwartiermaker inwonersberaad	€120.000
Procesondersteuning	Inhuur externe procesbegeleiding (incl. voorzitterschap, gespreksbegeleiding en verslaglegging)	€50.000
Vergoedingen	• Vergoedingen voor deelnemers • Extra ondersteuning (digitale ondersteunen, tolken etc.)	€60.000
Facilitaire kosten	• Loting • Zaalhuur • Catering • Tekenaar o.i.d.	€20.000
Communicatie	• Drukwerk • PR campagne • Film/videoproductie	€15.000
Onvoorziene kosten		€5.000
Totale begroting		**€270.000**

De doorlooptijd van het inwonersberaad, van de eerste voorbereidingen tot en met de afronding, was geraamd op in totaal 20 maanden: van juni 2023 tot en met januari 2025. Het inwonersberaad bestond uit zes formele sessies (en twee (online) tussensessies), die in de periode van oktober tot en met december 2024 hebben plaatsgevonden.

3.2.2. Organisatie en rollen

De projectgroep bestond uit een kernteam van de gemeente en een kernteam van de externe procesbegeleider: Team Burgerberaad.

Kernteam gemeente

De gemeenteraad was opdrachtgever van het inwonersberaad. Wethouder Rikus Kieft was vanuit het college van college inhoudelijk opdrachtnemer en verantwoordelijk voor de uitvoering van het inwonersberaad. Het inwonersberaad werd vanuit de gemeente voorbereid door een projectgroep en controlegroep.

De projectgroep werd voorgezeten door de gemeentelijke kwartiermaker inwonersberaad, die voor 28 uur per week voor deze taak was vrijgesteld. De taak van de kwartiermaker was om het inwonersberaad voor te bereiden, het aanbestedingsproces uit te voeren om een externe procesbegeleider te contracteren, de besluitvormingsprocessen met het college en de gemeenteraad te regelen, en om samen met de projectleider vanuit Team Burgerberaad het inwonersberaad te organiseren. De projectgroep bestond uit ambtenaren vanuit de teams communicatie, juridische zaken, de gemeentewinkel, de griffie, ICT en beleid. Wegens onderbezetting/gebrek aan capaciteit op de afdeling Beleid voor het thema duurzaamheid, was er geen ambtenaar die vanuit inhoudelijke themadeskundigheid kon aansluiten bij de projectgroep.

De projectgroep was operationeel vanaf september 2023 tot de eerste bijeenkomst van het inwonersberaad in oktober 2024. Een aantal taken, zoals het versturen van de uitnodigingen, het opzetten van een huisstijl voor het inwonersberaad, het aanmaken van een aanmeldpagina en websitepagina voor het inwonersberaad, en het opzetten van een brede publiekscampagne, vielen

onder de verantwoordelijkheid of werden uitgevoerd door leden van de projectgroep. Maar die hadden daar, naar eigen zeggen, geen aanvullende capaciteit of tijd voor, terwijl het binnen hun reguliere taken niet of nauwelijks was in te passen. Dientengevolge kwamen veel uitvoerende taken bij de kwartiermaker te liggen, die als enige eigenaar was gemaakt van de taak om het inwonersberaad te organiseren.

De controlegroep bestond uit een aantal raadsleden, de verantwoordelijke portefeuillehouder, de griffier en de kwartiermaker van het inwonersberaad. Na de vaststelling van de 'Kaderstellende notitie (2023)' stapte de verantwoordelijke portefeuillehouder uit de controlegroep. Het doel van de controlegroep was om vanuit de gemeenteraad het proces te volgen tot aan de eerste bijeenkomst van het inwonersberaad. De deelnemende raadsleden in de controlegroep hadden als taak om de gemeenteraad blijvend te informeren over het proces. De controlegroep was enkel bezet door raadsleden uit de coalitiepartijen. Er was geen raadslid uit een oppositiepartij die deelnam aan de controlegroep, wel een commissielid.

Kernteam Team Burgerberaad

Team Burgerberaad begeleidde en ondersteunde het proces van het inwonersberaad. Het team bestond uit verschillende leden met specifieke verantwoordelijkheden en taken gedurende het proces. De kwartiermaker was intensief betrokken bij de voorbereiding en onderhield vanaf januari 2024 tot de eerste bijeenkomst frequent contact met de gemeentelijke kwartiermaker, zodat de interne en externe organisatie goed op elkaar bleven afgestemd. Daarnaast vervulde die, samen met de gemeente zogenoemde 'proeverijen' en gastlessen op het eiland over het inwonersberaad.

Tijdens het inwonersberaad was de projectleider van Team Burgerberaad de spin in het web. Andere leden van Team Burgerberaad waren bij onderdelen van het inwonersberaad betrokken, zoals de loting, het trainen en begeleiden van de gespreksbegeleiders, het ontwerpen van de werkvormen die werden ingezet tijdens de bijeenkomsten, de logistieke organisatie van de bijeenkomsten, en de gespreksbegeleiding zelf.

Team Burgerberaad heeft een externe voorzitter voorgesteld, waarmee het team eerder goede ervaringen had opgedaan. Deze voorzitter was intern en extern het gezicht van het inwonersberaad, de verbinder en hoeder van het proces, die de deelnemers aan het inwonersberaad door het programma van elke bijeenkomst begeleidde.

Overige rollen

Bij het inwonersberaad waren, naast het kernteam van de gemeente en Team Burgerberaad, ook een onafhankelijk toezichthouder en vertrouwenspersoon aangewezen. De toezichthouder c.q. vertrouwenspersoon was bij de meeste bijeenkomsten aanwezig en heeft na afloop van het inwonersberaad een rapport opgeleverd met waarnemingen, bevindingen en aanbevelingen aangaande de kwaliteit en integriteit van het inwonersberaad.

De gemeente Texel heeft gespreksbegeleiders geworven onder collega-ambtenaren in de Noord-Holland. Deze gespreksbegeleiders zijn getraind door Team Burgerberaad en waren bij elke bijeenkomst (in wisselende aantallen) aanwezig. Daarnaast waren er ervaren gespreksbegeleiders vanuit Team Burgerberaden zelf aanwezig tijdens elke bijeenkomst.

3.2.3. Ontwerp proces

Het proces van het inwonersberaad is ontworpen door Team Burgerberaad. Vooraf is een proces op hoofdlijnen gemaakt voor elk van de zes bijeenkomsten van het inwonersberaad. In het procesontwerp is veel aandacht uitgegaan naar verschillende *Deep Democracy* werkvormen, met als

doel om de onderstromen en tegenstellingen onder de deelnemers naar boven te halen, bespreekbaar te maken, en ook minderheidsstandpunten een stem te geven.

Fase start | bijeenkomst 1
Programmaonderdelen: feestelijke opening, kennismaken met elkaar en het proces, toe-eigenen van het vraagstuk.
Opbrengst deelnemers: opdracht aanvaard, inzicht in proces

Fase leren & informeren | bijeenkomst 2
Programmaonderdelen: probleem verkennen, kennis verzamelen, eerste ideeën en gedachten ophalen.
Opbrengst deelnemers: thema's en eerste inzichten.

Fase leren & informeren en delibereren | bijeenkomst 3
Programmaonderdelen: verdiepen van kennis, delibereren, eerste aanzet van adviezen
Opbrengst deelnemers: voldoende kennis, ideevorming.

Fase delibereren | bijeenkomst 4
Programmaonderdelen: adviezen verder uitwerken, start met oordeelsvorming.
Opbrengst deelnemers: prioriteiten, dilemma's, oplossingen.

Fase delibereren en adviseren | bijeenkomst 5
Programmaonderdelen: oordeelsvorming, afronden adviezen.
Opbrengst deelnemers: voorstellen, feedback, peiling.

Fase adviseren | bijeenkomst 6
Programmaonderdelen: besluitvorming over adviezen, afspraken over vervolg, feestelijke afsluiting.
Opbrengst deelnemers: eindadvies overhandigd.

In het procesontwerp noch in de uitvoering ervan is expliciet gemaakt op welk moment en hoe tijdens het inwonersberaad invulling zou worden gegeven aan die aspecten van het mandaat en de vraagstelling, waarvan de 'Kaderstellende notitie (2023)' aangaf, dat het inwonersberaad aan zet was om er nadere invulling aan te geven. Het inwonersberaad heeft zich niet uitgelaten over het uitgangspunt dat de adviezen sociaal, eerlijk en rechtvaardig moesten zijn. Over de meerderheidsdrempel is door het inwonersberaad geen formele uitspraak gedaan. Vanuit de procesbegeleiding is daar niet op gestuurd.

3.2.4. Samenwerking met opdrachtgever

Team Burgerberaad heeft na afloop van het inwonersberaad een evaluatie opgesteld, waarin zij terugkijken op het proces en de leer- en succespunten. In deze evaluatie wordt de samenwerking met gemeente Texel overwegend positief beschreven. De samenwerking tussen Team Burgerberaad en de kwartiermaker van gemeente Texel verliep soepel. De kwartiermaker was de verbindende schakel in de gemeente en had zich vooraf goed ingewerkt. Ditzelfde beeld bestaat bij de respondenten vanuit de gemeente, voor zover zij in de positie waren om de samenwerking te beoordelen.

Uit deze evaluatie en aanvullende gesprekken met verschillende ambtenaren wordt echter ook duidelijk, dat de samenwerking tussen Team Burgerberaad en de gemeentelijke kwartiermaker enerzijds en de projectgroep anderzijds stroef verliep. De projectgroep stelde zich in het algemeen afwachtend op en er werd weinig eigenaarschap gevoeld en getoond. Dit had ook te maken met de beperkte capaciteit en beschikbaarheid van het merendeel van de projectgroep. Het inwonersberaad was voor hen een extra project dat bovenop een al bestaand (groot) takenpakket kwam. Daarnaast was er geen inhoudelijke beleidsmaker en ambtenaar vanuit de het onderwerp

duurzaamheid betrokken bij de voorbereidingen en uitvoering van het inwonersberaad. Dit heeft volgens respondenten waarschijnlijk een negatieve invloed gehad op de inhoudelijke voorbereidingen van én de inhoudelijke gedachtewisseling tijdens het inwonersberaad.

3.2.5. Loting en selectie

Het selecteren en samenstellen van de deelnemersgroep is uitgevoerd in twee stappen. In de eerste stap ontvingen alle Texelaars van 16 jaar en ouder een uitnodiging om zich aan te melden om deel te nemen aan het inwonersberaad. Dit betekende dat er ongeveer 12.000 uitnodigingen zijn verstuurd. Inwoners tot en met 29 jaar ontvingen een uitnodiging in de je/jij-vorm en inwoners ouder dan 29 jaar kregen de uitnodiging in de u/uw-vorm. Via een QR-code in de brief kwamen mensen die wilden meedoen terecht op een aanmeldpagina op de website van de gemeente. Van deze 12.000 genodigden hebben 225 inwoners zich aangemeld om deel te nemen aan het inwonersberaad. Dit is een respons van een krappe 2%. Vergeleken met andere burgerberaden in Nederlandse gemeentes is dit een lage respons. Veel factoren bepalen de respons (zoals het onderwerp, de politieke context, de omvang en bevolkingssamenstelling van de gemeente), die meestal tussen de 4% en 10% uitkomt.[5]

In de tweede stap van de selectie en samenstelling is een gewogen loting uitgevoerd op basis van de 225 aanmeldingen. Deze loting werd gedaan aan de hand van vier lotingscriteria: geslacht, leeftijd, postcodegebied en opleidingsniveau. Er zijn geen specifieke inhoudelijke criteria gehanteerd met het oog op het onderwerp van het inwonersberaad. Bij gepolariseerde of politiek gevoelige onderwerpen, waarbij groepen mensen zich soms niet of onvoldoende gehoord voelen, kan loten op inhoudelijke criteria bijdragen aan de ervaren legitimiteit van de uitkomsten. Team Burgerberaad heeft de loting uitgevoerd en gebruikte hiervoor de open source lotingssoftware van 'Blue Democracy'.

Uit de 225 aanmeldingen konden zes verschillende groepen van 80 deelnemers worden samengesteld, die elk representatief waren voor gemeente Texel op grond van de vier gebruikte criteria. De controlegroep heeft blind één van deze zes groepen gekozen als de definitieve deelnemersgroep voor het inwonersberaad. Deze groep is vervolgens nog aangevuld met vier extra jongeren, aangezien het vraagstuk waar het inwonersberaad zich over zou gaan buigen in het bijzonder ook de jongere generaties en de toekomst van het eiland aangaat. Alle respondenten hebben aangegeven, dat de deelnemersgroep een goede afspiegeling vormde van de bevolkingssamenstelling op Texel. Sommige deelnemers die de enquête hebben ingevuld, plaatsen daar een kanttekening bij (zie § 3.2.12).

3.2.6. Deelnemers: presentie & verloop

Er waren 84 inwoners definitief ingeloot om deel te nemen aan het inwonersberaad. Hiervan hebben 79 personen daadwerkelijk deelgenomen. Twee deelnemers zijn na de eerste bijeenkomst afgehaakt, vanwege persoonlijke motivatie. Vanwege ziekte en door andere onvoorziene omstandigheden waren er tijdens de laatste bijeenkomst 67 deelnemers aanwezig. Er is tussen begin en einde van het inwonersberaad dus een uitval van 15% geweest onder de deelnemers. Dat is niet opvallend veel of weinig.[6] Nadere gegevens over de aard van het verloop (in relatie tot de

[5] Schijvenaars, T., Breedveld, N., Maessen, J. 'Handreiking Burgerberaden', *VNG/BZK pilot burgerfora,* oktober 2024, p. 39. Moors, H., Stans, J.(red.), *Een geschenk voor de democratie? Perspectieven op de ontwikkeling van burgerberaden*, Den Haag, Boom, 2025.
[6] Schijvenaars, T., Breedveld, N., Maessen, J. 'Handreiking Burgerberaden', *VNG/BZK pilot burgerfora,* oktober 2024, p. 44.

lotingscriteria) zijn niet beschikbaar. Of de uitval een bepaalde groep deelnemers onevenredig heeft geraakt (bijvoorbeeld omdat er meer jongeren of ouderen stopten, of bijvoorbeeld inwoners vanuit bepaalde kernen), is hierdoor niet vast te stellen.

3.2.7. Deelnemerscommunicatie

Voor de eerste bijeenkomst van het inwonersberaad heeft de externe procesbegeleider een online platform ingericht, enkel toegankelijk voor deelnemers. Op het online platform werd alle informatie over het inwonersberaad geplaatst, de verslagen van elke bijeenkomst, de geformuleerde voorstellen en een overzicht van de stappen in het proces. Na iedere bijeenkomst ontvingen deelnemers het verslag nogmaals per mail.

Tijdens het inwonersberaad heeft zich een datalek voorgedaan. Hierdoor zijn e-mailadressen van deelnemers abusievelijk binnen de groep verspreid en zichtbaar geworden. De verantwoordelijkheid hiervoor lag bij gemeente Texel. Na ontdekking is aan alle deelnemers verzocht om elkaars e-mailadressen niet te gebruiken. Nadat gebleken was, dat dit toch gebeurde, is het incident gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens.

3.2.8. Communicatie met inwoners van Texel

Voorafgaand aan het inwonersberaad is de communicatie met de inwoners van Texel uitgevoerd door de gemeente. Die kreeg ondersteuning van een extern bureau voor het ontwerp van het logo en de vormgeving van de communicatie-uitingen rond het inwonersberaad. De gemeentelijke kwartiermaker heeft een aantal 'proeverijen' (samen met Team Burgerberaad) georganiseerd voor inwoners en ambtenaren om het eiland te informeren over het waarom en hoe van het inwonersberaad. Daarnaast is een gastles gegeven op de middelbare school op het eiland, waarmee jongeren van 16 tot 18 jaar zijn bereikt. Verder is een publiekscampagne opgezet om Texelaars te werven voor het inwonersberaad. Hiertoe zijn flyers, posters in bushokjes, advertenties en enkele artikelen in de *Texelse Courant* toegepast.

Tijdens het inwonersberaad sprak de voorzitter na elke bijeenkomst een kort filmpje in. Dit filmpje, dat met de media werd gedeeld en op de kanalen van de gemeente, gaf een inkijkje in het programma van de dag en er werden sfeerbeelden gedeeld. Daarnaast is alle informatie die met het inwonersberaad werd gedeeld ook toegankelijk gemaakt voor iedere geïnteresseerde Texelaar. Het programma, de stukken en de presentaties waarmee het inwonersberaad aan de slag was, werden ook gedeeld op de website. Tijdens het inwonersberaad is *niet* gecommuniceerd over de inhoud van de beraadslagingen van het inwonersberaad.

Na afloop van het inwonersberaad heeft een schrijfgroep – een (vrijwillige) afvaardiging van deelnemers aan het inwonersberaad – de adviezen gebundeld en voorzien van een inleiding en toelichting in een adviesrapport. Team Burgerberaad heeft de schrijfgroep bij dit proces begeleid. De schrijfgroep heeft dat adviesrapport op 29 januari 2025 gepresenteerd aan het college van burgemeester & wethouders en de gemeenteraad. Hiermee was het adviesrapport als definitief eindproduct van het inwonersberaad meteen ook openbaar en beschikbaar voor alle Texelaars.

3.2.9. Uitvoering proces & programma bijeenkomsten

Bij de uitvoering van het deliberatieproces tijdens het inwonersberaad had Team Burgerberaad, naar eigen zeggen, oog voor voldoende afwisseling in werkvormen. Uit de deelnemersenquête komt hetzelfde beeld naar voren. Er was afwisseling tussen plenaire werkvormen en gesprekken in

kleine groepen en er werden formats geboden om inbreng op te halen en te delen.[7] Vooral tijdens de derde bijeenkomst werden de deelnemers gestimuleerd om kennis te maken met de verschillende perspectieven in de groep. Tijdens deze gesprekken kwamen verschillen en overeenkomsten in perspectief naar boven. Helaas was er volgens Team Burgerberaad en blijkens de deelnemersenquête daarna te weinig gelegenheid om de verschillen en overeenkomsten plenair te bespreken. Deelnemers kregen over 't algemeen voldoende gelegenheid om hun zegje te doen. Er werd respectvol met elkaar omgegaan en naar elkaar geluisterd. De gespreksbegeleiders stelden zich professioneel en neutraal op. Na afloop van elke bijeenkomst konden deelnemers een feedbackkaartje invullen met tips en tops, die vervolgens werden meegenomen in het programma van de volgende bijeenkomsten. Deelnemers waardeerden in de enquête het onderlinge contact, de open dialoog, het leerzame karakter en de prettige sfeer van de bijeenkomsten, maar ook de betrokkenheid van hun eilandgenoten. Minder positieve ervaringen hadden deelnemers met onduidelijke opdrachten en chaotische momenten tijdens met name de laatste twee bijeenkomsten. Graag hadden ze in het algemeen meer ruimte voor (plenaire) uitwisseling en discussie gehad. De evaluatie van de onafhankelijke toezichthouder bevestigt het overwegend positieve beeld.

Team Burgerberaad heeft zelf ook leerpunten geïdentificeerd. Het programma bood, ten eerste te weinig tijd om samen met de deelnemers te bespreken wat de kenmerken zijn van een goede dialoog en om deelnemers meer inzicht te geven in wat deliberatie bijdraagt aan democratische kwaliteit. Ten tweede was er geen inhoudelijke expert aanwezig tijdens de eerste bijeenkomst. De achtergrond en de context van het onderwerp dat aan het inwonersberaad werd voorgelegd, kreeg zodoende beperkt aandacht. Deelnemers konden niet eerst even stilstaan bij de strekking en inhoud van het gegeven vraagstuk en de gezamenlijke visie van waaruit ze naar dit vraagstuk zouden willen kijken. Er waren wel experts op het gebied van energievoorziening aanwezig tijdens de eerste bijeenkomst, maar die waren vooral gericht op techniek en oplossingsrichtingen. Vanuit de gemeente was, zoals eerder vermeld, geen specialist op het onderwerp duurzame energievoorziening beschikbaar. Deelnemers werden meteen de techniek en oplossingen ingezogen.

Ten behoeve van de informatievoorziening hebben ambtenaren en deskundigen op Texel een longlist van experts samengesteld. De keuze van experts is tot stand gekomen in samenspraak tussen Team Burgerberaad en de gemeente. De geselecteerde experts zijn uitgenodigd voor de eerste en tweede bijeenkomst. Aan het einde van de eerste bijeenkomst is deelnemers gevraagd of zij aanvullend nog experts wilden spreken. Hierbij is o.a. de longlist gedeeld waarbij duidelijk werd aangegeven dat deelnemers zelf experts konden aandragen indien gewenst. Zo konden zij invloed uitoefenen op de informatievoorziening. Betreffende experts zijn voor de tweede bijeenkomst uitgenodigd, maar niet alle genodigde experts konden of wilden de tweede bijeenkomst bijwonen. Er was inhoudelijk divers aanbod met het oog op het onderwerp. Of aan alle standpunten en inzichten volledig recht is gedaan, valt moeilijk vast te stellen. Uit de deelnemersenquête komt naar voren, dat een aantal deelnemers de informatie die werd aangeboden door experts niet altijd even begrijpelijk vonden en twijfel hadden over de selectie van experts (en hun neutraliteit). Deelnemers benoemden hier eveneens, dat ze behoefte hadden aan meer tijd voor hoor en wederhoor met de verschillende experts.

[7] De zelfevaluatie van Team Burgerberaad: 'Evaluatie Texels inwonersberaad 2024' bevat een gedetailleerd overzicht van werkvormen en activiteiten die tijdens de bijeenkomst zijn toegepast.

3.2.10. Adviezen en stemming

De vijfde bijeenkomst stond in het teken van het schrijven van de adviezen. Tijdens de bijeenkomst waren experts aanwezig, deels ambtenaren van de gemeente, bij wie deelnemers konden toetsen of hun adviezen voldeden aan de meegegeven randvoorwaarden van praktische, juridische en financiële haalbaarheid. Een andere ambtelijke toets dan deze consultatie op locatie heeft tijdens het inwonersberaad niet plaatsgevonden. Team Burgerberaad heeft niet gewerkt met een vast format voor het schrijven van de adviezen, waardoor de adviezen qua omvang en opzet ongelijkvormig zijn. Pas op het laatste moment, zeggen deelnemers in de enquête, moesten de adviezen nog worden aangepast om ze op één A4 te krijgen en hierdoor was er nauwelijks tijd over om de adviezen goed te lezen en te beoordelen.

Tussen de vijfde en zesde bijeenkomst is op 28 november 2024 een extra bijeenkomst georganiseerd voor wie verder wilde werken aan de adviezen. Twintig mensen hebben van die mogelijkheid gebruik gemaakt. Als groepjes deelnemers tussentijds aan hun eigen advies willen werken, dan is dat doorgaans mogelijk tijdens burgerberaden. Vanuit de procesbegeleiding een extra bijeenkomst inlassen, is niet gebruikelijk, zeker niet als het inwonersberaad zelf hier geen besluit over heeft genomen. Een flink aantal deelnemers heeft die gelegenheid niet willen of kunnen nemen. Hoe die groep van twintig deelnemers was samengesteld en aan welke adviezen precies verder is gewerkt, is niet bekend. Wat precies het effect is geweest van de tussenbijeenkomst op het aantal adviezen, de omvang, uitwerking en kwaliteit ervan is niet duidelijk. Deelnemers hebben er tevoren geen rekening mee kunnen houden dat deze optie bestond. Aan het begin van de zesde bijeenkomst was gelegenheid ingebouwd om de adviezen te bekijken en van feedback te voorzien (‘Gluren bij de buren’), maar die tijd was beperkt.

Tijdens de zesde en laatste bijeenkomst heeft het inwonersberaad over elk advies afzonderlijk gestemd. Dit stemproces hebben deelnemers als chaotisch ervaren. Dit had deels te maken met een printerstoring, deels met de beperkte tijd die hiervoor beschikbaar was, maar vooral met het stemproces zelf. Deelnemers kregen voor de formele stemming de gelegenheid om langs alle definitieve adviezen te lopen en voor zichzelf alvast op te schrijven hoe ze wilden stemmen. Tijdens de formele stemming las de voorzitter elk advies voor. Vervolgens konden deelnemers stemmen via een online Microsoft Forms met een zespuntsschaal. Die liep van ‘Dit is helemaal niet wat ik wil’ (1) tot ‘Dit is helemaal wat ik wil’ (6).

De eerste drie posities op deze schaal (1-3) zijn gerekend als een tegenstem. De andere posities (4-6) zijn als een voorstem gerekend. Vervolgens zijn de percentages voor- en tegenstemmen berekend. De werkwijze maakte het echter ook mogelijk om een weging mee te geven aan elke stemuitslag. Zo kreeg een advies met veel ‘punt 6’-stemmen een zwaardere weging dan een advies met overwegend ‘punt 5’-stemmen. Deze weging zorgde, zowel tijdens als na het stemproces voor verwarring en vragen onder de deelnemers. Team Burgerberaad heeft daarom besloten om de weging alsnog weg te laten en alleen de oorspronkelijke berekening van percentages voor- en tegenstemmen als stemuitslag te hanteren.

Een derde bron van verwarring ontstond naar aanleiding van de stemming. Team Burgerberaad had samen met de controlegroep van de gemeenteraad een meerderheidsdrempel van 70% afgestemd, op voorwaarde dat deze keuze aan het inwonersberaad zou worden voorgelegd. Adviezen met 70%

of meer van de stemmen zouden dan worden aangenomen.[8] De afweging van Team Burgerberaad en de controlegroep was niet in een formeel document vastgelegd. Tijdens de laatste bijeenkomst van het inwonersberaad is uit tijdgebrek niet meer gesproken over de meerderheidsdrempel, waardoor aan de gestelde voorwaarde niet is voldaan. Team Burgerberaad heeft dit meteen gemeld bij de gemeentelijke kwartiermaker. Later is juist over dit punt politieke onrust ontstaan.

3.2.11. Aanbieding en doorwerking adviezen

Tijdens de zesde bijeenkomst is een schrijfgroep van zeven deelnemers samengesteld. In hoeverre deze groep het inwonersberaad representeerde, is niet actief besproken, maar dat is ook niet gebruikelijk. Een kleine groep kan feitelijk niet een adequate afspiegeling vormen van het inwonersberaad en bovendien is de taak van de schrijfgroep altijd beperkt qua strekking. Deze schrijfgroep kreeg de opdracht om een inleiding te schrijven, de adviezen op logische volgorde te zetten en in clusters te plaatsen, zodat een goed toegankelijk en leesbaar adviesrapport kon worden opgeleverd als eindresultaat van het inwonersberaad. De schrijfgroep heeft tussen 14 december 2024 en 20 januari 2025 aan het adviesrapport gewerkt en werd hierin begeleid door de projectleider van Team Burgerberaad. Die zag er, naar eigen zeggen, op toe dat de schrijfgroep de inhoud van de adviezen niet zou aanpassen en heeft adviezen meegegeven over wat er doorgaans wel en niet in een inleiding wordt opgenomen.

De concepttekst van het adviesrapport is naar alle deelnemers van het inwonersberaad gestuurd, met het verzoek om aanvullingen en feedback kenbaar te maken bij de schrijfgroep. Op deze oproep hebben elf deelnemers gereageerd. Team Burgerberaad geeft desgevraagd aan, dat zij ervan zijn uitgegaan dat de schrijfgroep de feedback van de elf deelnemers heeft verwerkt in de definitieve versie en dat de deelnemers die niet hebben gereageerd akkoord waren met de concepttekst van het adviesrapport. Controle hierop heeft niet plaatsgevonden.

Het adviesrapport bestaat uit een aantal onderdelen:

- Voorwoord namens het eerste Inwonersberaad;
- Inleiding waarin de schrijfgroep een aantal rode draden uitlicht die de individuele adviezen met elkaar verbinden. Daarnaast vraagt de schrijfgroep in de inleiding de gemeenteraad om alle adviezen die met meer de 60% uit de stemming zijn gekomen ook op waarde te schatten en mee te nemen in de opvolging;
- Inhoudelijke reflectie op het probleem van netcongestie voor het eiland Texel;
- Overzicht van de adviezen onderverdeeld in drie clusters;
- Overzicht van alle adviezen inclusief stempercentages;
- Per cluster de definitieve adviezen.

Het inwonersberaad heeft in totaal 30 adviezen opgesteld. Hiervan zijn er 17 met een meerderheid van 70% of meer aangenomen door het inwonersberaad. Per advies is de stemverhouding weergegeven in het adviesrapport. Met het oog op transparantie zijn alle adviezen in het adviesrapport opgenomen, zodat ze niet verloren zouden gaan en inzichtelijk is welke adviezen wel en welke niet op een meerderheid van de stemmen heeft kunnen rekenen. De 30 adviezen zijn

[8] Een burgerberaad vereist geen bepaalde meerderheid. Uitgangspunt is doorgaans een zo breed mogelijk mandaat, dat wil zeggen een grote meerderheid. In de praktijk volstaat een meerderheid van 50% van de deelnemers +1 niet, maar wordt gekozen voor een zogenoemde 'gekwalificeerde meerderheid' (66% van de deelnemers + 1), of zelfs meerderheden van 75% of 80%. Een hoge meerderheidsdrempel zorgt ervoor, dat de adviezen breed gedragen worden door de deelnemers en dat is uiteindelijk het doel van een deliberatief proces. Als deelnemers zelf kunnen aangeven wat hun voorkeur heeft, kan dat de ervaren legitimiteit van de stemprocedure stimuleren.

onderverdeeld in negen 'hoofdonderwerpen' (Energie besparen; Windenergie; Zonne-energie; Energie uit water; Aardwarmte; Lokaal opwekken en opslaan; Energieopslag; Organisatie en regelgeving; Algemeen). Deze hoofdonderwerpen zijn in drie clusters ondergebracht: Besparen; Opwek, opslag en distributie; en Beheer. Het adviesrapport is op 29 januari 2025 tijdens een apart georganiseerde bijeenkomst met raadsleden en pers gepresenteerd.

Tijdens en na afloop van de presentatie van het adviesrapport is onrust ontstaan. De oorzaak hiervan was een specifieke passage in het adviesrapport. In de inleiding vraagt de schrijfgroep namelijk aan de gemeenteraad om ook de adviezen die meer dan 60% van de stemmen hebben gekregen op waarde te schatten. Onder deelnemers van het inwonersberaad, leden van de gemeenteraad, en in de media ontstond vervolgens verwarring. Betreffende passage werd uitgelegd als een afwijking van de 70% meerderheidsdrempel, waarover weliswaar niet was gestemd, maar die wel de basis vormde voor welke adviezen wel en welke niet de meerderheid van het inwonersberaad achter zich kregen. Ook werd de passage uitgelegd als een poging tot politieke beïnvloeding van de gemeenteraad door de schrijfgroep.

Vanuit verschillende partijen zijn vervolgens raadsvragen gesteld. De gemeenteraad heeft ook verschillende brieven ontvangen. Daarin maakt een groep van tien deelnemers aan het inwonersberaad bezwaar tegen de verlaging van het drempelpercentage van 70% naar 60%. Een andere deelnemer reageerde anoniem op deze brief en stelt dat het bezwaar al tijdens de presentatie op 29 januari is besproken en roept de gemeenteraad op om alle adviezen te lezen en de diversiteit en transparantie van het inwonersberaad op waarde te schatten. Een niet-deelnemer die op Texel woont bekritiseerde anoniem de meerderheidsdrempel van 70% en riep de gemeenteraad op om alle adviezen met meer dan 50% van de stemmen serieus te nemen. De onafhankelijke voorzitter van het inwonersberaad heeft eveneens een brief ingezonden. Hierin deelt ze haar positieve ervaringen met en observaties over het inwonersberaad, terwijl ze tevens haar zorgen uit over de negatieve nasmaak die bij alle commotie is ontstaan.

Het college van B&W heeft vervolgens, vanwege de gerezen onrust, een inhoudelijke reactie geformuleerd op het adviesrapport van het inwonersberaad. Die bevestigt de 70% meerderheidsdrempel. Daarnaast zijn de adviezen getoetst op praktische, financiële en juridische haalbaarheid. Twee adviezen (over blue-energy en aardwarmtewinning d.m.v. een waterbel) hebben deze toets niet doorstaan, omdat uit onderzoek blijkt dat voor deze ontwikkelingen nog geen marktconforme oplossingen met leveringsbetrouwbaarheid voorhanden zijn. Het college adviseert om deze ontwikkelingen te blijven volgen, maar voor nu niet mee te nemen in de reactie van de gemeenteraad op de adviezen die met een meerderheid van 70% of meer zijn aangenomen. Tot slot heeft het college van B&W per aangenomen advies een reactie geformuleerd. Adviezen die niet zijn aangenomen, zijn als bijlage toegevoegd. Het college van B&W vraagt aan de gemeenteraad om aanvullend op de beschikbare middelen in de begroting van 2026 structureel €55.000 beschikbaar te stellen voor het uitvoeren van de acties die uit de adviezen van het inwonersberaad voortvloeien.

Deze inhoudelijke reactie van het college van B&W is samen met het adviesrapport van het inwonersberaad op woensdag 9 april besproken in de commissievergadering van de gemeenteraad. Die heeft voorgesteld om het voorstel van het college van B&W over te nemen. Dat betekent instemming met alle adviezen die bij meerderheid van ten minste 70% van de stemmen door het inwonersberaad zijn aangenomen, het genoemde bedrag voor de periode 2026-2029 structureel beschikbaar te stellen en de restant middelen uit het krediet van het raadsbesluit 'Zonnepanelen projecten' uit 2024 mee te nemen en in lijn met de adviezen in te zetten voor investeringen in

eigendom van de gemeente. Op 16 april heeft de gemeenteraad over dit voorstel gesproken en is een amendement ingediend voor meer prioritering in de uitvoeringsmaatregelen. Omdat de stemmen hierover staakten, terwijl de gemeenteraad niet voltallig was, is het voorstel aangehouden tot de Gemeenteraadsvergadering van 7 mei 2025. Na instemming door de gemeenteraad worden, in lijn met de 'Kaderstellende notitie (2023)', de adviezen opgenomen in het gemeentelijk programma duurzaamheid.

Het inwonersberaad heeft tijdens zijn laatste bijeenkomst een monitorgroep samengesteld. Die kijkt hoe aan de uitvoering van de adviezen opvolging wordt gegeven en kan hierover gevraagd en ongevraagd advies geven aan de gemeente. Het inrichten van een monitorgroep draagt bij aan (de kwaliteit van) de opvolging van de adviezen van het inwonersberaad, omdat op deze manier toezicht blijft op de (kwaliteit van de) concrete uitvoering van de adviezen. De monitorgroep is *geen* afspiegeling van de inwoners van Texel of van het inwonersberaad. Deelname is op persoonlijke titel. De monitorgroep is op 25 februari 2025 voor het eerst samengekomen.

3.2.12. Ervaringen deelnemers

Hoe hebben de deelnemers het burgerberaad ervaren? Dat is een belangrijke vraag, omdat de inzet van een kostbaar en veeleisend instrument als het inwonersberaad uiteindelijk is bedoeld om de inwoners van een land, regio of gemeente te laten merken, dat ze mee mogen doen, mee kunnen doen, als ze mee willen doen. De gemeente Texel heeft na afloop van het inwonersberaad een enquête verspreid onder de deelnemers. In totaal vulden 45 deelnemers (met een gemiddelde leeftijd van 55 jaar) de vragenlijst in. De enquête richtte zich op tevredenheid over het proces, persoonlijke opbrengsten, ervaringen en suggesties voor verbetering. Er is geen onderzoek uitgevoerd naar hoe de bevolking van Texel het inwonersberaad en de opbrengsten ervan heeft ervaren. Conclusies over in hoeverre de communicatie met de inwoners op het eiland succesvol is geweest, kunnen daarom niet getrokken worden.

De gemiddelde tevredenheidsscore onder de groep respondenten was een 7. Er bestaat aanzienlijke spreiding tussen individuele scores die deelnemers aan het inwonersberaad geven (variërend van 3 tot 10). Deelnemers waardeerden de organisatie en het programma, maar gaven aan dat er tijdens de bijeenkomsten momenten van chaos waren en dat de transparantie over het proces beter zou kunnen, zodat deelnemers vooraf beter weten waar ze aan toe zijn. Er was kritiek op de groepssamenstelling en de verdeling van tijd over de verschillende programmaonderdelen. De inhoudelijke adviezen worden in algemene zin als te oppervlakkig ervaren en er was meer behoefte geweest aan verdieping.

De deelnemers deden om verschillende redenen mee. Uit betrokkenheid bij het eiland en de gemeenschap, bijvoorbeeld, of uit nieuwsgierigheid naar hoe een inwonersberaad werkt. Ook belangstelling voor het onderwerp energievoorziening (op de langere termijn) was een dikwijls genoemd motief. De invloed op beleid en de financiële vergoeding zijn ook genoemd. Deelnemers blijken de procesbegeleiding en de experts te waarderen. Tijdens de bijeenkomsten voelden ze zich gehoord en ze hadden vertrouwen in de onpartijdigheid van de gespreksbegeleiders. Niet alle informatie was voor iedereen even begrijpelijk en ook bij de selectie van de experts zijn kanttekeningen geplaatst. Deelnemers hadden graag meer tijd gehad voor vragen aan en discussie met experts.

De meerderheid van de deelnemers die de enquête heeft ingevuld, is tevreden met de adviezen (n=28); een ander deel noemt zich neutraal (n=9) en acht deelnemers gaven aan uitgesproken ontevreden te zijn over de adviezen. Sommige adviezen werden gezien als te oppervlakkig en

onvoldoende doordacht. De respondenten noemden een aantal verbeterpunten. Zo zouden er vooraf duidelijker voorwaarden moeten worden gesteld, zoals over hoe het proces er precies gaat uitzien en wat de stemprocedure inhoudt. Volgens sommigen zou een kleinere deelnemersgroep, die meer divers is qua achtergrond, beter werken. Er zou een betere balans gezocht kunnen worden tussen de inbreng van experts en de dialoog hierover met die experts én tussen deelnemers onderling. Ook de communicatie over de impact en de opvolging van de adviezen zou beter kunnen, volgens de deelnemers die de enquête hebben ingevuld. Van die groep zou een aanzienlijke meerderheid (n=37), dus ook degenen die ontevreden zijn over de adviezen, deelname aan een inwonersberaad aanbevelen. Ze geven aan het leerzame karakter te waarderen en de mogelijkheid om samen te werken aan een gemeenschappelijk thema. Ondanks dat het een duur proces is, zien zij potentieel in het inwonersberaad.

3.2.13. Antwoord op deelvraag 2

Het antwoord op de vraag hoe de uitvoering van het instrument inwonersberaad is verlopen en in welke mate gemeente Texel haar doelstellingen heeft gerealiseerd, vergt een genuanceerd antwoord. Er zijn immers verschillende successen en knelpunten te signaleren.

De start van het inwonersberaad was niet makkelijk. Het initiatief ging terug op coalitieonderhandelingen en in de gemeenteraad hebben dezelfde politieke verhoudingen de stemming over het organiseren van een inwonersberaad bepaald. De gemeenteraad heeft ingestemd en aan het inwonersberaad een mandaat verstrekt, maar met best een aanzienlijke minderheidsstem. De uitvoering van het instrument inwonersberaad is in grote lijnen verlopen conform de kaders en randvoorwaarden die vooraf waren vastgesteld. Hierbij is een aantal opmerkingen te plaatsen.

Het succes van het inwonersberaad schuilt in het doen. Het is de eerste keer dat gemeente Texel, een kleine gemeente met beperkte middelen, een zo grootschalig participatie-instrument heeft toegepast. Het inwonersberaad ging over een (technisch) ingewikkeld onderwerp, vertaald naar een open en brede vraag met weinig focus, waar het gemeentebestuur geen eenduidige visie over uitdraagt, en veel mensen op het eiland een stellige mening over hebben. In die context was een expliciete vraagstelling, die het inwonersberaad had meegenomen in de concrete afwegingen en keuzes van de gemeente, vermoedelijk passender geweest. De rolverdeling en samenwerking tussen gemeente en externe procesbegeleider verliep goed. Vanuit de externe procesbegeleider is ruimhartig inzet gepleegd. Het is goed gelukt om een representatieve groep eilanders bij elkaar te krijgen, die normaliter niet bij participatiebijeenkomsten te vinden zijn. De externe procesbegeleider is er goed in geslaagd om deze diverse groep mensen met elkaar in dialoog te laten gaan, op een respectvolle manier, met aandacht voor minderheidsposities. Deelnemers en de onafhankelijke toezichthouder kijken daar positief op terug. Er is een volwaardig inwonersberaad neergezet, in van meet af aan nogal ingewikkelde omstandigheden.

In de uitvoering van het inwonersberaad had een aantal concrete zaken beter georganiseerd kunnen worden. De beschikbare tijd is tijdens een burgerberaad eigenlijk altijd te beperkt; in het procesontwerp moet daar vooraf rekening mee gehouden worden. Het is per definitie ingewikkeld om veel dingen te doen, op concrete uitkomsten te koersen, en tegelijkertijd flexibiliteit te houden voor onverwachte wendingen en verzoeken. Tijdens het inwonersberaad is die balans in de laatste twee bijeenkomsten niet optimaal geweest. Deelnemers hebben tijdens het schrijven (ontbreken van een eenduidig format) van en stemmen over de adviezen (onduidelijkheid over weging; meerderheidsdrempel niet vastgesteld door inwonersberaad) helderheid en regie gemist. Een wezenlijk knelpunt is daarnaast geweest, dat de gemeente zelf bij de voorbereiding en uitvoering van het inwonersberaad onvoldoende inhoudelijke en procescapaciteit heeft kunnen leveren. Er was

geen expertise beschikbaar/inzetbaar op het onderwerp duurzaamheid. Die expertise was cruciaal voor de voorbereiding, uitvoering en opvolging van het inwonersberaad. Voor noodzakelijke uitvoerende taken was wel kennis en kunde beschikbaar binnen de projectgroep, maar vanwege personele wisselingen in het managementteam en de ambtelijke leiding van de gemeentelijke organisatie, is er lang veel onduidelijkheid geweest over wie, voor welke omvang, wat moest gaan doen om de uitvoering van het inwonersberaad te ondersteunen. De kwartiermaker van het inwonersberaad kon zich weliswaar volledig op dit project richten, maar het uitvoeren van een inwonersberaad vergt zoveel additionele inbreng vanuit de gemeentelijke organisatie, dat het voor de kwartiermaker een quasi onmogelijke opgave is geweest om de inhoudelijke en uitvoeringsopgaven van het inwonersberaad te blijven combineren. Vanuit het managementteam is hier laat op ingegrepen.

De doelstellingen van de gemeente zijn deels bereikt. Zoals gezegd is een volwaardig inwonersberaad neergezet, in een kleine gemeente, die in diezelfde periode met nijpende personele wisselingen kampte. Het instrument heeft als zodanig zijn werk gedaan: het ingewikkelde onderwerp is verdiept, een diverse en representatieve groep deelnemers heeft richting gegeven aan hoe de eilanders aankijken tegen het vraagstuk van duurzame energievoorziening, tegen wat haalbaar is en wat niet. Inhoudelijk is het inwonersberaad – voor zover de onderzoekers kunnen beoordelen – niet innovatief geweest. Het instrument heeft niet geleid tot het gouden antwoord op de vraag wat de gemeente zou moeten doen om de toekomstige energieschaarste op Texel het hoofd te bieden. Maar daar is een inwonersberaad ook niet per se voor bedoeld.

3.3. Is het inwonersberaad het meest passende instrument geweest, of hadden de doelstelling op een andere manier, dan wel met andere middelen, ook bereikt kunnen worden?

3.3.1. Financiële doelmatigheid

De gemeenteraad heeft een totaal bedrag van €270.000 vrijgemaakt voor de voorbereiding en uitvoering van het eerste inwonersberaad op Texel. Dit budget was als volgt opgebouwd:

		Begroot	Uitgegeven	+/-
Ambtelijke kosten	• Projectleiding • Aanstellen van een kwartiermaker inwonersberaad	€ 120.000	€ 145.917	€ 25.917
Procesondersteuning	• Inhuur externe procesbegeleiding (incl. voorzitterschap, gespreksbegeleiding en verslaglegging)	€ 50.000	€ 63.160	€ 13.160
Vergoedingen	• Vergoedingen voor deelnemers • Extra ondersteuning (digitale ondersteuning, tolken etc.)	€ 60.000	€ 25.199	€ 34.801
Facilitaire kosten	• Loting • Zaalhuur • Catering	€ 20.000	€ 40.870	€ 20.870

	• Tekenaar o.i.d.			
Communicatie	• Drukwerk • PR campagne • Film/videoproductie	€ 15.000	€ 42.603	€ 27.603
Onvoorziene kosten		€ 5.000	€ 17.120	€ 12.120
Totale begroting/Uitgave		**€270.000**	**€ 334.869**	**€ 64.869**

Het budget is overschreden. In totaal is, conform opgave van gemeente Texel, een totaalbedrag van € 334.869 aan het inwonersberaad besteed. Dat is een aanzienlijke overschrijding. Tegelijkertijd blijkt uit verkennend onderzoek, dat dit totaalbedrag niet opvallend hoog is voor een inwonersberaad zoals gemeente Texel heeft georganiseerd.[9]

3.3.2. Antwoord op deelvraag 3

Uit het voorgaande kwam naar voren dat de doelstellingen die gemeente Texel met het inwonersberaad ambieerde goeddeels zijn behaald. Bovendien is duidelijk geworden, dat het eerste Texelse Inwonersberaad aanzienlijk meer heeft gekost dan begroot. De vraag die tot slot van de evaluatie nog kort aan de orde moet komen, is of de doelstellingen van de gemeente ook op een andere manier, dan wel met andere middelen gerealiseerd hadden kunnen worden. Dit is een hypothetische, maar belangrijke vraag. Een intensieve vorm van burgerparticipatie, zoals een inwonersberaad, wordt dikwijls beschouwd als een kostbaar instrument. Stel dat uit de evaluatie zou blijken, dat het aannemelijk is dat met minder middelen hetzelfde had kunnen worden bereikt, of dat met dezelfde middelen meer had kunnen worden bereikt, dan zouden mogelijk vraagtekens bij de doelmatigheid van het Texels inwonersberaad moeten worden gezet.

De gemeente wilde ten eerste experimenteren met de inzet van het instrument inwonersberaad en zo nagaan of en wat het zou kunnen bijdragen aan het verstevigen van de relaties tussen overheid, politiek en inwoners. Deze doelstelling is gerealiseerd. Blijkens de documentatie die de onderzoekers hebben bestudeerd en de interviews die zij hebben gehouden, ligt het niet voor de hand om te concluderen dat met minder middelen dezelfde resultaten waren geboekt, of dat met dezelfde middelen meer had kunnen worden bereikt.

Het is ingewikkeld om burgerberaden onderling te vergelijken omdat elk burgerberaad een specifieke context, kaders en uitvoeringsvoorwaarden heeft. Grofweg kan echter wel gesteld worden, dat het Texels inwonersberaad niet opvallend veel meer heeft gekost dan vergelijkbare burgerberaden elders. De belangrijkste kostenposten van elk burgerberaad zijn de interne ambtelijke kosten en de kosten voor procesbegeleiding. De eerstgenoemde kostenpost is op voorhand krap begroot. Volgens opgave van de gemeente zelf hangt de overschrijding goeddeels samen met een CAO-aanpassing. De laatstgenoemde kostenpost is verhoudingsgewijs ook krap begroot. Het is plausibel dat de externe procesbegeleider meer uren aan en inzet op het Texels inwonersberaad heeft besteed dan voorzien was. Er zijn extra kosten op deze post in rekening gebracht die, conform opgave van de gemeente, vooral aan het einde van het inwonersberaad zijn gemaakt. Het is niet bekend welke kosten dat precies zijn en waar die aan toe te schrijven zijn. Ook op de posten 'facilitair', 'communicatie' en 'onvoorzien' is (soms aanzienlijk) overschreden. Bij

[9] Zie bijvoorbeeld: E. Rovers (2025). 'De toekomst van burgerberaden – en de democratie' (pp. 231-254), in: H. Moors & J. Stans (red.), *Een geschenk voor de democratie? Perspectieven op de ontwikkeling van burgerberaden*. Den Haag: Boom, aldaar p. 238-239.

'facilitair' betreft dat extra kosten voor overnachtingen, eten en zaalhuur. Bij 'communicatie' heeft dat te maken, aldus de gemeente, met de extra inzet van (het voorbereiden en maken van) communicatieve middelen, alsook de (uitbesteding van) extra werkzaamheden en de portokosten ten behoeve van de uitnodigingsbrief. Daar is vooraf onvoldoende rekening mee gehouden. Onder de post 'onvoorzien' zijn, volgens de gemeente, de kosten van de externe eindevaluatie geboekt. Het is overigens gebruikelijk om een veeleisend proces als een inwonersberaad na afronding ervan extern en intern te evalueren.

De andere doelstellingen van de gemeente waren om een politieke patstelling te doorbreken en onder de inwoners van Texel inhoudelijke oplossingen voor het vraagstuk duurzame energie op te halen. Het inwonersberaad heeft, zoals toegelicht, de patstelling niet doorbroken, maar wel duidelijk richting gegeven aan wat de Texelaars op het gebied van duurzame energie wel en niet willen, waar wel draagvlak voor bestaat en waar niet. Zonder het inwonersberaad was deze uitkomst minder duidelijk geweest en had die uitkomst niet tot politieke opvolging geleid.

Een eilandbrede survey of een andere vorm van bevraging had mogelijk een vergelijkbaar resultaat opgeleverd. Maar hiermee zou geen bijdrage zijn geleverd aan het verstevigen van de relaties tussen overheid, politiek en inwoners. Het inwonersberaad heeft juist daar wel aan bijgedragen, hebben respondenten onderstreept. Ook de uitkomsten van de deelnemersenquête en de evaluatie van de onafhankelijke toezichthouder en vertrouwenspersoon wijzen hierop.

Inhoudelijk waren de opbrengsten van het Texels inwonersberaad niet onverwacht of vernieuwend. Daar zit uiteindelijk de toegevoegde waarde van deze vorm van burgerparticipatie ook niet. Voor louter een antwoord op een complex vraagstuk kan een gemeente beter een panel van deskundigen raadplegen, of onderzoek laten doen. Van een afspiegeling van inwoners kan niet hetzelfde niveau van deskundigheid worden verwacht als van experts of ambtenaren die zich de relevante (dossier)kennis jarenlang eigen hebben kunnen maken. Maar dan was nog steeds niet duidelijk geweest hoe de Texelaars aankijken tegen het vraagstuk en de mogelijkheden om het op te lossen.

Kortom, wat het inwonersberaad uniek maakte, is dat het over het mandaat kon beschikken om richting te geven aan het beleid omtrent de duurzame energievoorziening op het eiland en daarmee een fundamentele bijdrage kon leveren aan het overbruggen van politieke meningsverschillen die op het eiland bestaan.

4. Wat kan gemeente Texel leren van het eerste inwonersberaad?

Wat gemeente Texel kan leren van het eerste inwonersberaad – als het gaat om de inzet van het instrument, het gelopen proces en de gehanteerde kaders en voorwaarden – is allereerst dat het kan. Een kleine gemeente kan een volwaardig burgerberaad, of gelijkaardige veeleisende vorm van burgerparticipatie organiseren, uitvoeren en tot een goed einde brengen. Dat is goed om te memoreren, omdat meedenken, meepraten en meebeslissen over belangrijke maatschappelijke onderwerpen niet voorbehouden is aan inwoners van kapitaalkrachtige, dikwijls grote gemeenten.

In de tweede plaats leert het Texelse Inwonersberaad dat het mogelijk is om allerlei mensen – en niet alleen *the usual suspects* – samen te brengen, in dialoog te laten zijn, zodat ze beraadslagen en kunnen adviseren over een onderwerp dat cruciaal is voor de gemeenschap – en waar in politiek opzicht een patstelling bestaat. Daar zit de opbrengst van dit inwonersberaad: niet in de originaliteit van de oplossingen, niet in het doorbreken van de patstelling, maar in de nieuwe ontmoetingen, de gesprekken, in de oplossingen waarin mensen elkaar hebben gehoord, verstaan en ondanks meningsverschillen kunnen blijven vinden. In het draagvlak dat enorm is voor zeventien van de dertig adviezen, en minder voor een aantal andere. Dat geeft richting en de gemeenteraad kan daar haar voordeel mee doen. Als ze erkennen durft, dat van dit proces iets te leren valt.

Zonder slag of stoot is het niet gegaan. Er lag aan de voorkant een doordacht kader, dat de voorwaarden formuleerde voor het eerste inwonersberaad. Dat heeft zich tijdens de voorbereiding en uitvoering bewezen. Het inwonersberaad is volgens dat kader en die voorwaarden vormgegeven en verlopen. Wel was het budget bij voorbaat krap begroot. Het is dan ook aanzienlijk overschreden. Deels was dat voorzienbaar, deels te wijten aan incidentele kosten. Het totale bedrag dat aan het inwonersberaad is besteed, is vergelijkenderwijs echter niet opvallend hoog. Wat te leren valt van hoe het inwonersberaad is voorbereid en uitgevoerd, ten derde, is dat de gemeenteraad op een aantal details mogelijk meer richting zou kunnen geven, zonder initiatief weg te halen bij het inwonersberaad. Dat geldt bijvoorbeeld voor de vraagstelling: die had meer focus kunnen bieden door het inwonersberaad expliciet te laten delibereren over concrete afwegingen en keuzes die de gemeente moet maken. Daarnaast was bijvoorbeeld te zien, dat onduidelijkheid over stemprocedure, weging, meerderheidsdrempel als chaotisch is ervaren. In de 'Kaderstellende notitie (2023)' is bewust open gelaten hoe het inwonersberaad deze belangrijke onderdelen kon invullen. Dat is ook goed, maar het gevolg is geweest, dat het inwonersberaad er weinig of geen aandacht aan heeft besteed – en dat heeft tot onduidelijkheden en verwarring geleid. Het is aan te bevelen om als gemeenteraad in de toekomst juist expliciet te zijn over de wens ***dat*** het inwonersberaad deze onderdelen adresseert. De (externe) procesbegeleider kan en moet daar dan op sturen.

Een vierde leerpunt betreft de capaciteit en kwaliteit die het inwonersberaad van de gemeentelijke organisatie heeft gevraagd. Ondanks het vrijmaken van een interne kwartiermaker, het inhuren van een externe procesbegeleider en het outsourcen van sommige concrete onderdelen van de

uitvoering, heeft het inwonersberaad meer verlangd dan de gemeentelijke organisatie kon bieden. Dat geldt bijvoorbeeld voor de ondersteuning van de kwartiermaker vanuit de projectgroep, de helderheid vanuit het managementteam over hoeveel tijd en middelen de leden van de projectgroep, maar ook de collega's van de Gemeentewinkel, de collega's die toezicht hielden op de gegevensverwerking, en ongetwijfeld andere collega's die de nodige hand- en spandiensten verleenden, aan hun werk ten behoeve van het inwonersberaad konden besteden. Maar het gold beslist ook voor het ontbreken van kennis en capaciteit op het onderwerp duurzaamheid om de kwartiermaker, de projectgroep én het inwonersberaad inhoudelijk te ondersteunen. De gemeente lijkt de noodzakelijke inzet van mensen en middelen (en de kosten die dat met zich brengt) te hebben onderschat.

Toen het inwonersberaad in het najaar van 2024 eenmaal van de kant was, is het proces in grote lijnen uitstekend verlopen. Dat hebben de deelnemers, de betrokken uitvoeringspartijen, en de externe toezichthouder c.q. vertrouwenspersoon ook onderstreept, zoals in § 3.2 uitvoerig aan de orde is gesteld. Niettemin is op een aantal praktische punten, ten vijfde, verbetering mogelijk. Vooral in § 3.2.9 - § 3.2.11 zijn die punten toegelicht. Hierbij valt te denken aan het belang van meer aandacht voor een gezamenlijke visie als uitgangspunt, voor effectief en actief tijdsbeheer tijdens de bijeenkomsten, voor de bijeffecten van (extra) ingelaste bijeenkomsten, voor pragmatische ondersteuning bij het schrijven van adviezen, voor een glashelder stemproces (zodat op zichzelf prima ideeën met betrekking tot weging en mogelijke meerderheidsdrempels tot hun recht kunnen komen), voor het formuleren van een helder mandaat en feedbackproces ten behoeve van een schrijfgroep. Het blijven adresseren van dergelijke verbeterpunten kan voorkomen, dat de uitvoering van een inwonersberaad achteraf een negatieve ervaring oproept, die met het instrument als zodanig niets te maken heeft.

Of het inwonersberaad heeft bijgedragen aan het verkleinen van de kloof tussen gemeente en inwoners is met deze evaluatie ex post niet vast te stellen. Er bestaat geen 0-meting, zodat de gegevens ontbreken om vast te stellen of en zo ja wat er veranderd is. Iets soortgelijks geldt voor hoe de relatief beperkte respons op de uitnodiging om aan het inwonersberaad mee te doen, moet worden geïnterpreteerd. Dat zou een signaal kunnen zijn dat mensen de kat uit de boom kijken, of dat Texelaars weinig vertrouwen hebben in hoe de gemeente probeert om ze te betrekken. Er zijn simpelweg geen gegevens om met enigerlei mate van waarschijnlijkheid ontwikkelingen te duiden. Daar is zeker een leerpunt uit af te leiden, namelijk dat goed monitoren waarde toevoegt aan het organiseren van een grootschalige activiteit als een inwonersberaad. Neem bijvoorbeeld de deelnemersenquête: die is nu beperkt representatief en zegt niets over (de evolutie van) de ervaringen van deelnemers ***gedurende*** het inwonersberaad. Hoeveel meer waarde zou de enquête hebben, als die bijvoorbeeld bij de eerste en bij de laatste bijeenkomst onder alle deelnemers was afgenomen? Goed monitoren, luidt het zesde leerpunt, betekent de voorwaarden scheppen voor adequate metingen, opdat evaluaties gebaseerd kunnen worden op ten minste een 0/1-meting.

Tot slot, wat droeg het inwonersberaad bij aan het beantwoorden van de vraag hoe het eiland voorzien blijft van voldoende energie? Dat is toch eigenlijk waar het allemaal om begonnen is. Het inwonersberaad heeft bruikbare oplossingen bedacht en zodoende richting gegeven aan de relevante uitvoeringsprogramma's duurzame energievoorziening. Er is vanuit het inwonersberaad geen visie gekomen op hoe het eiland zou moeten omgaan met de onvermijdelijke energieschaarste die op termijn gaat ontstaan. Voor dergelijke visieontwikkeling is tijdens de uitvoering weinig aandacht geweest, deels omdat er bij de gemeente geen domeindeskundige ambtenaren waren die met de deelnemers hierover in gesprek konden gaan. Deels omdat dit niet nadrukkelijk is meegenomen in de vraagstelling. Het inwonersberaad heeft trouwens ook niet

expliciet gemaakt hoe de energievoorziening op Texel voor iedereen toegankelijk en betaalbaar kan blijven. Op het vraagstuk dat het gemeentebestuur bij het inwonersberaad heeft neergelegd, is dus een gedeeltelijk antwoord gegeven. Wat de gemeente hiervan kan leren, ten zevende, is dat een intensieve vorm van burgerparticipatie, zoals een inwonersberaad, niet werkt als generatieve AI. Het antwoord dat eruit komt, komt niet louter voort uit wat erin gestopt is. Er komt achtergrond, politieke verhoudingen, emotie, *terroir* bij kijken. Het gaat bovendien niet alleen om de antwoorden, maar ook om de wijze waarop die tot stand zijn gekomen, hoe mensen met elkaar tot overeenstemming zijn gekomen. De gemeenteraad discussieert, neemt partijpolitieke standpunten in, stemt en beslist bij meerderheid. Het inwonersberaad zoekt de dialoog, maakt ruimte voor minderheidsstandpunten, en streeft naar consent: een zo groot mogelijke mate van overeenstemming over en draagvlak voor adviezen.

Met dit in het achterhoofd én alle informatie die deze evaluatie achteraf bij elkaar heeft gebracht, zou het interessant zijn om met alle betrokkenen de ervaringen en uitkomsten te bespreken. Noem het een reflectiesessie: beleidsambtenaren, gemeentebestuurders, deelnemers, participatieprofessionals en anderen die bij het inwonersberaad betrokken zijn geweest, voeren samen een gesprek over zoals het is geweest, wat het iedereen heeft opgeleverd, en wat ze in gezamenlijkheid zouden aanbevelen om toekomstige participatieprocessen nog meer effect te laten sorteren. Dat is leren experimenteren.

5. Bijlagen

5.1 Gebruikte documenten

2022	**Verkenning nieuwe vormen van democratie** Er wordt een motie aangenomen om samen met de griffie een traject op te zetten waarin de mogelijkheden om democratie op het eiland te versterken worden onderzocht. Met als doel om de komende raadsperiode hiermee te gaan experimenteren, als blijkt dat nieuwe democratische vormen goed bij Texel zouden passen.
2023	• **Kaderstellende notitie:** een burgerberaad is een nieuw instrument voor gemeente Texel. Daarom wordt er een kaderstellende notitie opgesteld met algemene kaders voor het instrument. De kaders zijn te gebruiken voor elk komend burgerberaad. Voorafgaand aan elk burgerberaad worden deze algemene kaders toegepast en de genoemde randvoorwaarden aangescherpt en uitgewerkt in een Plan van Aanpak toegespitst op het betreffende burgerberaad • **Bepaling onderwerp:** de gemeenteraad wil weten wat inwoners van Texel vinden van de grote uitdagingen op het gebied van klimaat en energie en welke rol Texel daarin zou moeten spelen. Daarom wordt hierover een Texels Burgerberaad georganiseerd. De uitkomsten van dat Texels Burgerberaad over klimaat/energie liggen aan het eind van deze raadsperiode op tafel. Verder is er een motie aangenomen waarmee er vanaf nu in alle documenten en communicatie (zowel intern als naar buiten toe) wordt gesproken over inwonersberaad (i.p.v. Burgerberaad). Zie ook Motie Texels Belang - Een beraad voor alle Texelaars.pdf.
2024	• **Uitvoering burgerberaad**: het burgerberaad heeft plaatsgevonden tussen 5 oktober en op 14 december - de laatste dag van het inwonersberaad - is het concept-rapport overhandigd aan burgemeester Pol.
2025	• Op 29 januari zijn de adviezen van het Texels inwonersberaad gedeeld met de rest van Texel. Het college heeft een reactie geformuleerd op de aangenomen adviezen. • Op 9 april stond het adviesrappor top de agenda van de raadscommissie. Op 16 april is het aan de orde geweest in de gemeenteraad. In de raadsvergadering van 7 mei is het rapport, voorzien van prioritering, vastgesteld door de gemeenteraad.

Advies inwonersberaad

Document	Omschrijving	Belangrijkste inzichten
Eindadvies & rapport inwonersberaad	Het eindadvies en het rapport dat is opgesteld door het eerste Inwonersberaad.	• Het Texels inwonersberaad heeft zich in zes bijeenkomsten gebogen over de vraag van gemeente Texel 'Hoe Texel blijft voorzien van voldoende energie, op de korte en de lange termijn?' • Na een publiekscampagne gaven zich 225 mensen op, waaruit 80 deelnemers werden geloot, aangevuld met vier jongeren. • De bijeenkomsten vonden plaats van 5 oktober tot 14 december 2024.

		• De deelnemers spraken met experts, verkenden meningen en ideeën, en stelden adviezen op met mogelijke oplossingen.
		• Uiteindelijk werd een set van 30 (deel-)adviezen ter stemming aangeboden. Die zijn onderverdeeld in drie clusters
		• Een schrijfgroep van 7 deelnemers heeft met begeleiding van Team Burgerberaad het eindrapport opgesteld.
		• De opdracht van de gemeente was om adviezen aan te nemen 'met een ruimte meerderheid' en daarbij is geen percentage genoemd. Bij de stemronde is 70% gehanteerd. De schrijfgroep adviseert de gemeente om alle adviezen die met meer dan 60% uit de stemming zijn gekomen ook op waarde te schatten en mee te nemen in de opvolging.
		• De adviezen die zijn aangenomen, tonen een aantal rode draden die de individuele adviezen met elkaar verbinden:
		  ○ Het inwonersberaad kiest voor duurzame energiebronnen.
		  ○ Het inwonersberaad stemt voor behoud van de kernwaarden van Texel.
		  ○ De adviezen vallen in 3 clusters onder te brengen die een onderlinge samenhang hebben. Samenhang tussen (1) besparen, (2) opwekken, opslaan, distribueren en (3) beheren van energie.
		  ○ Start van een integraal energieprogramma door de gemeente.

Gemeentelijke reactie adviezen inwonersberaad	Reactie van de gemeente op het advies van het inwonersberaad. De gemeente heeft alleen gereageerd op adviezen die door het inwonersberaad met 70% of meer van de stemmen zijn aangenomen.	Het burgerberaad heeft 30 adviezen. 17 daarvan zijn er meet een meerderheid van 70% of meer aangenomen. De 30 adviezen zijn onderverdeeld in een aantal 'hoofdonderwerpen': 1. Energie besparen 2. Windenergie 3. Zonne-energie 4. Energie uit water 5. Aardwarmte 6. Lokaal opwekken en opslaan 7. Energieopslag 8. Organisatie en regelgeving

		9. Algemeen De hoofdonderwerpen zijn onderverdeeld in drie clusters: 1. Besparen: onderwerp 1 2. Opwek, opslag en distributie: onderwerp 2 t/m 7 3. Beheer: onderwerp 8 en 9 De adviezen zijn in een eerste rond getoetst op de criteria die de gemeenteraad meegaf, praktische, juridische en financiële haalbaarheid. Op twee na hebben de adviezen deze eerste toets doorstaan. De adviezen worden meegenomen bij de verdere invulling van het programma Duurzaamheid en zijn input voor een Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid. Inhoudelijk heeft de gemeente per aangenomen advies een reactie gegeven. Elke reactie bestaat uit beantwoording op de vragen: • Wat hebben we al gedaan? • Wat doen we nu al? • Wat staat er al op de planning? • Nieuwe acties volgend uit advies

Raad- en collegestukken

Document	Omschrijving	Belangrijkste inzichten
Motie PvdA pro-Texel	Motie van PvdA pro-Texel om een burgerberaad te organiseren.	De motie stelt voor om een burgerberaad op Texel te organiseren als aanvulling op de huidige democratie. Het burgerberaad is bedoeld om bewoners serieus te nemen en hun kennis en kunde te benutten bij het vormen van beleid en het meningsvormen over onderwerpen. De motie vraagt het college om een onderbouwd voorstel voor een Texels Burgerberaad voor te leggen aan de gemeenteraad uiterlijk 1 september 2022. **Aannames en verwachtingen gemeenteraad** • Het burgerberaad is een krachtig middel om bewoners te betrekken bij het beleid en beslissingen. Het wordt wereldwijd en ook in Nederland ingezet om burgers optimaal te betrekken. • Het burgerberaad kan het bestuur en eiland positief beïnvloeden door de mening van bewoners goed door te leiden en hen meer besef te geven van bestuurlijke en politieke processen. • Een groep burgers wordt geloot die een goede afspiegeling vormt van de hele bevolking. Zij spreken in een onafhankelijk proces uitgebreid met experts en daarna met elkaar, met een duidelijke opdracht om advies te geven. • Het burgerberaad bedenkt eerlijke en toereikende oplossingen, vrij van lobby en partijpolitiek. • Het burgerberaad is een aanvulling op de huidige democratie en kan per groot project of voor een vaste periode worden aangesteld.
Motie CDA	Motie van de gemeenteraad van Texel, ingediend door CDA Texel, met betrekking tot het inwonersberaad en het gemeentelijk Meerjarig Investeringsprogramma Energie en Klimaat (gMIEK).	• **Doel van de motie:** Het integreren van de uitkomsten van het inwonersberaad en energieontwikkelingen in het gemeentelijk investeringsprogramma Klimaat en Energie. • **Innovatieve oplossingen**: Het CDA Texel is hoopvol dat het inwonersberaad met creatieve en

	De motie roept het college op om de uitkomsten van het inwonersberaad en innovatieve ontwikkelingen op energiegebied leidend te laten zijn bij de verkenning voor een gemeentelijk MIEK. Het inwonersberaad buigt zich over de vraag hoe Texel voorzien blijft van voldoende energie en zal nadenken over keuzes die invloed hebben op energie-infrastructuurprojecten.	innovatieve oplossingen voor het energievraagstuk op Texel zal komen. • **Ontwikkelingen op energiegebied**: Ondernemers en bedrijven op Texel zijn volop bezig met energievoorziening, zoals de smart grids bij de Krim. • **Quick Wins**: Het benutten van eventuele Quick Wins uit het inwonersberaad om op korte termijn problemen met netcongestie te verlichten.
B&W advies 'Kaderstellende notitie Texels Burgerberaad'	Bevat het advies van het college van burgemeester en wethouders (B&W) over de kaderstellende notitie voor het Texels Burgerberaad. Het document biedt algemene kaders voor het instrument burgerberaad en bevat aanbevelingen voor de gemeenteraad van Texel.	**Algemene kaders voor burgerberaad** • Duidelijke opdracht met afspraken over opvolging en randvoorwaarden. • Adviezen van het burgerberaad worden als zwaarwegend beschouwd en in principe overgenomen door de gemeenteraad als deze voldoen aan de betreffende randvoorwaarden. • Het onderwerp en de vraagstelling moeten maatschappelijk en politiek relevant zijn, zichtbaar resultaat geven en geschikt zijn voor het instrument burgerberaad. **Onafhankelijke procesbegeleiding** • Deelnemers moeten een afspiegeling van de Texelse bevolking zijn door middel van gewogen loting en de groep moet uit ten minste 60 personen bestaan. • Deelname moet toegankelijk en laagdrempelig zijn. • De samenleving moet betrokken worden bij het burgerberaad. • Er moet voldoende tijd en budget beschikbaar zijn. **Evaluatie en vervolg** • Na uitvoering van het eerste burgerberaad wordt het proces, het instrument en de voorwaarden geëvalueerd om vervolgens te bepalen in welke vorm het burgerberaad in het vervolg wordt ingezet.

		• De conclusies en aanbevelingen worden verwerkt in de kaderstellende notitie Texels Burgerberaad. **Specifieke aandacht voor klimaat en energie** • Na vaststelling van de kaderstellende notitie volgt een Plan Van Aanpak voor het burgerberaad klimaat & energie. • Dit Plan Van Aanpak gaat in op de inhoud van het burgerberaad, de concrete vraagstelling, de criteria van loting en de specifieke randvoorwaarden. • Het plan van aanpak volgt in Q1 van 2024. **Beleidsmatige consequenties** • Wanneer na het eerste burgerberaad wordt gekozen om het instrument burgerberaad vaker in te zetten, heeft dit beleidsmatige consequenties. • Er zal rekening gehouden moeten worden met tijd en geld in het beleidsproces. **Aanleiding en voorgeschiedenis** • In het coalitieakkoord 2022-2026 is de aanleiding voor een burgerberaad verwoord. • De gemeenteraad heeft unaniem besloten tot het houden van een burgerberaad over klimaat en energie.
Antwoord raadsvraag fase 14 dec. tot presentatie	Beantwoording van vragen van de VVD Texel over het eindrapport van het inwonersberaad. Het document behandelt de periode tussen 14 december en de presentatie van het rapport en bevat antwoorden van gemeente Texel op specifieke vragen en zorgen van de VVD Texel.	**Vraag van de VVD Texel** • De VVD Texel vraagt naar de transparantie en democratische aard van het proces, met name over de drempel van 70% voor het aannemen van adviezen en de afwijking hiervan door de voorzitter en schrijfgroep. • De VVD Texel wil weten hoeveel reacties er zijn ontvangen op het concept-eindrapport en hoeveel daarvan zijn meegenomen in het definitieve rapport. • De VVD Texel vraagt naar het aantal deelnemers dat heeft gestemd en de

		redenen waarom sommige deelnemers zijn afgehaakt. • De VVD Texel vraagt waarom bepaalde adviezen, zoals kleinschalige windmolens, in het persbericht worden genoemd terwijl ze niet de drempel van 70% hebben gehaald. **Antwoord van gemeente Texel** • De gemeente Texel bevestigt dat de drempel van 70% tijdens de laatste bijeenkomst op 14 december is besproken en gehanteerd. De passage over 60% is door de schrijfgroep toegevoegd, maar het college zal uitgaan van de oorspronkelijke adviezen met een 70% meerderheid. • Er zijn 11 reacties ontvangen op het conceptadvies, maar het is niet bekend welke reacties wel of niet zijn meegenomen. Het college zal uitgaan van de oorspronkelijke adviezen van 14 december. • Het aantal deelnemers aan de start was 84, waarvan uiteindelijk 79 personen deelnamen aan het beraad. Slechts 2 deelnemers zijn na 1 bijeenkomst afgehaakt. Bij de laatste bijeenkomst waren 67 personen aanwezig en zij hebben allen gestemd. • In het persbericht wordt verwezen naar een diversiteit van duurzame opwekmethoden genoemd in het eindrapport. Adviezen zoals vrijwel onzichtbare windturbines (82%) en windwokkel of mini windmolens (78%) hebben een ruime meerderheid gehaald en zullen verwerkt worden in het voorstel aan de gemeenteraad.
Antwoord raadsvraag experts	Behandelt de vraag van het CDA Texel over de selectie van experts voor het inwonersberaad en geeft een gedetailleerd antwoord op deze vraag. Het bevat informatie over de procedure van het kiezen van experts en de rol van de onafhankelijke procesbegeleiding.	**Vraag van het CDA Texel** • Het CDA Texel heeft gevraagd hoe de keuze van experts voor het inwonersberaad is bepaald en of er gehoor is gegeven aan alle door deelnemers zelf aangedragen sprekers of informatie. **Antwoord van gemeente Texel**

		• De keuze van experts is tot stand gekomen in samenspraak met de organisatie van het inwonersberaad (Team Burgerberaad). Er is een longlist van experts samengesteld door ambtenaren en deskundigen op Texel, die werden uitgenodigd voor de eerste en/of tweede bijeenkomst. • De organiserende partij heeft erop toegezien dat de lijst van experts evenwichtig en objectief was. • Op de eerste dag is deelnemers gevraagd om aanvullende verzoeken in te dienen voor extra experts. Deze aanvullende experts zijn later in het programma uitgenodigd. • Alle door de deelnemers voorgestelde experts zijn uitgenodigd, maar niet alle genodigden konden of wilden daadwerkelijk komen.
Antwoord raadsvraag brief deelnemers	Behandelt de zorgen en vragen van CDA Texel over datalekken, de gebruikte consent methode, en de rol van de monitorgroep binnen het inwonersberaad. Raadsvraag is gesteld n.a.v. de brief van 10 deelnemers die naar de gemeenteraad is gestuurd.	**Vraag van CDA Texel** <u>Datalekken</u> • Wat is er voorgevallen en is de dataveiligheid bij gemeente Texel in het geding? • Welke maatregelen zijn nodig om dit in de toekomst te voorkomen? <u>Consent methode</u> • Hoe verhoudt de gekozen procedure met stemmen (waarbij 70% van de deelnemers voor is) zich tot het principe van besluiten waar geen van de aanwezigen meer een bezwaar op heeft? • In hoeverre is de consent methode gevolgd? <u>Monitorgroep</u> • Bestaat de monitorgroep al? • Wat is/wordt het takenpakket, de samenstelling en de werkwijze van de monitorgroep? • Hoe is geborgd dat de monitorgroep namens het gehele inwonersberaad spreekt?

		• Kunt u toelichten hoe het sparren van u met de monitorgroep eruitziet; kan dat bijvoorbeeld ook nog leiden tot aanpassing van adviezen of een andere uitleg? **Antwoord van gemeente Texel** <u>Datalekken</u> • Er zijn e-mailadressen van deelnemers per ongeluk in cc in plaats van bcc terechtgekomen, waardoor deze zichtbaar werden voor andere deelnemers. De gemeente heeft deelnemers verzocht deze e-mailadressen te verwijderen en niet meer te gebruiken. Toen bleek dat deze toch werden gebruikt, is melding gemaakt bij de Autoriteit Persoonsgegevens. • De gemeente stuurt actief op veilig omgaan met data door voorlichting aan medewerkers. <u>Consent methode</u> • Gedurende het inwonersberaad zijn meerdere methoden gebruikt, waaronder de consent methode. Adviezen waar bezwaar op was, zijn aangepast zodat deelnemers met bezwaar mee konden gaan met het uiteindelijke besluit. • Het is gebruikelijk om aan het eind van een burgerberaad te stemmen op de adviezen, waarmee behalve consent ook gewicht aan de adviezen wordt gegeven. <u>Monitorgroep</u> • De monitorgroep bestaat al en komt voor het eerst bijeen op 25 februari. • De monitorgroep volgt de opvolging van de adviezen en kan gevraagd en ongevraagd advies geven. De groep kan meerdere jaren in stand blijven, afhankelijk van het verdere verloop van het proces. • De monitorgroep is geen afspiegeling van de inwoners van Texel of de

		deelnemers van het inwonersberaad en spreekt niet namens het inwonersberaad. Deelname is op persoonlijke titel. • Aanpassing van de adviezen is niet aan de orde; de monitorgroep kan verduidelijking geven waar de gemeente daar behoefte aan heeft.
Antwoord raadsvraag bijstelling percentage	Een beantwoording van een raadsvraag gesteld door de PvdA pro Texel. Het behandelt de vraag over de betrokkenheid van het college bij de bijstelling van een percentage in de adviezen van het inwonersberaad. Raadsvraag is gesteld n.a.v. de brief van 10 deelnemers die naar de gemeenteraad is gestuurd.	**Vraag van de PvdA pro Texel** • De PvdA pro Texel heeft gevraagd om een volledig transparant beeld van het proces van het burgerberaad om de uitkomsten op waarde te kunnen schatten. • Specifiek wilden ze weten of het college op enigerlei manier betrokken was of op de hoogte was van de bijstelling van het percentage in de adviezen van het inwonersberaad. **Antwoord van gemeente Texel** • Het college had en heeft geen enkele inmenging in het proces van het inwonersberaad. • Het college was niet op de hoogte van de bijstelling van het percentage. • De uitvoering en procesbegeleiding van het inwonersberaad is uitgevoerd door een externe partij om de onafhankelijkheid te waarborgen. • De schrijfgroep, bestaande uit zeven deelnemers van het inwonersberaad, heeft de passage over 60% toegevoegd. • Het eindrapport is op 29 januari gepresenteerd in bijzijn van college- en raadsleden en de pers.
Bestuurlijk advies	Bestuurlijk advies op het eindrapport van het Texelse Inwonersberaad en de Gemeentelijke reactie op het eindrapport en de definitieve adviezen	• In dit advies wordt nader ingegaan op de voorgestelde acties van het Texelse energievraagstuk en op welke wijze hier een vervolg aan te geven. • Uiterlijk december 2025 wordt de raad middels een raadsinformatiebrief geïnformeerd over de voortgang van het programma Duurzaamheid, waarin de adviezen van het inwonersberaad worden opgenomen.

Beleidsstukken

Document	Omschrijving	Belangrijkste inzichten
Coalitieakkoord 2022-2026	Coalitieakkoord van gemeente Texel met de titel 'Bouwen aan vertrouwen, voor een sociaal en duurzaam Texel'	• **Inwoners centraal**: Het akkoord benadrukt dat de inwoners van Texel centraal staan in het beleid. Het gaat om hun leefomgeving, gezondheid en ontwikkeling, zowel voor huidige als toekomstige generaties. • **Burgerparticipatie**: Er is een sterke focus op het verbeteren van burgerparticipatie. De coalitie wil inwoners vaker en eerder betrekken bij beleidsvorming en besluitvorming. • **Texelse aanpak voor burgerparticipatie**: De recent aangenomen nota Texelse aanpak voor burgerparticipatie wordt verder uitgewerkt. Er wordt een coördinator burgerparticipatie aangesteld om dit proces te begeleiden. • **Burgerberaad**: Er wordt een Texels burgerberaad opgericht om inwoners te betrekken bij complexe maatschappelijke vraagstukken, zoals het energievraagstuk. Dit proces vraagt om zorgvuldige voorbereiding en uitvoering. • **Jeugdparticipatie**: De coalitie wil de jeugd beter betrekken bij ontwikkelingen in hun omgeving. Er wordt speciale tijd gereserveerd voor jeugd tijdens dorpenrondes. • **Communicatie**: Het wekelijkse spreekuur van wethouders wordt weer ingevoerd om inwoners beter te informeren en te betrekken. Daarnaast wordt er geïnvesteerd in digitale bereikbaarheid en informatiestromen. • **Regionale samenwerking**: De coalitie streeft naar betere samenwerking met andere gemeenten in Noord-Holland en de Waddeneilanden om de zelfstandigheid van Texel te behouden en te versterken. • **Onderzoek regionale samenwerking**: Er wordt een onderzoek gestart naar regionale samenwerking om de beperkte

		menskracht en middelen zo effectief mogelijk in te zetten. • **Inwoners betrekken bij maatschappelijke en politieke discussies**: Samen met de burgemeester, de griffier, de gemeentelijke organisatie en de raad wordt gewerkt aan het beter betrekken van inwoners bij maatschappelijke en politieke vraagstukken.
Texelse aanpak voor burgerparticipatie	Het document betreft het participatiebeleid van gemeente Texel. Het beschrijft de visie, strategieën en methoden die de gemeente hanteert om inwoners te betrekken bij beleidsvorming en besluitvorming. Er wordt ingegaan op de uitgangspunten van burgerparticipatie, de verschillende niveaus van participatie en concrete maatregelen om participatie te bevorderen.	• **Visie op participatie:** De gemeente Texel erkent het belang van burgerparticipatie en streeft naar een transparante en inclusieve werkwijze. • **Participatieniveaus**: Er wordt onderscheid gemaakt tussen informeren, raadplegen, adviseren, coproduceren en meebeslissen, afhankelijk van de invloed die burgers kunnen uitoefenen. • **Uitgangspunten**: Betrouwbaarheid, toegankelijkheid, maatwerk en samenwerking zijn kernprincipes binnen het participatiebeleid. • **Instrumenten**: De gemeente maakt gebruik van diverse methoden zoals inwonersbijeenkomsten, enquêtes, klankbordgroepen en digitale platforms om participatie te faciliteren. • **Uitdagingen**: Het betrekken van moeilijk bereikbare groepen en het vinden van een balans tussen representativiteit en efficiëntie worden genoemd als aandachtspunten. • **Concrete maatregelen:** Er worden verbeterpunten voorgesteld zoals heldere communicatie, betere terugkoppeling van resultaten en een actievere rol voor ambtenaren en raadsleden in participatietrajecten. De gemeente Texel definieert het belangrijkste doel van participatie als het verbeteren van samenwerking tussen gemeente en inwoners, om zo betere initiatieven, beleid en onderlinge verhoudingen te realiseren. Dit wordt onder andere bereikt door:

		• **Betrokkenheid vergroten**: Inwoners willen betrokken worden bij onderwerpen die hen aangaan, en de gemeente zoekt naar manieren om die samenwerking effectief in te vullen. • **Kwaliteit van besluitvorming verbeteren**: Door participatie kunnen belangen, meningen, ideeën en creativiteit naar boven worden gehaald, wat leidt tot beter beleid. • **Transparantie en duidelijkheid waarborgen**: Het participatieproces moet helder zijn voor zowel inwoners als bestuur, met afspraken over rollen en verantwoordelijkheden. • **Verschillende niveaus van participatie hanteren**: De participatieladder wordt gebruikt om te bepalen of een traject informeren, raadplegen, adviseren, coproduceren of meebeslissen vereist. Kortom, participatie wordt door gemeente Texel gezien als een instrument om samenwerking en beleidskwaliteit te verbeteren, zonder dat het de formele democratie vervangt.
Plan van aanpak inwonersberaad (incl. raadsbesluit)	Het document beschrijft het besluit van de gemeenteraad van Texel om een inwonersberaad te organiseren. Dit beraad zal zich richten op de vraag 'Hoe blijft Texel voorzien van voldoende energie?' Het plan van aanpak bevat de doelstellingen, randvoorwaarden, en organisatorische aspecten van het inwonersberaad.	**Algemene kaders** • Vraagstelling: De centrale vraag is 'Hoe blijft Texel voorzien van voldoende energie?' **Randvoorwaarden voor adviezen** • Mate van invloed gemeente: De adviezen moeten rekening houden met de invloed en zeggenschap van de gemeente. • Juridische, financiële en praktische uitvoerbaarheid: Adviezen moeten uitvoerbaar zijn binnen de bestaande juridische en financiële kaders. • Bestaand gemeentelijk, provinciaal en Rijksbeleid: Adviezen moeten in lijn zijn met bestaand beleid, maar kunnen wel wijzigingsvoorstellen bevatten. • Afwegingskaders: Adviezen moeten rekening houden met impact op landschap, natuurwaarden, economie en kernwaarden van Texel.

		• Sociale rechtvaardigheid: Adviezen moeten sociaal, eerlijk en rechtvaardig zijn voor alle Texelaars. **Randvoorwaarden voor organisatie en proces** • Onafhankelijke begeleiding: De organisatie en begeleiding van het inwonersberaad zijn in handen van een onafhankelijk bureau, TeamBurgerberaad. • Groepsgrootte: Het inwonersberaad bestaat uit minimaal 60 personen, met een groep van 80-100 deelnemers. • Gewogen loting: De deelnemers worden geselecteerd via een gewogen loting op basis van leeftijd, gender, postcodegebied en opleidingsniveau. • Transparantie: De wijze van loting en selectie wordt transparant gecommuniceerd. • Deelnemersvergoeding: Deelnemers ontvangen een vergoeding van 50 euro per persoon per dag, met een maximum van 300 euro per persoon. **Evaluatie en opvolging** • Zwaarwegendheid van adviezen: De adviezen van het inwonersberaad worden door de gemeenteraad als zwaarwegend beschouwd en in principe overgenomen als ze aan de randvoorwaarden voldoen. • Evaluatie na uitvoering: Na uitvoering van het eerste inwonersberaad wordt het proces, het instrument en de randvoorwaarden geëvalueerd en bepaald of en in welke vorm het inwonersberaad wordt ingezet.
Kaderstellende notitie (incl. raadssbesluit)	Het document beschrijft de algemene kaders voor het burgerberaad, inclusief de doelstellingen, organisatie, representativiteit, toegankelijkheid, communicatie, kosten, planning, kansen,	**Algemene kaders voor het burgerberaad** • Duidelijke opdracht: Het burgerberaad krijgt een concrete en duidelijke opdracht van de gemeenteraad, met afspraken over opvolging en randvoorwaarden. • Onderwerp en vraagstelling: Het onderwerp moet maatschappelijk en politiek relevant zijn, zichtbaar resultaat

	dilemma's en risico's. Het bevat ook een programma van eisen voor onafhankelijke procesbegeleiding.	opleveren en geschikt zijn voor het instrument burgerberaad. • Onafhankelijke procesbegeleiding: Het burgerberaad wordt begeleid door een onafhankelijke partij om een open en veilig gesprek te waarborgen. • Representativiteit: De deelnemers worden door gewogen loting geselecteerd en vormen een afspiegeling van de Texelse bevolking. • Toegankelijkheid: Deelname moet laagdrempelig zijn en belemmeringen worden zoveel mogelijk weggenomen. • Betrekken van de samenleving: Het burgerberaad staat in directe verbinding met de samenleving, zowel voor, tijdens als na afloop van het proces. • Tijd en budget: Er moet voldoende tijd en budget beschikbaar zijn voor de organisatie en uitvoering van het burgerberaad. **Randvoorwaarden voor het burgerberaad** • Opdracht en opvolging: De adviezen van het burgerberaad worden als zwaarwegend beschouwd en in principe overgenomen door de gemeenteraad als deze voldoen aan de randvoorwaarden. • Criteria voor onderwerp en vraagstelling: Het onderwerp moet urgent en relevant zijn, en de vraagstelling moet binnen de verantwoordelijkheid van de gemeente vallen. • Procesbegeleiding: Onafhankelijke gespreksbegeleiders zorgen voor respectvolle en gelijkwaardige gesprekken. • Gewogen loting: De deelnemers worden geselecteerd door gewogen loting om een representatieve afspiegeling van de Texelse bevolking te krijgen. • Toegankelijkheid: Financiële vergoeding en andere ondersteuning worden aangeboden om deelname zo laagdrempelig mogelijk te maken. • Communicatie: Er wordt een publiekscampagne ingezet en gebruik gemaakt van digitale en fysieke

		communicatiemiddelen om de samenleving te betrekken. • Evaluatie: Na het eerste burgerberaad wordt het proces geëvalueerd om te bepalen of en in welke vorm het burgerberaad wordt voortgezet.

Evaluaties

Document	Omschrijving	Belangrijkste inzichten
Resultaten deelnemersenquête	Het document bevat de resultaten van een enquête die na afloop van het Texelse Inwonersberaad is afgenomen onder de deelnemers. De vragen gaan over de algemene tevredenheid, het proces, de persoonlijke opbrengsten, positieve en negatieve ervaringen en suggesties voor verbetering.	• **Algemene tevredenheid**: De meeste deelnemers geven een positief rapportcijfer voor hun deelname, variërend tussen 5 en 8. • **Motivatie voor deelname**: Deelnemers gaven zich vooral op vanwege betrokkenheid bij Texel en interesse in het onderwerp (energievoorziening). • **Bekendheid met het inwonersberaad**: De meesten werden benaderd via een persoonlijke uitnodiging of media-uitingen zoals posters en advertenties. • **Ervaren meerwaarde**: Deelnemers noemden vooral kennisvermeerdering, begrip voor andere standpunten en het leggen van nieuwe contacten als opbrengst. • **Positieve ervaringen**: Open dialoog, intensieve gedachtewisselingen en een gestructureerd proces werden gewaardeerd. • **Minder positieve ervaringen**: Enkele respondenten vonden het proces soms chaotisch, sommige begeleiders te sturend, en het aantal deelnemers mogelijk te hoog. • **Verbeterpunten**: Aanbevolen wordt om vooraf voorwaarden duidelijker te maken, transparantie te waarborgen en mogelijk het aantal deelnemers te beperken. • **Aanbeveling aan anderen:** Vrijwel alle deelnemers zouden deelname aan een volgend inwonersberaad aanraden.
Praktische interne evaluatie I	Deze documenten bevatten een evaluatie van	**Inzichten eventmanagement**

Praktische interne evaluatie II	het logistieke deel en het eventmanagement van het inwonersberaad. Het bespreekt de ervaringen van de teamleden en de uitdagingen die ze tegenkwamen tijdens de organisatie van het beraad.	• **TXL-verhuur:** Enige aanbieder op Texel die zowel techniek als inrichting kon aanbieden, maar afspraken over korting werden niet nagekomen. • **AV-techniek**: Apparatuur en dienstverlening waren prima, met veel flexibiliteit. • **Inrichting:** Huiselijke sfeer creëren lukte goed op dag 1, maar werd afgeschakeld vanwege kosten. • **Logistiek:** Arbeidsintensief heen-en-weer brengen van flip-overs, maar noodzakelijk. • **Crowd-management:** Ontvangen en verplaatsen van deelnemers verliep soepeler dan verwacht. • **Catering**: Over het algemeen prima, met verbeteringen na dag 1. • **Materialen**: Werken met 'tafelmandjes' en badges met key-cords in verschillende kleuren werkte goed. • **Communicatie en samenwerking:** Over het algemeen goed, maar communicatie met Leontine over opbouw en afbouw kon beter. **Inzichten logistiek** • **Positieve ervaringen:** Teamleden Elly en Ann vonden het een unieke en leuke ervaring om deel uit te maken van het inwonersberaad. • **Aanwezigheid**: De aanwezigheid van vaste gezichten zoals Elly, Ann, Linda en TBB bij alle bijeenkomsten werd zeer gewaardeerd. • **Taakverdeling**: Er was onduidelijkheid over de taakverdeling tussen de gemeente en TBB, wat meer sturing vanuit TBB vereiste. • **Locaties en materialen**: Flexibiliteit was nodig bij het inrichten van locaties en het regelen van materialen, maar dit werd goed opgelost. • **Contactpersonen**: Er is behoefte aan aparte contactpersonen voor logistiek en inhoud, omdat het nu te veel via Wiebe en Linda liep.

		• **Planning**: De dagelijkse logistieke planning was moeilijk te achterhalen en vast te houden. • **Aanwezigheid**: Het was niet altijd duidelijk welke mensen (buiten de deelnemers) per dag aanwezig waren. • **Badges**: Badges moeten gelijk dubbel bedrukt worden om extra werk te voorkomen. • **Afdrukken**: Afdrukken van bestanden tijdens de laatste dag duurde te lang. • **Samenstelling deelnemers**: Goede, diverse samenstelling van de deelnemers. • **Vervoer**: Vervoer van gespreksbegeleiders, experts en toezichthouders was niet altijd duidelijk. • **Terugkoppeling:** Terugkoppeling over inzet van gespreksbegeleiders kan beter. • **Kleurcodes:** Kleurcodes voor koorden werkten goed.
Evaluatie Team Burgerberaad	Een uitgebreide evaluatie van het inwonersberaad van Texel, uitgevoerd door TeamBurgerberaad. Het beschrijft het proces, de organisatie, de voorbereiding, de uitvoering en de nazorg van het beraad, en biedt inzichten en aanbevelingen voor toekomstige burgerberaden	**Organisatie** • Acht mensen van TeamBurgerberaad waren betrokken, met een kernteam bestaande uit een procesbegeleider, eventmanager en procesontwerper. • De voorzitter vervulde een onafhankelijke rol en was niet intensief bij de voorbereiding betrokken. **Gemeente Texel** • De kwartiermaker vervulde de rol van projectleider en verbindende schakel in de gemeente. • De gemeentelijke projectgroep stelde zich te afwachtend op, wat een nadeel was in de voorbereiding. **Voorbereiding** • De gemeenteraad steunde het inwonersberaad, maar een hard mandaat bleek moeilijk te formuleren. • Er werd veel energie gestoken in het verhelderen van de vraagstelling en het vinden van experts. **Communicatie en werving**

		• De communicatie en werving werden door de gemeente uitgevoerd, waarbij een bureau werd ingehuurd voor logo en lay-out zaken. • Gastlessen op de middelbare school waren erg waardevol en bereikten een grote groep jongeren. **Loting** • De loting ging goed, maar het aantal aanmeldingen was vrij laag. • Het is raadzaam om in de loting mensen van hetzelfde huishouden uit te sluiten om de diversiteit te bevorderen. **Uitvoering** • Er was hulp beschikbaar voor deelnemers zonder computer en een tolk voor een Syrische deelnemer. • De gespreksbegeleiders waren door de gemeente geworven en door TeamBurgerberaad getraind. **Deelnemers** • Bijna alle deelnemers bleven tot het eind en leken gemiddeld heel tevreden. • De connectie met de deelnemers werd goed aangepakt door de burgemeester. **Voorzitter** • De dubbele begeleiding door een voorzitter en een moderator beviel goed. • De rolverdeling tussen moderator en voorzitter kan nog meer gescheiden worden. **Bijeenkomsten** • Iedere bijeenkomst werd geëvalueerd en bijgesteld op basis van feedback van de deelnemers. • De bijeenkomsten waren goed georganiseerd en er was relatief veel rust in het beraad.

		Afronding en nazorg De schrijfgroep ging voortvarend aan de slag en schreef een uitgebreide inleiding. De nazorg was niet voldoende opgenomen in het aanbod en moet in een volgende offerte worden opgenomen
Evaluatie onafhankelijk toezichthouder	Rapport opgesteld door Kim Kerdijk, de onafhankelijke toezichthouder van het inwonersberaad van gemeente Texel. Het rapport bevat waarnemingen, bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot de kwaliteit en integriteit van het inwonersberaad, dat plaatsvond van 5 oktober 2024 tot 29 januari 2025	• Algemene conclusie: Het inwonersberaad Texel werd positief beoordeeld. Deelnemers toonden enthousiasme en betrokkenheid, wat de geloofwaardigheid van de uitkomsten versterkte. • Deelnemers: Van de 84 deelnemers op de eerste dag waren er 67 aanwezig bij de laatste bijeenkomst, wat wijst op een sterk draagvlak. • Proces: De bijeenkomsten werden goed gefaciliteerd met een duidelijke structuur en flexibiliteit in het programma, wat de betrokkenheid van de deelnemers verhoogde. • Democratische waarden: Het beraad voldeed aan de zes centrale democratische waarden: vrije meningsuiting, inclusiviteit, deliberatie, degelijke informatievoorziening, transparantie en invloed. • Kritische opmerkingen: Er waren enkele kritische geluiden over de stemprocedures en de informatievoorziening. Sommige deelnemers vonden de communicatie over de stemprocedures niet transparant genoeg. • Aanbevelingen: Het rapport bevat aanbevelingen voor toekomstige Inwonersberaden, zoals het vooraf duidelijk vaststellen van spelregels voor stemprocedures, het bieden van meer ondersteuning bij het schrijven van adviezen, en het verbeteren van de informatievoorziening.

Ingezonden brieven

Document	Omschrijving	Belangrijkste inzichten
Brief deelnemers aan de gemeenteraad	De brief is geschreven door tien deelnemers aan het inwonersberaad van Texel en gericht aan de gemeenteraad van Texel. De brief uit bezwaren over de verlaging van het drempelpercentage van 70% naar 60% voor het aannemen van adviezen in het eindrapport van het inwonersberaad.	• **Verlaging van het drempelpercentage**: De schrijfgroep heeft het drempelpercentage voor het aannemen van adviezen verlaagd van 70% naar 60% zonder stemming of duidelijke argumentatie. • **Gebrek aan transparantie:** De deelnemers bekritiseren het gebrek aan transparantie en communicatie over deze beslissing, wat de geloofwaardigheid van het eindrapport aantast. • **Herhaalde stemmingen**: Er is na de laatste bijeenkomst tweemaal via e-mail gevraagd opnieuw te stemmen over een van de adviezen, wat de deelnemers als onnodig en verzwakkend voor het eindrapport beschouwen. • **Geloofwaardigheid van het inwonersberaad**: De deelnemers benadrukken dat hun bezwaar niet gericht is op de individuele adviezen, maar op de geloofwaardigheid van het inwonersberaad als instrument, waarvoor de gemeenteraad 270.000 euro aan belastinggeld heeft vrijgemaakt.. • **Reactie op bezwaren:** De deelnemers hebben geen inhoudelijke reactie ontvangen op hun gedeelde bezwaren van de schrijfgroep of de begeleidingsgroep. • **Privacykwesties:** De gemeente Texel heeft tweemaal abusievelijk de e-mailadressen van de deelnemers gelekt, wat de deelnemers ervan weerhield om meer medestanders te zoeken.
Reactie op brief deelnemers inwonersberaad	De brief is een reactie op een eerdere brief die bezwaren uitte tegen de keuzes van de schrijfgroep van het inwonersberaad. De auteur stelt dat deze bezwaren al besproken zijn tijdens de presentatie van het rapport	• **Reflectie op het proces:** De auteur erkent dat er tijdens het inwonersberaad dingen anders of beter hadden gekund, maar benadrukt dat dit niet afdoet aan het eindresultaat. • **Transparantie en diversiteit:** De kracht van het inwonersberaad ligt volgens de auteur in de diversiteit van de groep en

	op 29 januari, waar ook Gemeenteraadsleden aanwezig waren. De auteur vraagt zich af waarom er nog een brief geschreven is, aangezien het bezwaar al gehoord en besproken is.	de adviezen. Alle adviezen, ongeacht het aantal stemmen, zijn opgenomen in het rapport en dit zorgt voor transparantie. • **Kritiek op de focus op percentages**: De auteur vindt het teleurstellend dat er zoveel aandacht wordt besteed aan het percentage stemmen dat adviezen kregen. Volgens de auteur is het belangrijker om alle adviezen te lezen en te kijken naar het geheel. • **Voorbeeld van adviezen**: De auteur geeft een voorbeeld van twee adviezen met verschillende percentages (24% en 81%) en stelt dat, ondanks de verschillende formuleringen, de kern van beide adviezen hetzelfde is. • De brief benadrukt het belang van het lezen van alle adviezen en het waarderen van de diversiteit en transparantie van het inwonersberaad.
Ingezonden brief burger over inwonersberaad	Een ingezonden brief van een inwoner van Texel, gericht aan de gemeenteraad. De brief bevat de mening van de burger over het inwonersberaad en de manier waarop beslissingen zijn genomen binnen dit beraad.	• Het inwonersberaad is opgezet om het vertrouwen in de politiek te herstellen, gezien het wantrouwen dat er heerst. • De burger uit kritiek op de regel dat alleen beslissingen met een meerderheid van 70% of meer door de gemeenteraad besproken kunnen worden. Dit wordt gezien als een vorm van extremisme en een verspilling van belastinggeld. • Het inwonersberaad heeft €270.000,- gekost, en de burger vindt dat de uitkomsten serieus genomen moeten worden. • De burger benadrukt dat een meerderheid van 50% plus één stem voldoende zou moeten zijn. • De burger roept de gemeenteraad op om alle aanbevelingen met een meerderheid van boven de 50% serieus te nemen en te behandelen.
Brief van de voorzitter	Ingezonden brief van de voorzitter van het inwonersberaad.	De voorzitter schrijft deze brief om haar ervaringen en observaties te delen na de afronding van haar functie als voorzitter van het inwonersberaad. Ze benadrukt de kracht van het inwonersberaad en uit haar zorgen

		over de negatieve nasmaak die is ontstaan door vragen over het percentage deelnemers dat zich niet gehoord voelde in de laatste fase van het opstellen van het eindrapport.

5.2 Verklaring integriteit

De onderzoekers van EMMA, Experts in Media en Maatschappij die de evaluatie van het eerste Texelse Inwonersberaad hebben uitgevoerd, zijn daar op geen enkele manier eerder bij betrokken geweest. Zij hebben naar eer en geweten, en conform de gangbare richtlijnen voor evaluatieonderzoek, het onderzoek uitgevoerd en het evaluatierapport opgesteld.

De onderzoekers hebben zich onafhankelijk en onpartijdig opgesteld, hebben het onderzoek betrouwbaar, controleerbaar en zorgvuldig uitgevoerd, en zijn volledig aanspreekbaar op de verantwoordelijkheid die het uitvoeren van evaluatieonderzoek met zich brengt. De onderzoekers kennen hun verplichtingen met betrekking tot de verwerking en de geheimhouding van de gegevens en informatie die aan hen zijn toevertrouwd. Het onderzoek heeft plaatsgevonden tussen 24 maart en 31 april 2025. De gegevensverzameling is afgesloten op 17 april 2025.

De onderzoekers verklaren dat er op geen enkele manier sprake is van belangenverstrengeling bij de uitvoering van het onderzoek en het opstellen van het evaluatierapport.

Voor de volledigheid melden zij in dit licht twee situaties waarin EMMA met de voorbereiding van het Texels inwonersberaad te maken heeft gehad. Tijdens de meervoudige onderhandse aanbesteding om een externe procesbegeleider voor het eerste Texels inwonersberaad te selecteren, ten eerste, heeft gemeente Texel EMMA uitgenodigd om een offerte uit te brengen. EMMA heeft een offerte ingediend, maar de opdracht niet verworven. Om te leren van ervaringen met burgerberaden in Nederland, ten tweede, zijn het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) in 2022 een pilot burgerfora gestart. Acht gemeenten hebben anderhalf jaar samen ervaringen uitgewisseld en kennis opgebouwd. De gemeente Texel was één van de acht deelnemende gemeenten. Samen met Moventem heeft EMMA, in opdracht van BZK en VNG, deze pilot burgerfora begeleid.

5.3 Adviesrapport + officiële reactie per advies

Adviesrapport voor Gemeente Texel
Opgemaakt door het eerste Texels Inwonersberaad
maandag 20 januari 2025

Voorwoord

Hoe blijft Texel voorzien van voldoende energie; op de korte (tot 2028), op de middellange (tot 2035) en op de langere termijn (na 2035)?

Texel staat aan de vooravond van een transformatie. De urgente noodzaak om onze energiebehoefte te verduurzamen is niet langer een verre toekomst, maar een directe uitdaging van vandaag. De energiecrisis, klimaatverandering en de druk op onze energie-netwerken dwingen ons om snel, en doordacht te handelen. Tegelijkertijd biedt deze situatie een unieke kans om als gemeenschap gezamenlijk verantwoordelijkheid te nemen en een voorbeeld te worden voor andere regio's.

Dit adviesrapport, opgesteld door het inwonersberaad, biedt een visie op het zorgen voor voldoende energie op Texel. Zon, wind en water – onze natuurlijke energiebronnen – bieden ons alles wat nodig is om deze transitie mogelijk te maken. Het benutten van deze bronnen is niet alleen logisch, maar essentieel met behoud van de kernwaarden: rust, ruimte, natuur, cultuur en het eilandkarakter. We willen doorgaan met zonnepanelen op daken en ruimte geven aan kleine windmolens op gebouwen, waarmee we onafhankelijkheid van netbeheerders vergroten. Grote windmolens en grote zonneweides vinden we niet passen in het eilandkarakter en onze kernwaarden. Tegelijkertijd wordt aangeraden te investeren in innovaties zoals waterstofopslag en waterenergie-opwek, die op de lange termijn kunnen bijdragen aan onze energievoorziening.

Maar technische innovaties alleen zijn niet genoeg. Zoals een onderzoeker van de Universiteit Utrecht treffend stelde: *"De energietransitie vraagt niet alleen om technische innovaties, maar vooral om sociale innovatie. Het succes ervan ligt in de betrokkenheid van mensen en de keuzes die zij vandaag maken voor de wereld van morgen."* Dit rapport roept daarom alle Texelaars op om samen te werken en gezamenlijk verantwoordelijkheid te nemen.

Texel heeft alles in huis om deze stap te zetten. Door draagvlak te creëren en concrete, betaalbare oplossingen te realiseren – met een nadruk op "Voor en Door Texel" – kunnen we een duurzaam, toekomstbestendig eiland bouwen waar iedereen zich thuis voelt.

Wij danken iedereen die dit proces heeft mogelijk gemaakt. Laten we samen deze visie omzetten in actie en zorgen dat Texel niet alleen op papier, maar in de praktijk een voorbeeld wordt van vooruitstrevend energiebeleid.

Texels Inwonersberaad

Inhoudsopgave

Voorwoord 1
Samenvatting 5
Inleiding 5
Wat is netcongestie met betrekking tot Texel 6
Cluster indeling 8
Overzicht adviezen 9
Cluster besparen 11
1. Energie besparen 11
1.1. Wat je niet verbruikt, hoef je niet op te wekken 11
Cluster Opwek, Opslag en Distributie 12
2. Windenergie 12
2.1 Geen grote windmolens (boven 50 meter tiphoogte) 12
2.2 Vrijwel onzichtbare windturbines 12
2.3 Windwokkel of mini windmolen 13
2.4 Windmolen kleiner dan 15 meter 13
2.5 Wind voor buurtschappen 14
2.6 Grotere windmolens (tot 50 meter tiphoogte) 15
3. Zonne-energie 16
3.1 Zon op bestaande (overheid)infrastructuur 16
3.2 Zon op en om huizen en bedrijven 16
3.3 Zonnepanelen bezitten en beheren vanuit een collectief 17
3.4 Grote zonneweide 17
4. Energie uit water 18
4.1 Blue Energy 18
4.2 Getijdenenergie 18
4.3 Golfenergie 19
5. Aardwarmte 20
5.1 Aardwarmte 20
6. Lokaal opwekken en opslaan 21
6.1 Lokaal en gezamenlijk opwekken, verbruiken en opslaan van energie 21
6.2 TESO zelf energievoorziening oplossen 22
7. Energieopslag 23
7.1 Thuisbatterijen (o.a. Lithium) 23
7.2 Buurtbatterijen (o.a. Lithium of Zout) 23
7.3 Eilandbatterijen (o.a. Lithium of Zout) 24
7.4 Waterstofopslag 24
7.5 Thermische opslag 25

Cluster Beheer 26
8. Organisatie en regelgeving 26
8.1 Regelgeving en praktische uitvoerbaarheid door de gemeente 26
8.2 Energie-ambassadeur 26
9. Algemeen 28
9.1 Texelse Ambitie: Zelfvoorzienend in de Basisbehoefte 28
9.2. Pas op de plaats 29
Oorspronkelijke versie van de adviezen 30
1. Energie besparen 30
2. Windenergie 36
3. Zonne-energie 40
4. Energie uit water 41
5. Aardwarmte 44
6. Lokaal opwekken en opslaan 45
7. Energieopslag 46
8. Organisatie en regelgeving 49
9. Algemeen 52
Bijlagen 54
Afkortingen/ definities 54

Samenvatting

Inleiding

Het Texels Inwonersberaad heeft zich in zes bijeenkomsten gebogen over de vraag van de gemeente Texel ‘Hoe Texel blijft voorzien van voldoende energie, op de korte en de lange termijn?’
Na een publiekscampagne voor de zomervakantie gaven zich 225 mensen op waaruit 80 deelnemers werden geloot, aangevuld met vier jongeren als een representatieve groep voor de Texelse samenleving.
De eerste bijeenkomst was op zaterdag 5 oktober, de laatste op zaterdag 14 december 2024. In zes bijeenkomsten (drie zaterdagen, drie donderdagavonden) bogen de deelnemers zich over de vraag en stelden adviezen op met mogelijke oplossingen.
In de eerste twee bijeenkomsten werd gesproken met een breed samengestelde groep experts zodat deelnemers zich in de materie konden verdiepen. De derde bijeenkomst werd gebruikt om te verkennen wat de meningen en ideeën van deelnemers waren, waar men het over eens was en waar het schuurde. Door de gekozen werkvormen werden deelnemers ook uitgedaagd om op hun eigen meningen te reflecteren.
In de laatste drie bijeenkomsten werkte het beraad in groepen aan het opstellen van adviezen en hielp men elkaar om de adviezen nog beter en scherper te maken.
Uiteindelijk werd een set van 30 (deel-)adviezen ter stemming aangeboden.

Een enthousiaste schrijfgroep van zeven deelnemers heeft de verantwoordelijkheid genomen om met begeleiding van TeamBurgerberaad dit rapport zo op te stellen dat het voor iedereen een begrijpelijk en samenhangend geheel is geworden. De grondslag van dit rapport vormen de oorspronkelijke adviezen waar de schrijfgroep een volwaardig rapport mee samengesteld heeft.

De opdracht van de gemeenteraad was om adviezen aan te nemen ‘met een ruime meerderheid’ en daarbij heeft men geen percentage genoemd. Bij de stemronde is de drempel van 70% gehanteerd, maar dit is niet uit een harde eis voortgekomen. Wij adviseren de gemeente om alle adviezen die met meer dan 60% uit de stemming zijn gekomen ook op waarde te schatten en mee te nemen in de opvolging waar dat een zichtbare meerwaarde oplevert.

In de adviezen die zijn aangenomen is een aantal rode draden zichtbaar die de individuele adviezen met elkaar verbinden.

- Het inwonersberaad kiest voor duurzame energiebronnen;
- Het inwonersberaad staat voor de kernwaarden van Texel en wil met haar adviezen onze kernwaarden behouden en bewaken;
- De adviezen vallen in een aantal clusters onder te brengen die een nadrukkelijke onderlinge samenhang hebben. Zo is het bijvoorbeeld niet wenselijk om eenzijdig in te zetten op opwek van energie, omdat hiermee de netcongestie nog versterkt wordt. Besparen, opwekken, opslaan, distribueren en beheren van energie moeten in samenhang worden aangepakt;
- Om de hierboven genoemde samenhang te bewaken én daadkracht op het eiland te tonen is het wenselijk dat de gemeente een integraal energieprogramma start waarin de adviezen een zichtbare plek krijgen.

Wat is netcongestie met betrekking tot Texel

Netcongestie treedt op wanneer het elektriciteitsnetwerk onvoldoende capaciteit heeft om alle vraag en aanbod van stroom te verwerken. Dit betekent dat zowel de levering van elektriciteit aan gebruikers als de teruglevering van duurzaam opgewekte energie, zoals van zonnepanelen en windmolens, beperkt wordt. Voor Texel is dit probleem bijzonder urgent vanwege de unieke ligging en de toename in energiegebruik, onder andere door verduurzaming en toerisme. Plus we zijn afhankelijk van Noord-Holland, waar de vraag naar elektriciteit ook groot is (zie rapport Tennet).

Urgentie van netcongestie op Texel

- Toename energiegebruik: Het energieverbruik op Texel stijgt door elektrificatie van woningen, voertuigen en bedrijven. Toerisme versterkt deze pieken, vooral in het hoogseizoen.
- Beperkte infrastructuur: De huidige "WadKabel" is de levensader van Texel, maar deze heeft beperkte capaciteit. Liander waarschuwt dat de kabel binnen vijf jaar ontoereikend zal zijn voor de groeiende vraag.
- Verlies van duurzame energie: Regelmatig wordt duurzame energieopwekking stopgezet omdat deze niet kan worden teruggeleverd aan het net. Dit leidt tot verspilling en vertraagt de energietransitie.
- Geen snelle oplossing: Het uitbreiden van de kabelcapaciteit (zoals een extra WadKabel) is een langdurig traject en kan pas op zijn vroegst rond 2035 gerealiseerd worden.

Gevolgen voor Texel

1. Energietransitie wordt belemmerd: Zonder voldoende netcapaciteit wordt verduurzaming vertraagd. Initiatieven zoals het plaatsen van zonnepanelen of het invoeren van elektrische warmtepompen worden hierdoor beperkt.
2. Economische impact: Bedrijven op Texel ervaren wachttijden voor nieuwe aansluitingen, wat investeringen in groei en verduurzaming belemmert, tenzij het *achter de meter* gedaan kan worden.
3. Toerisme en lokale economie: Energiebesparingen kunnen negatieve effecten hebben op Texels imago als duurzame bestemming, wat mogelijk toeristische inkomsten beïnvloedt.

Aanbevolen oplossingen

- Slim energiegebruik: Investeren in slimme technologieën zoals batterijsystemen voor thuis, buurten en op eiland niveau om energie lokaal op te slaan en pieken op te vangen.
- Lokaal opwekken en opslaan: Het vergroten van de capaciteit voor energieopslag, zoals buurt- en eiland batterijen, kan netbelasting verminderen en flexibiliteit verhogen.
- Energie achter de meter: Texelaars stimuleren om zoveel mogelijk energie op te wekken en te gebruiken zonder deze terug te leveren aan het net.
- Innovatie en pilots: Experimenteren met nieuwe vormen van energieopslag, zoals waterstof en thermische buffers, om voor langere termijn de druk op het net te verlichten.

- Druk uitvoeren op Liander: door Gemeente Texel, samen met Texelse bedrijven en Lokale Energie initiatieven (bijv. TexelEnergie) moet intensiever om prioriteit te krijgen bij netwerkuitbreidingen.

Actie nodig! De urgentie van net congestie vraagt om een breed gedragen aanpak. De gemeente, lokale energiecoöperaties, en de inwoners moeten gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen. Dit vraagt om proactieve communicatie, het opstellen van een meerjarenplan en directe investeringen in lokale oplossingen. Zonder actie zal Texel te maken krijgen met een energiegebrek dat de duurzame ambities en economische ontwikkeling van het eiland ernstig kunnen belemmeren.

In veel adviezen komt het onderwerp netcongestie aan de orde. Maar losse adviezen kunnen de netcongestie juist vergroten als zij niet in samenhang met andere adviezen worden aangepakt. Ook dit vraagt dus om een samenhangende aanpak van het energievraagstuk op Texel.

Cluster indeling

Om de onderwerpen overzichtelijk en doelgericht aan te pakken, zijn onze adviezen onderverdeeld in drie hoofdcategorieën, oftewel **clusters**. Deze clusters vormen een raamwerk voor een gestructureerde benadering van de uitdagingen en kansen binnen ons werkgebied.

1. Besparen

Het cluster *Besparen* richt zich op het reduceren van energieverbruik en het optimaliseren van bestaande middelen. Hierbinnen worden adviezen gegeven die bijdragen aan het verlagen van energieverspilling, verbeteren van isolatie en stimuleren van gedragsveranderingen. Het doel is een duurzaam gebruik van energie en grondstoffen, met directe voordelen voor milieu en kosten.

Voor dit onderdeel verwijzen we naar:

- Advies 1. Energie besparen

2. Opwek, Opslag en Distributie

In dit cluster ligt de focus op het creëren van een efficiënte en toekomstbestendige energie-infrastructuur. Onderwerpen zoals het opwekken van hernieuwbare energie (bijvoorbeeld via zon en wind), innovatieve opslagmogelijkheden (zoals batterijen en waterstof) en slimme distributiesystemen worden hier behandeld. Het doel is een lokaal en veerkrachtig energiesysteem dat onafhankelijk en duurzaam opereert.

Voor dit onderdeel verwijzen we naar:

- Advies 2. Windenergie
- Advies 3. Zonne-energie
- Advies 4. Energie uit water
- Advies 5. Aardwarmte
- Advies 6. Lokaal opwekken en opslaan
- Advies 7. Energieopslag

3. Beheer

Het cluster *Beheer* betreft de huidige energievraag, het onderhoud, de controle en de organisatie rondom energiebesparing en opwekking. Dit omvat het opstellen van heldere richtlijnen, beheer van energievoorzieningen en samenwerking tussen betrokken partijen. Het doel is een duurzaam beheer dat niet alleen effectief is, maar ook draagvlak creëert binnen de gemeenschap.

Voor dit onderdeel verwijzen we naar:

- Advies 8. Organisatie en regelgeving
- Advies 9. Algemeen

Door onze adviezen te structureren binnen deze clusters, kunnen complexe vraagstukken overzichtelijk en effectief aangepakt worden. Elk cluster bouwt voort op de gezamenlijke ambitie om een duurzame, toekomstbestendige en rechtvaardige samenleving te realiseren.

Overzicht adviezen

Elk advies wordt in dit adviesrapport afzonderlijk besproken, inclusief de context, onderbouwing en praktische stappen voor implementatie. Deze structuur helpt om snel inzicht te krijgen in de kernpunten en bevordert een gerichte aanpak bij het opvolgen van de adviezen. Bij ieder advies is aangegeven welk percentage van de stemmen positief was. De oorspronkelijke versie van de adviezen is waarop de stemming heeft plaatsgevonden.

Cluster Besparen

1. Energie besparen

1.1 Wat je niet verbruikt, hoef je niet op te wekken	score: 81%

Cluster Opwek, Opslag en Distributie

2. Windenergie

2.1 Geen grote windmolens	score: 70%
2.2 Vrijwel onzichtbare windturbines	score: 82%
2.3 Windwokkel of mini windmolen	score: 78%
2.4 Windmolen kleiner dan 15 meter	score: 69%
2.5 Wind voor buurtschappen	score: 59%
2.6 Grotere windmolens (tot 50 meter tiphoogte)	score: 29%

3. Zonne-energie

3.1 Zon op bestaande (overheid)infrastructuur	score: 90%
3.2 Zon op en om huizen en bedrijven	score: 90%
3.3 Zonnepanelen bezitten en beheren vanuit collectief	score: 84%
3.4 Grote zonneweide	score: 41%

4. Energie uit water

4.1 Blue Energy	score: 74%
4.2 Getijdenenergie	score: 65%
4.3 Golfenergie	score: 63%

5. Aardwarmte

5.1 Advies aardwarmte	score: 74%

6. Lokaal opwekken en opslaan

6.1 Lokaal en gezamenlijk opwekken, verbruiken en opslaan van energie	score: 75%
6.2 TESO zelf energievoorziening oplossen	score: 71%

7. Energieopslag

7.1 Thuisbatterijen (o.a. Lithium)	score: 78%
7.2 Buurtbatterijen (o.a. Lithium of Zout)	score: 79%
7.3 Eilandbatterijen (o.a. Lithium of Zout)	score: 72%
7.4 Waterstofopslag	score: 59%
7.5 Thermische opslag	score: 66%

Cluster Beheer

8. Organisatie en regelgeving

8.1 Regelgeving en praktische uitvoerbaarheid door de gemeente	score: 79%
8.2 Energie-ambassadeur	score: 88%
8.3 Lessen uit het verleden	score: 81%

9. Algemeen

9.1 Texelse ambitie: zelfvoorzienend in de basisbehoefte	
Huishoudens exclusief bedrijven	score: 53%
Huishoudens inclusief primaire bedrijven	score: 63%
Huishoudens inclusief alle niet-toerisme gerelateerde bedrijven	score: 68%
9.2 Pas op de plaats	score: 24%

Cluster besparen

1. Energie besparen

1.1. Wat je niet verbruikt, hoef je niet op te wekken

Stemmen voor: 81%

Wat is het advies?
Ontwikkel besparingsprogramma's gericht op huishoudens, bedrijven en vakantiewoningen. Focus op isolatie, energiezuinige apparatuur en slimme thermostaten.

Wat is er nodig?

- Oprichting lokaal energie-expertteam voor advies en ondersteuning.
- Gratis energiescans en collectieve inkoop van materialen.
- Bewustwordingscampagnes en subsidiemogelijkheden.

Wat levert het op en wanneer?

- **Korte termijn (2025-2030)**: Energiebesparing van 61%.
- **Middellange termijn (2030-2040)**: Verlaging netbelasting en kostenbesparing.

Wat kost het?
Kosten onbekend; investeringen renderen zichzelf terug.

Cluster Opwek, Opslag en Distributie

2. Windenergie

2.1 Geen grote windmolens (boven 50 meter tiphoogte)

Stemmen voor: 70%

Wat is het advies?
Het plaatsen van grote windmolens is niet in lijn met Texelse kernwaarden, 70% van het inwonersberaad wil ze niet, en daarom niet verder uitgezocht.

2.2 Vrijwel onzichtbare windturbines

Stemmen voor: 82%

Wat is het advies?
Stimuleer het gebruik van vrijwel onzichtbare windturbines, zoals de Ridge Blade of Aeromine, die in combinatie met zonnepanelen voldoende energie kunnen leveren voor een huishouden.

Wat is er nodig?

- Afschaffen van vergunningen voor particulieren en bedrijven.
- Invoeren van subsidies of rentevrije leningen via de gemeente.

Wat levert het op en wanneer?

- **Vanaf 2025**: Energieopwekking per installatie voldoende voor een huishouden.

Wat kost het?

- Ridge Blade: €5.000 – €10.000
- Thuisbatterij: Vanaf €10.000

Wat moet er nog uitgezocht worden?

- Leverbaarheid van turbines en batterijen.
- Geluidsnormen en potentiële overlast.
- Schade aan gevels of schoorstenen bij bevestiging.

2.3 Windwokkel of mini windmolen

Stemmen voor: 78%

Wat is het advies?
Stimuleer het gebruik van kleine windmolens zoals windwokkels of mini windturbines, geschikt voor energieopwekking achter de meter.

Wat is er nodig?

- Vergunningen voor particulieren en bedrijven moeten worden afgeschaft.
- Subsidies of rentevrije leningen vanuit de gemeente.

Wat levert het op en wanneer?

- **Vanaf 2025**: Energieopwekking per installatie voldoende voor een huishouden.

Wat kost het?

- Windwokkel: €2.500 – €5.000
- Mini windmolen: €3.000 – €4.000
- Thuisbatterij: Vanaf €10.000

Wat moet er nog uitgezocht worden?

- Leverbaarheid van apparatuur.
- Geluidsimpact en verzekerbaarheid.

2.4 Windmolen kleiner dan 15 meter

Stemmen voor: 69%

Wat is het advies?
Plaatsen van kleine windmolens (<15m) bij boerderijen om voldoende energie voor eigen gebruik op te wekken.

Wat is er nodig?

- Vergunningen voor particulieren en bedrijven moeten worden afgeschaft.
- Subsidies of rentevrije leningen vanuit de gemeente.

Wat levert het op en wanneer?

- **Vanaf 2025**: Genoeg energie voor een boerenbedrijf.

Wat kost het?

- Kleine windmolen: €75.000
- Batterij: €20.000

Wat moet er nog uitgezocht worden?

- Vergunningsvereisten voor batterijen.
- Geluidsoverlast en slagschaduw.
- Impact op vogels en mogelijke schade.

2.5 Wind voor buurtschappen

Stemmen voor: 59%

Wat is het advies?

Sta buurtschappen en vakantieparken toe om gezamenlijk energie op te wekken en op te slaan met een mix van wind- en zonne-energie. Hierbij wordt gebruikgemaakt van buurtbatterijen om lokaal opgewekte energie te verdelen.

Wat is er nodig?

- Vergunningen voor windturbines en buurtbatterijen moeten worden aangepast of versneld.
- Gemeentelijke ondersteuning voor de aanleg van kabels naar huizen en vakantieparken.
- Subsidies en/of rentevrije leningen voor betrokken buurtschappen en collectieven.

Wat levert het op en wanneer?

- **Vanaf 2030**: De hoeveelheid opgewekte energie is afhankelijk van de grootte van de installatie en het aantal deelnemende huishoudens.

Wat kost het?

Kosten zijn afhankelijk van de schaal van de installatie en het aantal aangesloten huishoudens.

Wat moet er nog uitgezocht worden?

- Vereisten voor vergunningen en verzekerbaarheid van buurtbatterijen.
- Locaties waar buurtbatterijen geplaatst kunnen worden.
- Technische en financiële haalbaarheid van het kabelnetwerk.
- Mogelijkheid voor buurtschappen om energieproducenten te worden.

2.6 Grotere windmolens (tot 50 meter tiphoogte)

Stemmen voor: 29%

Wat is het advies?

Plaats enkele grotere windmolens (tot 50 meter tiphoogte) op strategische locaties zoals de polder bij het NIOZ, waar horizonvervuiling minimaal is.

Wat is er nodig?

- Vergunningen voor plaatsing van windmolens moeten worden verkregen via de gemeente.
- Realisatie van kabel- en netaansluitingen door Liander.
- Onderzoek naar mogelijkheden voor een coöperatieve aanpak om lokale participatie te stimuleren.
- Subsidies en/of rentevrije leningen voor financiering.

Wat levert het op en wanneer?

- **Vanaf 2030**: Elke molen kan circa 5.000 MWh per jaar opwekken, genoeg om een groot aantal huishoudens te voorzien van stroom.

Wat kost het?

- Eén windmolen kost ongeveer €1.250.000.

Wat moet er nog uitgezocht worden?

- Geluidsnormen en mogelijke overlast voor omwonenden.
- Effecten van slagschaduw en impact op vogels.
- Tijdslijn en mogelijkheden voor netaansluiting door Liander.
- Mogelijkheden en effecten van plaatsing in zee, zoals impact op onderwaterleven.

3. Zonne-energie

3.1 Zon op bestaande (overheid)infrastructuur

Stemmen voor: 90%

Wat is het advies?
Stimuleer zonne-energie op gemeentelijke infrastructuur zoals fietspaden en carports.

Wat is er nodig?

- Beleid gericht op minimalisatie van landschapsverstoring.
- Projecten uitvoeren in samenwerking met lokale partijen.

Wat levert het op en wanneer?

- **Tot 2028**: Verhoogde zonne-energieproductie zonder landschapsverstoring.

Wat kost het?
Kosten afhankelijk van schaal en locatie specifieke eisen.

3.2 Zon op en om huizen en bedrijven

Stemmen voor: 90%

Wat is het advies?
Zet een strategie op om zonnepanelen op daken, muren en andere oppervlakken van huizen en bedrijven te stimuleren.

Wat is er nodig?

- Financiële ondersteuning voor lagere inkomens.
- Bewustwordingscampagnes en beleidsaanpassingen.

Wat levert het op en wanneer?

- **Tot 2028**: Significant verhoogde zonne-energieproductie achter de meter.

Wat kost het?
Afhankelijk van subsidies en investeringen per locatie.

3.3 Zonnepanelen bezitten en beheren vanuit een collectief

Stemmen voor: 84%

Wat is het advies?
Onderzoek collectief bezit en beheer van zonnepanelen via een coöperatie zoals TexelEnergie of de gemeente.

Wat is er nodig?

- Samenwerking met bestaande coöperaties en lokale initiatieven.
- Regelgeving aanpassen voor collectieve oplossingen.

Wat levert het op en wanneer?

- **Vanaf 2028**: Brede toegang tot zonne-energie, inclusief voor huishoudens zonder eigen dak.

Wat kost het?
Afhankelijk van schaal en organisatievorm; verdere specificatie nodig.

3.4 Grote zonneweide

Stemmen voor: 41%

Wat is het advies?
Realiseer een zonneweide van 50-100 hectare in de polder Eierland, gecombineerd met zoetwateropslag.

Wat is er nodig?

- Samenwerking met landeigenaren en landbouwsector.
- Nieuwe coöperatie oprichten voor beheer en opbrengstenverdeling.

Wat levert het op en wanneer?

- **Na 2028**: Voorziening van 50-75% van de energieopwekking op Texel.

Wat kost het?
Afhankelijk van schaal en technologie; verdere analyses nodig.

Wat moet er nog uitgezocht worden?

- Combinatie met innovaties en landschapsimpact.

4. Energie uit water

4.1 Blue Energy

Stemmen voor: 74%

Wat is het advies?
Plaats Blue Energy-installaties bij gemalen op Texel om energie op te wekken uit het verschil in zout- en zoetwater.

Wat is er nodig?

- Commitment van gemeente, Rijkswaterstaat en waterschap.
- Locaties identificeren en vergunningen verkrijgen.

Wat levert het op en wanneer?

- **Tussen nu en 2030**: Energievoorziening voor 600-700 huishoudens per unit.

Wat kost het?
€10-15 cent per kWh, afhankelijk van schaal.

Wat moet er nog uitgezocht worden?

- Rendabiliteit op basis van waterhoeveelheid.
- Subsidie- en financieringsmogelijkheden.

4.2 Getijdenenergie

Stemmen voor: 65%

Wat is het advies?
Stimuleer de opwek van duurzame energie via getijdenenergie, bijvoorbeeld met vliegers (TidalKite) die door waterstroming elektriciteit genereren.

Wat is er nodig?

- Commitment van gemeente, provincies, Rijkswaterstaat en Waddenfonds.
- Vergunningsprocedures en vooronderzoeken uitvoeren.

Wat levert het op en wanneer?

- **Tussen nu en 2030**: Verwachte bijdrage van 18,5 GWh per jaar met een park van 10 apparaten.

Wat kost het?
Kostprijs per kWh medio 2030: €0,25. Investeringen afhankelijk van schaal en subsidies.

Wat moet er nog uitgezocht worden?

- Ecologische impact en kabelbeheer in Natura 2000-gebieden.
- Ruimtelijke vergunningsprocessen en investeringskosten.

4.3 Golfenergie

Stemmen voor: 63%

Wat is het advies?

Ontwikkel golfenergieopwekking aan de noordwestzijde van Texel in de Noordzee.

Wat is er nodig?

- Commitment van relevante partijen zoals InvestNL en Waddenfonds.
- Regulatiewijzigingen en vergunningsprocedures.

Wat levert het op en wanneer?

- **Tussen nu en 2030**: Potentieel tot 20-40% van Texelse elektriciteitsbehoefte opwekken.

Wat kost het?

Kostprijs per kWh medio 2030: €0,32. Investeringskosten afhankelijk van subsidies en opschaling.

Wat moet er nog uitgezocht worden?

- Ecologische impact en kabelbeheer.
- Opschalingsmogelijkheden en technische standaarden.

5. Aardwarmte

5.1 Aardwarmte

Stemmen voor: 74%

Wat is het advies?
Ontwikkel aardwarmtewinning bij Texel voor constante en CO_2-vrije elektriciteitsopwekking.

Wat is er nodig?

- Geologisch onderzoek en vergunningen.
- Fondsenwerving en gemeentelijke goedkeuring.

Wat levert het op en wanneer?

- **Vanaf 2030**: 15-20% van de energiebehoefte per unit, met restwarmte voor andere toepassingen.

Wat kost het?
€23 miljoen per unit, met een kWh-prijs van ongeveer €0,27.

Wat moet er nog uitgezocht worden?

- Impact en verdere geologische gegevens.

6. Lokaal opwekken en opslaan

6.1 Lokaal en gezamenlijk opwekken, verbruiken en opslaan van energie

Stemmen voor: 75%

Wat is het advies?
Introduceer energyhubs waar organisaties en particulieren gezamenlijk energie opwekken, verbruiken en opslaan.

Wat is er nodig?

- Aanpassing wet- en regelgeving.
- Ondersteuning van de gemeente en samenwerking met Liander en TexelEnergie.
- Implementatie van energymanagementsystemen.

Wat levert het op en wanneer?

- **Vanaf 2026**: Efficiënt gebruik van duurzame energie en verminderen netcongestie.

Wat kost het?
Extra financiële inspanning vereist; exacte kosten afhankelijk van businesscase.

Wat moet er nog uitgezocht worden?

- Businesscase en technische haalbaarheid.
- Politieke bereidheid en samenwerking.

6.2 TESO zelf energievoorziening oplossen

Stemmen voor: 71%

Wat is het advies?

Stimuleer TESO om door middel van innovatie zelfvoorzienend te worden in hun energiebehoefte, bijvoorbeeld door gebruik te maken van zonne-energie en opslagoplossingen. Dit vermindert de energievraag van TESO op het eiland en draagt bij aan een duurzame energievoorziening.

Wat is er nodig?

- Stimulans vanuit de gemeente om TESO te betrekken bij duurzaamheidsinitiatieven.
- Onderzoek naar geschikte technologieën zoals zonnepanelen, windenergie, en batterijopslag.
- Samenwerking met TexelEnergie en andere relevante partijen voor technische ondersteuning en financieringsmogelijkheden.

Wat levert het op en wanneer?

- **Vanaf 2025**: Vermindering van de energievraag van TESO op Texel en een voorbeeldfunctie voor andere bedrijven op het eiland.

Wat kost het?

Kosten zijn afhankelijk van de gekozen technologieën en schaal van de energieoplossingen. Exacte bedragen moeten worden bepaald op basis van een haalbaarheidsstudie.

Wat moet er nog uitgezocht worden?

- Welke technologieën het meest geschikt zijn voor TESO.
- Financiële haalbaarheid en mogelijke subsidies.
- Operationele integratie van de oplossingen met het bestaande systeem van TESO.

7. Energieopslag

7.1 Thuisbatterijen (o.a. Lithium)

Stemmen voor: 78%

Wat is het advies?
Stimuleer de installatie van lithium-thuisbatterijen voor huishoudens en grootverbruikers.

Wat is er nodig?

- Subsidieprogramma en slimme meters om batterijen optimaal te sturen.
- Stimuleren van grootverbruikers om batterijen te implementeren.

Wat levert het op en wanneer?

- **Vanaf 2025**: Directe ontlasting van de WadKabel en kostenbesparing.

Wat kost het?
€3.000 – €20.000 per batterij, afhankelijk van grootte en specificaties.

7.2 Buurtbatterijen (o.a. Lithium of Zout)

Stemmen voor: 79%

Wat is het advies?
Installeer buurtbatterijen op wijkniveau om lokaal opgewekte energie, zoals zonne- en windenergie, op te slaan en efficiënt te verdelen onder bewoners en bedrijven in de buurt.

Wat is er nodig?

- Identificatie van geschikte locaties en wijkinitiatieven.
- Onderzoek naar de haalbaarheid van zoutwaterbatterijen als duurzaam alternatief voor lithium.
- Regelgeving en beleidsaanpassingen om buurtbatterijen mogelijk te maken.
- Subsidies en cofinanciering om initiatieven te stimuleren.

Wat levert het op en wanneer?

- **Vanaf 2026**: Efficiënter gebruik van lokaal opgewekte energie, ondersteuning bij peakshaving en minder belasting van het net.

Wat kost het?

- Buurtbatterij: €50.000 – €200.000, afhankelijk van grootte en capaciteit.

Wat moet er nog uitgezocht worden?

- Draagvlak en bereidheid onder buurtbewoners om deel te nemen.
- Geschikte locaties en verzekerbaarheid van buurtbatterijen.
- Regels en standaarden voor geluidsimpact en veiligheid.
- Verdeling van voordelen en kosten binnen de gemeenschap.

7.3 Eilandbatterijen (o.a. Lithium of Zout)
Stemmen voor: 72%

Wat is het advies?
Installeer grootschalige batterijopslag op Texel om energieoverschotten op te vangen en peakshaving te realiseren.

Wat is er nodig?

- Samenwerking met TexelEnergie en Liander voor netintegratie.
- Financiering via subsidies en coöperatieve modellen.

Wat levert het op en wanneer?

- **Vanaf 2027**: Optimalisatie van WadKabel en netstabiliteit.

Wat kost het?
€1.000.000 – €2.000.000 per installatie.

7.4 Waterstofopslag
Stemmen voor: 59%

Wat is het advies?
Gebruik overtollige zonne-, wind- en getijdenenergie om waterstof te produceren en op te slaan. Waterstof kan worden ingezet voor transport, verwarming en elektriciteitsopwekking.

Wat is er nodig?

- Bouw van een waterstofproductiefaciliteit in samenwerking met TexelEnergie.
- Integratie van waterstof in transport en verwarming.
- Innovatieve samenwerking voor infrastructuurontwikkeling.

Wat levert het op en wanneer?

- **Vanaf 2030**: Langdurige energieopslag en veelzijdige toepassingen.

Wat kost het?
Kosten afhankelijk van schaal en technologie; verdere analyse nodig.

Wat moet er nog uitgezocht worden?

- Haalbaarheid en kosteneffectiviteit.
- Technologische obstakels en subsidiemogelijkheden.

7.5 Thermische opslag

Stemmen voor: 66%

Wat is het advies?
Gebruik thermische buffers om warmte-energie op te slaan, gericht op huishoudens en bedrijven met hoge warmtebehoeften.

Wat is er nodig?

- Ondersteuning voor innovatieprojecten met thermische buffers.
- Onderzoek naar koppelingen met biovergisting en lokale warmtebronnen.

Wat levert het op en wanneer?

- **Vanaf 2030**: Balans tussen duurzame opwek en warmtevraag in de winter.

Wat kost het?
Afhankelijk van systeem en schaalgrootte; verdere specificatie nodig.

Wat moet er nog uitgezocht worden?

- Technologische haalbaarheid en subsidiekansen.
- Optimalisatie voor langdurige warmteopslag.

Cluster Beheer

8. Organisatie en regelgeving

8.1 Regelgeving en praktische uitvoerbaarheid door de gemeente

Stemmen voor: 79%

Wat is het advies?
Creëer ruimte in het omgevingsplan om verduurzaming en innovatieve energieoplossingen mogelijk te maken via een binnenplanse vrijstelling.

Wat is er nodig?

- Inhuur van een stedenbouwkundig adviesbureau.
- Regelmatige herziening van het omgevingsplan (€20.000-30.000 per jaar).

Wat levert het op en wanneer?

- **Korte termijn (2-5 jaar)**: Meer ruimte voor duurzame initiatieven en snellere implementatie.

Wat kost het?
Inhuurkosten van stedenbouwkundige expertise.

8.2 Energie-ambassadeur

Stemmen voor: 88%

Wat is het advies?
Stel een energie-ambassadeur of -commissie aan die verantwoordelijk is voor communicatie, beleidsontwikkeling, vergunning advies en betrokkenheid bij duurzame initiatieven.

Wat is er nodig?

- Aanstellen van een team van 3-5 medewerkers in schaal 10-11.

Wat levert het op en wanneer?

- **Binnen 2-3 jaar**: Betere samenwerking, duidelijkheid en versnelling van duurzame initiatieven.

Wat kost het?
Loonkosten voor het team en operationele middelen.

8.3 Lessen uit het verleden

Stemmen voor: 81%

Wat is het advies?
Leer van eerdere rapporten en verbeter beleidsvoering door realistische doelen te stellen en systematische planning in te voeren.

Wat is er nodig?

- Implementatie van een planningscyclus (Plan/Do/Check/Act).
- Aanstelling van een energiecommissaris voor continuïteit en samenhang.
- Maak een strategie of ontwerpplannen, die 6 jaar of langer meegaan. Die looptijd in combinatie met een Energie Commissaris moet ervoor zorgen dat plannen een uitvoeringshorizon krijgen die niet meer afhankelijk zijn van een steeds wisselend college.

Wat levert het op en wanneer?

- **Direct en doorlopend**: Betere betrokkenheid en planmatige aanpak van energievraagstukken.

Wat kost het?
Kosten voor versterking van ambtelijke capaciteit en advies.

9. Algemeen

9.1 Texelse Ambitie: Zelfvoorzienend in de Basisbehoefte

Wat is het advies?
Het vaststellen van een duidelijke ambitie om zelf te voorzien in de basisbehoefte van elektriciteit, gericht op huishoudens en verschillende soorten bedrijven.

Drie opties voor zelfvoorzienendheid:

1. Huishoudens exclusief bedrijven.

   Stemmen voor: 53%

2. Huishoudens inclusief primaire bedrijven (zoals supermarkten en zorginstellingen).

   Stemmen voor: 63%

3. Huishoudens inclusief alle niet-toerisme-gerelateerde bedrijven, met uitzondering van toeristische bedrijven die voor hun eigen voorziening zorgen.

   Stemmen voor: 68%

Benodigde stappen:

1. **Draagvlak creëren**: Peiling en bewustwording onder bewoners en toeristen.
2. **Gemeentelijke ondersteuning**: Communicatie en faciliteren van samenwerking.
3. **Data verzamelen**: Inzicht in energievraag en lokale opwekking.
4. **Strategieontwikkeling**: Actieplan en beleidsversoepelingen.

Wat levert het op en wanneer?

- **Korte termijn (2025-2030)**: Duidelijk plan en eerste stappen richting zelfvoorziening.
- **Middellange termijn (2030-2040)**: Lagere afhankelijkheid van externe energieleveranciers en volledige implementatie.

Wat kost het?
Kosten afhankelijk van keuzes in opwekking, opslag, en distributie.

Wat moet er nog uitgezocht worden?

- Definitie van basisbehoefte en energiebehoefte per seizoen.
- Bijdragen van lokale opwekking en opslag.
- Obstakels bij uitvoering van de ambitie.

9.2. Pas op de plaats

Stemmen voor: 24%

Wat is het advies?

Beperk nieuwe aansluitingen en duurzaamheidsinitiatieven tijdelijk om de druk op het elektriciteitsnet te verminderen totdat er een nieuwe WadKabel ligt.

Wat is er nodig?

- Beleidsmaatregelen die energietransitie temporiseren.
- Actieve communicatie en bewustwordingscampagnes.

Wat levert het op en wanneer?

- **Tot 2035**: Stabilisatie van het bestaande netwerk en gerichte voorbereiding op toekomstige uitbreiding.

Wat kost het?

Minimale kosten; focus ligt op beleidsvoering.

Oorspronkelijke versie van de adviezen

Hieronder staan de adviezen zoals deze zijn gemaakt en ter stemming aangeboden door de deelnemers van het Texels Inwonersberaad op de laatste dag van het beraad, 14 december 2024.

Een stem kan op 6 keuzes ingevuld worden

Positief:
1 = Dit is helemaal wat ik graag wil
2 = Dit is wat ik graag wil
3 = Dit wil ik wel met een paar bedenkingen

Negatief:
4 = Ik heb bedenkingen
5 = Ik denk niet dat ik dit wil
6 = Dit wil ik helemaal niet

Er wordt gekeken naar het percentage positieve stemmen. Adviezen met een ruime meerderheid (70%) worden aangenomen.

Onder de 70% worden de adviezen niet aangenomen, maar wel vermeld in het eindrapport.

1. Energie besparen

1.1 “Wat je niet gebruikt, hoef je niet op te wekken” (uitgebreide versie)

De verkorte versie waarop gestemd is op 14-12-2024 staat onderaan dit advies)
Stemmen voor 81%

Ons advies is: maak besparingsprogramma’s die toegespitst zijn op huishoudens, vakantiewoningen en bedrijven. Denk hierbij aan isolatie(maatregelen), energiezuinige apparatuur, slimme thermostaten, batterijen, Smart Grid, delen van overshot energie met een ander e.d. om energiebesparing te stimuleren.
Hiermee zouden alle (vakantie)woningen energielabel A (streven van de Gemeente Texel) en alle bedrijven minimaal energielabel C (landelijke eis) halen vóór 2028. Sinds 1 juli 2023 is er een landelijke Energiebesparingsplicht (Bal +Bbl) voor locaties met een relevante milieubelastende activiteit én met een jaarlijks energiegebruik van meer dan 50.000 kWh of 25.000 m^3 aardgas (equivalent). Tevens moet er ingezet worden om zelf energie op te wekken en op te slaan achter de meter.
Dit zorgt er op de korte termijn voor dat het energiegebruik verminderd wordt en op de langere termijn een steentje wordt bijgedragen aan het streven van de Gemeente Texel om ‘all electric’ te worden. Hierbij worden minima bewust meegenomen.
Dit alles kan niet los staan van de warmtetransitie die de Gemeente Texel naast streeft.
De kernwaarden worden (behalve dat bij het plaatsen van kleine windmolens deze aandacht nodig hebben) worden in het besparen, opwekken en opslaan achter de meter, niet geschaad.
Doel: Door de totale energiebehoefte van huishoudens, vakantiewoningen en bedrijven te verminderen, zal er naast directe kostenbesparingen voor de gebruiker, een lagere belasting van het net zijn en voldoet het huidige netwerk tot 2035. Voor woningen kunnen deze maatregelen 61% aan totale energiebehoefte schelen. Te bereiken door o.a. uitvoeren van isolatiemaatregelen, installatie van slimme thermostaten en energiezuinige apparatuur. Door zelf energie “achter de meter” op te wekken en op te slaan is er minder vraag van energie van het hoofdnet.

De **belangrijkste organisatoren/verantwoordelijke** zijn de gemeente, TexelEnergie en TOP. Indien er een andere organisatie (bij) nodig is vermelden we die er apart bij.

De eerste stappen dienen *proactief* te worden gezet door de Gemeente Texel, TexelEnergie en TOP.

Kosten: Nog niet als totaal plaatje bekend, voor zover mogelijk hebben we de kosten aangegeven. Het verleden leert dat besparingen zichzelf terugverdienen en dat subsidie verlenen zich dubbel en dwars terugverdienen. Van de 1 miljoen - van de verkoop van NUON- die als subsidiemotor ingezet is voor verduurzaming op Texel, heeft uiteindelijk op Texel geresulteerd dat er voor 13 miljoen is geïnvesteerd. Dit heeft gezorgd voor o.a. kostenbesparing per bewoner op het energieverbruik; economie verhogende werking - omzet op het eiland stijgt, meer werkgelegenheid; lagere belasting van het net.

Door gerichte energie-audits, collectieve inkoop en het stimuleren van bewustwording en technologieën, zoals slimme thermostaten, kan de gemeenschap aanzienlijke energiebesparingen realiseren. Dit bevordert duurzaamheid en verlaagt de energierekening van bewoners en bedrijven en de energienet belasting.

Actiepunten voor Implementatie van "Energiebesparing, Nu en in de Toekomst"

1. Lokaal Energie-Expertteam Oprichten

Actie: Richt een **proactief LOKAAL** team van energie-experts op om bewoners en bedrijven te ondersteunen met advies over energiebesparing, subsidieaanvragen en praktische uitvoering van maatregelen. Dit team kan dienen als centraal aanspreekpunt voor *alle* energiebesparingsvragen.

Wij dringen erop aan om een proactief LOKAAL Team samen te stellen, er is voldoende “knowhow” op het eiland aanwezig en dit loket zal meer dan 10 jaar bestaan en kan direct beginnen (per 1-2-2025), dan riskeer je niet dat er mensen- en dus kennis- verdwijnen van het eiland.

Dit Lokale team gaat direct beginnen en zal zich richten op het initiëren van:

1. uitrol van Slimme Thermostaten en Energiebeheersystemen (kan al voor energiescan)
2. uitvoeren van een gratis energiescan toegespitst op huishoudens, vakantiewoningen en bedrijven;
3. bewustwordingscampagne om bewoners en bedrijven t.a.v. energiebesparing;
4. informeren over subsidies en financieringsopties voor energiebesparende maatregelen;
5. collectieve inkoop van energiebesparende materialen;
6. monitoring en evaluatie van energiebesparende maatregelen, terugkoppelen aan gemeente;
7. extra aandachtspunten voor vakantiewoningen
8. voldoende zonnepanelen, zonneboilers en kleine windmolens op geïsoleerde huizen.
9. eigen opslag voor de “piekmomenten”
10. vervangen van de “oude” gas cv-ketel.
11. de gemeente ondersteunen en “wakker” houden / gemeente adviseren over vereenvoudigen/ versoepelen van vergunningen.

Er bestaat een loket Duurzaam Bouwloket. Wat niet optimaal is, waar een beperkt aantal gratis telefoongesprekken en gratis keukentafelgesprekken zijn ingekocht door de gemeente, niet voldoende op lokaal niveau en goed voor alle huishouden is gericht, dus niet voldoet.

Door wie: Gemeente, TexelEnergie en TOP richten het lokale Energie-Expertteam op, en nodigen experts (zie wat het Energie-Expertteam moet ondersteunen) uit van ondernemers, energie-expert van het eiland. Met de nadruk op LOKAAL.
Tijdslijn: Binnen 6 maanden.
Kosten: salaris vaste medewerkers + ingehuurde medewerkers
Kernwaarden: geen invloed

Dit Lokale team gaat direct beginnen en zal zich richten op het initiëren van:

1. **Uitrol van Slimme Thermostaten en Energiebeheer-systemen (al voor de energiescan)**

Actie: Stimuleer het gebruik van slimme thermostaten en energiebeheer-systemen door subsidies en voorlichtingscampagnes. Deze systemen helpen om het energieverbruik van huishoudens (ook die van de toeristen) en bedrijven te optimaliseren door bijvoorbeeld de verwarming automatisch aan te passen op basis van gebruik en buitentemperatuur en direct een verlaging in stookkosten en energieverbruik.
Door wie: campagne + subsidieregeling (lokale inkoop) optuigen: lokale Energie-Expertteam + Gemeente Texel.
Tijdslijn: direct -12 maanden.
Kosten: Energiebeheer-systemen+ slimme thermostaten vanaf € 650.

2. Uitvoeren van een Energiescan / transmissiescan gekoppeld aan het energielabel voor Huishoudens, Vakantiewoningen en Bedrijven.

Dit is een essentiële STAP die GOED uitgevoerd moet worden en moet GRATIS zijn!

Actie: Organiseer een energie-audit programma gecombineerd met een energielabel bepaling (indien nodig) waarbij huishoudens en bedrijven (denk aan kerken en gymzalen) een gratis energie-audit kunnen aanvragen om inzicht te krijgen in hun energieverbruik en besparingsmogelijkheden (denk aan direct vervanging van oude apparaten). Vervolgens maatwerk (uitleg) per energie-audit m.b.t. isolatie, energiezuinige technologieën e.d., met als uiteindelijk streven iedereen naar energielabel A (energiearme woning) en bedrijven op een energielabel C of hoger te tillen. Als het goed is worden de nieuwbouw huizen al “afgeleverd” met een label A+++, ook voor hun zal het goed zijn om een energie-audit te ondergaan om extra besparingen op te leveren.
Monitoring (zie ook punt 7): Sla deze gegevens allemaal op in een database (o.a. hulp bij collectieve inkoop materialen).
Door wie: lokale Energie-Expertteam stuurt dit aan; uitvoering bijvoorbeeld Bureau BAEK (Etienne van Bennekom), i.s.m. dorpscommissies.
Tijdslijn: Start binnen 6 maanden; in samenwerking met de dorpscommissies.
Kosten: €1000 per woning/gebouw; van woningen in een straat die op hetzelfde moment zijn gebouwd hoef je maar 3 tot 4 woningen te meten (bijvoorbeeld 2 hoek -, 1 of 2 tussenwoningen).

3. Bewustwordingscampagne om bewoners en bedrijven voor Energiebesparing
Kosten: promotie materiaal, promotie campagne, sprekers op vergaderingen
Tijdslijn: Is al aan de gang, doorlopend de komende jaren. In samenwerking met de dorpscommissies; VVE o.a. van de vakantieparken.

4. Centraal informatiepunt maken dat informeert over en ondersteunt bij subsidies en financieringsopties voor Energiebesparende Maatregelen
Actie: Loket maken. Informeer inwoners en bedrijven over beschikbare subsidies en leningen voor energiebesparende maatregelen (denk aan 0% leningen; isolatiefonds; glas subsidies e.d.). Collectieve subsidie voor aanschaf materialen – dus subsidie onafhankelijk maken van de “aannemers”. Onderzoek nieuwe

gemeentelijke regelingen om energiebesparing toegankelijker te maken voor lagere inkomens. En denk aan de gebouwen als kerken, gymzalen van de dorpen.
Door wie: Lokale Energie-Expertteam
Tijdslijn: Binnen 6 maanden.
Kosten: leden van het Lokale Energie-Expertteam

5. Collectieve Inkoop van Energiebesparende Materialen
Actie: Organiseer een collectieve inkoopactie (bijvoorbeeld op inschrijving ala eigen huis) voor energiebesparende materialen zoals isolatie, HR++-glas, en energiezuinige apparaten om kosten te verlagen voor inwoners en bedrijven. Dit maakt energiebesparende maatregelen toegankelijker en financieel haalbaarder.
Door wie: TexelEnergie; ondernemers
Tijdslijn: Binnen 9 maanden.

6. Monitoring en Evaluatie van Energiebesparende Maatregelen
Actie: Ontwikkel een monitoringssysteem om de effecten van de geïmplementeerde energiebesparende maatregelen te meten. Verzamel data over energiebesparing, terugdringing van CO2-uitstoot, en de kostenbesparingen voor huishoudens en bedrijven.
Door wie: Lokaal Energie-Expertteam i.s.m. dorpscommissies
Tijdslijn: start binnen 6 maanden

7. Extra aandachtspunten voor vakantiewoningen
Actie: VVE's verleiden om energieverbruik te verlagen op het park.
Handhaving Gemeente dat alle vakantiewoningen een energielabel hebben (sinds 1 -1-2024 verplicht als je verhuurt). Vervolgens er via voorlichting aan werken dat deze allemaal naar label A worden opgetrokken. Parken moeten de energie zelf achter de meter regelen.
Events organiseren voor de VVE om ze uit te leggen waarom er bespaard moet worden.
Tijdslijn: heden – doorlopend.

8. Voldoende zonnepanelen en zonneboilers op geïsoleerde huizen en bedrijven, eventueel in combinatie met kleine windmolens.
Zonnepanelen gaan niet zonder windmolens. Er bestaan diverse types zonnepanelen (denk aan losse -, dakpan- en nokzonnepanelen) en diverse types windmolens (denk aan wokkels, RigdeBlade, kleine windmolens bij boerderijen). Allemaal opwek "achter" de meter!
Kosten: zie advies "windmolens".
Tijdslijn: heden – doorlopend.
Kernwaarden: kan van invloed zijn; maar het is hier de vraag wat zwaarder weegt, een niet zo'n fraai dak of een iets hogere windmolen naast een boerderij, op een huis of de kernwaarden. Vogelsterfte kan voorkomen worden door o.a. 1) 1 blad van de windmolen zwart te maken (Noors onderzoek wijst uit dat er bij de 22 in Noorwegen bestaande verschillende type vogels minder sterfte is); 2) tijdens de vogeltrek, op radar is te detecteren, de molen stilzetten tot de trek voorbij is; 3) 360° rondom camera op de molen met een vogelherkenningsprogramma en die de molen stil zet als er een, wat wij een belangrijke vogel vinden langs komt (zeearend).
Nodig: subsidie, vergunningen en windmolenbeleid aanpassen.

9. Eigen opslag voor de "piekmomenten"
Er zijn momenten dat iedereen thuis is en dat er te veel vraag aan het net is (o.a. tussen 16.00 uur en 21.00 uur). Er zijn ook momenten dat er te veel energie naar het net wordt afgeleverd (zomer). In deze gevallen zou een thuisbatterij (van rond 9 kWh eengezinswoning) een oplossing zijn. Er zijn diverse mogelijkheden om een teveel of goedkope energie op te slaan. Denk aan Lithium -(LFP), zoutwater-, aqua- (https://aquabattery.com/) en grafeen-batterij (grp-

energy.nl) (deze laatste zijn minder schadelijk en brandgevaarlijk t.o.v. lithium). Op dit moment lijkt grafeen-batterij de beste keus als huisbatterij. Maar de markt veranderd snel, dus er moet een vinger aan de pols gehouden worden.
Er kan ook een keuze gemaakt worden voor een buurt (grafeen)batterij.

Actie: Elk huis – in ieder geval nieuwbouw – een eigen huis- of collectieve batterij, of een andere manier van collectieve warmteopslag (in een grote kuil water – zie o.a. project op Vlieland), zie verder advies opslag.

Kosten: vanaf € 3300 per batterij.

Tijdslijn: heden – doorlopend.

Nodig: subsidie

10. Vervangen van de "oude" gas CV ketel.

Bij het vervangen de "oude" cv-ketel kan i.p.v. een (hybride)warmtepomp ook een Remeha CV met sterling motor in combinatie met een paar zonnepanelen gekozen worden – door deze techniek heb je minder zonnepanelen nodig om je huis te verwarmen.
Samen inkopen; Gasloos garantie.
CV ketel vervangen door warmtepomp.
CV ketel vervangen door een warmtenetwerk op wijk niveau.

Actie: Elk huis – in ieder geval de nieuwbouw – een (hybride) warmtepomp.

Tijdslijn: heden – doorlopend.

11. Gemeente

Actie: Lokaal Energie-Expertteam moet Gemeente ondersteunen en "wakker" houden!
Want: Gemeente moet op korte termijn en doorlopend:
- op het gebied van informatie m.b.t. besparen actiever zijn! Dus vanuit de gemeente de gratis energiescan aanbieden.
- meerjarenplan maken m.b.t. energietransitie en energiegebruik verminderen. Verder vooruitkijken!
Nu al nadenken wat er waar moet worden aangelegd voor de toekomst. Met vooruitziende blik nu al voorzieningen aanleggen of laten liggen. Regeren is vooruitzien!
Denk o.a. aan: het zeer goede gasleidingennetwerk - laten liggen (transport waterstof), transport mogelijkheden warmtenet, gezamenlijke buurtbatterij verbinden met huizen, een energie hub ed.. Nu meenemen bij de nu geplande werkzaamheden voorkomt later extra werkzaamheden (weer straat open) !
- beleidsplannen m.b.t. kleine windmolens maken (dit ligt bij de gemeente en niet bij de Provincie).
- vergunningen en subsidies vereenvoudigen! Zoals waar mag een buurtbatterij geplaatst worden; hoe hoog mag een windwokkel op een dak zijn, etc.

1.1 Wat je niet verbruikt, hoef je niet op te wekken (verkorte versie)

Stemmen voor 81%

Ons advies is: maak besparingsprogramma's die toegespitst zijn op huishoudens, vakantiewoningen en bedrijven. Denk hierbij aan isolatie(maatregelen), energiezuinige apparatuur, slimme thermostaten om energiebesparing te stimuleren. Hiermee zouden alle (vakantie)woningen energielabel A (streven van de Gemeente Texel) en alle bedrijven minimaal energielabel C (streven Gemeente Texel) halen vóór 2028. Dit zorgt er op de korte termijn voor dat het energiegebruik verminderd wordt en op de langere termijn een steentje wordt bijgedragen aan het streven van de Gemeente Texel om 'all electric' te worden. Hierbij worden minima bewust meegenomen.

Doel: Door de totale energiebehoefte van huishoudens, vakantiewoningen en bedrijven te verminderen, zal er naast directe kostenbesparingen voor de

gebruiker een lagere belasting van het net zijn en voldoet het huidige netwerk tot 2035. Voor woningen kunnen deze maatregelen 61% aan totale energiebehoefte schelen. Te bereiken door o.a. uitvoeren van isolatiemaatregelen, installatie van slimme thermostaten en energiezuinige apparatuur. De eerste stappen dienen *proactief* te worden gezet door de Gemeente Texel, TexelEnergie en TOP.

Kosten: Nog niet bekend, maar het verleden leert dat besparingen zichzelf terugverdienen (1 miljoen subsidie resulteerde op Texel in 13 miljoen economisch voordeel).

Actiepunten voor Implementatie

Lokaal Energie-Expertteam Oprichten
Actie: Richt een *proactief lokaal* team van energie-experts op om bewoners en bedrijven te ondersteunen met advies over energiebesparing, subsidieaanvragen en praktische uitvoering van maatregelen. Dit team kan dienen als centraal aanspreekpunt voor *alle* energiebesparingsvragen.
Dit team zal meer dan 10 jaar bestaan en direct beginnen en zal zich richten op het initiëren van:
uitvoeren van een gratis energiescan toegespitst op huishoudens, vakantiewoningen en bedrijven;
collectieve inkoop van energiebesparende materialen;
bewustwordingscampagne om bewoners en bedrijven t.a.v. energiebesparing;
informeren over subsidies en financieringsopties voor energiebesparende maatregelen**;**
monitoring en evaluatie van energiebesparende maatregelen, terugkoppelen aan gemeente;
gemeente adviseren over vereenvoudigen/versoepelen van vergunningen.
Tijdslijn: Binnen 6 maanden.

We denken hierbij aan:

- **Uitrol van Slimme Thermostaten en Energiebeheersystemen (al voor energiescan)**
  Tijdslijn: direct -12 maanden.
- **Uitvoeren van een gratis energiescan/transmissiescan voor huishoudens, vakantiewoningen en bedrijven.**
  Dit is een essentiële STAP die GOED uitgevoerd moet worden en moet GRATIS zijn!
  Tijdslijn: Start binnen 6 maanden, in samenwerking met de dorpscommissies.
- **Centraal informatiepunt maken dat informeert over en ondersteunt bij subsidies en financieringsopties voor Energiebesparende Maatregelen**
  Tijdslijn: Binnen 6 maanden.
- **Collectieve Inkoop van Energiebesparende Materialen**
  Tijdslijn: Binnen 9 maanden.
- **Monitoring en Evaluatie van Energiebesparende Maatregelen**
  Terugkoppeling naar gemeente om langdurig consequent beleid te voeren.
  Tijdslijn: start binnen 6 maanden i.s.m. dorpscommissies.
- **Extra aandachtspunten voor vakantiewoningen**
  In samenwerking met parken en VVE; moeten de energie zelf achter de meter regelen.
  Tijdslijn: heden – doorlopend.
- **Gemeente moet vergunningen vereenvoudigen!**
  Gemeente moet op het gebied van informatie m.b.t. besparen actiever zijn!
  Tijdslijn: heden – doorlopend.

2. Windenergie

2.1. Geen grote windmolens (boven 50 meter tiphoogte)

Stemmen voor 84%

Dit is niet in lijn met de Texelse kernwaarden en daarom ook niet verder uitgezocht door deze werkgroep.

2.2. Vrijwel onzichtbare windturbines

Stemmen voor 82%

Het omzetten van windenergie naar elektrische energie is eigenlijk een no-brainer op Texel; het eiland ligt op de meest windrijke plek van Nederland, de wind is vrijwel altijd aanwezig en op z'n sterkst in de winter (daarmee is het een perfecte aanvulling op zonne-energie)
de wind komt aan over zee en is daardoor op geringe hoogte al laminair, waardoor geen hoge windmolens nodig zijn, de wind is gratis,
doordat dit voorstel over energie achter de meter gaat is het niet afhankelijk van Liander en kan er snel mee begonnen worden

Er zijn een aantal hoegenaamd onzichtbare windturbines die aan de schoorsteen of nok van een gebouw geplaatst kunnen worden, zoals de Ridge blade of aeromine. De opbrengst hiervan kan in combinatie met zonnepanelen voldoende stroom opbrengen voor één huishouden. Er kan een batterij worden toegevoegd om energie gedurende een korte tijd (een paar dagen) op te slaan.

<u>Wat is er nodig om dit te realiseren?</u>
Vergunningen voor het plaatsen bij particulieren en bedrijven moeten worden afgeschaft – Gemeente Texel en wellicht Provincie Noord Holland
subsidies en/of rentevrije leningen – Gemeente Texel.

<u>Wat levert het op en wanneer?</u>
Vanaf 2025 als de gemeente en provincie vergunningen snel aanpassen of afschaffen genoeg voor één huishouden

<u>Wat kost het?</u>
Ridge Blade EUR 5.000 – EUR 10.000
Thuisbatterij vanaf ongeveer EUR 10.000

<u>Wat moet er nog uitgezocht worden?</u>
Hoeveel en wanneer zijn blades etc. en thuis batterijen te leveren?
Kun je een batterij in huis plaatsen en is dat nog te verzekeren?
Wat is de maximale toegestane hoeveelheid geluid?
Hoeveel last heb je van het geluid?
Dirk Schraag noemde ook nog: de schade aan gevels of schoorstenen die kan ontstaan door kleine windmolens rechtstreeks aan een gebouw te bevestigen (al was er in dat verhaal over de ervaringen van de buurman wel sprake van een combinatie van een Chinese windmolen en een portie zelf geknutsel...).

Deze manieren van wind energie omzetten in elektrische energie kunnen bij wijze van spreken *morgen* al toegepast worden, mits regelgeving en

vergunningen hiervoor aangepast worden. Zie het voorbeeld van de stad Alkmaar die dit soorten windturbines heeft toegestaan.

2.3. Windwokkel of mini windmolen

Stemmen voor 78%

Het omzetten van windenergie naar elektrische energie is eigenlijk een no-brainer op Texel;

het eiland ligt op de meest windrijke plek van Nederland, de wind is vrijwel altijd aanwezig en op z'n sterkst in de winter (daarmee is het een perfecte aanvulling op zonne-energie) de wind komt aan over zee en is daardoor op geringe hoogte al laminair, waardoor geen hoge windmolens nodig zijn,
de wind is gratis, doordat dit voorstel over energie achter de meter gaat is het niet afhankelijk van Liander en kan er snel mee begonnen worden

De zogenaamde windwokkel of mini windmolen of één van de vele alternatieve windturbines zoals bijv. de blade; een dusdanig kleine windturbine dat deze niet opvalt in het landschap.

Op de schets weergegeven als zeer kleine windmolen van maximaal 3m hoog.

Wat is er nodig om dit te realiseren?
vergunningen voor het plaatsen bij particulieren en bedrijven moeten worden afgeschaft – Gemeente Texel en wellicht Provincie Noord Holland
subsidies en/of rentevrije leningen – Gemeente Texel.

Wat levert het op en wanneer?
Vanaf 2025 als de gemeente en provincie vergunningen snel aanpassen of afschaffen
per installatie is genoeg voor één huishouden

Wat kost het?
Windwokkel EUR 2500-5000
Mini windmolen EUR 3000-4000
Thuisbatterij EUR 10.000

Wat moet er nog uitgezocht worden?
Hoeveel en wanneer zijn blades etc. en thuis batterijen te leveren?
Kun je een batterij in huis plaatsen en is dat nog te verzekeren?
Wat is de maximale toegestane hoeveelheid geluid?
Hoeveel last heb je van het geluid?

Deze manieren van windenergie omzetten in elektrische energie kunnen bij wijze van spreken *morgen* al toegepast worden, mits regelgeving en vergunningen hiervoor aangepast worden. Zie het voorbeeld van de stad Alkmaar die dit soorten windturbines heeft toegestaan.

2.4. Windmolen kleiner dan 15m

Stemmen voor 69%

Met name voor boerderijen is een kleine (<15m zoals de voormalig E.A.Z. windmolen) een prima optie om voldoende energie op te wekken voor eigen gebruik. Omdat deze windmolens niet hoger zijn dan de boerderij waarnaast deze is opgesteld, vallen ze nauwelijks op in het landschap.

Wat is er nodig om dit te realiseren?
vergunningen voor het plaatsen bij particulieren en bedrijven moeten worden afgeschaft – Gemeente Texel en wellicht Provincie Noord Holland
subsidies en/of rentevrije leningen – Gemeente Texel.

Wat levert het op en wanneer?
Vanaf 2025 als de gemeente en provincie vergunningen snel aanpassen of afschaffen genoeg voor één boeren bedrijf.

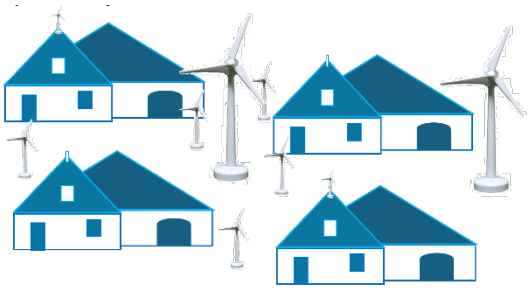
Wat kost het?
Windmolen EUR 75.000
Batterij EUR 20.000

Wat moet er nog uitgezocht worden?
Is voor een thuis batterij een vergunning nodig?
Hoeveel en wanneer zijn blades etc. en thuis batterijen te leveren?
Wat is de maximale toegestane hoeveelheid geluid?
Hoeveel last heb je van het geluid?
Hoeveel last heb je van de slag schaduw?
Hoeveel vogels hebben nu daadwerkelijk last van de windmolen?

Deze manieren van wind energie omzetten in elektrische energie kunnen bij wijze van spreken *morgen* al toegepast worden, mits regelgeving en vergunningen hiervoor aangepast worden. Zie het voorbeeld van de stad Alkmaar die dit soorten windturbines heeft toegestaan.

2.5 Wind voor buurtschappen

Stemmen voor 59%

Naast individuele opstellingen van windturbines moet ook toegestaan worden dat buurtschappen en/of vakantieparken gezamenlijk stroom opwekken met een energie mix van wind en zon naar analogie van de postcoderoos voor zonnepanelen. Dit voorstel betreft ook een buurtbatterij voor opslag van de energie. In dit voorstel wordt uitgegaan van energie achter de meter, in een buurtschap en/of vakantiepark wordt dus ieder huis aangesloten op de buurt batterij. Bij een buurtschap is aansluiting uiteraard vrijwillig.

Wat is er nodig om dit te realiseren?
vergunningen voor het plaatsen– Gemeente Texel en wellicht Provincie Noord Holland
vergunningen voor het plaatsen van een buurt batterij – Gemeente Texel
vergunningen nodig om kabels naar huizen te leggen – Gemeente Texel
subsidies en/of rentevrije leningen – Gemeente Texel

Wat levert het op en wanneer?
van af 2030 als de gemeente en provincie vergunningen snel aanpassen of afschaffen
per installatie is het afhankelijk van de grootte van de installatie en het aan huishoudens dat mee doet.

Wat kost het?
De kosten zijn afhankelijk van de grootte van de installatie

Wat moet er nog uitgezocht worden?
Welke vergunningen zijn voor een buurtbatterij nodig?
Hoeveel en wanneer zijn blades etc. en buurtbatterijen te leveren?
Waar kun je buurtbatterijen plaatsen en is dat te verzekeren?
Wat is de maximale toegestane hoeveelheid geluid?
Hoeveel last heb je van het geluid?
Hoeveel last heb je van de slag schaduw?
Mag een buurtschap energie producent worden?
Mag het collectief kabels aanleggen van buurtbatterij naar woonhuizen of van een vakantiepark batterij naar vakantiehuizen?
De prijs van deze oplossing

2.6 Grotere windmolens (tot 50 meter tiphoogte)

Stemmen voor 29%

Er zouden op het eiland een paar plekken kunnen worden geselecteerd waar een aantal grotere (maar niet hoger dan 50 meter (tiphoogte), zoals die in Oudeschild) windmolens geplaatst worden. Vooral in de polder van het NIOZ (zoals uit het advies van de vogelbescherming blijkt) zullen ons inziens zulke windmolens nauwelijks tot horizonvervuiling leiden.

Wat is er nodig om dit te realiseren?
vergunningen voor het plaatsen van de windmolens– Gemeente Texel
kabel plus aansluiting op het net - Liander
subsidies en/of rentevrije leningen – Gemeente Texel
is een coöperatie mogelijk?

Wat levert het op en wanneer?
na 2030
per molen circa 5000 MWh per jaar

Wat kost het?
1 molen kost EUR 1.250.000

Wat moet er nog uitgezocht worden?
Wat is de maximale toegestane hoeveelheid geluid?
Hoeveel last heb je van het geluid?
Hoeveel last heb je van de slag schaduw?
Aan wie lever je de stroom?
Wanneer kan Liander windmolens aansluiten?
Hoeveel vogels hebben nu daadwerkelijk last van de windmolen?
Indien de molens in zee worden geplaatst: wat is er bekend over het effect van de windmolen op onderwaterleven?

3. Zonne-energie

3.1 Zon op bestaande (overheid)infrastructuur
Stemmen voor 90%

Ons advies is om **in te zetten op zonne-energie op zoveel mogelijk manieren bij bestaande infrastructuur en gebouwen**. Dat gaat om de infrastructuur van de gemeenten (+ andere overheden) zoals fietspaden en carports in de centra van de dorpen. Zoveel mogelijk achter de meter tot 2028.
Eén randvoorwaarde is hierbij belangrijk:
De oplossingen zijn met inachtneming van de kernwaarden en verstoren het landschap niet of minimaal.

3.2 Zon op en om huizen en bedrijven
Stemmen voor 90%

Ons advies is om naast zonne-energie bij gemeentelijke infrastructuur een strategie op te zetten voor zoveel mogelijk zonnepanelen op daken, muren en andere innovatieve manieren rondom de huizen en bedrijven op Texel.
Enkele richtlijnen:
Mensen die minder te besteden hebben worden (financieel) ondersteund.
Tot 2028 worden bedrijven en inwoners (incl. recreatieparken) gestimuleerd om nieuwbouw en 'upgrades' (laadpalen etc.) **achter de meter** op te lossen, dit om de net congestie te verminderen.
Ook wordt iedereen (woningen + bedrijven etc.) gestimuleerd om (zonne)oplossingen **'achter de meter'** te zoeken. Iedereen kan daarbij financiële ondersteuning krijgen, waarbij financiële ondersteuning bij lagere inkomens hoger is dan bij de hogere inkomens.

3.3 Zonnepanelen bezitten en beheren vanuit collectief
Stemmen voor 84%

Ons advies is om parallel aan de opmaak van een strategie voor zonne-energie bij woningen, bedrijven en infrastructuur onderzoeken of **collectief bezit en beheer van zonnepanelen vanuit een coöperatie als TexelEnergie of de Gemeente zelf mogelijk is**. Daarmee zou voorkomen moeten worden dat iedereen 'zelf iets bedenkt en oplost' en het collectief mist om iedereen van voldoende energie te voorzien (bijv. bij mensen die geen panelen op het dak kunnen plaatsen). Dit collectief overstijgt de bestaande coöperaties en/of lokale initiatieven zoals Postcoderoos.

3.4 Grote zonneweide
Stemmen voor 41%

Ons advies is om op het **landbouwareaal** van Texel (bijv. in polder Eierland boven het vliegveld) **een grote zonneweide te realiseren** tussen de 50 en 100 hectare die, in ieder geval in combinatie met een opslag, Texel kan voorzien van 50% tot 75% van de opwek op het eiland. (100 hectare kan binnen 'een vierkant' boven het vliegveld tussen Post- en Hoofdweg). Door deze tegelijkertijd ook als zoetwater opslag te gebruiken voor de landbouw in de omgeving is in het landschap alleen een dijk van +/- 2,5 meter zichtbaar en kan Texel in één klap zoet water en een energietekort oplossen!
Randvoorwaarden:
Oplevering pas na 2028 als het net-congestie probleem is opgelost!

De landbouw moet financieel goed gecompenseerd worden (en bereid zijn!). De eigenaar van het land mag voor een groot aandeel meeprofiteren!
Deze zonneweide is onderdeel van een aparte, nieuw gestichte coöperatie, waarvan opbrengsten ten goede komen aan Texelaars (of in een energiefonds worden gestoken).
Als er nieuwe innovatieve manieren van energie opwek gerealiseerd worden dan kan de zonne-plas relatief eenvoudig weer inkrimpen en teruggegeven worden aan landbouwareaal.

4. Energie uit water

4.1 Advies Blue Energy

Stemmen voor 74%

Ons advies is om net als op de Afsluitdijk al gebeurt, ook bij enkele gemalen een Blue Energy-installatie neer te zetten. Bij een membraan komen zoet en zout water samen. En uit het verschil in zoutgehalte wordt energie opgewekt. Op Texel stroomt per jaar 44 miljoen kuub water weg. Dat is zonde!

Wat is er nodig om dit te realiseren?
Commitment van de gemeente, Rijkswaterstaat en waterschap
Het voorbeeld draait reeds. Het vergunningentraject moet doorlopen worden, maar is bekend.
Naast installatie in een gemaal vraagt het een unit ter grootte van een voetbalveld om de vrijkomende energie om te zetten in elektriciteit.

Wat levert het op en wanneer?
Tussen nu/2030 en erna
Een Blue Energy installatie werkt 80% van de tijd. Alleen bij harde wind niet.
De installatie op de Afsluitdijk werkt 132.000 KW op.
Een unit in 1 gemaal zou in theorie genoeg stroom kunnen opwekken voor 600 a 700 gezinnen. De oppervlakte van een unit beslaat 1 voetbalveld
Exacte cijfers qua oplevering zijn nog niet bekend.

Wat kost het?
De fabrikant van de installatie op de Afsluitdijk verwacht ene kostprijs van tussen de 10 en 15 cent per kWh

Wat moet er nog uitgezocht worden?
Subsidiemogelijkheden?
Is het, op basis van de hoeveelheid water, op Texel rendabel?

4.2. Advies Getijdenenergie

Stemmen voor 65%

Ons advies is om voor de opwek van duurzame energie, onder meer in te zetten op getijdenenergie. Het heeft een flinke potentie aan stroom opwek en is nauwelijks zichtbaar boven water. Waarmee het past binnen onze kernwaarden.
Het berust op een vlieger die door stromend water heen en weer vliegert. Een set vleugels in de vlieger zorgen voor een trekkende kracht aan de kabel van de vlieger waarmee elektriciteit opgewekt kan worden. De totale lengte van het apparaat is ongeveer 100 meter. Het apparatuur zou bij een diepte groter dan 15 meter geïnstalleerd kunnen worden. Omdat de vlieger op de heen-en terugweg op een andere hoogte vliegert is de totale hoogte van de waterkolom waar hij doorheen gaat ongeveer 20 meter.

Wat is er nodig om dit te realiseren?
Commitment van de gemeente, provincies, Rijk, Rijkswaterstaat, Waddenfonds.
Bij grote projecten duurt een geheel traject vanaf het indienen van een complete vergunningsaanvraag ongeveer een half jaar, mits de aanvrager gedegen vooronderzoek heeft gedaan. Een dergelijk voortraject kan enkele jaren duren.
Getijdenenergie vlieger is geschikt voor lage stroomsnelheden en ondiepe wateren tussen Den Helder en Texel(mars diep) / tussen Texel en Vlieland(Engelschmangat).

Wat levert het op en wanneer? Tussen nu en 2030/ na 2030
Het voordeel aan getijdenenergie is dat het, ten opzichte van andere vormen van duurzame energie opwerk, altijd aanwezig is. In de winter wel met een hogere opwekpiek dan in de zomer.
De verwachting is dat Texel in 2030 ongeveer 81 GWh aan elektriciteit nodig heeft. Een deel van deze elektriciteit, ongeveer 16 GWh (20%), zal opgewekt worden door zonnestroom op Texel. Het maximale potentieel uit de Waddenzee is 40MW.Dit kan een aanzienlijke bijdrage leveren aan onze elektriciteitsopwekking.
Voor getijdenenergie is het Marsdiep een interessante locatie, omdat het hier tot 40m diep is en de stroming sterk is.
Een getijdenpark van 10 apparaten met een vermogen van 5 MW kan 18,5 GWh per jaar aan elektriciteit opwekken. Bij een park met meerdere apparaten liggen de apparaten in een rij en 125 meter uit elkaar. Een volgende rij apparaten kan op 500m afstand liggen.
Directe invoeding van elektriciteit via elektriciteitskabels naar Texel. Via een Power Take -off Unit wordt de geproduceerde elektriciteit getransformeerd naar 10 KV, waarmee het direct in te voeden is op het middenspanningsnet. Batterijopslag kan toegepast worden om grotere projecten in te passen

Wat kost het?
De kosten zijn niet exact te bepalen, vooral omdat getijdenenergie nog in ontwikkeling is. De kostprijs van getijdenenergie medio 2030 is ongeveer 25 eurocent per kWh. Er is financiële ondersteuning nodig van o.a. het Waddenfonds voor opschaling.

Wat moet er nog uitgezocht worden?
Veel is al uitgezocht. Zie ook het rapport van TNO uit 2024; “ Het potentieel van energie uit water in en rondom het Waddengebied”. Waar de gemeente Texel 1 van de opdrachtgevers van is geweest. Nader onderzoek dient er nog wel gedaan te worden naar:
de impact van getijdenenergie op de ecologie. Eerdere onderzoeken hebben geen negatieve effecten aangetoond.
de kabels die op de zeebodem liggen en in of nabij Natura 2000 gebieden liggen.
De daadwerkelijke investeringskosten voor Texel/Waddenfonds/provincie/Rijk
Het ruimtelijke vergunningsproces (welke instantie moet wat leveren)

4.3 Advies Golfenergie

Stemmen voor 63%

Ons advies is om, voor de opwek van duurzame energie, onder meer in te zetten op golfenergie aan de noordwestzijde van Texel in de Noordzee. Het heeft een grote potentie aan stroom opwek en is nauwelijks zichtbaar boven water. Waarmee het past binnen onze kernwaarden.

Wat is er nodig om dit te realiseren?
Commitment van de gemeente, provincies, Rijk, Rijkswaterstaat, Waddenfonds en mogelijk InvestNL
Bij grote projecten duurt een geheel traject vanaf het indienen van een complete vergunningsaanvraag ongeveer een half jaar, mits de aanvrager gedegen vooronderzoek heeft gedaan.
Er zijn daarom regeltechnische en juridische wijzigingen nodig die de netbeheerders meer ruimte geven om andere factoren mee te nemen in de afwegingen voor de volgorde waarin projecten aangesloten worden om meer ruimte te bieden aan Energie uit Waterprojecten. En er zijn standaarden nodig voor de toetsing om de vergunningverlening te versnellen.

Wat levert het op en wanneer? Tussen nu en 2030 en na 2030
Het voordeel aan golfenergie is dat het, ten opzichte van andere vormen van duurzame energie opwerk, altijd aanwezig is. In de winter wel met een hogere opwekpiek dan in de zomer.
De verwachting is dat Texel in 2030 ongeveer 81 GWh aan elektriciteit nodig heeft. Een deel van deze elektriciteit, ongeveer 16 GWh (20%), zal opgewekt worden door zonnestroom op Texel. Er is voldoende potentieel aan golfenergie en voldoende ruimte op de Noordzee voor elke gewenste hoeveelheid. Dus ook voor de opwek van de overige 65 GWh (80%)
De ruimte die golfenergie installaties nodig hebben is beperkt. Voor de opwek van 15 GWh (ongeveer 20% van het totaal gebruik aan elektriciteit op Texel, 4000 huishoudens) uit golfenergie is 10 hectare nodig op de Noordzee. Hier liggen dan 50 golfenergieapparaten van 100 kW. 1 apparaat is ongeveer 10 bij 10 meter.
De verwachting is dat, met deze inzet en snelheid, er in 2026 alleen enkele (kleinschalige) pilotprojecten zijn gerealiseerd. Het concept opwek golfenergie kan daarna snel groeien. Afhankelijk van het tempo van opschaling van de technieken, het tempo van de vergunningverlening en de beschikbare netcapaciteit kan, rond 2030, 20 tot 40% van het elektriciteitsverbruik van Texel zelf opgewekt worden met golfenergie. Een verhoging van dit percentage na 2030 is, naar wens, mogelijk.

Wat kost het?
De kostprijs van golfenergie medio 2030 is ongeveer 32 eurocent per kWh. Er is financiële ondersteuning nodig van o.a. het Waddenfonds voor opschaling. Hoe meer er geïnvesteerd wordt in onderzoek, hoe minder eurocent per kWh uiteindelijk.

Wat moet er nog uitgezocht worden?
Veel is al uitgezocht. Zie ook het rapport van TNO uit 2024; “ Het potentieel van energie uit water in en rondom het Waddengebied”. Waar de gemeente Texel 1 van de opdrachtgevers van is geweest. Nader onderzoek dient er nog wel gedaan te worden naar:
de impact van golfenergie op de ecologie. Eerdere onderzoeken hebben geen negatieve effecten aangetoond. Er is zelfs een verwachting dat de golfenergie installaties een positieve impact kunnen hebben op de natuur/ecologie.
de kabels die op de zeebodem liggen en in of nabij Natura 2000 gebieden liggen.
De daadwerkelijke investeringskosten voor Texel/Waddenfonds/provincie/Rijk
Het ruimtelijke vergunningsproces (welke instantie moet wat leveren).

5. Aardwarmte

5.1 advies aardwarmte

Stemmen voor 74%

Omschrijving van het advies

Op Texel is in 1964 tijdens een boring nabij de Hoofdweg (noord- oosten van Texel) een waterreservoir met een temperatuur van 93 °C op ca 2800 mtr aangetoond. Bestudering van de gegevens laat zien dat de temperatuur bij nader onderzoek boven de 100 °C zal liggen. Verdere gegevens tonen aan dat het gaat om een groot, goed doorstroombaar reservoir. In de scheepvaart gebruikte technieken zetten warmte uit water vanaf 90 °C om in elektriciteit. Vanuit deze gedachte adviseren wij Texel om aanwezige aardwarmte winning te ontwikkelen en deze warmte om te zetten in elektriciteit voor gebruik op het Texelse elektriciteitsnet.

Wat is er nodig om dit te realiseren?

Goedkeuring door de gemeente Texel, en een investering in verder geologisch onderzoek.
Voorlichting aan de Texelse gemeenschap en andere belanghebbenden.
Fondsen, denk aan diverse subsidies en financieringen.
Gemeentelijke en Provinciale vergunningen.
Technische uitvoering:
Mede gezien de wens van de regering om vergelijkbare projecten in publieke handen te houden adviseren wij uitvoering in hoofdzakelijk plaatselijke, publieke handen te houden, bijvoorbeeld door oprichting van een coöperatie welke een projectgroep aanstuurt.

Wat levert het op en wanneer?

Uitvoering levert 15-20 % van de Texelse elektrische energiebehoefte per gerealiseerde unit op, welke continu, onafhankelijk van weersomstandigheden, winbaar is.
De methodiek is op schaalbaar naar meerdere units. Uitvoering voldoet aan de Texelse kernwaarden, en ondersteunt de zelfvoorzienendheid van Texel ten aanzien van energie.
Restwarmte uit het elektrificatie proces is inzetbaar voor plaatselijke verwarming, zoetwater productie, tuinbouw, of warmteafhankelijke productieprocessen.
Het opwekken van de elektriciteit is volledig CO2-vrij en bewerkstelligt klimaat- en energieneutraliteit.
Na het afronden van het vergunningstraject is de doorlooptijd van het project ongeveer anderhalf jaar,
2030 is dus uiterst haalbaar.
Een unit zoals voorgesteld kent een technische levensduur van ca 30 jaar (minimaal)

Wat kost het?

We hebben in 2017 al een sommatie van kosten gemaakt, denk aan 23 miljoen euro per unit.
Hierbij is inflatie sindsdien meegenomen, er is niet gekeken naar incidentele prijsverhogingen voor de diverse onderdelen.
Het project zou regionaal een voortrekkersrol vervullen, en zal hoog subsidiabel zijn.
Wellicht zijn de bespaarde kosten van een niet aangelegde tweede WadKabel in te zetten.
Uitgaande van een subsidie niveau van 50 % en een rente van 6 % op het te financieren deel komen wij uit op een kWh prijs van 0.27 €, gezien de huidige ontwikkelingen op de energiemarkt aan de onderzijde van de kWh prijzen.
De winning is bij deze 0.27 € budgetneutraal.
In de kWh prijs is volledige vervanging van de unit na 20 jaar mee gecalculeerd.

Wat moet er nog uitgezocht worden?

Voor het advies zijn de nodige datasets ingezien/onderzocht.

6. Lokaal opwekken en opslaan

6.1 Lokaal en gezamenlijk opwekken, verbruiken en opslaan van energie

Stemmen voor 75%

Werkend van/tot : 2026 – geen einddatum

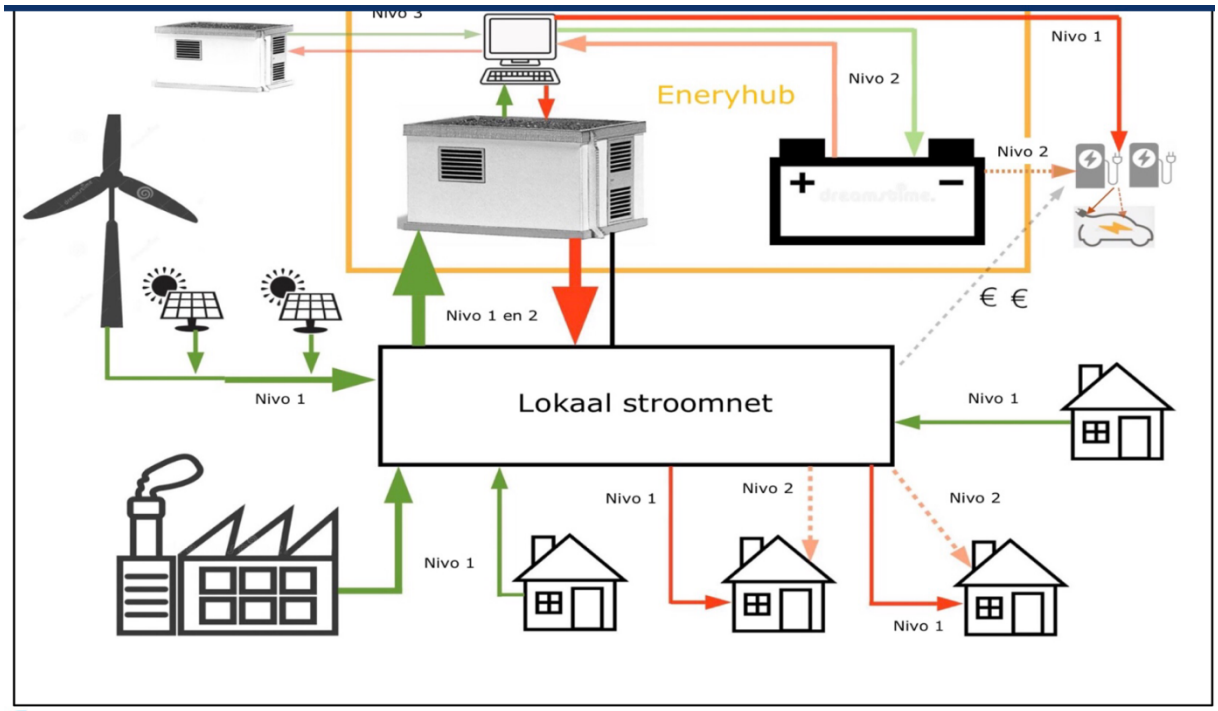
Wat is het idee?
Via een Energy hub lokaal en gezamenlijk opwekken, verbruiken en opslaan van energie via een eigen stroomnet. Opwek d.m.v. eigen pv-panelen en windenergie, t.b.v. eigen en gezamenlijk verbruik.
Een cluster/collectief van organisaties/particulieren die gezamenlijk aan energiebeheer doen. Bv een bedrijventerrein, nieuwbouwproject. Bv een collectief van Sporthal, Skool, OSG, Gemeentehuis, Zwembad, sportterrein.

Wat is er nodig om dit te realiseren?
- Wet en regelgeving aanpassen;
- Ondersteuning vanuit gemeente Texel.
- Inzicht krijgen in opwek en verbruik van energie van de deelnemers;
- Centrale coördinatie en beheer (bv via een energie coöperatie – TexelEnergie)
- Energy Management Systeem (software voor energiebeheer en onderlinge financiële verwerking);
- Samenwerking met Liander;
- Samenwerking met TexelEnergie;
- Financiën om de businesscase sluitend te maken, onderzoek naar subsidies.

Wat levert het op en wanneer?
- Opvangen van piekmomenten in energieverbruik (flatten the curve);
- Efficiënter gebruik van de beschikbare capaciteit van het net;
- Mogelijkheid tot meer en zwaardere aansluitingen;
- Optimaal benutten van duurzaam opgewekte energie;
- Voorkomen van het uitschakelen van pv-panelen;
- Verminderen van netcongestie, technisch afdwingen dat de netcongestie niet wordt vergroot
- Besparing op terugleverkosten, geen aanschaf en kosten voor thuisbatterij
- I.v.m. verminderde afhankelijkheid wordt de weerbaarheid m.b.t. geopolitieke spanningen vergroot
- Omdat gebruik wordt gemaakt van bestaande technieken en apparatuur kan dit op korte termijn gerealiseerd worden, vanaf 2026.

Wat kost het?
- Volgens experts is het lastig een sluitende businesscase te maken. Het concept vraagt waarschijnlijk extra financiële inspanning t.o.v. de businesscase.

Wat moet er nog uitgezocht worden?
- Verdieping in de businesscase
- Politieke bereidheid en voortrekkersrol gemeente door deelname aan concept
- Beheersbare proeftuin/voorbeelden

Tekening Energyhub:

6.2 TESO zelf energievoorziening oplossen

Stemmen voor 71%

Ons advies is om **TESO te stimuleren om via innovatie zoveel mogelijk zelf op te lossen wanneer ze elektrisch willen gaan varen** (bijv. met zon en opslag). Dit om het eiland te ontzien van de energievraag.

7. Energieopslag

7.1 Efficiënte Energieopslag voor een Duurzaam Texel

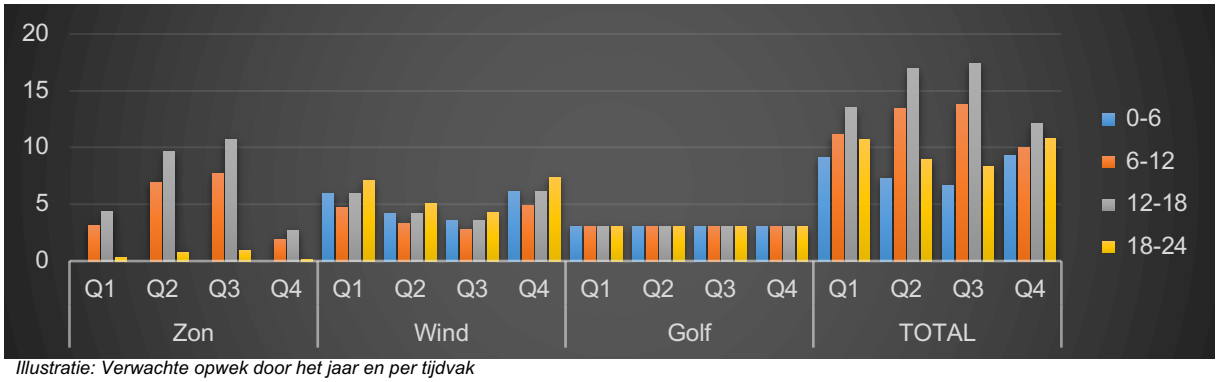
Stemmen voor 85%

Inleiding

Energieopslag vormt een cruciaal onderdeel van Texels energietransitie. Het opslaan van energie zorgt ervoor dat pieken in opwekking en dalen in verbruik beter op elkaar kunnen worden afgestemd, wat leidt tot een optimale benutting van zowel lokale opwek als de capaciteit van de WadKabel. Op de korte termijn kunnen batterijen een oplossing bieden voor peakshaving en net balancerend. Op de lange termijn kan opslag in de vorm van waterstof en thermische energie helpen om overschotten van groene stroom op te slaan voor toekomstige behoeften.

Situatieschets

Texel heeft in de opwek ambities te maken met fluctuaties in duurzame energieopwekking (zon en wind) en een variërende energievraag door toerisme en seizoensinvloeden. De WadKabel vormt momenteel een bottleneck bij pieken in energievraag, terwijl overschotten aan lokaal opgewekte energie onbenut blijven. Opslagtechnologieën kunnen deze uitdagingen aanpakken en de energietransitie versnellen, hiermee de verdere groei van opwek mogelijk maken.

Illustratie: Verwachte opwek door het jaar en per tijdvak

Doelstelling
Het implementeren van een geïntegreerd opslagbeleid dat op korte termijn zorgt voor verlaging netcongestie, flexibiliteit in het gebruik en opwek, en op lange termijn bijdraagt aan een veerkrachtig en onafhankelijk energiesysteem.

Advies: Korte Termijn (2025-2028)

7.2 Thuisbatterijen (Lithium)
Stemmen voor 78%

Beschrijving: Subsidieer en promoot de installatie van lithium-thuisbatterijen bij huishoudens en daarnaast bij grootverbruikers sturen op het installeren van opslag. Deze batterijen slaan overtollige zonne- en mogelijk windenergie op voor gebruik tijdens piekuren. Daarnaast zal het ’s nachts opladen van de batterij direct een kosten besparend effect hebben.
Voordeel: Directe ontlasting van de WadKabel op de piekmomenten en vermindering van afhankelijkheid van het net in het algemeen.

Acties:
Start een subsidieprogramma voor huishoudens.
Voorzie gebruikers van slimme meters die batterijen optimaal aansturen.
Grootgebruikers wijzen op de voordelen en ook bepaalde restricties opleggen.

Kosten:
Nog te bevestigen en zal zijn aan de hand van wens en grote, gedachten zijn tussen 3,000 en 20,000 euro

7.3 Buurtbatterijen (Lithium of Zout)
Stemmen voor 79%

Beschrijving: Installeer buurtbatterijen op wijkniveau om lokaal opgewekte energie op te slaan en te verdelen.
Voordeel: Efficiënt gebruik van zonne-energie binnen een buurt en ondersteuning bij peakshaving.
Acties:
Identificeer geschikte locaties en wijkinitiatieven.
Onderzoek de haalbaarheid van zoutwaterbatterijen als duurzaam alternatief.
Onderzoek het concept in het algemeen waarbij de voordelen goed verdeeld worden onder de gebruikers en het duidelijk is wie wel en wie niet deelneemt.
Kosten:

Nog te bevestigen en zal zijn aan de hand van wens en grote, gedachten zijn tussen 50,000 en 200,000 euro

7.4 Eilandbatterijen (Lithium of Zout)
Stemmen voor 72%

Beschrijving: Een grootschalige batterijopslag op Texel om energieoverschotten op te vangen. De vorm van containers en vlakbij de stations op het eiland, hoofd en tussen stations.
Voordeel: Peakshaving op eilandniveau en optimalisatie van de WadKabel.
Acties:
Werk samen met TexelEnergie en Liander voor netintegratie.
Verken financieringsopties via subsidies en coöperatieve modellen.
Kosten:
Nog te bevestigen en zal zijn aan de hand van wens en grote, gedachten zijn tussen 1,000,000 en 2,000,000 euro
Terugverdientijd met flexibele tarieven, ’s nachts binnenhalen scheelt aanzienlijk.
Voordelen Korte Termijn:
Verbeterde stabiliteit van het lokale energienet.
Lagere energiekosten voor bewoners door slimmer gebruik van goedkope daluren.
Efficiënt gebruik van duurzame energiebronnen zonder verspilling.

Advies: Lange Termijn (2030-2040)

7.5 Waterstofopslag
Stemmen voor 59%

Beschrijving: Gebruik overtollige zonne-, getijden- en windenergie om waterstof te produceren en op te slaan. Waterstof kan worden ingezet voor transport, verwarming en als brandstof voor elektriciteitsopwekking.
Voordeel: Langdurige opslag en veelzijdige toepassingen.
Acties:
Bouw een waterstofproductiefaciliteit in samenwerking met TexelEnergie.
Verken integratie van waterstof in transport (bussen, auto’s).

7.6 Thermische Opslag
Stemmen voor 66%

Beschrijving: Gebruik thermische buffers voor opslag van warmte-energie, vooral geschikt voor huishoudens en bedrijven met hoge warmtebehoefte.
Voordeel: Balans tussen duurzame opwek en warmtevraag in de winter.
Acties:
Stimuleer innovatieprojecten met thermische buffers om een heel seizoen mee te overbruggen.
Onderzoek koppelingen met biovergisting en andere lokale warmtebronnen.
Voordelen Lange Termijn
Maximale benutting van lokaal opgewekte groene energie.
Creëren van een veerkrachtig energiesysteem dat bestand is tegen fluctuaties.
Vermindering van CO_2-uitstoot door integratie van schone waterstof en thermische opslag.

Conclusie:

Een veelzijdige aanpak voor energieopslag op Texel, met een mix van korte- en lange termijn oplossingen, is essentieel om de energietransitie te versnellen en een passende zelfvoorzienendheid van het eiland te waarborgen. Batterijopslag kan directe impact hebben op peakshaving, terwijl waterstof en thermische opslag op lange termijn zorgen voor een veerkrachtig energiesysteem dat klaar is voor de toekomst.

8. Organisatie en regelgeving

8.1 Regelgeving en praktische uitvoerbaarheid door de gemeente

Stemmen voor 79%

In het kort:
Gemeente Texel is al langere tijd op de hoogte van problemen rondom de energievoorziening. Niet alleen is er sprake van een overbelast net, ook de WadKabel is binnen nu en 5 jaar ontoereikend om aan de vraag richting het eiland te voldoen.
3 juni 2022 werd het coalitieakkoord van Texels belang, PVDA Pro Texel en GroenLinks Texel bekend gemaakt. In dit coalitieakkoord kon geen consensus bereikt worden over dit onderwerp. Het werd teruggelegd bij de inwoners van het eiland, die pas nog naar de stembus getogen waren om hun keuze te laten blijken.
Uit deze patstelling is het idee voor een inwonersberaad geboren, wat nu 2,5 jaar na het coalitieakkoord het advies zal uitbrengen.
De rol van de gemeenteraad in deze kwestie is afwachten en hopen op een magische oplossing, het liefst uit andermans koker. Dit is een onacceptabele houding en getuigt niet van visie.
Onderstaand advies is bedoeld om alle, nog volgende, sub adviezen wettelijk gezien mogelijk te maken.

Wat is het advies?
Ruimte in regelgeving.
Ons advies is om ruimte in het omgevingsplan te creëren zodat er energieoplossingen en verduurzaming van bebouwing mogelijk gemaakt worden met een ‘binnenplanse vrijstelling’. Het moet niet bij recht toestaan worden, maar met een OPA (Omgevingsplanactiviteit), zodat er getoetst moet worden op het overige gemeentelijk beleid zoals onder andere de Texelse kernwaarden, zodat bij elke aanvraag alle belangen worden afgewogen en er geen grond is voor beroep op deze wijziging.
Energieoplossingen:
Onder energieoplossingen worden de oplossingen verstaan zoals worden geadviseerd door het burgerberaad in de breedste zin van het woord, voor opslag en opwekking.
Verduurzaming:
Onder verduurzaming wordt onder andere verstaan, het buitenom isoleren van bebouwing, waardoor er mogelijk niet voldaan kan worden aan de toegestane nok en goothoogte, de maximale oppervlakte of het bouwen binnen het bouwvlak.

Wat is er nodig?
Een onafhankelijk stedenbouwkundig adviesbureau voor het opstellen van het omgevingsplan in samenwerking met de ambtenaren. Daarnaast moeten de benodigde onderzoeken gedaan worden voor het omgevingsplan, zoals bijvoorbeeld een ecologisch onderzoek.
Zo’n 20 a 30.000 euro, jaarlijks beschikbaar stellen om regelmatig het omgevingsplan te herzien wanneer nieuwe energieoplossingen zijn ontwikkeld en beschikbaar komen. Deze moeten dan opgenomen worden in het omgevingsplan.

Wat levert het op en wanneer?
Een toekomstbestendig eiland, op de korte (2-5 jaar) en langere termijn.
Kaders en mogelijkheden voor particulieren, ondernemers en ontwikkelaars van energietechniek om hun eigen rol in de energietransitie en het (dreigende) tekort te kunnen spelen. Kijk ook naar andere plekken in de wereld, zoom uit.
Dit zou creativiteit ten goede komen.
Het zorgt bij de Texelaar voor daadkracht en draagkracht.

Wat kost het?
Gage voor de inhuur van een stedenbouwkundig adviesbureau of experts betrokken bij onderzoeken.

8.2 Energie ambassadeur
Stemmen voor 88%

Regelgeving en praktische uitvoerbaarheid door de gemeente II
Het is belangrijk dat de gemeente stelling inneemt, visie ontwikkelt en zich duidelijk zichtbaar inspant voor dit onderwerp.

Wat is het advies?
Ons advies is om een ambassadeur/commissie in te stellen voor energie. Laat deze personen, onder andere, verantwoordelijk zijn voor de volgende zaken:
• Communicatie. Tijdige, transparante en regelmatige communicatie naar burgers, stakeholders en Liander. Zorg dat men hier niet omheen kan.
Meedenken in oplossingen, als iets een ‘nee’ is, hoe dan wel?
Betrokkenheid bij het inrichten van nieuw beleid.
Betrokken bij toetsing van vergunningen of mooier nog, bij het adviseren van de aanvragen.
• Beschikbaar voor iedereen, burgers (ook minima) en bedrijven.

Wat is er nodig?
Kundig personeel, een team van 3-5 medewerkers.

Wat kost het?
Loon voor deze medewerkers in schaal 10-11 en ruimte aan de vergadertafel.

Wat levert het op en wanneer?
Minder wrijving, duidelijkheid voor iedereen betrokken bij het eiland.
Er komen duidelijke beleidskaders.
Mogelijkheden en oplossingen.
Iemand die verantwoordelijk is voor de lijntjes naar Liander, die in onze ogen meer urgentie dient te geven aan de problemen.
Creativiteit, daadkracht en draagkracht.
Tijdspad: Binnen 2-3 jaar zou dit zijn vruchten af moeten werpen.

8.3 Lessen uit het verleden. Geen vooruitgang zonder terugkijken

Stemmen voor 81%

1. **Wat is het idee**

De afgelopen twintig jaar zijn er in opdracht van de gemeente meerdere rapporten over duurzame energie verschenen met de aanbevelingen uit die rapporten is onvoldoende gedaan.
De belangrijkste conclusies over de afgelopen jaren 2000-2024 zijn:
De na te streven doelen waren of onrealistisch of onduidelijk of allebei.
De doelen werden in tijd opgeschoven. Opvolging en communicatie over het achterlopen op de planning waren niet duidelijk.
Het ontbreken van voldoende ondersteuning werd al vroeg als risico onderkend.
Coalitie wisselingen hielpen niet bij het bepalen van een korte en lange termijnvisie op het energievraagstuk.
ACTIE Wij roepen het College en de Raad op om nog deze raadsperiode aan de slag te gaan met de lessen die uit het verleden geleerd kunnen worden en verantwoordelijkheid te nemen.

2. **Wat is nodig om het te realiseren**

Op basis van de lessen uit het verleden stellen we de volgende beleidsverbeteringen voor
Ga voor meerjarige plannen met heldere haalbare doelen voor 2035 en 2050. Verleng de beleidsplannen en uitvoeringsplannen naar minimaal 6 jaar
Richt een goede planningscyclus in met Plan/Do/Check/Act zodat er systematisch wordt gewerkt en teruggekoppeld kan worden
Zorg voor regelmatige terugkoppeling en betrokkenheid ook naar de bewoners
Versterk de ambtelijke capaciteit om met de adviezen van het burgerberaad aan de slag te gaan en benoem een energie-commissaris om continuïteit en samenhang te borgen.
Stem de uitkomsten van het Burgerberaad af met de Taskforce Netcongestie
Op basis van het rapport Haskoning en de lessen uit het bewonersberaad hebben we de volgende inhoudelijke voorstellen
Tot 2033 hebben we vooral een congestieprobleem. Richt je hierbij op het oplossen van de netcongestie door te besparen, afspraken te maken over het verbruik, slimme apps om energie te delen en het beter benutten van het netwerk. In samenspraak met Liander en de Taskforce Netcongestie.
Organiseer dat de WadKabel wordt ingepland en uitgevoerd voor 2035 en zorg voor goed contactmanagement met Liander.
Texelse kernwaarden zijn belangrijk. Bij besluitvorming en vergunningverlening horen kernwaarden meegenomen te worden.

3. **Wat levert het op**

Een planmatige manier om aan de slag te gaan en terug te koppelen
Creatie van betrokkenheid en urgentie
Richt je voor de korte termijn zoveel als mogelijk is, op het oplossen van de net congestie zorgt voor het planmatig verdelen van schaarste

9. Algemeen

9.1 Texelse Ambitie: Zelfvoorzienend in de Basisbehoefte

Drie opties voor zelfvoorzienend zijn:
Huishoudens exclusief bedrijven.
Stemmen voor 53%
Huishoudens inclusief primaire bedrijven (zoals supermarkten en zorginstellingen).
Stemmen voor 63%
Huishoudens inclusief alle niet-toerisme-gerelateerde bedrijven, met uitzondering van toeristische bedrijven die voor hun eigen voorziening zorgen.
Stemmen voor 68%

Dit advies richt zich op het vaststellen van een duidelijke ambitie voor Texel om zelf te voorzien in de basisbehoefte van elektriciteit. Deze ambitie geeft een meetbaar doel en dient als basis voor andere adviezen over o.a. opwekking, opslag, distributie van energie en bewustwording van energiegebruik. De gemeenteraad wordt geadviseerd een ambitie vast te stellen, specifiek gericht op een deels zelfvoorzienende elektriciteitsinfrastructuur. Dit geeft als resultaat dat er meer capaciteit beschikbaar is op het bestaande netwerk om pieken van bijvoorbeeld toerisme en grootverbruikers op te vangen.
Drie opties voor zelfvoorzienend zijn:
Huishoudens exclusief bedrijven.
Huishoudens inclusief primaire bedrijven (zoals supermarkten en zorginstellingen).
Huishoudens inclusief alle niet-toerisme-gerelateerde bedrijven, met uitzondering van toeristische bedrijven die voor hun eigen voorziening zorgen.

Benodigde stappen:
- **Draagvlak creëren:**
  Bewustwording bij bewoners en toeristen over hun energieverbruik.
  Peiling onder deelnemers van het burgerberaad toont 50% steun voor basisbehoefte, 20% voor volledige zelfvoorziening (incl. toerisme), 30% zonder specifieke inspanning.
- **Gemeentelijke ondersteuning:**
  Gemeenteraad communiceert de gekozen ambitie naar inwoners en belanghebbenden.
  Gemeente faciliteert samenwerking tussen experts en andere groepen.
  Aanstellen van een beleidsmedewerker voor duurzame energievoorziening op Texel.
- **Data verzamelen:**
  Inzicht in de kwantitatieve elektriciteitsbehoefte (seizoenen, maanden, weekenden).
  Analyse van de energievraag versus lokale opwekking.
- **Strategieontwikkeling:**
  Opmaken van een actieplan op basis van data voor het bereiken van de gekozen ambitie.
  Versoepeling van het omgevingsbeleid om duurzame ambities mogelijk te maken.
  Vergelijken van beleid met andere gemeentes en eilanden (bijv. Alkmaar, Houten, Duitse en Deense Waddeneilanden).

Wat levert het op en wanneer?
- **Korte termijn (2025-2030):**
  Gedeelde visie op energieoplossingen voor Texel.
  Duidelijk plan voor verduurzaming en stabilisatie van de energievoorziening.
  Eerste stappen richting de gekozen ambitie van zelfvoorziening, met opwek- en opslagmogelijkheden.

- **Middellange termijn (2030-2040):**
  Lagere afhankelijkheid van externe energieleveranciers.
  Volledige implementatie van de ambitie, met Texel als voorbeeld van duurzame en autonome energievoorziening.
- **Wat kost het?** De kosten zijn afhankelijk van de keuzes in opwekking, opslag en distributie. Een kosten-batenanalyse volgt na de vaststelling van de ambitie en strategie.

- **Wat moet er nog uitgezocht worden?**
  Definitie van de basisbehoefte: hoeveel elektriciteit is nodig voor verschillende scenario's (huishoudens, bedrijven)?
  Informatie over de energiebehoefte in de verschillende seizoenen, maanden en dagen.
  Potentiële bijdragen van lokale opwek- en opslagmiddelen.
  Technologische en juridische obstakels voor uitvoering van de ambitie.

9.2 Pas op de plaats

Stemmen voor 24%

Netcongestie is iets wat nu al speelt.
En in de toekomst een veel groter probleem wordt zolang de nw kabel er nog niet ligt.
Een oplossing daarvoor krijgen we niet voor 2035.
Niet voordat er ene zwaardere kabel naar Anna-Paulowna komt te liggen.

Wat kunnen we doen?
Pas op de plaats maken.
Dat betekend geen nieuwe aansluitingen, geen warmtepompen geen elektrische auto's, niet extra duurzame energie-opwekken, ophouden met bouwen en aanleggen, verhuur van zomerhuizen in de winter beperken.

Concreet is dat de groei van gebruik van het elektriciteitsnet stoppen voor zowel afname als toevoegen.

En de energietransitie even in de koelkast zetten.

Pas Op De plaats:

Energietransitie gefaseerd invoeren wanneer dit mogelijk is maar nu even niet. (nieuwe kabel)

Juist wel nu Energiebesparende maatregelen nemen als eerste uitvoeren zoals isoleren. Voor iedereen!

Niet de bedoeling om te verbieden of stilstand te kweken maar om een stuk bewustwording/advies/inzicht vanuit overheid (gemeente) te verlangen wat er nog wel mogelijk is.

Bijlagen

Afkortingen/ definities

- **Liander**: Regionale Netbeheerder verantwoordelijk voor de elektriciteits- en gasinfrastructuur op Texel.
- **TESO**: Texelse Eigen Stoomboot Onderneming - Veerdienst tussen Texel en Den Helder, mogelijk zelfvoorzienend in energie in de toekomst.
- **WadKabel**: De elektriciteitskabel die Texel verbindt met het vasteland en zorgt voor stroomvoorziening van het eiland.
- **Energieneutraal**: Een situatie waarin Texel evenveel energie opwekt als het verbruikt, door fluctuatie blijft de afhankelijkheid van externe bronnen.
- **Netcongestie**: Overbelasting van het elektriciteitsnetwerk waardoor aanbod, vraag en opwek niet volledig zouden kunnen worden verwerkt.
- **Inwonersberaad**: Een representatieve groep inwoners die via loting wordt geselecteerd om gezamenlijk beleidsadviezen te formuleren.
- **Zelfvoorzienendheid**: Het lokaal opwekken, opslaan en gebruiken van energie zonder externe afhankelijkheid.
- **Blue Energy**: Technologie die elektriciteit opwekt uit het verschil in zout- en zoetwater, met potentieel voor Texel.
- **Energy hub**: Een lokaal systeem waarin bedrijven en inwoners gezamenlijk energie opwekken, opslaan en delen.
- **Thermische Opslag**: Opslag van warmte-energie in buffers om pieken in vraag en aanbod te balanceren.

Gebruik van afkortingen en definities Deze termen bieden duidelijkheid over technische, organisatorische en sociale aspecten die centraal staan in de aanbevelingen van het Inwonersberaad. Begrip hiervan is cruciaal voor het succesvol realiseren van Texels energietransitie.

Gemeentelijke reactie op advies inwonersberaad

‘Hoe blijft Texel voorzien van voldoende energie?’

Zaaknummer 3543393

Inhoudsopgave

Begrippenlijst **4**

Inleiding **5**

Besparen **7**

1. Besparen 7

Opwekken **9**

2. Windenergie 9
3. Zonne-energie 9
4. Energie uit water 9
5. Aardwarmte 10

Opslaan, gebruiken & (ver)delen **11**

6. Lokaal opwekken en opslaan 11
7. Energieopslag 11

Beheren **13**

8. Organisatie en regelgeving 13
9. Algemeen 13

Bijlage 1: Uitslag stemrondes adviezen inwonersberaad **15**

Begrippenlijst

Wadkabel:	De elektriciteitskabel die Texel verbindt met het vasteland, deze voorziet het eiland van stroom (levensader).
Zelfvoorzienend:	Een situatie waarin voldoende energie (lokaal) wordt opgewekt en opgeslagen om in de (lokale) energiebehoefte te kunnen voorzien. Dit zonder afhankelijkheid van externe bronnen.
Energieneutraal:	Een situatie waarin evenveel energie wordt opgewekt, als verbruikt. Door fluctuatie tussen opwekken en verbruiken blijft er afhankelijkheid van externe leveringsbronnen.
Netcongestie:	Overbelasting van het elektriciteitsnetwerk, waardoor vraag en aanbod van energie niet goed/volledig kunnen worden verwerkt. Ook het terugleveren van overmatig opgewekte energie levert een overbelasting op van het elektriciteitsnetwerk.
Blue Energy:	Technologie die elektriciteit opwekt uit het verschil tussen zout- en zoetwater.
Energyhub:	Een lokaal systeem waarin bedrijven en inwoners gezamenlijk energie opwekken, opslaan en (ver)delen.
Taskforce Netcongestie:	Een samenwerkingsverband tussen grootverbruikers op het eiland en de gemeente Texel met als doel de netcongestie op het eiland te verminderen.
Grote windmolen:	Een windmolen met een tiphoogte tot 50 meter.
Kleine windmolen:	Een windmolen met een maximale ashoogte van 15 meter (tiphoogte circa 20 meter).
Micro windmolen:	Een micro windmolen of windwokkel met een (tip)hoogte van maximaal 3 meter.
Windwokkel:	Een micro windmolen met een hoogte van maximaal 3 meter.

Inleiding

Bestuurlijke waardering
Voordat we ingaan op de inhoud van de adviezen, is het van belang om een paar dingen vast te stellen. De vraag die is gesteld aan het Texels InwonersBeraad (TIB) was een complexe en ingewikkelde vraag: ‘Hoe blijft Texel voorzien van voldoende energie?’ De vraag heeft veel technische en ook ruimtelijke aspecten. Geen gemakkelijke vraag. Was de vraag te ingewikkeld en te complex voor een inwonersberaad, zoals hier en daar werd opgemerkt? Als college zijn we expliciet positief over de uitkomst van het TIB, laat dat duidelijk zijn. Zowel technisch als ruimtelijk heeft het TIB op een representatieve basis richtingen gegeven waar we als gemeente mee verder kunnen en willen. Moeten er nog zaken verder worden uitgewerkt? Jazeker, en dat gaan we ook doen met groot respect voor de inzet van het TIB.

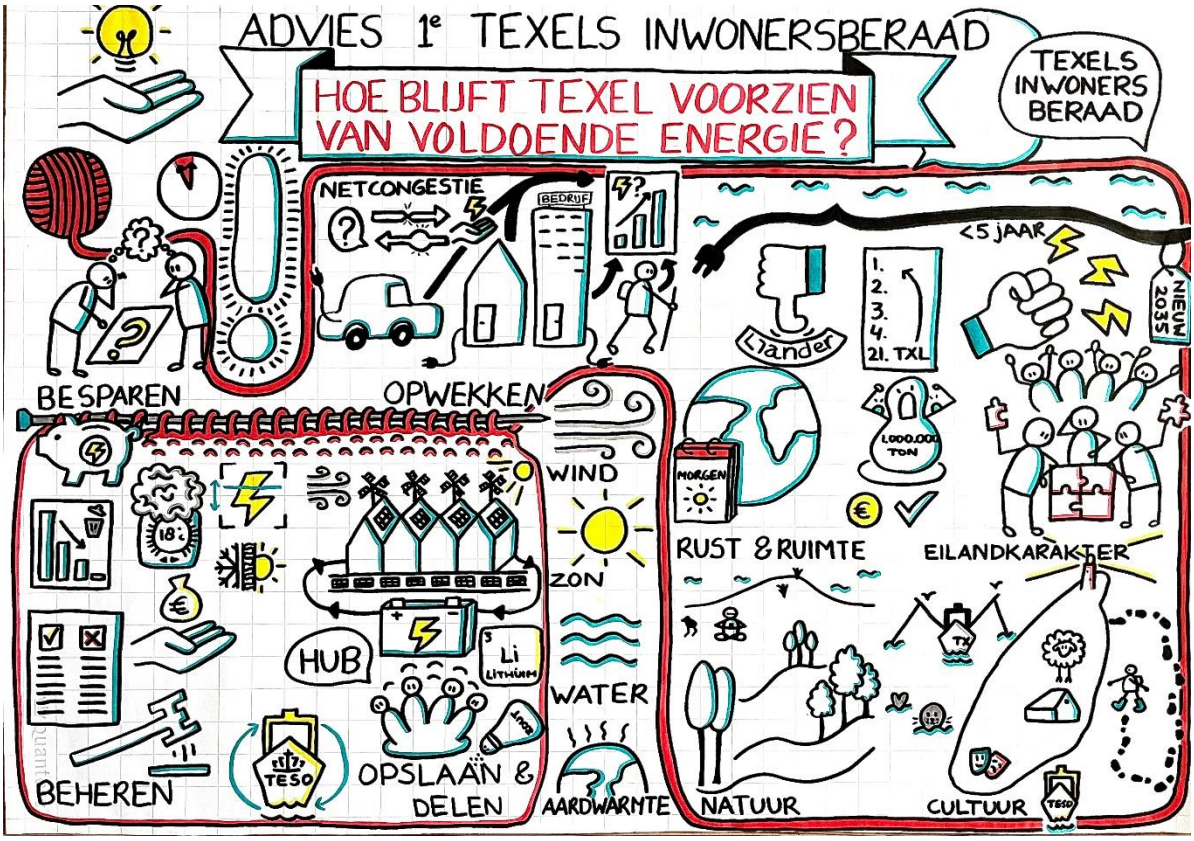
Ruimtelijk heeft het TIB de politieke uitgangssituatie bevestigd dat grote windmolens en grote zonneparken zich lastig laten combineren met de Texelse landschappelijke kernwaarden. Daarom adviseert het TIB tegen dergelijke oplossingen. Dat is een duidelijk signaal van een representatieve groep inwoners en dat signaal respecteren we.

Technisch heeft het TIB ook richting gegeven. In de adviezen ligt veel nadruk op lokale samenwerking, energiebesparing en ontzorging van inwoners daarbij, minder of geen drempels voor microwindopwek, slimme oplossingen en opslag. De adviezen zijn in een eerste ronde getoetst op de criteria die de Raad meegaf: praktische, juridische en financiële haalbaarheid. Op twee na hebben de adviezen deze eerste toetst doorstaan. We nemen deze adviezen daarom mee bij de verdere invulling van het Programma Duurzaamheid. Zie Document Texel - RIB 24-109 Programma Duurzaamheid 2025 - iBabs Publieksportaal.

We zijn bij deze verdere invulling afhankelijk van de bemensing van het team Duurzaamheid, gelukkig begint daar vorm in te komen. Daarmee zijn de adviezen input voor een Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid. Wij verwachten uiterlijk in het vierde kwartaal de Raad te kunnen informeren over een dergelijk uitvoeringsprogramma, en ondertussen pakken we met de beschikbare capaciteit al zaken op.

Samenvatting advies Texels inwonersberaad en begrippen

Samenvattend richten de adviezen van het inwonersberaad zich op duurzame energie(bronnen) in aansluiting met de Texelse kernwaarden rust, ruimte, natuur, cultuur en eilandkarakter. Het inwonersberaad wijst de gemeente nadrukkelijk op de urgente noodzaak van snel en doordacht handelen: Start een integraal energieprogramma waarin de verschillende sporen ‘besparen, opwekken, opslaan en beheren’ in samenhang en met daadkracht & draagvlak worden aangepakt.

1- Illustratie: Margriet van Beek

Besparen

1. Besparen

Zet meer in op energie besparen! ‘Wat je niet verbruikt, hoef je niet op te wekken’, aldus het inwonersberaad. Ontwikkel besparingsprogramma’s gericht op huishoudens, bedrijven & vakantiewoningen en focus op isolatie, energiezuinige apparatuur & slimme thermostaten, zijn de adviezen.

Hieronder een overzicht van welke acties we al gedaan hebben op dit gebied, waar we op dit moment mee bezig zijn en wat er al in de planning staat.

Wat hebben we al gedaan?

Op het gebied van besparen is er de afgelopen jaren al veel gedaan. Hieronder een overzicht:

- *Lancering lening voor duurzame maatregelen en langer zelfstandig wonen (2020)*
- *Lancering renteloze lening voor zonnepanelen (2020)*
- *Inkoopactie zonnepanelen (2020)*
- *RREW-regeling € 90,- voor kleine energiebesparende maatregelen (2021)*
- *Bouwjarenaanpak Jaren ‘50 en ‘60 met inkoopactie (2021)*
- *Bouwjarenaanpak Jaren '70 en '80 met inkoopactie (2021)*
- *Bouwjarenaanpak Jaren '90 en '00 (2022)*
- *Bouwjarenaanpak vooroorlogse woningen (2022)*
- *Inkoopactie Isolatie (2022)*
- *Monumentenaanpak in combinatie met de reizende tentoonstelling over verduurzaming van monumenten (Rijksdienst Cultureel Erfgoed) (2023)*
- *Inzet mobiele showroom Duurzaam Bouwloket (2022, 2023)*
- *Spreekuren met adviseur in de dorpshuizen (2023)*
- *Telefonische consulten en keukentafelgesprekken met een adviseur (2021 tot heden)*
- *Informatiebijeenkomst energiebesparing voor ondernemers (2023)*
- *Deelname Duurzame huizenroute (tot heden)*
- *Bespaartips via www.texelgeeftenergie.nl (2020-2023)*
- *Pilot homewizard P1 meter dongel-traject (2023)*
- *Lancering Stimuleringslening Toekomstbestendig wonen (samenvoegen van de twee bestaande leningen tot één renteloze lening) (2023)*
- *Lancering Verzilverlening Toekomstbestendig wonen (2023)*
- *30 Gratis energiescan voor bedrijven die onder de energiebespaarplicht vallen. Uitgevoerd door klimaatroute. (2023)*

Wat doen we nu al?

Op dit moment vinden er ook activiteiten plaats op het gebied van besparen. Deze zijn:

- *Energieloket voor woningeigenaren www.duurzaambouwloket.nl*
- *Telefonische consulten en keukentafelgesprekken met een adviseur (2021 tot heden)*
- *Deelname Duurzame huizenroute (tot heden www.duurzamehuizenroute.nl)*
- *Witgoedregeling voor huurders met energiearmoede*
- *Isolatie subsidieregeling voor woningeigenaren met energiearmoede (pre-nip)*
- *FIXbrigade via Texelenergie*
- *Onderzoeken samenwerking met andere Waddeneilanden voor aanschaf van softwaretool voor inwoners, gemeenten, energielokketten bij ondersteuning in de energietransitie*

Wat staat er al op de planning?

Op het gebied van besparen staan er al een aantal acties in de planning, deze zijn:

- *Monumentenaanpak (2025)*
- *Lokale Isolatieaanpak (2025-2027)*
  Subsidieregeling gericht op woningeigenaren van een woning met een lage energetische woning en een WOZ-waarde onder de NHG-grens € 429.300 (peiljaar 2022).
    Oprichten van een vierjarig subsidiefonds voor duurzame investeringen in woningen. Fonds van 4x € 500.000. Hiervan wordt € 1.660.000 toegevoegd aan de Lokale Isolatieaanpak. Bij deze isolatieaanpak is aandacht voor de landelijke aanpak Natuurvriendelijk isoleren en het opstellen van een soortenmanagementplan.
- *Update van de duurzaamheidspagina www.texel.nl/duurzaamheid, informatie overzetten van www.texelgeeftenergie.nl. Alle informatie op één locatie.*
- *Green deal; samenwerking gemeente, Rabobank en TOP er zijn drie informatiemomenten georganiseerd op de thema's GROEN, ENERGIE en AFVAL voor ondernemers. Bij het thema Energie worden vouchers uitgedeeld voor het laten maken van een bedrijvenscan.*
- *Green deal loopt tot 2026 tot die tijd alleen ambtelijk aangehaakt bij het oprichten van een duurzaam bedrijvenloket in de Kop.*
- *Proactieve wervingsactie starten voor deelname Duurzame huizenroute, deel je ervaringen en tips met medebewoners over het verduurzamen van je woning.*

Uit bovenstaande blijkt dat er al veel acties zijn uitgevoerd of in de planning staan. Om op het gebied van besparen invulling te geven aan de adviezen van het inwonersberaad wordt voorgesteld om de volgende nieuwe acties/maatregelen uit te gaan voeren.

Nieuwe acties volgend uit advies

- We richten samen met TexelEnergie en het Texels Ondernemersplatform een lokaal energie-expertteam op met een proactieve houding en de volgende taken:
    - Dienen als centraal aanspreekpunt en informeren en ondersteunen bij alle energiebesparingsvragen van inwoners en bedrijven.
    - Stimuleren van het gebruik van slimme thermostaten en energiebeheer-systemen. Het expertteam gaat na op welke wijze dit vorm gegeven kan worden. Subsidieregeling slimme thermostaat kan wellicht voor huurders via het restant budget gemeentelijk subsidiefonds i.p.v. kleine maatregelen.
    - Aanbieden en uitvoeren van gratis energiescans voor huishoudens, vakantiewoningen & bedrijven en het geven van een advies op maat.
    - Stimuleren van isolatiemaatregelen en energiezuinige apparatuur.
    - Ontwikkelen en uitvoeren van een bewustwordingscampagne van energiebesparing voor inwoners en bedrijven.
    - Collectief inkopen van energiebesparende materialen.
    - Monitoren en evalueren van energiebesparende maatregelen en terugkoppeling naar de gemeente.
    - Proactief communiceren naar VVE’s van vakantiewoningen om energieverbruik te verlagen en stimuleren hun energielabel naar tenminste A op te trekken.
    - Ondersteunen en (proactief) adviseren van de gemeente bij (nieuwe) ontwikkelingen van energiebesparende maatregelen en het anticiperen daarop met aangepaste regelgeving en/of voorzieningen.

- We richten een overzichtspagina in op de website van de gemeente Texel met links naar allerhande informatie over energiebesparing, -opwekking, -opslag en -beheer. Of maken een duidelijke en directe link over en weer naar www.texelgeeftenergie.nl en regelen het vanuit daar. Te denken valt aan onder andere de opgestelde beleidsregels, subsidieregelingen, verwijzingen naar andere platformen en/of regionale, provinciale of landelijke regelingen.
- We genereren regelmatig aandacht voor het onderwerp in de lokale media en via de socials met een (reclame)campagne (meer naar 1 platform, media/sociale media/dorpsloketten).
- We richten samen met het lokaal energie-expertteam en eventuele andere lokale stakeholders ook een platform á la 'duurzaam bouwloket' voor Texelse ondernemers op.

Opwekken

Op het gebied van opwekken geeft het inwonersberaad adviezen over de volgende zaken.

2. Windenergie

Het inwonersberaad geeft aan geen voorstander te zijn van grote windmolens, maar wel van windwokkels, micro windmolens en vrijwel onzichtbare windturbines (maximale (tip)hoogte 3 m).

3. Zonne-energie

Met betrekking tot zonne-energie geeft het inwonersberaad aan geen voorstander te zijn van grote zonneweides, maar wel voor het opwekken van zonne-energie via bestaande (overheids)infrastructuur, zoals fietspaden en carports en zonnepanelen op daken, muren en andere oppervlakken van gebouwen (woningen en bedrijfsgebouwen). Ook raadt het inwonersberaad aan via een coöperatie zonnepanelen collectief te bezitten en te beheren.

4. Energie uit water

Voor energie uit water stemde het inwonersberaad met meerderheid van stemmen (74%) voor het opwekken van zogenaamde blue energy (energie uit verschil tussen zout- en zoetwater).

Bij de afsluitdijk wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van Blue Energy met behulp van subsidie van DNA, provincie Fryslân, Investeringskader Waddengebied (IKW), het Waddenfonds en gemeente Súdwest-Fryslân. Voorgesteld wordt de uitkomsten van deze onderzoeken af te wachten en pas als de techniek bewezen is te onderzoeken of de mogelijkheden van blue energy-installaties bij gemalen op Texel mogelijk is (op rendabiliteit en financiële en praktische uitvoerbaarheid). Deze ontwikkelingen worden op de voet gevolgd door de ontwikkelgroep Duurzaamheid van de Samenwerkende Waddeneilanden waar de gemeente Texel ook aan deel neemt.

5. Aardwarmte

Het inwonersberaad adviseert om in te zetten op de ontwikkeling van aardwarmtewinning uit de aanwezige aardwarmte (waterreservoir op ca 2800 meter diepte) nabij de Hoofdweg. Deze manier van elektriciteitswinning is constant (onafhankelijk van weersomstandigheden), volledig CO2-vrij, opschaalbaar (1 unit levert 15-20% van de Texelse energiebehoefte), hoog subsidiabel en kan budgetneutraal gerealiseerd worden, aldus het inwonersberaad.

Er zijn op dit gebied al veel onderzoeken uitgevoerd. De conclusie uit deze onderzoeken is dat het technisch/financieel op dit moment niet haalbaar is deze techniek toe te passen in het noorden van Texel. Gelet hierop is het gemeentelijk advies om vooralsnog niet in te zetten op het onderdeel aardwarmte maar dit pas te doen als uit praktijkproeven (op Ameland) blijkt dat dit technisch en energetisch een efficiënte methode kan zijn. De risico's zijn op dit moment groot om hiermee aan de slag te gaan.

Hieronder een overzicht van welke acties we al gedaan hebben op dit gebied, waar we op dit moment mee bezig zijn en wat er al in de planning staat.

Wat hebben we al gedaan?

- *Uitnodigingskader Solar Carports gepubliceerd*
- *Solar Carports Initiatiefnemers/ontwikkelaars ondersteunen vanuit gemeente.*
- *Pilot solar carport Emmalaan*
- *Windwokkel pilot gestart, gestopt door afmeldingen leveranciers.*
- *Zonneweide gemeente Texel Everstekoog*
- *Pilot met zonnepanelen op fietspad op de Westerweg*
- *Postcoderoosregeling op 5 locaties*
- *Zon op bedrijvendaken project*
- *Proef met getijdenenergie*
- *Opzet gemaakt voor uitbreiding van de site www.texelgeeftenergie.nl om vraag en aanbod van zonnedakprojecten bijeen te brengen. Dakenbank is niet tot uitvoering gebracht.*

Wat doen we nu al?

- *Vacature voor beleidsadviseur Duurzaamheid/Energie opwek en netcongestie*
- *Deelname ontwikkelgroep Duurzaamheid van de samenwerkende Waddeneilanden voor de Wadden Regiodeal.*
- *Projectideeën voor Wadden Regiodeal inbrengen bij Regiodeal ontwikkelgroep*
- *Solar Carports Initiatiefnemers/ontwikkelaars ondersteunen vanuit gemeente met inhuur.*

Wat staat er op de Planning?

-

Uit voorstaande blijkt dat er al acties zijn uitgevoerd of lopend zijn. Om op het gebied van opwekken invulling te geven aan de adviezen van het inwonersberaad wordt voorgesteld om de volgende nieuwe acties/maatregelen uit te gaan voeren.

Nieuwe acties volgend uit advies

- We stellen nadere (beleids)regels (of een uitnodigingskader) op voor 'vrijwel onzichtbare' windturbines, windwokkels en micro windmolens met een tiphoogte van maximaal 3 meter, geluidsnormen en gebiedsaanwijzingen.
- We stellen stimuleringsregelingen op, zoals bijvoorbeeld een subsidieregeling voor micro windturbines, -wokkels en molens en een subsidieregeling voor zonnepanelen.
- We gaan de samenwerking aan met het lokale energie-expertteam en eventuele andere lokale partijen voor collectief bezit en beheer van zonnepanelen.
- We onderzoeken of een pro-actieve benadering van specifieke doelgroepen toegepast kan worden.

Opslaan, gebruiken & (ver)delen

Op het gebied van opslaan, gebruiken & (ver)delen geeft het inwonersberaad adviezen over de volgende zaken.

6. Lokaal opwekken en opslaan

Het advies van het inwonersberaad is om energyhubs te introduceren. Binnen deze eigen stroomnetten kunnen aansluitingen (organisaties en particulieren) gezamenlijk energie opwekken, opslaan, verbruiken & (ver)delen. Te denken valt aan collectieven zoals een bedrijventerrein, een nieuwbouwproject en/of cluster van Sporthal, Skool, OSG, gemeentehuis, zwembad etc.
Daarnaast zegt het inwonersberaad; stimuleer TESO om door middel van innovatie zelfvoorzienend te worden in hun energiebehoefte.

7. Energieopslag

Met betrekking tot energieopslag is het inwonersberaad voorstander van het stimuleren en bevorderen van de installatie van lithium of zout batterijen, zowel voor de thuissituatie, buurt als het hele eiland. Dit vooral om de WadKabel te ontlasten en het elektriciteitnet op Texel te stabiliseren.

Wat hebben we al gedaan?

- *Samenwerking met HHNK in Europees LOGIC project (Low carbon Off Grid Communities) in een gerealiseerd Texelbreed Smart Grid Flow batterij voor de RWZI, rioolwaterpompen en watergemalen welke op het drijvende zonnepanelenveld van de RWZI Everstekoog zijn aangesloten.*
- *Waterstof project ontwikkelingsondersteuning slim energieverbruik en -opslag-onderzoek bedrijven (Project Development Asistance) bij RWZI Everstekoog met HHNK en diverse Texelse partijen door Europese waterstof-organisatie de Fuel Cell and Hydrogen Joint Undertaking.*

Wat doen we nu al?

- *Contact met netbeheerder Liander en TenNet over vorderingen en toekomstige elektriciteitsnet-verzwaringen (zoals onderstation Anna-Paulowna en Eierland) en wanneer welke netcongestie-deeloplossingen gerealiseerd kunnen worden.*
- *Taskforce netcongestie*
- *Deelname ontwikkelgroep Duurzaamheid van de samenwerkende Waddeneilanden voor de Wadden Regiodeal*
- *Projectideeën voor Wadden Regiodeal inbrengen bij Regiodeal ontwikkelgroep*
- *Doorgeven stimuleringsprogramma's voor Energiehubs en slimme (eilander) energiesystemen binnen de provincie Noord-Holland en Waddeneilanden aan de Taskforce Netcongestie waar Texel Energie, TOP, LTO en diverse grootverbruikers (organisaties) deel van uitmaken.*

Wat staat er al op de planning?

- *Op het gebied van opslaan, gebruiken & (ver)delen is in opdracht van de gemeente de Taskforce Netcongestie ingesteld. De Taskforce richt zich op de volgende onderdelen*
    - *Inventarisatie van de huidige stand van zaken energiecongestie.*
    - *Versterken en optimaliseren huidige infrastructuur.*
    - *Organiseren van een mogelijk Energie Management Systeem.*

Om op het gebied van opslaan, gebruiken & (ver)delen invulling te geven aan de adviezen van het inwonersberaad wordt voorgesteld om de volgende nieuwe acties/maatregelen uit te gaan voeren.

Nieuwe acties volgend uit advies

- We inventariseren samen met Taskforce Netcongestie en het lokaal energie-expertteam in welke gebieden er netcongestieproblemen zijn om vervolgens samen met de netbeheerder te kunnen bepalen welke oplossingen kunnen bijdragen.
- We onderzoeken samen met TaskForce Netcongestie en het lokaal energie-expertteam de bestaande mogelijkheden/regelingen binnen de regio, provincie en het rijk voor energiehubs en bieden zonodig ondersteuning bij het doen van (subsidie)aanvragen.
- We zetten de zelfvoorzienendheid van TESO vast op de agenda van de structurele overleggen met TESO en bieden ondersteuning/hulp waar dit nodig is.
- We onderzoeken samen met (lokale) stakeholders gebiedsgerichte oplossingen voor energieopslag in de vorm van batterijen.
- We onderzoeken de mogelijkheden van slimme sturing en gebruik van diverse (thuis)batterijen binnen het netwerk en stellen daar dan gebruiks-/spelregels voor op. Daarna kan gekeken worden naar eventuele stimuleringsregelingen (rentevrije leningen, subsidie).
- We continueren het structurele gesprek met de netbeheerder over de aanleg van een 3^{e} wadkabel en we zoeken samen met de netbeheerder naar financiering voor de voorbereiding (onderzoeken) die nodig is voor de aanleg van deze wadkabel. Dit om het proces te versnellen en om stroomuitval in de toekomst te voorkomen.

Beheren

Op het gebied van beheren geeft het inwonersberaad adviezen over de volgende zaken.

8. Organisatie en regelgeving

Bij het onderwerp organisatie en regelgeving werden 3 adviezen met meer dan 70% van de stemmen aangenomen. Het ging om het creëren van ruimte in het omgevingsplan om verduurzaming en innovatieve energieoplossingen mogelijk te maken via een binnenplanse vrijstelling, het aanstellen van een energie-ambassadeur en het leren van lessen uit het verleden.

9. Algemeen

De voorstellen onder dit kopje hebben de grens van 70% niet gehaald en worden hier niet verder behandeld.

Wat hebben we al gedaan?

- Het uitvoeren van een onderzoek naar de mogelijkheden van de wens om zelfvoorzienend te zijn door Royal Haskoning DHV uit 2023 met de titel 'Systeemstudie Texel'

Wat doen we nu al?

- Het inrichten van een opgaveteam Duurzaamheid bij de gemeente die zich gaat inzetten op verduurzamen van de gebouwde omgeving, energie, mobiliteit, circulaire economie en de gevolgen van de klimaatverandering (adaptatie).

Wat staat er al op de planning?

- Stel een team 'duurzame energie' aan bestaande uit 4 fte (schaal 10-11) die verantwoordelijk is voor beleidsontwikkeling, communicatie, vergunningadvies en betrokkenheid bij andere duurzame initiatieven (vacatures staan uit).

Algemeen

Alvorens in te gaan op de acties volgend uit het advies van het inwonersberaad volgt eerst een algemene gemeentelijke reactie op het onderdeel regelgeving.

De gemeente heeft een aantal knoppen om aan te draaien, waarbij het omgevingsplan in dit geval het belangrijkste instrument is. Het college is ook bevoegd om te besluiten op een aanvraag omgevingsvergunning voor:

- een omgevingsplanactiviteit (artikel 5.1, lid 1, sub a);
- een (technische) bouwactiviteit (artikel 5.1, lid 2, sub a).

Voor andere soorten (omgevings)vergunningen is de gemeente niet het bevoegde gezag. Dan gaat het bijvoorbeeld om natuurvergunningen. De procedure voor behandeling van omgevingsvergunningen is wettelijk bepaald. Die kan de gemeente niet veranderen.

In een omgevingsplan heeft de gemeente de mogelijkheid om regels te stellen over activiteiten die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving, voor zover de wet niet een andere overheid als bevoegd gezag heeft aangewezen. Het kan gaan om algemene regels voor activiteiten, regels waarbij activiteiten onder voorwaarden vergunningsvrij zijn of activiteiten waarvoor een vergunning nodig is (dat zijn dan omgevingsplanactiviteiten).

Op dit moment heeft de gemeente een tijdelijk omgevingsplan. Dat bestaat uit de (voormalige) bestemmingsplannen, de Welstandsnota en de zogenaamde bruidsschat. Tot 2032 geldt er een

overgangstermijn. Uiterlijk in 2032 moet de gemeente één nieuw omgevingsplan hebben. Het is waarschijnlijk dat in stappen daar naartoe wordt gewerkt.
Tevens wordt er nu gewerkt aan een omgevingsvisie. Die visie bevat doelstellingen voor de fysieke leefomgeving. Om doelstellingen uit de visie te bereiken kunnen programma's worden vastgesteld. Daarnaast bevat de visie belangrijke bouwstenen voor het omgevingsplan.

Voor het realiseren van concrete initiatieven die voortkomen uit het inwonersberaad gelden de regels zoals die nu gelden. Past een dergelijk initiatief niet binnen de huidige regels van het omgevingsplan, dan is realisatie wellicht mogelijk met een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit of via een wijziging van het omgevingsplan.

In de adviezen van het inwonersberaad is bij verschillende onderwerpen iets gezegd over het stellen van algemene regels, vergunningplichten en/of het vergunningsvrij maken van bepaalde activiteiten. Nader moet worden uitgewerkt welke regelgeving van toepassing is, wie daarvoor het bevoegd gezag is, en - wanneer dat de gemeente is – welke keuzes dan gemaakt worden. Benadrukt wordt dat het niet alleen en niet altijd de gemeente is die regels stelt of kan stellen.

Om op het gebied van beheren invulling te geven aan de adviezen van het inwonersberaad wordt voorgesteld om de volgende nieuwe acties/maatregelen uit te gaan voeren.

<u>Nieuwe acties volgend uit advies</u>
- We creëren ruimte in het omgevingsplan om verduurzaming en innovatieve energieoplossingen mogelijk te maken via een binnenplanse vrijstelling.
- We onderzoeken de mogelijkheden om het vergunningenproces voor energiebesparing, -opwekking, -opslag en -distributiesystemen te vereenvoudigen.
- We ontwikkelen een integraal energiestrategie/programma met een looptijd van 6 jaar of langer en maken hierbij gebruik van een plan-do-check-act-cyclus.
- We leren van eerdere onderzoeken en rapporten zoals het rapport van Royal HaskoningDHV uit 2023 met de titel 'Systeemstudie Texel' (zie link vanaf pagina 19). Aanbevelingen uit dit rapport zijn:
    - Blijf klimaatneutraliteit nastreven;
    - Energieneutraliteit overwegen in samenhang met de kaders voor grootschalige opwek;
    - Laat zelfvoorzienendheid los;
    - Werk de verduurzaming van de gebouwde omgeving verder uit en inventariseer de behoefte aan groen gas;
    - Faciliteer de elektrificatie van mobiliteit;
    - Geef prioriteit aan de uitbreiding van de WadKabel;
    - Stel een gemeentelijk meerjarenprogramma op voor netcongestie (prio Den Burg);
    - Onderzoek en werk samen met TESO en Liander aan de mogelijkheden voor verduurzaming en flexibiliteit van het net;
    - Onderzoek met inwoners en bedrijven de mogelijkheden voor flexibiliteit van het net.
- We verzoeken de Omgevingsdienst om meer te handhaven op de energiebesparingsplicht.

Bijlage 1: Uitslag stemrondes adviezen inwonersberaad

Het inwonersberaad heeft aangegeven om adviezen aan te nemen ‘met een ruime meerderheid’. Bij de stemronde van de verschillende adviezen is de drempel van 70% gehanteerd. Adviezen die deze drempel niet gehaald hebben zijn in deze gemeentelijke reactie niet meegenomen. Hieronder een overzicht van alle adviezen met daarbij hoeveel procent van de deelnemers van het inwonersberaad hierachter staat.

Cluster Besparen

1. Energie besparen	
1.1 Wat je niet verbruikt, hoef je niet op te wekken	score: 81%

Cluster Opwek, Opslag en Distributie

2. Windenergie	
2.1 Geen grote windmolens	score: 70%
2.2 Vrijwel onzichtbare windturbines	score: 82%
2.3 Windwokkel of mini windmolen	score: 78%
2.4 Windmolen kleiner dan 15 meter ashoogte	score: 69%
2.5 Wind voor buurtschappen	score: 59%
2.6 Grotere windmolens (tot 50 meter tiphoogte)	score: 29%
3. Zonne-energie	
3.1 Zon op bestaande (overheid)infrastructuur	score: 90%
3.2 Zon op en om huizen en bedrijven	score: 90%
3.3 Zonnepanelen bezitten en beheren vanuit collectief	score: 84%
3.4 Grote zonneweide	score: 41%
4. Energie uit water	
4.1 Blue Energy	score: 74%
4.2 Getijdenenergie	score: 65%
4.3 Golfenergie	score: 63%
5. Aardwarmte	
5.1 Advies aardwarmte	score: 74%
6. Lokaal opwekken en opslaan	
6.1 Lokaal en gezamenlijk opwekken, verbruiken en opslaan van energie	score: 75%
6.2 TESO zelf energievoorziening oplossen	score: 71%
7. Energieopslag	
7.1 Thuisbatterijen (o.a. Lithium)	score: 78%
7.2 Buurtbatterijen (o.a. Lithium of Zout)	score: 79%
7.3 Eilandbatterijen (o.a. Lithium of Zout)	score: 72%
7.4 Waterstofopslag	score: 59%
7.5 Thermische opslag	score: 66%

Cluster Beheer

8. Organisatie en regelgeving	
8.1 Regelgeving en praktische uitvoerbaarheid door de gemeente	score: 79%
8.2 Energie-ambassadeur	score: 88%
8.3 Lessen uit het verleden	score: 81%
9. Algemeen	
9.1 Texelse ambitie: zelfvoorzienend in de basisbehoefte	
Huishoudens exclusief bedrijven	score: 53%
Huishoudens inclusief primaire bedrijven	score: 63%
Huishoudens inclusief alle niet-toerisme gerelateerde bedrijven	score: 68%
9.2 Pas op de plaats	score: 24%

E:M+MA.
Wijnhaven 88
2511 GA Den Haag
070 - 87 00 460
info@emma.nl
www.emma.nl
Volg ons op Facebook, Twitter en LinkedIn

Gemeente Texel

.txl

(Concept / Voorgenomen)

Raadsbesluit

Zaaknummer 3612789

Evaluatie eerste Texelse inwonersberaad

Doelenboom

Programma

1.	Voor en door bewoners
7.	Duurzaam, schoon en innovatief

De raad van de gemeente Texel:

gelezen het advies van burgemeester en wethouders;

gehoord de raadscommissie;

Overwegende

- dat met het raadsbesluit van 19/12/23 de 'Kaderstellende notitie Texels Burgerberaad, algemene kaders voor het instrument burgerberaad' is vastgesteld;
- dat in het raadsbesluit is ingestemd met zeven algemene kaders voor een Texels Burgerberaad;
- dat in het raadsbesluit is vastgesteld na uitvoering van het eerste burgerberaad, het proces, het instrument en de voorwaarden te evalueren om vervolgens te bepalen in welke vorm het burgerberaad in het vervolg wordt ingezet;

Besluit

1. De 'Eindevaluatie Texels inwonersberaad' vast te stellen;
2. De conclusies en aanbevelingen en de door het college geformuleerde aanvullingen te laten verwerken in de te actualiseren 'Kaderstellende notitie Texels inwonersberaad, Algemene kaders voor het instrument inwonersberaad, 2023';
3. Dat hierbij ook de **Referendum verordening 2010** (klik hier) en de **Verordening Burgerinitiatief** 2009 (klik hier) betrokken gaan worden, zodat inwoner-participatie in de volle breedte wordt bezien.[1]

Vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 09-07-2025,

De griffier, De voorzitter,

[1] Dit beslispunt is op verzoek van het Afstemmingsoverleg toegevoegd.

Gemeente Texel

.txl

Persbericht

Inwonersberaad levert breed gedragen adviezen en versterkt onderling begrip

Evaluatierapport geeft zicht op waardevolle eindopbrengsten Texelse inwonersberaad

Het eerste Texelse inwonersberaad is waardevol gebleken voor het creëren van dialoog, gedeeld eigenaarschap en draagvlak voor een complex vraagstuk: de toekomstige energievoorziening van het eiland. Die conclusie valt te lezen in het onafhankelijke evaluatierapport dat in opdracht van gemeente Texel is opgesteld. ”De uitvoering van het inwonersberaad is op hoofdlijnen goed verlopen. Het instrument heeft richting gegeven aan het beleid en bijgedragen aan het overbruggen van politieke meningsverschillen en aan betere relaties tussen inwoners, bestuur en politiek.”

De opbrengst zit volgens het rapport vooral in het democratisch proces van het beraad: inwoners met uiteenlopende perspectieven zijn op respectvolle en inclusieve wijze met elkaar in gesprek gegaan en hebben samen 30 concrete adviezen geformuleerd, waarvan er 17 brede steun genieten. “Hoewel de inhoudelijke uitkomsten grotendeels binnen bestaande beleidsrichtingen bleven, heeft het proces bijgedragen aan versterkt maatschappelijk en politiek draagvlak en gedeeld eigenaarschap”, zo valt te lezen in het rapport.

Aanbevelingen voor een volgend inwonersberaad
De evaluatie signaleert ook leerpunten. Zo hebben deelnemers soms helderheid en regie gemist. De gemeentelijke organisatie kon onvoldoende inhoudelijke en ambtelijke ondersteuning bieden. De gemeenteraad kan vooraf preciezer de opdracht en kaders formuleren. Ook biedt het rapport praktische verbeterpunten, zoals het formuleren van een heldere visie op de vraag, beter tijdsbeheer en het formuleren van een helder mandaat en feedbackproces voor een schrijfgroep.

Geen hapklare antwoorden, wel waardevolle opbrengsten
Het inwonersberaad leverde bruikbare oplossingen voor de eilandse energievoorziening, maar gaf geen volledige visie op toekomstige schaarste of betaalbaarheid. “Dit laat zien dat een inwonersberaad geen simpele antwoordmachine is, maar een proces waarin dialoog, context en draagvlak centraal staan”, aldus de onderzoekers. “Ondanks de knelpunten werd het inwonersberaad doeltreffend en doelmatig uitgevoerd. Een inwonersberaad is goed uitvoerbaar in een kleine gemeente als Texel en levert waardevolle opbrengsten op.”

Actualisatie kaders en vervolg
Op basis van de evaluatie wordt de raad gevraagd het college opdracht te geven voor een geactualiseerde versie van de ‘Kaderstellende notitie Texels Burgerberaad’, waarin de lessen uit dit eerste beraad worden verwerkt. Deze geactualiseerde notitie vormt de basis voor eventuele toekomstige inwonersberaden. De raad bespreekt de evaluatie tijdens de raadsvergadering van 9 juli aanstaande.

———————————————

Noot voor de redactie
Gemeente Texel organiseerde tussen december 2023 en januari 2025 haar eerste inwonersberaad over de vraag: ‘Hoe blijft Texel voorzien van voldoende energie. De gemeenteraad heeft het eindadvies op 7 mei 2025 vastgesteld.
De eindevaluatie is uitgevoerd door onafhankelijk onderzoeksbureau EMMA en gebaseerd op documentanalyse, interviews en een deelnemersenquête. Het volledige rapport is op te vragen bij gemeente Texel.